BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
19 C
5/1

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

47.3.12.

47
E
11

47
D
24

71
8
E
4

TRACTATVS THEOLOGICI DE SACRAMENTIS ECCLESIÆ.

Bibl. Secr. Coll. Rom.

PARS SECVNDA.

IN QVA AGITVR DE SACRAmentis characterem imprimentibus, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Ordine.

Soc. Iesu

AVTHORE
Fr. PETRO A S. IOSEPH, ex Congregatione Fulienſi, Ordinis Ciſtercienſis.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

TOLOSÆ TECTOSAGVM,
Apud PETRVM BOSC Bibliopolam,
M. DC. XXVII.

Cum Priuilegio Regis.

Ex Legato Illustriss: [illegible]

SANCTISSIMÆ,
AVGVSTISSIMÆ, SVPEREMINENTISSIMÆ, ET IMIS HOMINVM PRÆCORDIIS ADORANDÆ TRINITATI IN VNITATE SVBSTANTIÆ: VNITATI IN PERSONARVM TRINITATE, DEO VNI, ET TRINO.

PATRI
ÆTERNO, IMMORTALI, INGENITO: TOTIVS TRINITATIS FONTI, ET PRINCIPIO: RERVMQVE OMNIVM CÆLESTIVM AC TERRESTRIVM; VISIBILIVM, ET INVISIBILIVM CREATORI POTENTISSIMO.

FILIO
VNIGENITO, COÆQVALI, COÆTERNO, CONSVBSTANTIALI: NATVRÆ HVMANÆ RESTAVRATORI PIISSIMO; SACRAMENTORVMQVE OMNIVM AVTHORI ET INSTITVTORI SAPIENTISSIMO, DOMINO IESV CHRISTO.

SPIRITVI SANCTO
PARACLETO, A PATRE, ET FILIO PER VOLVNTATEM AB ÆTERNO PROCEDENTI; GRATIÆ, CHARITATIS, ALIORVMQVE DONORVM COELESTIVM COLLATORI BENIGNISSIMO: NEC NON HOMINVM SANCTIFICATORI, ET GLORIFICATORI AMANTISSIMO.

BEATISSIMÆ
ET INTEMERATÆ VIRGINI MARIÆ, ÆTERNI PATRIS FILIÆ OBSEQVENTISSIMÆ: IESV CHRISTI REDEMPTORIS MATRI DIGNISSIMÆ: ET SPIRITVS PARACLETI SPONSÆ DILECTISSIMÆ.

ã ij

SANCTISSIMO
IOSEPH, IMMACVLATÆ CONIVGIS DEIPARÆ SPONSO CASTISSIMO: CHRISTI INFANTVLI NVTRITO, ET CVSTODI VIGILANTISSIMO: VIRTVTVMQVE OMNIVM ORNAMENTIS INSTRVCTISSIMO.

ORDINIS
CISVERCIENSIS PATRIARCHÆ CLARISSIMO: ECCLESIÆ CATOLICÆ DOCTORI, ET PROPVGNATORI PRÆSTANTISSIMO: SACRATISSIMÆ VIRGINIS ALVMNO SVAVISSIMO; TOTIVSQVE ORBIS SIDERI LVCIDISSIMO BERNARDO.

AC TANDEM
CONGREGATIONIS FVLIENSIS INSTITVTORI MERITISSIMO IOANNI DE LA BARRIERE, QVEM BONI OMNES VT VIRVM SANCTISSIMVM IVRE COLVNT, SVSPICIVNT, VENERANTVR MAXIME VERO VRBSISTA TOLOSANA CVI SACRIS SVIS CONCIONIBVS, ET EXIMIA VITÆ SANCTIMONIA, HVMILIMVS, ET RELIGIOSISSIMVS PATER SVPERIORI SÆCVLO PRÆLVXIT.

OPVSCVLVM ISTVD QVANTVLVMCVMQVE EST DE BAPTISMO CONFIRMATIONE ET ORDINE SVAQVE ALIA OMNIA STVDIA, CVRAS, LVCVBRATIONES COGITATIONES PRÆSENTES, ET FVTVRAS: INTELLECTVM, VOLVNTATEM, MEMORIAM: AC DENIQVE SE TOTVM DAT, DICAT, CONSECRAT, MISERRIMVS PECCATOR, MONACHORVMQVE FVLIENSIVM POSTREMVS.

FRATER PETRVS A SANCTO IOSEPH.

ELENCHVS DISPVTATIONVM ET SECTIONVM HVIVS SECVNDÆ PARTIS.

DISPVTATIO I.

De natura Baptiſmi.

SECTIO I.

DE Baptiſmi definitione. 2
II. De materia remota Baptiſmi. 5
III. De materia proxima Baptiſmi. 10
IV. De forma Baptiſmi. 21
V. De vnitate numerica Baptiſmi. 33

DISPVTATIO II.

De inſtitutione & neceſſitate Baptiſmi.

SECTIO I.

DE tempore quo inſtitutus fuit Baptiſmus. 43
II. An Baptiſmus obligare cœperit, ab eo tempore quo inſtitutus fuit. 47
III. De neceſſitate Baptiſmi. 51
IV. De ſacramento cui Baptiſmus ſucceſſit ſeu de Circunciſione. 64

V. *De Baptiſmo ſanguinis qui interdum obices baptiſmi ſuplere poteſt.* 73

DISPVTATIO III.

De cauſis externis Baptiſmi, efficiente, & ſubiectiua.

SECTIO I.

DE *miniſtro Baptiſmi.* 89
II. *De vnitate miniſtri Baptiſmi.* 100
III. *An præter miniſtrum requiratur aliquis, qui baptizatum de ſacro fonte leuet.* 108
IV. *De Baptiſmo paruulorum.* 120
V. *An filij infidelium inuitis eorum parentibus, licitè baptizari poſſint.* 130

DISPVTATIO IV.

De effectibus, & cæremonijs Baptiſmi.

SECTIO I.

AN *Baptiſmus conferat gratiam ſanctificantem.* 142
II. *An Baptiſmus auferat omnia peccata quantum ad culpam & pœnam.* 148
III. *An fictio ſuſcipientis impediat effectum baptiſmi.* 154
IV. *De cæremonijs Baptiſmi.* 164

DISPVTATIO V.

De eſſentia ſacramenti Confirmationis.

SECTIO I.

AN *Confirmatio ſit verum ſacramentum.* 196
II. *A quo inſtitutum fuerit Confirmationis*

ſacramentum & quo tempore. 205
III. De materia remota Confirmationis. 211
IV. De materia proxima Confirmationis. 222
V. De forma Confirmationis ſecundùm Latinos. 237
VI. De forma Confirmationis ſecundùm Græcos. 241

DISPVTATIO VI.

De cauſis, effectibus, & cæremonijs Confirmationis.

SECTIO I.

DE miniſtro ordinario Confirmationis. 252
II. De miniſtro extraordinario Confirmationis. 263
III. De ſubjecto Confirmationis. 271
IV. De cauſa finali ſeu neceſſitate Confirmationis. 279
V. De effectibus Confirmationis. 283
VI. De cæremonijs Confirmationis. 293

DISPVTATIO VII.

De ijs quæ ſpectant ad eſſentiam ordinis.

SECTIO I.

AN ordo ſit ſacramentum nouæ legis. 303
II. An ordinatio Epiſcopi habeat rationem ſacramenti. 308
III. An ordinatio Presbyteri ſit verum ſacramentum & quænam ſit illius materia & forma. 334
IV. An ordinatio Diaconi ſit ſacramentum, & ex qua materia & foma coaleſcat. 364

V. *An ordinatio Subdiaconi & inferiorum Clericorum ſit verum ſacramentum.* 381

DISPVTATIO VIII.

De cauſis & effectibus ordinis.

SECTIO I.

DE *miniſtro ordinis.* 395

II. *De ſubiecto ordinationis.* 408

III. *De effectibus qui ex inſtitutione diuina, ordinationem ſequuntur.* 425

IV. *De lege cœlibatus, quæ annexa eſt ſacris ordinibus.* 430

FACVLTAS REVERENDISSIMI
PATRIS GENERALIS.

EGo infra-ſcriptus Superior generalis Congregationis Beatæ Mariæ Fulienſis Ordinis Ciſtercienſis, facultatem concedo Reuerendo in Chriſto D. PETRO A S. IOSEPH, *Monaſterij noſtri S. Benedicti apud Toloſam Priori, librum* De Sacramentis *quem cõpoſuit, præuia Doctorum Approbatione in lucem edendi. Datum Pariſijs apud S. Bernardum ſub ſigillo officij noſtri, & propriæ manus ſubſcriptione. Die vltima Decembris* 1626.

Fr. IOAN. A S. FRANCISCO
Superior Generalis.

APPROBATIO DOCTORVM.

TRactatus ſiue diſputationes de Sacramentis Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis, auctore religioſiſſimo ac erudititiſſimo Theologo R. P. PETRO A S. IOSEPH, Priore familiæ Fulienſis Toloſæ, non modo doctrinæ ſanctæ, Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ omninò conformes, quin etiam ſua perſpicuitate ac ſoliditate magnopere vtiles, luci quam primum donari debent, in cuius fidem ſubſcripſimus. Die 17. Iunij, anno 1627.

DE PELISSIER,
In Vniuerſitate Toloſana ſacræ Theologiæ Profeſſor.

Fr. SIMPLICIANVS Regens,
Auguſtinianus.

NOVS Vicaire General ſoubsſigné, Veu l'Atteſtation des Docteurs en Theologie, permettons l'impreſſion du Liure dont eſt faict mention en icelle. A Toloſe ce 4. Septembre 1627.

DE CLARET,
Vicaire General.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE, A nos Amez & feaux Conſeillers les gens tenans nos Cours de Parlement de Paris, Toloſe, Bourdeaux, Roüen, Dijon, Aix, Grenoble, & Bretaigne, Preuoſts, Baillifs, Seneſchaux, & autres nos Iuges & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Noſtre cher & bien aymé PIERRE BOSC, Marchand Libraire iuré en l'Vniuerſité de Toloſe, Nous a fait expoſer que depuis peu de temps il luy auroit eſté mis en main vn liure intitulé, *Tractatus Theologicus de Sacramentis Eccleſiæ*, composé par Fr. PIERRE DE S. IOSEPH, de la Congregation des Feüillants, que l'expoſant deſireroit faire imprimer & mettre en lumiere, comme ayãt eſté recconu tres-vtile au public, par l'atteſtation des Docteurs en Theologie & conſentement preſté par l'Archeueſque de Toloſe ou ſon Vicaire General, eſtant enfin ladite atteſtation dont le ſuppliant eſt porteur. En conſequence dequoy il deſireroit, qu'il nous pleuſt luy permettre d'imprimer, ou faire imprimer, vendre & debiter ledit liure pendant le temps qu'il nous plaira luy accorder. Mais iceluy expoſant craint, qu'autre que ceux auſquels il auroit donné charge de ce faire, ne vouluſſent s'ingerer de l'imprimer, le fruſtrant par ce moyen de ſes labeurs, & fraiz, qu'il y faut employer, s'il ne luy eſtoit pourueu de nos Lettres à ce neceſſaires. A CES CAVSES, apres auoir fait voir les Approbations des Docteurs en Theologie, & conſentement ſur ce preſté par l'Archeueſque de Toloſe, ou ſon Vicaire General, y attachez ſous le contreſeel de noſtre Chancellerie; AVONS audit ſuppliant, de l'aduis de noſtre Cõſeil, permis & octroyé, permettons & octroyons par ces preſentes, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & diſtribuer par tout cettuy noſtre Royaume, pays, terres, & Seigneuries de noſtre obeyſſance, ledit liure, ſans qu'autre que l'expoſant, ou ceux auſquels il auroit cedé ſon droit, le puiſſent vendre & diſtribuer, iuſques au terme de ſix ans, à compter du iour & datte de l'impreſsion dudit liure, ſur peine de confiſcation des exemplaires, cinq cens liures

d'amende, & de tous deſpens, dommages & intereſts : A la charge de mettre deux exemplaires dans noſtre Bibliote-que, auant que de l'expoſer en vente Si vous mandons à chacun de vous commettons en droict ſoy, ſi comme à luy appartiendra, que de nos preſent priuilege & permiſſien,& tout le cõtenu y deſſus vous faites,& ſouffriez l'expoſant, & les eyans charge, pouuoir, ou droict de luy iouyr, & vſar plainement & paiſiblement, & à ce faire ſouffrir & obeyr, contraignez tous ceux qui pour ce ſeront à contraindre par toutes voyes deuës & raiſonnables : CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR. Donné à Paris le 16 iour d'Auril l'an de grace mil ſix cens vingt-ſept, & de noſtre regne le dix-ſeptieſme.

Par le ROY, en ſon Conſeil,

PONCET.

Acheué d'Imprimer le 15. *Septembre* 1627.

DISPVTATIO

Admonitio ad Lectorem.

Omiſſa eſt linea vna ex nimia Impreſſorum præcipitatione, pag. 345. *vbi appoſuimus aſteriſcum* * *ex quo errorem facilè agnoſcere poſſis. Linea autem eſt eiuſmodi:* aut vice verſa Diaconum ordinari potius traditione libri Euangelicorum,

DISPVTATIO PRIMA.

De natura Baptiſmi.

Quinque Sectiones complectens.

ABSOLVTIS ijs quæ tum ad rationem ſeu eſſentiam, tum ad cauſas ſiue principales, ſiue inſtrumentarias, tum ad effectus ſacramentorum pertinent: Ordo doctrinæ exigit vt ad ſingulorum ſacramentorum tractationem deſcendamus. Imprimis igitur circa naturam Baptiſmi, qui inter ſacramenta primum locum obtinet, quinque examinanda ſunt per quinque Sectiones, quarum prima erit de Baptiſmi definitione. Secunda de materia remota Baptiſmi. Tertia de materia illius proxima. Quarta de forma huius ſacramenti. Quinta de vnitate numerica illius.

SECTIO I.

De Baptiſmi definitione.

SVMMARIVM.

Baptiſmus phyſicè ſpectatus definiri poteſt, Exterior corporis ablutio facta ſub præſcripta verborum forma. Metaphyſicè verò, Sacramentum Nouæ Legis ad regenerationem ſpiritualem hominum inſtitutum.

BAptiſmus, eſt vox Græca, ſignificans ex ſe quamcunque ablutionem externam: vſu autem Eccleſiæ accommodata eſt ad ſignificandum primum Nouæ Legis ſecramentum, quod per ablutionem aquæ perficitur; quare cum dicimus, ſacramentum Baptiſmi, hoc non accipiendum eſt tranſitiuè, quaſi verò ſignificare velimus hac locutione tranſitum; ſiue efficientiam aliquam, vt cum dicimus lumen Solis, quo loquendi modo ſignificamus lumen à Sole productum; ſed intranſitiuè vt aiunt, ſeu ſpecificatiuè; ita vt ſacramentum Baptiſmi, idem ſit ac ſacramentum quod eſt baptiſmus; ad eum modum quo cum dicimus perſona Regis, non ſignificamus perſonam à Rege diſtinctam, & ab ipſo productam, ſed perſonam quæ eſt ipſe Rex.

Porro ſacramentum illud multis aliis nominibus, quæ ex illius effectibus, aut cæremoniis ſumuntur, inſigniri ſolet, vt ex Scriptura S. & Pa-

tribus colligere licet. Imprimis vocari ſolet regeneratio, ſeu lauacrum regenerationis, quia per illud primò naſcimur Chriſto. Secundò dicitur ſepultura, quia in illo vetus homo moritur, & veluti ſepelitur. Tertiò appellatur ſpiritalis Circuncifio, propter characterem ſpiritalem quem in anima imprimit. Quartò vocatur illuminatio, quia ſuſcipiens baptiſmum fidei lumine illuſtratur. Quintò ſigillum fidei, quia in illo fit prima, & ſolemnis fidei profeſſio. Sextò, ianua ſacramentorum, quia per baptiſmum homo fit capax aliorum ſacramentorum. Septimò dicitur vnctio, vel ab externa chriſmatis vnctione, quæ in vertice baptizati fieri ſolet: vel ab vnctione interna quæ fit per gratiam. Et ſic de aliis.

Hoc poſito, Baptiſmus phyſicè ſpectatus definiri poteſt iuxta S. Thom. 3. parte, quæſt. 66. art. 1. *Exterior corporis ablutio, facta ſub præſcripta verborum forma.* Circa quam definitionem dubitari poteſt, quomodo ablutio prædicetur de Baptiſmo, cum baptiſmus ex vſu communi ſignificet totum ſacramentum, ablutio verò vnam illius partem dumtaxat, & pars de ſuo toto efferri nequeat.

Sed hæc difficultas nullo negotio tollitur, ſi ſpectetur integra baptiſmi definitio; non enim dicit S. Doctor baptiſmum eſſe ablutionem tantùm, ſed ablutionem factam ſub præſcripta verborum forma, vt oſtendat baptiſmum eſſe compoſitum quoddam veluti phyſicum, conſtans ex ablutione externa tanquã ex materia proxima, ex verbis autem tanquam ex forma: quomodo

V. *De Baptiſmo ſanguinis qui interdum obices baptiſmi ſuplere poteſt.* 73

DISPVTATIO III.

De cauſis externis Baptiſmi, efficiente, & ſubiectiua.

SECTIO I.

DE miniſtro Baptiſmi. 89
II. *De vnitate miniſtri Baptiſmi.* 100
III. *An præter miniſtrum requiratur aliquis, qui baptizatum de ſacro fonte leuet.* 108
IV. *De Baptiſmo paruulorum.* 120
V. *An filij infidelium inuitis eorum parentibus, licitè baptizari poſſint.* 130

DISPVTATIO IV.

De effectibus, & cæremonijs Baptiſmi.

SECTIO I.

AN Baptiſmus conferat gratiam ſanctificantem. 142
II. *An Baptiſmus auferat omnia peccata quantum ad culpam & pœnam.* 148
III. *An fictio ſuſcipientis impediat effectum baptiſmi.* 154
IV. *De cæremonijs Baptiſmi.* 164

DISPVTATIO V.

De eſſentia ſacramenti Confirmationis.

SECTIO I.

AN Confirmatio ſit verum ſacramentum. 196
II. *A quo inſtitutum fuerit Confirmationis*

ſacramentum & quo tempore. 205
III. De materia remota Confirmationis. 211
IV. De materia proxima Confirmationis. 222
V. De forma Confirmationis ſecundum Latinos. 237
VI. De forma Confirmationis ſecundum Græcos. 241

DISPVTATIO VI.

De cauſis, effectibus, & cæremonijs Confirmationis.

SECTIO I.

DE miniſtro ordinario Confirmationis. 252
II. De miniſtro extraordinario Confirmationis. 263
III. De ſubjecto Confirmationis. 271
IV. De cauſa finali ſeu neceſſitate Confirmationis. 279
V. De effectibus Confirmationis. 283
VI. De cæremonijs Confirmationis. 293

DISPVTATIO VII.

De ijs quæ ſpectant ad eſſentiam ordinis.

SECTIO I.

AN ordo ſit ſacramentum nouæ legis. 303
II. An ordinatio Epiſcopi habeat rationem ſacramenti. 308
III. An ordinatio Presbyteri ſit verum ſacramentum & quanam ſit illius materia & forma. 334
IV. An ordinatio Diaconi ſit ſacramentum, & ex qua materia & foma coaleſcat. 364

V. *An ordinatio Subdiaconi & inferiorum Clericorum ſit verum ſacramentum.* 381

DISPVTATIO VIII.

De cauſis & effectibus ordinis.

SECTIO I.

DE *miniſtro ordinis.* 395

II. *De ſubjecto ordinationis.* 408

III. *De effectibus qui ex inſtitutione diuina, ordinationem ſequuntur.* 425

IV. *De lege cœlibatus, quæ annexa eſt ſacris ordinibus.* 430

FACVLTAS REVERENDISSIMI PATRIS GENERALIS.

Ego infra-ſcriptus Superior generalis Congregationis Beatæ Mariæ Fulienſis Ordinis Ciſtercienſis, facultatem concedo Reuerendo in Chriſto D. PETRO A S. IOSEPH, *Monaſterij noſtri S. Benedicti apud Toloſam Priori, librum* De Sacramentis *quem cõpoſuit, præuia Doctorum Approbatione in lucem edendi. Datum Pariſijs apud S. Bernardum ſub ſigillo officij noſtri, & propriæ manus ſubſcriptione. Die vltima Decembris* 1626.

Fr. IOAN. A S. FRANCISCO
Superior Generalis.

APPROBATIO DOCTORVM.

TRactatus ſiue diſputationes de Sacramentis Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis, auctore religioſiſſimo ac eruditiſſimo Theologo R. P. PETRO A S. IOSEPH, Priore familiæ Fulienſis Toloſæ, non modo doctrinæ ſanctæ, Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ omninò conformes, quin etiam ſua perſpicuitate ac ſoliditate magnopere vtiles, luci quam primum donari debent, in cuius fidem ſubſcripſimus. Die 17. Iunij, anno 1627.

DE PELISSIER,
In Vniuerſitate Toloſana ſacræ Theologiæ Profeſſor.

Fr. SIMPLICIANVS Regens,
Auguſtinianus.

NOVS Vicaire General ſoubsſigné, Veu l'Atteſtation des Docteurs en Theologie, permettons l'impreſſion du Liure dont eſt faict mention en icelle. A Toloſe ce 4. Septembre 1627.

DE CLARET,
Vicaire General.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE, A nos Amez & feaux Conſeillers les gens tenans nos Cours de Parlement de Paris, Toloſe, Bourdeaux, Roüen, Dijon, Aix, Grenoble, & Bretaigne, Preuoſts, Baillifs, Seneſchaux, & autres nos Iuges & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Noſtre cher & bien aymé PIERRE BOSC, Marchand Libraire iuré en l'Vniuerſité de Toloſe, Nous a fait expoſer que depuis peu de temps il luy auroit eſté mis en main vn liure intitulé, *Tractatus Theologicus de Sacramentis Eccleſiæ*, composé par Fr. PIERRE DE S. IOSEPH, de la Congregation des Feüillants, que l'expoſant deſireroit faire imprimer & mettre en lumiere, comme ayāt eſté reconu tres-vtile au public, par l'atteſtation des Docteurs en Theologie & conſentement preſté par l'Archeueſque de Toloſe ou ſon Vicaire General, eſtant enfin ladite atteſtation dont le ſuppliant eſt porteur. En conſequence dequoy il deſireroit, qu'il nous pleuſt luy permettre d'imprimer, ou faire imprimer, vendre & debiter ledit liure pendant le temps qu'il nous plaira luy accorder. Mais iceluy expoſant craint, qu'autre que ceux auſquels il auroit donné charge de ce faire, ne vouluſſent s'ingerer de l'imprimer, le fruſtrant par ce moyen de ſes labeurs, & fraiz, qu'il y faut employer, s'il ne luy eſtoit pourueu de nos Lettres à ce neceſſaires. A CES CAVSES, apres auoir fait voir les Approbations des Docteurs en Theologie, & conſentement ſur ce preſté par l'Archeueſque de Toloſe, ou ſon Vicaire General, y attachez ſous le contreſeel de noſtre Chancellerie; AVONS audit ſuppliant, de l'aduis de noſtre Cōſeil, permis & octroyé, permettons & octroyons par ces preſentes, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & diſtribuer par tout cettuy noſtre Royaume, pays, terres, & Seigneuries de noſtre obeyſſance, ledit liure, ſans qu'autre que l'expoſant, ou ceux auſquels il auroit cedé ſon droit, le puiſſent vendre & diſtribuer, iuſques au terme de ſix ans, à compter du iour & datte de l'impreſsion dudit liure, ſur peine de confiſcation des exemplaires, cinq cens liures

d'amende, & de tous deſpens, dommages & intereſts : A la charge de mettre deux exemplaires dans noſtre Bibliote-que, auant que de l'expoſer en vente. Si vous mandons à chacun de vous commettons en droict ſoy, ſi comme à luy appartiendra, que de nos preſent priuilege & permiſſien, & tout le cõtenu y deſſus vous faites, & ſouffriez l'expoſant, & les eyans charge, pouuoir, ou droict de luy iouyr, & vſar plainement & paiſiblement, & à ce faire ſouffrir & obeyr, contraignez tous ceux qui pour ce ſeront à contraindre par toutes voyes deuës & raiſonnables: CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR. Donné à Paris le 16 iour d'Auril l'an de grace mil ſix cens vingt-ſept, & de noſtre regne le dix-ſeptieſme.

Par le ROY, en ſon Conſeil,

PONCET.

Acheué d'Imprimer le 15. Septembre 1627.

DISPVTATIO

Admonitio ad Lectorem.

Omiſſa eſt linea vna ex nimia Impreſſorum præcipitatione, pag. 345, *vbi appoſuimus aſteriſcum* * *ex quo errorem facilè agnoſcere poſſis. Linea autem eſt eiuſmodi:* aut vice verſa Diaconum ordinari potius traditione libri Euangelicorum,

DISPVTATIO PRIMA.

De natura Baptiſmi.

Quinque Sectiones complectens.

ABSOLVTIS ijs quæ tum ad rationem ſeu eſſentiam, tum ad cauſas ſiue principales, ſiue inſtrumentarias, tum ad effectus ſacramentorum pertinent: Ordo doctrinæ exigit vt ad ſingulorum ſacramentorum tractationem deſcendamus. Imprimis igitur circa naturam Baptiſmi, qui inter ſacramenta primum locum obtinet, quinque examinanda ſunt per quinque Sectiones, quarum prima erit de Baptiſmi definitione. Secunda de materia remota Baptiſmi. Tertia de materia illius proxima. Quarta de forma huius ſacramenti. Quinta de vnitate numerica illius.

SECTIO I.

De Baptiſmi definitione.

SVMMARIVM.

Baptiſmus phyſicè ſpectatus definiri poteſt, Exterior corporis ablutio facta ſub præſcripta verborum forma. Metaphyſicè verò, Sacramentum Nouæ Legis ad regenerationem ſpiritualem hominum inſtitutum.

BAptiſmus, eſt vox Græca, ſignificans ex ſe quamcunque ablutionem externam: vſu autem Eccleſiæ accommodata eſt ad ſignificandum primum Nouæ Legis ſecramentum, quod per ablutionem aquæ perficitur; quare cum dicimus, ſacramentum Baptiſmi, hoc non accipiendum eſt tranſitiuè, quaſi verò ſignificare velimus hac locutione tranſitum; ſiue efficientiam aliquam, vt cum dicimus lumen Solis, quo loquendi modo ſignificamus lumen à Sole productum; ſed intranſitiuè vt aiunt, ſeu ſpecificatiuè; ita vt ſacramentum Baptiſmi, idem ſit ac ſacramentum quod eſt baptiſmus; ad eum modum quo cum dicimus perſona Regis, non ſignificamus perſonam à Rege diſtinctam, & ab ipſo productam, ſed perſonam quæ eſt ipſe Rex.

Porro ſacramentum illud multis aliis nominibus, quæ ex illius effectibus, aut cæremoniis ſumuntur, inſigniri ſolet, vt ex Scriptura S. & Pa-

tribus colligere licet. Imprimis vocari ſolet regeneratio, ſeu lauacrum regenerationis, quia per illud primò naſcimur Chriſto. Secundò dicitur ſepultura, quia in illo vetus homo moritur, & veluti ſepelitur. Tertiò appellatur ſpiritalis Circunciſio, propter characterem ſpiritalem quem in anima imprimit. Quartò vocatur illuminatio, quia ſuſcipiens baptiſmum fidei lumine illuſtratur. Quintò ſigillum fidei, quia in illo fit prima, & ſolemnis fidei profeſſio. Sextò, ianua ſacramentorum, quia per baptiſmum homo fit capax aliorum ſacramentorum. Septimò dicitur vnctio, vel ab externa chriſmatis vnctione, quæ in vertice baptizati fieri ſolet: vel ab vnctione interna quæ fit per gratiam. Et ſic de aliis.

Hoc poſito, Baptiſmus phyſicè ſpectatus definiri poteſt iuxta S. Thom. 3. parte, quæſt. 66. art. 1. *Exterior corporis ablutio, facta ſub præſcripta verborum forma.* Circa quam definitionem dubitari poteſt, quomodo ablutio prædicetur de Baptiſmo, cum baptiſmus ex vſu communi ſignificet totum ſacramentum, ablutio verò vnam illius partem dumtaxat, & pars de ſuo toto efferri nequeat.

Sed hæc difficultas nullo negotio tollitur, ſi ſpectetur integra baptiſmi definitio; non enim dicit S. Doctor baptiſmum eſſe ablutionem tantùm, ſed ablutionem factam ſub præſcripta verborum forma, vt oſtendat baptiſmum eſſe compoſitum quoddam veluti phyſicum, conſtans ex ablutione externa tanquã ex materia proxima, ex verbis autem tanquam ex forma: quomodo

prædicta definitio eſt legitima, vt pote tradita per partes phyſicas, quales in ſacramento eſſe poſſunt.

Si verò baptiſmus ſpectetur metaphyſicè, definiri hoc modo poterit per genus, & differentiam. *Baptiſmus eſt ſacramentum Nouæ Legis, ad regenerationem ſpiritualem hominum inſtitutum.* In qua definitione ſacramentum ponitur loco generis, quæ ratio communis eſt ſacramentis Nouæ, & Antiquæ Legis: additur, Nouæ Legis, vt baptiſmus diſtinguatur à ſacramentis antiquis: differt autem ab aliis ſacramentis nouis per verba ſequentia, quæ regenerationem ſpiritualem, vt proprium baptiſmi effectum continent: licet enim quæuis iuſtificatio à peccatis ſpiritualis regeneratio dici poſſit, ille tamen effectus magis propriè competit baptiſmo, quia per illum homo eſſe diuinum, & ſupernaturale abſolutè primum acquirit,& de nouo incipit eſſe Filius Dei adoptiuus.

Quo loco aduertendum eſt, poſteriorem hanc definitionem ideo fieri per ordinem ad effectum baptiſmi, quia cum baptiſmus, vt & alia ſacramenta, ſit ſignum, per id quod ſignificat definiri debet: & quia id quod ſignificat efficit, illius differentia ſumenda eſt ex ordine ad proprium ipſius effectum, qui eſt ſpiritualis hominis regeneratio.

SECTIO II.

De materia remota Baptiſmi.

SVMMARIVM.

Materia remota baptiſmi eſt aqua,vera,naturalis, & elementaris,eaque vſualis, ſeu qua talis ſit vt corpus illâ ablui poſsit. Hinc aqua ex floribus ſtillata, item grando,nix,glacies, & ſimilia corpora metheorologica ſub hac materia comprehendi non poſſunt.

DIximus ſecunda diſputatione 1.p.ſacramenta componi ex materia, & forma, ad modum compoſiti phyſici: videndum ergo hic eſt quænam ſit materia, & quænam forma baptiſmi. Et quia materia ſacramenti duplex eſt, remota, & proxima; de vtraque agendum, hac & ſequenti ſectione.Itaque quod hoc loco examinandum occurrit,eſt,an materia remota in qua inſtitutus fuit baptiſmus, ſit aqua, eaque naturalis, & elementaris.

Aſſertio prima ſit. *Materia remota baptiſmi eſt aqua vera,& naturalis.*Ita definitum eſt in Concil. Lateran.cap.*firmiter*,de ſumma Trinitate;Florentino in decreto fidei, & in Trident.ſeſſ. 7.can.2. de baptiſmo.

Idem autem apertè colligitur ex variis locis Scripturæ.Ioan.3.dixit Chriſtus ad Nicodem. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto,*

&c. Actor. 8. dixit Eunuchus ad Philippum, *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* Deinde ſubditur, *deſcendit vterque in aquam Philippus, & Eunuchus, & baptizauit eum.* Hæc autem & ſimilia de vera, & naturali aqua tum Patres, tum Script. interpretes intelligunt.

Ratio à priori huius inſtitutionis petenda eſt à ſola voluntate Chriſti, qui ſacramenta inſtituit eo modo quo voluit. Sunt tamen non paucæ congruentiæ huius inſtitutionis, quas tangit S. Tho. 3. parte, quæſt. 66. art. 3.

Prima eſt, quod cum baptiſmus ſit omnibus ad ſalutem ſimpliciter neceſſarius, congruum fuit vt inſtitueretur in aqua, quæ communiſſima eſt, & facilè ab omnibus haberi poteſt.

Deinde, per baptiſmũ fit ablutio peccatorum, & ſordium animæ, qui effectus aptè repræſentatur per aquam, qua lauantur corporis maculæ.

Rurſus, aqua frigiditate ſua vim caloris temperat, ſicut baptiſmus ardorem concupiſcentiæ mitigat.

Denique, vt plura alia prætercam, baptiſmus dicitur illuminatio, & ſacramentũ fidei, vt ſupra aduertimus, quod valdè congruit aquæ, iuxta eam proprietatem qua, ratione pelluciditatis ſuę, eſt luminis ſuſceptiua.

Aduerſus Catholicam hanc aſſertionem, obiiciebant olim Seleuciani nonnulla ſcripturæ teſtimonia, quæ quoties baptiſmum Ioannis comparant cum baptiſmo Chriſti, tradunt Ioannem baptizaſſe in aqua, Chriſtum autem baptizaturum in ſpiritu, & igne. Ex quibus conclu-

debant baptiſmum Chriſti non eſſe inſtitutum in aqua.

Sed neganda eſt illa conſequentia, nam non vult Scriptura, illud eſſe diſcrimen inter baptiſmum Ioannis, & Chriſti, quod ille fieret in ſola aqua, iſte in ſolo ſpiritu, vel igne: ſed quod prior daretur in aqua tantùm, poſterior verò non tantùm in aqua, ſed etiam in ſpiritu, iuxta illud non ſemel allegatum ex 3. Ioan. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto*, & ſimilia.

Quid autem in citatis locis per ignem intelligatur, non vna eſt omnium mens. Nonnulli intelligunt ignem purgatorij. Alij ignem tribulationum. Alij ignem iudicij, &c. Placet explicatio Doctiſſimi Maldonati, qui in illud Math. 3. *Ipſe vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igne*, per ignem intelligit Spiritum Sanctum: ita vt particula (*&*) non ſit ibi coniunctiua, ſed explicatiua. Hanc autem addi putat explicationem, vt non qualiſcunque communicatio Spiritus Sancti ſignificetur, ſed illa quæ ſub ſpecie ignis die Pentecoſtes facta eſt.

Poteſt etiam in medium adduci quod tradit Niceph. libr. 3. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 37. Iudæum quendam graui morbo correptum in ſolitudine, vbi nulla erat copia aquæ, fuiſſe in arena baptizatum, & ſanitatem priſtinam recuperaſſe.

Reſpondetur conſtare ex ipſo Niceph. Iudæum illum ex ſententia plurimorum Epiſcoporum inualidè fuiſſe baptizatum in arena: ac denique aqua baptizatum fuiſſe. Ideo autem

illi Deus ſanitatem reſtituit, non vt talem baptiſmum approbaret, ſed vt oſtenderet veram eſſe fidem illam quam tunc Iudæus profeſſus fuerat.

Aſſertio ſecunda. *Sola aqua elementaris eſt materia remota baptiſmi.* Sequitur ex dictis. Nam ea tantum aqua quæ eſt elementaris, ſiue ſit maris, ſiue fluminum, ſiue fontium, ſiue puteorum, &c. eſt vera, & naturalis aqua; ac proinde ea ſola eſt materia neceſſaria baptiſmi.

Hinc collige 1. aquas ex floribus, vel herbis arte ſtillatas: item cereuiſiam, lachrymas, ſaliuam, phlegma, & cætera huiuſmodi, non eſſe materiam aptam ad baptiſmum: quia non ſunt aqua naturalis, & elementaris, ſed corpora mixta alterius ſpeciei.

Collige 2. aquam elementarem eſſe materiam ſufficientem ad baptiſmum, etſi ſit paululum immutata ſecundum accidentia. Vnde non refert quod ſit calida, aut frigida: quod per venas ſulphureas, aut cineres tranſierit: quod puluere infecta ſit; his enim non obſtantibus aqua retinet ſpeciem, & nomen aquæ elementaris, & conſequenter ad baptiſmum ſufficere poteſt.

Collige 3. ſi corpus aquæ admiſceatur in tanta quantitate vt pereat aquæ denominatio, ea non eſt apta ad materiam baptiſmi. Hinc baptiſmus conferri nequit in luto, aut in vino limphato, aut in iure vltra naturam aquæ addenſato, ob craſſiores partes decoctæ carnis ibi relictas. Si quis tamen arte ex prædictis aquam exprimere poſſet, ea ad baptiſmum eſſet ſufficiens.

Aſſertio tertia. *Vt aqua elementaris ſit materia apta ad baptiſmum, debet eſſe vſualis, ſeu talis vt ea corpus ablui poſſit.* Ratio eſt, quia vt dicemus poſtea, materia proxima baptiſmi eſt ablutio; ergo aqua quæ eſt remota materia, talis eſſe debet, vt apta ſit ad corpus abluendum. Et ſanè aliàs falſa eſſet illa baptiſmi forma, *Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, &c.* Cum verbum *baptizo*, ibi idem ſit ac verbum, *abluo*.

Hinc, etſi iuxta communem philoſophorum ſententiam, nix grando, glacies, & ſimilia corpora meteorologica, eſſentialiter ab aqua naturali non differant: non ſunt tamen apta materia baptiſmi: quia quandiu non ſunt reſoluta, non poſſunt corpus abluere, eſto illud quodammodo madefacere poſſint, quod non ſatis eſt. Quod ſi reſoluantur in aquam, hæc ad baptiſmum erit ſufficiens, ſicut & vapores è terra eleuati, quando ad iuſtam aquæ denſitatem peruenerint.

Quo loco aduertendum eſt, quod cum dicimus aquam ex luto, aut iure expreſsã; aut ex glacie, vel niue reſolutam, &c. eſſe materiam aptam ſacramento baptiſmi, hoc intelligendum eſt quantum ad valorem ipſius ſacramenti; quanquam peccaret grauiter qui ſine neceſſitate aquam impuram ad baptiſmum aſſumeret, imo qui non vteretur aqua conſecrata quæ in fonte baptiſmali ſeruatur. Dum autem neceſſitas vrget, nulla irrogatur irreuerentia ſacramento, & licet vti prædicta aqua ad baptizandum, imo & materia dubia.

Secundò aduertendum eſt, quod ſi quando

poſt collatum baptiſmum meritò dubitetur an aqua aſſumpta ſit materia ſufficiens, baptiſmus iterari debet ſub conditione. Si verò dubium naſcatur ante ablutionem, non debet vſurpari materia dubia, ſi veræ, & elementaris aquæ copia habeatur.

Quod ſi hæc deſit, poteſt aſſumi in neceſſitate materia dubia, & tunc baptiſmus conferri debet ſub conditione. Non probo tamen quod nonnulli dicunt, ſatius eſſe in extrema neceſſitate, deficiente aqua baptiſmum applicare cum niue, aut glacie, quam illum omittere.

SECTIO III.

De materia proxima baptiſmi.

SVMMARIVM.

Materia proxima baptiſmi eſt ablutio facta in aqua elementari, ſiue infuſione, ſiue aſperſione, ſiue immerſione. Sicut autem non opus eſt vt totum corpus abluatur; ita non ſufficit minimæ partis ablutio, aut minima aquæ guttula, etiam in neceſſitate extrema.

QVatuor dubia moueri poſſunt in iſta ſectione. Primum, an ablutio facta in aqua elementari, ſit materia proxima baptiſmi.

Secundum, quotuplex ſit iſta ablutio, ſeu quot modis fieri poſſit.

Tertium, in qua parte corporis fieri debeat

ablutio, ad valorem baptiſmi.

Quartum, quænam aquæ quantitas ad baptiſmum valide conferendum ſufficiat.

Prima aſſertio. *Materia proxima baptiſmi eſt ablutio facta in aqua elementari.* Probatur, nam vt patet ex ſupradictis, baptiſmus phyſicè ſpectatus definitur, *ablutio externa corporis facta ſub praeſcripta verborum forma:* cum autem hæc definitio fiat per materiam, & formam, hinc perſpicuum eſt ablutionem gerere vices materiæ. Cum ergo ea non ſit materia remota baptiſmi, ſequitur illam eſſe materiam illius proximam.

Confirmatur, nam omnia ſacramenta, ſi Euchariſtiam excipias, conſiſtunt in aliqua actione, ſeu vſu: vnde aqua ſecundum ſe ſpectata, nòn poteſt eſſe materia baptiſmi ſed quatenus ad vſum applicatur, ſeu prout per eam corpus hominis abluitur: ex quo vlterius fit, vt ipſa aquæ ablutio ſit materia baptiſmi proxima.

Quod etiam ex eo ſuaderi poteſt, quia ea eſt materia alicuius ſacramenti quam forma illius determinat; forma autem illa quæ in baptiſmo adhibetur, *ego te baptizo, &c.* vt non ſignificat, ita nec determinat aquam ſecundum ſe, ſed ablutionem in aqua factam: quare eiuſmodi ablutio eſt materia baptiſmi proxima.

Porro ad hanc ablutionẽ tria ſunt eſſentialiter neceſſaria. Primò motus quidam aquæ effuſæ per corpus, aut corporis in aquam quietam immerſi. Secundò contactus realis, & phyſicus inter aquã, & corpus baptizati. Tertiò receptio ipſius aquæ in corpore baptizati ex prædicto contactu orta, ſine his enim non poteſt intelligi ablutio.

Hinc ſequitur contra Aureolum, infantem corio incluſum, ſi abluatur tantùm ſecundum illud corpus in quo includitur,& aqua ipſum non contingat phyſicè, inualidè baptizari. Quod ſimiliter affirmandum eſt, de illo cuius veſtes dumtaxat abluerentur.

Item de infante pellibus ſecundinis incluſo, illæ enim propriè loquendo non ſunt partes corporis, quidquid dicat Syluester cum nonnullis alijs. Quænam autem partes corporis abluendæ ſint, dicetur poſtea.

Aſſertio ſecunda. *Tribus modis validè fieri poteſt ablutio, per infuſionem, aſperſionem, & immerſionem.* De infuſione res ſatis apud nos ex ipſo vſu, & Eccleſiæ praxi manifeſta eſt, & confirmari poteſt ex Cypriano, qui lib. 4. epiſt.7. idem oſtendit ex loco illo Ezechielis 36. *Effundam ſuper vos aquam mundam.*

De aſperſione verò id patet primò ex cap. 2. & 4. Act. vbi dicitur Apoſtolos vna die baptizaſſe tria millia, alio quinque millia hominum: vix autem concipi poteſt, tot homines baptizatos fuiſſe alio modo quam per aſperſionem aquæ.

Secundò ex eodem Cypriano qui epiſt. iam citata probat ablutionem baptiſmi fieri poſſe validè per aſperſionem ex cap. 18. & 19. numer. quibus locis aqua purificationis, quę erat figura aquę baptiſmalis, vocatur aqua aſperſionis.

Tertiò idipſum tam de infuſione, quam de aſperſione ratio ſuadet. Siquidem Chriſtus ſacramentorum inſtitutor, voluit vt ablutio fieret in aqua, non determinando hunc, vel illum modum ablutionis, vt colligitur ex verbis illis Math.

28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris*, & ſimilibus. Cum ergo infuſio, vel aſperſio aquæ vera ſit ablutio, nihil impedit quin baptiſmus per infuſionem, vel aſperſionem aquæ validè conferri poſſit.

Ne autem putes nos hîc loqui de aſperſione qualis fieri ſolet in templis, dum populus aqua luſtrali aſpergitur: hæc enim multos, aut nullo modo, aut tantùm in veſtibus contingit; quod non ſatis eſt ad ablutionem de qua hîc loquimur, vt ex dictis manifeſtum eſt. Agimus ergo de ea aſperſione quæ ſingulis ſigillatim adhibetur, quaque quilibet baptizandus ſufficienter in quadam corporis parte abluitur.

Quod denique baptiſmus per immerſionem validè fieri poſſit (quæ erat tertia pars prædictæ aſſertionis) ea ratio oſtendit; quia vera ablutio fieri poteſt per immerſioné, quare hæc ſufficere poteſt ad validitatem, & eſſentiam baptiſmi. Quod confirmatur ex vſu, & praxi primitiuæ Eccleſiæ quæ per immerſionem baptizare ſolebat, vt multi Patres aſſerunt. Imo nunc idem baptizandi ritus in multis locis obſeruari ſolet. Maximè apud græcos qui triplicem immerſionem obſeruant.

Vbi aduertendum eſt primò ex S. Tho. 3. parte, quæſt. 66. art. 8. eum grauiter peccare qui ritum Eccleſiæ ſuæ quoad infuſionem, vel immerſionem non ſeruat. Quod intellige de Eccleſia diæceſana: qui enim hac ſpreta, vſum diuerſum metropolitanæ, aut etiam Romanæ ſeruaret, non ſatiſfaceret, vt poſt Paludanum, & Soto, notauit Gregor. de Valentia diſp. 4. quæſt. 1. puncto. 2.

Aduertendum rurſus eſt, in ijs locis in quibus baptiſmus conferri ſolet per immerſionem, poſſe nonnunquam ex cauſa adminiſtrari inculpatè per infuſionem, ſeu aſperſionem, vt monet S. Doctor. art. 6. quæſt. citatæ; vt quando magna eſt baptizandorum multitudo: quando aqua ad immerſionem non ſufficit: quando baptizando periculum ex immerſione imminet, &c. Imo ſi ille qui baptizatur eſt adultus, ex decentia debet prætermitti immerſio.

Præterea aduertendũ eſt, trinam immerſionem non eſſe de neceſſitate baptiſmi, etiam extra caſum neceſſitatis: poſita enim vnica immerſione, ponitur ſufficiens materia proxima baptiſmi, quæ in ablutione conſiſtit, vt ſupra dictum eſt: ergo plures non ſunt neceſſariæ. Confirmatur, nam ſi quis ter puerum mergeret, & in prima immerſione baptiſmi formam abſolueret, ſacramentum tunc perfectum eſſet, vt omnes ſentiunt. Denique in Concil. Tolet. 4. can. 5. ſtatutum fuit vnicam merſionem ad validitatem baptiſmi ſufficere. Et idem de vnica aſperſione, & infuſione ſentiendum eſt.

Tandem aduerte, quando baptiſmus adminiſtratur immerſione, ad validitatem illius emerſionem non eſſe neceſſariam, vt nonnulli autumant. Siquidem abſque illa intelligimus puerum ſufficienter eſſe ablutum. Vnde ſi caſu è manu baptizantis excidat, poſtquam aquis immerſus eſt, & prolata verborum forma; omnes intelligunt eum verè eſſe baptizatum, etſi non emergat ex aqua. Et eodem modo, ſi miniſter infantem ſub aqua retineat, neque ipſum leuet ſtatim finita

forma,baptiſmus valet;Quod indicio eſt emerſionem ad validitaté baptiſmi non eſſe neceſſariam.

Sed quid, ſi infans in flumen, aut puteum proijciatur, & dum aquis immergitur, proferantur verba formæ? erit ne tunc validus baptiſmus?

Reſpondeo affirmatiuè ex ſententia cōmuniori; & ratio eſt, quia ibi intercedit verá ablutio, qualem ſupra deſcripſimus: aqua enim realiter contingit corpus infantis, & per illud mouetur; neque requiritur emerſio vt iam dictum eſt: ergo nihil obſtat quominus talis infans dicatur verè ablui, & baptizari.

Dices. Ad veram ablutionem requiritur vt qui aliquid aquis immergit, intendat illud educere, quod non habet locum in caſu propoſito.

Reſpondeo falſum eſſe id quod aſſumitur,quia ablutio per ſe tantùm dicit motum aquæ circa corpus quod realiter contingit: quod autem res mergatur cum animo illam educendi, hoc eſt omnino per accidens reſpectu ablutionis: nam verbi cauſa qui pannum in fonte lauat, verè dicitur illum abluere, etſi ibi eum poſtea relinquat.

Dices 2. baptiſmi ablutio ex ſui inſtitutione tendit ad vitam, prædicta autem tendit ad mortem infantis; ergo non eſt vera baptiſmi ablutio.

Reſpondeo maiorem eſſe veram de vita ſpirituali, non autem de corporea. Aliàs, qui puero in extremis poſito aquam valdè calidam, cum animo baptizandi infunderet, ſicque ei mortem inferret, nihil efficeret, quod abſurdum eſt.

Licet auté baptiſmus in prædicto caſu ſit validus,qui tamen,etiā in extrema neceſſitate,ſic baptizaret,peccaret mortaliter propter homicidiū ob

ipſo patratum,& irregularitatē contraheret:vnde vel omittendus eſſet tunc baptiſmus, vel alia via ſuccurrendum infantis ſaluti. Si tamen infans aliqua via tunc mortem euaderet; eſſet iterum ſub conditione baptizandus, quia non ſatis certum eſt,an prior baptiſmus ſit validus.

Sed fortè quis obijciet. Poſſunt licitè milites ciuitatem obſidentes, vt hoſtium munitiones diruant, dirigere tormenta bellica in eam turrim in qua multi innocentes detinentur incluſi, etſi ex ea euerſione certò ſequatur eorum interitus. Quare ergo non licebit infantem in fluuium proijcere, vt illius ſaluti conſulatur, etſi ex ea proiectione illius mors certò ſit ſequutura?

Reſpondeo duos illos caſus non eſſe ſimiles. Nam primo per ſe ſpectato, omnino per accidens coniuncta eſt occiſio innocentum;ſi quidem poſſet, eadem numero turris eiectio fieri abſque interitu illorum, ſi nimirum illi abeſſent. Secundus autem per ſe conſideratus, non poteſt contingere abſque interitu pueri. Quo fit vt qui ſpõte puerum in flumen proijcit, per ſe, & directè velit, & intendat innocentis occiſionem; atque adeo peccet mortaliter, ſecus vero alij.

Aſſertio Tertia. *Non opus eſt ad valorem baptiſmi vt totum corpus abluatur, neque ſatis eſt quod abluatur minima tantùm illius pars.* Prior pars ſufficienter ex dictis colligitur, nam baptiſmus validè conferri poteſt per aſperſionem;ea autem non abluuntur omnes partes corporis, vt notum eſt.

Diximus etiam quando adultus baptizatur, ex honeſtate non debere totum eius corpus ablui. Denique baptiſmus valet quando homo abluitur; dicitur

dicitur autem ablui etſi ſecundum aliquas tantùm partes aqua perfundatur.

Poſterior vero pars ex eo ſuadetur, quia vt validus ſit baptiſmus, neceſſe eſt vt homo dicatur ablui: ſi autem extrema tantùm parte digiti, verbi cauſa, aquam contingat, non dicetur ablui; ergo id non ſufficiet. Quare requiritur vt quædam pars mediocris ſaltem quantitatis abluatur, quanquam determinari non poſſit quam magna illa eſſe debeat, vt hominem ablutum denominet.

Obijcies primò. Baptiſmus fuit inſtitutus ad delendum peccatum originale quod ſedem habet in anima: cum ergo anima ſit in minima parte corporis, poterit illa in quauis parte ſufficienter ablui, & à peccato liberari.

Sed hoc argumeutum parum vrget, quia homo baptizatur non anima; vt ergo baptiſmus teneat, neceſſe eſt vt eo modo adminiſtretur qui ſufficiat ad hoc vt homo dicatur ablui.

Obijcies ſecundò. Homo dicitur vulneratus, etſi ſecundum minimam tantùm corporis partem vulneratus ſit: ergo ſimiliter dicetur ablutus, etſi ſecundum minimam partem abluatur.

Reſpondeo negando conſequentiam, cuius nulla alia ratio aſſignari poteſt quam vſus loquendi hominum, qui vulgò vulneratum illum dicunt cui in minima parte corporis vulnus inflictum fuit: communiter verò non dicunt eum eſſe ablutum,, cuius minima tantùm pars aquis intincta fuit.

Quęres, quænam pars corporis abluenda ſit. Reſpondeo ex S. Tho. 3. parte, quæſt 66. art. 7.

ad 3.pręcipuam corporis partem abluendam eſſe, nempe caput; quia in eo vigent omnes ſenſus tam externi, quam interni, & ab illo rectè totus homo denominari poteſt.

Hoc autem non ita accipiendum eſt,quaſi verò baptiſmus ſit irritus ſi caput non abluatur, non enim ita eſt: nam ſi relicto capite abluantur ſcapulæ, aut pectus, notabili ſaltem aquæ quantitate, baptiſmus ex communi ſententia non eſt iterandus. Eſſet tamen peccatum veniale inter baptizandum ſponte caput non abluere, mortale verò ſi omiſſio illa ex contemptu oriretur.

Quod ſi quis imminente periculo ablueretur ſecundum manum, aut pedem,aliaſue partes minus principales. (Quod licitè fieri poſſet) baptiſmus poſtea ex cõmuniori ſententia eſſet ſub conditione iterandus,quia res eſt ſatis dubia,an prior baptiſmus eſſet validus.

Vbi obſeruandum eſt, infantem qui manum, aut pedem extrahit ex matris vtero, non poſſe baptizari ſecundum illas partes niſi in extrema neceſſitate: extrà illam enim expectãdum eſſet vt totaliter natus ſit, & egreſſus ex vtero.

Quod ſi infans omnino ſit clauſus in vtero, ita vt aqua ad ipſum pertingere non poſſit, hac ratione baptizari nequit, vt conſtat ex ijs quæ ſuprà aduertimus. Neque ſatis eſt in eo caſu matrem abluere, cum enim ſit perſona diſtincta à filio, illius ablutio iſti prodeſſe nequit.

Quod ſi mater grauida mortua ſit, poteſt, & debet ſcindi illius vterus,vt infans in eo incluſus, baptizetur ſi adhuc viuat. Non licet autem viuentem matrem diſſecare, etſi morti ſit proxima,

& periculum ſit ne infans priùs moriatur: quia non ſunt facienda mala vt eueniant bona; & nemo poteſt priuata authoritate, vitam alicui violenter auferre propter ſalutem alterius.

Si tamen mater ſit iuſtè damnata ad mortem, & probabiliter timeatur ne infans moriatur ante matris partum, tunc poteſt anticipari tempus ſupplicij; quia in eo caſu nulla matri fit iniuria, cum dilatio à iure conceſſa, non propter illam detur, ſed in gratiam prolis: quare cum in prædicto caſu, dilatio ſupplicij non ſolùm non ſit proli vtilis, quin in magnum illius ſpirituale diſpendium mergat; licet per ſe loquendo anticipare ſupplicium, ſeruata tamen religiosè, quantum fieri poterit, forma iuſtitiæ.

Dico, per ſe loquendo, nam ſi res moraliter ſpectetur, maximum periculum imminet proli ex interfectione matris: quare quantum ad praxim attinet, de ea non eſt ſumendum ſupplicium donec pepererit.

Aſſertio quarta. *Quantumuis minima aquæ guttula ad baptiſmum non ſufficit, etiam in neceſſitate extrema.* Eſt communior apud Doctores. Ratio prioris partis eſt, quia vt non ſemel diximus, ad eſſentiam baptiſmi requiritur ablutio, quæ talis moraliter apud homines cenſetur; at ſecundum communem vſum loquendi, infuſio minimæ aquæ guttulæ non dicitur ablutio.

Ratio verò poſterioris, quia ad valorem baptiſmi, ſiue in neceſſitate, ſiue extra illam conferatur, requiritur & ſufficit vera ablutio; quare ſi aſperſio minimæ aquæ guttulæ eſt vera ablutio in caſu neceſſitatis, talis æſtimanda eſt extra il-

lam; & vice verſa, ſi in neceſſitate non eſt vera ablutio, vt de ea vulgò homines loqui ſolent, neque extra illam erit. Cum igitur probabile ſit cum aqua admodum exiguæ quantitatis non poſſe fieri veram ablutionem, probabile etiam eſt nullum eſſe caſum in quo ea ad baptiſmum ſufficiat.

Quia tamen oppoſita ſententia eſt ſatis probabilis, in caſu neceſſitatis dari poſſet baptiſmus in vnica aquæ guttula, ſi non daretur copia maioris quantitatis. Quod ſi baptizatus mortem euaderet eſſet denuò ſub conditione baptizandus.

Obijcies. In neceſſitate confeſſio vnius peccati ſufficit ad valorem ſacramenti pœnitentiæ, quæ tamen extra illam non ſufficeret. Ergo ſimiliter in neceſſitate poterit minima ablutio ad valorem baptiſmi ſufficere, quæ extra illam nequaquam eſſet ſufficiens.

Reſpondeò negando conſequentiam; & ratio diſcriminis eſt, quia materia ad ſacramentum pœnitentiæ neceſſaria, ſiue in caſu neceſſitatis, ſiue extra illam eſt confeſſio formaliter integra, ſeu quatenus ab homine moraliter fieri poteſt: cum autem confeſſio ſit actio quædam moralis, illius integritas formalis variari poteſt iuxta diſpoſitiones varias pœnitentis: at verò cum ablutio ſit res quædam phyſica, ea non variatur ſecundum rationem ſuam formalem in quocunque ſtatu baptizandus reperiatur, ſed ſemper requiritur & ſufficit vt ſit vera, & phyſica ablutio.

SECTIO IV.

De forma Baptiſmi.

SVMMARIVM.

Ad eſſentiam baptiſmi non opus eſt vt perſona baptizans directè exprimatur, ſed actus baptizandi, perſona baptizata, & diſtincta inuocatio trium perſonarum Trinitatis, in quarum nomine baptiſmus conferatur.

FOrma baptiſmi hæc eſt apud latinos, *Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Circa quam nonnulla examinanda occurrunt.

Primò, an exprimenda ſit perſona miniſtri, & actio illius.

Secundò, an exprimi debeat porſona baptiſmum ſuſcipiens.

Tertiò, an fieri debeat diſtinctè inuocatio trium perſonarum Trinitatis.

Quartò, an baptiſmus conferri debeat in nomimine, non in nominibus.

Denique an præpoſitio *in* coniunctio, & aç particula, *Amen.* Sint de eſſentia formæ.

Prima aſſertio. *Ad eſſentiam baptiſmi non opus eſt perſonam miniſtri directè, ſue explicitè, ſiue implicitè exprimere, ſed ſufficit vt ea indirectè exprimatur.* Explico, tunc eſprimitur perſona miniſtri directè, & explicitè, quando inter baptizandum quis dicit, *Ego te baptizo*; directè verò, ſed implicitè, quando dicit, *Baptizo te.* Indirectè

autem quando ſolùm exprimitur actio baptizandi vt à miniſtro procedens.

Quod igitur neceſſe non ſit, perſonam miniſtri altero ex duobus prioribus modis exprimi, manifeſtum eſt ex forma illa Græcorum, *Baptizatur ſeruus Chriſti, talis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Quam ad valorē ſacramenti ſufficere ex Concilio Florentino apertum eſt, etſi perſona miniſtri in ea non exprimatur niſi ad ſummum indirectè.

Confirmatur, nam baptizans ſe habet tantùm vt miniſter, & cauſa inſtrumentalis baptiſmi: ergo non eſt omnino neceſſarium illius perſonam in forma directè exprimere; ſiquidem cum baptiſmus efficaciam quam habet à Chriſto ſumat, expreſſio miniſtri directa nihil conducit ad ſignificandum baptiſmi effectum.

Dices, Alexandrum 3.cap. *ſi quis*, de baptiſmo, hæc ſcribere. *Si quis puerum ter in aqua immerſerit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & non dixerit, ego baptizo te in nōmine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, non eſt puer baptizatus.* Ex quibus verbis videtur apertè colligi, perſonam baptizantis non tantùm indirectè ſed etiam directè, & explicitè in forma baptiſmi exprimendam eſſe.

Reſpondeo, Alexandrũ nihil aliud velle, quam in baptiſmo actum baptizantis exprimēdum eſſe: vt autē hoc ſignificaret vſus eſt forma latina, tum quia rem habebat cum latinis: tum quia ea forma eſt clarior forma Græcorum, vt pote maiorem habens conuenientiam cum verbis illis Chriſti, *baptizantes eos in nomine Patris, &c.* & diſtinctiùs exprimens baptiſmi effectum, qui

eſt animæ ablutio: ac denique actum ipſum baptizandi, quatenus reipſa à miniſtro exercetur.

Secunda aſſertio. *Ad eſſentiam baptiſmi requiritur vt actus baptizandi exprimatur.* Ita Alexander 3. loco iam citato, & Concil. Florent. in decreto de Armenis, vbi inter alia ſic ſcribit. *Si exprimitur actus qui per ipſum exercetur miniſtrum, cum ſanctæ Trinitatis inuocatione, perficitur ſacramentum.* Quæ verba ſatis claré inſinuant ſacramentum nullum fore, ſi actus miniſtri non exprimatur.

Ratio idipſum ſuadet. Nam ablutio externa ob varios fines à miniſtro fieri poteſt, nempe vel ad refrigerandum, vel ad curandum ab aliquo morbo, vel ad abluendas ſordes corporis, &c. vt igitur in hoc ſacramento ſignificetur ablutio interna à peccatis, non ſatis eſt adhibere lotionem externam cum verbis illis, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, Sed præterea requiritur vt adhibeantur verba iſta vel æquiualentia, *Ego te baptizo*, quæ ex vſu Eccleſiæ internam animi ablutionem ſignificant.

Dices. Forma baptiſmi ex ſola ſcriptura colligitur, nimirum ex verbis illis Chriſtis, *docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, quæ habentur Math. 28. Ex hoc autem loco non deducitur proferenda eſſe verba illa *Ego te baptizo*, ſed tantùm adhibendá eſſe ablutionem cum verbis illis, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, aut certè tantum in fide Trinitatis, vel authoritate à Deo accepta abſque vlla verborum prolatione.

Reſpondeo verum eſſe ex ſola ſcriptura apertè non colligi, inter baptizandum vtendum eſſe verbis illis, *Ego te baptizo*, ſicut neque inter docendum dicendum eſt, *Ego vos doceo*; ſi tamen ſcripturæ adiungatur traditio, & authoritas Eccleſiæ, manifeſtum erit in verbis formæ actum baptizantis exprimendum eſſe.

Vnde non immeritò arguuntur hæretici noſtri temporis, qui prædicta forma vtuntur in adminiſtratione baptiſmi, quamuis illi traditiones Eccleſiæ non admittant ſed ſolam ſcripturam.

Tertia aſſertio. *Ad eſſentiam baptiſmi, opus eſt vt in illius forma, perſona baptiſmum ſuſcipiens exprimatur.* Hoc colligitur ex loco non ſemel citato Math. 28. *Baptizantos eos*, addita traditione & praxi Eccleſiæ. Item ex decreto Alexand. 3. ſupra citato.

Vnde qui aliquem abluendo diceret, *Ego baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, nihil efficeret; quia baptiſmus conſiſtit in applicatione materiæ ad ſubiectum determinatum, idque à baptizante diſtinctum: qui autem prædicto modo baptizaret, non explicaret an vellet ſacramentum, & effectum ipſius applicare alicui ſubiecto à ſe diſtincto, an ſibi ipſi; ſed rem indeterminatam relinqueret. Oportet igitur in forma baptiſmi perſonam quæ baptizatur exprimere.

Quo loco breuiter obſeruandum eſt, ad valorem ſacramenti non opus eſſe vti pronomine demonſtratiuo *(te)* ſiquidẽ Græci, quorũ validus eſt baptiſmus, eo non vtuntur, ſufficit ergo vſurpare nomen propriũ baptizati, vel pronomen ſecundæ,

aut tertiæ perſonæ. Imo ſi quis diceret baptizetur ſeruus Chriſti, non addendo aliud nomen magis expreſſiuum perſonæ quæ baptizatur, probabile eſt baptiſmum non fore irritum.

Quòd à fortiori dicendum eſt ſi quis honoris cauſa diceret, *Ego baptizo vos*, aut *maieſtatem veſtram*, vel in plurali, *nos te baptizamus*; qui tamen loquendi modi ſedulò vitandi ſunt, & ſine culpa vſurpari non poſſunt. An autem baptiſmus teneat quando error contingit circa perſonam quæ baptizatur, ita vt Ioannes baptizetur pro Petro; aut maſculus pro fœmina ſect. 7. diſp. 5. 1. p. à nobis definitum eſt. Vide ſi lubet, locum.

Quarta aſſertio. *Ad eſſentiam baptiſmi pertinet diſtincta, & expreſſa inuocatio trium perſonarum Trinitatis.* Hoc imprimis colligitur ex verbis illis Matth. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij*, &c. Licet enim ea in ſe nudè ſpectata, videantur nihil aliud ſignificare quam baptiſmum eſſe conferendum virtute, & authoritate Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ſicut locus ille Marc. vltimo, *In nomine meo Dæmonia eijcient*, nihil aliud denotat quam Dæmones à corporibus eiiciendos eſſe authoritate Chriſti Domini; ex traditione tamen & conſtanti vſu Eccleſiæ, ſanctorumque Patrum expoſitione, ita intelligi debent vt ſenſus ſit, homines baptizandos eſſe diſtinctè, & expreſsè ſuper eos inuocato nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Idipſum perſpicuè ſumitur ex decreto Zachar. cap. *In Synodo*, de Conſecrat. diſt. 4. vbi confirmans decreta cuiuſdam Synodi Anglicanæ, inter alia hæc ſcribit. *Si lotus in fonte baptiſmatis*

quis fuerit, ſine inuocatione Trinitatis, perfectus Chriſtianus non eſt, niſi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti fuerit baptizatus. Hoc quoque obſeruari in prædicta Synodo Sacerdotes voluerunt, vt qui vel vnam de Trinitate perſonam in baptiſmo non nominaret, illud baptiſma eſſe verum non poſſet. Nihil vt puto illuſtrius pro noſtra, quæ eſt communis Theologorum, ſententia dici potuit.

Accedit ad idem confirmandum Patrum authoritas. Tertull. contra Praxeam, *Mandauit* (inquit) *Apoſtolis, vt tingerent* (id eſt baptizarent) *in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum.*

Baſilius lib. de Spiritu ſancto cap. 12. *Sicut* (inquit) *credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum; ſic & baptizamur in nomine Patris, & Filij & Spiritus ſancti.*

Auguſt. lib. 3. de Baptiſmo cap. 15. ita ſcribit. *Quamobrem ſi verbis Euangelicis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti Marcion baptiſmum cõſecrabat, integrum erat ſacramentum; quamuis eius fides ſub iiſdem verbis aliud opinantis quam Catholica veritas docet, non eſſet integra.* Idem docent alij.

Atque hinc colligitur ratio ad aſſertionem noſtram ſtabiliẽdam. Nam baptiſmus dicitur ſacramentum fidei, quæ eſt veluti ianua ad religionem Chriſtianam, quam in eo profitemur; Quare congruum eſt vt in eo expreſsè confiteamur præcipuum noſtræ religionis myſteriũ, nimirum ſanctã Trinitatem, Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum.

Sed contra hanc aſſertionem obiici poteſt decretum Nicolai Papæ, qui interrogatus an baptiſmus à Iudæo collatus eſſet validus, reſpondet in can. *A quodam Iudæo*, De Conſecrat. diſt. 4. *Hi pro-*

fecto in nomine ſanctæ Trinitatis,vel tantùm in Chriſti nomine,ſicut in actibus Apoſtolorum legimus,baptizati ſunt (vnum quippe idemque eſt,vt Sanctus exponit Ambroſius)*conſtat eos eſſe denuò baptizandos.*Ex quibus verbis conſtat prædictum Pontificem ſtatuere, baptiſmum collatum in nomine tãtùm Chriſti eſſe validum;atque adeo expreſſam inuocationem trium perſonarum diuinarum, ad illius valorem non eſſe neceſſariam.

Reſpondeo,prædictum Pontificẽ illud tantùm definiuiſſe de quo conſulebatur,nempe baptiſmũ à Iudæo collatum eſſe validum : quod autem addit, baptiſmum in ſolo Chriſti nomine collatum tenere,hoc aſſerit non tanquam rem definiens,de ea enim interrogatus non erat, neque vlla cauſa definiendi extabat ; ſed ex propria ſententia tanquam priuatus Doctor,qua ratione errare potuit. Suppetunt in iure non pauca alia exempla ſummorum Pontificum, qui ex priuata opinione multa immiſcent definitionibus ſuis, quæ tamen definire non intendunt.

Dices. Zachar. Pontifex ſupra relatus,definiuit baptiſmum nullum eſſe ſi omittatur vna Trinitatis perſona,quomodo ergo poſtea Nicolaus circa hoc vt Doctor priuatus errare potuit?

Reſpondeo vel Zachar. non definiuiſſe tanquam de fide inuocationem expreſſam perſonarum Trinitatis ad baptiſmum eſſe neceſſariam:vel ſi hoc definiuit, (quod videtur probabilius, cum ibi confirmarit decreta cuiuſdam Synodi particularis)talem definitionem Nicolao,dum oppoſitum ſcripſit,ignotam fuiſſe.

Poſſet etiam aduerſus prædictam aſſertionem

obiici, quod legitur in cap.2.8.& 10. Actorum, Apoſtolos baptizaſſe in nomine Chriſti.

Reſpondent nonnulli hoc factum eſſe ex diſpenſatione Diuina, tum vt ita Chriſti nomen magis illuſtraretur: tum quia non æquum erat ſtatim initio, myſterium Trinitatis ita expreſsè, & clarè propalare.

Verùm hæc reſponſio non ſatisfacit, nulla enim ſuppetebat ratio cur Chriſtus cum Apoſtolis hac in re diſpenſaret: nam Chriſti nomen ſatis illuſtrari poterat prædicatione Apoſtolorum, & miraculis, ipſius inuocatione, & virtute patratis. Myſterium autem Trinitatis clarè proponendum erat, quia etiam tunc accedentes ad baptiſmum illud diſtinctè debebant credere.

Dico ergo cum aliis, baptiſmum nunquam fuiſſe ab Apoſtolis collatum in nomine ſolius Chriſti; illi enim habebant mandatum recens à Chriſto impoſitum de conferendo baptiſmo diſtinctè in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Neque ex Scriptura, aut traditione conſtat, cur Chriſtus cum Apoſtolis in hoc præcepto diſpenſare debuerit.

Neque oppoſitum colligitur ex Actibus Apoſtolorum, nam vt docet Auguſt. lib. 5. contra Maximinum cap. 17. *Qui non nominatus Patre, & Spiritu Sancto iuſsi ſunt baptizari, intelliguntur non baptizati, niſi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Quod ſi Apoſtoli dicuntur baptizaſſe in nomine Chriſti, ſenſus eſt, quod baptizarunt baptiſmo Chriſti, aut virtute Chriſti; non autem quod in forma ſolum Chriſti nomen protulerint.

Quæres an baptiſmus valeat ſub hac forma, *Ego te baptizo in nomine Genitoris, Geniti, & procedentis ab vtroque.*

Reſpondeo cum nonnullis recentioribus, in quibus eſt Suarez diſp. 21.ſect.4. ſpeculatiuè loquendo videri validum; quia verba prædicta iuxta communem vſum linguæ Latinæ æquiualent iſtis, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti:* Genitor enim idem eſt ac Pater; Genitus idem ac Filius,& procedens ab vtroque,idem ac Spiritus Sanctus.

Neque refert primò quod aiunt nonnulli, nomina Patris & Filij, & Spiritus Sancti ſignificare proprias perſonarum proprietates, & conſequenter perſonas ipſas: nomina verò Genitoris, Geniti, & procedentis ab vtroque, actus notionales, non autem perſonas, ſed illas ſolum connotare. Hoc inquam non refert, quia Genitoris nomen ex vſu communi ſignificat perſonam generantem, & poſitum in oratione pro ea ſupponit; non ſecus ac nomen Patris ex eodem vſu ſignificat perſonam ipſam Patris & pro ea ſupponit.

Quod ſi exactè, & Philoſophicè attendamus ad formalem nominum ſignificationem, ſanè nomina Patris, & Filij, ex ſe formaliter ſignificant paternitatem, & filiationem, & perſonas Patris,& Filij dumtaxat connotant: imo non niſi ex accommodatione vſus ſignificant paternitatem, & filiationem diuinam, cum ex ſe tantùm ſignificent paternitatem,& filiationem ſimpliciter. Non ergo tam attendendum eſt ad id quod nomina in rigore ſumpta formaliter ſigni-

ficant, quam ad id quod ex vſu communi denotant. Quare cum ex tali vſu nomen Genitoris idem ſignificet ac nomen Patris, in locum illius in forma baptiſmi validè aſſumi poteſt. Maximè cum baptiſmus validè perficiatur ſi pro, *Baptizo*, miniſter dicat, *lauo*, vel, *tingo*, etſi hæc nomina metaphyſicè loquendo eundem ſenſum formalem non habeant.

Neque etiam obſtat quod procedere competat Filio, & Spiritui ſancto; cum enim ſuppoſito nomine Genitoris, & Geniti, additur, Procedentis ab vtroque; omnes intelligunt ſermonem eſſe de proceſſione Spiritus ſancti, vt diſtincta à proceſſione Filij: ſiquidem Filius à duabus perſonis non procedit, ſed à Patre dumtaxat. Simile quid cernitur in nomine Spiritus ſancti, quod in forma communi vſurpatur; eo enim audito ſtatim omnes tertiam Trinitatis perſonam ex communi vſu intelligunt, etſi illud etiam Patri & Filio commune ſit.

Neque tandem habet aliquid momenti quod dicunt alij, congruum fuiſſe vt baptiſmi forma conſtaret ex verbis facilioribus ad perſonas diuinas ſignificandas, & quæ frequentiùs ab Eccleſia vſurparentur; ſicut illius materia conſiſtit in re communiſſima, & ad ſignificandum huius ſacramenti effectum aptiſſima.

Hoc, inquam, nihil efficit, quia etſi ea ratio probet potuiſſe eo modo formã baptiſmi cõgruè à Chriſto inſtitui, non tamen probat ita de facto inſtitutam eſſe ſiquidem aliæ ipſi poterant ſuppetere congruentiæ non minoris momenti, ob quas aliter faciendum iudicaret.

Aduerte tamen pro praxi, quod ſi quis inter baptizandum prædicta forma vteretur, peccaret mortaliter, & baptiſmus eſſet iterandus ſub conditione; quia non ſatis certum eſt an illa forma ſit ſufficiens, cum multi, ijque graues Theologi oppoſitum ſentiant.

Quinta aſſertio. *Vt validus ſit baptiſmus, dari debet in nomine, non autem in nominibus Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Hæc ex præcedenti colligitur, nam quæ ibi ex Scriptura, Iure Canonico, & Patribus adduximus ad probandum diſtinctè inuocandas eſſe tres perſonas Trinitatis in collatione baptiſmi, eadem apertè docent baptiſmum adminiſtrandum eſſe in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, non autem in nominibus.

Ratio etiam ibidem allata idipſum oſtendit. Nam cum baptiſmus ſit ſacramentum fidei, per quod primò fidem Chriſtianam exteriùs, & ſolemniter profitemur, congruum eſt vt illius forma contineat præcipuum religionis noſtræ myſterium; vnius ſcilicet Dei in tribus perſonis.

Dices. Si quis baptiſmum conferret ſub hac forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti*, Sacramentum teneret: ergo etiam baptiſmus valeret ſi illum conferret in nominibus.

Reſpondeo dato antecedenti negari conſequentiam: quia idem nomen eſſentiale poteſt repeti in ſingulari numero abſque pluralitate, vt cum, verbi cauſa, dicitur in Symbolo Athan. *Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus; non tamen tres Dij*; ſed non poteſt efferri in plurali nu-

mero, quia pluralitatem eſſentiæ ſignificaret.

Ex his collige formam illam qua nonnulli Arriani olim vtebantur, *In nomine Patris, per Filium, in Spiritu ſancto*, non valere. Neque item illam quam mulier quædam vſurpauit filium ſuum baptizando, *Ego te baptizo cum Patre, cum Filio, & cum Spiritu ſancto*; priorem quidem, quia plures eſſentias ſignificat: poſteriorem verò quia per illam vnitas eſſentiæ non exprimitur.

Vltima aſſertio. *Præpoſitio* in *& coniunctio* & *non ſunt de eſſentia baptiſmi.* Ratio eſt, quia ex vſu loquendi latinorum, idem eſt dicere, *Ego te baptizo, nomine Patris Filij, Spiritus ſancti*; ac dicere, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Idem dic de particula, *Amen*, quæ vulgò vt aliquid accidentarium vſurpari ſolet, & quamuis omittatur nihil de ſubſtantiali ſenſu deperditur.

Obiicies. Vigilius Pontifex in epiſt. ad Eucher. nonnullos damnat qui recitando verſiculum, *Gloria patri*, &c. Omittebant particulam *(&)* ergo hæc particula in forma baptiſmi retinenda eſt.

Reſpondeo, illi quos arguit Vigilius ex praua intentione prætermittebant coniunctionem copulatiuam (*&*) vt ſcilicet confuſionem perſonarum indicarent: quare vt hæretici reprehendendi erant, non autem quod illa particula ad perfectum ſenſum dicti verſiculi eſſet neceſſaria. Quod ſimiliter de ſenſu formæ baptiſmi aſſerendum eſt.

SECTIO

SECTIO V.

De vnitate numerica baptiſmi.

SVMMARIVM.

Homo ſemel validè baptizatus non poteſt iterum validè baptizari, & graue peccatum eſt baptiſmum ſcienter iterare. Quando tamen dubium eſt probabile, an baptiſmus fuerit alicui collatus, ſub conditione iterari poteſt.

CErtum eſt apud Theologos baptiſmi ſacramentum eſſe vnum quoad eſſentiam, & ſpeciem vltimam: hoc enim apertè colligitur, tum ex loco illo Pauli ad Epheſ. 4. *vnus Dominus, vna fides vnum baptiſma*, qui maximè de vnitate ſpecifica explicari debet, ita vt ſenſus ſit, quod ſicut eſt vna fides qua fideles omnes idem credunt, ita vnum & eundem baptiſmum omnes ſuſcipiunt, quo fidem ſuam profiteantur: tum ex eo quod baptiſmus conſtat vna ſpecie forma, & habet materiam ſiue remotam, ſiue proximam eiuſdem rationis eſſentialis; quanquam in vtraque diuerſitas quædam accidentaria reperiri poteſt propter varios modos quibus aqua baptizato applicatur ſiue per aſperſionem, ſiue per infuſionem, ſiue per immerſionem: idque ſiue aqua ſit calida, ſiue frigida, aut alio modo alterata.

Hoc ita conſtituto præſens controuerſia procedit de vnitate numerica baptiſmi, de qua duo examinanda ſunt.

Primò, an in vno, & eodem ſubiecto poſſint recipi plura baptiſmata numero diſtincta: ſeu an idem homo pluries baptizari poſſit.

Secundò, an iteratio baptiſmi ſit graue peccatum, tam ex parte dantis, quam ex parte recipientis.

Prima aſſertio. *Homo ſemel validè baptizatus non poteſt iterum validè baptizari.* Eſt de fide, definita in variis Conciliis. Florentino in decreto Eugenij; *Inter hæc ſacramenta* (inquit) *tria ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id eſt ſpirituale quoddam ſignum à cæteris diſtinctum imprimunt in anima, indelebile, vnde in eadem perſona non reiterantur*, &c.

Concilium etiam Trident. idem definit ſeſſ. 7. de Sacramentis in genere, can. 9. his verbis. *Si quis dixerit in tribus ſacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſint, anathema ſit.*

Et eadem ſeſſ. can. 11. de baptiſmo. *Si quis dixerit verum, & ritè collatum baptiſmum iterandum eſſe illi qui apud infideles fidem Chriſti negauerit, cum ad pœnitentiam conuertitur anathema ſit.* Quibus verbis refellitur error quorundam Anabaptiſtarum huius ſæculi, qui iterum baptizant eos qui à fide defecerunt, etſi aliàs validè baptizati fuerint.

Patres eidem ſubſcribunt ſententiæ. Leo Papa Epiſt. 79. ad Nicetam cap. 7. *Hanc* (inquit)

regulam ſeruandam omnibus Eccleſiis prædicamus, vt lauacrum ſemel initum , nulla iteratione violetur dicente Apoſtolo , vnus Dominus , vna Fides, vnum Baptiſma.

Auguſtinus relatus à Cornelio à lapide in commentariis ſuper iam citatum Pauli locum , *Vnum* (inquit)*baptiſma vocatur quod iterari non debet,ſemel enim baptizatus ſecundò baptizari non debet.* Item ex eodem loco confirmant multi alij Patres in quibus ſunt Ambroſius,Damaſcenus,Iſidorus, & Anſelmus , quorum veſtigiis inſiſtit S. Tho. 3. parte,quæſt.*66*.art.*9*. in argumento , ſed contrà, & cum eo multi alij ſcholaſtici.

Denique ſunt alij Patres , nec pauci , qui baptiſmum iterandum non eſſe probant ex illo alio Pauli teſtimonio ad Hebræos *6. Impoſſibile eſt enim eos qui ſemel ſunt illuminati , guſtauerunt etiam donum cæleſte , & participes facti ſunt Spiritus ſancti ; guſtauerunt nihilominus bonum Dei verbum , virtuteſque ſæculi venturi, & prolapſi ſunt; rurſus renouari ad pœnitentiam : rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei , & oſtentui habentes.* Ita Ambroſius , Hyeronimus , Auguſtinus, Chriſoſtomus, Theophilactus , Theodoretus, & alij qui exiſtimant per eos qui illuminati ſunt debere intelligi baptizatos,iuxta communem vſum loquendi Sanctorum , qui baptiſmum illuminationis ſacramentum appellant. Per pœnitentiam vero intelligunt baptiſmum , vt illorum verborum ſenſus ſit , non poſſe eos qui baptiſmo ſemel accepto peccauerunt , iterum per baptiſmum à peccatis emundari.

Quo loco aduerte , quòd etſi prædictæ inter-

pretationes à vero Pauli ſenſu primo aſpectu alienæ videantur, vt nonnulli graues Theologi obſeruant: id tamen non impedit quo minus exiſtimare debeamus, illam etiam eſſe veram Apoſtoli mentem, quam tot Eccleſiæ Doctores celeberrimi ipſi aſcribunt. Præſertim cum notum ſit Theologis, vnum, & eundem Scripturæ locum varios ſenſus, etiam literales, inter ſe minimè pugnantes, ferre poſſe.

Porro quidquid tandem ſit de allatis Patrum expoſitionibus, illud ſaltem ſufficienter colligimus ex dictis, eos noſtræ aſſertioni fauere; quatenus docent baptiſmum validè ſemel collatum iterari non poſſe, quod nos tantùm hîc intendimus.

Poſtremo afferri poſſunt ex S. Tho. 3. parte, qu. *66.* art. *9.* quatuor congruentiæ ad prædictam ſententiam ſtabiliendam: quarum prima ſumitur ex ſimilitudine generationis naturalis, quæ cum vnica ſit vnius rei, vnica debet etiam eſſe generatio ſpiritualis eiuſdem hominis. Baptiſmus autem eſt generatio ſpiritualis ex cap. 3. Ioan.

Secunda petitur ex ſimilitudine quam habet baptiſmus cum morte Chriſti quam ſignificat: ſicut autem Chriſtus ſemel tantùm mortuus eſt, ita congruum eſt vt baptiſmus eidem homini ſemel tantùm adminiſtretur. Et hac ratione vtuntur Ambroſius, Baſilius, Damaſcenus, Iſidorus, & Clemens Romanus apud Gabrielem Vaſquez diſp. 146. cap. 3.

Tertia congruentia ſumitur ex quodam baptiſmi effectu, nimirũ charactere qui eſt ab anima indelebilis, vt cõſtat ex diſp. *9.* 1. p. & datur cũ ali-

qua conſecratione,vt eò homo inſignitus verè ſit fidelis,& Chriſtianus: res autem ſemel conſecrata vlteriùs conſecrari non debet; aut ſi quis eam conſecrat, oſtendit eam non fuiſſe conſecratam. Ita ergo qui charactere Chriſti præditus eſt, non debet denuò ad baptiſmum accedere; aliàs ſi non verbis, facto tamen oſtendet ſe nondum eſſe Chriſtianum. Quo refertur illud quod ſequenti aſſertione adducemus ex Auguſt. tract. 5. in Ioan.

Scotus,& nonnulli alij ideo hanc rationem reiiciunt, quia dicunt illam probare concluſionem notiorem per medium minus notũ: certum enim eſſe, & ſemper in Eccleſia fuiſſe inquiunt, baptiſmum iterari non poſſe: an autem baptiſmus imprimat characterem, non fuit ſemper certum, ſiue ex prima inſtitutione baptiſmi, ſiue ex Scriptura, ſiue ex multis authoritatibus ſanctorum. Ita poſt Scotum Fauentinus in 4. diſp. 21. cap. vnico.

Verùm hæc animaduerſio nullius eſt ponderis,nam diſp.9.1.p.ſect.1. oſtẽſum eſt aſſertionem characteris non eſſe nouam, ſed antiquam, & in multorum Patrum authoritatibus habere fundamentum; atque etiam illius inſtitutionis doctrinam ab Apoſtolis ad nos continuata temporis ſerie fuiſſe tranſmiſſam. Non igitur à ratione alienum eſt, quod S. Thom. probauerit baptiſmum eſſe initerabilem, eo quod character ab illo productus ſit indelebilis; cum vtrumque ipſi æquè notum fuerit.

Accedit quod Concilium Florentinum,&Trident. locis citatis perſpicuè eodem argumento

vtuntur, quidquid in contrarium ſentiat Fauentinus diſp. prædicta.

Vltima congruentia ſumitur à peccato originali, ad quod imprimis delendum inſtitutus fuit baptiſmus: eiuſmodi autem peccatum ſemel tantùm contrahi poteſt à ſingulis hominibus; quare æquum eſt vt remedium illius ſemel dumtaxat applicari poſſit.

Obiicies, interdum fieri poſſe propter impedimentum ſubiecti, vt baptiſmus non deleat peccatum originale: atque hanc ſufficientem, & ſatis congruam videri cauſam cur baptiſmus iterari poſſit.

Reſpondeo, non propterea opus eſſe vt iteretur ſacramentum baptiſmi; quia illud idem quod fictè, ſeu ſine debita diſpoſitione ſuſceptum eſt, recedente poſtea fictione peccatum originale delebit, vt ſuppono ex infrà dicendis.

Hîc porrò illud breuiter obſeruandum eſt, rationem primariam initerabilitatis baptiſmi petendam eſſe à voluntate Chriſti, qui ita hoc ſacramentum inſtituit, vt noluerit eidem homini illud bis adminiſtrari. Huius autem voluntatis Diuinæ, certos nos faciunt teſtimonia Conciliorum, & Patrum ſuperiùs allata. Quare quod baptiſmus iterari non poſſit, hoc non pendet ex lege humana, ſed ex Iure Diuino, ſecundum quod homo baptizatus non eſt ſubiectum capax vlterioris baptiſmi.

Quod ſi opponas Hugonem à ſancto Victore dicentem, valdè rationabili definitione à ſanctis Patribus inſtitutum eſſe, vt qui ſemel ſacramentum baptiſmi percepiſſe cognoſcitur, nul-

la ratione illud iteratò accipiat.

Reſpondeo, authorem illum benignè interpretandum eſſe, vt ſenſus ſit, ſanctos Patres diuinam inſtitutionem explicantes, ſtatuiſſe baptiſmum iterari non poſſe: non autem quod ipſi talis inſtitutionis primarij authores fuerint. Ita Suarez diſp, 22, ſect. 2. & Vaſquez diſp. 147. cap. 4.

Secunda aſſertio. *Graue peccatum eſt baptiſmum ſcienter iterare.* Hoc imprimis colligitur ex Concil. Carthaginenſi 3. cap. 38. relato de Conſecrat. diſt. 4. cap. *Non licet*, 2. *Non licet* (inquit) *fieri rebaptizationes, & reordinationes, vel tranſlationes Epiſcoporum.*

Secundò ex Leone Papa Epiſt. 35. cap. 1. vbi poſt alia, *Scimus quidem* (inquit) *inexpiabile eſſe facinus, quoties iuxta hæreticorum damnata à Sanctis Patribus inſtituta, cogitur aliquis lauacrum, quod regenerandis ſemel tributum eſt, bis ſubire.* Ita refert Gratian. diſtinctione citata de conſecrat. cap. *cum itaque.*

Tertiò ex Auguſt. Epiſt. 203. ad Maximinum, quo loco ita ſcribit. *Rebaptizare hæreticum hominem qui hæc ſanctitatis ſigna perceperit, quæ Christiana tradit diſciplina, omninò peccatum eſt: rebaptizare autem Catholicum immaniſſimum ſcelus eſt.*

Et tract. 5. in Ioan. poſt medium, docet eos qui antè baptizatos iterum baptizant, acriùs perſequi Eccleſiam quàm olim Tyranni martyres perſecuti fuerint. Siquidem tyranni carnem occidebant, rebaptizantes verò animum Chriſtianorum conantur enecare, ab illo Chriſtum auferendo. Sicut enim tormenta à Tyrannis

inflicta eo tendebant, vt martyr diceret non ſum Chriſtianus:ita iteratus baptiſmus eo ſpectare videtur, vt illum ſuſcipiens dicat, non ſum Chriſtianus:quod ſi non verbis, ſaltem facto pronunciat,vt ante monuimus.

Quartò idem oſtenditur ratione ex ſuperioribus deducta. Diximus enim hominem ſemel validè baptizatum, ex Iure Diuino eſſe ſubiectum incapax baptiſmi: qui ergo ſemel baptizatum iterum ſcienter baptizat, facit contra diuinum ius, & conſequenter grauiter peccat. Quod ſimiliter dicendum eſt de eo qui baptiſmum ſecundum ſuſcipit.

Facit etiam iniuriam paſſioni Chriſti quam baptiſmus repræſentat, vt ante diximus. Vel enim profitetur ipſo actu Chriſtum bis mortuum, & ſepultum; & ita illum iterum crucifigit quantum in ſe eſt, vt non pauci Patres colligunt ex loco illo Apoſt. ad Hebræos *6. ac rurſus crucifigentes Filium Dei*, quem de iterantibus baptiſmum intelligunt: vel oſtendit Chriſti mortem ad ſalutem hominis non ſufficere.

Hic tamen duo aduertenda ſunt;primò, quando dubium eſt probabile,an baptiſmus alicui fuerit collatus,nec-ne; tunc baptiſmum poſſe iterari ſub conditione hoc modo,*Si non es baptizatus,ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Quanquam ſi baptiſmus priuatim adminiſtretur, aut dubium ſit occultum, non opus eſt conditionem illam verbis exprimere; ſed ſatis eſt illam animo concipere.

Quod ſi nullum ſit morale dubium de baptiſmo collato,non debet iterum conferri baptiſmus

etiam ſub conditione: hæc enim conditio tunc cenſetur impertinens, cum de reipſa ſatis conſtet vt ſuppono.

Secundò aduerte, vt baptiſmus legitimè dari poſſit ſub conditione, non ſatis eſſe quod certo non conſtet aliquem eſſe baptizatum: ſi enim ſint coniecturæ aliquæ probabiles quod baptizatus fuerit, neque occurrant rationes alicuius momenti quæ oppoſitum ſuadeant, baptizari non debet.

Et ſic, vt exemplo vtar, quia chriſtiani paruulos baptizare ſolent, ſi quis inter chriſtianos natus, & educatus fuerit, hinc ſufficienter cõijcitur eum fuiſſe baptizatum, vt apertè docet Innoc. 3. cap. *veniens*, de presbitero non baptizato, atque adeò de nouo baptizari non debet.

Quæres, an in iteratione baptiſmi incurratur irregularitas. Reſpondeo incurri tum ab eo qui baptiſmum ſcienter homini baptizato adminiſtrat, tum ab eo qui rebaptizanti miniſtrat, cooperando tali rebaptizationi: tum denique ab illo qui ſe iterum baptizari patitur. Hæc autem nonnullas patiuntur difficultates, quarum reſolutio non eſt huius loci.

Finis diſputationis primæ.

DISPVTATIO SECVNDA.

De inſtitutione, & neceſſitate baptiſmi.

In quinque ſectiones diſtributa.

Circa inſtitutionē baptiſmi multa quæri poſſunt. Primò, quo tempore inſtitutus fuit baptiſmus, deinde, an baptiſmus obligare cœperit ſtatim atque inſtitutus fuit. Rurſus, an ita à Chriſto inſtitutus fuerit, vt voluerit eſſe omnibus hominibus ad ſalutem neceſſarium, ſiue neceſſitate medij, ſiue neceſſitate præcepti. Præterea, quodnam fuerit ſacramentum illud antiquæ legis, in cuius locum inſtitutus eſt baptiſmus, & an habuerit vim producendi gratiam adultis, aut paruulis, ſiue ex opere operato, ſiue ex opere operantis. Denique, an deficiente baptiſmo aquæ, baptiſmus ſanguinis tam in adultis, quam in paruulis defectum illius ſuplere poſſit, & quænam ad hoc requiratur diſpoſitio in ijs qui ratione vtuntur. Quinque igitur ſectionibus abſoluenda erit ſecunda hæc diſputatio.

SECTIO I.

De tempore quo inſtitutus fuit baptiſmus.

SVMMARIVM.

Baptiſmus fuit inſtitutus ante paſſionem Chriſti, tunc nimirum quando Chriſtus à Ioanne in Iordane baptizatus fuit, & vox patris audita eſt, hic eſt filius meus dilectus, &c.

DVo inueſtigãda ſunt in iſta ſectione. Primò, an baptiſmus inſtitutus fuerit à Chriſto ante paſſionem.

Secundò, ſi antè paſſionem inſtitutus fuit, quo tempore vitę Chriſti hoc factum eſt. Quibus difficultatibus duplici aſſertione fiet ſatis.

Prima aſſertio. *Baptiſmus inſtitutus fuit ante paſſionem Chriſti.* Probatur primo ex cap. 3. Ioan. vbi Chriſtus dicitur baptizaſſe, hoc autem intelligi debet, vel de baptiſmo Ioannis, vel de alio ſimili baptiſmo præparatorio ad baptiſmũ Chriſti poſtea inſtituendum, vel denique de baptiſmo ipſo Chriſti.

At primum dici non poteſt; quia ſic non fuiſſet ſuborta æmulatio inter diſcipulos Ioãnis, eo quod Chriſtus baptizaret: quin potius non parum gauiſi fuiſſent, videntes baptiſmum à Ioanne inſtitutum à Chriſto approbari. Adde quod Chriſtus non per ſe baptizabat, ſed per diſcipulos ſuos, vt habetur Ioan. 4. ſi autem baptiſmus ille non alius fuiſſet

à baptiſmo Ioãnis, non dice- retur Chriſtus baptizare, ſed potius ipſe Ioannes.

Secundum etiam eſt improbabile, quia eiuſmodi baptiſmus non fuiſſet præſtantior Ioannis baptiſmo, vt volunt qui illum admittunt: At quoties ſcriptura agit de baptiſmo Chriſti, apertè docet eum fore longè excellentiorem baptiſmo Ioannis; vt cum ait Chriſtum baptizaturum non ſolùm in aqua, ſed in aqua, & ſpiritu. Imo Ioannes ipſe hoc ingenuè fatetur cùm aliàs, tum Math. 3. cum ait. *Ego baptizo vos in aqua, qui poſt me venturus eſt, fortior me eſt, ipſe vos baptizabit in ſpiritu ſancto.* Ex quibus, & ſimillibus locis manifeſtum eſt Chriſtum ſemper baptizaſſe in aqua, & ſpiritu; qualis baptiſmus nunquam fuit niſi ille qui nunc verum baptiſmi ſacramentum appellatur.

Reliquum igitur eſt vt tertium ſit verum, nempe baptiſmum Chriſti, cuius ſcriptura meminit, fuiſſe illum qui nunc eſt verum, & primum legis nouæ ſacramentum: atque adeo ſacramentum baptiſmi ante Chriſti paſſionem inſtitutum fuiſſe.

Quod ex eo ampliùs ſuaderi poteſt, quia nuſquam in ſcriptura legitur, eos quos ſemel Chriſtus per diſcipulos ſuos baptizauit, iterum baptizatos fuiſſe; cum tamen ij quos Ioannes baptizauerat, rebaptizati fuerint, vt conſtat ex act, 19.

Præter quam quod Chriſtus ante ſuam paſſionem dedit Euchariſtiam Apoſtolis, eoſque ſacerdotes inſtituit, quod veriſimile non eſt Chriſtum præſtitiſſe, antequam Apoſtoli eſſent baptizati,

Aduerſus iſtam aſſertionem obijci poteſt illud Ioan. 7. *Nondum erat ſpiritus datus, quia nondum Ieſus erat glorificatus*, ex quo loco nonnulli Patres colligunt, baptiſmum Chriſti qui vim habet conferendi ſpiritum ſanctum, non fuiſſe inſtitutum niſi poſt reſurrectionem. Sed ex illo textu nihil tale colligi poteſt, non enim intelligi debet, de ſpiritu ſancto vt hominibus datus per gratiam in baptiſmo, ſed de plenitudine gratiæ quæ Diſcipulis die Pentecoſtes viſibiliter collata eſt. Aliàs ſi locus ille intelligeretur vtcunque de Spiritu ſancto, vt verba ſonant, ſequeretur nullum ante Chriſti mortem habuiſſe Spiritum ſanctum, quod repugnat fidei.

Secunda aſſertio, *Baptiſmus tunc inſtitutus fuit, quando Chriſtus à Ioanne in Iordane baptizatus fuit.* Eſt communis apud Theologos. Probari autem poteſt imprimis ex cathecíſmo Concil. Trident. in materia de baptiſmo, vbi hæc verba habentur. *Ac quod ad primum attinet, tunc à Domino hoc ſacramentum inſtitutum fuiſſe perſpicitur, cum ipſe a Ioanne baptizatus. ſanctificandi virtutem aquæ tribuit.*

Deinde ratio idipſum ſuadet. Quia tunc Chriſtus baptiſmum inſtituit quando illius determinauit materiam, & formam: hoc autem factum eſt quando à Ioanne fuit baptizatus; determinauit enim tunc materiam, tactu mundiſſimæ ſuæ carnis aquas conſecrando, vt patet ex illo Ambroſij lib. 2. in lucā. *Baptizatus eſt Dominus, non mundari volens, ſed mundare aquas, vt abluta per carnem Chriſti quæ peccatum non cognouit, baptiſmatis ius haberent.*

Item determinauit formam, quia in illius baptiſmo tota Trinitas viſibiliter apparuit, vt conſtat ex Math. 3. vnde eſt illud Damaſceni lib. 4. de fide, cap. 10. *Chriſtus baptizatus ita fuit, vt Trinitatis myſterium aperiret, & nobis ſuſcipiendi baptiſmi formam atque exemplum ſeſe præberet.*

Dices S. Tho. 3. parte, quæſt. 73. art. 5. ad 4. docere baptiſmum fuiſſe tunc aliqualiter inſtitutum, qui loquendi modus indicat baptiſmi inſtitutionem non fuiſſe totaliter eo die peractam, ſed ſecundum aliquam partem dumtaxat.

Sed neganda eſt hæc conſequentia, vt minimè conſentanea menti S. Doctoris: ille enim quæſt. 66. prædictæ partis, art. 2. apertè docet baptiſmum fuiſſe inſtitutum quantùm ad ipſum ſacramentum, ſeu in ratione ſacramenti, quo die Chriſtus baptizatus fuit: ſacramentum autem nullum eſt ſine materia, & forma; ergo ex mente S. Tho. baptiſmus fuit eadem die inſtitutus quoad omnes partes illius eſſentiales, materiam, & formam.

Cur autem loco in obiectione allato dixerit, baptiſmum tunc fuiſſe aliqualiter inſtitutum; ea ratio eſt, quia Chriſtus non manifeſtauit verbis ſuam de baptiſmi inſtitutione voluntatem, neque ſtabilem de ea legem tulit, ſed tantùm decreuit, vt ex eo tempore aqua eſſet ſui baptiſmi materia: inuocatio autem trium perſonarum Trinitatis, forma; quod decretum facto comprobauit.

SECTIO II.

An Baptiſmus obligare cœperit ab eo tempore quo inſtitutus fuit.

SVMMARIVM.

Sacramentum baptiſmi non fuit neceſſarium ad ſalutem ante Chriſti mortem: neque fuit neceſſarium, & in præcepto ſtatim poſt mortem, aut reſurrectionem; ſed tantùm à die Pentecoſtes.

NOnnulli, quorum meminit mellifluus noſter Bernardus epiſt. 77. in ea olim erant ſententia, vt exiſtimarent baptiſmum fuiſſe omnibus ad ſalutem neceſſarium ab eo tempore quo Chriſtus dixit Nicodemo Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, non intrabit in regnum cœlorum.* Cui etiam ſententiæ ſubſcribunt aliqui ex ſanctis Patribus.

Verum aſſertio prima hęc ſit. *Sacramentum baptiſmi non fuit neceſſarium ad ſalutem ante Chriſti mortem.* Ita omnes communiter. Probatur autem ea ratione, quia baptiſmus non fuit neceſſarius quandiu obligauit circuncíſio, ad cuius deſtructionem ordinatus fuit: ſed circuncíſio obligauit vſque ad Chriſti mortem,

vt patet exemplo ipſiusChriſti, qui legem veterem, ad quam pertinebat circuncisio, toto vitæ tempore ſeruauit, eamque ſeruandam docuit. Ergo antè Chriſti mortẽ baptiſmus ad ſalutem non fuit neceſſarius.

Confirmatur, reſpõdendo ad præcipuum argumentum oppoſitæ ſententiæ, quod fundatur in prædictis Chriſti verbis ad Nicod. ex ijs enim minimè deduci poteſt præceptum, ſeu neceſſitas baptiſmi: quia nondum Chriſtus baptizatus fuerat à Ioanne, & conſequenter nondum baptiſmi ſacramentum ab ipſo erat inſtitutum, quando ſermonem habuit cum Nicodemo. Ex quo vlteriùs ſequitur, ab eo tẽpore non fuiſſe in præcepto, cum præceptum de ſuſcipiendo ſacramento illius inſtitutionem præcedere non poſſit.

Accedit, quod Chriſtus verba illa protulit in priuato colloquio, non autem publicè tanquam legem condens, aut promulgans de ſuſcipiendo baptiſmo; quod tamen neceſſarium fuiſſet ad obligationem illius inducendam. Quare cum dixit Nicodemo, *niſi quis renatus fuerit, &c.* Loquebatur non pro tempore præſenti, ſed pro eo quo lex de baptiſmo inſtituto eſſet ſufficienter promulgata. Ad eum modũ quo cum dixit Ioan. 6. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis partem in vobis*, non intendebat inducere hominibus neceſſitatem accedendi ad ſacram Euchariſtiam pro eo ipſo tempore: nondum enim inſtituta erat, ſed pro tempore futuro.

Aſſertio ſecunda. *Baptiſmus non fuit neceſſarius, & in præcepto, ſtatim poſt Chriſti mortem, aut reſurrectionem.*

ſurrectionem. Ratio eſt, quia lex non obligat niſi ſufficienter ſit promulgata, vt cum S. Tho. 1. 2. quæſt. 90. art. 4. docent communiter Theologi: atqui lex noua non fuit promulgata ſtatim poſt mortem, aut reſurrectionem Chriſti; ſed tantùm à die Pentecoſtes: vt ex eo manifeſtum eſt, quia à morte Chriſti vſque ad Pentecoſtem excluſiuè, neque Chriſtus, neque Apoſtoli publicè ad populum loquuti ſunt: ipſo autem die Pentecoſtes S. Petrus legem nouam ſolemniter promulgare cœpit, concionem habendo ad populum de præcipuis noſtræ fidei myſterijs, in vrbe Ieroſolima, coram magna hominum multitudine, ex multis orbis partibus congregata. Hinc ergo fit, baptiſmum, qui eſt ſacramentum nouæ legis, non fuiſſe promulgatum niſi à die Pentecoſtes, atque adeò ad illud vſque tempus ad ſalutem fuiſſe minimè neceſſarium.

Et hoc confirmari poteſt ex Concil. Trident. ſeſſ. 6. cap. 4. vbi habetur tranſlationem à peccato ad ſtatum gratiæ poſt euangelij prædicationem, ſine lauacro generationis, hoc eſt ſine baptiſmo fieri non potuiſſe. Quibus verbis apertè indicatur baptiſmum incępiſſe eſſe neceſſarium poſt euangelij promulgationem dumtaxat.

Dices primò, incredibile videri Chriſtum non explicaſſe ante ſuam mortem, quænam eſſent leges religionis Chriſtianæ: & quęnam eſſent media ad ſalutem neceſſaria; atque adeò concedendum eſſe leges iſtas fuiſſe promulgatas à Chriſto conſtituto in hac vita, licet de hac re nihil habeatur expreſſum in ſacris litteris.

Verùm etſi Chriſtus quandiù in viuis erat,

quam plurima ad Religionem Chriſtianam ſpectantia docuerit hos, vel illos particulares homines, prout ſeſe offerebat occaſio illos inſtruendi: non tamen ſolemniter legem nouam promulgari voluit, niſi completis omnibus redemptionis noſtræ myſterijs: die nimirum quo ſpiritus S. viſibiliter deſcendit in Apoſtolos: vt quemadmodum legis Moſaïcæ promulgatio facta fuit die 50. poſt primum Paſcha Iudæorum: ita nouæ (cuius illa erat vmbra, & figura) 50. die poſt primum Chriſtianorum Paſcha promulgatio fieret.

Dices ſecundò baptiſmus tunc cæpit eſſe neceſſarius quando lex vetus abrogata fuit: atqui lex vetus abrogata fuit in morte Chriſti, iuxta illud Pauli ad Roman. 7. *Mortificati eſtis legi per mortem Chriſti*, ergo baptiſmus ab eo inſtanti cæpit eſſe neceſſarius.

Reſpondeo. Quod dicit Apoſt. de abrogatione legis veteris per mortem Chriſti, id non ita accipiendum eſt, vt ſenſus ſit legem veterem deletam, & abrogatam omninò fuiſſe eo ipſo inſtanti quo Chriſtus in cruce expirauit, hoc enim falſum eſt: aliàs ſacerdotium vetus, & ſacrificia quæ ablata fuerunt per ſacerdotium, & mortem Chriſti, aliæque cæremoniæ antiquæ fuiſſent mortiferæ ab inſtanti paſſionis, quod nullus dixerit. Senſus igitur eſt, legem antiquam inchoatiuè, vt ita dicam, per mortem Chriſti fuiſſe ſublatam, ſeu mortem Chriſti fuiſſe cauſam cur lex antiqua, non quidem ſtatim, ſed poſtea conuenienti tempore penitus abrogata fuerit.

SECTIO III.

De neceſſitate Baptiſmi.

SVMMARIVM.

Baptiſmus eſt medium neceſſarium ad gratiam, & gloriam obtinendam. Non tamen abſolutè opus eſt vt ab adultis reipſa ſuſcipiatur, cum ſufficiat votum illius: infantes vero extra martyrium, abſque baptiſmo re ſuſcepto ſaluari nequeunt. Præceptum autem diuinum quo omnes homines obligantur ad baptiſmum ſuſcipiendum, ab adultis quam primum id fieri poteſt executioni mandari debet.

DVplex eſſe poteſt neceſſitas alicuius ſacramenti, vna quæ dicitur neceſſitas medij, alia quæ vocatur neceſſitas præcepti, de qua diſtinctione ſuperiùs actû eſt. De vtraque hoc loco diſputandum per varias aſſertiones, quarum aliæ ad adultos, aliæ ad paruulos ſpectabunt.

Prima aſſertio. *Baptiſmus eſt medium neceſſarium ad gratiam, & gloriam obtinendam.* Eſt de fide, & probatur. Primò ex vulgari illo textu Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei:* quæ verba de baptiſmo aquæ ab omnibus intelliguntur, & neceſſitatem medij continent.

Secundò ex Concilijs. Florentinum in litteris vnionis ita habet. *Primum omnium ſacramen-*

torum locum tenet baptiſmus , quod vitæ ſpiritualis ianua eſt : per ipſum enim membra Chriſti , ac de corpore efficimur Eccleſiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in vniuerſos , niſi ex aqua , & ſpiritu ſancto renaſcimur , non poſſumus (vt inquit veritas) *in regnum cœlorum introire.* In quibus verbis tria obſeruanda ſunt : primo , hoc ſacramentum eſſe ianuam ſpiritualis vitæ. Secundo , ſine illo nos ſalutem conſequi non poſſe. Tertiò verba allata ex cap. 3. Ioan. de neceſſitate baptiſmi intelligenda eſſe.

Concilium etiam Trident. ſeſſ. 5. can 4. ex hoc eodem loco probat baptiſmum paruulis eſſe neceſſarium ad ſalutem , quod ſine dubio de neceſſitate medij accipiendum eſt ; cum infantes præcepti non ſint capaces. Vnde quando idem Concilium ſeſſ. 7. can. 5. de baptiſmo , anathemate ferit dicentem, baptiſmum eſſe liberum , ſeu non neceſſarium ad ſalutem , de eadem medij neceſſitate rectè intelligi poteſt. Idem ſtatuunt varij Pontifices , & Eccleſiæ Doctores quos confertim adducit Vazquez, diſp. 149. cap. 1. à numero 10. hunc ſi vacat conſule.

Tertio idem ratio oſtendit. Certum enim eſt ex fide , omnes homines de lege ordinaria concipi , & naſci in peccato originali : non poſſunt autem ſalutem conſequi niſi priùs à tali macula emundentur , & Chriſto vt viua illius membra incorporentur ; neceſſarius igitur ipſis eſt baptiſmus , qui eo fine à Chriſto eſt inſtitutus.

Quod verum eſt de omnibus omninò hominibus, ſiue à parentibus fidelibus procreati, ſiue ab infidelibus: cum non minus illi quam iſti, per generationem peccati originalis labem contrahant.

Secunda aſſertio. *Baptiſmus re ſuſceptus, non eſt medium adultis abſolutè neceſſarium ad gratiam, aut gloriam obtinendam.* Hæc etiã eſt certa quoad vtramque partem. Imprimis enim quod adultus ſine reali ſuſceptione baptiſmi poſſit cõſequi gratiam ſanctificantem, & peccatorum remiſſionem, conſtat ex communi doctrina Theologorum, qui docent per actum veræ contritionis, vel amoris Dei ſuper omnia, in quibus votum baptiſmi includitur, hominem iuſtificari; ita quidem vt eodem momento temporis quo actus contritionis elicitur, gratia infundatur de qua re videnda ſunt quæ aliàs ſcripſimus diſp. 9. de gratia, ſect. 7.

Quod etiam interdum poſſint homines conſequi beatitudinem ſine baptiſmo re ſuſcepto, ea ratione probatur; quia fieri poteſt vt catechumenus ante realem ſuſceptionem baptiſmi conteratur, & in extremo vitæ periculo conſtituatur, neque habeat copiam miniſtri qui illi baptiſmum conferre poſſit: ſi igitur tunc è viuis excedat, ſine dubio cum ſola contritione ſaluabitur.

Dico, interdum, quia regulariter loquendo poſſunt homines quandiu viuunt, implere præceptum quod ipſis impoſitum eſt de baptiſmo realiter ſuſcipiendo. Quo fit vt etiam ordinariè homines non ſaluentur abſque reali ipſius ſuſceptione, vt patet exemplo multorum fidelium quorum fit mentio Act. 10. illi enim antequam

baptizarentur acceperant ſpiritum ſanctum, vt teſtatur beatus Petrus ibidem, & tamen reipſa baptiſmum ſuſceperunt vt ſalui fierent.

Hinc facilè intelliges varia teſtimonia ſanctorum Patrum qui affirmare videntur, catechumenos non conſequi vitam æternam, niſi actu baptizentur: hoc enim verum eſt, quando aliquis ante mortem habet copiam miniſtri, & eorum quæ neceſſaria ſunt ad baptiſmum, ea tamen voluntariè negligit, & ita ſua culpa ſine baptiſmo moritur. Alij vero explicãdi ſunt de baptiſmo vel in re, vel in voto, de quo non eſt vlla difficultas.

Quæres, quale debeat eſſe ad gratiam & ſalutem comparandam, votum baptiſmi.

Reſpondeo hoc in controuerſia eſſe poſitum, aliqui enim dicunt tam ad gratiam, quam ad ſalutem obtinendam requiri expreſſum baptiſmi deſiderium.

Alij dicunt ad gratiã aſſequẽdã ſufficere votum implicitum ad cõparandam verò vitam æternam, expreſſum aliquando in hac vita elicitum requiri.

Sed verior, meo iudicio, ſententia eſt illa quæ tam ad gratiam, quam ad gloriam aſſequendam implicitum baptiſmi votum ſufficere docet. Cuius ratio eſt, quia fieri poteſt vt homo gratiam acquirat, & ſalutem tandem aſſequatur per actum contritionis, in quo prædictum deſiderium virtute tantùm & implicitè continetur. Neque neceſſarium eſt ad hos effectus, aliud votum magis explicitum.

Tertia aſſertio. *Infantes rationis vſu nõdum præditi, abſque baptiſmo realiter ſuſcepto, extra martyrium ſaluari nequeunt.* Hæc etiam eſt certa, & cõ-

munis contra Caietanum qui art. 2. quæſt. 68. docet baptiſmum eſſe paruulis neceſſarium ſi poſſit illis applicari: ſecus, fidem parentum aliquo ſigno externo eis applicatam, ſufficere ad eorum ſalutem: idque non ſolùm ita fieri aliquando ex certo priuilegio, ſed ſemper ex certa & ſtatuta lege. Quam Caietani ſententiam cum alijs non paucis Pius 5. ex commentarijs illius Romæ editis expungi curauit.

Ratio autem huius aſſertionis ex dictis ſtatim colligitur: diximus enim baptiſmum eſſe medium omnibus hominibus neceſſarium in re, vel in voto: pueri autem nullo modo ſunt capaces voti baptiſmi, cum proprijs actibus nihil cognoſcere, aut deſiderare valeant. Reliquum igitur eſt vt ſalus illorum à reali ſuſceptione baptiſmi neceſſariò dependeat.

Neque dicas cum Caietano, baptiſmũ in re eſſe paruulis neceſſarium, ſi poſſit illis applicari, aliàs non. Christus enim de neceſſitate baptiſmi agens. Ioan. 3. abſolutè dixit, neminem poſſe ſaluari qui ex aqua, & ſpiritu ſancto non ſit renatus, & Eccleſia nunquã conditionem illam quam cõminiſcitur Caietanus, in prædictis verbis ſubintellexit.

Deinde, ſi baptiſmus realiter ſuſceptus eſt tantùm paruulis neceſſarius quando ipſis poteſt adminiſtrari: ſi contingat baptiſmum ipſis non poſſe applicari, quid tum fiet? Num ſalutem conſequentur in voto baptiſmi? At ipſi per ſe voti non ſunt capaces vt omnes concedunt: ergo ſaluabuntur abſque baptiſmo ſiue in re, ſiue in voto.

Dices, eos poſſe habere votum baptiſmi per voluntatem parẽtum illis applicatam; at hoc ima-

ginarium eſt, cum nullum ſit fundamantum aſſerendi voluntatem parentum à Chriſto acceptari pro filijs, ac ſi ipſorum propria eſſet voluntas: nullibi enim extat eiuſmodi promiſſio qua Chriſtus ex ordinaria lege, erga paruulos ita ſe gerere decreuerit: maximè in rebus ad gratiam, & ſalutem æternam ſpectantibus.

Obijciet aliquis. Eſto nulla ſit lex ordinaria à Chriſto ſtatuta, qua infantes ſine reali ſuſceptione baptiſmi ſaluentur; probabile tamen eſt ex miſericordia, & ſpeciali diſpenſatione hoc priuilegium nonnullis concedi, & Deum tunc ſaltem ſuplere defectum baptiſmi, quando non apponuntur omnia quæ ad illius eſſentiam ſpectant. Licet enim Chriſtus baptiſmum inſtituerit vt medium neceſſarium ad ſalutem, non ideo potentia illius eſt alligata ſacramentis, ſed poteſt gratiam ſuam communicare cui voluerit, & piè credi poteſt eam conferre paruulis qui inualidè baptizantur ob defectum aliquem eſſentialem.

Reſpondeo. Cum lex de neceſſitate baptiſmi à Chriſto lata ſit vniuerſalis, non debemus exiſtimare illum in tali lege interdum diſpenſare, niſi ex ſufficienti reuelatione, vel authoritate cõſtet de huiuſmodi diſpenſatione. Maximè cum Deus ob priuatã huius vel illius hominis neceſſitaté, in lege ſua generali, & ordinaria diſpenſare non ſoleat.

Sic, vt res exemplis illuſtretur, cum ex lege Dei ordinaria omnes homines concipiantur in peccato originali, quis audeat aſſerere Ioannem, vel Stephanũ ab huiuſmodi peccato fuiſſe immunem, cum eiuſmodi immunitatis in ſcriptura, aut

Patribus nullum ſit fundamẽtum? Similiter quia ex lege ordinaria impoſſibile eſt adultũ ſine fide iuſtificari, & ſalutem conſequi; quis dicat hunc vel illum hominem iuſtificari, aut ſaluari ſine fide, niſi id certa reuelatione conſtet? Hæc ſanè & ſimilia ſine temeritate affirmari nequeunt.

Ita ergo cum ea ſit Lex vniuerſalis lata à Chriſto, neminem poſſe ſaluari niſi ſit renatus ex aqua, & Spiritu ſancto; non pium, ſed ſtultum eſt credere aliquos infantes ex priuilegio ſpeciali ſaluari abſque baptiſmo. Saluarentur autem hoc modo ſi baptiſmus ipſis adminiſtraretur cum defectu eſſentiali, cum baptiſmus eo modo collatus nullus ſit, & perinde ſe habeat, ac ſi nulla ratione fuiſſet adminiſtratus. Quare non magis probabiliter dici poteſt, infantes ſic exteriùs baptizatos ſaluari, quam eos omnes qui nullo modo fuere baptizati: cum non magis illi quam iſti ſuſceperint verum ſacramentum regenerationis: gratia autem ex certa lege ſit promiſſa vero ſacramento, non autem actioni externæ quæ ſimilitudinem aliquam habet cum ſacramento. Et aliunde non minori negotio poſſit Deus conferre gratiam iis qui ante baptiſmum deceſſerunt, quam illis quibus baptiſmus cum eſſentiali defectu fuit adminiſtratus.

Quarta aſſertio. *Omnes homines ratione vtentes obligantur ex præcepto Diuino ad baptiſmum ſuſcipiendum.* Hæc aſſertio duas partes continet: prior eſt impoſitum eſſe hominibus præceptum diuinum de ſuſcipiendo baptiſmo. Poſterior, omnes homines obligari eiuſmodi præcepto. Singulæ probandæ ſunt.

Prima pars ex dictis ſequitur : oſtendimus enim baptiſmum eſſe medium ad ſalutem neceſſarium;datur autem præceptum diuinum de omnibus eiuſmodi mediis,quatenus ſunt in noſtra poteſtate,vt omnes concedunt:ſuſceptio igitur baptiſmi cadit ſub præceptum.

Confirmatur, nam ſi quis iuſtificetur ante realem baptiſmi ſuſceptionem, tenebitur ille nihilominus poſtea baptiſmum ſuſcipere, vt medium ad vitam æternam aſſequendam neceſſarium:vnde ſi hoc ſacramentum voluntariè omittit, peccabit mortaliter, & in æternum damnabitur. Non poteſt autem voluntaria baptiſmi omiſſio eſſe peccatum, niſi extet aliquod præceptum de baptiſmo ſuſcipiendo : ergo tale præceptum admittendum eſt.

Denique Conc.Trid.ſeſſ.7.can.5.de Baptiſmo, ita pronunciat.*Si quis dixerit baptiſmum liberũ eſſe, hoc eſt non neceſſarium ad ſalutem,anathema ſit.*Qui locus etiam de neceſſitate præcepti debet intelligi : libertas enim ibi opponitur obligationi præcepti, vt ſenſus ſit, eos anathematis damnari, qui dicunt baptiſmum non obligare ex præcepto.

Secunda pars oſtenditur, quia Theologi dicũt verba illa Chriſti non ſemel citata, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. continere non tantùm neceſſitatem medij, ſed etiam pręcepti : ea autem ſunt generalia, & ad omnes homines extenduntur; ergo præceptum ſuſcipiendi baptiſmum omnes ligat. Quod ſimiliter colligitùr ex verbis illis Matth.28.*Docete omnes gentes,baptizantes eos*, &c.Quibus implicitè Chriſtus pręcepit omnibus gentibus vt baptiſmum ſuſciperent.

Ratio autem huius partis ſumitur ex eo quod cum Chriſtus fundarit Eccleſiam vniuerſalem,& per omnes orbis partes longè,latèque propagandam:ſicut omnes homines tenentur,per ſe loquẽdo,intèriùs credere in Chriſtũ,ita etiam tenentur certo aliquo & ſenſibili ſigno fidem illam profiteri, & Chriſti corpori (quod eſt Eccleſia, extra quam nemini ſalus obtingere poteſt) vniri. Hoc autem ſignum non eſt aliud quam baptiſmus, cuius ſuſceptio eſt ſolemnis quædam fidei profeſſio, qua homo Chriſto configuratur, & Eccleſiæ viſibili aggregatur.

Ex quo intelligis non defuiſſe rationem, cur etiam viri iuſti,qui tempore Chriſti viuebant,hoc præcepto tenerentur: licet enim ſacramentum baptiſmi illis non eſſet neceſſarium ad effectum illum gratiæ ſanctificãtis,qui eſt peccatorum remiſſio; eo tamen indigebant vt ſigno ſenſibili, humano, & omnibus propoſito ad fidem Chriſti profitendam: item etiam vt per characterem in baptiſmo ipſis impreſſum, idonei fierent ad reliqua ſacramenta ſuſcipienda.

Prærerquã quod huius virtute ſacramenti,omnis culpa & pœna remittitur, & gratia ſpecialis, quam ſacramentalẽ appellãt ſuſcipienti cõfertur.

Vbi aduerte, ea quæ hactenus dicta ſunt de præcepto baptiſmi, habere dumtaxat locum in adultis ratione vtentibus vt in aſſertione indicauimus, infantes enim cum rationis vſu careant, per ſe præcepto vllo obligari non poſſunt; tenentur tamen in neceſſitate, qui eorum curam gerunt, ſiue ſint parentes, ſiue alij, dare operam vt baptizentur, idque non ſolum

ex lege charitatis, ſed etiam vt probabiliùs exiſtimo, ex ipſa baptiſmi lege, cuius materia cum ſit communis omnibus, ad omnes eius obligatio ſuo modo extendi debet: ad adultos quidem per ſe, quia propria voluntate agũnt; ad infantes verò per voluntatem parentum qua reguntur, ita vt parentes teneantur baptiſmum ipſis procurare.

Quod ſi nullum inſtet infantibus mortis periculum, tunc parentes non tenentur vi præcepti diuini, ad eos in tenera ætate baptizandos: Lex enim baptiſmi à Chriſto lata nõ determinat vitæ tempus quo hoc ſacramentum conferri debeat.

Imo cum hoc præceptum ſit affirmatiuum, non obligat pro ſemper, ſed pro eo dumtaxat tempore quo moralis aliqua neceſſitas occurrit: quod tunc non habet locum, quando infantes in nullo verſantur diſcrimine.

Dixi, eos ad id non teneri præcisè ex vi præcepti diuini. Ex conſuetudine tamen Eccleſiæ, natam eſſe monent Theologi obligationem ſub peccato mortali, curandi vt infantes, niſi iuſta cauſa excuſet, prima data occaſione baptizentur, ita ſaltem vt eorum baptiſmus diu non differatur.

Quæ obligatio ex eo non leuiter augetur, quod ſoleant homines ſcandalizari cum vident parentes nulla ſalutis filiorum cura teneri, & diu eorum baptiſmum (cuius ſuſceptione è ſeruitute peccati & dæmonis ad ſtatum gratiæ, & filiorum Dei transferrentur) ſine graui cauſa differre.

Cæterum hoc præcepto Eccleſiaſtico ligantur

tantùm parentes Chriſtiani, ſeu qui baptizati fuere; illi enim dumtaxat cum ſint Eccleſiæ ſubditi, legibus Eccleſiæ obedire tenentur, non alij.

Quinta aſſertio. *Adulti obligantur Iure Diuino ad baptiſmum ſuſcipiendum, ſtatim atque commodè id fieri poſſit.* Eſt communis. Ratio autem eſt, quia quando imponitur præceptum aliquod affirmatiuum, tempus quo tale præceptum obligat, colligi debet ex conditione, & natura ipſius præcepti. Atqui baptiſmi ſacramentum ex propria conditione & natura, eſt exordium, & profeſſio religionis Chriſtianæ, quatenus per illud homo charactere Chriſti inſignitur, & Eccleſiæ viſibiliter coniungitur, & fit capax aliorum ſacramentorum, &c. Cum igitur adultus manere non poſſit ſine religione, religioniſque profeſſione; hinc ſequitur baptiſmum Iure Diuino à quolibet adulto, quamprimum commodè fieri poteſt, ſuſcipiendum eſſe.

Confirmatur hac altera ratione. Sicut enim quilibet adultus tenetur ex præcepto diuino interiùs credere in Chriſtum, ſtatim atque fides Chriſti eſt ipſi ſufficienter propoſita; ita etiam tenetur eiuſmodi fidem profiteri, vbi commodè ſignum externum talis profeſſionis à Chriſto inſtitutum vſurpare poteſt. Sicut enim qui rebus fidei propoſitis aſſentiri renuit, facit iniuriam Deo qui eas reuelauit, & nobis credendas propoſuit; itemque ipſiſmet myſteriis fidei quæ, ſaltem opere, indigna creditu exiſtimat: ita qui prima data occaſione non vult exteriùs fidem profiteri, videtur fidem, & fidei authorem erubeſcere. Baptiſmus autem vt diximus, eſt ſacramentum

eo fine à Chriſto inſtitutum, vt eius ſuſceptione fiat ſolemnis profeſſio Chriſtianæ fidei. Tenentur ergo adulti omnes baptiſmum ſuſcipere, quamprimum id commodè fieri poterit.

Obiicies primò, ſanctos Martinum, Ambroſium,& Auguſtinum diu baptiſmum diſtuliſſe.

Reſpondeo, eos vel non ſine graui cauſa baptiſmum diſtuliſſe, vel differendo peccaſſe, niſi talis obligatio eos inuincibiliter lateret. Vide Auguſt. lib. 1. confeſſ. cap. 11. vbi dilationem ſui baptiſmi improbat.

Obiicies ſecundò: Qui peccauit mortaliter non ſtatim tenetur confiteri. ergo nec adultus tenetur ſtatim baptiſmum ſuſcipere.

Negatur conſequentia,& ratio diſcriminis eſt, quia baptiſmus prǫter remiſſionẽ peccatorũ quam operatur, imprimit characterem in anima, hominem vnit,& veluti incorporat Eccleſiæ, dat ius ad alia ſacramẽta,&c. quo fit vt differri non debeat.

Sexta aſſertio. *Non poteſt Eccleſia directè per præceptum aliquod poſitiuum, humanum, diſtinctum à Diuino, obligare adultos qui non ſunt baptizati, aut baptizatorũ filij, vt tali, vel tali, tempore baptizentur.* Ratio eſt, quia vt ait Paul. 1. Cor. 5. *Quid enim mihi de ijs qui foris ſunt iudicare?* Et Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 4. *Eccleſia* (inquit) *in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus.* Idem autem dicendum eſt de præcepto, ac de iudicio, cum ad vtrumque iuriſdictio ſit neceſſaria: cum ergo ij qui nondum ſunt baptizati, ſint extra Eccleſiam, non poteſt Eccleſia ſpeciali præcepto eos obligare, vt hoc aut illo tempore determinato baptiſmum ſuſcipiant.

Loquor autem de adultis qui nec ſunt baptizati, nec baptizatorũ filij: ſi enim ſint filij Chriſtianorum, Eccleſia in eos ius acquiſiuit ratione parentum; vnde tenentur obedire præceptis Eccleſiæ, idque ſub peccato mortali.

Dices. Duo erant olim tẽpora ab Eccleſia adultis determinata ad recipiendum baptiſmum, nimirum tempus Paſchæ, & Pentecoſtes, extra quæ illis baptiſmus conferri non poterat, vt colligitur ex diſt. 4. de Conſecrat. cap. *Non ratione*, & ſequentibus vſque ad cap. *Baptizandi*, incluſiuè. Eccleſia ergo habet poteſtatem obligandi adultos ad baptiſmum certo tempore ſuſcipiendum.

Reſpõdeo, aliud eſſe determinare ſpeciali præcepto poſitiuo Diuinũ Ius de ſuſcipiendo baptiſmo, aliud verò ius illud interpretari, ſeu declarare quo tempore obliget adultos ad ſuſcipiendũ baptiſmum. Eccleſia prius non poteſt ob rationem allatã, ſed tantùm poſterius: cum apud illam ſit clauis ſcientię, & interpretationis Diuinarum legum: quia igitur adultus tenetur ex Iure Diuino baptizari quam citò commodè poteſt, Eccleſia delarauit tẽpus quo obligabat baptiſmus eſſe feſta Paſchæ, & Pentecoſtes, quia iudicabat eos tunc commodè poſſe baptizari. Vnde tenebantur adulti iis temporibus baptizari, non ex præcepto Eccleſiaſtico, ſed ex præcepto diuino: quod haud dubiè violaſſent ſi baptiſmum tunc ſine legitima cauſa neglexiſſent.

Porro quia mos ille adminiſtrandi baptiſmum temporibus prædictis non ampliùs eſt in vſu, non debent catechumeni motu proprio alteram illarum celebritatum expectare vt baptiſmo

initientur, ſed baptiſmum petere, vbi ſufficienter de rebus fidei inſtructi fuerint.

Inſtabis, S. Tho. 3. parte, quæſt. 68. art. 3. docere eum qui vltra tempus inſtitutum ab Eccleſia differt accipere baptiſmum, niſi ex cauſa neceſſaria, & licentia Prælatorum Eccleſiæ, peccare: ex quibus verbis arguitur, poteſtatem determinandi tempus baptiſmi per ſpeciale præceptum eſſe penes Eccleſiam: non enim neceſſaria eſſet licentia Prælatorum, niſi Eccleſia ſuo præcepto ad hoc obligaret. Item niſi inſtitutio Eccleſiæ haberet vim præcepti, illam infringens non peccaret.

Reſpondeo, ideo S. Doctorem velle vt qui cupit baptiſmum differre vltrò tempus ab Eccleſia præfixum, veniam petat à Paſtoribus Eccleſiæ, non quod putet Eccleſiam propriè loquendo eiuſmodi licentiam dàre; ſed quia Eccleſia poteſt declarare per Prælatos, & Doctores, an iuſta cauſa ſubſit baptiſmum differendi.

SECTIO IV.

De ſacramento cui Baptiſmus ſucceſſit, ſeu de Circunciſione.

SVMMARIVM.

In Circunciſione dabatur olim gratia paruulis abſque reſpectu ad fidem parentum, vel miniſtri, non quidem ex opere operato, ſed ex ſpeciali priuilegio ipſis

ipſis conceſſo. Adultis verò nulla dabatur gratia in circunciſione citra illorum meritum.

QVæritur primò, an olim gratia, & remiſſio peccati originalis fuerit collata paruulis in circunciſione.

Secundò, an ipſa cæremonia externa circunciſionis applicata paruulis, fuerit ſufficiens ad cōferendam ipſis gratiam, nullo habito reſpectu ad fidem parentum, aut miniſtri circuncidentis.

Tertiò an gratia fuerit collata paruulis ex opere operato.

Quartò, an adulti in circunciſione receperint gratiam citra meritum operantis.

Prima aſſertio. *Gratia, & remiſſio peccati originalis dabatur olim paruulis in circunciſione.* Eſt cōmunis Theologorū omnium: & probari poteſt imprimis verbis illis Gen. 17. *Maſculus cuius præputij caro circūciſa non fuerit delebitur anima illius de populo ſuo.* Quæ iuxta expoſitionem Aug. & aliorū quorundam Patrum, intelligenda ſunt etiam de paruulis; vt ſenſus ſit eos niſi circuncidantur, à cœtu ſanctorum in æternum ſeparádos. Ex quo neceſſario ſequitur, in circunciſione gratiá, & remiſſionem peccati originalis fuiſſe paruulis collatam.

Secundò, ad idem ſuadēdum afferri poteſt authoritas Innoc. 3. qui in cap. *Maiores*, de baptiſmo, poſt alia nonnulla ad rem de qua agimus ſpectātia, *Quoniam* (inquit) *etſi originalis culpa remittebatur per circunciſionis myſterium, & damnationis periculum vitabatur; non tamen perueniebatur ad regnum cælorum, quod vſque ad mortem Chriſti fuit omnibus obſeratum,* &c.

Tertio accedat Auguſtinus qui totus eſt in hac aſſertione ſtabilienda, lib. 3. contra Iulian. cap. 18. ſic ſcribit. *Reſponde ſi potes, cur ipſe Iſaac niſi baptiſmatis Chriſti ſigno circunciſus octauo die fuiſſet, periiſſet anima eius de populo ſuo? explica ſi potes, cur meritò tanta pœna plecteretur, niſi ab hac tanto ſacramento liberaretur?* Quæ verba iuxta mentem Auguſt. intelligenda ſunt maximè de ſeparatione æterna à populo Dei, per excluſionem à beatitudine vt ante monuimus.

Et lib. 2. de nuptijs & concup. cap. 11. *Ex quo enim* (inquit) *inſtituta eſt circunciſio in populo Dei, quod erat tunc ſignaculum iuſtitiæ fidei, ad ſignificationem purgationis valebat & paruulis, originalis veteriſque peccati, ſicut & baptiſmus ex illo valere cœpit ad innouationem hominis ex quo eſt inſtitutus.*

Libro etiam 6. contra Iulian. cap. 3. ait per Circunciſionem ablatum eſſe animæ vitium, & peccatũ originale. Similia ſcribit ſæpe aliàs, eumque ſequuntur varij Patres, in quibus eſt noſter Bernardus, qui ſermone 2. de Aſſumpt. Virg. *Quippe cum & nunc in baptiſmate* (inquit) *ſola hanc maculam* (originalem intellige) *lauet gratia, & ſola eam raſerit olim petra circunciſionis &c.*

Dices, innumeros Patres tam græcos, quam latinos prædictæ aſſertioni aduerſari; quatenus etſi fateantur Circunciſionem fuiſſe verum ſacramentum, non tamen volunt illam fuiſſe inſtitutam in remedium peccati originalis; ſed vt eſſet ſignum ſpeciale, quo populus Dei à cæteris gentibus diſtingueretur.

Reſpondeo, Patres illos non contradicere Auguſtino; tantùm enim dicunt Circunciſio-

nem fuiſſe primariò inſtitutam ad cōſignandum Dei populum, quod verum eſt: ſed non propterea negant in Circunciſione remiſſum fuiſſe paruulis peccatum originale, & hoc ſacramentum eo fine ſecundariò fuiſſe à Deo inſtitutum: nec illa duo inter ſe repugnant; imo ſicut nunc per baptiſmum homo inſignitur & charactere Chriſti, & à labe originali purgatur; ita valdè congruè fieri potuit, vt qui in Circunciſione Deo conſecrabatur, & fœdus cum eo inibat ſeruandi legem ipſius, remiſſo peccato originali in eius amicitiam reciperetur.

Quod ſi nonnunquam prædicti Patres dicunt Circunciſionem nullius fuiſſe vtilitatis, hoc ideo aſſerunt, quia diſputant aduerſus Iudæos qui ſpem omnem ſalutis in Circunciſione, alijſque cæremonijs legalibus collocabant: vt autem id verum ſit, ſatis eſt quod Circunciſio, vt erat cæremonia Iudæorum, nullam habuerit ſpecialem vim conferendi gratiam, aut remittendi peccata; ſed illam tantùm quam habebat remedium legis naturæ, quod pro gente Iudaïca ad cæremoniam externam circunciſionis determinatum fuit.

Secunda aſſertio. *In Circunciſione gratia dabatur paruulis, nullo habito reſpectu ad fidem parentum, vel miniſtri.* Ratio huius aſſertionis ea aſſignari poteſt, quia altero ex duobus modis concipimus fidem fuiſſe neceſſariam ad effectum Circunciſionis: vel quatenus miniſter ſua fide merebatur gratiam paruulo conferendam; vel quatenus Deus ipſe exigebat eiuſmodi fidem, tanquam conditionem ſine qua opus

externum circuncifionis nihil paruulo prodeſ-ſet.

. Neutrum autem affirmari poteſt ; non primum , quia nullus homo qui non ſimul ſit Deus, poteſt alteri immediatè mereri gratiam ſanctificantem , ſed tantùm mediatè , quatenus illi mereri poteſt quædam auxilia quorum beneficio ad gratiam illam ſe diſponat , quod in infantibus non habet locum vt patet.

Aliud etiam dici nequit , quia nulla authoritate vel ratione probari poteſt Deum poſtulaſſe parentum, vel miniſtri fidem tanquam conditionem ſine qua circuncifio effectum ſuum non ſortiretur.Imo cum gratia non daretur propter meritum miniſtri , non expediebat eam vt à conditione neceſſaria ab illius fide pendere.

Dices primò,id quod iam diximus non videri ſatis conforme communi loquendi modo ſanctorum Patrum,qui ſæpe docet paruulos ante Chriſti aduentum ſanctificatos fuiſſe in fide parentum : hoc autem verum non eſſet niſi iuſtificatio paruulorum à parentum fide , ſaltem vt à conditione neceſſaria penderet.

Reſpondeo id non ſequi , iidem enim Patres non raró etiam aiunt , infantes in noua lege iuſtificari in fide parentum : id autem intelligi non debet de fide ſubiectiua parentum, ſeu quæ in illis reſidet, ſed de obiectiua cuius baptiſmus eſt externa profeſſio. Et idem de circuncifione dici debet.

Dices ſecundò , non tantùm Iudæos , ſed etiam multos infideles vſos olim fuiſſe ſacramento circuncifionis : quibus tamen nulla confere-

batur gratia ex defectu fidei.

Reſpondeo, ſicut in ſacramentis nouæ legis neceſſaria eſt miniſtri intentio, ita veriſimile eſt eam fuiſſe neceſſariam in circuncisione ad valorem ſacramenti; atque adeo ad collationem gratiæ, quæ non dabatur per illam exteriorem cæremoniam, niſi vt habebat rationem ſacramenti. Quare ſi gentes habebant eiuſmodi intentionem pueros circuncidendo, ita vt vellent eos Deo conſecrare, aut Iudæos tali ritu imitari, vel aliquid ſimile; non dubium eſt quin infantes eorum verè ſanctificarentur, ſicut nunc iuſtificantur infantes qui apud hæreticos ritu Eccleſiæ Romanæ baptizantur.

Tertia aſſertio. *Circuncisio non conferebat paruulis gratiam ex opere operato.* Eſt contra Scotum, Gabrielem, & alios nonnullos. Probari autem poteſt imprimis ex dictis diſp. 8. 1. p. ſect. 8. vbi oſtendimus legem antiquam non habuiſſe vim gratiam eo modo conferendi, quod à fortiori dicendum eſt de circunciſione quæ erat illius ſacramentum; licet enim antè legem eſſet inſtituta, fuit tamen quædam illius inchoatio, & poſtea lege tradita fuit profeſſio illius, & veluti ianua ad alia legis ſacramenta.

Si quis dicat, circunciſionem non habuiſſe vim conferendi gratiam ex opere operato, quatenus ad Legem Moſaïcam pertinebat, ſed quatenus erat cæremonia externa, ad quam ſacramentum naturæ pro eo ſtatu erat determinatum.

Contra arguo, quia lex naturæ erat imperfectior veteri; ergo ſi ſacramenta vetera non ha-

bebant vim cõferendi gratiam ex opere operato, multò minùs talis efficacia ſacramentis legis naturæ competere poterat; quod ex tertia ratione magis conſtabit.

Alia ratio ſumi poteſt ex mox dicendis, oſtendemus enim aſſert. 3. Circuncisionem non contuliſſe gratiam adultis ex opere operato, ſed tantùm iuxta diſpoſitionem, & meritum operantis: ex quo ſequitur neque etiam paruulis ex opere operato eam contuliſſe; ſiquidem ea eſt conditio ſacramentorum quæ gratiam tribuunt ex opere operato, vt eam eo modo conferant omnibus non ponentibus obicem.

Denique ratio à priori prædictæ aſſertionis ea eſt, quia vt ſacramentum aliquod gratiam conferat, vi ipſius operis exteriùs exhibiti, abſque vllo reſpectu ad meritum operantis, gratiam ipſam in ſe moraliter continere debet: prius enim eſt aliquid continere, quam illud alteri tribuere. Atqui Circunciſio non continebat moraliter gratiam, quia pretium illius morte Chriſti nondum erat ſolutum; & conſequenter Chriſtus non alligauerat ſua merita circunciſioni, ſicut eá alligauit baptiſmo, alijſque ſacramentis nouæ legis, ea inſtituendo. Quare nihil erat vnde circunciſio poſſet accipere vim illam conferendi gratiam ex opere operato. Et idem à fortiori de ſacramento legis naturę exiſtimandum eſt.

Obijcies primò, illud Auguſtini lib. 4. de baptiſmo cap. 24. *Cur præceptum eſt Abrahæ vt paruulos circuncideret, niſi quia ipſum ſacramentum per ſe ipſum multum valet?* Quid eſt ſacramentum multum valere per ſe ipſum? idem

ſane ac valere ex opere operato.

Reſpondeo, ideo Auguſt. dicere ſacramentum circuncíſionis multum valere, non quod gratiam cõferret ex opere operato, ſed quia in reali ipſius applicatione gratia infundebatur, & peccatum orginale remittebatur.

Obijcies ſecundò, quando paruuli circuncidebantur, poſito illo opere circunciſionis ſtatim conferebatur gratia nullo expectato actu ex parte ipſius paruuli: ergo gratia dabatur ex opere operato.

Reſpondeo negando conſequentiam, dabatur quidem gratia paruulis poſito opere circunciſionis, ſed non dabatur vi illius operis; ac proinde nec ex opere operato, ſed ex ſpeciali miſericordia Dei erga paruulos, quos videbat proprijs actibus ſaluari non poſſe.

Cæterum quod non ſit immediata oppoſitio inter opus operans, & opus operatum, intelligetur ex ſequenti ſectione, vbi oſtendemus gratiam in martyrio neutro ex ijs modis conferri, ſed ex ſpeciali priuilegio.

Quarta aſſertio. *Nulla gratia collata fuit adultis in circunciſione citra meritum operantis.* Probatur efficaciter ex Paulo ad Roman. 4. vbi dicit Abraham fuiſſe iuſtificatum ex fide, & accepiſſe circunciſionem in ſignaculum iuſtitiæ acceptæ per fidem: Ex quo loco conſtat Abraham non fuiſſe iuſtificatum vi circũciſionis, ſed merito ſuæ fidei, & obediẽtia. Quanquam minimè negandum ſit eum recepiſſe augmentum aliquod gratiæ merito circunciſionis, prout erat opus hominis iuſti. Idem porro

dicendum eſt de omnibus adultis, cum ſacramenta ex ſe eodem modo ſemper operentur.

Deinde, ſi quæ ratio eſt cur exiſtimare debeamus circuncіſionem habuiſſe vim cõferendi gratiam paruulis citra meritum operantis, ea petitur ab extrema eorum neceſſitate, ne alioqui ſine vllo remedio ſalutis interirent; hæc autem neceſſitas non habet locum in adultis, quoniam illi propriis actibus ad gratiam ſe diſponere queunt: vnde nulla eſt ratio cur credamus gratiam vltra propriam diſpoſitionem fuiſſe ipſis conceſſam.

Tertiò, certum eſt ex Conciliis & Patribus ſacramenta nouæ legis eſſe multò præſtantiora ſacramentis omnibus antiquæ legis, atque adeo circuncіſione: ſed ſacramenta nouæ legis inter alios effectus hunc habent præſtantiſſimum, vt hominem ex attrito faciant contritum, communicando illi gratiam, & charitatem, ergo talis agendi modus non cõpetebat circunciſioni, & conſequenter nemo per illam iuſtificari poterat niſi eſſet contritus, aut amaret Deum ſuper omnia.

Poſtremò, cum merita Chriſti nondum eſſent actu exhibita, circuncіſio non poterat eorum virtutem moraliter continere, vt dictum eſt: vnde ex ſe non erat efficax ad gratiam conferendam, ſed Deus inefficaciam illius ſupplebat in paruulis, iis infundendo gratiam ex ſpeciali priuilegio: adulti verò debebant ſe diſponere per actum amoris Dei ſuper omnia, vel contritionis ad gratiam conſequendam.

Dices. Si hæc ita ſunt, quomodo ergo verum eſt quod dicunt plures Theologi, non tantùm

peccatum originale, ſed ectiam actualia per circunciſionem fuiſſe deleta; nam ſi requirebatur contritio, per illam delebatur peccatum, & ita circunciſio nihil efficiebat: vnde rursùs dici non poteſt, circunciſionem fuiſſe remedium ad delendum peccatum originale in adultis, cum ante illam ſupponeretur deletum.

Reſpondeo, hæc facilè poſſe in concordiam redigi cum ijs quæ dicta ſunt: quando enim nonnulli dicunt peccata actualia fuiſſe remiſſa per circunciſionem, ſenſus eſt ea fuiſſe deleta, non vi ipſius circunciſionis, ſed virtute contritionis, quæ talis dici non poterat, niſi realiter adhiberetur circunciſio, aut votum illius haberetur in caſu quo realis applicatio fieri non poſſet.

Dicitur etiam circunciſio remedium originalis peccati reſpectu adultorum, quia licet circunciſio vi ſua peccatum non deleret, erat tamen externa quædam profeſſio quam Deus inſtituit, vt conditionem adultis neceſſariam in re, vel in voto (ſi reipſa applicari non poterat) ad remiſſionem peccati originalis conſequendam.

SECTIO V.

De Baptiſmo ſanguinis, qui interdum vices baptiſmi ſuplere poteſt.

SVMMARIVM.

Per baptiſmum ſanguinis infantes ſaluari poſſunt ſine baptiſmo aquæ: ac ſimiliter adulti, quibus tamen exiſtentibus in peccato mortali, neceſſaria eſt

per ſe loquendo contritio ad effectum martyrij conſequendum, interdum tamen ſufficit vera, & ſupernaturalis attritio.

TRia inquirimus in iſta ſectione, primò, an baptiſmus ſanguinis in infantibus ſupleat defectum baptiſmi aquæ.

Secundò, an ſupleat illum in adultis, ita vt ſaluari poſſint abſque baptiſmo aquæ.

Tertiò, quæ diſpoſitio requiratur in adultis ad baptiſmum ſanguinis cum fructu ſuſcipiendum.

Prima aſſertio. *Per baptiſmum ſanguinis infantes & omnes perpetuo rationis vſu carẽtes, ſaluari poſſunt ſine baptiſmo aquæ.* Hoc apertè conſtat exemplo ſanctorum Innocentium, quos Eccleſia ob mortem pro Chriſto ſuſceptam, vt martyres, & verè beatos colit.

Hinc eſt illud S. Seueriani ſerm. de Innocentib. vt refertur in Breuiario Ciſtercienſi. *Fratres Chriſtus non deſpexit ſuos milites, ſed prouexit: quibus ante dedit triumphare, quam viuere: quos fecit capere ſine concertatione victoriam: quos donauit coronis antequam membris; quos voluit ante cælum petere quam terram.* Vbi de omnibus indiſcriminatim loquitur.

Et mellifluus noſter Bernardus ſerm. 5. de natali Domini. *An verò* (inquit) *de innocentum coronis quis dubitet? Ille pro Chriſto infantes trucidatos dubitẽt inter martyres coronari, qui regeneratos in Chriſto non credit inter adoptionis filios numerari. Alioquin quando coæuos ſibi pueros, puer ille qui natus eſt nobis, non contra nos, propter ſe pateretur occidi? Quod vtique ſolo nutu poterat prohibere, niſi melius aliquid eis pro-*

uideret, vt quemadmodum cæteris infantibus tunc quidem circunciſio, nunc vero baptiſmus ſine vllo propriæ voluntatis vſu ſufficit ad ſalutem, ſic nihilominus pro eo ſuſceptum martyrium illis ſufficeret ad ſanctitatem. Ita ille luculenter ſuo more.

Ex quibus conſtat primò, Innocētes pro Chriſto tucidatos verè fuiſſe martyres. Secundò, martyrium illis ſuffeciſſe ad ſalutem, ſicut nunc ſufficit baptiſmus aquæ, aut olim circunciſio. Inde autem euidenter ſequitur, infantes illos ſalutem fuiſſe conſecutos ratione ipſius martyrij, nulla habita ratione circunciſionis.

Imo cum omnes occiſi fuerint à bimatu, & infrà: veriſimile eſt in tanto numero repertos quoſdam fuiſſe, qui nondum octauum diem attigerant, & qui ex conſequenti circunciſi non erant; quos tamen indiſcriminatim Eccleſia cum alijs omnibus vt martyres, & beatos colit. Si igitur in illis infantibus baptiſmus ſanguinis fuit ſufficiens ad ſalutem, nullo habito reſpectu ad circunciſionem; quis neget iam eundem ſufficere infantibus, ad gratiam, & gloriam comparandam ſine baptiſmo aquæ?

Dices fortè, non opus eſſe vt priuilegium Innocentibus conceſſum ad alios omnes paruulos extendatur: maximè poſt inſtitutionem baptiſmi, qui magis eſt neceſſarius ad ſalutem quam fuerit circunciſio.

Reſpondeo, gratis omnino & ſine fundamento conſtitui diſcrimen quoad hoc inter Innocentes, & alios paruulos: ſi quod enim priuilegiũm illis conceſſum eſt, hoc referri non debet ad ſpecialem illorum dignitatem vt li-

quido conſtat, ſed ad cauſam propter quam fuere interfecti: ſi igitur alij infantes pro eadem cauſa occidantur, quidni potiantur & ipſi eodem martyrij, & ſanctitatis priuilegio?

Certè in lege noua ſi qui infantes in odium Chriſti enecentur, eos Eccleſia inter beatos martyres annumerat, vt conſtat ex hiſtoria Eccleſiaſtica. Vide Martyrologium Romanum ad 16. Iunij, vbi fit mentio cuiuſdam pueruli triennis, nomine Quirici, qui martyrij palmam cum matre Iulita adeptus eſt.

Neque recurrendum eſt ad neceſſitatem baptiſmi, ad probandum infantes nunc peioris eſſe conditionis quam olim; non enim magis nunc neceſſarius eſt paruulis baptiſmus, quam illis in veteri lege eſſet neceſſaria circuncilio, vel ſacramentum legis naturæ: ſine altero enim illorum non magis ſaluari tunc poterant, quàm nunc ſine baptiſmo. Si ergo non obſtante eiuſmodi neceſſitate, infantes ſalutem conſequi poterant per martyrium abſque ſuſceptione alicuius ſacramenti; cur non etiam ſaluari poterunt in noua lege, per proprium ſanguinem abſque baptiſmo aquæ; maximè cum efficacia martyrij per baptiſmum diminuta non fuerit, ſed potius aucta per gratiam legis nouæ?

Secunda aſſertio. *Martyrium in adultis ſuplere poteſt defectum baptiſmi aquæ.* Ita S. Tho. 3. parte, quæſt. 65. art. 11. & cum eo plures alij. Probatur autem ex Auguſt. lib. 4. contra Donatiſtas cap. 22. *Inuenio*, inquit, *non tantùm paſſionem pro nomine Chriſti, id quod ex baptiſmo deerat poſſe ſuplere; ſed etiam fidem, conuerſionemque cordis, ſi for-*

eẽ ad celebrandum myſterium baptiſmi in anguſtijs temporum ſuccurri non poteſt. Ex quibus verbis patet baptiſmum ſanguinis, & flaminis ſuplere defectum baptiſmi aquæ.

Idem lib. 13. de ciuit. cap. 7. *Quicunquè* (inquit) *etiam non percepto regenerationis lauacro, pro Chriſti confeſſione moriuntur; tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum ſi abluerentur ſacro fonte baptiſmatis. Qui enim dixit, niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, &c alia ſententia iſtos fecit exceptos, vbi non minus generaliter dixit. Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cælis eſt.* Idem repetit Proſper lib. ſent. n. 149. quibus reliqui Patres ſubſcribunt.

Secundò prædicta aſsertio ratione ſtabiliri poteſt. Ideo enim baptiſmus aquæ habet vim conferendi gratiam, & expellendi peccata, quia gerit ſimilitudinem mortis Chriſti, vt liquet ex Apoſt. ad Roman. 6. Qui autem pro Chriſto occiduntur, mortem ipſius reipſa, & opere imitantur: ergo æquum eſt vt ratione ipſius martyrij, fructus mortis Chriſti ex priuilegio eis communicetur. Ita S. Tho. quæſt. citata art. 11. & 12.

Deinde, qui pro Chriſto moritur facit opus maximæ dilectionis, iuxta illud Ioan. 15. *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Quis autem putet Chriſtum ſe ita diligentem non amare, eique gratiam qua ſaluari poſſit denegare. Præſertim cum ipſe Math. 10. dixerit, *Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum corã patre meo qui in cælis eſt.* & poſtea, *Qui perdiderit animam ſuam*

propter me, inueniet eam. Hæcque ſolemnis promiſſio quæ ad omnes extenditur, non ſit retractata, ſed vſque ad finem ſæculi duratura?

Tandem ſatis vulgare eſt illud Innoc. 3. cap. *Cum Martha*, de celebratione miſſarum, *Iniuriam facit martyri, qui orat pro martyre*; quod ex Auguſt. deſumptum fuit. Eo ipſo igitur quod quis pro Chriſto moritur, cenſetur eſſe beatus, & non egere precibus fidelium : hoc autem non conuenit infallibiliter martyri, ratione ſolius meriti, aut ſatisfactionis quam exhibet vt hæc ſunt præcisè opus operantis: fieri enim poteſt vt qui pro Chriſto occiditur, innumera peccata mortalia ante patrauerit, & aliunde moriendo non ita grauibus afficiatur doloribus, vt hi exſe ad condignè ſatisfaciendum ſufficiant. Quare fatendum eſt martyrem illicò aſſequi gloriam vltra meritum operantis, ex quodam priuilegio à Deo martyribus conceſſo: atque adeo martyrium, perfectè defectum baptiſmi aquæ ſuplere quoad remiſſionem peccatorum, & pœnæ ipſis debitæ.

Quo loco aduerte, ea quæ diximus intelligenda eſſe in caſu quo quis ad martyrium trahitur, neque poteſt priùs baptiſmum aquæ ſuſcipere: ſi enim daretur copia miniſtri, & aliorum quæ neceſſaria ſunt ad eſſentiam ſacramenti, teneretur ad baptiſmum aquæ accedere ſi poſſet: aliàs hoc negligens peccaret mortaliter, & ad gloriam martyrij non eſſet idoneus.

Cuius ratio eſt, quia etſi mori pro Chriſto ſit actus fortitudinis præſtantiſſimus, non tamen illo actu liberatur homo ab obligatione præcepto-

rum quæ Deus ipſi impoſuit, quale eſt præceptum ſuſcipiendi baptiſmum aquæ, vt medium ad ſalutem neceſſarium, ſi detur copia miniſtri qui velit, & poſſit adhibere omnia ad tale ſacramentum eſſentialiter neceſſaria.

Hinc S. Romanus, etſi probè ſciret ſe ſtatim pro Chriſto occidendum, dicebat beato Laurentio, *feſtina me baptizare.* Imo parentes grauiter peccarent, ſi non baptizarent paruulos, etſi ſcirent inſtare martyrium. Ipſi tamen infantes non propterea martyrij corona priuarentur.

Inde autem intelligi poteſt, illud eſſe diſcrimen inter martyrium paruulorum, & adultorum, quod prius illud non exigit voluntarium conſenſum paruulorum qui occiduntur, ſed ſufficit quod violenta mors in odium Chriſti ipſis inferatur. Quo fit, vt ex communi ſententia infans in vtero matris pro Chriſto occiſus, verè cenſeatur martyr Chriſti, non quoad eſſentiam martyrij, quæ in actu quodam virtutis conſiſtit, ſed quantum ad martyrij efficaciam, & fructum.

Quod probabilius exiſtimo etiamſi tyrannus qui mortem infert, ignoret matrem eſſe grauidam; quia etſi ille non intendat directè, & primariò infantem necare, tamen ex odio Chriſti infert plagam qua reuera infans moritur; quod ſatis eſt vt dicatur ſecundariò, ſeu concomitanter mortem infantis in odium Chriſti intendere, atque adeò vt ipſe infans occiſus verè inter martyres numerandus ſit.

Quod verò ſpectat ad poſterius martyrium, illud ſine voluntario conſenſu illorum qui pro Chriſto mortem obeunt, perfici non poteſt, ita vt habeat rationem, aut fructum veri martyrij: ſiquidem martyrium eſſentialiter ſpectatum eſt actus virtutis, & conſequenter vt ſic, à libertate dependet: aliunde verò ſi conſideretur quantum ad effectum, & gloriam martyrij: etiam ſub ea ratione debet eſſe voluntarium: quia nimirum ea generalis eſt regula à Deo ſtatuta, neminem qui propria voluntate vti poſſit, ſalutem, vel media ad illam neceſſaria comparare, ſine proprio & voluntario conſenſu.

Hinc porro aliud diſcrimen oritur inter duplex illud martyrium: Etenim mors paruulorum qui pro Chriſto interficiuntur, cum non ſit illis voluntaria, neque ex virtute procedat, non habet honeſtatem niſi obiectiuam, & quodammodo materialem: Mors vero adultorum cum ex libertate, & virtute proficiſcatur, formaliter habere debet motiuum aliquod honeſtum, & ſtudioſum. Sicut enim aliàs diximus diſp. 5. de gratia ſect. 2. num. 23. eum qui ex motiuo humano, & prauo vult fieri Chriſtianus, non tam credere, quam fingere: ita qui ob motiuum vanæ gloriæ, vel humanæ laudis vellet interfici, exemplo illius Peregrini qui, teſte Luciano, in certaminibus olympicis in rogum ſe coniecit; non eſſet martyr Chriſti, ſed Dæmonis, etſi alioqui Tyrannus eum in odium Chriſti enecaret.

Tertia aſſertio. *Exiſtenti in peccato mortali neceſſaria eſt per ſe loquendo contritio, vt mors illius habeat efficaciam, & fructum martyrij: nonnunquam*

tamen

tamen contritio non eſt neceſſaria, ſed poteſt ſufficere vera attritio. Prior pars videtur certa ob eam regulam generalem, quod qui propria voluntate per peccatum mortale à Deo auerſus fuit, vt in gratiam eius redeat, debet elicere actum aliquem contrarium, qualis propriè eſt contritio. Quo referri debet id quod tradit Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 4. vbi affirmat quouis tempore neceſſarium fuiſſe motum contritionis, ad veniam peccatorum impetrandam.

Aliunde verò exiſtimandum non eſt, martyrium liberare hominem ab obligatione adhibendi media ad ſalutem neceſſaria: ſicut enim qui ad martyrium trahitur, tenetur ſi poteſt baptiſmum aquæ ſuſcipere, ſi nondum ſit baptizatus, vt ſupra monuimus: ita quantumuis inſtante martyrio, ſi baptizari nequeat, debet ſe ad contritionem excitare, ſi in peccato mortali verſetur, & ſi baptizatus ſit, cõfeſſionem præmittere. Quia martyrium, cum non ſit per ſe medium inſtitutum ad remiſſionem peccatorum, ſupponit ex ſe hominem adhibuiſſe media ſibi ad ſalutem neceſſaria, vt ita rectè ſit diſpoſitus ad migrandum ex hac vita.

Hæc porro intelligenda ſunt vel de contritione formali, vel de virtuali, quæ in amore Dei ſuper omnia includitur: hæc enim etiam eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam, & peccatorum remiſſionem aſſequendam, vt dicetur aliàs.

Poſterior pars inde colligitur, quia martyrium poteſt interdum ſuplere defectum baptiſmi, vt conſtat ex dictis; quatenus ſcilicet poteſt peccatorum omnium indulgentiam, tam quoad cul-

pam, quam quoad pœnam conferre: at ſi ſemper antè martyrium neceſſaria eſſet contritio, cum hęc ex ſe peccata omnia è ſubiecto expellat, martyrium nũquam deleret peccata ſaltem quantum ad culpam, ſed ea ſemper remiſſa ſupponeret per contritionem. Vt igitur hunc effectum ſortiatur, attritio interdum illi ſufficere poteſt, ſi nimirum bona fide quis ad martyriũ cum ea accedat, exiſtimans inculpabiliter ſe eſſe contritum.

Præſertim quia cum per hanc diſpoſitionem homo voluntatem ſatis auertat à peccatis, non ponit obicem gratiæ, & ita ritè paratus eſt ad effectum martyrij, quod cum gratiam conferat vltra meritum operantis vt dictum eſt, eam non ponentibus obicem vbique tribuit, ſicut etiam baptiſmus aquæ, vt dicetur inferiùs.

Dicet aliquis primò, martyrium eo tantum ſenſu dici ſuplere vices baptiſmi aquæ, quatenus cum contritione remittit omnia peccata, non ſolum quoad culpam, ſed etiam quoad pœnam.

Sed contrà, nam ſi hęc ita ſe haberent, ſequeretur martyrium habere tantùm vim delendi peccata, quantùm ad pœnam remiſſa culpa ipſis debitam: contritio ſiquidem ea omnia quantum ad culpam ſufficienter tunc remitteret, non minus quam ſi à baptiſmo eſſet tempore ſeparata; & effectus ille in martyrium referendus non eſſet ob ſolam concomitantiam contritionis, quæ valdè illi foret accidentaria. Hæc autem aliena ſunt à mente ſanctorum Patrum, qui dum aſſerunt martyrium ſuplere interdum vices baptiſmi aquæ, loquuntur de collatione gratiæ, & remiſſione perfecta culpæ, & pœna peccatorum.

Hinc eſt illud Cypriani in expoſitione horum

verborum orationis Dominicæ, *Et dimitte nobis debita noſtra, Quale delictum eſt, quod nec baptiſmo ſanguinis poteſt ablui? Quale crimen eſt quod nec martyrio poteſt expiari?* Ac ſi dicat nullum eſſe, ſi ſolum actualem affectum ad peccatum excipias.

Et illud Proſperi in lib. ſententiarum collectarum ex Auguſt. n. 149. *Qui non percepto regenerationis lauacro pro Chriſti confeſſione moriuntur, tantum eis valet ad abluenda peccata, quantũ ſi abluerentur fonte baptiſmatis.* Idẽ dicunt alij: ſi ergo baptiſmus ſanguinis tãtum valet quantum baptiſmus aquæ ad abluẽda peccata, immerito illi denegatur interdũ vis delendi peccata, etiam quoad culpam.

Eo vel maximè, quia virtus quæ illi tribuitur ad excludendam omnem pœnam, vt infallibiliter effectum ſuum ſortiatur, debet fundari in promiſſionibus diuinis, quæ habẽtur in ſcriptura; illæ autem iuxta interpretationem ſanctorum, non minùs intelliguntur de remiſſione culpæ, & infuſione gratiæ, quàm de indulgentia pœnæ, vt ex hactenus dictis perſpicuum eſt.

Dices ſecundò, ſi martyrium cum ſola attritione habet vim conferendi gratiam, & remittendi peccata; ergo per illud homo fit ex attrito contritus: ergo confertur illi gratia ex opere operato; ac proinde nihil deeſt martyrio quominus inter ſacramenta collocetur, quod valde abſurdum eſt.

Reſpondeo, martyrium propriè loquendo non conferre gratiam ex opere operato ſicut ſacramenta, quia non dat illam vi ſua tanquam propria illius cauſa; ſed Deus, poſito tali opere, gratiã infundit martyri ex ſpeciali priuilegio, vltra totum ipſius meritum. Vnde fit martyrium

non eſſe ſacramentum, ſaltem nouæ legis, quantum ad rationem operandi: quod etiam tale non ſit quantum ad eſſentiam ſacramenti, hinc perſpicuum eſt, quia ſacramentum eſſentialiter eſt quędam cæremonia, & actio ſacra à Deo ad gratiam conferendam, & ſignificandam, vt à miniſtro procedit, inſtituta: actio autem martyrij à tyranno procedit vt eſt praua, & à Deo prohibita; in martyribus verò eſt actus fortitudinis, cui Deus ex priuilegio varios effectus concedit.

Dices tertiò, ſi martyrium facit hominem ex atttrito contritum per collationem gratię, vel hoc facit quando eſt conſummatum, vel priuſquam perfectum ſit. Prius dici non poteſt, quia martyrium non conſummatur niſi in morte martyris, ſeu quando martyr iam amplius non eſt: tunc autem non poteſt ille per martyrium iuſtificari, quia ſequeretur hominem qui toto vitæ tempore peccatis obſtrictus fuit, poſſe iuſtificari in eo inſtanti quo primò anima à corpore eſt ſeparata, & per conſequens aſſequi gloriam, quod valdè durum eſt. Poſterius etiam eſt improbabile, quia cum non ſit martyrium vſque ad inſtans mortis, non poteſt antè illud conferre gratiam patienti, ſicut propriè non poteſt illum denominare martyrem.

Hæc objectio tangit difficultatem, quæ variè à varijs ſoluitur. Nonnulli exiſtimant hominem mori per primum non eſſe, & gratiam martyrij illi conferri in eo inſtanti mortis quo non amplius eſt.

Verùm hæc opinio eſt parum tuta, cum ponat ad ſtatum viæ, & meriti pertinere primum inſtans

quo anima non amplius eſt vnita corpori, & eum qui in peccatis vitam traduxit, iuſtificari per gratiam in primo ſui non eſſe, & ſimilia principijs fidei non multùm conſentanea.

Alij dicunt tunc dari gratiam martyri quando adeò grauiter vulneratus eſt, vt mors naturaliter ſit ineuitabilis.

Sed hoc parum habet probabilitatis, cum fieri poſſit vt quis accepto lethali vulnere, per aliquod dies ſuperſtes remaneat; in quo caſu gratia longè antè mortis inſtans conferretur, quod abſurdum eſt.

Verius ergo loquuntur, qui veluti media incedentes via, docent gratiam non dari ſiue in inſtanti mortis, ſiue multo tempore ante illud inſtans, ſed paulò ante mortem, in aliquo ſcilicet inſtanti, in quo martyr ita ſit ſauciatus, vt breui moriturus ſit. Tunc enim moraliter cenſetur martyrium conſummatum, ſicut homo moraliter cenſetur mortuus, cum non viuat amplius vt homo, & neceſſe ſit eum ſtatim mori.

Quod ſi dicas, martyrem gratia accepta eſſe adhuc in ſtatu viæ, & conſequenter peccare poſſe, & damnari.

Reſpondeo, vel martyrem quando ipſi gratia confertur, ita eſſe ſenſibus deſtitutum, vt amplius peccare non poſſit; vel eum ita à Deo regi, vt infallibiliter non peccet.

Dices quartò, attritionem non videri diſpoſitionem ſufficientem vt quis aſſequatur fructum martyrij, quia Paulus 1. Cor. 13. *Si tradidero,* inquit, *corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Ex quibus

verbis conſtat,ad martyrium neceſſariam eſſe dilectionem Dei ſuper omnia.

Confirmatur, nam Luc. 12. Promittitur ſalus ijs tantùm qui moriuntur propter Chriſtum, illi autem ſolùm moriuntur propter Chriſtum, qui moriuntur ex amore Chriſti:quare vt perfectum, & validum ſit martyrium, amorem actualem includere debet.

Reſpondeo, minimè id ſequi. Poteſt enim aliquis ſubire martyrium, vel ſpe gloriæ, vel metu inferni, ita vt voluntas illa procedat tantùm ex virtute ſpei, vt conſtat tum ex cap. 10. Mathæi vbi Chriſtus vtroque modo diſcipulos excitat ad mortem æquo animo obeundam: tum exemplo eorum,qui quòd miraculosè agnoſcerent gloriam martyribus paratam, ad fidem conuerſi, & ſtatim necati ſunt: tum ex eo quod ſicut poteſt quis corpus ſuum inedia, cilicio, flagellis, alijſque pœnis ſubigere, vel ſpe gloriæ cœleſtis, vel metu ſupplicij æterni;ita ijſdem conſiderationibus moueri poteſt, vt velit mortem oppetere.

Neque his obſtat quod ſuprà allatum eſt ex Paulo, ibi enim maximè commendat charitatem Corinthijs, qui eâ neglectâ, dona linguarum, prophetiæ, & miraculorum magni faciebant, & immortales inter ſe inimicitias gerebant. Vt igitur eos moueat ad eam ſectandam, ait traditionem corporis in martyrio nihil prodeſſe ſine charitate. Quia ſcilicet niſi prius odium deponant, tormenta cum tali praua diſpoſitione perpeſſa, nihil illis proderunt ad ſalutem; ſicut nec illis quicquam prodeſſet cum affectu ad quodcunque aliud peccatum mortale: vt liquet exemplo Sa-

pricij, qui, quòd Nicephoro veniam petenti ignoſcere recuſaret, poſt varios cruciatus pro fide perpeſſos Religionem Catholicam, Deumque ipſum turpiter eiurauit. Quod ſi conſtanter in fidei confeſſione perſeueraſſet, aut mutaſſet animum; aut certè in eo ſtatu moriens, æternis ſupplicijs iuſtè addictus fuiſſet.

Alio modo ex multorum ſententia intelligi poteſt prædictus locus Pauli, vt ſenſus ſit, martyrium nihil prodeſſe ſine charitate vel antecedente, vel conſequente, id eſt niſi martyr, vel iam charitate præditus ſit, qua roboretur ad fortiter toleranda tormenta, vel ipſa martyrij perpeſſione illam conſequatur.

Quod ſequitur ex cap. 12. lucæ nihil habet roboris, ille enim dicitur mori pro Chriſto, qui mori mauult quam Chriſtum negare;etſi aut metu gehennæ, aut ſpe gloriæ id faciat. Sicut ille miles vulgò dicitur mori pro Principe,qui ne datam fidem fallat, fortiter in prælio contra hoſtes dimicans cæditur, etſi aliàs eum fortè non diligat.

Finis diſputationis ſecundæ.

DISPVTATIO
TERTIA.

De cauſis externis baptiſmi efficiente, & ſubiectiua.

Quinque ſectionibus abſoluta.

SIcut in duabus præcedentibus, ita & in iſta diſputatione quinque proponendæ ſunt controuerſiæ, totidem ſectionibus illuſtrandæ. In prima ſectione examinabimus quiſnam ſit miniſter ordinarius baptiſmi, an ſolus Epiſcopus, aut parochus; an vero etiam quilibet ſimplex Sacerdos, aut Diaconus. In ſecunda, an plures miniſtri ſimul eundem, vel vt cauſæ totales, vel vt partiales validè baptizare poſſint. In tertia, an præter miniſtrum baptizantem, requiratur aliquis qui baptizatum de ſacro fonte leuet, quique teneatur illum de rebus fidei inſtruere. In quarta, agetur de baptiſmo paruulorum, an ſcilicet illius ſint capaces, & motus quidam fidei, aut ſimiles ad gratiam hoc ſacramento aſſequendam, ſint ipſis neceſſarij. In vltima, expendendum erit an filij infidelium baptizatorum, aut non baptizatorum parentibus inuitis licitè baptizari poſſint.

SECTIO I.

De Miniſtro Baptiſmi.

SVMMARIVM.

Epiſcopus ipſo iure habet ordinariam poteſtatem quoſlibet baptizandi in ſua Diœceſi. Sacerdos ſimplex minime, ac multò minus Diaconus. In caſu verò neceſſitatis omnes homines cuiuſcunque conditionis, & ſexus, habent poteſtatem baptizandi. Quod tamen vt licitè fiat, debitus ordo inter illos ſeruandus eſt.

QVæritur primò, an Epiſcopus ſit ordinarius miniſter baptiſmi, ita vt ei primò, & per ſe de iure competat eos omnes baptizare qui in ipſius Diæceſi commorantur.

Secundò, an etiam quilibet Sacerdos ſit ordinarius miniſter baptiſmi, & ex officio.

Tertiò, an facultas baptizandi competat Diacono ex vi ordinationis ſuæ.

Quartò, an in caſu extremæ neceſſitatis quilibet homo baptizare poſſit.

Prima aſſertio. *Epiſcopus ipſo iure habet ordinariam poteſtatem quoſlibet baptizandi in ſua diæceſi.* Ita omnes Theologi. Probatur autem primò, authoritatibus Tertulliani, & Hyeronimi poſtea citandis.

Secundò, ex eo quod poteſtas baptizandi data

eſt Apoſtolis, quorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi.

Tertiò, quia Epiſcopus ex ſua conſecratione in Epiſcopatum, habet iuriſdictionem in omnes ſubditos ſuæ Diæceſis, iiſque præeſt tanquam Eccleſiæ ſuæ Princeps. Spectat autem ad Principem alicuius Reipublicę, vel communitatis, exteros ad illius vnioné admittere, vt eius priuilegiis & immunitatibus fruantur: quare cum per baptiſmum homo aſcribatur in membrum Reipublicæ Chriſtianæ, & fideliumn priuilegiis potiatur, tale ſacramentum conferre propriè ſpectat ad Epiſcopum.

Secunda aſſertio. *Baptizare ipſo iure non ſpectat ad ſimplicem Sacerdotem, ſed tantùm ex commiſſione Epiſcopi.* Probatur primò ex Tertull. lib. de baptiſmo cap. 17. vbi ita ſcribit. *Dandi quidem* (baptiſmum ſcilicet) *habet ius ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus; dehinc Præsbiteri, & Diaconi; non tamen ſine Epiſcopi authoritate, propter Eccleſiæ honorem.*

Secundò, ex Hieronimo Dialogo contra Luciferianos, vbi, *Inde venit* (inquit) *vt ſine Chriſmate, & Epiſcopi iuſſione neque Presbiteri, neque Diaconi ius habeant baptizandi.*

Tertiò ratione. Quia vt ex ante dictis colligitur, nemo iure poteſt fieri membrũ alicuius Reipublicæ, aut cõmunitatis, niſi per eum qui præeſt tali Reipublicæ, aut communitati; ſimplex autem Sacerdos ex ſua ordinatione non præeſt alicui Eccleſiæ; cùm ergo per ſacramentum baptiſmi homines in membra Eccleſiæ aſcribantur, illius adminiſtratio ſimplici Sacerdoti ex iure nõ competit, ſed tantùm ex commiſſione Epiſcopi; qui poteſt illi applicare materiam circa quam baptiſ-

mum adminiſtet,& ita illius iuriſdictionem actiuam alioqui incompletam perficeret.

Dices 1.Concil.Florentinum in decreto Eugenij conceptis verbis dicit, Sacerdotem eſſe miniſtrum huius ſacramenti, cui ex officio competit baptizare: hoc ergo habet Sacerdos iure ipſo, & ex vi ordinationis ſuæ,non autem ex commiſſione Epiſcopi.

Reſpondeo, ſenſus Concilij non eſt, Sacerdotem ex vi conſecrationis ſuæ, habere completum ius aliquos baptizandi; ſed ad ſummum eum eſſe idoneum vt talis facultas ei conferatur:quia cum ex vi ordinationis habeat poteſtatem in corpus Chriſti verum,per eandem aptus ſit vt ei cōcedatur ordinaria poteſtas in corpus illius myſticū & ſic munus baptizandi ex officio illi competat: Et in hoc diſtinguitur Sacerdos à Diacono, cui non poteſt committi ordinaria baptizandi facultas;neque etiam extraordinaria ſine iuſta neceſſitate.

Dices 2.baptiſmus à Sacerdote collatus ſine commiſſione,aut licentia Epiſcopi validus eſt:vel ergo Sacerdos ex ordinatione ſua eſt miniſter baptiſmi, vel poteſt quis in corpus Eccleſiæ hominem admittere,etſi non ſit caput, vel Princeps illius: quod tamen iis quæ dicta ſunt repugnare videtur.

Reſpōdeo,eſto baptiſmus à Sacerdote collatus abſq; licentia Epiſcopi ratus ſit;hinc tamen nō ſequitur Sacerdotem eſſe de iure,& ex officio baptiſmi miniſtrum; cum baptiſmus etiam à Laico,& à fœmina collatus extra neceſſitatem teneat.

Neq; etiam ſequitur,eum qui non eſt Princeps Eccleſiæ poſſe rectè, & iure admittere alios ad

corpus illius: Sacerdos enim extra neceſſitatem baptizans abſque licentia Epiſcopi, vel Parrochi peccat. Baptiſmus tamen valet, quia Deus, qui eſt præcipuus author baptiſmi & effectus illius, vult admittere ad corpus Eccleſiæ omnes qui baptiſmum ſuſcipiunt, ſiue ab Epiſcopo, ſiue à Sacerdote, ſiue à quouis alio homine illum ſuſcipiant.

Tertia aſſertio. *Diaconus ex vi ordinationis ſuæ, non eſt miniſter ordinarius cui de iure competat baptiſmum conferre.* Sequitur ex dictis, nam ſi id munus non competit Presbitero ex vi conſecrationis ſuæ, multò minus Diacono.

Idem docet Gelaſ. cap. *Diaconos*, diſt. 93. vbi *Diaconos* (inquit) *propriam conſtituimus obſeruare menſuram*; & poſtea. *Abſque Epiſcopo, vel Preſbitero* (id eſt abſque Epiſcopi, vel Presbiteri licentia, iuſta de cauſa tradita) *Baptizare non audeant, niſi prædictis ordinibus fortaſſe longius conſtitutis, neceſſitas extrema compellat.* Cui conſonat illud cap. *Conſtat*, de conſecrat. diſt. 4. *Conſtat baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe tractandum, eiuſque myſterium nec ipſis Diaconis explere eſt licitum.*

Idem tradit Clemens Romanus lib. 3. conſtit. cap. 11. his verbis. *Sed neque reliquos clericos baptizare permittimus, ſed ſolos Epiſcopos, & Presbiteros, miniſtrantibus illis Diaconis.* Et lib. 8. cap. 52. ſic ſcribit. *Nam nec Diacono fas eſt offerre ſacrificium, vel baptizare:* ſimilia habent alij.

Accedit ratio, nam per baptiſmum homines recipiuntur intrà corpus Eccleſiæ: ergo de iure hoc munus pertinet ad Paſtores Eccleſiæ, cuiuſmodi ſunt Epiſcopi, & Parochi, non autem Diaconi, qui ad hoc ordinantur vt in ſacramento-

tum diſpenſatione Sacerdoti miniſtrent.

Quo loco aduerte, quod etſi officium baptizandi non competat Diacono ex vi ordinationis ſuæ, poteſt tamen illi hoc munus extraordinariè ab Epiſcopo, vel Sacerdote iuſta de cauſa committi, vt indicant verba illa quæ in ordinatione ipſius vſurpari ſolent, *Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare, baptizare, & prædicare.*

Vt autem hoc licitè fiat, ſatis eſt quod occurrat notabilis aliqua neceſſitas, vt ſi tanta eſſet baptizandorum multitudo vt non poſſet Sacerdos iis omnibus aquæ ſalutaris beneficium impendere: aut ſi morbo, vel graui aliquo negotio detineretur, &c. in eiuſmodi enim caſibus munus baptizandi licitè Diacono committi poteſt: neque expectanda eſt extrema neceſſitas, in qua etiam Laici abſque vlla commiſſione baptizare poſſunt.

Deinde aduerte, hoc intelligendum eſſe de commiſſione baptizandi etiam ſolemniter: nam cum poſſit Diaconus ex conceſſione Epiſcopi, vel Sacerdotis, rationali de cauſa extra neceſſitatem extremam baptizare, vt iam diximus; non debeat autem ſolemnitas baptiſmi omitti niſi in caſu neceſſitatis extremæ: hinc perſpicuum eſt, facultatem ſolemniter baptizandi licitè interdũ ei concedi poſſe. Maximè, quia Diaconus ſic baptizans non cenſeretur baptizare iure ſuo, ſed vt inſeruiens Sacerdoti, & mandato illius obtemperans.

Quod ſi Diaconus ſolemniter baptizaret abſque commiſſione, etiam in extrema neceſſitate, irregularitatem incurreret, niſi ignorantia excuſaretur: quia vſurparet ordinem quo caret, ex cap. 1. de Clerico non ordinato miniſtrante,

Dixi, etiam in extrema neceſſitate, quia nulla eſt neceſſitas adminiſtrandi baptiſmum ſolemniter.

Et in hoc obſeruanda eſt duplex differẽtia inter Diaconum,& alios qui ipſi ſunt inferiores : quòd imprimis Diaconus licet ex ſe, abſque ſuperioris commiſſione,non poſſit licitè baptiſmum conferre, niſi in extrema neceſſitate; ratione tamen ordinationis ſuæ,capax eſt vt ex delegatione Sacerdotis, baptiſmum rationabili de cauſa, extra neceſſitatem extremam adminiſtret.Inferiores verò extra neceſſitatem extremam non poſſunt licitè baptizare, etſi Sacerdos, vel Epiſcopus illis id munus committat.

Deinde,licet Diaconus baptizans ſolẽniter ſine licentia ſuperioris,irregularitatẽ contrahat:poteſt tamen rationabili de cauſa,etiam extra caſum neceſſitatis extremæ, baptizare ſolemniter ſi ad hoc à ſuperiore deputetur. Inferiores verò ob nullam neceſſitatem poſſunt baptizare ſolemniter,niſi ex commiſſione ſolius Papæ. Sed ſi occurrat neceſſitas conferendi baptiſmum, priuatim baptizare debent. Quod ſi baptizent ſolemniter, irregularitatem incurrent : ex præfato cap. 1. de clerico non ordinato.

Quod non tantùm de Clericis Diacono inferioribus intelligendum eſt,ſed etiam de laicis ſolemniter baptizantibus ex communiori ſcholaſticorum ſententia,de qua videndus eſt Suarez diſp. 31. ſect. 4. circa finem,vbi ait ſolum Papam diſpenſare in prædicta irregularitate, quantum ad ſuſceptionem nouorum ordinum:Epiſcopum verò quoad vſum eorum qui ſuſcepti ſunt.

Quarta aſſertio. *In caſu extremæ neceſſitatis,om-*

nes Laici ſiue fideles, ſiue infideles, aut hæretici: ſiue maſculi, ſiue fœminæ, &c. *poſſunt baptizare.* Ita omnes Theologi contra Caluinum qui oppoſitum docuit. Et res eſt certa ex fide, definita in Concil. Florent. his verbis. *In caſu neceſſitatis, non ſolùm Sacerdos, vel Diaconus; ſed etiam Laicus, vel mulier; imo etiam paganus, & hæreticus baptizare poteſt.*

Idem confirmatur variis decretis ſummorum Pontificum. Ioannes Papa VIII. in epiſt. ad Anſelmum Lemouicinæ Eccleſiæ Epiſcopum, quæ refertur in cap. *Ad limina* 30. quæſt. 1. laudat quendam Laicum, qui filium ſuum in extremo vitæ diſcrimine conſtitutum, baptizauit.

Nicolaus Papa relatus in can. *A quodam Iudæo*, de Conſecrat. diſt. 4. docet baptiſmũ etiam à pagano collatum, non eſſe iterandum; ſi tamen in nomine Sanctæ Trinitatis collatus fuerit.

Pelagius ibidem can. *Si reuera*, tradit eos qui baptizati fuerint ab hæreticis in nomine Domini, iterum eſſe baptizandos: non autem eos qui ab illis baptizati fuerint in nomine Trinitatis, id eſt Patris, & Filij, & Spiritus ſancti vt aliàs explicuimus.

Denique Vrbanus Pontifex 30. quæſt. 3. cap. *Super quibus*, ita ſcribit. *Super quibus nos conſuluit tua dilectio, hoc videtur nobis ex ſententia reſpondendum, vt & baptiſmus ſit ſi inſtante neceſſitate fœmina puerum in nomine S. Trinitatis baptizauerit.* Quibus verbis decernit baptiſmum à fœmina collatum eſſe validum.

Ratio verò prædictæ aſſertionis petenda eſt ab inſtitutione Chriſti, quæ nobis ex traditione

Eccleſiæ ſufficienter innoteſcit. Congruentia autem huius inſtitutionis ex eo ſumitur, quod ſacramentum baptiſmi ſit maximè ad ſalutem omnibus hominibus neceſſarium: quare ſicut inſtitutum fuit in materia communi quò facilè ad manum haberetur; ita æquum fuit vt à quolibet, ſaltem in caſu neceſſitatis, adminiſtrari poſſet.

Sed duo ſunt quæ communi huic ſententiæ aduerſari videntur. Imprimis authoritas Gregor. 2. qui vt refertur in cap. *Quos à Paganis* de conſecrat. diſt. 4. iubet iterum baptizari eos qui à paganis baptizati fuerint.

Verùm reſpondemus ibi Pontificem loqui de Paganis, qui inter baptizandum non vtebantur forma à Chriſto præſcripta, vt colligitur ex verbis illis ſequentibus, *vt denuò baptizes in nomine Trinitatis*, quibus verbis indicatur baptiſmum non fuiſſe ab illis collatum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; ſed vel in nomine Domini, vel alio modo ſimili.

Aliud quod aduersùs prædicta opponi poteſt, eſt authoritas Concil. Carthagin. 4. can. 10. & nonnullorum Patrum qui docere videntur, baptiſmum à muliere collatum eſſe irritum.

Sed reſpondemus hoc ex Concilijs, aut Patribus non poſſe colligi: ſed tantùm, aut fœminam non habere de iure poteſtatem ordinariam baptizandi: aut eam nunquam debere baptizare ſolemniter: vel denique præſente viro, qui baptizandi ſit peritus, illam non debere baptiſmum conferre, etiam vrgente neceſſitate. Quæ omnia nos libenter admittimus.

Quinta

Quinta aſſertio. *Etſi in caſu neceſſitatis extremæ, poſſit laicus, hæreticus, fœmina, &c. baptiſmum conferre: vt tamen hoc licitè fiat, debitus ordo ſeruari debet; ita vt præſente Sacerdote, Diaconus non baptizet; præſente Diacono, Subdiaconus, aut alij inferiores Clerici: præſente Clerico, Laicus: præſente fideli, infidelis: præſente viro, fœmina; ſi cætera ſint paria.*

Ratio eſt, quia prædicti poſſunt eſſe miniſtri baptiſmi tãtùm in caſu veræ neceſſitatis: tunc autem vera eſt neceſſitas, quando baptizandus verſatur in periculo vitæ, & nõ adeſt proprius Sacerdos qui illi baptiſmum conferre poſſit; neq; alius ad quem maiori titulo ſpectet eiuſmodi miniſterium. Cum ergo magis ſpectet ad Sacerdotem baptizare, quam ad Diaconum: ad Diaconum, magis quam ad inferiores Clericos: ad Clericum, magis quam ad Laicum: ad virum, potius quam ad fœminam, &c. hinc nullus niſi ſeruato prædicto ordine baptiſmum adminiſtrare debet.

Dixi, cæteris paribus, nam ſi Sacerdos præſens ob imperitiam, aut ægritudinem non poſſet ritè baptiſmũ adminiſtrare: aut nollet niſi accepta in pretium pecunia, &c. tunc inferior etſi Laicus, aut mulier, baptizare debet. Quia in iis & ſimillibus caſibus, iuſta ſuppetit cauſa cur prædictus ordo inuertatur. Quando autem iuſta cauſa deeſt, non poteſt ordo ille ſine peccato mutari, vt omnes concedunt. Quanquam de qualitate huius peccati non ſit vna omnium mens.

Dominicus Soto 4. diſt. 4. quæſt. vnica, art. 2. tria dicit, primò, mulierem in præſentia viri Laici baptizare, nunquam eſſe peccatum mortale.

Secundò, non eſſe mortale ſi Laicus baptiſmi

ſacramentum adminiſtret præſente Diacono.

Tertiò, præſente, & renuente Sacerdote baptizare eſſe peruicaciam mortalem: quamuis non cenſeatur admodum grauis, ſi baptiſmus non conferatur ſolemniter: ita ille.

Verùm hęc ſententia Soti partim nobis placet, partim diſplicet. Placet 1. quatenus aſſerit mulierem, præſente viro Laico, poſſe citra peccatum mortale baptiſmũ conferre. Quia cum vir Laicus non magis ſit per ſe miniſter huius ſacramenti quam fœmina; quod eo præſente mulier baptizet, nulla fit ipſi iniuria: neque adeò grauis irreuerentia irrogatur ſacramento, vt ad peccatum mortale pertingat: ſed ad ſummum ad veniale, ob leuem quandam indecentiam. Maximè cum talis inuerſio nullo iure poſitiuo ſit prohibita.

Placet 2. qua parte docet poſſe Laicum abſque peccato mortali, adminiſtrare baptiſmum etiam præſente Diacono. Quia ſcilicet abſolutè loquendo adminiſtratio huius ſacramenti non competit Diacono ex officio, vt ſupra oſtendimus: quare Laicus in illius præſentia baptizans, non priuat illum iure ſuo; & irreuerentia quæ fit ſacramento, non eſt ita grauis vt ſub mortali obliget.

Et huic ſententiæ apertè ſubſcribit Suarez diſp. 31. ſect. 4. quod, ni fallor, non aduertit Ægidius Coninck qui quæſt. 67. dub. 2. pro oppoſita eum allegat. Eandem etiam tradit Toletus lib. 2. ſuæ ſummæ cap. 20. num. 3. vbi docet, cum adeſt vir, non debere baptizare fœminam; nec Laicum, cum adeſt Eccleſiaſticus: non eſſe tamen mortale oppoſitum facere.

Diſplicet autem prædicta ſententia 1. quatenus ſtatuens Laicum præſente, & renuente Sacerdote ſolemniter baptizantem peccare mortaliter; virtualiter, ſeu tacitè innuere videtur, Laicum ſolemniter baptizantem annuente Sacerdote, & ex conceſſione illius non peccare lethaliter, quod à veritate alienum eſt. Sacerdos enim ex omnium ſententia, non poteſt dare Laico facultatem baptizandi, ſiue priuatim, ſiue ſolemniter, vt ſupra aduertimus. Sed id tantùm habet Laicus ex Iure Diuino, vt abſente Sacerdote poſſit in extrema neceſſitate baptizare: Vnde ſi Sacerdos adſit, non poteſt illius conceſſio adminiſtrationem baptiſmi à Laico factam, ſiue illa ſolemnis, ſiue priuata ſit, à culpa vindicare. Quia tunc non occurrit extrema neceſſitas, vltra quam Laicus baptizare non debet.

Rurſus diſplicet, quatenus ſtatuit Laicum priuatim baptizantem præſente, & renuente Sacerdote, non peccare mortaliter: iura enim non concedunt Laico facultatem baptizandi, niſi baptizãdus ſit in extremis poſitus, & non adſit Sacerdos qui illi baptiſmum miniſtrare poſſit. Si ergo ſupponamus adeſſe Sacerdotem, eumque paratum eſſe ad baptiſmum conferendum, profectò Laicus tunc baptizans peccat mortaliter: quia ſacramentum adminiſtrat contra præceptum Eccleſiæ, quæ illius adminiſtrationem in tali caſu prohibet.

Addo, non tantùm Laicum, ſed etiam Diaconum baptizantem coram Sacerdote, qui & velit, & legitimè poſſit baptizare, peccare lethaliter propter irreuerentiam quam committit: tum erga ordinem Sacerdotalem, cui in baptiſmi,

aliorumque ſacramentorum collatione miniſtrare debet, vt patet ex iuribus citatis: tum erga ipſum ſacramentum, quod tantæ eſt dignitatis, vt non niſi à Sacerdote (ſi aſque graui incommodo fieri poteſt) conferendum ſit.

Loquor, vt vides, de Sacerdote qui legitimè baptizare poſſit: ſi enim ſit hæreticus, aut nominatim excommunicatus, non ſolum Diaconus, ſed etiam Laicus non excommunicatus, in adminiſtratione baptiſmi illi præferendus eſt. Secus ſi Sacerdos non ſit nominatim excommunicatus, vt fert probabilior ſententia, quia eiuſmodi Sacerdos in ſacramentorum adminiſtatione non eſt vitandus.

Quod ſi nullus adſit præter Sacerdotem hæreticum, aut nominatim excommunicatum, & periculum mortis inſtet, ab eo baptiſmus licitè conferri poteſt, vt ex diſp. 7. 1. p. ſect. 4. perſpicuum eſt.

SECTIO II.

De vnitate miniſtri baptiſmi.

SVMMARIVM.

Quando plures miniſtri hominem baptizant vt cauſæ totales, ita vt quilibet illorum totam formam proferat, & aqua baptizandum abluat, baptiſmus tenet: quando vero ſinguli concurrunt vt cauſæ partiales, baptiſmus eſt irritus.

DVobus præcipuè modis intelligi poteſt, plures ſimul miniſtros ad eundem hominem baptizandum concurrere.

Primò vt cauſas totales, ita vt quilibet illorum totam formam vſitatã proferat, & aqua baptizandum abluat, cum vera intẽtione eum baptizandi.

Secundò, vt cauſas partiales, ita vt vnus formam proferat, alter materiam apponat; aut ambo alio quouis modo actionem externam baptizandi inter ſe diuidant. His poſitis quæritur an baptiſmus datus aliquo ex modis prædictis ſit validus.

Prima aſſertio. *Quando plures miniſtri primo modo hominem baptizant, baptiſmus tenet, & iterari non debet.* Ita omnes communiter cum S. Tho. 3 parte, quæſt. 67. art. 6. Ratio eſt, quia cum ſinguli totam formam, & totam materiam adhibeant, veramque intentionem baptizandi habeant, nihil impedit quominus verè baptizent; actio enim vnius non eſt actioni alterius contraria, imo potius omnino ſimilis.

Confirmatur, nam vt dicetur vbi de Euchar. omnes qui ſunt recens ordinati Presbiteri, proferunt verba conſecrationis eo ipſo tempore quo Epiſcopus corpus, & ſanguinem Chriſti cõſecrat, ſuper vnam, & eandem omnino panis, & vini materiam, cum ergo ex cõmuniori ſententia, illi omnes Presbiteri ſimul cum Epiſcopo verè ſacramentum conficiant, quidni baptiſmus à multis ſimul, modo prædicto collatus erit validus?

Nota tamen hoc intelligendum eſſe ſi omnes ſimul formam abſoluant. Nam ſi vnus illorum priùs formam finiat, ille ſolus conſecrat non reli-

qui; quia materia iam conſecrata non eſt capax nouæ conſecrationis. Et ſimiliter quando plures baptizant, ſi vnus prius formam perficiat, ille tantùm verè baptizat, non autem cæteri: quia homo ſemel baptizatus non eſt capax vlterioris baptiſmi.

Quod ſi ſupponamus illum qui prius abſoluit, habere intentionem non baptizandi, donec alij omnia ad baptiſmum requiſita perfecerint; tunc dicendum eſt talē nihil efficere. Et quidem in eo inſtanti in quo formam abſoluit non baptizat; quia conditio nondum eſt impleta. Neque etiam poſtea vbi alij perfecerint, quia tunc non eſt forma, neque ablutio, ſine quibus ſacramentum baptiſmi nullū eſt, vt ex dictis 1.p.diſp.5.ſect.6.ſatis intelligitur. Quod ergo diximus, eum qui primus formam abſoluit baptizare validè, id verum eſſe intelligendum eſt, quando priùs abſoluens habet abſolutam intentionem baptizandi independenter ab aliis.

Porrò licet baptiſmus à multis, ſimul prædicto modo cōcurrentibus, collatus teneat, peccant tamen grauiter qui ita baptizant. Tum quia non ſeruant debitum modum baptizandi ab Eccleſia approbatum, & vſitatum: tum quia ſe exponunt periculo iterandi baptiſmum, cum ille ſolus qui prior verborum prolationem, & ablutionem perficit verè baptizet, alij verò ſi vlteriùs progrediantur, baptiſmum iterent, ſaltem materialiter, & conſequenter ſint irregulares niſi ſubita quadam inaduertentia excuſentur.

Et ex hoc duplici capite omnes ſunt puniendi vt ait S. Thom. loco citato. Quod verum eſt etſi

vnus illorum eſſet paſtor,qui alios præuenire tentaret, ne contra ſuum ius actionem illam baptizandi ipſi præriperent: eiuſmodi enim zelus non eſt ſecundum ſcientiam;& alia via conuenientiori paſtor ius ſum tueri debet.

Sed contra allatã aſſertionem erit qui hoc modo obiiciat. Non poſſunt dari duæ cauſæ totales eiuſdem effectus: at ſi plures ſimul ita aliquem baptizarent, vt vterque quidquid ad eſſentiam requiritur efficeret, plures eſſent cauſæ totales eiuſdem effectus:ergo id non poteſt fieri.

Huic obiectioni duobus modis reſponderi poteſt,iuxta duas opiniones ſupra memoratas de ſacramentorum efficacia. Qui enim exiſtimant ſacramenta producere gratiam phyſicè, ſatisfacient ſi dicant,abſurdum non eſſe duo inſtrumenta ſupernaturalia eſſe cauſas totales eiuſdem effectus: quia cum eiuſmodi cauſæ non agant viribus propriis, ſed virtute à principali agente ipſis indita, non repugnat ſingulas producere eundem effectum totalem ad quem à Deo ſupernaturaliter mouentur.

Qui verò efficaciam moralem dumtaxat in ſacramentis nobiſcum agnoſcunt, reſpondere poſſunt eodẽ modo Deum vi promiſſionis ſuæ, poſſe moueri ad producendum characterem,& gratiam ſacramentalem in homine, à pluribus miniſtris ſimul baptizato, ac ſi tantum ab vno baptiſmus eſſet illi collatus.

Quo loco aduerte,prædictam obiectionem vrgere ſiue illa procedat de pluribus miniſtris in ordine ad effectum baptiſmi; ſiue procedat de illis in ordine ad ipſum ſacramentum baptiſmi.

Nam ſi ſpectetur priori modo, cum effectus baptiſmi vnicus ſit, meritò quæri poteſt, quomodo dari queant plures cauſæ totales eiuſdem effectus. Si verò poſteriori, vidēdum erit an ij qui noſtram aſſertionem tuentur, exiſtiment baptiſmum à pluribus collatum eſſe vnicum ſacramētum; an verò concedant eſſe multiplex. Et ſi priorem partem tuentur, difficultas propoſita ab illis ſolui debet, quomodo ſcilicet fieri poſſit vt dētur plures cauſæ totales eiuſdem effectus. Si verò poſteriorem, difficultatem non effugiunt; quia etſi plura admittant baptiſmata, non tamen negare poſſunt, quin eorū omnium ſit vnus & idem effectus, & ita propoſitū dubium recurrit, vt nimis perſpicuū eſt.

Porro, ſi quæras à me quid in hac parte de vnitate, aut multiplicate baptiſmi ſentiam.

Reſpōdebo appoſita diſtinctione. Si enim baptiſmus ſpectetur veluti phyſicè, ſecundū materiā, & formam; dicendum eſt tot eſſe baptiſmata quot ſunt miniſtri. Supponimus enim ſingulos apponere totam formam, totamq; materiam, ex quibus eſſentialiter ſacramentum conſtituitur. Neque refert quod ſubiectū ſit vnicum, vt enim ſacramentum entitatē ab illo non ſumit, ita nec vnitatem.

Quod ſi baptiſmus ſpectetur metaphyſicè, ſeu in genere ſigni, dico vnitatem illius non eſſe ſumendam ex vnitate actionis, ſeu formæ quæ impoſita ſunt ad ſignificandum; ſed ex vnitate ipſius ſignificationis. Quare cum plures ablutiones à varijs miniſtris ſimul factæ, pluresque formæ ſimul ab illis prolatæ, eundem numero effectum, nimirum eandem gratiam baptiſmalem ſignificent: fit vt ex illis omnibus vnum

conſurgat ſignum, ſiue ſacramentum.

Secunda aſſertio. *Quando plures ita baptizāt, vt vnus abluat, & alter formā proferat, baptiſmus eſt irritus.* Ita omnes Theologi, exceptis Caietano, & Marſilio qui putant in caſu extremæ neceſſitatis, poſſe duos homines, quorum vnus eſſet mutus, alius brachijs truncatus, validè baptizare: ſi nimirum muto aquam infundente, alter verba proferat.

Probatur ergo hæc noſtra aſſertio. Quia nullus eſt baptiſmus, quando forma qua nos vtimur in Eccleſia Romana, eſt falſa, iuxta communem ſignificationem in qua vſurpari ſolet. At ſi mutus puerum ablueret, & mancus verba illa proferret *Ego te baptizo, in nomine Patris, &c.* falſa eſſet hæc forma, quia illam proferens ſignificaret ſe puerum exteriùs abluere, quod verum non eſſet.

Et idem dico ſi formam Græcorum aſſumeret, illa enim implicitè habet eandem ſignificationem cum forma Latinorum per quam explicari debet. Hæc autem ſignificat actionem baptizandi ab illo procedere qui perſonas Trinitatis inuocat, ſeu qui formam profert. Ex quo ſequitur eundem eſſe debere miniſtrum qui verba profert, & qui infantem abluit.

Dices 1. Qui formam profert, poſſet vti verbis illis, *nos te baptizamus*, & ita falſum non diceret.

Sed hoc facilè reijcitur, nam ex frequentiori vſu loquendi, verbum baptizandi in hac materia refertur ad externam corporis ablutionem, vt per illam interna animi ablutio ſignificetur. Qui ergo

diceret, *nos te baptizamus*, hac loquendi forma denotaret ſe cum alio ſimul exteriùs abluere, quod à veritate alienum eſſet.

Dices præterea. Quando conſecratur Sacerdos, calix cum vino, & patena ab Archidiacono ipſi porrigitur: Epiſcopus autem verba conſecrationis profert. Quidni igitur in baptiſmo poterit vnus applicare materiam, & alter formam proferre?

Reſpondeo cauſam eſſe, quia ea forma qua conſecratur Sacerdos, non ſignificat materiam debere applicari ab illo qui formam pronunciat: forma autem baptiſmi ſignificat eundem miniſtrum qui Trinitatem inuocat, exterius baptizandum abluere. Vnde in conſecratione poteſt vnus applicare materiam, & alter formam proferre; in baptiſmo autem miniſter vtrumque præſtare debet.

Ex dictis collige, baptiſmum nullum eſſe ſi miniſtri alio quouis modo miniſterium externum inter ſe, vt cauſæ partiales diuidant: vt ſi, verbi cauſa, vnus proferret priora verba formæ, alius poſteriora: aut vnus partem vnam dumtaxat ablutionis efficeret, alius reliquam. Forma enim ſignificat eum qui Trinitatem inuocat, totam ablutionem ad baptiſmum neceſſariam efficere: talem enim ablutionē verbum baptizandi ex communi vſu ſignificat: Quare ſi vnus proferret verba illa, *ego te baptizo*, & alius reliqua: aut verba proferens non lauaret quantum ad baptiſmum ſufficeret, baptiſmus non teneret.

Dubium eſt autem, an ſi plures miniſtri, non quidem exteriùs, ſed quadam animi intentione

diuiderent inter ſe prædictum miniſterium, ita vt neuter illorum vellet baptizare, niſi vt partialis miniſter cum alio conſtituens vnum totalem miniſtrum, etſi ſinguli totam materiam applicarent, totamque formam proferrent; dubium eſt inquam, an illi tunc verum ſacramentum conferrent.

Cui difficultati reſpondetur negatiuè. Et ratio eſt, quia qui prædicto modo baptiſmum conferrent, agerent contrà inſtitutionem Chriſti, qui vt liquet ex vſu totius Eccleſiæ, & ex forma latina, voluit vt qui baptizandum ablueret, idem formam pronunciaret; atque adeò præſtaret totum quod requiritur ad eſſentiam huius ſacramenti. Qui ergo nollet baptiſmum conferre, niſi vt partialiter cum alio concurrens, nihil efficeret.

Hinc ſequitur, quod ſi duo baptizarent ſub hac forma, *Nos te baptizamus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, ſacramentum eſſet irritum, etſi ſinguli abluerent, & formam proferrent animo agendi vt cauſas totales, non autem vt partiales. Forma enim quæ adhibetur inter baptizandum, debet eſſe omnino ſynonima cum forma latina, quæ ſignificat actionem baptizandi, vt totaliter procedentem à miniſtro qui illam profert. Illa autem forma, *Nos te baptizamus in nomine Patris, &c.* Ex communi vſu denotat plures concurrere vt cauſas partiales ad eundem effectum: quare qui illam inter baptizandum vſurparent, ſacramentum non perficerent.

SECTIO III.

An præter miniſtrum requiratur aliquis qui baptizatum de ſacro fonte leuet.

SVMMARIVM.

Præter miniſtrum baptiſmi requiritur aliquis alius qui baptizatum de ſacro fonte leuet. Qui vero hoc munere fungitur, tenetur in neceſſitate, infantem quem ſuſcepit, in rebus fidei ac bonis moribus inſtruere, Vnde fit vt infideles, & hæretici non debeant admitti ad infantes ſuſcipiendos; nec etiam Monachi, alijque regulares. Parentes etiam non debent proprias proles ſuſcipere, ſi tamen ſecus faciant; non propterea inter illos impeditur vſus matrimonij.

ETſi hæc difficultas proprie pertineat ád cæremonias baptiſmi, de quibus infrà agendum erit: placet tamen illam hoc loco tractare cum S. Tho. qui poſtquam egit quæſt. 67. de miniſtro baptiſmi, duos articulos proponit de ſuſcipientibus qui patrini, aut ſponſores, aut fideiuſſores appellari ſolent.

Duo igitur examinanda ſunt, primò, an in baptiſmo requiratur aliquis qui baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiat.

Secundò, an ſuſceptor teneatur inſtruere de rebus fidei, eos quos de ſacro fonte leuat.

Prima aſſertio. *Præter miniſtrum baptiſmi requiritur alius qui baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiat.* Eſt çerta apud omnes. Et probari ſolet imprimis authoritate S. Dyoniſij qui vltimo cap. Eccleſiaſt. hierarch. ita ſcribit. *Diuinis noſtris ducibus* (id eſt Apoſtolis) *ad mentem venit, & viſum eſt ſuſcipere infantes ſecundum iſtum ſanctum modum, quod naturales pueri parentes traderent puerum cuidam docto in diuinis pædagogo, & reliquum ſub ipſo puer ageret, ſicut ſub diuino patre, & ſaluationis ſanctæ ſuſceptore.* Ex quibus verbis patet morem adhibendi patrinos ab Apoſtolis fluxiſſe.

Congruentia verò huius inſtitutionis petitur ex ſimilitudine quæ inter generationē carnalem, & ſpiritualem intercedit. Sicut enim in illa puer natus indiget nutrice,quę eum lacte nutriat:ita in iſta congruum eſt vt aliquis infantem recèns in Chriſto natum, è fonte ſuſcipiat, vt illi lac ſpirituale doctrinę Chriſtianæ inſtillet.Hoc autem regulariter pręſtare non poſſunt ipſi miniſtri baptiſmi:quia cōmuni ſubditorum bono intenti ſunt;& infantes,vt pote adhuc tenelli & debiles in rebus fidei, exigunt aliquem qui ſpecialem eorum curam gerat. Quare hoc officium vt plurimum alijs demandari ſolet.

Sed hic nonnulla annotanda ſunt. Primò veterem fuiſſe conſuetudinem, vt vnus tantùm ſuſceptor in baptiſmo adhiberetur, vt conſtat ex cap. *Non plures* de conſecrat. diſt. 4. his verbis. *Non plures ad ſuſcipiendum de baptiſmo infantem accedant, quam vnus ſiue vir, ſiue mulier. In confirmatione quoque idipſum fiat.*

Poſtea verò ſucceſſu temporis factum eſt, vt

antiqua conſuetudine abrogata, plures ſuſceptores in baptiſmo adhiberentur, vt colligitur ex cap. *Quamuis*, de cognatione ſpirituali in 6. vbi Bonifacius 8. ſtatuit, quod etſi non plures quam vnus vir, aut vna mulier accedere debeant ad ſuſcipiendum de baptiſmo infantem: ſi tamen plures acceſſerint, ſpiritalis cognatio inde contrahitur matrimonia contrahenda impediens, & etiam poſt contracta diſſoluens.

Cæterum in ſeſſ. 24. Concil. Trident. cap. 2. de reformat. matrimonij, ſtatuitur vt vnus tantùm, ſiue vir, ſiue fœmina iuxta ſacrorum Canonum inſtituta, vel ad ſummum vnus, & vna, baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant. Et poſt pauca hæc adduntur. *Parochus antequam ad baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab ijs ad quos ſpectabit ſciſcitetur, quem, vel quos elegerint vt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantùm ad illum ſuſcipiendum admittant; & in libro eorum nomina deſcribat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excuſari valeant. Quod ſi alij vltra deſignatos baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahant, conſtitutionibus in contrarium facientibus non obſtantibus. Si parochi culpa vel negligentia ſecùs factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur.*

Nota ſecundò, quando duæ perſonæ admittuntur ad munus illud ſuſcipiendi baptizatũ, opus eſſe vt earum vna ſit vir, altera fœmina, ita vt duo viri, aut duæ fœminæ hoc munere fungi non poſſint; vt patet ex Concil. citato, cuius verba adeo aperta ſunt vt expoſitione non indigeant.

Quod ſi contingat duos viros baptizatum ſuſ-

cipere, ille patrinus cenſendus eſt qui ad hoc ſpecialiter fuit deſtinatus ab habentibus poteſtatem, & ille tantum cognationem contrahit. Et idem dicendum eſt de duabus mulieribus.

In caſu autem in quo vterque vir deſtinatus,& admiſſus fuiſſet ad ſuſceptionem baptizati, ſi ambo eum ſimul tangunt, vterque cognationem ſpiritualem cõtrahit, vt expreſsè declarauit Congregatio ſacra Cardinalium explicans dictum cap. 2. ſeſſ. 24. de reformatione.

Et idem dicendum ſi plures duobus ſint deſignati ad illum ſuſcipiendum, & illum ſimul ſuſcipiant: quia ſcilicet etſi Concilium prohibeat ne plures quam duo diuerſi ſexus infantem teneant, factum tamen non irritat. Vnde parochus tales coniungere non debet matrimonio, niſi priùs obtineant diſpenſationẽ in cognatione contracta.

Dixi, ſi plures deſtinati, & admiſſi fuiſſent ad ſuſceptionem pueri. Si enim multi ſint deſtinati à parentibus, poteſt, & debet Parochus non niſi duos diuerſi ſexus approbare, & ad hoc munus admittere, vt tradit Concilium loco citato. Et duo illi tantùm cenſendi ſunt veri ſuſceptores, non alij.

Dixi præterea, ſi omnes eum ſimul tangant; nam ſi accidat vt poſtquam eorum aliquis puerum ſuprà fontem tenuit, aut è manu baptizantis ſuſcepit, alij eum tangant, vel ſuſcipiant, iſti nihil efficiunt: quia ſcilicet poſtquam infans validè ſemel ſuſceptus eſt, non poteſt iterum validè ſuſcipi.

Hinc collige etiam tunc quando vnus, & vna dumtaxat infantem ſuſcipiunt, cognationem

tantum contrahi à viro,ſi priùs ille quam fœmina infantem ſuſcipiat, vt declarauit Congregatio Cardinalium loco citato, occaſione cuiuſdam conſuetudinis quæ viget in Epiſcopatu Abulenſi, qua ſcilicet mulier deſtinata ad ſuſceptionem pueri, quæ vulgò commater appellatur, non ſolet tangere infantem, donec illum iam baptizatum è manibus compatris ſuſcipiat.

Nota tertiò, vt cognatio ſpiritualis contrahatur, neceſſe eſſe vt ſuſceptor infantem teneat dum baptizatur, aut immediatè ex manu baptizantis illum ſuſcipiat, vt colligitur ex declaratione citata Congregationis Cardinalium. Hæc autem tentio, aut ſuſceptio non debet fieri tantùm materialiter, ſed animo exercendi officium ſuſceptoris, iuxta præſcriptum, & intentionem Eccleſiæ, quæ hanc cæremoniam inſtituit. Aliàs baptizans, qui vt plurimum infantem tenet,eſſet illius ſuſceptor, quod falſum eſt.

Porro hæc cæremonia non fit vbique eodem modo.In quibuſdam enim Eccleſijs patrini apponere ſolent manus puero quando baptizatur; in alijs poſt baptiſmum.Hinc Rituale Romanum iubet, in ijs locis vbi baptiſmus datur per effuſioſionem, ſuſceptores infantem tenere dum baptizatur: vbi autem baptiſmus datur per immerſionem, vult vt ſuſceptores baptiſmo peracto eum de ſacro fonte leuent. Debent autem curare miniſtri, vt à ſuſceptoribus ſeruetur ea conſuetudo quæ viget in Eccleſia in qua baptiſmum adminiſtrant.

Secunda aſſertio. *Suſceptores tenentur ad inſtructionem eorum quos de ſacro fonte ſuſcipiunt.* Ita S.

Tho.

Tho. quæſt. 67. 3. partis, art. 8. & omnes alij. Quod imprimis ſuaderi poteſt ex Catechiſmo Concil. Trid. parte 2. cap. 2. num. 22. vbi ita habetur. *Hoc igitur vniuersè ſuſceptores ſemper cogient, ſe hac potiſſimum lege obſtrictos eſſe, vt ſpirituales filios perpetuò commendatos habeant: atque in ijs quæ ad chriſtianæ vitæ inſtitutionem ſpectant, curent diligenter vt illi tales ſe in omni vita præbeant, quales eos futuros eſſe ſolemni cæremonia ſpoponderunt.*

Idem rurſus oſtenditur ex Auguſt. in ſermone poſt Paſcha, qui ſic incipit, *hodiernus dies*, vt refertur in cap. *vos ante*; de conſecrat. diſt. 4. *vos ante omnia* (inquit) *tam mulieres, quam viros, qui filios in baptiſmo ſuſcepiſtis, moneo vt vos cognoſcatis fideiuſſores apud Deum extitiſſe, pro illis quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere. Ideoque eos ſemper ad monete, vt caſtitatem cuſtodiant, iuſtitiam diligant, charitatem teneant, &c.*

Ex his colligitur ratio valde congrua aſſertionis prædictæ: vnuſquiſque enim tenetur exequi quod promiſit: ſuſceptor autem eo ipſo quod ſciens, & volens puerum ſuſcepit iuxta ritum Eccleſiæ, ſaltem virtualiter promiſit ſe daturum operam, vt infans quem ſuſcepit, de rebus fidei inſtruatur. Ergo hoc munus erudiendi puerum illi incumbit, eoque fungi debet, ſi neceſſitas id poſtulauerit.

Quam limitationem propterea addo, quia quando infans inter Chriſtianos parentes, à quibus ſufficienter inſtrui poteſt, naſcitur, & educatur; ſuſceptor liber remanet ab obligatione eum inſtruendi. Secùs ſi illius parentes ſint infideles,

aut, licet Chriſtiani, ſalutis ipſius curam omnem, & ſollicitudinem abijciant.

Cæterum ex hac aſſertione, & probationibus illius euidenter ſequitur, non omnes homines ſine diſcrimine aptos eſſe vt officium ſuſceptorum exerceant.

Imprimis enim ab hoc munere excluduntur infideles, qui non ſunt baptizati, iuxta illud Concil. Mogunt. relatum de conſecrat. diſt. 4. *In baptiſmate, vel in Chriſmate, non poteſt alium ſuſcipere in filiolum, qui non eſt ipſe baptizatus, vel confirmatus.* Quia ſcilicet cum non ſint ſubditi Eccleſiæ, cognationem ſpiritualem ab ea inſtitutam, contrahere non poſſunt. Et aliunde non ſunt apti ad aliquem erudiendum in rebus fidei.

Hinc infidelis ſuſcipiēs è fonte baptiſmatis filium Teclæ fidelis, nullam cognationem ſiue cum puero, ſiue cum ipſius matre, contrahit: atque adeo ſi ad fidem poſtea conuertitur, & nullum aliud occurrit impedimentum, cum ea validè matrimonium inire poteſt. Nihil enim eſt tunc ex quo noua cognatio oriri poſſit.

Contra verò, ſi fidelis ſuſcipiat filium Teclæ infidelis, & hæc deinde conuertatur, non poſſunt illi matrimonio coniungi. Quia ſclicet in baptiſmo inter ſuſcipientem, & baptizatum, orta eſt cognatio paternitatis: ex qua ſubinde exurgit cognatio compaternitatis inter ſuſcipientem, & Teclam, ſtatim atque hæc illius eſt capax: quod fit per baptiſmum.

Præterea Abbates, & Monachi ab officio ſuſceptorum excludūtur, vt liquet ex diſtinct. citata

de conſecrat. cap. *Non licet Abbati, vel Monacho, de baptiſmo ſuſcipere filios: nec commatres habere.* Et cap. ſequenti, *Monachi ſibi compatres, commatreſue non faciant: nec oſculentur fœminas.*

Et Rituale Romanum ita habet. *Propterea ad hoc etiam admitti non debent Monachi, vel ſanctimoniales, neque alij cuiuſdã ordinis Regulares a ſæculo ſegregati.* Quæ poſtrema verba notanda ſunt, ne quis fortè putet, Religioſos mendicantes qui alijs erudiendis vacant, nec ſolitudinem colunt vt Monachi, poſſe infantes in baptiſmo ſuſcipere, vt non nemo inſinuare videtur.

Si tamen Monachi, vel alij Regulares, infantes ſuſcipiant, cognationem contrahunt, & tenentur poſtea munus ſuum exequi, quoties neceſſitas poſtulauerit.

Rurſus non debent parentes proprios filios in baptiſmo ſuſcipere, quia inter illos exurgeret cognatio ſpiritualis. Et ſecus facientes grauiter peccant, niſi ignorantia, neceſſitate, aut rationabili cauſa excuſentur. Hinc Rituale Romanum notat, ad ſuſcipiendum puerum non eſſe ſimul admittendos duos viros, aut duas mulieres: neque baptizandi patrem, aut matrem.

An autem coniuges propter cognationem inter illos contractam, ab vſu coniugij abſtinere debeant, difficultas eſt inter Doctores.

Porro duo ſunt certa apud omnes. Primò, quando in pueri ſuſceptione nulla culpa interceſſit, cognationem contractam non impedire vſum matrimonij.

Secũdò, quãdo alter cõiugũ ſuſcipiẽdo peccauit,

non priuari alium innocentem iure ſuo,ac proinde peccãtem teneri ipſi petenti debitum reddere.

Quod ſi dicas oppoſitũ doceri in cap. *peruenit.* 20.quæſt. 1.vbi iubetur coniuges qui proprios filios ſuſcipiunt, etiam neſcientes, thoro ſeparari.

Reſpondeo, hoc eſſe reuocatum à poſterioribus Pontificibus: nam Alex. 3. in cap. *ſi inter,* De cognatione ſpirituali, expreſsè docet, eos qui ignoranter proprium filium ſuſcipiunt, excuſari. Et eadem cauſa, quæſt. citata Ioan. 8. ſtatuit virum illum non eſſe ſeparandum ab vxore, qui in neceſſitate filium è ſacro fonte ſuſcepit.

Cæterùm id de quo maximè controuertitur, eſt, an coniux ſcienter filium ſuſcipiens, & ea ſuſceptione peccans,habeat ius petendi debitum. Nonnulli, inter quos eſt Gregor. de Val. tomo 4. diſp. 4. quæſt. 2. puncto 3. negant.

Oppoſitum tamen apparet veriùs, vt docet ſapientiſſimus Suarez 3. parte, quæſt. 67. in Commentario art. 8. Ratio autem eſt,quia quod coniux priuetur iure petendi debitum, eſt pœna grauis, quæ induci non debet ſine ſufficienti authoritate, qualis nulla reperitur. Imo potius oppoſitum conuincitur ex Concil. Moguntinenſi vt refertur 30. quæſt. 1. cap. *de eo* vbi hæc verba inter alia habentur: *Si autem coniuges legitimi, vnus, aut ambo ex induſtria fecerint, vt filium ſuum de fonte ſuſciperent; ſi innupti permanere voluerint bonum eſt: ſin autem, grauis pœnitentia inſidiatori iniungatur, & ſimul maneant.*

Ex hoc loco duo colligimus. Primò, ſi coniuges illi qui propriam prolem ſuſceperunt,

permanere voluerint innupti, ſeu thoro ſeparari continentiam ſeruando, id licere. Secundò, ſi nolint ſeparari, debere ſimul manere: iniuncta tamen ipſis pœnitentia pro peccato in ſuſceptione patrato. Ex hoc autem poſteriori ſequitur, coniuges illos non eſſe priuatos iure petendi debitum. Aliàs enim iura minimè permitterent eos ſimul manere: quia, vt ſic, eſſent ſemper in proximo periculo peccandi: ſed Eccleſia deberet eos thoro ſeiungere.

At enim obijci ſolet cap. citatum, *ſi vir*, de cognatione ſpirituali, vbi dicitur primò, eos qui ex ignorantia, aut malitia proprios filios ſuſcipiunt, non eſſe inuicem ſeparandos: nec debere ſibi inuicem ſubtrahere debitum. Quibus verbis fit illis facultas reddendi debitum, non autem petendi.

Secundò dicitur, eis qui ex malitia proprios filios ſuſcipiunt, fraudes ſuas non debere patrocinari: ſi autem liberi eſſent à reddendo debito, fraus propria ipſis patrocinaretur. Ergo ſaltem priuandi ſunt iure petendi debitum.

Reſpondeo, priorem locum iuris citati apertè ſententiæ noſtræ fauere: quatenus dicit coniuges illos non eſſe ab inuicem ſeparandos. Hinc enim ſequitur neutrũ eſſe priuatum poteſtate petendi debitũ. Vt quid enim aliàs ſimul commorarentur? Maximè quia ea pœna grauiſſima cẽſeretur, ſi vir cogeretur eodem cum vxore thoro vti, neque vnquam poſſet alter ab altero debitum exigere: & hanc pœnam infligi aſſerendum non eſt, niſi id expreſsè contineatur in iure, aut ex illo per conſequentiam euidentem, & omnino neceſſariam

colligatur; quod hic non fit: cum ex eo quod ius dicat tantùm coniuges non debere vnum alteri debitum ſubtrahere, nullo modo ſequatur eos non habere ius petendi debitum, vt nimis perſpicuum eſt.

Poſterior etiam locus nullius eſt momenti, imo potius ſententiam noſtram confirmat. Quod vt intelligas, nota in prædicto textu eodẽ modo agi de parentibus qui proprios filios ſuſcipiunt, ſiue ex ignorantia, ſiue ex malitia id faciant. Certum eſt autem ex alijs iuribus, eos qui ignoranter filios ſuos ſuſcipiunt, non impediri ab vſu matrimonij: neque amittere facultatem petendi debitum: ergo idem de alijs tenendum eſt.

Neque refert quod poſtea additur, eos qui ex ignorantia munus illud exercent excuſari: alijs verò fraudem, & malitiam ſuam non debere patrocinari. Inde enim non probè colligitur, ſuſceptores fraudulentos iure petendi debitum priuandos eſſe, ſed tantùm eos à proprijs vxoribus minimè ſeparandos eſſe. Aliàs ſiquidem ſtatutum fuerat, vt qui, etiam ſine ſua culpa, proprium filium in baptiſmo tenuerant, ab vxoribus thoro ſepararentur, vt conſtat ex 30. quæſt. 1. cap. *peruenit*. Vnde nonnulli, ex mera malitia, occaſionem ſumebant proprias proles in fonte baptiſmatis ſuſcipiendi, vt ita à coniugij vſu abſtinerent, vt liquet ex eadem cauſa, & quęſt. cap. *dictum eſt*. Si quis ergo ea intentione filium ſuum teneat, Alex. 3. loco citato iubet, vt ille ab vxore non ſeparetur, ne malitia ſua ipſi proſit. Quod autem talis ſuſceptor non amplius poſſit ab vxore debitum petere, hoc ne leuiter quidem inſinuat Pontifex; adeo vt

mirum ſit, non paucos ex hoc loco, & ſimilibus oppoſitùm docere.

Diſcrimen ergo ſupra conſtitutum inter ignoranter,& malitioſè proprios filios ſuſcipiẽtes,non in eo conſiſtit quod poſteriores priuentur iure petendi debitum,alij verò minime: ſed quod ſuſcipientes ex ignorantiá à peccato excuſentur; ſuſcipientes autem ex malitia, grauiter peccent.

Quæres an vir, & vxor poſſint alienam ſaltem prolem ſimul tenere.

Reſpondeo illud certum eſſe in hac re, eos ex tali ſuſceptione nullam cognationem ſpiritualem contrahere inter ſe. Siquidem iuxta ius antiquum cognatio contrahebatur 1. inter ſuſceptorem, & baptizatum 2. inter ſuſceptorem, & baptizati patrem,& matrem. 3. inter filios ſuſceptoris,& baptizatum:non autem inter ſuſcipientes.A temporibus autem Concilij Trid. ablata eſt tertia illa cognatio ſpiritualis fraternitatis, & duæ priores remanſerunt: neque alia inducta eſt de nouo inter ſuſcipientem, & ſuſceptricem. Quare ſi vir, & vxor alienam prolem teneant, nulla inde oritur inter illos cognatio ſpiritualis, quæ petitionem, aut redditionem debiti impediat.

Incertum eſt tamen an prædicti coniuges peccent, alienam prolem ſuſcipiendo.

Reſpõdeo illud certum eſſe,eos vt ſic non peccare,ſaltẽ mortaliter. Quia vt monet Vrbanus 2. cap.*quod autem* 30.quæſt. 4: *Quod autem vxor cum marito in baptiſmate ſimul non debeat ſuſcipere puerum, nulla authoritate reperitur prohibitum.*

Verba verò illa quæ ſequuntur. *Sed vt puritas ſpiritualis paternitatis, ab omni labe, & infamia*

conſeruetur immunis; dignum eſſe decernimus, vt vtrique inſimul ad hoc aſpirare minimè præſumant. Hæc, inquam, verba leuem aliquam obligationem videntur inducere; ita vt ſaltem venialiter peccent coniuges qui eundem infantem, ſimul ſuſcipiunt.

Probabilius tamen eſt abſolutè, Pontificem nihil præcipere, ſed tantùm inſinuare quid magis deceat: ac proinde coniuges ſimul infantem tenentes non peccare, ſed ſolùm id facere quod minus decet

Licet autem aliàs munus illud ſuſcipiendi baptizatum, à viro, & vxore exerceri non poſſet ſine aliqua leui culpa: in ijs tamen locis in quibus oppoſita conſuetudo recepta eſt, nullum in ea ſuſceptione peccatum committitur.

Sciſcitabitur hîc porro aliquis, an præter ſupradictos ſint alij qui ad munus ſuſcipiendi pueros in baptiſmo admitti non debeant.

Reſpondeo ex Rituali Romano debere excludi etiam hæreticos, publicè excommunicatos, aut interdictos, publicè criminoſos, aut infames, & qui ſana mẽte non ſunt, aut ignorant rudimẽta fidei.

SECTIO IV.

De Baptiſmo paruulorum.

SVMMARIVM.

Infantes nondum ratione vtentes, capaces eſſe baptiſmi contra Anabaptiſtas; & nullum in ijs fidei motum neceſſarium eſſe ad valorem baptiſmi, contra Lutherum, Kemnitium, & alios: ac denique ſine propria, aut parentum voluntate, validè, & fructuosè baptizari poſſe, aduerſus nonnullos Theologos oſtenditur.

NOn diſputamus hoc loco de baptiſmo adultorum quia ex dictis diſp. 7. primæ partis ſatis conſtat quænam diſpoſitio ipſis neceſſaria ſit ad valorem,& fructum ſacramenti. Agimus ergo dumtaxat de paruulorum baptiſmo, de quo tria inquirimus.

Primò, an infantes vſu rationis carentes, ſint capaces baptiſmi.

Secundò, an fides actualis, vel alius ſimilis motus ipſis neceſſarius ſit ad effectum baptiſmi.

Tertiò, an debeant voluntariè accedere ad baptiſmum, ſiue voluntate propria, ſiue aliena.

Sit itaque prima hæc aſſertio. *Infantes rationis vſu expertes ſunt capaces baptiſmi.* Ita omnes Catholici contra Hierarchitas, Petrobruſianos, & Anabaptiſtas. Et eſt de fide, vt conſtat ex variis Conciliis, Mileuitanum 2. can. 2. *Placuit* (inquit) *vt quicunque paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat*, &c. *anathema ſit.* Quæ verba referuntur de Conſecrat. diſt. 4. can. *Placuit.*

Tridentinum verò ſeſſ. 7. can. 13. ſic ſtatuit. *Si quis dixerit paruulos, eo quod actum credendi non habent, ſuſcepto baptiſmo inter fideles computandos non eſſe, ac propterea cum ad annos diſcretionis peruenerint, eſſe rebaptizandos: aut præſtare omitti eorum baptiſma, quam eos, non actu proprio credentes, baptizari in ſola fide Eccleſiæ, anathema ſit.* Idem colligitur ex aliis Conciliis quæ prætereo.

Hæc autem veritas habet non leue fundamentum in Scriptura Sacra. Nam Ioan. 3. generatim dictum eſt, nullum poſſe intrare in regnum cœlorum, qui renatus non ſit ex aqua, & Spiritu ſancto, id eſt, niſi ſit baptizatus. Quis autem di-

cere audeat, infantes non eſſe capaces regni cœlorum? An fortè merita Chriſti inefficaciora ſunt ad paruulos viuificandos, quam peccatum Adæ ad eos ſpiritualiter occidendos? minimè verò. Cum ergo merita Chriſti paruulis applicari non poſſint niſi per baptiſmum, fatendum eſt eos talis applicationis, atque adeò baptiſmi eſſe capaces.

Deinde, non eſt peior conditio infantium in noua, quàm in veteri, aut naturæ lege: in lege autem naturæ applicabatur illis ſacramentum aliquod ad remiſſionem peccati originalis inſtitutum. In veteri verò ſolebant circuncidi die octauo à natiuitate, & in ea circunciſione conferebatur illis gratia, & peccatum originis delebatur. Aut ſi ante octauum diem infans in diſcrimine vitæ verſabatur, per ſacramentum legis naturæ ſaluari poterat. Hinc ergo manifeſtè ſequitur, baptiſmum, qui ſacramentis illis ſucceſſit, cuiuſque circunciſio figura erat, infantibus vtilem eſſe poſſe: ac proinde infantes eſſe baptiſmi capaces.

Accedit traditio Apoſtolica, & Eccleſiæ vſus cuius meminerunt varij Patres quos refert Greg. de Val. diſp. 4. quæſt. 3. puncto 1. Nobis ſufficiat ea de re audire loquentem Auguſtinum lib. 10. de Geneſ. ad litteram cap. 23. vbi, *Conſuetudo* (inquit) *matris Eccleſiæ in baptizandis paruulis nequaquam ſpernenda eſt: nec vllo modo ſuperflua deputanda; nec omnino credenda, niſi Apoſtolica eſſet traditio.*

Et lib. 1. de peccatorum meritis, & remiſſione cap. 26. *Porro* (inquit) *quia paruulos bapti-*

zandos eſſe concedunt, qui contra authoritatem vniuerſæ Eccleſiæ proculdubio per Dominum, & Apoſtolos traditam venire non poſſunt, &c. quibus verbis teſtatur, Pelagianos non auſos fuiſſe negare, quin paruuli baptizandi eſſent, ne contra vniuerſalem Eccleſiæ conſuetudinem, & traditionem pugnare viderentur.

Idem lib. 4. de baptiſmo cap. 23 de infantibus agens, *Quin etiam* (inquit) *flendo, & vagiendo, cum in eis myſterium celebratur, ipſis myſticis vocibus obſtrepunt, & tamen nullus Chriſtianorum dixerit eos inaniter baptizari.*

Tandem ratio à poſteriori idipſum demõſtrat. Nam dubium non eſt, quin paruuli de lege ordinaria naſcantur cum peccato originali. Certum eſt etiam eos, quandiu in eo ſtatu verſantur, eſſe Deo exoſos, & ſaluari non poſſe. Aliunde verò cum Chriſtus ſit ſaluator omnium hominum, tam paruulorum, quam adultorum, incredibile eſt eum non prouidiſſe de mediis vnicuique ad ſalutem, iuxta ſuum ſtatum, & conditionem ſufficientibus. Cum igitur nullum ſit aliud medium, quo infantes ante rationis vſum ſaluari poſſint quam baptiſmus; conſequens eſt vt hoc ſacramentum ritè illis applicari poſſit.

Confirmatur, nam vt quis ſalutem conſequatur, debet intrare in Eccleſiam; vt pote extra quam nemini ſalus obtingit, vt habetur in Cõcil. Lateran. 4. ſub Innocent. 3. cap. 1. infantes autem non poſſunt intrare in Eccleſiam per fidem ſolam, quia cum non poſſint actu credere, non poſſunt etiam ſe diſponere ad fidem habitualem ſine ſacramento recipiendam: oportet ergo vt

in eam ingrediantur per ſacramentum aliquod; maximè verò per baptiſmum qui eſt aliorum ſacramentorum ianua.

Anabaptiſtæ nobis obiiciunt illud Math. 28. *Ite docete omnes gentes , baptizantes eos in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti.* Ex quo arguunt, eos qui ad baptiſmum admittendi ſunt, prius inſtruendos eſſe de rebus fidei, ac proinde paruulos ſicut inſtructionis , ita & baptiſmi incapaces eſſe.

Reſpondeo, hoc loco non agi de paruulis, ſed de adultis qui doctrinæ, & actualis fidei ſunt capaces. Chriſtus ſiquidem mittebat Apoſtolos ad gentiles,qui doctrinam Euangelicam ignorabāt; quam tamen audire, & recipere poterant. Quare monet vt eos priùs doceant myſteria religionis Chriſtianæ ; ac deinde baptiſmum illis adminiſtrent : ac tandem moneant fidem, & baptiſmum ad ſalutem non ſufficere , ſed iis adiungendam eſſe obedientiam mandatorum Dei.

Et hoc etiam obſeruat Eccleſia quando adultis baptiſmum adminiſtrat , vt patet ex Rituali Romano vbi hæc verba leguntur. *Si quis adultus ſit baptizandus, debet priùs ſecundum Apoſtolicam regulam in Chriſtiana fide , ac ſanctis moribus diligenter inſtitui, & per aliquot dies in operibus pietatis exerceri, eiuſque voluntas & propoſitum ſæpius explorari, & non niſi ſciens, & volens probéque inſtructus baptizari.* Pro infantibus verò non eſt neceſſaria inſtructio : nam quod aiunt Lutherani,iis accelerari vſum rationis,vt exerceant actus fidei;id adeò inſulſum eſt vt refutatione non indigeat.

Ex dictis collige, infantes non modo validè

baptizari ante vſum rationis, ſed etiam eſſe licitum, & valdè expediens eos ita baptizari: hoc enim apertè definitum eſt in can. 13. citato Concil. Trid. vbi anathemate damnatur, qui dixerit præſtare omitti paruulorum baptiſma, quam eos non actu proprio credentes, baptizari in ſola fide Eccleſiæ.

Idem etiam ſumitur ex probata conſuetudine totius Eccleſiæ, quæ cum infantes ante annos diſcretionis baptizari ſemper curauerit, credendum eſt morem illum eſſe non tantùm licitum, ſed etiam magis congruere paruulorum ſaluti, quam ſi eorum baptiſmus vſque ad annos diſcretionis differretur.

Hæ porro de infantibus Chriſtianorum intelligenda ſunt, nam de filiis infidelium alia res eſt vt ſectione ſequenti videbimus. Quomodo autem, & quo tempore teneantur parentes curare vt baptizentur paruuli, ſuperiùs dictum eſt vbi de neceſſitate baptiſmi: quem locũ ſi placet conſule.

Aſſertio altera. *In paruulis non eſt neceſſarius motus fidei ad effectum baptiſmi.* Eſt omnium Catholicorum contra Lutherum, alioſque ſectarios. Et probatur primùm ex Auguſt. qui ſerm. 10. de verbis Apoſtoli. *Accommodat* (inquit) *Eccleſia paruulis alienos pedes vt veniant, aliorum cor vt credant, aliorum linguam vt fateantur, vt quoniam, quod ægri ſunt, alio peccante prægrauantur; ſic cum hi ſani ſunt, alio pro illis confitente ſaluentur.*

Idem tract. 80. in Ioan. *Verbum fidei* (inquit) *tantum valet in Eccleſia Dei, vt mundet infantem nondum valentem corde credere, & ore confiteri.* Huc refer quæ ante attulimus ex lib. 4. de Baptiſ-

mo cap. 23. vbi docet Auguſt. infantes dum baptizantur, flendo, & vagiendo ipſis myſticis vocibus obſtrepere: quo ipſo ſatis oſtendunt ſe non intelligere, ac proinde non credere, quid circa illos fiat. Aliàs certè grauiter peccarent ita obſtrependo, ne dum gratiam reciperent.

Ratione idipſum comprobatur; nam ſi neceſſaria eſt paruulis, ad iuſtificationem per baptiſmum comparandam, fides actualis; neceſſe eſt ad cooperandum tali fidei, vt naturaliter in eo ſtatu intelligant, & velint; cum fides non ſit abſque actu intellectus, & voluntatis: vel certè vt ſupernaturaliter vſus illarum potentiarum ipſis acceleretur. Neutrum autem cum aliquo fundamento rationis affirmari poteſt.

Imprimis enim quod naturaliter in tenera illa ætate, non vtantur ratione; id ſatis demonſtratur ipſa experientia, quæ docet eos in omni alia re iudicij, & rationis eſſe expertes. Quomodo ergo fingi poteſt, eos in ſuſceptione baptiſmi intellectu, & voluntate naturaliter potiri? Id ſane merum ſomnium eſt.

Secundum etiam per ſe ſatis abſurdum eſt, cum nulla Scripturæ Sacræ, vel Sanctorum Patrum authoritate, conſtet paruulis baptiſmum ſuſcipientibus accelerari vſum rationis; imo potiùs oppoſitum colligatur ex cap. 1. Deuteron. vbi generatim de infantibus dicitur eos ignorare diſtantiam boni, & mali. Neque vllus caſus ab hac generali lege excipitur.

Ad hoc reſpondere poteſt Kemnitius, illud eſſe diſcrimen inter fidem adultorum, & paruulo-

rum; quod prior non elicitur abſque ſenſu,& libertate: poſterior verò ſine cogitatione,& libertate generetur in corde paruulorum; ita vt illius motum ipſi nequaquam ſentiant, neque ad illum liberè concurrant.

Verùm hæc euaſio conficta eſt ad ſententiam Lutheri moderandam: ſed reuera illam omnino deſtruit. Nam Lutherus tribuit paruulis eam fidem quam ſolam ad iuſtificationem ſufficere exiſtimat:hæc autem non eſt abſque cognitione, cum in apprehenſione Diuinæ miſericordiæ conſiſtat. Quomodo ergo fieri poteſt vt infantes credant, ſi cognitione careant? hoc ſanè intellectu percipi non poteſt.

Reſpondebit Kemnitius infantes propriè non credere, ſed in illis tantùm excitari motus quoſdam ad credendum, & diligendum Deum, ſimiles motibus fidei, & charitatis: & de his motibus intelligendum eſſe quod ipſe cum ſociis dicit de paruulorum fide.

Sed imprimis hæc ſolutio non ſtat cum ſententia Lutheri, qui paruulis veram fidem concedit,vt iam dixi.

Deinde pugnat etiam cum principiis Kemnitij,& ſociorum,qui vnanimiter docent hominem ſola,& vera fide iuſtificari. Quomodo ergo iam dicit Kemnitius paruulos iuſtificari per motus à fide diſtinctos? In hoc manifeſta apparet contradictio.Omitto varia alia incommoda quæ ex prędicta reſponſione deduci poſſunt; quia res per ſe ita eſt perſpicua, vt opus non ſit in ea diutius immorari.

Aſſertio tertia. *Vt baptiſmus paruulorum validus*

ſit,non eſt neceſſaria parentum voluntas, ſeu intentio. Eſt communis contra Durandum, & nonnullos alios. Imprimis verò efficaciter probatur à poſteriori ex vſu Eccleſiæ, quæ non ſolet rebaptizare eos infantes qui parentibus inuitis, ſiue infidelibus, ſiue Chriſtianis baptizàti fuerunt. Quod ſignum eſt baptiſmum ipſis collatum fuiſſe validum.

A priori verò confirmatur, ex eo quod Chriſtus non ita inſtituerit baptiſmum, vt velit non prodeſſe paruulis abſque parentum conſenſu; vt optimè colligitur, tum ex prædicto vſu Eccleſiæ.

Tum quia baptiſmus eſt medium paruulis neceſſarium ad ſalutem, quod interdum neceſſe eſt ipſis applicari, propter imminens mortis periculum, non expectato parentum conſenſu, ne aliàs ſine remedio intereant.

Tum quia congruum erat, vt quemadmodum paruuli contrahunt peccatum originale ſine conſenſu parentum, ita baptiſmus inſtitutus ad remiſſionem talis peccati, citra voluntatem parentum illis validè applicari poſſet.

Tum denique quia paruuli occiſi pro Chriſto, parentibus reclamantibus, ſunt veri martyres, & ſaluantur;quia tunc martyrium ſuplet vices baptiſmi aquæ: ex quo ſequitur eos etiam ſaluari, ſi parentibus inuitis baptizentur.

Dices. Quandiù infantes propria voluntate non reguntur, voluntas parentum reputatur voluntas eorum: ergo non poſſunt validè baptizari niſi parentes conſentiant.

Reſpondeo, antecedens diſtinguendum eſſe.

Verum enim eſt dumtaxat in iis quæ pertinent ad ius naturale, quod parentes habent in proprios filios: non autem in iis quæ ſpectant ad ſalutem animæ.

Aliàs ſi in omnibus voluntas parentum eſſet voluntas filiorum, ſequeretur primò, quod ſicut ad valorem baptiſmi neceſſaria dicitur voluntas parentum;ita ad effectum illius neceſſaria eſſet fides in ipſis parentibus: ſiquidem non minùs per ſe loquendo, neceſſe eſt vt baptizandus credat,ſi velit fidem,& gratiam recipere:quã vt baptizari velit ad hoc vt baptiſmus teneat.

Confirmatur,nam ſicut dum infans interrogatur an baptizari velit, parentes reſpondent, *volo*, ita dum interrogatur an credat myſteria fidei quę ipſi proponuntur, parentes dicunt, *credo*, ſi igitur ad valorem baptiſmi qui infanti adminiſtratur, neceſſaria eſt voluntas parentum qua ipſe cenſeatur velle baptizari,profectò ad fidem, & gratiam in illo obtinendam,neceſſaria erit parentum fides,qua ipſe infantulus cenſeatur credere. Quis autem hoc ſibi perſuadeat?

Sequeretur rurſus ex prædicto principio, baptiſmum re ſuſceptum non eſſe abſolutè paruulis neceſſarium ad ſalutem, etiam extra martyrium; ſed poſſe illos interdum ſaluari per votum baptiſmi. Sequela patet; nam ſicut adulti ſaluantur per votum baptiſmi, quãdo actu baptiſmum ſuſcipere nequeunt; quia voluntas pro facto reputatur: ita ſi contingat paruulis baptiſmum re ipſa applicari non poſſe, ſufficiet quod parentes habeant pro ipſis votum baptiſmi. Nulla enim ratio eſt cur hæc voluntas à Deo non acceptetur; præſer-

tim cum non minùs faciant paruuli quod in ſe eſt, per voluntatem ipſis imputatam, quàm adulti per propriam.

Imo vice verſa, cum non magis voluntas parentum reputari debeat voluntas filiorum in bonis, quam in malis; ſi poſt baptiſmum ſuſceptum infans à parentibus offerretur Dæmoni, deberet ille è ſtatu gratiæ illicò excidere, ſicut è peccato originali emergit, ſtatim atque per eorum voluntatem Deo offertur, & conſecratur in baptiſmo. Hæc autem & ſimilia adeò abſurda ſunt, & à communi ſenſu aliena, vt vlteriori refutatione non indigeant.

SECTIO V.

An filij infidelium inuitis eorum parentibus licitè baptizari poſſint.

SVMMARIVM.

Filij infidelium baptizatorum inuitis parentibus baptizari poſſunt. Non autem filij nō baptizatorum, etſi eorum parentes ſint ſubditi ciuiliter principibus Chriſtianis: modo non ſint eorum mancipia.

DVo ſunt genera infidelium, aliud eorum qui poſt ſuſceptum baptiſmum fidem abnegarunt, ſiue ad hæreticos, ſiue ad Iudæos, ſiue ad Pagano tranſierint. Aliud eorum qui nunquam baptizati fuerunt.

Et hi rurſus ſunt in triplici differentia, nonnulli enim ſunt ſubditi Principibus Chriſtianis ſeruituce ciuili: alij ſeruitute pœnali, alij neutro modo. Quo poſito.

Prima aſſertio ſit. *Filij infidelium qui poſt baptiſmum à fide defecerunt, inuitis parentibus licitè baptizari poſſunt.* Hæc eſt communiter recepta apud omnes, quia ſcilicet homo ſemel baptizatus, ita eſt ſubditus Eccleſiæ, vt ab illius iuriſdictione ſe nunquam ſubtrahere poſſit, propter characterem ipſius animæ indelebiliter impreſſum. Vnde fit vt Eccleſia eum cogere poſſit, tum ad ſeruandam fidem datam in baptiſmo: tum ad obediẽdum præceptis Diuinis, & Eccleſiaſticis; quale eſt præceptum quo parentes tenẽtur baptiſmum filiis ſuis procurare. Quare ſi parentes hanc legem negligant, poteſt Eccleſia ipſis inuitis eorum filios baptizare; eoſque ſi opus ſit, vt de rebus fidei inſtruantur, parentum curæ ſubtrahere.

Maximè quia ſicut filius ſerui, eſt ſeruus; filius Galli eſt ſubditus Regi Chriſtianiſſimo: ita eo ipſo quod quis naſcitur ex homine baptizato, eſt ſubditus Eccleſiæ: & hæc acquirit poteſtatem directam, vt eum, etiam parentibus inuitis, baptizare, & myſteria noſtræ religionis docere poſſit.

Aſſertio ſecunda. *Filij eorum infidelium qui nullo modo ſunt ſubiecti Eccleſiæ, ſiue ſpiritualiter, ſiue temporaliter, inuitis parentibus iure baptizari non poſſunt.* Hæc eſt S. Tho. 3. parte, quæſt. 68. art. 10. & omnium diſcipulorum eius, quos multi alij ſequuntur.

Ratio autem eſt, quia ſi Eccleſia haberet pote-

ſtatem baptizandi eiuſmodi infantes, parentibus viuitis: vel eos baptizatos relinqueret ſub cura parentum: vel eos ipſis ſubtraheret.

Primum dici non poteſt, quia maxima irrogaretur iniuria ſacramento baptiſmi, & fidei Chriſtianæ, propter euidentiſſimum periculum ſubuerſionis, quod infanti inter parentes infideles educato, immineret.

Secundnm etiam affirmari nequit, quia parentes naturaliter habent ius proprios filios inſtituendi, & eorum curam gerendi, quandiù ſaltem ipſi ex defectu ætatis propria ratione, & voluntate non aguntur. Eccleſia autem cum nullam habeat poteſtatem in eiuſmodi parentes, non poteſt eos citra iniuriam, priuare iure naturali quod habent in proprios filios; ſicut non poteſt eos cogere ad Chriſtianam religionem amplectendam, armis, bonorum direptione, & modis ſimilibus.

Obiiciet aliquis primò, illud Math. 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos*, &c. Ex quo videtur colligi Chriſtum dediſſe Eccleſiæ poteſtatẽ directam baptizandi omnes homines: atque adeo filios quorumcunque infidelium. Maximè cum non minùs hi, quam alij baptiſmo egeant.

Reſpondeo, Eccleſiam nunquam vſam eſſe eiuſmodi poteſtate, vt conſtat ex antiqua illius praxi. Quod certo indicio eſt, eam à Chriſto ipſi minimè conceſſam.

Neque oppoſitum arguitur ex verbis allatis, ea enim non intelliguntur niſi de ſolis adultis, qui cum doctrinæ ſint capaces, per eam diſponendi, & trahẽdi ſunt ad baptiſmum: infantes verò cum doceri non poſſint, ducendi ſunt ad baptiſmum

per parentes, quorum arbitrio & curæ ſubiacent: vt ſic ordo iuſtitiæ ſeruetur.

Obiicies ſecundò. Præceptum diuinum eſt vt omnes homines,ſiue adulti,ſiue paruuli baptizētur.Ergo Eccleſia habet ius eos baptizandi,etiam inuitis parentibus: quia præceptum ſuperioris,etiam renuente inferiore ſeruandum eſt.

Reſpondeo,præceptum Diuinum extare de baptizandis omnibus hominibus,non quomodocunque; ſed ſeruato ordine iuſtitię; ita vt adulti qui propria voluntate reguntur, non niſi volentes baptizentur:infantes verò ad arbitrium parentum,vel tutorum qui eorum curam gerunt.

Neque præceptum ſuperioris ſeruandum eſt renitente inferiore, niſi quando ſuperior vult ita ſeruari, quod hic non contingit. Deus enim qui tam eſt author iuris naturalis, quod parentes habent in filios,quam ſacramentorum;non vult hęc adminiſtrari, ſi ius illud ea adminiſtratione violetur, vt ex perpetua conſuetudine Eccleſiæ ſatis euidenter colligitur.

Obiicies tertiò.Naturæ iure omnes habent poteſtatem defendendi innocentes quibus iniuria infertur: paruulis autem qui non ſinuntur baptizari, fit maxima iniuria: ergo cum ſint innocentes,quilibet videtur habere ius eos,parentibus inuitis,baptizandi.

Reſpondeo, maiorem propoſitionem eſſe tantùm veram, quando innocenti infertur iniuria, quantum ad ea quæ ſpectant ad iuſtitiam naturalem: vt ſi quis, verbi cauſa, puerum interficere vellet, aut illum mutilare, &c. Ex eo autem quod parentes non ſinant baptizari proprios

filios,nulla fit iniuria ipſis pueris propriè loquendo ; cum in iis quæ ad iuſtitiam naturalem attinent, minimè lædantur; ſed tantùm Religioni Chriſtianæ , cuius iniuriam Eccleſia vindicare non poteſt ; cum infideles de quibus eſt ſermo, eius iuriſdictioni non ſubdantur.

Tertia aſſertio. *Neque etiam filij eorum infidelium qui,quoad dominium temporale ſunt ſubditi Eccleſiæ, aut principibus Chriſtianis, inuitis parentibus baptizari debent.* Ita etiam S.Tho. cum aliis,quorum ante meminimus.

Cuius ratio eſt, quia licet infideles ſint ſubditi alicui Principi Chriſtiano, non tamen ſunt illius mancipia, vt ſuppono. Quare ſicut Princeps iuſtè non poteſt iis auferre bona temporalia quæ poſſident : ita nec eos priuare poteſtate inſtituendi proprios filios, quæ iure naturæ ipſis competit. Ergo nec poteſt iis inuitis baptizare eorum filios : quia hoc ipſo quod eſſent baptizati, parentibus ſubtraherentur ob periculũ defectionis à fide ; & ita ratione dominij ab Eccleſia in eos per baptiſmũ acquiſiti, à poteſtate quam iure naturali parentes habent ſuas proles dirigendi, & inſtituendi, liberi remanerent ; quatenus ſaltem hæc inſtitutio Chriſtianæ religioni aduerſaretur. Quod, vt liquet, abſque graui parentum damno, & iniuria non contingeret.

Sed aduersùs tertiam hanc aſſertionem ita arguitur. Qui abutuntur iure ſuo,eo priuari poſſunt per ſuos ſuperiores : atqui parentes qui impediunt ne eorum paruuli baptizentur , abutuntur poteſtate,& iure paterno , tam contra legem Dei,quam contra ſalutem filiorum.Ergo per

Principes quibus temporaliter ſubduntur, ea poteſtate priuari poſſunt.

Reſpondeo, abutentes iure ſuo poſſe ex cauſa illo priuari per eos quibus ſubduntur, quantũ ad tale ius. Infideles autem non ſubduntur Principibus ſęcularibus, quoad ius quod habẽt impediendi ne eorum filij baptizentur. Sicut enim Chriſtus non dedit Principibus Chriſtianis, poteſtatẽ cogendi infideles ad noſtrã Religionẽ capeſcendã, vt cõſtat ex cap. *Sicut Iudæi*, De Iudęis, Sarracenis; ita nec baptizandi eorum proles, ipſis minimè conſentientibus. Vnde Principes illi non poſſunt animaduertere in eiuſmodi parẽtes infideles, qui filiorum ſalutem negligũt. Quia hæc culpa, ſi qua eſt, cum reſpiciat legem ſupernaturalem, ad cuius obſeruationem infideles cogi non poſſunt per poteſtatem temporalem, & politicam, quæ ad naturalem iuſtitiam, & honeſtatem tantùm extenditur; ab alio quam à Deo puniri non poteſt.

Dixi, *Si qua eſt*, quia probabilitate non caret quod aiunt nonnulli (in quibus eſt ſapientiſſimus Suarez diſp. 25. ſect. 2.) Gentiles non peccare mortaliter, ſi impediant quo minus ipſorum filij nondum ratione vtentes, & in mortis periculo minimè conſtituti, baptiſmum ſuſcipiant, donec ad ætatem adultam peruenerint. Siquidem fideles ad hoc etiam probabiliter non tenentur, niſi ex præcepto, & conſuetudine Eccleſiæ, quæ infideles non baptizatos obligandi vim non habet.

Addo iniuriam quam pater infert filio, non permittendo vt baptizetur, non ita eſſe grauem, vt propterea debeat ſpoliari iure quod naturaliter in illum obtinuit. Antequam enim filius

baptiſmum per ſe,& propria voluntate poſtulet, non tenetur Pater ex iuſtitia ipſi debita,permittere vt baptizetur; ſicut non tenetur iure naturali inſtituendi proprios filios,ſponte cedere.

Quæres, an quod iam diximus,non poſſe baptizari infantes parentibus inuitis, proportionaliter extendi poſſit ad tempora legis naturæ, vel Moſaïcæ; ita vt tunc etiam non licuerit applicare remedium naturæ, aut Circunciſionem infantibus gentilium,parentibus ipſorum reclamãtibus.

Reſpondẽt aliqui eo tempore id licuiſſe, quod probant exemplo Mathatiæ, & amicorum eius qui circunciderunt pueros incircunciſos, quotquot inuenerunt in finibus Iſraël, vt habetur 1. Machab.cap.2.

Verùm ſententia oppoſita, quæ ſtatuit non potuiſſe inculpatè quemlibet fidelem offerre Deo Gentilium infantes, eiſque remedium peccati originalis, contra parentum voluntatem applicare, videtur probabilior. Quia ſcilicet per eiuſmodi remedium infundebatur paruulis gratia, & fides, aliæque virtutes ſupernaturales. Quare propter euidens periculum deficiendi à fide, in quo pueri inter parentes infideles educati, & eorum moribus imbuti, verſati fuiſſent; oportuiſſet eos à parentibus ſeparare, non ſine graui ipſorum damno,& iniuria.

Ad exemplum Mathatię dupliciter reſponderi poteſt. Primò illum circuncidiſſe infantes Iudæorum dumtaxat, quod iuſtè præſtare poterat, etiam parentibus inuitis, ea ratione qua ſupra diximus, infantes eorum infidelium qui Religioni Chriſtianæ in baptiſmo nomen dederunt

citra parentum voluntatem baptizari poſſe.

Secunda reſponſio eſt, Mathatiam cum filijs Iudæorum, circuncidiſſe etiam non paucos filios gentilium, quos iuſto bello ſubegerat. Sicut autem iure belli poterat tunc victos bonis ſpoliare, ita & proprios filios ipſis eripere, ereptoſque ſacris Iudaicis initiare, iuxta ea quæ dicemus poſtea.

Quare non ſatis cautè, vt opinor, docet Soto in 4. diſt. 5. quæſt. vnica, art. 10. §. *Quod ſi hiſtoriam*, ſi quos Mathatias circuncidit pueros gentilium, id feciſſe zelo fidei; ſed tamen non ſecundum ſcientiam.

Hîc autem obſeruandum eſt, ſecundam, & tertiam aſſertionem non ita vniuerſaliter intelligendas eſſe, quin aliquas exceptiones patiantur.

Imprimis enim quando infans verſatur in magno vitæ diſcrimine, licet illum inuito patre infideli baptizare: quia ex vna parte infans in graui neceſſitate eſt conſtitutus, & niſi per baptiſmum ſaluti ipſius conſulatur, damnabitur. Ex alia verò non videtur tunc vlla parẽtibus fieri iniuria, cum non tam baptiſmo, quam morte paruulus ipſis eripiatur. Hac tamen facultate vtendum non eſt niſi cautè, ac ſine contumelia, & ſcandalo.

Secundò, baptizari poteſt infans qui, ſiue iuſtè, ſiue per iniuriam fuerit à parentibus ſeparatus, ita longè diſtat ab illis, vt nullo pacto ad eos redire poſſit, aut illis remitti. Tunc enim, cum parentes vti nequeãt facultatẽ naturali quam habent inſtituendi proprios filios, nulla fit ipſis in-

iuria, ſi eorum infantes baptizentur ab ijs qui curam illorum ſuſceperunt, ne omni destituantur auxilio. Et ita videmus paruulos qui ex Æthiopia ad nos adducuntur, ab Eccleſia baptizari, vt notant Authores ex Caietano 3.ª parte quæſt. 68. art. 10.

Poſtremò, ſi Pater, aut Mater conſentiat, vt proprius filius baptizetur, poteſt ille baptizari, etſi alter parens renuat. Et quidem quando pater conſentit res clara eſt, quia ille eſt caput familiæ, & ad eum præcipuè ſpectat filiorum educatio.

Quando autem ſola mater permittit filium baptizari, paulò maior eſt difficultas. Certum tamen videtur, illius conſenſum ſufficere. Quia ius rectè inſtituendi liberos, etiam competit matri: neque pater citra iniuriam illud impedire poteſt. Aliunde verò illius conſenſus vergit in bonum maximum prolis, & Religioni Chriſtianæ non parum fauet; quare alteri anteponendus eſt; eſto vterque parens in infidelitate verſetur. Si tamen infans ſubtrahi non poſſit parenti renuenti, & periculum ſit Apoſtaſiæ, aut alicuius ſacrilegij, ſatius eſt illum non baptizare.

Quarta aſſertio. *Poſſunt inuitis parentibus baptizari infantes eorum infidelium, qui ſunt ſubditi Chriſtianis, ſeruitute pœnali, ſeu qui ſunt illorum ſerui.* Hæc etiam eſt communis: & probatur ea ratione, quia Dominus ex vi Dominij quod habet in ſeruos ſuos, poteſt iuſtè illos vendere, & bonis omnibus priuare: ergo poteſt etiam illos priuare Dominio quod habent in proprios filios: hæc enim omnia minoris æſtimantur quam libertas, qua nihilominus iure gentium orbantur,

in pœnam ex iuſto bello introductam, ne vita illis adimatur. Si ergo Dominus poteſt ſeruorum filios parentibus eripere, & ab ijs ſeparare, poteſt etiam curare vt ijs inuitis baptizentur; vt ſequitur à fortiori ex præcedenti aſſertione, in qua diximus filios infidelium, qui non ſunt mancipia Chriſtianorum Principum, iure, aut iniuria à parentibus ſeparatos, ita vt nullus ad eos aditus pateat, inuitis parentibus baptizari poſſe; ne ſcilicet omni deſtituantur auxilio, cum amplius non ſint ſub parentum cura.

Vbi nota, illud intereſſe inter paruulos infidelium, qui ſunt liberi, & eorum qui ſunt ſerui: quod priores ſi iniuſtè per vim, aut fraudem ſeparati ſunt à parentibus, illis ſunt remittendi, ſi fieri poteſt. Cum enim ablati ſint per actionem iniuſtam, parentes non amiſerunt ius quod habent illos educandi, & conſequenter tale ius in raptorem non eſt tranſlatum: Quare parentibus ſunt reſtituendi antequam baptizentur.

Poſteriores verò, ſi à parentibus ſunt ſeparati, poſſunt ipſis inſcijs, & inuitis baptizari etſi non ita diſtent, quin facile conſuli poſſint. Quia ſcilicet, ex quo ſeruitus legitimè contracta eſt, Dominus ius in ſeruum acquiſiuit, & in omnia quæ ad ipſum ſpectant. Quare ſicut orbatus eſt libertate, ita iuſtè priuari poteſt proprijs filijs.

Neque refert quod ius parentis in filium dicatur naturale, & eatenus immutabile eſſe videatur: non enim id ſequitur, quia non dicitur eo ſenſu naturale, quaſi verò ius ipſum naturæ doceat

nulli quam parenti, quacunque ex cauſa filiorum curam competere poſſe; ſed tantùm ita appellatur, quatenus à natura originem trahit: videlicet quia filius ex vi ſuæ originis, cũ ſit aliquid patris, tenetur pater habere illius curam, & quæ ad ipſum pertinent ſeriò tractare, & conſequenter ius in illum ex natura rei habere.

Ius autẽ quod eſt naturale hoc poſteriori modo, non eſt immutabile, ſed deperdi poteſt vt patet ex iure libertatis quod quiſque habet à natura: illud enim amittitur, aut propria voluntate, cum quis ſponte libertatem vendit: aut per vim, cum in pœnam iuſtam ex iuſto bello iure gentium introductam, victores captiuis libertatem adimunt, vt eis vitam condonent. Idem ergo dicendum eſt de iure quod naturaliter habent parentes, in iјs quæ ad filiorum inſtitutionem pertinent.

Finis diſputationis tertiæ.

DISPVTATIO QVARTA.

De effectibus, & Cæremonijs baptiſmi.

Quatuor ſectiones continens.

HÆC duo ſuperſunt explicanda de ſacramento baptiſmi, nempe quinam ſint illius effectus, & quinam ritus, ſeu ceremoniæ cum quibus ſolemniter adminiſtrari ſolet. Quod ad primum ſpectat, videndum eſt imprimis, an baptiſmus conferat gratiam ſanctificātem. Deinde, an auferat omnia peccata quantum ad culpam, & pœnam. Rurſus, an fictio ſuſcipientis impediat effectum baptiſmi, & fictione recedente effectus vi baptiſmi præteriti incipiat produci. Quòd verò ad ſecundum attinet, explicandæ erunt vnica ſectione varijs paragraphis diſtincta, cæremoniæ baptiſmi, tam illæ quæ baptiſmum præcedunt; quam quæ illius adminiſtrationem comitantur: ac tandem quæ finito baptiſmo adhiberi conſueuerunt. Hæc autem omnia quatuor ſectionibus abſoluentur.

SECTIO I.

An Baptiſmus conferat gratiam ſanctificantem.

SVMMARIVM.

Non ſolum adultis, ſed etiam infantibus infunditur in baptiſmo gratia habitualis, cum fide, alijſque virtutibus ſupernaturalibus. Hæc autem gratia in adultis eſt maior, aut minor, iuxta maiorem, aut minorem diſpoſitionem, cum qua ad baptiſmum accedunt.

SVpponimus ex diſput. 9. primæ partis baptiſmum imprimere characterem in anima. Iam quærimus vtrum etiam habeat vim conferendi gratiam ſanctificantem, & virtutes ſupernaturales. Quæ difficultas maximè procedit de paruulis, qui ante vſum rationis baptizantur. Sit ergo.

Prior aſſertio. *In baptiſmo infunditur gratia habitualis, cum fide, alijſque virtutibus ſupernaturalibus.* Eſt de fide, vt ſatis colligitur ex dictis prima parte huius tract. diſp. 8. ſect. 1. vbi oſtenſum eſt ſacramenta omnia nouæ legis, in quibus baptiſmus primum locum obtinet; conferre gratiam ſanctificantem.

Confirmari autem poteſt ex cap. 7. ſeſſ. 6. Concil. Trid. vbi definitur primò, iuſtificationem

fieri per ſuſceptionem gratiæ, & donorum, videlicet fidei, ſpei, & charitatis. Secundò, baptiſmum eſſe cauſam inſtrumentalem eiuſmodi iuſtificationis. Ex quibus euidenter ſequitur in baptiſmo conferri gratiam, & virtutes ſupernaturales.

Hinc ſumitur ratio prædictæ aſſertionis. Nam baptiſmus inſtitutus eſt ad hominem iuſtificandum à peccato originali, & etiam ab actualibus, vt dicetur poſtea: iuſtificatio autem non fit ſine gratia, & virtutibus infuſis, vt ſuppono ex aliàs dictis, vbi de iuſtificatione.

Dubium eſt autem, an hæc doctrina habeat locum in infantibus: & ratio dubitandi eſt imprimis, quia infantes, cum rationis vſu careant, non poſſunt exercere actus alicuius virtutis: quare ſuperfluum videtur ipſarum virtutum habitus illis tribuere,

Accedit quod Concil. Trid. loco allegato docet iuſtificationem fieri per voluntariam ſuſceptionem gratiæ & donorum: infantes autem non ſunt capaces proprij conſenſus liberi; atque adeò nec gratiæ, ac donorum ſupernaturalium.

Nonnulli Theologi his olim rationibus permoti, docuerunt paruulis, cum baptiſmum recipiũt, non infundi habitus gratiæ, vt refert Innoc. 3. in cap. *maiores*, de Baptiſmo. Et Concil. Viennenſe ſub Clemente 5. & S. Thô. 3. parte, quæſt. 69. art. 6. cuius ſententiæ nos aliàs meminimus in Tract. de gratia diſp. 8. ſect. 2.

Verùm hæc opinio ſine nota erroris hocce tempore ſuſtineri non poteſt: Concil. enim Trid. ſeſſ. 5. cap. 3. ſtatuit peccatum originale in omnes

homines propagatione tranſfuſum, aliter non tolli quàm per meritum Ieſu Chriſti, hocque meritum applicari per baptiſmũ tam paruulis, quam adultis. Capite autem 5. docet in baptiſmo conferri gratiam, qua reatus peccati originalis remittatur: quod tam de paruulis, quam de adultis intelligitur. Hinc ergo fit in baptiſmo gratiam ſanctificantem, atque adeo virtutes ſupernaturales paruulis infundi.

Et ſeſſ. 7. can. 13. de baptiſmate. *Si quis* (inquit) *dixerit paruulos, eo quod actum credendi non habent, ſuſcepto baptiſmo inter fideles computandos non eſſe, &c. anathema ſit.* Ideo autem paruuli poſt baptiſmum dicuntur fideles, quia fides ipſis eſt infuſa. Quod ſimiliter de alijs virtutibus ſentiendum eſt, cum ea non ſit fides mortua, ſed viua.

Denique, certum eſt ex fide, paruulos in baptiſmo iuſtificari; atqui vt tradit idem Concil. ſeſſ. 6. cap. 7. in ipſa iuſtificatione, cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo, per Ieſum Chriſtum cui inſeritur, fidem, ſpem, & charitatem. Huius porro iuſtificationis dixerat paulò antè baptiſmum eſſe cauſam inſtrumentalem.

Neque refert quod dicat Concilium initio capitis citati, ſuſceptionem gratiæ, & donorum debere eſſe voluntariam: ibi enim agit de iuſtificatione adultorum, quæ fit per propriam cuiuſque diſpoſitionem. Poſtea verò agit de ipſa iuſtificatione generatim ſumpta, & omnes illius cauſas enumerat.

Adde quod dici poteſt quãuis non ita propriè, ſuſceptionem gratiæ, & donorum eſſe etiam paruulis

uulis voluntariam, non per propriam ipſorum voluntatem, ſed per voluntatem parentum, vel Eccleſiæ: ad eum modum quo culpa originalis illis cenſetur voluntaria, per voluntatem primi parentis.

Dixi, parentum, vel Eccleſiæ; nam licet baptiſmus paruulis collatus citra parentum voluntatem, ſit validus, vt ſupra oſtenſum eſt; & tunc verè dici non poſſit, iuſtificationem eſſe paruulis voluntariam per voluntatem parentum: Dici tamen poteſt illis eſſe voluntariam per voluntatem Eccleſiæ, quatenus ad valorem ſacramenti ſemper neceſſaria eſt intentio miniſtri Eccleſiæ, vt prima huius tractatus parte dictum eſt.

At neque his obſtat alia ratio dubitandi ſuperiùs allata, quod ſcilicet infantes nullum virtutis actum elicere poſſint. Gratia enim habitualis non datur per ſe ad agendum ſed vt hominem in ſtatu ſupernaturali conſtituat: virtutes verò Theologicæ ſunt veluti proprietates à gratia fluentes, & ornamenta quædam ipſi debita: quare ſicut dum anima corpori infunditur, ſimul cum illa infunduntur potentiæ naturales illi debitæ, etſi in actum prodire nequeant, quandiu puer in vtero materno deliteſcit; ita virtutes infuſæ ſimul cum gratia conceduntur infantibus, etſi eorum actus exercere nequeant, donec ratione vtantur.

Poſterior aſſertio. *In baptiſmo æqualiter diſpoſitis æqualis gratia confertur, inæqualis verò iis qui inæqualiter ſe habent.* Eſt communis. Ratio eſt, quia quodlibet ſacramentum ex certa lege, & promiſſione Dei habet certum, & deter-

minatum effectum gratiæ, non ſecùs ac certam, & determinatam ſignificationem. Hoc enim ſpectat ad prouidentiam diuinam, quæ attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter; quæque ſingulis agentibus determinatam agendi vim, certoſque effectus præſcribit. Hinc ergo fit, vt ex parte ſacramenti quod operatur per modum agentis naturalis, æqualis effectus producatur. Quare ſi aliundè ſuſcipientes ſacramentum ſint æque diſpoſiti, nulla ratio excogitari poteſt, cur dicamus ſacramentum inæquales in illis effectus operari. Et vice verſa, ſi ij qui accedunt ad ſacramentum, inæqualiter ſint diſpoſiti, inæqualem gratiam procul dubiò recipient.

Confirmatur hoc totum ex Concil. Trident. ſeſſ. 6. cap. 7. vbi agens de iuſtificatione cuius antea dixerat baptiſmum eſſe cauſam inſtrumentalem, ait vnumquemque eam recipere ſecundum propriam menſuram, & diſpoſitionem. Hoc autem nihil aliud eſt, quàm æqualiter diſpoſitos æqualem gratiam recipere; eos verò qui æqualiter ſe habent, inæqualem.

Ex dictis collige, infantibus in baptiſmo æqualem gratiam infundi: cum enim per proprios actus ad baptiſmum ſe diſponere nequeant, ex hac parte ſunt pares: quare æquum eſt vt par ipſis gratia conferatur, cum ex parte ſacramenti, & Dei ſacramentorum authoris, nulla fingi poſſit inæqualitas.

Dicet aliquis primò cum nonnullis, inter paruulos reperiri inæqualitatem reſpectu prædeſtinationis diuinæ; quia ſcilicet ſunt prædeſtinati ad occupandas angelorum ſedes, quæ ſunt inæqua-

les, ſicut & ipſi Angeli: & conſequenter ad inæqualem gratiam, & gloriam.

Reſpondeo, licet daremus homines eſſe prædeſtinatos ad occupandas Angelorum ſedes, & omnes Angelos eſſe in natura, gratia, & gloria inæquales, non inde ſequeretur infantes in baptiſmo recipere inæqualem gratiam. Quia ſcilicet etſi ex diuina prædeſtinatione oriatur, vt vni maior gratia infundatur, quam alteri; hoc tamen non fit niſi per media ordinaria ad talem effectum inſtituta: baptiſmus autem non eſt medium ordinatum à Deo ad conferendam inæqualem gratiam, iis qui æqualiter ſunt diſpoſiti. Quò fit, vt ſi Deus ex hypoteſi, duos infantes eligit ad inæqualem gloriam, dicendum non ſit eum ipſis per baptiſmum inæqualem gratiam collaturum; ſed potius eum, qua eſt prouidentia, curaturum vt eiuſmodi infantes non moriantur, priuſquam media ad inæquales gloriæ gradus aſſequendas ordinata, ipſis applicentur.

Dices ſecundò cum aliis, poſſe infantibus inæqualem gratiam in baptiſmo conferri, propter inæquale meritum, aut deuotionem miniſtri ipſis applicatā; ita ſcilicet vt ratione illius, præter totum effectum ſacramenti, detur aliquis gradus gratiæ.

Reſpondeo, poſſe quidem baptiſmi miniſtrum mereri de congruo gratiam alteri dandam, non tamen immediatè, ſed tantùm merendo de congruo bonum aliquem animi motum, quo ſe ille ad gratiam recipiendam diſponat. Quare cum infantes nullum elicere valeant actum, quo ſe ad gratiam præparent, gratis aſſeritur eos in baptiſmo inæqualem gratiam recipere.

Porro aduertendum eſt, duobus modis intelligi poſſe, gratiam pluribus collatam eſſe æqualem. Primò, vt ſit æqualis quoad extenſionem, ita ſcilicet vt vnus tot beneficia gratiæ recipiat ac alius. Secundò, vt æqualitatem habeat quoad intenſionem graduum.

Et de hac poſteriori æqualitate intelligenda eſt prædicta aſſertio, qua ſtatuimus eos, qui æqualiter diſpoſiti accedunt ad baptiſmum, recipere gratiam æqualem: & vice verſa inæqualem, ſi inæqualiter ſint affecti. Nam quod attinet ad aliam æqualitatē extenſionis, ea habet locum in omnibus qui ſunt ritè diſpoſiti ad effectum baptiſmi recipiendum, etſi aliàs hæc diſpoſitio in vno ſit perfectior quam in alio: omnes enim accipiunt gratiam ſanctificantem, virtutes Theologicas, & dona ſpiritus ſancti, etſi non in eodem gradu.

SECTIO II.

An baptiſmus auferat omnia peccata quantum ad culpam, & pœnam.

SVMMARIVM.

Per baptiſmum deletur omnis macula peccati, ſiue originalis, ſiue actualis anteà patrati. Item omnis pœna peccatis in iudicio Dei debita. Non autem per eum ſic tolluntur pœnalitates præſentis vitæ, aut

pœnæ temporales quas homo ex humana lege incurrit.

PRior aſſertio. *Sacramentum baptiſmi ex ſe delet omnem peccati maculam, ſiue originalem, ſiue actualem.* Hæc eſt definita in varijs Concilijs quæ poſtea adducemus. Probari verò poteſt imprimis ex ſcriptura. Ezechiel. 36. *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Quem locum multi Patres de baptiſmo intelligunt.

Actor. 2. *Pœnitemini, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum, in remiſſionem peccatorum veſtrorum.* Quod intellige de peccatis actualibus, eorum enim tantùm pœnitentia neceſſaria eſt ante baptiſmum, non autem peccati originalis, vt alibi aduertimus.

Ad Titum 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* Id eſt nos regenerauit ſpiritualiter per baptiſmum, auferens à nobis quidquid vitæ ſpirituali contrarium eſt[b], nimirum peccata omnia mortalia, & originalia.

Secundò, prædicta aſſertio ſuadetur ex Concilijs. Carthag. 4. cap. 1. ſtatuit, vt Epiſcopus dum conſecratur, inter alia fidei dogmata, profiteatur in baptiſmo omnia peccata, id eſt tam originale contractum, quam illa quæ voluntariè admiſſa ſunt, dimitti.

Florentinum in decreto Eugenij, agens de Baptiſmo, *Huius* (inquit) *ſacramenti effectus eſt remiſſio omnis culpæ originalis, & actualis; omnis quoque pœnæ quæ pro ipſa debetur.* Verùm de hoc poſteriori effectu dicetur poſteà.

Tridentinum ſeſſ. 5. can. 5. ita habet. *Si quis*

per Ieſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam aſſerit non tolli totum id quod veram, & propriam peccati rationem habet, ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit. Quibus verbis damnantur varij hæretici, qui olim aſſerebant baptiſmum nullius eſſe efficaciæ ad remittenda peccata. Item nouatores qui dicunt per baptiſmum non tolli peccata, ſed tantùm tegi, vt à Deo non imputentur. Aduerſus quem errorem vide quæ à nobis tradita ſunt in tract. de gratia diſput. 10. ſect. 2.

Cæterùm, licet Concilium ibi loqui tantùm videatur de peccato originali, perſpicuum eſt tamen ex ſequentibus, baptiſmo competere etiam vim remittendi peccata actualia; generatim enim de baptizatis agens, ait in ijs Deum nihil odiſſe; nihil in illis eſſe damnationis; eos eſſe innocentes, immaculatos, puros, innoxios, Deo dilectos: ac denique nihil eos ab ingreſſu cœli remorari. Ex quibus patet per baptiſmum omnia impedimenta ſalutis tolli.

Verùm, vt plura alia prætercam, apertus eſt locus ille eiuſdem Concilij ſeſſ. 14. cap. 2. *Alius præterea eſt baptiſmi, & alius pœnitentiæ fructus: per baptiſmum enim Chriſtum induentes, noua prorſus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes, &c.* Ex quibus verbis conſtat Concilium loqui maximè de peccatis actualibus, cum ſtatim addat, nos eam nouitatem non poſſe conſequi ſine magnis fletibus, & laboribus in ſacramento pœnitentiæ: ad cuius forum ſpectant tantùm peccata actualia,

non autem originale.

Tandem accedit ratio. Quia hoc eſt peculiare baptiſmo, inter alia ſacramenta, vt homo per illum ita iuſtificetur, vt omninò moriatur vetuſtati peccati, & in nouitate vitæ ambulet, ac fiat veluti noua creatura, iuxta illud Pauli ad Roman. 6. *Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem, vt quomodo Chriſtus ſurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.* Omnia autem peccata ſiue originale, ſiue actualia ad vetuſtatem peccati pertinent: ergo baptiſmus habet vim ea omnia remittendi.

Quo loco notandum eſt, ea quæ hactenus in iſta aſſertione dicta ſunt, eſſe tantùm intelligenda de peccatis quæ ſuſceptionē baptiſmi præcedunt. Nam quod attinet ad ea quæ poſt baptiſmum perpetrantur, certum eſt ex fide, illa non poſſe deleri per ſolam recordationem baptiſmi præteriti, vt contra Lutherum, & Caluinum, determinauit Concil. Trident. ſeſſ. 7. can. 10. de baptiſmo, his verbis. *Si quis dixerit peccata omnia quæ poſt baptiſmum fiunt, ſola recordatione, & fide ſuſcepti baptiſmi, vel dimitti, vel venialia fieri, anathema ſit.*

Poſterior aſſertio. *Per baptiſmum cum culpa ſimul tollitur obligatio omnis pœnæ apud Deum luendæ.* Eſt etiam de fide, & ſequitur ex dictis. Concil. enim Florēt. loco citato ſtatuit in baptiſmo remitti omnem pœnam quæ pro culpa debetur. Vnde monet non eſſe imponenda opera ſatisfactoria ijs qui baptizantur, ob peccata ante baptiſmum patrata. Quod intellige de operibus ſatisfactorijs vt talia ſunt, nam alioqui eadem opera pœnalia, ob alios fines imponi poſſunt; videlicet ad mode-

randoſ affectus prauos, deuotionem excitandam, & ſimilia.

Concilium etiam Trident. ſeſſ. 5. can. 5. citato decet, baptizetos ita eſſe innocentes, immaculatos, puros, & Deo amicos, vt nihil eos ab ingreſſu cœli remoretur. Quo ipſo ſatis oſtendit baptiſmo tolli pœnam omnem præteritis peccatis debitam. Et ſeſſ. 6. cap. 14. ait pœnam temporalem non totam ſemper tolli ſacramento pœnitentiæ, vt in baptiſmo fit. Idem ex alijs locis colligi poteſt.

Denique ratio idipſum oſtendit. Chriſtus enim qui ſufficienter morte ſua pro peccatis omnibus ſatisfecit, applicauit ita efficaciter per baptiſmum ſatisfactiones ſuas, vt eo ſacramento pœnam omnem tolli voluerit. Cuius inſtitutionis ea optima eſt congruentia, quia vt ſuprà ex Paulo diximus per baptiſmum homo perfectè aſſimilatur morti Chriſti; ſicut ergo Chriſtus morte ſua peccatum, & quoad culpam, & quoad pœnam perfectè ſuperauit; ita congruum eſt vt baptiſmus habeat vim delendi peccata, non ſolùm quoad culpam,ſed etiam quãtum ad pœnam.

Eo vel maximè, quia cum per hoc ſacramentum homines, ſpoliata veteri pelle ſpiritualiter regenerentur, & fiant quaſi alij & noui homines, peccata præterita nequaquam illis, etiam quantum ad pœnam, imputari debent.

Porro hîc tria breuiter obſeruanda ſunt. Primò, aſſertionem noſtram non eſſe intelligendam de pœnis quæ ex principijs naturę noſtræ oriũtur, quales ſunt mors, fames, morbus, laſſitudo,& ſimiles defectus qui vulgò pœnales dicuntur, &

nomine pœnalitatum comprehendi ſolent; ſed tantùm de illis quæ à Deo iuſto iudice ob peccata extrinſecùs imponuntur, cuiuſmodi ſunt pœnæ inferni, & Purgatorij.

Quanquam etiam prædictæ pœnalitates virtute baptiſmi auferentur à iuſtis in reſurrectione, quando mortale hoc induet immortalitatem, vt monet S. Tho. 3. parte, quæſt. 69. art. 3. vbi varias adducit congruentias, quare Chriſtus non dederit virtutem baptiſmo conferendi in hac vita eiuſmodi effectus.

Secundò aduerte, prædicta intelligenda eſſe de pœna quam homo luere debet in iudicio Dei, non autem de pœna temporali quam ex humana lege incurrit: licet enim, verbi cauſa, qui ante baptiſmum ſuſceptum hominem occidit, baptiſmo liberetur à pœna ipſi coram Deo debita ratione homicidij; manet tamen obligatus ad pœnam capitis coram hominibus ſubeundam, vt ita homines ædificentur de pœna, ſicut ſunt ſcandalizati de culpa ait S. Doctor art. 2. ad 3. quæſtionis citatæ. Ratio autem eſt, quia baptiſmus eſt regeneratio ſpiritualis qua peccato morimur, non autem ciuilis, & humana.

Tertiò nota, vt quis in baptiſmo remiſſionem totius pœnæ conſequatur, non aliam requiri diſpoſitionem quam eam quæ ſufficit vt culpa ipſi remittatur: in quo magnum eſt diſcrimen inter baptiſmum, & ſacramentum pœnitentiæ, quod non remittit totam pœnam temporalem, quoties ſufficiens diſpoſitio adhibetur ad remiſſionem culpæ obtinendam, vt dicetur aliàs.

SECTIO III.

An fictio ſuſcipientis impediat effectum baptiſmi.

SVMMARIVM.

Effectus baptiſmi impeditur per fictionem ſuſcipientis; ea vero ablata baptiſmus præteritus incipit ſortiri ſuum effectum, quantum ad collationem gratiæ, & virtutum, remiſſionem peccatorum, & pœnæ ipſis debitæ.

PRior aſſertio. *Effectus baptiſmi impeditur per fictionem ſuſcipientis.* Vt hoc clarè perſpicias nota fictionem hoc loco nihil aliud eſſe quam ſimulationem externam, ſeu opere ipſo exhibitam, qua quis ſuſcipiendo baptiſmum, exteriùs profitetur ſe aliquid velle, quod reuera interiùs non vult. Hoc autem duobus modis contingere poteſt; primò, ſi ille qui accedit ad baptiſmum non habet voluntatem recipiendi ſacramentum. Secundò, ſi accedens ad baptiſmũ cum voluntate recipiendi ſacramentum, caret diſpoſitionibus neceſſariis ad gratiam baptiſmi conſequendam; quia verbi cauſa, habet affectum ad peccatum mortale, aut aliquid ſimile.

Hîc porro nõ verſatur quęſtio de fictione prioris generis, quia certum eſt illà ſacramentum irritari, & nullius eſſe valoris, vt cõſtat ex ſect. 1. diſp. 7. primæ partis huius tractatus. Agimus ergo dũtaxat de poſteriori, & dicimus eam impedire no-

biliorem baptiſmi effectum, nempe gratiam, quæ eſt ſententia communis Theologorum cum S. Tho. 3. parte, quæſt. 69. art. 9.

Ratio autem illius eſt, quia Deus neminem cogit ad iuſtitiam ex Damaſceno, vnde vt quis per baptiſmum iuſtitiam comparet, debet habere voluntatem recipiendi baptiſmum, & effectum baptiſmi, qui eſt iuſtitia: & conſequenter accedere debet cum diſpoſitione neceſſaria ad talem effectum; ſiquidem ea eſt conditio ſacramentorum, vt non operentur niſi in ſubiectis ritè diſpoſitis, ſi diſpoſitionis ſint capaces, vt non ſemel aduertimus.

Quo loco obſeruandum eſt, prædictam aſſertionem eſſe veram, non tantùm in illis qui accedunt ad baptiſmum cum voluntaria adhæſione ad peccatum mortale, aut ſine neceſſario illius dolore; ſed etiam in iis qui ex ignorãtia, aut inaduertentia inculpabili, ſine debita diſpoſitione baptizãtur. Quamuis enim bona fides iſtos à peccato actuali in ipſa baptiſmi ſuſceptione excuſet, hoc tamen non obſtat quominus ponant obicem gratiæ; quia etſi ignoranter, verè tamen accedunt cum peccato habituali non retractato, quod gratiæ opponitur. Vnde eatenus dicuntur fingere materialiter, ad eum modum quo qui falſum dicit, putans ſe verum affirmare, dicitur materialiter mentiri; eàque fictio materialis ſufficit ad excludendum baptiſmi effectum.

Sed hîc dubitatio non leuis ſuboritur, an qui fictè accedens ad baptiſmum ponit obicem gratiæ, recipiat aliquas virtutes infuſas à gratia diſtinctas, nimirum fidem, & ſpem. Sunt enim

nonnulli Theologi qui id negant propter authoritatem Concil. Trid. quod ſeſſ. 6. cap. 7. agens de iuſtificatione quæ fit per baptiſmum, ait in ea hominem hæc tria ſimul accipere fidem, ſpem, & charitatem.

Verum oppoſita ſententia eſt probabilior, & communior, eamque vt talem diſp. 10. de Gratia ſect. 7. ſtatim initio breuiter attigimus. Ratio autem eſt, quia baptiſmus confert effectum ſuum non ponenti obicem: fieri autem poteſt vt homo ponat obicem gratiæ propter affectum ad aliquod peccatum mortale, non tamen fidei, vel ſpei; quia credit, & ſperat vt oportet ad iuſtitiam. Baptiſmus ergo tunc conferet fidem, & ſpem, non autem gratiam.

Confirmatur, nam baptiſmus ſe habet in agendo per modum cauſæ naturalis, vt omnes concedunt; cauſa autem naturalis habens vim producendi varios effectus à ſe inuicem independentes, ita agit, vt ſi impediatur quantum ad vnum effectum, producat nihilominus alios, vt patet, verbi cauſa, in aqua quæ corpora humectat, etſi per calorem aduentitium impediatur quominus ea frigefaciat. Ita ergo baptiſmus, etſi propter obicem peccati non poſſit conferre gratiam, non deſinet propterea producere fidem, & ſpem, ſicut etiam producit characterem ſeparatim à gratia: quia ſcilicet habitus fidei, & ſpei ſunt independentes à gratia, vt patet in iis qui per quodlibet peccatum mortale amiſſa gratia retinent fidem, & ſpem quibus ſupernaturaliter credunt, & ſperant.

Cæterum nota, quæ iam diximus tunc dumta-

xat contingere, quando ille qui accedit ad baptiſmum cum affectu ad peccatum mortale, incipit elicere actus ſupernaturales fidei, & ſpei in ipſa ſuſceptione baptiſmi, nec eos ante elicuit; tunc enim virtute ſacramenti illi infunduntur fides, & ſpes ſine gratia.

Quod ſi ante baptiſmum eliciat actus fidei, & ſpei, vt communiter fieri ſolet, ante illum etiam ſuſcipiet habitus earum virtutum, qui per baptiſmum ſequentem augmentum capient. Ad eum modum quo gratia infunditur ante ſacramentum, ſi quis per contritionem, vel amorem Dei ſuper omnia ad eam ſe diſponat; per ſuſceptionem verò ſacramenti poſteà intenditur.

Vide quæ hac de re diximus loco citato, vbi etiam oſtendimus quo ſenſu dicat Concil. Trident. in iuſtificatione hominē hæc tria ſimul accipere, fidem, ſpem, & charitatem; nimirum particulam *ſimul*, non ſignificare eandem durationem temporis, ſed eorum habituum collectionem, & neceſſitatem ad iuſtificationem perfectam, vt ſenſus ſit, hominem non eſſe perfectè iuſtum, niſi habeat habitus fidei, ſpei, & charitatis: ſi enim eorum vnus deſit, imperfecta eſt & ſolum inchoata iuſtificatio.

Poſterior aſſertio. *Baptiſmus præteritus incipit habere effectum ſuum recedente fictione.* Hanc tenent omnes Theologi adducti ſola authoritate Auguſtini, qui variis in locis eam indicare videtur. Speciatim verò lib. 1. de baptiſmo contra Donatiſtas cap. 12. vbi agens de eo qui inter hæreticos, & in ſchiſmate baptizatur, *Non iterum* (inquit) *baptizandus eſt, quia ipſa reconciliatione, ac*

pace præſtatur, vt ad remiſſionem peccatorum eius, in vnitate iam prodeſſe incipiat ſacramentũ, quod acceptum in ſchiſmate prodeſſe non poterat. Et lib. 3. cap. 13. *Tunc incipit valere idem baptiſmus ad dimittenda peccata, cum ad Eccleſiæ pacem venerint*, &c.

Verum vt hæc aſſertio fiat illuſtrior nonnulla hic obſeruanda ſunt. Primò, recedente fictione conferri virtute ipſius baptiſmi præteriti gratiam ſanctificantem, & dona ſupernaturalia quæ ipſam comitari ſolent. Item remiſſionem peccati originalis, & omnium mortalium quæ ante baptiſmum patrata fuerunt, ac totius pœnæ ipſis debitæ. Quod ſimiliter dicendum eſt de peccatis venialibus ante baptiſmum commiſſis, ſi eorum fictio tollatur, ſeu ſi baptizatus in illis ampliùs non complaceat.

Horum autem omnium ratio eſt, quia baptiſmus recedente fictione verè regenerat, & facit alium hominem, vt omnes colligunt ex Auguſt. locis citatis: ergo prædictos omnes effectus præſtare debet, eodem modo ac ſi ritè ſuſceptus fuiſſet.

Obſeruandum ſecundò, id quod iam diximus de remiſſione peccatorũ, extendendum etiam eſſe ad peccata quæ fiunt dum actu baptiſmus confertur, dummodo antequam ille eſſentialiter abſoluatur, peracta ſint. Quia ſcilicet etiam eiuſmodi peccata ante baptiſmum fuerunt patrata, cum non ſit baptiſmus donec eſſentialiter perfectus ſit. Atque hinc collige eiuſmodi peccata non eſſe materiam confeſſionis, quia ſcilicet ea perpetrãs, cum nõ ſit Eccleſię ſubditus per baptiſmum, peccata illius clauibus Eccleſiæ ſubeſſe non poſſunt.

Secus autem dicendum eſt de indigna baptiſmi ſuſceptione, aliiſque peccatis quæ non priùs abſoluuntur quam baptiſmus: ea enim cum durent donec homo dicatur, & verè ſit baptizatus, iudicio, & clauibus Eccleſiæ ſubiici debent, vt magis ex dicendis perſpicuum fiet.

Obſeruandũ tertiò, vt baptiſmus fictè ſuſceptus reuiuiſcat, ſufficere attritionem ſupernaturalem, ſi baptizatus non peccauit mortaliter ſuſcipiendo baptiſmum, aut poſt illius ſuſceptionem.

Ratio eſt, quia in peccatis habitualibus ante baptiſmum cõmiſſis, duo ſpectari debent; imprimis ratio maculæ, quæ poſt peccatũ actuale remanet in anima habitualiter: ſecundò habitualis voluntas eiuſdem peccati; tandiu enim peccatum præteritum cenſetur habitualiter voluntarium, quandiu non retractatur à voluntate per actum aliquẽ deteſtationis: non habent autẽ hæc peccata rationem obicis reſpectu baptiſmi, quoad maculam illam in anima relictã, ſed quantùm ad voluntatem illam habitualẽ, ſeu quatenus habitualiter, & interpretatiuè remanent voluntaria: homo enim accedere poteſt ad baptiſmum cum macula peccati habitualis, dummodo ab illo ſufficienter auertat animũ per verũ, & ſupernaturale odium: cum ergo attritio ſupernaturalis habeat rationem talis odij, & per illam ratio voluntarij ſufficienter tollatur, fatendum eſt eam ad fictionem expellendam in prædicto caſu ſufficere.

Confirmatur, nam cum peccata omnia quibus detinetur baptizatus, ipſam baptiſmi ſuſceptionem præceſſerint vt ſuppono; non eſt neceſſarium ſacramentum pœnitentiæ ad ea delenda,

vt perſpicuum eſt : ergo omnia tolli debent vi ipſius baptiſmi ; ergo vt baptiſmus ſuam vim actu in talem effectum exerat , requiritur dumtaxat ea diſpoſitio, quæ per ſe cum baptiſmo ſufficit ad effectum illum producendum. Hæc autem diſpoſitio omnium conſenſu eſt attritio ; ea quippe fuiſſet ſufficiens ad obicem tollendum quando ſuſcipiebatur baptiſmus , ſi ſuſcipiens ea præditus fuiſſet : quare nulla eſt ratio cur ad eundem effectum eadem non ſufficiat.

Obſeruandum quartò, ad tollendam fictionem , quando ipſa ſuſceptio baptiſmi fuit ſacrilega , neceſſariam eſſe contritionem. Sequitur ex dictis , nam ſuſceptio eiuſmodi ſacrilega , & paſſiua baptiſmi eſt quid poſterius natura ipſo baptiſmo,quatenus à miniſtro ponitur in tali ſubiecto malè diſpoſito. Prius enim eſt natura eſſe baptiſmum , & characterem conferri, quàm cauſari gratiam ; & conſequenter prius eſt eſſe baptiſmum , & dari characterem , quàm apponi impedimentum gratiæ : baptiſmus ergo non habet per ſe vim delendi eiuſmodi peccatum, atque adeò concurrere non poteſt cum attritione ad illud remittendum. Quare vt præteritus baptiſmus effectum ſuum aſſequatur, neceſſe eſt vt homo verè, & ſupernaturaliter conteratur de ſuſceptione illa ſacrilega , cùm attritio ex ſe ſine ſacramento peccatum delere non poſſit.

Et hoc à fortiori dicendũ eſt de peccatis mortalibus,quæ ſunt tempore poſteriora ſuſceptione baptiſmi;cum nullo pacto probabile ſit,ſacramẽta à Chriſto fuiſſe inſtituta ad remittenda peccata futura,vt eſt communis Theologorũ ſententia.

Idem

Idem etiam probabilius exiſtimandum eſt ſaltem quoad praxim, de peccatis quæ ipſam ſuſceptionem ſacrilegam comitantur toto tempore quo baptiſmus perficitur. Quia moraliter vix credi poteſt, peccata illa non durare etiam aliquandiu poſt baptiſmum ſuſceptum: & quamuis ſimul cum illo perficerentur, veriſimilius eſt ea non poſſe tolli niſi per contritionem; cum non minùs ſint peccata hominis baptizati, & per characterem ſubditi iam Eccleſiæ, quam ipſa ſuſceptio praua, quam omnes fatentur pertinere ad claues Eccleſiæ, & aliunde etiam non minus quam illa repugnent diſpoſitioni debitæ baptiſmo, & illius vim quodammodo eneruent, vel opprimant.

Hæc porro intellige de diſpoſitione neceſſaria extra ſacramentum. Nam ſi fictè baptizatus peccata ſua ſacramentaliter confiteatur, aut ad alia ſacramenta bona fide accedat; ſufficiet ei attritio omnium peccatorum ad tollendam fictionem: quia tunc vi ſacramenti ſuſcepti ex attrito fiet contritus; & tam baptiſmus præteritus, quàm ſacramentum aliud præſens, habebit diſpoſitionem quæ per ſe cum illis ſufficit, ad producendum effectum ſingulis reſpondentem.

Obſeruandum quintò, baptiſmum qui fictione recedente operatur, eſſe cauſam partialem gratiæ productæ, quoties fictio tollitur per ſacramentum pœnitentiæ. Tunc enim baptiſmus non poteſt per ſe remittere omnia peccata, quia ſupponimus nõnulla ipſo eſſe poſteriora: ſacramentum etiam pœnitentiæ non habet ex ſe vim delendi peccata ante baptiſmum commiſſa. Aliunde verò vnum peccatum mortale remitti non poteſt ſine

alio;nec gratia infundi, quin omnia remittantur. Quare neceſſe eſt vt baptiſmus, & ſacramentum pœnitentiæ ſimul gratiam conferant, & peccata remittant tanquam cauſæ partiales,quarum altera ſine alia effectum ſuum ſortiri nequit.

Idem autem pronunciandũ eſt de contritione, ac de ſacramento pœnitentię,ſi ea ſola ſine ſacramento ad tollendum obicẽ adhibeatur; videlicet eam concurrere cum baptiſmo tanquam cauſam partialem ad productionem gratiæ: cum enim in priori naturę ad gratiã diſponat,& obicem tollat; nihil obſtat quominus baptiſmus in poſteriori naturæ,ſimul cum ea gratiam producat.

Obſeruandum ſextò,quando baptiſmus,& ſacramentum pœnitentiæ ſimul concurrunt,maiorem ab illis conferri gratiam, quàm daretur per ſingula, ſi ſeparatim agerent cum eadem diſpoſitione,verbi cauſa, cum attritione vt duo.Nam ex vna parte ſacramentum pœnitentiæ; quod tunc adminiſtratur, actu tantam confert gratiam propter duos illos gradus attritionis, quantam ratione illorum aliàs conferret, ſi ſine baptiſmo operaretur.Cum enim reipſa ſuſcipiatur cum tali diſpoſitione, nulla ratio eſt cur ab illa non determinetur ad tantam gratiam, & tota virtute non operetur in ſubiectum. Aliunde verò ſacramentum baptiſmi reuiuiſcens, vel producit cum prædicta attritione tantam gratiam, quantam produxiſſet ſi ritè cum illa ſuſceptus fuiſſet; vel certè, vt minimum, eam gratiam quæ conferretur homini non ponenti obicem, nec per actum aliquem poſitiuum ſe diſponenti ad baptiſmum debitè ſuſcipiendum, cuiuſmodi gratia in baptiſmo

dari ſolet infantibus. Ita fit, vt ſiue baptiſmus recedente fictione tantundem operetur, quantum ageret actu ſuſceptus cum ſimili diſpoſitione; ſiue conferat tantùm minimam gratiam: verum ſemper ſit gratiam ab vtroque ſacramento collatam, eſſe intenſiorem ea quæ ſigillatim ab alterutro eorum produceretur.

Si quæras à me quonam modo ex iam dictis baptiſmus reuiuiſcens operetur.

Reſpondeo id ſatis videri incertum: cum non leuibus rationum momentis vtraque ſententia ſtabiliri poſſit. Magis tamen arridet illa quæ ſtatuit, hoc ſacramentum ablata fictione conferre tantùm minimam gratiam, quæ ab illo ex opere operato produci queat.

Ratio verò eſt, quia cum baptiſmus ſit mediũ neceſſarium ad ſalutem, ex ſua inſtitutione determinatus eſt ad conferendam minimam gratiam homini non habenti obicem, abſq; vllo reſpectu ad diſpoſitionem aliquam poſitiuam illius: tanta enim gratia eſt præcisè ad ſalutem neceſſaria, nõ autem maior. Quod verò baptiſmus intenſiorem gratiam conferat, ad hoc determinatur ratione diſpoſitionis poſitiuæ, cum qua reipſa ſuſcipitur. Cæterùm quando baptiſmus fictè ſuſcipitur, nulla concurrit tunc diſpoſitio poſitiua, ratione cuius minima illa gratia intendi debeat: cum autem poſtea per attritionem tollitur fictio, hæc non eſt diſpoſitio ad ſacramentum dignè ſuſcipiendũ; ſiquidem baptiſmus ante ſuſceptus eſt, ſed tantùm ad remouendum impedimentum gratiæ. Quare baptiſmus non maiorem gratiam cõferre debet, ea quam tribuit ſubiecto non habenti

obicem & per actum poſitiuum minimè diſpoſito.

Confirmatur hæc ratio, nam baptiſmus dum actu ſuſcipitur, acceptatur à Deo ad determinatum effectum, vel tunc conferendum ſi non ſit obex;vel aliàs remoto obice. Ergo quando nulla adeſt diſpoſitio, ratione cuius baptiſmus acceptari poſſit ad intenſionem gratiæ, ille tunc determinatur ad minimam gratiam quam conferre poteſt: Sequela patet, nam ſi acceptatur à Deo ad gratiam conferendam, iuxta diſpoſitionem quam aliàs ſuſcipiens habiturus eſt; cum hæc diſpoſitio poſſit eſſe vel vnius, vel quinque, vel decem, vel viginti graduum, &c. baptiſmus non determinabitur diſtinctè, & determinatè ad tantam gratiam, ſed confusè ad gratiam futuræ diſpoſitioni, quæcunque ſit, æqualem. Quod ſanè non minus abſurdum eſt, quam aſſerere hominem qui aliquod ſacramentum ſuſcipit cum tribus gradibus attritionis,recipere gratiam,non ſecundum triplicem illum gradum quem habet,ſed iuxta perfectiorem diſpoſitionem quam ſubinde habiturus eſt.

SECTIO IV.

De cæremoniis Baptiſmi.

SVMMARIVM.

Ritus baptiſmi ſunt triplicis generis, alij præcedunt,

nempe mos dandi nomina, inſtructio Catechumenorum, ſcrutinia, abrenunciationes ſatanæ, profeſſio fidei, inſufflationes, &c. Alij comitantur, vt locus, tempus, aqua benedictio, trina merſio, &c. Alij denique ſequuntur, nimirum oſculum pacis, vnctio chriſmatis, veſtis alba, &c.

VAriæ afferri poſſunt cæremoniarum baptiſmi diuiſiones. Communior eſt illa quam vſurpat Catechiſmus Romanus parte 2. cap. 2. num. 46. quo loco omnes eiuſmodi ritus ad tria capita reuocantur. Quorum primum continet cæremonias quæ ſeruantur antequam accedatur ad baptiſmi fontem. Secundum earum quæ vſurpantur quando baptizandus ad fontem acceſſit. Tertium denique eas complectitur quæ poſt baptiſmum adhiberi ſolent. De illis ergo hoc ordine in poſtrema iſta ſectione per varios paragraphos agendum eſt.

§. 1.

De more dandi nomina in baptiſmo.

Quod ſpectat ad cæremonias quæ baptiſmum præcedunt eæ ſanè ſunt variæ, & multiplices. Imprimis enim ante omnia Catechumeni nomina ſua dare ſolebant. Quod vt intelligas, nota fuiſſe olim in Eccleſia duo genera Catechumenorum: quidam enim dicebantur audientes; alij verò competentes, ſeu electi. Audientes vocabantur illi qui, quod Chriſtianæ Religioni nomen dare vellent, ad res fidei audiendas admittebantur; etſi

nondum baptiſmum peterent. Competentes verò qui baptiſmum poſtulabant. Hinc facile eſt intelligere quid ſibi velint Concilia, Iura, & Patres quando de competentibus, & audientibus agunt.

Porro competentes illi ſolebant dare nomina ſua, vt baptizandorum numero abſcriberentur, vti colligitur ex 2.quæſt.1.can.qui ſic incipit *Legum Eccleſiaſticarum conſuetudo, & authoritas talis eſt, vt in cauſis geſtorum ſemper ſcripturam requirant; adeò vt qui ad ſacrum fontem accedit, ſuum dare nomen præcipiatur.*

Item ex Auguſt. tum ſæpe alibi, tum libro de cura pro mortuis habenda cap. 12. *Vbi Paſcha* (inquit) *appropinquabat, dedit nomen inter alios competentes.* Ex hac ergo veteri conſuetudine factum eſt, vt etiam nunc quando adulti accedunt ad baptiſmum, Sacerdos ab illis quærat quo vocentur nomine. Imo Rituale Romanum iubet, vt in baptiſmo paruulorum, Sacerdos accepto nomine baptizandi ad baptiſmum accedat.

Monet autem Catechiſmus Concilij Tridentini loco citato nu.60. nomen quod baptizato imponitur, ab aliquo Sanctorum ſumendum eſſe; idque duplici de cauſa. Prima, vt baptizatus nominis ſimilitudine ad ſanctitatis, & virtutis imitationem excitetur: altera, vt patronũ habeat in cœlo, qui res ipſius curet. Hinc grauiter reprehendit parentes, qui nomina gentilium, eorum maximè qui ſceleratiſſimi fuerunt, infantibus imponunt.

§. 2.

De inſtitutione Catechumenorum.

Secundò, dato nomine Catechumeni per ali-

quot dies inſtruebantur in rebus quę ad fidem,& bonos mores pertinebant; iuxta illud de Conſecrat.diſt. 4. can. *Ante baptiſmum. Prius ipſe Ieſus cæci nati oculos luto ex ſputo facto ſuperliniuit,& ſic ad aquas Siloë miſit; quia prius debet baptizandus fide Incarnationis Chriſti inſtitui, & ſic ad baptiſmum iam credulus admitti; vt ſciat cuius gratia in eo eſt particeps, & cui iam debitor fiat deinceps.* Ita ibi ex Rabano lib. 1. de inſtitutione clericorum cap.25.

Et can. ſequenti ex Concilio Bracharenſi 2. cap. 1. ſic habetur. *Ante viginti dies baptiſmi ad purgationem exorciſmi Catechumeni concurrant, in quibus viginti diebus omnino ſymbolum, quod eſt, Credo in Deum patrem omnipotentem, ſpecialiter doceantur.* Idem colligitur ex can. *Symbolum* can. *Catechiſmi* can. *Baptizandos* & can. *Non liceat*, qui poſt prædictos immediatè ſequuntur.

Ne autem exiſtimes baptizandos, cæteris neglectis, inſtruendos tantum fuiſſe in rebus ad fidem ſpectantibus, audi quid ſtatim ibidem referatur ex Concilio Carthagin. 4. cap. 85. *Baptizandi nomen ſuum dent* (inquit Concilium) *& diu ſub abſtinentia vini, & carnium, ac manus impoſitionis, crebra examinatione baptiſmum percipiant.* Ex quibus verbis conſtat baptizandos in iis quæ ad bonos mores attinent, exercendos fuiſſe.

Quo refertur illud Ambroſij libro de iis qui initiantur myſteriis, ſtatim initio. *De moralibus quotidianum ſermonem habuimus.* Et quod habet Auguſtin. lib. de Fide, & operibus

cap.9.& 11. Vbi arguit eos qui exiſtimabant fidei tantùm, non autem morum præcepta Catechumenis tradenda eſſe.

Hic autem mos adhuc in Eccleſia viget, eumque ſeruandum Rituale Romanum monet his verbis, quæ habentur vbi de baptiſmo adultorum. *Si quis adultus ſit baptizandus, debet priùs ſecundum Apoſtolicam regulam, in Chriſtiana fide, ac ſanctis moribus diligenter inſtitui; & per aliquot dies in operibus pietatis exerceri: eiuſque voluntas, & propoſitum ſæpius explorari: & non niſi ſciens, & volens, probéque inſtructus baptizari.*

§. 3.

De ſcrutiniis.

Tertiò, ab eo die quo competentes nomina ſua dabant, vſque ad diem baptiſmatis, fieri ſolebant ſeptem ſcrutinia, vt habetur in Ordine Romano vbi de denunciatione ſcrutinij: vt certò conſtaret an qui baptizandi erant, verè, & ex animo fidem Catholicam amplecti vellent. Primum autem incipiebat à feria 4.poſt Dominicam tertiam quadrageſimæ:& tertium quod erat præcipuum, fiebat feria 4. poſt Dominicam 4. eiuſdem quadrageſimæ, vt colligitur ex dicto Ordine Romano loco citato. Porro ad hunc morem alludere videtur Rituale Romanum, cum ait in verbis citatis, eius qui vult baptizari, voluntatem, & propoſitum ſæpiùs exploranda eſſe.

Notat autem Iſidorus lib. 1. de Eccleſiaſticis officiis cap. 27. in more poſitum fuiſſe in ipſis

ſcrutiniis vt die palmarũ infantium capita lauarentur, & ita præpararentur ad vnctionem verticis in baptiſmo peragendam: Atque inde factum eſſe, vt diem illum vulgò capitilauium appellarẽt.

§. 4.

De abrenunciationibus Satanæ.

Quartò, baptizandus abrenunciabat Satanæ, & omnibus operibus, ac pompis eius. Cuius cæremoniæ meminit Clemens Romanus lib. 7. Conſtitut. Apoſtolicarum cap. 41. & 42. vbi monet eam ab Apoſtolis originem duxiſſe, traditque hanc formam abrenunciationis, *Renuncio Satanæ, & operibus eius, & pompis eius, & cultui eius, & Angelis eius*, &c.

Meminit etiam Tertull. De ſpectaculis cap. 4. vbi ait. *Cum aquam ingreſsi, Chriſtianam fidem in legis ſuæ verba profitemur, renunciaſſe nos diabolo, & pompæ, & Angelis eius ore noſtro conteſtamur.* Eadem ſcribit aliis locis.

Item Cyrillus Hieroſolimitan. Catecheſi prima myſtagogica *Primum* (inquit) *ingreſsi eſtis in porticum domus baptiſterij, & ſtantis verſus occidentem mandari vobis audiſtis, vt protenſa manu tanquam præſenti Satanæ renunciaretis.* Et poſtea. *Sed tamen audis, quod tibi iniungitur, vt extenſa manu tanquam ad præſentem dicatur, renuncio tibi Satana,*

Denique notanda ſunt aurea hæc verba Ambroſij lib. de iis qui initiantur myſteriis cap. 2. *Ingreſſus es regenerationis ſacrarium, repete quid interrogatus ſis; recognoſce quid reſponderis; renuncia-*

ſti diabolo, & operibus eius; mundo, & luxuriæ eius, ac voluptatibus: tenetur vox tua non in tumulo mortuorum, ſed in libro viuentium. Eadem ſcribit lib. 1. de ſacram. cap. 2.

Solebat autem olim hæc cæremonia fieri in ipſis ſcrutiniis, & poſtea etiam paulò ante baptiſmum, vt ex ſacramentario Gregorij obſeruat Pamelius ſcholio in 1. lib. Tertull. de baptiſmo §. *Poſt hæc.* Nunc verò ſolet fieri abrenunciatio ante baptiſmum, quando ſcilicet miniſter à Catechumeno, ad fores Templi ſtante, petit primò, an abrenunciet Satanæ. Secundò, an abrenunciet omnibus operibus eius. Tertiò, an etiam omnibus pompis eius. Qui ritus eodem modo iteratur, poſtquam Sacerdos Catechumeni aures, & nares ſaliua liniuit; qua de re conſulendum eſt Rituale Romanum.

Eſt & aliud diſcrimen, quod hæc abrenunciatio antiquitùs fieret à Catechumeno, verſo in occidentem vultu, vt colligitur ex verbis citatis Cyrilli. Quod etiam hodie à Græcis obſeruatur, vt ex eorum Euchologio colligitur, Sacerdos enim vertit baptizandum ad occidentem, & ter interrogat, an Satanæ renunciauerit: cui ſimiliter Catechumenus ter reſpondet, ſe abrenunciaſſe. Deinde Sacerdos ait, *Et inſufla, atque conſputa eum*, quo facto vertit Catechumenum ad orientem. Porro apud nos mos iſte ampliùs non ſeruatur, ſed ſiue Catechumenus verſus ſit ad occidentem, ſiue ad orientem, aut alias mundi partes, ab illo fit renunciatio.

§. 5.

De fidei profeſsione.

Quintò, poſt abrenunciationem Satanæ fiebat profeſſio fidei, de qua poſt Clementem Romanum, Dioniſium Areopagitam, & alios antiquiores agens Hieronimus dialogo contra Luciferianos. *Præterea* (inquit) *cum ſolemne ſit in lauacro, poſt Trinitatis confeſſionem interrogare, credis ſanctam Eccleſiam Catholicam? credis remiſſionem peccatorum?* &c.

Et Auguſtinus lib. de fide & operibus cap. 11. *Cur ergo baptizãdis*(inquit) *vel ſymbolum tradimus, vel reddendum repoſcimus?* Et lib. 4. de ſymbolo ad Catechumenos, *Accepiſtis & ſymbolum, protectionem parturientis contra venena ſerpentis.* Et lib. 8. confeſſ. cap. 2. refert hiſtoriam Victorini Rhetoris, qui ſymbolum elata voce, ex edito loco de more recitare voluit ante ſuſceptionem baptiſmi; etſi facultas ipſi fieret à Sacerdotibus ſubmiſſa, vel alta voce illud pronunciandi.

Hoc autem notandum eſt diſcrimen quoad hunc ritum, inter Eccleſiam Latinam, & Græcam, quod hæc antiquum illum morem obſeruat, quo baptizandus profeſſionem fidei emittere ſolebat verſo ad orientem vultu. Poſtquam enim Sacerdos in eam partem illum conuertit, ter quærit ab eo vtrum adiungatur ad Chriſtum, cui reſpondet Catechumenus ſe adiungi. Et rurſus petit, an adiunctus ſit Chriſto, cui alter reſpondet ſe adiunctũ eſſe. Deinde ter quærit, an credat

ei cui baptizandus reſpondet ſe credere ipſi tanquam Regi,& Deo;& ſtatim ad ſingula interrogata ex integro recitat ſymbolum , Credo in vnum Deum, &c.

In Eccleſia autem Latina , poſt triplicem abrenunciationem , Sacerdos interrogat Catechumenum;primò,an credat in Deum Patrem omnipotentem, Creatorem cœli,& terræ. Secundò,an credat in Ieſum Chriſtum , filium eius vnicum, Dominum noſtrum,natum,& paſſum. Tertiò, an credat & in Spiritum ſanctum , Sanctam Eccleſiam Catholicam , Sanctorum communionem, remiſſionem peccatorum, carnis reſurrectionem, & vitam æternam. Quibus interrogationibus ſatisfacit baptizandus , ad ſingulas dicens , credo: neque ſymbolum integrum recitat tunc,ſed poſtea ſimul cum Sacerdote, quando ingreſſus eſt Eccleſiam,& fiunt exorciſmi,vt notatur in Rituali Romano.

§. 6.

De inſufflationibus.

Sextò, ſequuntur inſufflationes quæ pertinent ad exorciſmum , non eæ quidem quas ſuprà à Catechumenis fieri diximus, quando verſi ad occidentem abrenunciant Satanæ;ſed illæ quas facit Sacerdos ſuper faciem Catechumeni,vt ab illo Dæmonem expellat.

De hac cæremonia loquitur Cyrillus Hieroſol.in præfat.Catecheſ.his verbis,*Exorciſmos ſtudioſè ſuſcipe, etiam ſi inſpiratus iam ſis.* Quaſi dice-

ret non eſſe negligendos exorciſmos qui poſt inſpirationem,ſeu exſufflationem adhibentur.

Auguſt. lib. 6. contra Iulian. cap. 5. *Sed etſi nulla ratione indagetur, nullo ſermone explicetur, verum tamen eſt quod antiquitus veraci fide Catholica prædicatur, & creditur per Eccleſiam totam, quæ filios fidelium nec exorcizaret,nec exſufflaret, ſi non eos de poteſtate tenebrarum, & à Principe mortis erueret. Quod in libro meo,cui velut reſpondes, à me poſitum eſt;ſed id tu commemorare timuiſti,tanquam ipſe ab orbe toto exſufflandus eſſes, ſi huic exſufflationi, qua Princeps mundi & à paruulis eiicitur foras, contradicere voluiſſes.*

Rabanus lib. 1. de Inſtitut. clericorum cap. 27. *Poſtquam ſe baptizandus* (inquit) *per confeſſionem veræ fidei,in alterius commendauerit dominium,& per abrenunciationem à prioris poſſeſſoris ſe alienauerit ſeruitio; exſufflatur ab eo ſæua poteſtas, vt per pium Sacerdotis miniſterium, Spiritui ſancto cedat fugiens ſpiritus malignus.* Ita ille,vt refertur de Conſecrat. diſt. 4. cap. *Poſtquam.*

Cæleſtinus in epiſt. ad Epiſcopos Galliæ cap. 12. *Illud etiam* (inquit) *quod circa baptizandos in vniuerſo mundo Sancta Eccleſia vniformiter agit,non otioſo contemplamur intuitu; cum ſiue paruuli, ſiue iuuenes ad regenerationis veniunt ſacramentum, non prius fontem vitæ adeunt,quam exorciſmis,& exſufflationibus clericorum ſpiritus immundus ab eis abigatur.*

His adde Concilium Conſtantinopol. 1. can. 9. vbi hæc verba habentur. *Et primo quidem die ipſos Chriſtianos facimus* (id eſt vt graues Theologi explicant, aſcribimus numero eorum qui

baptizandi ſunt) *ſecundo Catechumenos: deinde tertio exorcizamus ſiue adiuramus ipſos, ter ſimul in faciem eorum, & aures inſuflando.*

Hæc porro cæremonia ab Eccleſia etiam hoc tempore obſeruatur: ſiquidem poſtquã Sacerdos baptizãdum interrogauit, an credat in Deum Patrem; in Ieſum Chriſtum, & Spiritum Sanctum: quater in faciem illius inſufflat, nonnulla verba proferens quæ habentur in Rituali Romano, vbi agitur de baptiſmo adultorum; de quo præſertim hæc omnia intelligenda ſunt, cum ritus illi qui in paruulorum baptiſmo ſeruantur, ab aliis nonnihil differant.

Vt autem colligitur ex Euchologio græcorum hæc cæremonia exſufflationum etiam apud illos eſt in vſu. Ibi enim habetur, Sacerdotem imprimis curare vt Catechumenus cingulum ſoluat, exuat veſtimenta, & deponat calceos: poſtea verò illum ſola tunica interiori amictum, ſoluto cingulo, nudo capite, diſcalceatum, rectoque corpore, ac demiſſis manibus ſtantem ad orientem ſiſtit; & tum in faciem eius ter inſufflat.

Deinde verò quando Catechumenus ingreſſus eſt templum, Sacerdos ſubmiſſa voce Deum orãs, vt ei adapariat oculos mentis, inſufflat in os eius, & frontem, & pectus dicens; *expelle ab eo omnem malum & immundum ſpiritum, deliteſcentem, & latitantem in corde ipſius*: atque hoc ter repetit, & inceptam orationem proſequitur.

§. 7.

De ſigno Crucis.

Septimò, ſignum Crucis in fronte Catechu-

meni ſola manu Sacerdotis infigi ſolebat. Vnde eſt illlud Auguſt. lib. de catechizandis rudibus, capite viceſimo. *Crucis ſigno in fronte hodie tāquam in poſte ſignandus es.* Quod intelligi non debet de ſigno Crucis, Oleo, aut Chriſmate fronti impreſſo, ſed ſola manu; Auguſt. enim eos alloquitur, qui ante ſuſceptionem baptiſmi in fide inſtruendi erant: hæc autem inſtructio fiebat multò antequam conferretur baptiſmus; & conſequenter antequam imprimeretur Catechumenis crucis ſignum cum Oleo ſancto: quippe hæc conſignatio non fiebat niſi ipſo die baptiſmatis.

Addo, baptizandum non modò in fronte, ſed etiam in pectore olim ſignatum fuiſſe, vt docet Raban. lib. 1. de Inſtit. clericorum cap. 27. relatus de Conſecrat. diſt. 4. can. *Poſtea* in hunc modum. *Poſtea ſignatur baptizandus ſignaculo ſanctæ Crucis, tam in fronte, quam in corde; vt ab eo tempore ipſe Apoſtata diabolus; in vaſe ſuo priſtino ſuæ interemptionis cognoſcens ſignaculum, iam ſibi deinceps illud ſciat eſſe alienum.*

Sicut autem præcedentes, ita & hęc ſigni Crucis cæremonia, eſt nunc in vſu in ſolemni adminiſtratione baptiſmi. Sacerdos enim pollice frontem, & pectus baptizandi ſignat dicens. *N. Accipe ſignum Crucis tam in fronte, quam in corde,* &c. & poſt orationem, *Te deprecor*, iterum pollice fronti, auribus, oculis, naribus, ori, pectori, & ſcapulis totidem ſigna Crucis imprimit. Eique toti poſtea benedicit ſub hac verborum forma, *ſigno te totum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti,* &c.

Hanc etiam Latinorum cæremoniam ex parte

retinent hodie græci, vbi enim Sacerdos in faciem Catechumeni ter inſufflauit, eo modo quo ſupra diximus; tum frontem, & pectus illius ſigno crucis ter munit, & manum ei impponit, vt dicemus poſtea.

§. 8.

De impoſitione manuum.

Octaua cæremonia baptiſmi eſt manuum impoſitio, de qua Concil. Carthagin. 4. ita ſcribit cap. 85. *Baptizandi nomen ſuum dent, & diu ſub abſtinentia vini, & carnium, ac manus impoſitione crebra examinati baptiſmum percipiant.* Hic textus refertur de Conſecrat. diſt. 4. cap. *Baptizandi.*

In Concilio etiam Hiſpalenſi 2. cap. 7. ſtatuitur, non licere Præsbiteris benedicere Eccleſiam, vel Altaria conſecrare; neć per impoſitiones manus fidelibus baptizandis, vel conuerſis ex hæreſi Spiritum ſanctum tradere; nec Chriſma conficere, nec Chriſmate baptizatorum frontem ſignare, &c. Ex qua determinatione non obſcurè colligitur, varias manuum impoſitiones olim fieri ſolitas ante celebrationem baptiſmi.

Auguſt. etiam lib. 2. de Peccatorum meritis, & remiſſione cap. 26. *Non vnius* (inquit) *modi eſt ſanctificatio, nam & Catechumenos, ſecundum quendam modum ſuum per ſignum Chriſti, & orationem manus impoſitionis puto ſanctificari*, &c. De qua ſanctificatione ſtatim agens, *Iſta* (inquit) *ſanctificatio Catechumeni, ſi non fuerit baptizatus, non ei valet ad intrandum regnum Cœlorum, aut ad peccatorum*

torum remiſſionem. Quæ verba notanda ſunt, ne quis fortè priora perperam intelligat.

Videtur autem cæremonia impoſitionis manuum, originem duxiſſe ex Euangelio. Nam cap. 19. Matth. dicitur, oblatos eſſe Chriſto paruulos, vt manus eis imponeret, & oraret: & ſtatim additur, *Et cum impoſuiſſet eis manus, abijt inde.* Actor. etiam. 8. de Petro, & Ioanne ad Samaritanos dicitur, *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant ſpiritum ſanctum.* Et cap. 9. legitur. Ananiam manus Saulo impoſuiſſe.

Cæterum hæc etiam cæremonia in noſtro baptiſmo ſæpe eſt in vſu; nam quando Sacerdos electum ſignauit modo prædicto, imponit illi manum, & recitat orationem quæ incipit, *Omnipotens ſempiterne Deus, &c.* Rursùs, poſtquam ſal illi deguſtandum dedit, imponit illi manum recitans orationem, *Deus Abraham, Deus, Iſaac, &c.* Et idem tertiò præſtat poſt exorciſmum, *Ergo maledicte diabole*, recitans orationem cui initium eſt, *Deus immortale præſidium*, & ſæpe aliàs, vt præſcribitur in Rituali Romano.

At neque in hac cæremonia græci diſcrepant à Latinis, quantum ad ipſam ſubſtantialem impoſitionem manuum (etſi quantum ad earum accidentariam varietatem nonnulla ſit inter eos diuerſitas) nam poſtquam ſacerdos græcus ſignum crucis fronti, & pectori Cathecumeni ter infixit, impoſita manu ſuper caput eius, recitat orationẽ qua illi virtutes Theologicas, veræ Trinitatis cognitionem, auxilia ad exequẽda mandata diuina, & alia eius generis precatur.

m

§. 9.

De exorciſmis.

Nona cæremonia eſt exorciſmus, cuius antiquitas ſatis probata relinquitur ex dictis ſupra vbi de inſufflationibus: ſupereſt vt de illo nonnulla hîc breuiter obſeruemus. Primò munus exorcizandi, ſeu adiurandi Dæmones, habere fundamẽtum in ſcriptura, vt intelligitur ex verbis illis Chriſti Marci. 5. *Exi ſpiritus immunde ab homine,* quem loquendi modum imitantur exorciſtæ in ſuis adiurationibus.

Secundò poteſtatẽ expellendi Dæmones Apoſtolis à Chriſto fuiſſe conceſsã Matth. cap. 10. vbi ita legitur. *Et conuocatis duodecim diſcipulis ſuis, dedit illis poteſtatem ſpiritum immundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem, languorem & infirmitatem.* Idem habetur marci. 3. *Et dedit illis poteſtatem curandi infirmitates, & eijciendi dæmonia.*

Tertiò, exorciſmos prodeſſe ijs Catechumenis qui ſunt Energumeni, ad Dæmones ex eorum corporibus eijciendos: hoc enim interdum à Deo impetrat Sacerdos, quamuis non ſemper. Iis verò etiam qui à Dæmone non obſidentur, catenus proſunt, quatenus Sacerdos ſuis precibus à Deo obtinet, vt deinceps à Dæmone non obſideantur. Et præterea gratiam impetrat contra Dæmonum inſidias, ne impediant quin baptiſmus ritè adminiſtretur, & ſuſcipiatur.

Quartò, hanc cæremoniam inter baptizandum diligenter obſeruari tam à Latinis, quam à

Græcis vt conſtat ex eorum libris Ritualibus, in quibus ritus exorcizandi, ſeu adiurandi Dæmones præſcribitur. Sed in hoc diſcrepant, quod apud Latinos orationes ad exorciſmos deſtinatæ, non finiuntur more aliarum verbis illis, *per eundem Chriſtum Dominum noſtrum*, ſed illis alijs, *per eum qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem:* Quia ſcilicet Dæmones diem iudicij valdè pertimeſcunt.

Exorciſmi vero Græcorum ita concluduntur, *Quoniam glorificatum eſt nomen Patris, & Fily, & Spiritus ſancti, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.* Vel ſic. *Quoniam imperium eſt penes Chriſtum Deum noſtrum, cum Patre, Spiritu ſancto nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.* Sed hæc formula cum alia coincidit, agit enim de potentia, & imperio Chriſti, quod maximè in vltimo iudicio omnibus poteſiet.

Ex his collige, quam meritò ſint deridendi, & exſufflandi Caluiniſtæ, qui exſufflationes, & exorciſmos in baptiſmo à Catholicis adhiberi ſolitos, ridét. Illis ſane apprimè conuenit illud Eliæ Cretenſis de Iuliano, *Iulianus noſtra irridere tentans, ridiculum ſe præbuit.* Cum riſu, & ſibilo digni ſint, qui vniuerſalem Eccleſiæ morem, ab Apoſtolorum temporibus vſque ad hanc diem religiosè obſeruatum, damnare non verentur.

§. 10.

De Guſtatione ſalis.

Decima cæremonia eſt guſtatio ſalis à Sacerdote benedicti, cuius meminit Rabanus loco citato, dicens. *Tunc datur baptizando ſal benedictũ in os, vt*

per ſal typicum ſapientiæ ſale conditus, fœtore careat iniquitatis, & nec à vermibus peccatorum putreſiat; ſed magis illæſus ſeruetur, ad maiorem gratiam percipiendam. Ita refertur ex illo de conſecrat. diſt. 4. can. *Ex hinc.*

Et can. ſequenti hæc verba habentur ex Beda lib. 2. in Eſdram cap. 9. *Sal cæleſtis ſapientiæ, quo initiantur Catechumeni, in cunctis operum noſtrorum ſacrificijs iubemur offerre.*

Porro antiquitùs ſal benedictum dari ſolebat catechumenis Paſchali die, vt intelligitur ex Concil. Carthagin. 3. circa tempora Siricij Papæ, anno Domini 397. celebrato. Ibi enim cap. 5. hoc ſtatuitur. *Item placuit vt per ſolemniſſimos Paſchales dies, ſacramentum catechumenis non detur, niſi ſolitum ſal: quia ſi fideles per illos dies ſacramentum non mutant, nec catechumenis oportet mutari.* Quo loco per ſacramentum quod impoſterum catechumenis dari prohibetur, non Euchariſtia, vt quidem falsò exiſtimant, cum ea nunquam catechumenis dari ſolita eſſet; ſed panis benedictus intelligi debet.

Nunc autem conſuetudo inualuit, vt ſal catechumenis guſtandum minimè porrigatur, niſi ipſo die baptiſmatis, idque paulò antè dæmonis adiurationes: tunc enim Sacerdos pollice, & indice parum ſalis benedicti in os catechumeni immittit, dicens, *Accipe ſal ſapientiæ, propitiatio tibi ſit in vitam æternam, Amen.* Huius autem cæremoniæ nulla fit mentio in Euchologio græcorum, quare veriſimile eſt eam ab illis in baptiſmo non vſurpari.

§. 11.

De tactu aurium, & narium.

Vndecima cæremonia eſt illa qua aures, & nares catechumeni extremis digitis ſaliua illitis, tanguntur. De qua egregiè Rabanus lib. 1. citato de inſtitut. clericorum. cap. 27. *Poſtea tanguntur ei nares, & aures cum ſaliua, & dicitur ei verbum illud Euangelicum, quod Ieſus quãdo ſurdum, & mutum ſanauit tangens cum Sputo, linguam eius, & mittens digitos in auriculas eius, dixit, Epheta quod eſt adaperire. Hoc enim ſacramentum hic agitur, vt per ſaliuam typicam Sacerdotis, & tactum, ſapientia & virtus diuina ſalutẽ eiuſmodi catechumeni operetur; vt aperiantur ei nares ad accipiendum odorem notitiæ Dei: vt aperiantur illi aures ad audiendum mandata Dei, vt aperiatur ei ſenſus in intimo corde ad reſpondendum.* Ita ille vt habetur de conſecrat. diſt. 4. cap. *Poſtea tanguntur.*

Ambroſius tactus narium meminit lib. 1. de Sacramentis cap. 1. vt refertur eadem diſtinct. cap. ſequenti. *Propter gloriam* (inquit) *muneris, & operis, non os tangit Epiſcopus, ſed nares. Quare nares? vt bonum odorem accipias pietatis æternæ.* Ibidem etiam loquitur de apertione aurium. Et quamuis nihil dicat de ſaliua, tamen apertũ eſt ritum illum ab eo approbari, quia ad illum refert exemplum Chriſti, qui ſputo os hominis muti aperuit.

Et hæc etiam cæremonia in Eccleſia latina religiosè obſeruatur. Sacerdos enim pollice, & indice ſumens ſputum (quod eſt ſymbolũ ſapientię) tangit primùm aurem dextram, tum ſiniſtrã bapzandi dicens, *Epheta, quod eſt adaperire.* Deinde tãgit illius nares dicens, *in odorẽ ſuauitatis,* quæ om-

nia ſumuntur ex ſacramentario Gregorij. In Euchologio autem græcorum nulla fit mentio eiuſmodi cæremoniæ.

Ex dictis collige, immerito Caluinum ritum de quo iam locuti ſumus, ridere, niſi eadem libertate Chriſtum ſubſannet, quod ſaliua os muti, & luto oculos cæci aperuerit.

§. 12.

De vnctione Olei.

Duodecima cæremonia baptiſmum præcedés, eſt vnctio oleo facta; pro qua citantur multi Patres, qui tamen non de illa ſed de vnctione Chriſmatis, quæ fit poſt baptiſmũ loquuntur. Rabanus lib. 1. de inſtitut. Clericorũ cap. 27. de illa vnctione olei loquens ait. *Deinde a Sacerdote inũgitur, vt ſacrum baptiſma cum fide acceptu cuſtodiatur: vngitur tunc illius pectus de oleo ſanctificato vt cũ inuocatione ſanctæ Trinitatis mẽs eius cõfortetur. Vngitur & inter ſcapulas de eodem oleo, vt vndique muniatur, & ad bona opera facienda per Dei gratiam roboretur.* Ita ille, vt refertur de conſecrat. diſt. 4. cap. *Deinde.*

Auguſt. in Euangelium Ioannis tract. 44. *Si autem* (inquit) *dixerit non ſum, adhuc quæris abeo, catechumenus, an fidelis? Si reſponderit tibi, catechumenus, inunctus eſt nondum lotus.* Et poſt pauca, *Et hoc Catechumeni audiunt, ſed non eis ſufficit ad quod inuncti ſunt; feſtinent ad lauacrum ſi lumen inquirunt.*

Iuo Carnoten. ſerm. de Sacram. dedicat. *Accepiſtis et iam* (inquit) *oleum ſanctum in pectore, vt vigeret in corde veſtro ſapientia, Accepiſtis & in humero dextro, vt in exercitijs bonorũ operũ indeficiens ſeruetur patientia: neque aliquando nouerit ſiniſtra veſtra, quid faciat dextera veſtra. Quia verò in humeris vi-*

gor cõſtat portandi oneris, huius partis vnctione (hriſti athletæ dedicati eſtis vt ſciatis vos ad certamen eſſe vocatos: & per totum vitæ veſtræ curſum, contra antiquum hoſtem publicis & priuatis congreſſionibus eſſe pugnaturos.

Ex dictis conſtat vnctioné olei in duabus partibus fieri conſueuiſſe, nimirum in pectore, & in ſcapulis, vt nunc etiam fit in Eccleſia Latina. Cyrillus tamen Hieroſol. catecheſi 2. Myſtagogica docet Catechumenos vngi conſueuiſſe per totum corpus. Quem ritum etiam hodie Græci obſeruant, immediatè enim antequam baptizetur Catechumenus, Sacerdos accepto oleo, quod paulo ante benedixit, ter inſufflans in vas olei, & trina vice ipſum oleum à Diacono geſtatũ, ſignans, facit ſignum crucis in fronte, pectore, dorſo, & reliquis partibus baptizandi dicens, *vngitur ſeruus Dei .N. oleo exultationis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Et hæc de cæremonijs quæ baptiſmum pręcedunt, veniamus ad illas quæ ipſum comitantur.

§. 13.

De loco Baptiſmi.

Decima tertia igitur cæremonia ſpectat ad locum in quo baptiſmus ſolemnis dari debet: initio enim naſcentis Eccleſiæ Catechumeni baptizari ſolebant in fluuijs, in fontibus, in vijs, in domibus, &c. vt ex ſcriptura ſacra colligere licet. Temporis verò progreſſu, ad maiorem reuerentiam ſacramenti, ædificata fuerunt baptiſteria, in quibus celebraretur baptiſmus.

Porro in qualibet ciuitate vnum dumtaxat extruebatur baptiſterium, idque prope maiorem

vrbis Baſilicam, cuius loco nunc in ſingulis Eccleſiis habemus fontē lapideum, extra quem neminem licet baptizare, niſi vrgente neceſſitate; aut ſi baptizandus eſſet filius Regis, vel magni cuiuſdā Principis, vt conſtat ex Clementina vnica *De baptiſmo, & eius effectu*, quæ ita habet. *Præſenti prohibemus edicto, ne quis de cætero in aulis, vel cameris, aut aliis priuatis domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, aliquos niſi Regum, vel Principū quibus valeat in hoc caſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, propter quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi, audeat baptizare. Qui autem ſecus præſumpſerit, aut ſuam in hoc præſentiam exhibuerit, taliter per Epiſcopum ſuum caſtigetur, quod alij attentare ſimilia non præſumant.*

Quo loco duo obſeruanda ſunt, primò, in Clementina mox citata, nomine Principū non intelligi quoſlibet Principes, ſed eos tātùm qui ſunt ſupremi, & nulli alteri ſubduntur, vt docet ibidem Gloſſa, quam multi recentiores ſequuntur.

Secundò, aduerte ſi Rex, aut Supremus aliquis Princeps velit filiū ſuum in priuato oratorio baptizari, adhibendas eſſe reliquas cæremonias quæ in baptiſmo communiter vſurpari ſolent; Clemētina enim loquitur de loco, & nulla eſt ratio cur priuilegium Principibus conceſſum ad alios ritus extendi debeat. Hoc porro intellige extra caſum neceſſitatis, nam ſi puer in diſcrimine verſaretur, omnes ſolemnitates omittendæ eſſent.

§. 14.

De tempore Baptiſmi.

Decima quarta cæremonia reſpicit tempus in

quo baptiſmus dari conſueuit. Duo enim tempora olim ad hoc munus deſtinata erant, nimirum vigilia Paſchatis, & vigilia Pentecoſtes: extra quos dies baptiſmus, niſi in graui neceſſitate, conferri non poterat.

Hinc eſt illud Gelaſii relatum de Conſecrat. diſt. 4. *Baptizandi ſibi quiſpiam paſſim quocunque tempore, nullam credat ineſſe fiduciam, præter Paſchale feſtum, & Pentecoſtes venerabile ſacramentum; excepto dumtaxat grauiſſimi languoris incurſu, in quo verendum eſt, ne morbi creſcente periculo, ſine remedio ſalutis fortaſſis ægrotans exitio præuentus abſcedat.*

Item illud Syricij ad Himerium Tarraconenſem ep. 1. vt refertur eadem diſt. *Non ratione authoritatis alicuius, ſed ſola temeritate præſumitur, vt paſſim ac liberè natalitiis Chriſti, ſeu apparitione, nec non & Apoſtolorum, ſeu martyrum feſtiuitatibus innumeræ, vt aſſeris, plebes baptiſmi myſterium conſequantur, cum hoc ſibi priuilegium & apud nos, & apud omnes Eccleſias Dominicum ſpecialiter Paſcha defendat cum ſua Pentecoſte.*

Leo ibidem etiam relatus, *Duo tempora* (inquit) *id eſt Paſcha, & Pentecoſte, ad baptizandum à Romano Pontifice legitimè ſunt præfixa, vnde quia maniſeſtiſſime patet baptizandis in Eccleſia electis, hæc duo tempora de quibus locuti ſumus, eſſe legitima; dilectionem veſtram monemus, vt nullos alios dies huic obſeruantiæ miſceatis.*

Quamuis autem hæc conſuetudo iamdudum ſit antiquata, illius tamen adhuc nonnulla veſtigia cernuntur. Primò enim quia à die baptiſmatis vſque ad octauam Paſchæ, baptizati veſtibus

albis induti incedebant, hinc factum eſt vt Dominica prima poſt Paſcha, Dominica in albis appellata fuerit.

Deinde mos ille etiam nunc ſeruatur cantandi Litanias in vigiliá Paſchę, & Pentecoſtes; & benedicendi fontem in quo baptiſmus confertur.

Ac tandem prædictis ſolemnitatibus Paſchæ, & Pentecoſtes dicere ſolemus in canone Miſſæ, *Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus, pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua, & Spiritu ſancto, tribuens eis remiſsionem omnium peccatorum*, &c.

§. 15.

De vſu aquæ benedictæ in Baptiſmo.

Decima quinta cæremonia eſt, vt aqua non adhibeatur ad baptiſmum quin ſit benedicta, & cõſecrata. Licet enim aqua ſimplex ad ſubſtantiam baptiſmi ſufficere poſſit, vt ſupra diximus: vſus tamen inualuit, vt non conferatur baptiſmus niſi aqua benedictione aliqua verborum, & trina Chriſmatis mixtione ſit conſecrata.

Huius cæremoniæ meminit Dioniſius Areop. cap. 2. de Hierarch. Eccleſ. vbi docet Pontificem aquas ſancta prece, & inuocatione ſanctificare, terque in eas in formam crucis chriſma infundere. Pro eadem ſententia citari ſolent Baſilius, Cyprianus, Ambroſius, & Auguſtinus. Verum iſti loquuntur tantùm de benedictione aquæ quæ fit per verba, non autem de illius conſecratione quæ fit per infuſionem chriſmatis.

Alcuinus tamen lib. de Diuinis officiis cap. de ſabbato ſancti Paſchæ non obſcurè vtriuſque benedictionis meminit cum ait, *Fonte benedicto,* (id eſt aqua fontis per verba & orationes benedicta) *accipit Pontifex chriſma cum oleo mixto in vaſe ab Archidiacono, & aſpergit per medium fontis in modum crucis.*

Ex quibus verbis intelligis, hunc ritum non omnino eo modo iam ſeruari quem deſcribit Alcuinus; dicit enim chriſma cum oleo in vaſe mixtum fuiſſe, antequã vtrumque Pontifex aquæ infunderet. Iam verò poſt orationes quibus fons benedicitur, Sacerdos primò infundit oleum Catechumenorum: ſecundò, chriſma: tertiò vtrumq; ſimul, ac denique oleum miſcet cum aqua, & manu ſpargit per totum fontem vt habetur in Miſſali Romano, vbi legendæ ſunt aliæ cæremoniæ quæ in hac benedictione ſeruantur.

Græci vero aliter agunt; nam immediatè antequam Catechumenum mox baptizandum, inungant oleo per totũ corpus, modo ſupra memorato; Sacerdos ter canit cum populo, *alleluia*, facitq; tres cruces effundens in aquam oleum Catechumenorũ, quo tunc, loco chriſmatis vtuntur Græci.

Notandum autẽ hîc eſt ex Rituali Romano vbi de materia baptiſmi, aquã quæ in ſabbato Paſchę, vel Pentecoſtes fuit benedicta, ſeruandam eſſe toto illo anno ad baptiſmum adminiſtrandum. Quod ſi adeo imminuta ſit, vt ad baptizandũ ſufficere non videatur, alia non benedicta admiſceri poteſt, in minori tamen quantitate.

Si verò aqua omnino defecerit, Parochus in fontẽ benè mundatum, ac nitidum recentẽ aquã

infundat,eamque benedicat iuxta ritum præſcriptum. Quod ſi conglaciata ſit, curetur vt liquefiat. Sin autem ex parte congelata ſit,aut nimium frigida, poterit Sacerdos parum aquæ naturalis non benedictæ calefacere, & admiſcere aquæ baptiſmali in vaſculo ad id parato, & ea tepefacta ad baptizandum vti,ne noceat infantulo.

§. 16.

De trina merſione.

Decima ſexta cæremonia eſt trina merſio qua olim baptiſmus conferri ſolebat; vt intelligitur ex can. 49. Apoſt. vbi dicitur, *Si quis Epiſcopus, aut Presbiter in vna initiatione non tres merſiones, ſed vnam dumtaxat, quæ in mortem Domini detur peregerit, deponatur.*

Et ex Pelagio Papa relato cap. *Multi ſunt*, de Conſecrat. diſt. 4. vbi ait. *Multi ſunt qui in nomine ſolùm Chriſti vna etiam merſione ſe aſſerunt baptizare; Euangelicum verò præceptum ipſo Deo, & Domino noſtro Ieſu Chriſto tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis, trina etiam merſione ſanctum baptiſma vnicuique tribuere.*

Circa quæ verba illud obſeruandum eſt, ea non ita debere intelligi,vt trina merſio ſit neceſſaria ex præcepto Chriſti, ſed tantùm vt baptiſmus detur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: hoc enim ad ſummum probat ratio quam ſubdit Pelagius his verbis *dicente Domino, Ite baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, quo loco nulla fit mentio triplicis

merſionis. Porro quia trina merſio ſatis congruebat expreſſioni trium perſonarum, idcirca Eccleſia ſtatuit vt adhiberetur.

Hoc tamen præceptum alias ob cauſas ab Eccleſia fuit poſtea abrogatum, vt conſtat imprimis ex Gregorio lib. 1. epiſt. 41. relatus de Conſecrat. diſt. 4. cap. *De trina*, vbi poſt alia hæc addit. *Dum in tribus perſonis vna ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmo vel ter, vel ſemel immergere; quando & in tribus merſionibus perſonarum Trinitas, & in vna poteſt diuinitatis ſingularitas deſignari.*

Idem etiam manifeſtum fit ex Concil. Tolet. 4. can. 5. vbi approbatur doctrina Gregorij iam tradita, ſcilicet baptiſmum valere, ſiue trina, ſiue vnica merſione fiat. Ne tamen Hiſpani viderentur conſentire Arrianis, qui ter pueros aquæ immergebant, vt in Deo tres eſſe ſubſtantias indicarent, præcepit illis ibidem Concilium, vt vnicam tantùm merſionem adhiberent.

Rituale verò Romanum hæc præcipit. *Baptiſmus licet fieri poſſit, aut per infuſionem aquæ, aut per immerſionem, aut per aſperſionem; primus tamen vel ſecundus modus, qui magis ſunt in vſu, pro Eccleſiarum conſuetudine retineantur: ita vt trina ablutione caput baptizandi perfundatur, vel immergatur in modum crucis, vno & eodem tempore quo verba proferuntur: & idem ſit aquam adhibens, & verba pronuncians.* Certè Latini communiter trina infuſione in baptiſmo vtuntur, Græci verò ſemper trinam immerſionem adhibent.

§. 17.

De ſuſceptoribus.

Decima ſeptima cæremonia in eo conſiſtit vt baptizandus habeat ſuſceptorem, qui illum è ſacro fonte leuet; & ſi opus ſit de rebus fidei inſtruat. Verùm quia præcedenti diſputatione ſect. 3. ſatis fusè pro inſtituto noſtro, de iis qui ad officium ſuſceptorum adhibentur, diſſeruimus; non opus eſt vt hic in eo ritu explicando diutiùs immoremur. Et hæc de cæremoniis comitantibus baptiſmum dicta ſufficiant, de ſubſequentibus pauca dicamus.

§. 18.

De pacis oſculo.

Decima octaua cæremonia quæ olim obſeruari ſolebat, erat pacis oſculum, quo Sacerdos denotabat recens baptizatum quem oſculabatur, eſſe fratrem noſtrum. Huius cæremoniæ meminit Cyprianus lib. 3. epiſt. 8. dicens, *Nam etſi adhuc infans à partu nouus eſt, non ita eſt tamen, vt quique illum in gratia danda, atque in pace facienda horrere debeat oſculari, quod in oſculo infantis, vnuſquiſque noſtrum pro ſua religione, ipſas adhuc recentes Dei manus debeat cogitare, quas in homine modo formato, & recens nato quodammodo exoſculamur; quando id quod Deus fecit amplectimur.* Verùm hæc cæremonia neque apud Latinos, neque apud Græcos eſt iam in vſu.

§. 19.

De vnctione Chriſmatis.

Decima nona eſt vnctio Chriſmatis,cuius poſt Dioniſium de Eccleſ.Hierar.cap.2.meminit Tertull.lib.de baptiſmo cap.7. dicens,*exinde egreſſi de lauacro , perungimur benedicta vnctione* , id eſt vnguento ſacro, ſeu chriſmate quod ex balſamo, & oleo componitur.

Hyeronimus in Dialogo aduerſus Luciferianos ait non licere Presbiteris,ſine iuſſione Epiſcopi,& ſine Chriſmate quemquam baptizare. Et lib.2. comment.in cap.3.Abacuc,*Ac ne forte qui chriſma baptiſmi perdiderũt,deſperent de chriſmate reparãdo.*

Rabanus Maurus lib. 1.de Inſt.Clericorũ cap. 28. *Poſtquam*(inquit)*aſcẽderit baptizatus de fonte, ſtatim ſignatur in cerebro a Presbitero cũ ſacro Chriſmate,ſequente ſimul & oratione,vt regni Chriſti particeps fiat,& à Chriſto Chriſtianus poſſit vocari.*

Denique Concil.Arauſ.1.cap.1.*Nullus*(inquit) *miniſtrorum qui baptizandi recipit officium , ſine Chriſmate vnquam debet progredi quia inter nos placuit ſemel in baptiſmate chriſmari.*

In qua autem corporis parte fieri debeat hæc chriſmatis vnctio,ſatis indicat Rabanus loco iam citato. Item Ambroſius lib. 3. de Sacram.cap.1. vbi vocat myſterium, vnguentũ ſupra caput baptizati ; quibus verbis denotat baptizatum in vertice capitis Chriſmate vnctum fuiſſe : qui mos adhuc viget in Eccleſia Latina.

Gæci tamen , vt & in multis aliis , ita & in

hoc ritu nobiſcum in eo diſcrepant, quod baptizatum ſacro vnguento in fronte, oculis, naribus, ore, auribus, pectore, manibus, ac pedibus inungunt in modum crucis dicentes, *Signaculum Domini Spiritus ſancti*, *Amen.* Ita refertur in eorum Euchologio. Verùm hæc apud illos non tam eſt cæremonia ad præcedentem baptiſmum ſpectans, quam ſacramentum ipſum Cõfirmationis, quod tunc ab illis more antiquorum confertur.

§. 20.

De veſte alba.

Vigeſima cæremonia in eo conſiſtit, quod baptizati veſte alba induerentur, vt probant aliqui ex verſibus illis Lactantij, de reſurrectione Domini,

Rex Sacer ecce tui radiat pars magna trophæi,
Cum puras animas ſacra lauacra beant.
Candidus egreditur nitidis exercitus vndis;
Atque vetus vitium purgat in amne nouo.

Idem affirmat Gregor. Turon. lib. 5. hiſtor. cap. 11. dicens, *Quidam ex iis ad ſanctum Paſcha vt baptizaretur expetijt, renatuſque Deo per baptiſmi ſacramentum, cum albatis reliquis & ipſe procedit.* & infra, *Albicabat tota ciuitas de grege candido.*

Rabanus etiam lib. 1. de inſtitut. Clericorum cap. 29. *Poſt baptiſmum* (inquit) *traditur Chriſtiano veſtis candida, deſignans innocentiam & puritatem Chriſtianam, quam poſt ablutas veteres maculas, ſtudio ſancta*

ſanctæ conuerſationis immaculatam ſeruare debet, ad præſentandum ante tribunal Chriſti.

His concinit Ambroſius lib. de iis qui initiantur myſteriis cap. 7. dicens, *Accepiſti poſt hæc veſtimenta candida, vt eſſet indicium quod exueris inuolucrum peccatorum, & indueris innocentiæ caſta velamina; de quibus dixit Propheta, Aſperges me Domine hiſſopo, & mundabor,* &c.

Seruatur autem adhuc Romæ hæc cæremonia, quando adulti ſolemniter baptizantur in ſabbatho Paſchæ. Et in baptiſmo ordinario quoddam veſtigium illius remanſit, ſiquidem poſt vnctionem chriſmatis, album ſudariolum imponitur capiti illius qui baptiſmum ſuſcepit.

Græci tamen abſoluto baptiſmo, baptizatum induunt veſtimentis, & qui illum induit ait, *Induitur ſeruus Dei N. indumento iuſtitiæ in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Et mox canitur illud, *Indumentum mihi præbe ſplendidum, multùm miſericors Chriſte Deus noſter, qui es amictus lumine ſicut veſtimento.* Ex quibus verbis ſatis conſtat, baptizatos vti veſte candida iuxta antiquum morem.

§. 21.

De Cæreo ardenti.

Vigeſima prima cæremonia eſt cærei ardentis qui baptizato dari ſolet, vt notat Gregor. loco citato his verbis. *Vigilijs celebratis* (Pontifex) *ad baptiſterium foras muraneum egreſſus eſt; ibique omnis multitudo coram eo proſtrata, baptiſmum flagitauit*

At ille præ gaudio lachrymans, cunctos aqua abluens, chriſmate liniens, in ſinu matris Eccleſiæ congregauit. Flagrabant carei, lampades refulgebant, &c.

Sed audiamus alium Gregorium, videlicet Nazianzenum, Oratione in ſanctum baptiſma ſic differentem. *Statio hæc qua confeſtim à baptiſmo ante magnum ſacrarium ſtabis futuræ vitæ gloriam præſignat. Pſalmorum cantilatio cum qua accipieris, illius hymnodiæ præludium eſt. Lampades quas accendes, illius luminum geſtationis figuram gerunt, cum qua ſplendidæ, & virgines animæ, ſplendidis fidei lampadibus Chriſto ſponſo obuiam prodibimus.* Atque hic ritus adhuc apud Latinos ſeruatur.

Præter numeratos autem erant alij qui iam ſunt antiquati, qualis erat deguſtatio lactis, & mellis, de qua agunt Tertull. de corona militis, Hieronymus aduerſus Luciferianos, & alij. Item lotio pedum, quæ Mediolani tempore Beati Ambroſij erat in vſu, & ſimiles ritus, in quibus recenſendis non eſt quod fruſtra tempus teramus. Et hæc de baptiſmo.

Finis diſputationis quartæ.

DISPVTATIO QVINTA.

De eſſentia ſacramenti Confirmationis.

Sex diſtincta Sectionibus.

QVæcunque de ſacramento Confirmationis in ſcholis agitari ſolent, ad duas Diſputationes reuocabimus, in quarum priori agetur de eſſentia huius ſacramenti, atque adeo de illius materia, & forma: in poſteriori verò de cauſis, effectibus, & cæremoniis illius. Quod igitur ad priorem attinet, quæ eſt ordine quinta, ſex occurrunt inueſtiganda, primò, an Confirmatio ſit verum ſacramentum. Secundò, à quo inſtitutum fuerit hoc ſacramentum, & quo tempore. Tertio, quænam ſit materia remota Confirmationis. Quartò, quænam ſit materia illius proxima. Quintò, quænam ſit forma Confirmationis ſecundum Latinos. Sextò & vltimò, an forma qua Græci vtuntur inter confirmandum, ſit valida.

SECTIO I.

An Confirmatio ſit verum ſacramentum.

SVMMARIVM.

Confirmationem eſſe verum ſacramentum eſt aſſertio de fide, quæ ex Scripturæ, Summorum Pontificum, Conciliorum Generalium, & Prouincialium, Patrumque authoritatibus comprobatur.

SVpponendum eſt ſacramentum Confirmationis varia apud Patres ſiue Græcos, ſiue Latinos ſortitum eſſe nomina. Vocatur enim interdum Chriſma, Vnctio, Oleum, propter vnctionem quæ in eo fit. Aliàs ſignaculũ, quia qui confirmatur ſignatur in fronte, & apud Græcos in aliis etiã partibus vt dictum eſt. Aliàs manuum impoſitio, quia Epiſcopus baptizatum confirmans eius capiti manus aliquo modo imponere ſolet. Ac tandem vſitato nomine, Confirmatio, quia ſcilicet per hoc ſacramentum homo in fide confirmatur, & quodammodo roboratur, vt eam coram Tyranno ſi opus ſit, conſtanter profiteri poſſit. Hoc poſito.

Aſſertio vnica hæc ſit. *Confirmatio eſt verum nouæ legis ſacramentum.* Eſt de fide, vt clarè patebit ex dicendis. Primò autem ſuaderi poteſt ex ſcriptura, quæ continet varias promiſſiones Chriſti de mittendo Spiritu ſancto, vt patet ex verbis illis Ioan. 14. *Paracletus autem*

Spiritus ſanctus, quem mittet pater in nomine meo: & ex illis cap. 15. *Cum autem venerit paracletus, quem ego mittam vobis à patre*, & ex ſimillibus quæ paſſim habentur in Euangelio; eiuſmodi autem promiſſiones non pertinent tantùm ad Apoſtolos, ſed ad omnes homines, vt colligitur tum ex loco illo Math. vltimo, *Ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi*; tum ex verbis illis Ioelis. 2. *Effundam de ſpiritu meo ſuper omnem carnem*, quæ Actor. 2. à B. Petro vſurpantur; tum denique, quia reliqui homines non minùs egent auxilio diuino ad fidem Chriſti profitendam, & non abijciendam, quàm Apoſtoli.

Cæterùm ſignum ſenſibile, & externum quo impleta eſt prædicta promiſſio, eſt oratio cum impoſitione manuũ; licet enim Apoſtoli ipſo die Pẽtecoſtes, receperint Spiritum ſanctum abſque ſacramento, vt docet S. Tho. 3. parte, quæſt. 72. art. 2. ad 1. aliis tamen collatus fuit media oratione, & manuum impoſitione ab Apoſtolis facta, vt clarè intelligitur ex verbis illis Actor. 8. *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum*, & hoc ſignum externum nos ſacramentũ appellamus, iuxta dicta de Sacramẽtis in genere.

Dicet aliquis, verba Ioelis citata à Petro Apoſtolo non eſſe intelligenda de gratia gratum faciente, ſed de gratis data, vt patet legenti textum, qui ita habet. *Effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem, & prophetabunt filij veſtri, & filiæ veſtræ, & iuuenes veſtri viſiones videbunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt*, &c. Hinc autem colligitur Apoſtolos per manuum impoſitionem non contuliſſe Spiritum ſanctũ, niſi quantum ad donũ

prophetiæ,& alias gratias gratis datas: cum ergo hæc miracula ceſſauerint,dicendum eſt cæremoniam ad illa inſtitutam non iam amplius eſſe in vſu,aut eſſe ſuperuacaneam.

Reſpondeo, in loco allato ſermonem eſſe de Spiritu ſancto qui effundendus erat ſuper omnē carnem,ſeu in omnes homines. Varij autem ſunt effectus Spiritus ſancti, in quibus numerantur gratiæ gratis datæ,& gratia gratum faciens. Porro B.Petrus adducit textum citatum Ioelis,in quo ſpeciatim fit mentio gratiarum, quas gratis datas appellamus, quia hoc faciebat ad ipſius propoſitum, vt nimirum eos quos Iudæi videbant variis linguis loquentes, non muſto, vt ipſi falsò putabant, ſed Spiritu ſancto plenos oſtenderet. Hinc autem non ſequitur Apoſtolos baptizatis manus impoſuiſſe ad talem effectum dumtaxat ipſis conferendum; ſiquidem illius eſt Spiritus ſancti effectus, iſque præcipuus, nimirum gratia ſanctificans ad quam ſacramentum ordinatur.

Huic reſponſioni libet adnectere verba illa Auguſt. tractatu 6. in primam epiſt. Ioan. *Primis temporibus cadebat ſuper credentes Spiritus ſanctus, & loquebantur linguis quas non didicerant, quomodo Spiritus dabat eis pronunciare. Signa erant tempori oportuna. Oportebat enim ita ſignificari in omnibus linguis Spiritum ſanctum, quia Euangelium Dei per omnes linguas curſurum erat toto orbe terrarum, ſignificatum eſt illud, & tranſiit. Nunquid modo quibus imponitur manus vt accipiant Spiritum ſanctum, hoc expectatur vt linguis loquantur? aut quando impoſuimus manus iſtis infantibus, attendit vnuſquiſque veſtrum vtrum linguis loqueren-*

tur? Et cum videret eos linguis non loqui, ita per-uerſo corde aliquis veſtrum fuit vt diceret, non acce-perunt iſti Spiritum ſanctum; nam ſi accepiſſent lin-guis loquerentur, quemadmodum tunc factum eſt. Hactenus Auguſtinus.

Sed contra inſtabis Spiritum ſanctum, quan-tum ad effectum gratiæ ſanctificantis, & remiſſio-nis peccatorum conferri ſufficienter in baptiſmo, vt colligitur ex cap. 2. Act. vbi Apoſtolus Petrus, *Pœnitentiam* (inquit) *agite, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrum in nomine Ieſu Chriſti, in remiſſionem pecca-torum veſtrorum, & accipietis donum Spiritus ſancti:* atque adeo cæremoniam illam impoſitionis ma-nuum, vel eſſe ſuperfluam, vel ordinari ad gratias gratis datas.

Reſpondeo, ex hoc ipſo loco colligi quod in-tendimus, Primò enim Petrus hortatur Iudæos vt ad baptiſmũ accedant, ad peccatorum remiſſionẽ conſequendam. Secundò addit, *& accipietis donũ Spiritus ſancti,* non quod reuera illud non accepe-rint, ſed quia per impoſitionem manuum ſtatim abſoluto baptiſmo futuram, illud abundantiùs ſint accepturi.

Et ſanè ſi prædictus Apoſtolus locutus fuiſſet tantùm de effectu baptiſmi, dixiſſet, *& accipietis donum Spiritus ſancti in remiſſionem peccatorũ veſtro-rum,* ſiquidem gratia ſanctificans, quæ per Spiritũ ſanctum denotatur, priùs natura infunditur, quã illis vi peccata deleantur. Cum ergo priùs locu-tus ſit de peccatorum remiſſione, quæ gratiam vt priorem ſupponit, & poſtea de dono Spiritus ſan-cti; non obſcurè eo loquendi modo indicat, ſe a-gere de effectu ſacramenti Confirmationis, quod

recens baptizato conferri ſolebat.

Maximè, quia quando ſcriptura promittit ſpeciali aliqua ratione Spiritum ſanctum, ea promiſſio non poteſt intelligi de gratia quæ in baptiſmo infunditur. ſed de abundantiori quæ in Cófirmatione confertur. Sic enim quando Chriſtus Ioan. 14.15. & 16. Apoſtolis promiſit Spiritum ſanctũ, ij iam baptizati erant. Ac propterea dicitur de Samaritanis Actor. 18. *Nondum enim* (Spiritus ſanctus) *in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erant in nomine Domini Ieſu;* &c. Ita ergo quando Petrus Apoſtolus ait, *& accipietis donum Spiritus ſancti*, hoc non debet intelligi de gratia in baptiſmo infundenda, ſed de ea quæ per manuum impoſitionem ſtatim poſt baptiſmum conferenda erat.

Secundò probari poteſt dicta aſſertio authoritate multorum Summorum Pontificum. Clemẽs Papa epiſt. 4. *Niſi regeneratus* (inquit) *fuerit ab Epiſcopo confirmatus, perfectus eſſe Chriſtianus nequaquam poteſt; nec ſedem habere inter perfectos, ſi non neceſſitate, ſed incuria, aut voluntate remanſerit, vt à B. Petro accepimus, & cæteri ſancti Apoſtoli præcipiente Domino docuerunt.*

Vrbanus in epiſt. 1. cap. 7. *Omnes* (inquit) *fideles per manuum impoſitionem Epiſcoporum, Spiritum ſanctum poſt baptiſmum accipere debent, vt pleni Chriſtiani inueniantur.* Ita refert Gratianus de Conſecrat. diſt. 5. can. *Omnes*.

Ex his verbis planè conſtat præfatum Pontificem agere de ſacramẽto Confirmationis; primò enim alloquitur omnes fideles, quia nullus eſt qui à ſacramento Confirmationis abſtinere de-

beat, ſi commodè illud ſuſcipere poteſt.

Deinde monet illam manuum impoſitionem debere fieri poſt baptiſmum, quia ſcilicet antiquitùs moris erat confirmationem ſtatim poſt baptiſmum adminiſtrare, quod etiam nunc Græci obſeruant, vt ſupra aduertimus.

Ac tandem rationem adducit cur fidelibus poſt baptiſmum manuum impoſitio ab Epiſcopo fieri debeat, vt pleni, & perfecti Chriſtiani inueniantur, quando ſcilicet tempus erit pro fide Catholica decertandi: quod certè per ſacramentum confirmationis obtinetur.

Tandem Innocentius 1. in epiſt. 1. cap. 3. *Presbyteris* (inquit) *chriſmate baptizatos vngere licet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum*; *non tamen frontes ex eodē oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cum tradunt ſpiritum ſanctum paracletum.*

Ex his verbis patet primò, licere preſbyteris baptizatos Chriſmate vngere, quia vt conſtat ex ſect. vlt. diſp. præcedentis, hæc vnctio ad cæremonias quæ baptiſmum ſequuntur, pertinet. Secundò illis non licere frontem baptizati Chriſmate ſignare, quia hæc frontis ſignatio, fit in Confirmatione, cuius miniſter ordinarius non eſt ſimplex Sacerdos, ſed tantùm Epiſcopus.

Vide in prædicta diſtinctione 5. de Conſecrat. Can. *Spiritus ſanctus*, Can. *De his*. Can. *Manus*, & Can. *Nouiſſimè* ex Melchiade, & Euſebio ſummis Pontificibus, & Rabano deſumptos; ex quibus planè conſtat Confirmationem eſſe verum ſacramentum.

Tertiò, eandem aſſertionem confirmant varia Concilia, quæ citantur tùm ab alijs, tum à Corio-

lano præludio 9. in ſummam Conciliorum. Nicænum 1. can. 55. Arabico. Laodicenum can. 48. Trullenſe can. 96. Elibertinum can. 38. Arelatenſe 1. cap. 8. Arelat. 2. cap. 17. Arauſic. cap. 1. & 2. & alia plurima.

Sufficit nobis nouiſſima hæc determinatio Concil. Trident. ſeſſ. 7. de Confirmatione can. 1. *Si quis dixerit Confirmationē baptizatorum otioſam eſſe cæremoniam, & non potius verum, & proprium ſacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe quam catecheſim quandam, qua adoleſcentiæ proximi, fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, Anathema ſit.* Huc refer quæ 1. p. huius tractatus diſp. 3. ſect. 4. dicta ſunt ex Concilijs Florent. & Trident. de hoc ſacramento.

Quartò accedit authoritas Patrum. Cyprianus epiſt. 73. ad Iubaianum, poſtquam dixit Petrum, & Ioannem Samaritanis manus impoſuiſſe, vt ipſis cōferrent ſpiritum Sanctum, & ſuplerēt quod in baptiſmo deerat, *Quod nunc neque* (inquit) *apud nos geritur, vt qui in Eccleſia baptizantur, præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem & manus impoſitionem ſpiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.*

Cyrillus Hieroſol. Catecheſi 3. *Quemadmodum* (inquit) *panis Euchariſtiæ, poſt ſancti ſpiritus innocationem non amplius eſt panis communis, ſed eſt corpus Chriſti; ſic & ſanctum hoc vnguentum non amplius eſt vnguentum nudum, poſtquam iam conſecratum eſt; ſed eſt Chriſma Chriſti, quod aduentu Spiritus ſancti per ipſius diuinitatem energiam habet, quo frons, & alij ſenſus tui ſymbolicè inunguntur; & corpus quidem ipſo viſibili vnguento perungitur, anima*

verò ſancto, & viuifico ſpiritu ſanctificatur.

Bernardus noſter in vita Malachiæ cap. 2. refert illum in quodam Epiſcopatu inſtauraſſe vſum ſaluberrimum Confeſſionis, & ſacramentum Confirmationis quæ gens illa, aut ignorabat,aut negligebat. Et cap ſequenti teſtatur Malchum Epiſcopum,Malachiæ magiſtrum, puerum mente captum ex his quos lunaticos vocant, inter Confirmandum ſacra vnctione ſanaſſe.

Vide egregium locum Auguſt. diſp. 3. ſect.4. 1. p. relatum, quo probatur ex ipſius ſententia Confirmationem eſſe verum ſacramentum. Quæ etiam eſt communis doctrina aliorum Patrum, quos, ne nimius ſim, prætereo.

Vnum eſt quod aduerſus præcedētem aſſertionem obijci poteſt nempe effatum illud Auguſt. lib. 3. de baptiſmo, cap. 16. *Manus autem impoſitio non ſicut baptiſmus repeti non poteſt; quid enim eſt aliud quam oratio ſuper hominem*? Hinc cōcludunt hæretici Confirmationem non eſſe ſacramentum.

Sed malè, nam imprimis nō negat Auguſt.impoſitionem manuum eſſe ſacramentum, ſed dicit tantùm eam eſſe iterabilem. Quamuis ergo per impoſitionem illam manuū intelligeret Confirmationē,ad ſummū deduci poſſet, hoc ſacramentum non imprimere characterem,& eſſe iterabile.

Verùm neque hoc etiam ex prædicto loco colligi debet,cum Aug.non agat de manuum impoſitione quæ fit in Cōfirmatione,ſed de alia.Quod vt clarè perſpectum habeas, nota quadruplicem eſſe manuum impoſitionem, quarum prima dicitur reconciliatiua, quam ſcilicet Eccleſia adhibet in abſolutione ſacramentali,tanquā cæremoniam

quandam accidentalem, quæ ad eſſentiam ſacramenti non pertinet. Secunda dicitur ſanatiua, quia ad ſanitatem ægrotis reſtituendam olim aſſumebatur, iuxta illud Marci vlt. *Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Tertia vocatur ordinatiua, quia in collatione Ordinum vſurpatur; an autem ſit de eſſentia ordinationis, dicetur inferiùs. Quarta denique appellari poteſt Confirmatiua, quia in ſacramento Confirmationis adhibetur, & de ea intelligitur illud Actor. 8. *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant ſpiritum ſanctum.*

Hoc poſito, dico Auguſt. non agere loco citato de impoſitione manuum confirmatiua: tum quia ibi meminit tantùm impoſitionis manuum quæ fit cum ſola oratione ſine Chriſmate: cap. autem 104. lib. 2. contra litteras Petiliani, agens de Confirmatione, vocat illam ſacramentum Chriſmatis: tum quia docet manuũ impoſitionẽ poſſe iterari, cap. autem illo 104. tradit baptiſmum, & Confirmationem remanere etiam in hominibus improbis, atque adeo quando conuertuntur, vt iterum baptizari non debent, ita nec confirmari. Loquitur ergo de reconciliatiua manuum impoſitione, qua hæretici redeuntes ad Eccleſiam, adhibitis quibuſdam orationibus reconciliari ſolebant abſque vlla vnctione (ſaltem iuxta morem Eccleſiæ occidentalis in qua Auguſtinus agebat) vt teſtatur Gregor. lib. 9. epiſt. 61. & de hoc genere manuum impoſitionis loquitur idem Auguſt. lib. 5. de baptiſmo cap. 23. dicens, *Propter charitatis copulationem, quod eſt maximum donum ſpiritus ſancti, ſine quo non valent ad*

ſalutem quæcunque alia ſancta in homine fuerint, manus hæreticis correctis imponitur.

SECTIO II.

A quo inſtitutum fuerit Confirmationis ſacramentum, & quo tempore.

SVMMARIVM.

Sacramentum Confirmationis immediatè à Chriſto Domino inſtitutum fuit, non autem à Melchiade Papa, aut a Concilio Meldenſi. Probabile autem eſt illius inſtitutionẽ eſſe ab illo inchoatam in nocte cœna, perfectam vero quando Apoſtoli creati ſunt Epiſcopi.

DVo inquirimus in iſta ſectione, vt ex titulo conſtat. Primò, quis fuerit author ſacramenti Confirmationis.

Secundò, quo tempore hoc ſacramentum inſtitutum fuerit: quibus difficultatibus duplici aſſertione breuiter occurrendum eſt.

Prior aſſertio. *Sacramentum Confirmationis immediatè à Chriſto Domino fuit inſtitutum.* Hæc aſſertio duas partes continet, quarum prima eſt, Confirmationem inſtitutam fuiſſe à Chriſto. Secunda, eam ab illo immediatè fuiſſe inſtitutam.

Prior militat aduerſus hæreticos, qui cum exiſtiment Confirmationem non eſſe ſacramentum, dicunt illam eſſe cæremoniam à Melchiade Papa

inſtitutam. Poſterior contra nonnullos ſcholaſticos, qui olim docuerunt Confirmationem immediatè fuiſſe inſtitutam in Concilio Meldenſi, ex inſtinctu ſpeciali ſpiritus ſancti. Cuius ſententiæ meminit S. Thom. 3. parte, quæſt. 72. art. 1. ad 1.

Vtraque pars eſt omnino certa ex Concilio Trident. ſeſſ. 7. can. 2. qui ita habet. *Si quis dixerit ſacramenta noua legis non fuiſſe omnia à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, anathema ſit.* Ex quibus verbis patet primò cõtra hæreticos, Chriſtum eſſe authorem omnium ſacramentorum, ac conſequenter Confirmationis, quam ſacramentum eſſe ſatis præcedenti ſect. demonſtrauimus.

Secundò, contra prædictos Theologos inſtitutionem illius immediatè ad Chriſtum referendam eſſe, cum id non ſoleat dici à Chriſto inſtitutum, quod ab Eccleſia immediatè inſtituitur, vt patet in ſacramentalibus. Ac præterea Confirmatio in hoc æquiparetur alijs omnibus ſacramentis, in quibus certum eſt ex ſciptura nonnulla reperiri, verbi cauſa baptiſmum, & Euchariſtiam, quorum inſtitutio immediatè à Chriſto depẽdet. Vide plura hac de re ſupra diſp. 4. 1. p. ſect. 1.

Ratio autem à priori cur ſacramentum Confirmationis ab alio non potuerit inſtitui quam à Chriſto, peti debet ex diſp. 4. ſect. 2. 1. p. vbi oſtendimus nullam creaturam, etiam de potentia abſoluta poſſe infallibiliter alicui ſigno ſenſibili gratiã adiungere; quod tamen neceſſarium eſſet ad rationem ſacramenti, vt de eo hîc loquimur. Hinc autem ſequitur, Confirmationem neque à Mel-

chiade Papa, vt volunt hæretici; neque à Concilio Meldenſi, vt ſentiunt prædicti ſcholaſtici, potuiſſe inſtitui.

Cuius rei illud etiam eſt optimũ ſignum, quod ſacramentum Confirmationis longè antè tempora Melchiadis Papæ, aut Concilij Meldenſis fuerit in vſu, vt liquet ex authoribus quos præcedenti ſect. allegauimus.

Obijciet aliquis illud S. Thom. loco citato, *Ideo dicendum eſt, quod Chriſtus inſtituit hoc ſacramentum, non exhibendo, ſed promittendo, ſecundum illud Ioan. 16. ſi non abiero paracletus non veniet ad vos, ſi autem abiero, mittam eum ad vos.* Ex quibus verbis liquet Chriſtum non aliter inſtituiſſe ſacramentum Confirmationis, quam illius effectum promittendo.

Reſpondeo, longè aliam eſſe S. Doctoris mentem, Chriſtus enim inſtituit Cõfirmationem, non ſolùm promittendo Spiritus ſancti aduentum, ſed etiam docendo Apoſtolos materiam, & formam ex quibus ſacramentum illud conſtare debebat, atque vſum illius præcipiendo; neque hoc inficiatur S. Thom. ſed vult tantùm dicere, Chriſtum ita Confirmationem inſtituiſſe, vt illam nemini exhibuerit, aut à diſcipulis exhiberi voluerit, niſi poſt aduentum ſpiritus ſancti. Quod ea ratione confirmat, quia congruum non erat dari plenitudinem Spiritus ſancti (quæ eſt confirmationis effectus) antequam Chriſtus glorificaretur, iuxta illud Ioan. 7. *Nondum erat ſpiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus.*

Poſterior aſſertio. *Probabile eſt Chriſtum inſtituiſſe ſacramentum Confirmationis in nocte cœna.* Ita

docet Fabianus Papa epiſt. 2. cap. 1. dicens, *In illa die Dominus Ieſus poſtquam cœnauit cum diſcipulis ſuis, & lauit eorum pedes (ſicut à ſanctis Apoſtolis prædeceſſores noſtri acceperunt, nobiſque reliquerunt) Chriſma conficere docuit.* Si autem eos docuit modum conficiendi Chriſma, quod eſt materia Confirmationis; certè veriſimile eſt, eos etiam docuiſſe formam qua hoc ſacramentum adminiſtrarent; niſi malis dicere, nomine Chriſmatis præfatum Pontificem totum ſacramentum intelligere, more aliorum Patrum qui ſæpe eo ſenſu de Chriſmate loquuntur.

Verùm hoc loco aduertendum eſt, ea quæ mox dicta ſunt ſic accipienda eſſe, vt ſenſus ſit inſtitutionem Confirmationis fuiſſe tantùm inchoatam in nocte illa cœnæ: non autem abſolutam, donec Chriſtus poſt reſurrectionem Apoſtolos ad Epiſcoporum dignitatem euexit. Cum enim proprius, & ordinarius huius ſacramenti miniſter, ſit ſolus Epiſcopus; tunc tantùm eis dedit facultatem illud adminiſtrandi, & conſequenter ab eo ſolùm tempore ab alijs potuit recipi; in nocte verò cœnæ quando Apoſtoli Sacerdotes inſtituti fuerunt, Chriſtus docuit eos modum quem in huius ſacramenti adminiſtratione obſeruare debebant, non quidem tunc, ſed futuris temporibus, quando ſcilicet legitimi illius miniſtri inſtituti eſſent per ordinem Epiſcopalem.

Dices 1. tunc completè inſtitui aliquod ſacramentum, quando materia & forma illius determinantur, & in eorum vſu gratia promittitur: ſed Chriſtus nocte cœnæ deſignauit materiam, & formam

& formam Confirmationis, & promiſit gratiam in vſu talis ſacramenti à ſe infallibiliter conferendam; ergo tunc perfectè hoc ſacramentum inſtituit.

Reſpondeo, ea non ſufficere ad perfectam Confirmationis inſtitutionem, ſed præterea requiri vt detur aliquibus poteſtas conficiendi, & adminiſtrādi hoc ſacramentū: niſi enim ea tradatur, Confirmatio non poterit validè adminiſtrari, aut ſuſcipi; ac proinde non erit ſignum efficax gratiæ, quod tamen ad veram, & adæquatam inſtitutionem ſacramenti, in noua ſaltem lege requiritur. Cum igitur Apoſtoli in nocte cœnæ Sacerdotes tantùm inſtituti fuerint, dici non poteſt tunc perfectè Confirmationis ſacramentum fuiſſe inſtitutum, ſed ſolum poſt reſurrectionem, quādo Chriſtus conſtituit illos Epiſcpoos Ioan. 20.

Dices 2. Confirmationem videri inſtitutam quando Chriſtus quibuſdam paruulis manus impoſuit Math. 19. hinc enim originem duxit ea manus impoſitio qua in confirmatione vtimur.

Reſpondeo, hinc etiam fluxiſſe ritum illum impoſitionis manuum qui inter cæremonias baptiſmi ſeruari conſueuit vt ſupra aduertimus: ſicut autem inde non licet arguere baptiſmum tunc à Chriſto inſtitutum fuiſſe, ita nec Confirmationem.

Eò vel maximè, quia Chriſtus tunc nullam materiam aut formam deſignauit, neque gratiam ſub vſu alicuius rei ſenſibilis promiſit; neque paruulis illis Confirmationis effectum conceſſit, nondum enim erat ſpiritus datus, quia Ieſus

nondum erat glorificatus, vt ſupra ex Ioan. 7. aduertimus.

Dices 3. videri ſaltem inſtitutum hoc ſacramentum in die Pentecoſtes, tunc enim data ſunt ſigna externa gratiæ internæ, & Spiritus ſanctus affatim in Apoſtolos deſcendit.

Sed neque hoc probabiliter dici poteſt, tum quia ibi nulla fuerunt ſigna ſtabiliter inſtituta, neque vlla promiſſio gratiæ, aut præceptum adminiſtrandi hoc ſacramentum: tum quia Chriſtus antequam aſcenderet in cœlum, Eccleſiæ fundamenta præcipua, & ſubſtantialia iecit, in quibus omnia ſacramenta numerari debent: tum quia aliàs dicendum eſſet, vel Chriſtum poſt Aſcenſionem ſuam iterum in terram deſcendiſſe, vt confirmationem inſtitueret; vel è cælo illam per ſe inſtituiſſe, eamque inſtitutionem Apoſtolis reuelaſſe; vel denique Apoſtolis facultatem dediſſe eam inſtituendi, quæ omnia abſona & ridicula ſunt.

Neque refert quod Apoſtoli in die Pentecoſtes Spiritu ſancto repleti fuerint: non enim id factum eſt per vſum ſacramenti, ſed perfectiori modo; quatenus ſcilicet Chriſtus (cuius potentia ſacramentis non eſt alligata) ſacramenti effectum, abſque ſacramento illis contulit.

Et quamuis tunc per verum Confirmationis ſacramentum ſanctificati fuiſſent, id nimis leue eſſet fundamentum ad arguendum tunc factam eſſe illius ſacramenti inſtitutionem, cum non repugnet ſacramẽtum prius tempore inſtitui, quam alicui adminiſtretur.

SECTIO III.
De Materia remota Confirmationis.
SVMMARIVM.

Materia remota ſacramenti Confirmationis eſt Chriſma ex oleo Oliuarum, & vero balſamo, ſiue Indico, ſiue Paleſtino confectum, & ab Epiſcopo eodem anno, inuocatione Spiritus ſancti, benedictum.

DVbitatur primò an chriſma ex balſamo, & oleo confectũ ſit eſſentialis materia remota Confirmationis, an verò ſolũ oleũ ad id ſufficiat.

Secundo, an ſit de eſſentia chriſmatis, quatenus eſt materia Confirmationis, vt ſit ab Epiſcopo benedictum.

Prior aſſertio. *Materia ſacramenti Confirmationis eſt Chriſma.* Hæc ſub his terminis eſt de fide, definita in Concilio Florent. in decreto Eugenij his verbis. *Secundum ſacramentum eſt Confirmatio, cuius materia eſt Chriſma confectum ex oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ, & balſamo quod odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedicto.*

Et in illa aſſertione vt iacet nulla eſt iam difficultas apud Catholicos. Nemo enim in dubium reuocare poteſt, quin Chriſma ſit materia Confirmationis. Cæterùm quia nomen Chriſmatis ex primæua ſua impoſitione ſignificat quodcunque vnguentum, & varia ſunt vnguentorum genera; difficultas eſt, ex quibus partibus componi debeat hoc Chriſma, quod eſt materia Confirmationis, & conſequenter quænam vnctio ſit materia proxima illius.

Prætermiſſa autem hac poſteriori dubitatione, quæ ſect. ſequenti examinanda erit, dico certum

videri ex fide, ac neceſſitatem ſacramenti Confirmationis opus eſſe vt chriſma,quod eſt materia illius remota, ex balſamo & oleo ſit compoſitum. Hoc enim manifeſtè colligi videtur,primò ex cap. vnico de ſacra vnctione, vbi Innocent. 3. docet chriſma fieri ex oleo, & balſamo myſtica ratione, quo loquendi modo apertè inſinuat eodem modo balſamum concurrere ad cõpoſitionem chriſmatis, quo oleum ad eam adhibetur : hoc autem pertinet ad eſſentiam materiæ, ergo & illud.

Neque refert quod apud prædictum Pontificem, & alios Eccleſiæ Doctores hoc chriſma oleum appelletur; hoc enim ita dicitur, quia denominatio fit à maiori parte,cuiuſmodi eſt oleum in confectione chriſmatis: non enim opus eſt vt oleum, & balſamũ in æquali quantitate miſceantur, ſed ſatis eſt quod in oleo tantum balſami infundatur, quantùm ſatis eſt vt omnes illius partes alterentur, & odorem balſami recipiant.

Secundò, noſtra ſententia efficaciter ſuaderi videtur ex verbis citatis Concil.Flor.ſiquidem ibi agitur de materia eſſentiali Confirmationis, ſicut & de eſſentiali materia aliorum ſacramentorum; & ad compoſitionem talis materiæ oleum,& balſamum æqualiter pertinere dicũtur:ſicut ergo qui docent ſolum oleũ eſſe de eſſentia prædictæ materiæ; fatentur oppoſitum aduerſari verbis citatis Concil. Flor. ita fateri debent etiam miſtionem balſami eſſe de eſſentia illius, iuxta mentem eiuſdem Concilij cum hoc eodem modo loquatur de balſamo, ac de oleo; & vnguentum ex vtroque confectum materiam confirmationis vocet, quod ſanè parum appoſitè diceretur, niſi vtrũque per-

tineret ad eſſentiam materiæ : quęmadmodũ non dicit miſtũ ex aqua,& vino eſſe materiã conſecrationis calicis, ſed vinũ cui aqua admiſceri debet, quia videlicet aqua ad illius eſſentiã non pertinet.

Dices,hanc rationẽ nihil concludere:tum quia eodem modo Conciliũ agit de balſamo,& de benedictione Epiſcopali, quam tamen probabile eſt ad eſſentiam non pertinere: tum quia Concilium docet ſatisfactionem eſſe materiam pœnitentiæ, quod non debet intelligi de materia eſſentiali,ſed de integrali : etſi ergo dicat balſamum eſſe materiam Confirmationis, hinc colligi non debet ſermonem eſſe de materia eſſentiali.

Reſpondeo hæc nullius eſſe roboris ad prædictæ rationis vim infringẽdam. Nam quod ad primum attinet, ex eo quod eodem modo Cõcilium loquatur de benedictione Epiſcopali ac de balſamo,rectè colligitur eiuſmodi benedictionem eſſe de eſſentia materię Confirmationis,ſicut & ipſum balſamum, vt poſteà explicabitur.

Ad aliud verò de pœnitentia, dico non eſſe parem rationem, nam ſatisfactio fit poſt datam abſolutionem, & non eſt actu quando materia, & forma concurrunt ad conſtituendum cõpoſitum: neque vllo pacto requiritur ad veritatem formæ, imo ſacramentum eſſe poteſt validum etſi pœnitẽs non ſatisfaciat.Chriſma verò ex oleo,& balſamo confectum præſupponitur formæ, & ſimul cum ea concurrit ad conſtituendum ſacramentũ: imo forma vera eſſe non poteſt abſque illo, cum iuxta vſum totius Eccleſiæ, &antiquiſſimorũ Patrum chriſma, cuius fit mentio in forma Confirmationis,ſit vnguentum ex oleo & balſamo con-

fectum. Hinc ergo euidenter ſequitur,prædictum vnguentum eſſe materiam eſſentialem Confirmationis; eſto ſatisfactio ſit materia tantùm, ſeu pars integralis ſacramenti pœnitentiæ.

Sed contra ipſam aſſertionem objici poteſt Innoc. 3. de Sacramentis non iterandis,cap.*Paſtoralis*, conſultum an iteranda eſſet Cōfirmatio,in eo qui non chriſmate, ſed oleo tātùm vnctus fuerat: Reſpondiſſe nihil iterandum eſſe,ſed cautè ſuplēdum quod omiſſum fuerat. Si igitur in eo caſu iteranda non fuit Confirmatio, ſequitur priorem fuiſſe validam, & quod inde fit, balſamum in ea prætermiſſum non fuiſſe de eſſentia ſacramenti; cum impoſſibile ſit ſacramentum valere ſi aliquid eſſentiale deſit.

Reſpondeo ex hoc loco potiùs confirmari quā deſtrui noſtram ſententiam;vult enim Pontifex in prædicto caſu, vt quod prætermiſſum fuerat ſupleatur: loquitur autem de ea re quæ faciēda fuerat,ea enim propriè dicitur deeſſe,& eſt ſuplenda: at non fuerat adhibenda vnctio ex ſolo balſamo, cum conſtet apud omnes eiuſmodi vnctionem Confirmationis non ſufficere,ſed neceſſariam eſſe vnctionem ex oleo. Reliquum igitur eſt vt vnctio quam Pontifex dicit ſuplendam eſſe, ſit vnctio ex balſamo,& oleo.

Rursùs non ſolet adhiberi vnctio ex balſamo & oleo, niſi additis verbis formæ eſſentialis, quæ vulgò in Confirmatione ab Eccleſia vſurpantur. Hinc ergo ſequitur in prædicto caſu ſuplēda fuiſſe omnia quæ pertinebant ad eſſentiam Confirmationis,ac per conſequens vnctionem olei prius adhibitam ſine balſamo, fuiſſe irritam.

Sed contra, nam Pontifex dicit nihil eſſe iterandum, ſi autem adhiberetur vnctio ex oleo, iam illa iteraretur, quia prius adhibita fuerat. Ergo dicendum eſt ſolam vnctionem ex balſamo eſſe adhibendam, tanquam cæremoniam aliquam accidentalẽ ad eſſentiam vnctionis præteritæ nequaquã pertinentem; eo modo quo adhiberi ſolẽt cæremoniæ quæ in baptiſmo priuato omittuntur.

Reſpondent nonnulli vnctionem tunc propriè non iterari, ſicut nec iteratur ſacramentũ; quia nimirum prior vnctio fuit inualida, & perinde ſe habet ac ſi adhibita non fuiſſet. Quare ea quæ ſequitur, habet rationem primæ vnctionis myſticæ pertinentis ad eſſentiã ſacramenti Cõfirmationis.

Verùm hæc reſponſio eſt nimis acuta, & parum textui conſentanea. Quare ſimpliciùs, & vt opinor veriùs reſponderi poteſt Pontificem cum dicit nihil eſſe iterandum, ſed cautè ſuplendum quod incautè fuerat prætermiſſum, loqui de ſolẽnibus cęremonijs cum vnctione olei adhibitis: illę enim iterari non debent, etſi ſubſtantialis vnctio de nouo adhibeatur: quemadmodũ nec iterantur ritus baptiſmi quando baptiſmus inualidè collatus iterum adminiſtratur. Itaque ſenſus verborũ illorum eſt, vnctionem olei & balſami quæ omiſſa fuerat, cautè ſuplendã; & nihil pertinens ad cæremonias accidentales Cõfirmationis eſſe iterandũ.

Porro ad maiorem eorum quæ dicta ſunt elucidationẽ, nonnulla hîc obſeruanda ſunt. Primò, ad confectionẽ chriſmatis requiri oleum oliuarũ, hoc enim ex cõmuni loquendi vſu & praxi Eccleſiæ, nomine olei intelligitur. Item verũ balſamum non autẽ adulterinũ, nihil tamen refert an ſit bal-

certa ſub illa conditione, *Si non es Confirmatus*, aut verbis expreſſa, aut ſolum animo concepta.

Poſterior aſſertio. *Ad eſſentiam ſacramenti Confirmationis requiritur vt chriſma ſit ab Epiſcopo benedictum.* Eſt communis Doctorum, & ſequitur ex dictis, Concil. enim Florent. agens loco citato de ſacramento Confirmationis, ſtatuit illius materiam eſſe chriſma ex oleo & balſamo confectum, & ab Epiſcopo benedictum; quo loquendi modo indicat benedictionem Epiſcopalem non minus ad eſſentiam huius ſacramenti ſpectare, quam oleum & balſamum.

Confirmatur, nam etſi benedictio, & conſecratio requiratur ex præcepto ad materiam baptiſmi; quia tamen ea non eſt neceſſaria ad valorem ſacramenti, ideo prædictum Concilium agēs paulo antè verba citata de materia baptiſmi, dicit eam eſſe aquam veram, & naturalem, neque benedictionis, aut conſecrationis meminit. Cum ergo poſtea agens de Cōfirmatione, dicat materiam illius eſſe chriſma ab Epiſcopo benedictū; id manifeſto indicio eſt, eiuſmodi benedictionem ad eſſentiam materiæ Confirmationis pertinere.

Confirmatur rursùs, nam Concilium ibidem, poſtquam dixit Epiſcopum eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, addit, nonnunquam ex diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ ſimplicem Sacerdotem hoc ſacramentum adminiſtraſſe, chriſmare per Epiſcopum confecto, quibus verbis illud conſtituitur diſcrimen inter confectionem chriſmatis, & Confirmationis adminiſtrationē; quod prior à ſolo Epiſcopo, poſterior verò etiam à ſimplici Sacerdote, ex diſpēſatione Papæ fieri poſſit.

Dices, ideo Sacerdotem illum Confirmationem adminiſtraſſe chriſmate ab Epiſcopo confecto, quia illius copiam habebat: ſi autem eiuſmodi chriſma defuiſſet, potuiſſet Pontifex cum illo diſpenſare vt chriſma conficeret, ſicut cum illo diſpenſauit vt Confirmationem conferret. Imo potiori iure, quia cum confirmatio ſit ſacramentum, illius collatio eſt quid maius quam chriſmatis confectio, quæ non eſt aliud quam materiæ præparatio. Si igitur Pontifex cum illo diſpenſauit in maiori, poterat & in minori.

Reſpondeo id non ſequi, aliàs dicendum eſſet quemlibet Sacerdotem poſſe Confirmationem conferre, & chriſma, aras, ac templa conſecrare; quia ſcilicet poteſt corpus Chriſti conficere, quod maius eſt. Ratio autem eſt, quia argumentum à maiori ad minus non valet in iis quæ ſunt iuris poſitiui, qualia ſunt ſacramenta quæ pendent ab inſtitutione, & voluntate Chriſti, qui vt patet ex traditione, & praxi Eccleſiæ, voluit Summum Pontificem poſſe nonnunquam concedere facultatem ſimplici Sacerdoti conferendi ſacramentum Confirmationis non autem conficiendi chriſma; tum propter alias rationes; tum quia accidere poteſt interdum vt nullus adſit Epiſcopus in ea Prouincia, in qua Confirmatio eſt adminiſtranda, & tamen copia chriſmatis aliunde allati habeatur. Quæ ratio eſt cur Gregor. 13. fecerit poteſtatem ſimplici Sacerdoti adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis in India, ea tamen lege vt chriſma ab Epiſcopo confectum adhiberetur.

Denique prædicta aſſertio fundatur tum in perpetua praxi Eccleſiæ: tum in traditione vniuerſali ferè omnium Patrum, qui agentes de chriſmate confectionem illius vocant conſecrationem, aut certè ſupponunt eam non eſſe ſimplicem mixtionem olei, & balſami (aliàs Pharmacopola chriſma conficere poſſet) ſed myſticam & ſacram à Pontifice, ſeu Epiſcopo factam: quo fit vt chriſma ſacrum, ſacroſanctum, cœleſte, diuinum, benedictum, & modis ſimilibus vocent. Et de chriſmate agunt ſub iſta acceptione, quando docent illud eſſe neceſſariam materiam Confirmationis; quod de neceſſitate ſacramenti intelligi debet, non ſolùm quantum ad oleum, & balſamum, ſed etiam quantum ad ipſam conſecrationem. Sicut enim ex eo quod patres dicunt chriſma eſſe materiam eſſentialem Confirmationis, rectè deducitur balſamum ad eſſentiam illius pertinere, quia nimirum agunt de chriſmate quatenus componitur ex oleo & balſamo: ita cum per chriſma intelligant vnguentum illud ex oleo, & balſamo confectum, & benedictione Epiſcopi conſecratum, quando dicunt illud eſſe de neceſſitate ſacramenti, ita intelligendi ſunt, vt ex eorum mente conſecratio ipſa chriſmatis ad eſſentiam materiæ Confirmationis pertineat.

Atque ea ratio eſt cur Concilium Carthag. 3. can. 36. poſtquam ſtatuit vt Presbiteri inconſulto Epiſcopo virgines non conſecret, ſtatim adiungat, *Chriſma verò nunquam conficiat*: quo loquendi modo ſatis indicat ſimplicem Presbiterum, etiam conſulto Epiſcopo, ſeu ex diſpen-

ſatione illius, aut Summi Pontificis chriſma non poſſe conficere; quia ſcilicet ea dignitas ſoli Epiſcopo eſt conceſſa, vt habet Concilium Vvormatienſe anno 868 celebratum, can. 2.

Quæres primò, an neceſſe ſit vt chriſma Confirmationis ſit eodem anno benedictum.

Reſpondeo imprimis, id non eſſe neceſſarium neceſſitate ſacramenti; quia ad hoc tantùm requiritur, vt ſit verum Chriſma, quale eſſe poteſt, ſiue ſit vnius, ſiue alterius anni. Vnde Concilium Florent. aſſignans loco ſupra memorato materiam Confirmationis, docet ſimpliciter eſſe chriſma ex oleo, & balſamo compoſitum, & ab Epiſcopo benedictum: neque indicat an hæc benedictio debeat eſſe vnius anni, an verò chriſma à duobus, aut pluribus annis conſecratum ſufficiat.

Reſpondeo ſecundò, neceſſarium eſſe neceſſitate præcepti, vt chriſma Confirmationis eodem anno ſit benedictum. Ea enim eſt ratio cur in Concilio Carthag. 4. can. 36. præcipitur, vt Presbiteri omni anno à ſuis Epiſcopis, ante Paſchæ ſolemnitatem chriſma petant: licet autem verba illa (omni anno) in nonnullis Conciliorum editionibus prætermittantur, ſunt tamen in aliis quibuſdam, ac ſpeciatim in duobus codicibus vaticanis, vt notat Gloſſa diſt. 95. cap. *Presbiteri qui.*

Fabianus etiam in Epiſt. 2. ad Epiſcopos Orientales vt refertur cap. *Literis* de Conſecrat. diſt. 3. *ſicut enim* (inquit) *ipſius diei ſolemnitas per ſingulos annos eſt celebranda, ita ipſius ſancti chriſmatis confectio per ſingulos annos eſt agenda, & de anno in*

annum renouanda, & fidelibus tradenda, quia nouum ſacramentum, eſt per ſingulos annos, & iam dicto die innouandum, & vetus in ſanctis Eccleſiis cremandum. Iſta à ſanctis Apoſtolis & ſucceſſoribus eorum accepimus, & vobis tenenda mandamus. In quibus verbis apertè vt liquet, neceſſitas præcepti includitur.

Quæres iterum, quænam ex inſtitutione Chriſti ſit forma conſecrationis chriſmatis.

Reſpondeo probabile eſſe nullam certam formam ad hoc à Chriſto fuiſſe inſtitutam, ſed eum tantùm in genere ſtatuiſſe vt chriſma ad Confirmationem non aſſumeretur, niſi prius inuocatione Spiritus ſancti eſſet ab Epiſcopo benedictum: modum autem quo talis conſecratio peragere-tur, Eccleſiæ determinandum reliquiſſe. Hinc Concil. 2. Brachar. cap. 4. vocat balſamum benedictum, quod pro ſalute animarum, per Spiritus ſancti inuocationem conſecratur.

Quo etiam refertur illud Cyrilli Hieroſol. nuper citatum ex Catech. 3. myſtag. vbi docet, vnguentum Confirmationis poſt conſecrationem non amplius eſſe vnguentum nudum, ſed chriſma Chriſti quod aduentu Spiritus ſancti per ipſius diuinitatem, energiam habet. Quibus verbis indicatur conſecrationem chriſmatis fieri per inuocationem Spiritus ſancti.

Poteſt autem huius ſententiæ non leuis coniectura ex eo ſumi, quod veriſimile non eſt formam illam qua vtitur nunc Eccleſia in benedictione chriſmatis, fuiſſe ſemper in vſu quoad omnes ſuas partes: quod indicio eſt eam, vt ſic, non eſſe ex inſtitutione diuina, ſed ex determi-

natione Eccleſiæ. Ea enim quæ ſunt prioris generis, ſemper ſunt eadem, & nunquam immutantur.

Quod ſi dicas eam fuiſſe ſemper ſeruatá quantum ad partes eſſentiales, de quibus maximè curandum eſt, cum de neceſſitate ſacramenti agitur.

Contra arguo, quia in forma prædictæ conſecrationis, nullum eſt fundamentum cur putemus vnam partem eſſe potius eſſentialem quam aliam, vt eas omnes attentè conſideranti perſpicuum fiet. Quare cum omnes etiam non ſint eſſentiales, Confirmatio validè conferri poterit, etſi chriſma eo ritu non benedicatur, ſed alio in quo inuocetur Spiritus ſanctus.

Qui tamen data opera, & ſine vlla neceſſitate hoc modo chriſma conficeret, peccaret ſine dubio contra pręceptum Eccleſiæ, & vix eum à peccato mortali excuſarem, propter grauitatem materiæ. Si verò neceſſitas conficiendi chriſma vrgeret, nec haberet Epiſcopus librum in quo ritus conſecrandi chriſma deſcribitur; poſſet tunc licitè vti ritu diſtincto ad eiuſmodi conſecrationem perficiendam.

SECTIO IV.

De materia proxima Confirmationis.

SVMMARIVM.

Vnctio ex chriſmate facta in modum crucis, in fronte illius qui confirmatur, eſt materia proxima neceſſa-

ria ad ſacramentum Confirmationis: & ita ſufficiens, vt cum ea ſola abſque alia manuum impoſitione ſacramentum tenere poſſit.

QVatuor hic occurrunt enodandæ difficultates, prima quænam ſit materia proxima ſacramenti confirmationis.

Secunda an hæc materia ſit neceſſaria,& ſufficiens ad valorem ſacramenti.

Tertia qualis eſſe debeat eiuſmodi materia.

Quarta in qua parte corporis applicari debeat. Quibus difficultatibus totidem aſſertionibus fiet ſatis.

Prima aſſertio. *Materia proxima ſacramenti Confirmationis eſt chriſmatis vnctio.* Eſt communis Doctorum. Et probari poteſt primo variis authoritatibus Patrum qui de hoc ſacramento ſcribunt.

Dyoniſius Areop.de Eccleſ.Hierar.cap.2.parte 2.ſic ſcribit. *Baptizatum indutum alba veſte ad Pontificem ducunt, ille diuino, ac Deifico prorſus vnguento virum ſignat.* & parte 3. *Perficiens illa vnctio facit perfectum*, &c.

Tertull. in lib. de Reſurrect. carnis, *Caro* (inquit) *vngitur, vt anima conſecretur; caro ſignatur, vt anima muniatur:* &c. & in libro de Baptiſmo, *Exinde* (inquit) *egreſſi de lauacro, perungimur benedicta vnctione*; & infra, *In nobis carnaliter currit vnctio, ſed ſpiritualiter perficit.*

Cyprian. lib. 1. epiſt. vltima. *Vngi quoque* (inquit) *neceſſe eſt eum qui baptizatus ſit, vt accepto chriſmate eſſe vnctus Dei, & habere in ſe Chriſti gratiam poſſit.*

Cyrill. Hieroſol. Catech. 3. non ſemel citata, de hoc vnguento agens, docet frontem, alioſque ſenſus eo ſymbolicè inungi quod qua ratione intelligendum ſit, dicetur inferiùs: tum addit. *Et corpus quidem iſto viſibili vnguento perungitur, anima verò ſancto, ac viuifico Spiritu ſanctificatur.* Idem ſcribunt alij Patres. Ex quo patet vnctionem chriſmatis ad valorem Confirmationis eſſentialiter neceſſariam eſſe.

Secundò ratio idem demonſtrat, ſuppoſitis iis quæ partim in diſputationibus de Sacramentis in genere, partim ſectione præcedenti aduertimus. Priori enim loco diximus materiam proximam ſacramentorum quæ in vſu conſiſtunt, nihil aliud eſſe quam applicationem materiæ remotæ circa eum qui ſacramentum ſuſcipit; poſteriori verò oſtendimus chriſma ex balſamo & oleo confectum, & ab Epiſcopo benedictum, eſſe materiam remotam Confirmationis: ex his ergo principiis ſequitur materiam proximam Confirmationis eſſe applicationem, ſeu vſum actualem chriſmatis circa confirmandum, id eſt vnctionem ex chriſmate.

Secunda aſſertio. *Vnctio ex chriſmate ita eſt neceſſaria ad valorem ſacramenti Confirmationis, vt ſine illa impoſitio manuum non ſufficiat. Et ita eſt ſufficiens, vt cum ea ſola, abſque alia manuum impoſitione ſacramentum tenere poſſit.* Eſt etiam communis, & ſequitur ex dictis.

Nam quod ſpectat ad priorem partem, ea ex præcedenti aſſertione euidenter colligitur: diximus enim vnctionem eſſe materiam proximam confirmationis; nullum autem ſacramentum

ſubſi-

ſubſiſtere poteſt abque materia illius proxima; ergo manuum impoſitio non poteſt ſufficere ad valorem ſacramenti, ſi deſit vnctio.

Dices, Apoſtolos contuliſſe ſacramentum Confirmationis per ſolam manuum impoſitionem abſque vnctione, vt habetur Actor. 8. & 19. quod euidens ſignum eſt vnctionem non eſſe de neceſſitate huius ſacramenti.

Hæc obiectio tangit celebrem illam difficultatem quæ verſatur inter Theologos, vtrum Apoſtoli conferendo ſacramentum Confirmationis vſi fuerint chriſmate. Sunt autem variæ hac de re authorum ſententiæ. Nonnulli exiſtimant Apoſtolos ſacramentum Confirmationis ſola manuum impoſitione, abſque chriſmate ſemper adminiſtraſſe; item eorum ſucceſſores vſque ad Concilium Meldenſe, in quo putant materiam, & formam quibus nunc vtimur, inſtitutas fuiſſe.

Alij dicunt ex oppoſito, Apoſtolos nunquam contuliſſe ſacramentum, aut effectum Confirmationis per nudam manuum impoſitionem; ſed ad vtrumque eos ſemper vſos fuiſſe vnctione ex chriſmate.

Alij media veluti incedentes via, arbitrantur Apoſtolos nunquam adminiſtraſſe ſacramentum Confirmationis ſine chriſmate: interdum verò effectum illius per ſolam manuum impoſitionem contuliſſe.

Porro omiſſa longiori altercatione, dico probabiliorem videri eorum ſententiam, qui docent Apoſtolos nunquam per ſimplicem, & nudam manuum impoſitionem ſacramentum Confirmationis, aut illius effectum dediſſe; ſed ſemper

impoſitioni manuum adiunctam fuiſſe vnctionem ex chriſmate.

Et quidem quod nunquam ſine vnctione ſacramentum Confirmationis adminiſtrauerint, ea ratio efficaciter ſuadet; quia aliàs ſequeretur hoc ſacramentum non conſtare iam eadem materia, & forma eſſentialibus ex quibus olim componebatur. De materia res ſatis per ſe euidens eſt; ea enim nunc eſt vnctio ex chriſmate. De forma verò facilè probatur, quia niſi olim adhibita fuiſſet vnctio, falſa fuiſſet forma quæ iam eſt in vſu; quia hæc in ſolam vnctionem cadit. Quis autem putet ſacramentum Confirmationis non eſſe iam eiuſdem rationis, cum illo quod initio naſcentis Eccleſiæ erat in vſu? Aut Chriſtum in gratiam Apoſtolorum inſtituiſſe diuerſa ſacramenta, ab illis quæ pro aliis omnibus fidelibus deſignauit.

Confirmatur, nam ſicut ſupra diximus agentes de forma baptiſmi, Deum nunquam diſpenſaſſe cum Apoſtolis, vt ſacramentum baptiſmi conferrent inuocato ſolo Chriſti nomine; ita congruum non erat vt cum illis diſpenſaret in materia, aut forma eſſentialibus aliorum ſacramentorum: tunc enim iaciebantur fundamenta Eccleſiæ viſibilis, cuius Baptiſmus, Confirmatio, aliaque ſacramenta nouæ legis, certa & perpetua ſigna futura erant; quod verum non eſſet, ſi in eorum materia, aut forma admiſſa fuiſſet diſpenſatio. Cum ergo vnctio ex chriſmate pertineat ad eſſentiam Confirmationis, veriſimile non eſt Apoſtolos ex priuilegio hoc ſacramentum ſine vnctione contuliſſe.

Quod autem neque effectum Confirmationis ſine vnctione vnquam contulerint Apoſtoli, per ſolam manuum impoſitionem, hinc patet; quia nullum eſt fundamentum cur id affirmemus: quod enim afferunt aduerſarij ex Actibus parum ipſis fauet; ſiquidem ex eo quod Lucas dicat Apoſtolos per manuum impoſitionem contuliſſe Spiritum ſanctum, non ſequitur eos vnctionem non adhibuiſſe; hæc enim eſt quædam manus impoſitio, aut ſine ea non fit.

Maximè iuxta modum loquendi veterum Patrum, qui ideo Confirmationem interdum vocant vnctionem, aliàs manuum impoſitionem, & modis ſimillibus, ſumendo partem pro toto. Sicut ergo quando Patres dicunt per vnctionem conferri gratiam, non excludunt manuum impoſitionem: ita quando ſcriptura dicit Apoſtolos per manuum impoſitionem Spiritum ſanctum contuliſſe, ipſam vnctionem excludi minimè cenſendum eſt.

Imo in locis citatis eam neceſſario debere ſubintelligi ſic oſtendo. Etenim Patres agentes de illa manuum impoſitione, vocant eam ſacramentum: ſimplex autem manuum impoſitio, vt tunc dicitur fuiſſe in vſu abſque vnctione, non poterat habere rationem ſacramenti, ſaltem quale iam apud nos vſurpatur: quare cum ridiculum ſit exiſtimare aliud ſacramentum Confirmationis à Chriſtô fuiſſe pro eo tempore inſtitutum, quam id quo iam Eccleſia vtitur; fatendum eſt prædictæ manuum impoſitioni vnctionem fuiſſe adiunctam, & conſequenter

ab Apoſtolis nunquam fuiſſe collatum effectum Confirmationis, per ſolam impoſitionem manuum ſine vnctione.

Obiicies fortè illud Concilij Florent. in literis vnionis, *loco autem illius manus impoſitionis datur in Eccleſia Confirmatio.* Ex quo videtur colligi, ſacramentum Confirmationis eſſe quid diuerſum ab illa impoſitione qua Apoſtoli conferebant gratiam.

Sed hoc rectè ex verbis illis colligi non poteſt, etiam iuxta mentem Authorum tertiæ ſententiæ quibuſcum diſputamus. Siquidem illi docent Confirmationis ſacramentum priùs à Chriſto fuiſſe inſtitutum, pro vſu perpetuo vniuerſalis Eccleſiæ: impoſitionem verò manuum Apoſtolis tantùm ex ſpeciali gratia, & priuilegio pro breui aliquo tempore fuiſſe in certis caſibus conceſſam. Non ergo Confirmatio ſuccedere potuit impoſitioni manuum, vt cæremonia quædam ab ea diſtincta, cum ſit illa prior: neque hoc intendere poteſt Concil. Florent. verbis citatis.

Itaque verus ſenſus eſt, non quidem eſſe diuerſos ritus ſubſtantiales manuum impoſitionis, & Confirmationis; ſed illud ſacramentum, quod iam appellatur Confirmatio, eſſe illud idem quod olim manus impoſitio vocabatur: & Epiſcopos idem præſtare Confirmando, quantùm ad collationem gratiæ ſanctificantis, quod faciebant Apoſtoli manus imponendo; & ita Confirmationem ſucceſſiſſe manuum impoſitioni quantum ad nomen, licet non quoad rem, & ſubſtantiam ſacramenti.

Addo, impoſitionem illam fuiſſe aliquo modo

nobiliorem Confirmatione noſtra; quatenus ex gratiæ gratis datæ, quæ per manuum impoſitionem conferebantur, non iam amplius dantur in Confirmatione: & quantum ad hanc accidentariam diuerſitatem, dici poteſt aliquo modo Confirmationem ſucceſſiſſe manuum impoſitioni.

Et ex his ſufficienter ſoluta manet obiectio illa quam ſupra contra ſecundam aſſertionem propoſuimus: negandum eſt enim Apoſtolos ſacramentum Confirmationis adminiſtraſſe cum ſola manuum impoſitione, ſine chriſmate; aut oppoſitum ex ſcriptura conuinci; cum potius ex ea, ſententia noſtra non parum ſtabiliri valeat, vt ex dictis notum relinquitur.

Veniamus iam ad alteram partem prædictæ aſſertionis, qua ſtatuimus vnctionem chriſmatis, abſque alia manuum impoſitione, præter eam quam ipſa vnctio includit, ad eſſentiam ſacramenti ſufficere.

Ea autem probatur hoc modo, primò quia illud tantùm pertinet ad materiam proximã, & eſſentialem ſacramenti, in quod cadit forma ſubſtantialis ipſius ſacramenti: atqui forma ſubſtantialis Confirmationis cadit tantùm in vnctionem; ergo ſola vnctio eſt materia proxima huius ſacramenti, & conſequenter illa ſufficit ad valorem ſacramenti, abſque vlla impoſitione manuum, præter illam quæ in ea includitur.

Secundò, ex antiquorum Patrum traditione conſtat, eam manuum impoſitionem, qua vſi ſunt Apoſtoli in Confirmationis ſacramento, eſſe eiuſdem rationis cum ea quam nunc in Eccle-

ſia Epiſcopi vſurpant adminiſtrando idem ſacramentum. Hinc Auguſt. lib. 15. de Trinit. cap. 28. poſtquam dixit, Apoſtolos orare ſolitos, vt Spiritus ſanctus veniret in eos quibus manus imponebant; addit, *Quem morem in ſuis præpoſitis, etiam nunc ſeruat Eccleſia.* Et Cypr. epiſt. 73. perſpicuè docet ſuo tempore fuiſſe in vſu ritum illum imponendi manus quem Petrus, & Ioannes Actor. 8. obſeruarunt orando, & imponendo manum. Ac tandem Euſebius Pontifex epiſt. 3. circa finem, poſtquam docuit ſacramentum mȧnus impoſitionis magna veneratione tenendum eſſe, & perfici non poſſe niſi à ſummis Sacerdotibus; ſubiungit, illud tempore Apoſtolorum ab ipſis Apoſtolis peractum eſſe, non autem ab aliis. Si igitur manus impoſitio quæ iam in Eccleſia vſurpatur, eſt illa eadem qua vſi ſunt olim Apoſtoli; concludendum eſt ad eſſentiam Confirmationis nullam manuum impoſitionem requiri, præter eam quæ in vnctione includitur, cum hæc tantùm ſit nunc in vſu apud Catholicos; ac quod inde fit, vnctionem abſque alia manuum impoſitione quæ in ea non contineatur, ad ſubſtantiam ſacramenti ſufficere.

Tertia aſſertio. *Ad eſſentiam Confirmationis ſpectat vt vnctio fiat in modum crucis.* Hæc etiam eſt communis Theologorum omnium. Eam verò probant nonnulli primò, ex forma ipſius ſacramenti quæ talis eſt, *Conſigno te ſigno crucis, & confirmò te chriſmate ſalutis*, &c.

Secundò ex Concil. Florent. in literis vnionis, vbi hoc legitur. *Ideo in fronte, vbi verecundiæ ſe-*

des eſt, confirmandus inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipuè crucem eius, quæ Iudæis eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia ſecundum Apoſtolum; *propter quod crucis ſigno ſignatur.*

Tertiò, ex Patribus qui ſæpe dicunt confirmatos ſignari, ſcilicet cruce. Vnde Auguſt. in illud Pſalm. 141. *In via hac quam ingrediebar, Vſque adeo.* (inquit) *de cruce non erubeſco, vt non in occulto loco habeam crucem Chriſti, ſed in fronte portem.*

Verùm hæ, & ſimiles probationes, niſi aliud addatur ſunt inſufficientes: poterit enim aliquis dicere, illis quidem probari neceſſarium eſſe in confirmatione ſignum crucis, non autem quod ipſa vnctio debeat fieri in modum crucis; quod tamen oſtendendum eſt.

Imo ſi verba formæ attentè inſpiciantur, ex iis non obſcurè deduci poterit, duas actiones realiter diſtinctas concurrere ad Confirmationem; aliam qua confirmandus ſignatur ab Epiſcopo dicente, *Conſigno te ſigno crucis*; aliam qua ab eodem vngitur cum ait, *& confirmo te chriſmate ſalutis.*

Atque idem colligitur ex verbis Concilij Florent. quibus primò dicitur, confirmandum in fronte inungi, deinde illum ſigno crucis ſignari, ac ſi reuera ſignum crucis eius fronte imprimeretur ſeparatim ab vnctione. Porro Auguſtinus meminit tantû ſigni crucis, non autem vnctionis.

Itaque prædictis addendum eſt, cum eſſe communem ſenſum totius Eccleſiæ, vt in Confirmatione ipſa vnctio fieri debeat in modum

crucis; taliſque ritus ſemper ab Eccleſia ſeruatus fuit tanquam eſſentialis, & ſignificatus per verba illa formæ, *Conſigno te ſigno crucis*, & per alia quæ ex Concil. Florent. relata fuerunt.

Vnde Ordo Romanus hæc præſcribit. *Pontifex tincto pollice faciat crucem in frontibus ſingulorum, ita dicendo, confirmo te, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Et Alcuinus in officio ſabbathi ſancti, monet Epiſcopum finita oratione, facere crucem de chriſmate cum pollice in ſingulorum frontibus, ita dicendo, *In nomine Patris, & Filij & Spiritus ſancti, pax tibi.*

Et de eo ritu vt ſic, locutus eſt Auguſt. citatus alludens ad hanc praxim Eccleſiæ, de qua etiam loquuntur alij Patres, in quibus ſunt nonnulli qui diſtinctè docent ipſam vnctionem debere fieri in modum crucis. Sufficiat nobis vnus inter omnes Gregor. qui lib. 3. epiſt. 9. hæc ſcribit. *Presbyter baptizatos infantes ſignare in fronte chriſmate non præſumat.* Plura afferemus in ſequenti aſſertione, quæ ad hanc etiam comprobandam non parum inſeruiunt.

Quarta aſſertio. *De eſſentia Confirmationis eſt vt vnctio fiat in fronte illius qui confirmatur.* Ita cõmuniter omnes contra Ledeſma, qui docet vnctionem in ea parte corporis factam, eſſe tantùm de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate ſacramenti.

Probatur autem primò ex Innocent. 1. epiſt. 1, cap. 3. vbi frontis meminit dicens, non licere Presbyteris frontem ex eodem oleo (id eſt chriſmate) ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis cum tradunt Spiritum ſanctum paracletum.

Secundò ex Innocent. 3. De ſacra vnctione cap. vnico. vbi, *per frontis Chriſmationem* (inquit) *manus impoſitio deſignatur, quæ alio nomine dicitur Confirmatio, quia per eam Spiritus ſanctus ad augmentum datur, & robur.* Et ſtatim addit hanc vnctionem non niſi ab Epiſcopo conferendam eſſe.

Tertiò, adde quæ aſſertione proxima ex Gregorio Pontifice, Concilio Florentino, & Auguſtino in mediũ protulimus; ea enim omnia oſtendunt in ſacramento Confirmationis ſacram vnctionem per modum crucis in fronte fieri conſueuiſſe. Quod etiam apertè ex Can. *nouiſſimè*, de Conſecrat. diſt. 5. & Can. *Presbyteris* diſt. 4. deducitur.

Neque refert quod Patres, aut Concilia expreſſè non dicant eſſe de eſſentia huius ſacramenti vt vnctio fiat in fronte; ſatis enim eſt quod ritum vngendi eiuſmodi partem, inter præcipuos, & eſſentiales numerẽt; ac præterea quod Eccleſia illum ſemper ita religioſè obſeruet, vt eum verè Confirmatũ non cenſeat, qui in fronte vnctus chriſmate non fuerit.

Dices primò. Confirmatio datur ad perfectionem baptiſmi, baptiſmus autem dari poteſt in toto corpore; ergo & Confirmatio in toto corpore fieri poteſt.

Reſpondeo negando conſequentiam, baptiſmus enim datur ad vitam, Confirmatio ad pugnam; vita autem eſt in toto corpore, at vexillum pugnæ debet eſſe in parte aliqua prominenti, & aperta qualis eſt frons.

Contra, ſi Confirmatio datur ad pugnam,

conſequenter datur ad roborandos fideles vt fortiter dimicent conra aduerſarios fidei: cum ergo robur ſit in corde, non in fronte, congruum eſt vt vnctio potiùs fiat ſupra cor, quam in fronte.

Reſpondeo robur quidem eſſe in corde radicaliter, illius tamen ſignum apparere in fronte, iuxta illud Ezechiel. 3. *Ecce dedi frontē tuam duriorem frōtibus eorū.* Quia igitur homo per Cōfirmationem roboratur in ordine ad alios, vt ſic dicam, vt ſcilicet crucem Chriſti coram tyranno non erubeſcat, ideo vngitur in fronte, quæ ſedes eſt pudoris.

Dices ſecundò, Cyrill. Hieroſol. Catech. 3. docere non ſolùm frontem, ſed alios etiam ſenſus corporis in Confirmatione vngi ſolitos.

Reſpondeo ritum illum vngendi alias partes à fronte diſtinctas non eſſe in vſu, ſaltem in Eccleſia latina, quod manifeſto indicio eſt eum nunquam fuiſſe de eſſentia huius ſacramenti, cum Eccleſia eſſentialia ſacramentorum immutare non poſſit.

Addo, ſatis oſtendi ex variatione Græcorum, vnctionem aliarum partium præter frontem, non eſſe apud illos eſſentialem. Conciliū enim Conſtantinop. 1. cap. 7. docet vngendas eſſe has partes, frontem, oculos, nares, os, aures; Cyrillus recenſet frontem, aures, nares, pectus: at verò ea eſt praxis Græcorum, vt inungant frontem, oculos, nares, os, aures, pectus, manus, & pedes, iuxta eorum Ritualia typis mandata, vt monet Arcudius lib. 2. de Sacramentis. cap. 7.

Sciſcitabitur aliquis primò, quanta debeat eſſe prædicta vnctio ex parte materię, vt ſacramentum

teneat.

Reſpondeo hanc quæſtionem ex dictis de ſacramentis in genere facilè ſolui poſſe, ſicut enim ibi diximus in baptiſmo eam ſufficere aquæ quantitatem, quæ ſufficit vt homo dicatur ablui; ita ſtatuendum eſt eam Chriſmatis quantitatem ſufficere, quæ ſatis eſt vt vnctio ex illa fieri poſſit in modum Crucis.

Inueſtigabit aliquis rursùs, an ſit neceſſarium ad eſſentiam Confirmationis, vt vnctio fiat pollice Epiſcopi, an verò ſufficiat vt ipſe penna, alioue inſtrumento frontem Confirmandi inungat.

Reſpondeo primò, eſſe de neceſſitate ſacramẽti vt hæc vnctio fiat manu Epiſcopi; ſi quidem ea vnctio talis eſt, vt in illa includatur quædam manus impoſitio, vt ante oſtendimus: hoc autem non haberet locum, ſi Epiſcopus manu confirmandum, ſaltem mediatè non vngeret.

Reſpõdeo ſecũdò, eſſe de neceſſitate præcepti, vt prædicta vnctio fiat dextro pollice Epiſcopi: hoc enim ita præſcribit Pontificale Romanum, & Eccleſia hunc modum inter cõfirmandum ſedulò obſeruat. Nulla tamen efficax ratio ſuadet, eſſe de eſſentia ſacramenti, vt vnctio potius fiat pollice quam indice, aut alio quouis digito ſiue dexteræ, ſiue ſiniſtræ manus; ſed id tantùm vt aptius, & congruentius præſcribitur.

Reſpõdeo tertiò, probabile nobis videri (ſaluo meliori, & prudẽtiori iudicio) non eſſe de eſſentia Confirmationis, vt vnctio fiat immediatè nuda manu, ſeu pollice Epiſcopi, ſed illum validè poſſe confirmare, etſi pollice ſerico, aut tela obuoluto frontem confirmandi inungat.

Cuius ratio eſt,quia ſi quid impedit quo minus ſacramentum eo modo adminiſtratum teneat, illud maximè eſt, quòd vt ſacramentum Confirmationis ſit ratum, neceſſaria eſt quædam manus impoſitio: ſi autem Epiſcopus manu ſua immediatè frontem non inungat, nulla erit manus impoſitio, & conſequenter nullum ſacramentum:at hæc ratio videtur omnino inſufficiens, quia Epiſcopus verè dicetur manus imponere baptizato,ſiue illas nudas habeat,ſiue multitio inuolutas, aut etiam Chirotecæ incluſas.Item dicetur verè frontem Confirmandi inungere, ſi pollicem digitali opertum habeat; ſicut verè dicitur ſcribere, etſi non digito immediatè, ſed penna ad ſcribendum vtatur. Quare cum aliunde concurrat vera materia Confirmationis tam remota, quam proxima, cum modo illius eſſentiali, crucis nimirum ſigno: Item vera, & eſſentialis forma, & quæcunque ad illius veritatem ſufficiunt: profectò iure exiſtimari poteſt, immediatum illum contactum manus Epiſcopi, non eſſe huic ſacramento eſſentialem, eſto ſit de neceſſitate præcepti. Quod tamen, vt monui, dictum eſt ſaluo meliori iudicio Doctorum, à quorum ſenſu communi,in re graui temerè diſcedendum non eſſe profiteor.

SECTIO V.

De forma Confirmationis ſecundum Latinos.

SVMMARIVM.

Forma illa Confirmationis qua Latini vtuntur, Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis: in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, eſt ſufficiens ad valorem ſacramenti, & etiam neceſſaria quantùm ſaltem ad verba æquiualentia.

DVæ ſunt præcipuè formæ ſacramenti Confirmationis, alia Latinorum, alia Græcorum. Prior ſumitur ex Cōcil. Florent. in decreto vnionis, & his verbis continetur. *Conſigno te ſigno crucis, & Confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Poſterior ex primo Concil. Conſtantinop. Can. 7. vbi ſtatuitur hæreticos ibi enumeratos, dum ad fidem Catholicam conuertuntur, non eſſe baptizandos, quia validè baptizati fuerunt; ſed chriſmate vngendos ſub his verbis; *Signaculum donationis Spiritus ſancti.* De vtraque hac forma paucis agendum.

Quod ad primam attinet, notandum eſt imprimis certum eſſe ex fide, illam ſufficere, & eſſe

neceſſariam ſaltem quantum ad verba æquiualentia, ad ſacramentum Cõfirmationis validę adminiſtrandũ:tum quia Concil.Florent.loco citato aſſignat materiam, & formam ex quibus eſſentialiter conſtat ſacramentum Confirmationis,& quę ad illius adminiſtrationem ſufficiunt, & omnino ſunt neceſſariæ: tum quia Eccleſia Romana,quæ errare non poteſt circa ſacramẽtorum vſum, formam illam vſurpat, & ſemper vſurpauit vt ſufficientem ad hoc ſacramentum conficiendum, & adeo neceſſariam, vt ſine illa, aut alia æquiualenti ſacramentum irritum ſit.

Secundò nota, ad eſſentiam prædictæ formæ tria citra controuerſiam ſpectare; primò,vt exprimat perſonam qui confirmatur, quod fit pronomine illo *te*; ſecundò, vt exprimat actum confirmantis, quatenus ab illo procedit,quod agitur verbis illis, *ſigno, & confirmo te*: Horum autem ratio petenda eſt ex dictis vbi de forma baptiſmi. Tertiò, vt inuocet diſtinctè tres perſonas Trinitatis, quod fit poſtremis illis verbis, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Cuius ratio eſt, quia Confirmatio ordinatur ad perficiendam fidem in baptiſmo acceptam,eamque coram tyranno, ſi opus ſit, forti animo profitendam:vnde interdum apud Patres hoc ſacramentum perfectio baptiſmi appellatur, fides autem in baptiſmo ſuſcepta precipuè myſteriũ Trinitatis reſpicit.

Tertiò aduerte, licet verba illa, *ſigno & confirmo*, ſint de eſſentia formæ, quatenus exprimunt actum confirmantis, dubium tamen eſſe an opus ſit ad rationem ſacramenti, vtrumque proferre, an verò alterutrũ ſufficiat.

Cui reſpondeo vtrumque pronunciandum eſſe, nam ſi quis diceret, *ſigno te ſigno crucis, & chriſmate ſalutis*, non exprimeret effectum huius ſacramenti, qui ſignificatur per verbum, *Confirmo*; Et è conuerſo, qui reliquis omiſſis diceret, *Confirmo te chriſmate ſalutis*, non exprimeret ſignum crucis quod tamen neceſſario exprimendum eſſe videtur, vt nouus Chriſti miles eo inſignitus, palam, & explicitè (ſi ita loqui fas eſt) proteſtetur ſe crucem non erubeſcere. Quo fit vt non videatur ſufficere ſi quis dicat, *ſigno te*, niſi addat, *ſigno crucis*.

Dices formam illam poſſe conſtrui in hunc modum, *Confirmo te ſigno crucis, & chriſmate ſalutis*: ſic autem nihil deeſſe videtur eorum quæ ad eſſentiam illius neceſſaria ſunt.

Reſpondeo in eiuſmodi forma illud deeſſe, quod etſi in ea exprimatur ſignum crucis, vt res quædam qua homo confirmatur; non tamen exprimitur vt procedit à miniſtro confirmante, tanquam nota aliqua ab eo alteri impreſſa: vnde fit vt in ea aliqua ſubſtãtialis ſignificatio deſideretur.

Quartò aduerte, non etiam ſufficere ad valorem ſacramenti verba illa *Conſigno te ſigno crucis, & Confirmo te in nomine Patris, &c.* Quia nimirum etſi verbum confirmo ſignificet ex vſu cõmuni, non tantùm vnctionis internæ, verùm etiam externæ, imo & totius ſacramenti collationem, (hæc enim omnia intelliguntur quando dicimus Epiſcopum confirmare recens baptizatos) non tamen ſatis diſtinctè vnctionem illam externam, quæ eſt materia proxima huius ſacramenti, & quæ ex chriſmate fieri debet, ſignificat.

Quare neceſſariò poſt verba, *confirmo te*, addenda ſunt illa, *chriſmate ſalutis*, aut æquiualentia.

Quod ſi obijcias cum Bellarmino de Confirmat. cap. 10. in Ordine Romano non haberi prædicta verba, *Chriſmate ſalutis*, ac proinde ea non videri eſſentialia.

Reſpondeo non ſequi, quia probabile eſt in dicto Ordine non referri totam formam huius ſacramenti, ſed partem illius dumtaxat. Quem modum etiam agendi de Confirmatione ſeruatum videmus à ſanctis Patribus, inter quos nullum reperias qui diſtinctè formam integram illius tradat.

Cuius rei rationem percipere poſſumus ex Innocent. I. qui epiſt. 1. cap. 3. tractans de Sacramento Confirmationis, *verba* (inquit) *dicere non poſſum, ne magis prodere videar quam ad conſultationem reſpondere.* Quibus verbis indicat ſe data opera formam huius ſacramenti reticere, ne eam propalando myſteria noſtræ religionis infidelibus manifeſtare, & eatenus ea prodere videretur.

Porro licet forma Cōfirmationis diſtinctè non tradatur in ſcriptura, aut Patribus; in illis tamen magnum fundamentū habet. Paulus enim 2. cor. 1. *Qui autem confirmat nos* (inquit) *vobiſcū in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, qui & ſignauit nos, & dedit pignus ſpiritus in cordibus noſtris*; in quem locum Anſelmus, *ſignauit nos* (inquit) *ſigno crucis, quod frontibus noſtris impoſuit, & dedit pignus ſpiritus, quando per impoſitionem manus accepimus ſpiritum ſanctum.*

Sunt

Sunt qui ad hanc formam referunt verba illa Ambroſij lib. 2. de Sacram. cap.7: *Veniſti ad Sacerdotem, quid tibi dixit? Deus Pater omnipotens qui te regenerauit ex aqua & Spiritu ſancto, conceſſitque tibi peccata tua, ipſe te vngat in vitam æternam.*

Verùm vt notat Bellar. loco citato, hæc verba Ambroſij iuxta Ordinem Romanum dicuntur à Presbytero, quando ſtatim poſt baptiſmum inungit chriſmate verticem baptizati, qua cæremonia peracta datur Confirmatio.

Alio tamen loco ad prædictam formam alludit Ambroſ. nimirum lib. de ijs qui initiantur myſterijs cap. 7. cum ait, *ſignauit te Deus pater, Confirmauit te Chriſtus*; & lib. 1. de Spiritu ſancto cap. 6. *vnxit nos Deus & ſignauit nos, &c.* & hæc de forma Latinorum.

SECTIO VI.

De forma Confirmationis ſecundum Græcos.

SVMMARIVM.

Forma illa quam vſurpant Græci in adminiſtratione Confirmationis, ſignaculum doni Spiritus ſancti, non videtur ſufficiens, quia cum multa non exprimat quæ neceſſariò ſunt exprimenda, formæ Latinorum non æquiualet.

QVod ſpectat ad formam Græcorum,aduertendum eſt nonnullos authores Græcos, in quibus ſunt,Gabriel Antiſtes Philadelphiæ in tractatu de Sacramentis, Nicolaus Cabaſilas in lib. de expoſitione liturgiæ, cap. 29. & alij apud Arcudium lib. 2. de Sacramentis cap. 6. in ea eſſe ſententia,vt putent formam Confirmationis nihil aliud eſſe quam preces quæ dicuntur ab Epiſcopo, quando chriſma benedicit.

Verùm authores illi non parum decipiuntur; quia quando chriſma conſecratur, non tunc datur Confirmatio, ſed tantùm materia illius remota diſponitur, vt fiat quodammodo apta ad formam ſacraméti recipiendam in actuali ipſius vſu, & applicatione ſuo tempore futura: illud enim notum eſt diſcrimen inter venerabilem Euchariſtiam, & alia ſacramenta; quod Euchariſtia conſiſtit in re permanenti, & habet ſacramenti rationem ante vſum: reliqua verò ſacramenta eſſentialiter conſiſtunt in vſu, ſeu in applicatione actuali cuiuſdam materiæ ad ſubiectum cui ſacramentum adminiſtratur. Atque inde fit, vt tunc fiat ſacramentum Euchariſtiæ quando materia illius conſecratur; alia verò ſacramenta non ſint donec materia ipſorum quantumuis benedicta, aut conſecrata applicatur ad ſubiectum, adhibitis quibuſdam verbis à Chriſto inſtitutis, in quibus eorum eſſentialis forma conſiſtit.

Obſeruandum præterea,Græcos in adminiſtratione ſacramenti Confirmationis ſolere proferre hæc verba, *Signaculum Doni Spiritus ſancti*, quæ toties repetunt, quot partes corporis ſacro

chriſmate in modum crucis illiniunt. Dubium autem eſſe poteſt, an eiuſmodi forma ſit ſufficiens ad valorem ſacramenti.

Cui reſpondemus negatiuè, ſi vera ſunt quæ de forma Latinorum ex communi ſententia hactenus dicta ſunt. Et ratio eſt euidens, nam imprimis diximus non ſufficere ad valorem ſacramenti verba illa, *ſigno te*, niſi addatur, *ſigno crucis*, etſi Epiſcopus de facto ſignum crucis efficiat: multo ergo minus ſufficiet dicere inter vngẽdum, *ſignaculum Doni*.

Deinde, ad eſſentiam formæ confirmationis pertinet vt exprimatur actus Confirmantis vt ab ipſo elicitus; vnde diximus duo illa verba, *ſigno & Confirmo*, quatenus hunc actum exprimunt eſſe eſſentialia; imo quatenus diuerſos effectus ſignificant, non poſſe vnum alteri æquiualere, ſed vtrumque proferendum eſſe. At in forma Græcorum nullum eſt verbum quod actum illum vt à Confirmante exeuntem, aut duos effectus diſtinctos, nimirum impreſſionem crucis, & vnctionem exprimat.

Rurſus, vt ratum ſit hoc ſacramentum, requiritur vt perſona quæ illud recipit exprimatur; vnde qui vngendo aliquem ita diceret, *conſigno ſigno crucis, & confirmo chriſmate ſalutis, &c.* Nihil efficeret; ſicut neque ille qui hominem abluendo diceret, *Ego baptizo in nomine Patris, &c.* Qui autem inter Confirmandum dicit tantum, *ſignaculum doni Spiritus ſancti*, non exprimit perſonam quæ vngitur; ergo inualidè confirmat.

Denique vt ſacramentũ hoc valeat, neceſſe eſt

exprimere diſtinctè tres perſonas Trinitatis ſub nominibus *Patris*, *& Filij*, *& Spiritus ſancti*, aut æquiualentibus, ſi quæ talia ſunt: vnde inualidè Confirmaret qui ſic diceret, *Conſigno te ſigno crucis*, *& Confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Trinitatis:* multò ergo minùs valebit ſacramentum ſub hac forma, *ſignaculum doni Spiritus ſancti*, cum vox, *Trinitas*, magis exprimat & auditoribus ſignificet tres perſonas, quã nomẽ Spiritus ſancti.

Sed obijcit primò Arcudius lib. 2. de Sacram. cap. 7. Concilium Conſtantinop. 2. cap. 7. prædictam formam referre, quando iubet vt hæretici ad fidem conuerſi chriſmate vngantur, & in ipſa vnctione hæc verba dicantur, *ſignaculum doni Spiritus ſancti*.

Reſpondeo Conciliũ non referre totã formam eſſentialem, ſed partem aliquã illius dumtaxat, qui loquendi modus ſatis erat olim familiaris Patribus, qui non audebant ſacramentorum ritus palam omnibus ſuis ſcriptis exponere, ratione quam ante ex Innocentio tetigimus.

Secundò obijcit, multos Patres Græcos ad formam illam reſpexiſſe. Ac primò B. Aſterium Epiſcopum Amaſiæ, qui ſermone de prodigo, qui extat in bibliotheca Photij, ait, *In regeneratione per baptiſmum dari ſtolam*, *& ſignaculum doni Spiritus ſancti*, quæ poſteriora verba de forma Confirmationis intelliguntur.

Item allegat Cardinalem Beſſarionem qui in tractatu de Euchariſtia poſtquam laudauit Latinorum presbyteros, quod optimè norint formas ſacramentorum, tandem addit verba illa, *ſignum doni Spiritus ſancti* eſſe formã qua Græci in Con-

firmatione vtuntur.

Item Staniſlaum Socolouium Stephani Poloniæ Regis Theologum, qui in Explanatione cap. 3. cenſuræ Hieremiæ Patriarchæ Conſtantinopolitani, probat ex Can. 7. citato Concil. Conſtantinop. prædicta verba fuiſſe olim formam Confirmationis, eaque à noſtra forma non differre.

Item Dionyſium qui cap. 2. de Eccleſiaſt. hierar. *Deificante* (inquit) *vnguento virum obſignas*, & cap. 4. *diuini ſpiritus aduentum largitur, vim perficiendi habens inunctio*. Quibus verbis, vt conſtat, alludit ad formam memoratam.

Ac tandem in mediũ profert Cyrill. Hieroſol. qui circa finem Catech. 18. *Et quomodo* (inquit) *inſtar Sacerdotum appellationis Chriſti participes facti eſtis, & quomodo ſignaculum vobis datum eſt per communicationem Spiritus ſancti.*

Sed hæ omnes authoritates nullius planè ſunt momenti, cum ex nulla earum efficaciter colligatur, verba illa ſola, *Signaculum doni Spiritus ſancti*, eſſe formam ſufficientem ad ſacramentum Confirmationis validè adminiſtrandum.

Non quidem ex prima, quia B. Aſterius dicit tãtùm in regeneratione per baptiſmũ dari ſtolã, & ſignaculũ doni Spiritus ſancti; quæ verba vidētur intelligi tãtùm de baptiſmo, vt ſenſus ſit, eo ſacramento dari ſtolã, ſeu indumentum gratię, & Characterem quo anima inſignitur. Eo vel maximè, quia ſi poſteriora verba intelligerentur de Cõfirmatione, non dixiſſet Aſterius eam dari in regeneratione per baptiſmũ, ſed poſt baptiſmũ; quia ſcilicet mos erat antiquis ſtatim finito baptiſmo ſacramētũ Cõfirmationis baptizato adminiſtrare.

Verùm etſi concedamus Aſterium loqui de Confirmatione, ad ſummum ex verbis illius colligi poteſt eum alludere ad formam illius ſacramenti, ad quã olim verba prędicta pertinuiſſe veriſimile iudicamus. An verò hoc eſt ſufficiens fundamentum, vt inde concludas eſſentialem formam Confirmationis totaliter in dictis quatuor verbis conſiſtere? Minimè gentium. Quod etiam multò minùs ſequitur ex authoritatibus Dionyſij, & Cyrilli vt manifeſtum eſt.

Quod ſpectat ad Beſſarionem, ille quidem fatetur Græcos prædicta forma vti in Confirmatione, ſed quid tum? An propterea ex illius mente concludas hanc eſſe ſufficientem, & legitimam formam? Imo potius oppoſitum ex loco citato non obſcurè deduci poteſt.

Primò enim laudat Latinorum Preſbyteros, quòd formas ſacramentorũ rectè calleant, & addit. *Noſtri verò* (id eſt Græci) *vt multa alia quæ primum apud noſtros ortum habuerunt, propter calamitates temporum perdidere, ita etiam horum rituum ſunt obliti. Quod manifeſtum fiet, ſi quis ad chriſmatis ſacramentum mentem conuerterit, &c.* Quibus verbis adducit ritum Confirmationis, in exemplum eorum quos Græci iniuria temporum amiſerunt.

Secundo, poſtquam recenſuit dicta verba, *ſignum doni Spiritus ſancti, & hæc verba* (inquit) *ſecundum eos, hoc chriſmatis ſacramentum perficiunt.* Vides eum non aſſerere ex propria ſententia, eam eſſe formam ſufficientem ſacramenti, ſed tantùm ſecundum eos, ſeu iuxta illorum exiſtimationem.

Tandem ad Socolouium reſpondeo, eum dicere quidem formam qua nunc Eccleſia vtitur, non eſſe diſſimilem prædictæ, quam olim fuiſſe in vſu tradit: ſed hoc nulla ratione probat, quod tamen præſtandum erat vt illius authoritas pondus aliquod haberet apud eos, qui non tam curant quod alij dicunt, quam quod probant.

Obijcit præterea Arcudius S. Thom. qui 3. parte, quæſt. 72, art. 4. docet, tria neceſſariò requiri ad veritatem formæ Confirmationis, primò, cauſam conferentem plenitudinem roboris ſpiritualis, quæ eſt ſanctiſſima Trinitas, & exprimitur cum dicitur, *In nomine Patris, &c.* Secundò, ipſum robur ſpirituale quod homini confertur per ſacramentum, quod quidem tangitur cum dicitur, *Confirmo te Chriſmate ſalutis*; Tertiò, ſignum quod pugnatori datur, ſicut & in pugna corporali milites inſignijs Ducum inſigniuntur, & quantum ad hoc dicitur, *Conſigno te ſigno crucis.*

Sed hæ conditiones (inquit ille author) ad viuum exprimuntur in forma Grecorum: character voce *ſignaculum*, gratia, nomine *Doni*, & primarius author in verbis illis, *Spiritus ſancti*: hæc enim ſanctificatio ſingulariter attribuitur Spiritui ſancto, & in eo cæteræ quoque diuinæ perſonæ, propter vnitatem ſubſtantiæ comprehenduntur.

Reſpondeo, nullam ex his conditionibus includi vt opus eſt in forma Confirmationis Græcorum. Imprimis enim non ſufficit quod effectus ſacramenti quomodolibet in ea exprimatur, ſed neceſſe eſt repreſentetur tanquam exiens à miniſtro. Secundò, requiritur vt tres Perſonæ Trinitatis diſtinctè nominibus *Patris, & Filij, & Spiri-*

tus ſancti, aut æquiualentibus in ea forma exprimantur. Tertiò, vt diſtinctè exprimatur ſignum crucis : quibus adde quartò, opus eſſe vt perſona quæ Confirmatur non tantùm facto, ſed ipſis formæ verbis determinetur. Quę omnia, vt liquet, in forma Græcorum deficiunt.

Tandem obijcitur in inſtructione quam Clemens VIII. approbauit, haberi dandum eſſe ſacramentum Confirmationis ſub conditione, præſertim quando probabiliter dubitari poteſt, an Epiſcopus Græcus illud contulerit ; quibus verbis ſignificatur, ſi certò conſtaret Epiſcopum Græcum adminiſttaſſe Confirmationem, tunc nullo modo eſſe iterandam ; atque adeo ſub prædicta forma valere.

Reſpondeo, authores huius inſtructionis non vocaſſe in quęſtionem, an valida eſſet Confirmationis forma, iuxta vſum Græcorum, neque rationum momenta quæ pro parte negatiua afferri poſſunt, præuio aliquo examine ponderaſſe, ſed oppoſitam ſuppoſuiſſe ex communiori hominum exiſtimatione, qui vulgò nullum Græcis adimunt ſacramentum. Pontifex verò inſtructionem illam approbauit non tãquam aliquid è Cathedra Petri vt certum definiens, ſed ſententiã ſuam cõmuniori doctrinæ quam tunc determinandam minimè ſuſceperat, vt priuatus Doctor acommodans.

Quædam alia opponit Arcudius quæ facili negotio ſolui poſſunt, quare ijs omiſſis, cum vix credi poſſit falli Theologos, qui cõmuniter docent vt animi conſenſu formam quam latini in Confirmatione vſurpant, eſſe neceſſariam quantum ad expreſſionem eorum quæ ſupra retulimus ;

concludendum eſt, formam qua vtuntur Græci eſſe inſufficientem, ac quod inde fit, Græcos ſacramento Confirmationis carere. Quod ſi tamen alius eſt ſenſus Eccleſiæ, quantum ad prædictam Græcorum formam, quæ hactenus de illa ſcripſimus, tanquam non ſcripta haberi peroptamus.

Si quæras à me cur Græcos cum Latinis hic non conciliem quantum ad formam Confirmationis, ſicut eos ſimul quoad materiam Ordinum in concordiam redegi. Reſponſio in promptu eſt, quia illud intereſt inter materiam & formam ſacramenti, quod materia interdum latitudinem aliquam recipere poteſt, non item forma ſumpta formaliter quantum ad ſignificationem. Licet enim plures Theologi dicant materiam ordinationis à Chriſto eſſe tantùm in genere determinatam, illius verò determinationem ſpecificam arbitrio Eccleſiæ relictam fuiſſe. Nullum tamen memini me legiſſe qui ordinationis, vel cuiuſuis doceat alterius ſacramẽti formam in genere tantùm fuiſſe quoad ſignificationẽ à Chriſto inſtitutam, ita vt poſſit Eccleſia vti verbis hac, vel illa ſignificatione præditis, ſed omnes fatentur cuiuſlibet ſacramenti formã talem in ſpecie ſignificationẽ ſortiri ex Chriſti inſtituto, vt defectu illius ſacramentũ irritum ſit. Cum igitur forma qua vtũtur Græci inter Confirmandum, meo iudicio non conſentiat cum Latinorum forma, ſpectata ſecundum eam ſignificationem explicitam quam illi tradunt vulgò Theologi, profectò vtramque Eccleſiam hac in re conciliare non potui.

Dicet fortè aliquis, non eſſe formam Confir-

mationis apud Græcos eam quam adduximus, ſed potius iſtam quæ apud illos eſt in vſu, *Vngitur ſeruus Dei* (talis) *oleo exultationis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.*

Sed contra, nam vt patet ex Ritualibus Græcorum, hæc forma adhibetur ante baptiſmum, quando baptizandus oleo vngitur, ita enim ibi legitur. *Porro adducitur is qui baptizandus eſt, Sacerdos verò accepto oleo facit ſignum crucis in fronte, pectore, dorſo,* &c. *dicens, vngitur ſeruus Dei*, &c. Et poſt pauca. *Vncto toto corpore, baptizat eum Sacerdos rectum tenens, & verſus orientem, aſpicientem, hac forma verborum, Baptizatur ſeruus Dei* (talis) *in nomine Patris amen; & Filij amen; & Spiritus ſancti amen: ſingulis appellationibus deducens eum, & educens.*

Finita verò forma baptiſmi, & baptizato albis veſtibus induto, Sacerdos recitat ſecretò orationem aliquam, qua finita, *vngit baptizatum* (verba ſunt Euchologij) *ſancto vnguento ſignum crucis faciens in fronte, oculis, naribus, ore, auribus, pectore, manibus, & pedibus dicens, ſignaculum doni Spiritus ſancti, Amen.* Quod vt liquet non niſi de ſacramento Confirmationis intelligitur, vt etiã conſtat ex oratione prędicta, in qua Sacerdos petit à Deo vt baptizato donet ſigillum doni ſancti Spiritus, eumque in fide Orthodoxa confirmet.

Finis Diſputationis quintæ.

DISPVTATIO SEXTA.

De cauſis, effectibus, & cæremoniis Confirmationis.

In ſex diuiſa Sectiones.

HÆC eſt poſterior diſputatio de ſacramento Confirmationis, in qua tractandum eſt imprimis de cauſis, Secundo de effectibus, Tertiò de cæremoniis illius. Circa primum quatuor erunt Sectiones, Prima de miniſtro ordinario Confirmationis. Secunda de miniſtro extraordinario illius. Tertia de ſubiecto Confirmationis. Quarta de cauſa finali huius ſacramenti, atque adeo de illius neceſſitate. Circa ſecundum erit quinta ſectio quæ de duplici effectu Confirmationis charactere nimirum, & gratia inſtituetur. Poſtremum verò, quod ſpectat ad cæremonias Confirmationis, vnica ſectione, quæ erit numero ſexta, abſoluetur.

SECTIO I.

De Miniſtro ordinario Confirmationis.

SVMMARIVM.

Ordinarius Confirmationis miniſter eſt ſolus Epiſcopus conſecratus, adeo vt poſſit ipſe hoc ſacramentum validè adminiſtrare, quantumuis ſit hæreticus, excommunicatus, & ab Eccleſia præciſus.

Circa miniſtrum ordinarium Confirmationis duo inueſtigari poſſunt: primò, an ſolus Epiſcopus ſit ordinarius miniſter Confirmationis.

Secundò, an Epiſcopus hæreticus, vel ſuſpenſus validè poſſit hoc ſacramentum conferre.

Prima itaque aſſertio hæc ſit. *Solus Epiſcopus eſt ordinarius ſacramenti Confirmationis miniſter.* Hæc ſub his terminis eſt de fide, vt docent iam vulgò omnes Theologi, contra Vuiclefum, Armacanum, & quoſdam alios, idque ex dicendis facilè conſtabit.

Solet autem imprimis ſuaderi ex ſcriptura, quæ Actor. 8. teſtatur Petrum, & Ioannem miſſos eſſe in Samariam, vt iis manus imponerent quos Philippus Diaconus baptizauerat. & Actor. 19. docet Paulum manus impoſuiſſe, illis qui ab aliis baptizati fuerant. Quid autem opus erat, vt Apoſtoli ab vno in alium locum ſe transferrent,

manuum imponendarum cauſa, niſi huius ſacramenti collatio ad Epiſcopalem eorum dignitatem ſpectaſſet?

Video tria hic reſponderi poſſe, primò baptiſmum à Philippo ritè Samaritanis non fuiſſe collatum, ac proinde eos denuò baptizandos fuiſſe ab Apoſtolis, vt Spiritum ſanctum acciperent. Ita Vuiclefus.

Sed hæc reſponſio non minus eſt inſulſa, quam impia: tum quia à communi ſenſu prorſus alienum eſt, dicere ſanctiſſimum illum virum, qui poſt effuſam in ſe, alioſque diſcipulos Spiritus ſancti gratiam, ab Apoſtolis miſſus fuerat in Samariam, vt Samaritanos ad fidem Chriſti prædicationibus conuerteret, & conuerſis baptiſmum adminiſtraret, hoc ſacramentum ritè non contuliſſe.

Tum quia ex ipſo Scripturæ textu conſtat Petrum, & Ioannem non baptizaſſe Samaritanos, ſed iis tantùm manus impoſuiſſe: quod certiſſimo argumento eſt, eos validè fuiſſe priùs à Philippo baptizatos.

Tum quia denique ſi Philippus ritum ſacramenti ignoraſſet, poterant illum Apoſtoli literis ad eum datis inſtruere, aut aliquem ex diſcipulis peritioribus eò mittere baptiſmi adminiſtrandi cauſa; neque opus erat vt Petrus ipſe, & Ioannes propterea in Samariam proficiſcerentur.

Reſpondent alij, Apoſtolos fuiſſe non tantùm Epiſcopos, ſed etiam Sacerdotes; non conſtare autem ex Scriptura, an ſub priori, an verò ſub poſteriori ratione manus impoſuerint: quare licet ex cap. 8. Actor. colligatur Diaconos, qualis

ius eſſet ſacramentum manus impoſitio Epiſcoporum, aut baptiſmus: ſcitote vtrumque magnum eſſe ſacramentum,& ſicut vnum fit à maioribus id eſt à ſummis Pontificibus, quod à minoribus fieri non poteſt: ita & maiori veneratione venerandum,& tenendum eſt.

Vides primò hunc Pontificem vocare ſacramentum Confirmationis *manuum impoſitionem Epiſcoporum*, Quorſum hoc,niſi vt ſignificet Epiſcopum eſſe miniſtrum ordinarium talis manus impoſitionis? Deinde aſſerere hoc ſacramentum fieri à ſummis Pontificibus, id eſt Epiſcopis, & non poſſe fieri ab inferioribus: quibus verbis indicat Epiſcopum ita eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, vt ſi quis eo inferior hoc ſacramentum conficere tentet (quod intellige abſque delegatione ſummi Pontificis) nihil efficiat.

Sed hoc adhuc clariùs tradit Euſebius Papa epiſt. 3. ad Epiſcopos Tuſciæ,& Campaniæ,vt refertur eadem diſt. cap. 4. his verbis. *Manus quoque impoſitionis ſacramentum magna veneratione tenendũ eſt,quod ab aliis perfici non poteſt niſi à ſummis Sacerdotibus. Nec tempore Apoſtolorum ab alijs quam ab ipſis Apoſtolis legitur, aut ſcitur peractum eſſe: nec ab alijs quam ab illis qui eorum tenent locum, vnquam perfici poteſt, aut fieri debet. Nam ſi aliter præſumptum fuerit, irritum habeatur, & vacuum,& inter Eccleſiaſtica nunquam reputabitur ſacramenta.* Hinc certè manifeſtũ relinquitur, Epiſcopum eſſe miniſtrũ ordinarium Confirmationis,& neceſſariũ non ſolũ neceſſitate præcepti, ſed etiã neceſſitate ſacramenti; adeo vt ſi ſimplex Sacerdos præſumat hoc ſacramentum adminiſtrare,id eſt ex propria authoritate,nihil efficiat.

Tertiò, eadem aſſertio probatur ex Conciliis. Florentinum in decreto Eugenij de Confirmatione agens, *Ordinarius* (inquit) *miniſter eſt Epiſcopus, & cum cæteras vnctiones ſimplex Sacerdos valeat exhibere, hanc non niſi Epiſcopus debet conferre. Quia de ſolis Apoſtolis legitur* (quorum vicem tenent Epiſcopi) *quod per manus impoſitionem Spiritum ſanctum dabant.*

Concilium verò Trident. ſeſſ. 7. can. 3. de Confirmat. ſic ſtatuit. *Si quis dixerit ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemuis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.*

Et ſeſſ. 13. cap. 4. de Epiſcopis agens, *Sacro-ſancta Synodus* (inquit) *declarat eos Presbyteris ſuperiores eſſe, ac ſacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare; atque alia pleraque peragere ipſos poſſe, quorum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.*

Dices 1. Ananiam Actor. 9. impoſuiſſe manus Paulo, vt reciperet Spiritum ſanctum, cum tamen non eſſet Epiſcopus; ergo eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis non ſpectat ad ſolum Epiſcopum.

Reſpondeo hanc obiectionem futilem eſſe, ſiquidem ex ipſo Scripturæ textu conſtat, Paulum baptizatum fuiſſe poſtquam Ananias impoſuit illi manus: quod certo argumento eſt impoſitionem illam manuum non fuiſſe confirmatiuam, cum hæc non niſi poſt baptiſmum validè conferri queat: ſed potius curatiuam, vt ſcilicet Ananias viſum Paulo reſtitueret.

Dices 2. in Concil. Tolet. 1. cap. 20. ita haberi. *Statutum*

ſtatutum verò eſt Diaconum non chriſmare, ſed Preſbyterum abſente Epiſcopo: præſente verò non niſi ab ipſo fuerit præceptum. Idem legitur de Cõſecrat. diſt. 4. cap. *Omni tẽpore.* Hinc autem patet Presbyterum vi ordinis ſui eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, aliàs non poſſet authoritate propria confirmare in abſentia Epiſcopi; neque etiam eo præſente per ipſius conceſſionem, aut præceptum: ſed tantùm authoritate ſolius ſummi Pontificis.

Reſponſio facilis eſt, vnctionem de qua Concilium agit non eſſe illam quæ fit in fronte quando Confirmatio adminiſtratur, ſed eam quæ fit in vertice baptizati, quando baptiſmus ſolemniter confertur: quod ex prioribus illis verbis non obſcurè intelligitur, ſtatutum verò eſt Diaconum non chriſmare, ſiquidem non ſolebant Diaconi ſacramentum Confirmationis conferre, ſed tantùm baptizare, & baptizatorum verticem chriſmate linire. Vult autem Concilium vt Diaconi hanc vnctionem ampliùs non vſurpent (quod intellige niſi ex rationabili cauſa hoc onus à Sacerdote, aut Epiſcopo eis demandetur) imo nec ipſi Sacerdotes præſente Epiſcopo, niſi ex præcepto illius, ſeu de eius licentia.

Quæ prohibitio conſonat cum verbis illis quæ habentur in canone citato *Omni tempore*, de Conſecrat. diſt. 4. *Presbyter præſente Epiſcopo non ſignet infantes, niſi fortè ab Epiſcopo fuerit illi præceptum. Non liceat Presbytero prius Epiſcopo introire in baptiſterium, ſed cum Epiſcopo: niſi fortè aut abſens fuerit, aut ægrotus.* Qui locus vt patet ſatis apertè intelligitur de baptiſmo, atque adeo

de vnctione quæ in illo fieri ſolet.

Atque hoc totum illuſtratur ex Hugone victorino lib. 2. de Sacram. p. 7. cap. 3. vbi teſtatur primis temporibus omnē vnctionem chriſmatis per ſolos Pontifices fieri cōſueuiſſe, poſtea verò inſtitutum vt Sacerdos baptizatū in vertice vngeret. Imo cap. illo 20. Concilij Toletani ante verba allata, prohibetur ne Presbyteri ſine conſcientia Epiſcopi quidquam omnino agere præſumant, vt mirum non ſit, ſi ſimplici Sacerdoti non liceret recens baptizatorum vngere verticem, ſine licentia Epiſcopi præſentis.

Secunda aſſertio. *Epiſcopus verè conſecratus ſiue ſit Hæreticus, ſiue alio modo excommunicatus, aut ſuſpenſus, ſacramentum Confirmationis validè conferre poteſt.* Sequitur ex dictis, oſtenſum enim eſt ex Conciliis Florent. & Trid. Epiſcopum eſſe miniſtrū ordinarium huius ſacramenti, quod intellige de vero Epiſcopo, ſeu qui eſt inſignitus ordine, & charactere Epiſcopali: Epiſcopus autē hæreticus, aut ſuſpenſus eſt verus Epiſcopus, quia ſemper retinet verum Characterem Epiſcopi. Ergo talis validè ſacramentum Confirmationis adminiſtrare poteſt, ſi nimirum materiam, & formam illius cum debita intentione applicet.

Confirmatur, nam actus ille adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis eſt actus ſolius ordinis, non autem actus iuriſdictionis, cuiuſmodi eſt abſolutio ſacramentalis, quæ quia ſe habet per modum iudicij, neceſſariò vt ſit valida, iuriſdictionem exigit. Atqui actus ſolius ordinis pendet tantùm à poteſtate ordinis, ita vt quandiù hæc poteſtas durat, Eccleſia impedire non poſ-

ſit quominus actus ab ea elicitus valeat. Cum igitur character Epiſcopalis ſit indelebilis, non dubium eſt quin quilibet Epiſcopus etiam hæreticus, degradatus, aut ſuſpenſus validè ſacramentum Confirmationis adminiſtrare poſſit; etſi adminiſtrando peccet, agens contra prohibitionem Eccleſiæ.

Denique hæc aſſertio ſuadetur ex dictis ſect. 2. & 3. diſp. 5. præcedentis partis; in priori enim oſtendimus miniſtrum hæreticum poſſe validè conferre ſacramentum baptiſmi; idem autem à pari dicendum eſt de Confirmatione. In poſteriori verò probauimus miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, validè poſſe ſacramentum conferre. Porro ſicut ab hac generali locutione, quæ ſumitur ex Concil. Trident. ſeſſ. 7. can. 12. de ſacramentis in genere, non excipiuntur homicidæ, Adulteri, Latrones, & alij eius generis peccatores, ita nec qui peccato hæreſeos ſunt obſtricti.

Obiicies veterem illam conſuetudinem, cuius meminere tum alij quamplurimi, tum Auguſt. lib. 2. contra Donatiſtas cap. 7. & lib. 5. contra eoſdem cap. 23. qua ſcilicet iis qui ab hæreſi ad fidem noſtram accedebãt, manuum impoſitio fieri ſolebat, etſi baptiſmus illis non conferretur. Quod certo indicio eſt baptiſmum quidem ab hæreticis collatum fuiſſe validum, non autem ſacramentum Confirmationis.

Vt iſta obiectio penitus diluatur, notandum eſt reconciliationem hæreticorum qui Eccleſiæ Catholicæ ſe adiungebant, duobus olim modis fieri conſueuiſſe; aut per impoſitionem manuum

ſine vnctione vlla, aut per vnctionem ex chriſmate. Et quidem prior non habebat rationem ſacramenti Confirmationis, vt colligitur ex ipſo Auguſt. lib. 3. contra prædictos Donatiſtas cap. 16. vbi de ea loquens, *Quid aliud* (inquit) *eſt manus impoſitio, quam oratio ſuper hominem, quæ repeti poteſt?* Quod ſane non diceret, ſi ageret de ſacramento Confirmationis, quod ex ipſiuſmet ſententia repeti non poteſt, vt aliàs oſtendimus.

Poſterior reconciliatio dupliciter fieri ſolebat, aliquando per cæremonialem aliquam vnctionem quæ ſacramentum non erat, vt colligitur ex Concil. Arauſic. 1. cap. 2. vbi ſtatuitur, vt hæretici in mortis diſcrimine conſtituti, ſi ad fidem conuerti velint, & deſit Epiſcopus, à Presbyteris cum chriſmate, & benedictione conſignentur. Hoc autem intelligi non poteſt de vnctione Confirmationis, cum ea à ſimplici Sacerdote, niſi ex authoritate ſummi Pontificis, adhiberi non poſſit.

Aliquando verò ſacramẽtum Confirmationis adminiſtrabatur in ipſa vnctione chriſmatis, vt conſtat ex Concil. Laodiceno cap. 7. vbi decernitur hæreticos Nouatianos, & alios quoſdam ibi memoratos, non priùs recipiendos eſſe, quam omnem hæreſim, præſertim eam qua erant infecti, anathematizauerint: tum verò myſteria fidei edoctos, ſanctoque chriſmate inunctos, ad ſacratiſſimæ Communionis myſterium participandum admittendos.

Indicat his poſterioribus verbis Concilium, conſuetudinem illius temporis, qua tria ſacramẽta iis qui Religioni Chriſtianæ nomen dabant, adminiſtrari ſolebant, nimirum Baptiſmus, Con-

firmatio,& Euchariſtia. Cæterùm quia Nouatiani de quibus loquitur, verum habebant baptiſmum,non ſtatuit Concilium vt denuò baptizentur,ſed vult tantùm vt ſacramenta Confirmationis,& Euchariſtiæ illis adminiſtrentur.

De hac eadem chriſmatis vnctione agit Concil. Conſtantinop. 1. can. 7. his verbis, *Arrianos, & Macedonianos, & ſabbatianos, & Nouatianos, &c. Recipimus obſignandos, ſiue vngendos primùm ſancto chriſmate, & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures: & eos ſignantes dicimus, ſignaculum donationis Spiritus ſancti.*

Quod autem hoc intelligatur de vnctione Confirmationis,ea ratio ſuadet,quia vt conſtat ex Theodoreto lib. 3. de fabulis hęreticorum,Nouatiani iis quos baptizabant, ſacratiſſimum chriſma non præbebant; *Quocirca* (inquit) *eos etiam qui ex hac hæreſi cum corpore Eccleſia ſe coniungunt, vngendos eſſe laudatiſſimi Patres mandarant.* Vbi per laudatiſſimos Patres eos intelligit qui memorato Concilio interfuerunt. Idem autem quoad hoc dicendum eſt de aliis hæreticis,quorum meminit Concilium,ac de ipſis Nouatianis.

Dices,Arrianis, dum recipiebantur in Eccleſia Occidẽtali, nulla adhibebatur chriſmatis vnctio, ſed ſola manus impoſitio, vt teſtatur Gregor. lib. 9. epiſt. 61. illa igitur vnctio de qua agit Concilium ſupra, non erat vnctio confirmatoria, ſed tantùm alia quædam vnctio cæremonialis.

Reſpondeo negando conſequentiã,alius enim erat mos occidentalium,alius orientalium,quantum ad modum recipiendi hæreticos Arrianos,vt docet ipſemet Gregor. loco citato, vbi, *Arrianos*

(inquit) *per impoſitionem manus Occidens, per vn-ctionem verò ſacri chriſmatis ad ingreſſum ſanctæ Eccleſiæ, Oriens reformat.*

Quod ſi quæras, cur Eccleſia Occidentalis alio modo reciperet Arrianos quam Orientalis.

Reſpondeo hoc ideo factum fuiſſe, vel quia Arriani Occidentales ſacramentum Cõfirmationis vſurpabant, atque ita cum ad fidem conuertebantur, non opus erat illud iterare: vel quia ſi illud repudiabant, Eccleſia Occidentalis differebat hoc ſacramentum per aliquod tempus, vt recens conuerſi illud non reciperent, donec in fide plenè inſtructi eſſent.

Ex his igitur manifeſtum fit, quid reſponderi debeat ad varias obiectiones, quę tum ex Auguſt. citato, tum ex aliis Patribus, variiſque Pontificibus contra prædictam aſſertionem fieri poſſunt. Dicimus enim in reconciliatione hæreticorum de qua loquũtur, factam fuiſſe manuum impoſitionem, aliàs ſimplicem, alias cum aliqua vnctione cæremoniali coniunctam, quantum ad eos qui antea confirmati fuerant. Quantùm verò ad eos qui ſacramentum Confirmationis repudiabant, quales erant inter alios Nouatiani, vnctionem confirmatiuam interdum adhibitam fuiſſe.

Sed vnus adhuc reſtât amouendus ſcrupulus circa locum Auguſt. citatum ex lib. 5. de baptiſmo cap. 23. ibi enim ait per impoſitionem illam manuum dari Spiritum ſanctum, hic autem cum ſit effectus ſacramenti Confirmationis, videtur Auguſt. de tali ſacramento loqui.

Reſpondeo primò, hoc totum concedi poſſe

citra iniuriam aſſertionis noſtræ aut eorum quæ ad illius probationem adducta ſunt. Si enim Auguſtinus loqueretur de impoſitione manuũ Confirmatiua, credendum eſſet eum etiam agere de iis hæreticis qui nunquam Confirmati fuerant, cum ex illius ſententia Confirmationis ſacramentum iterari non poſſit, vt dictum eſt.

Reſpondeo ſecundò, non tantùm impoſitionẽ manuum Confirmatoriam cõferre Spiritum ſanctum, ſed illam etiam quam reconciliatiuam vocauimus. Cum hoc tamen diſcrimine, quod in priori datur Spiritus ſanctus ad roborandos fideles in confeſſione fidei; in poſteriori verò ad remiſſionem peccatorum conſequendam.

Et hoc egregiè confirmatur ex Concilio Hiſpalenſi 2. cap. 7 vbi cautum eſt, ne Presbyteri audeant per impoſitionem manuum, conuerſis ex fide Spiritum ſanctum tradere; item ne chriſmate baptizatorum frontem ſignent. Ex quo manifeſtum eſt, omnem illam manuum impoſitionem non eſſe confirmatiuam, qua Spiritus ſanctus confertur.

SECTIO II.

De miniſtro extraordinario Confirmationis.

SVMMARIVM.

Ex delegatione ſummi Pontificis, poteſt ſimplex Sacerdos eſſe miniſter extraordinarius ſacramenti

Confirmationis, non autem ex commiſſione Epiſcopi, qui non etiam ſit ſummus Pontifex.

QVantum ad miniſtrum extraordinarium ſacramenti Confirmationis, duo etiam proponenda ſunt: imprimis an ſimplex Sacerdos poſſit eſſe miniſter extraordinarius Confirmationis, ex commiſſione ſummi Pontificis, ita vt ritè, & & validè ſacramentum adminiſtret.

Secundò, an eiuſmodi facultas concedi poſſit Sacerdoti, non ſolum à ſummo Pontifice, ſed etiam à proprio Epiſcopo.

Aſſertio prima hæc ſit. *Simplex Sacerdos poteſt eſſe miniſter extraordinarius ſacramenti Confirmationis, ex delegatione ſummi Pontificis.* Ita communiter Theologi cum S. Tho. 3. parte, quæſt. 72. art. 11. & in 4. diſt. 7.

Probatur autem efficaciter hæc aſſertio à poſteriori, ex facto quorundam ſummorum Pontificum. Gregorius enim relatus diſt. 95. cap. *Peruenit*, poſtquã prohibuiſſet, ne Presbyteri Sardiniæ ſacramẽtum Confirmationis adminiſtrarẽt vt ſolebant, audiens ortum ex ea prohibitione ſcandalum, cõceſſit illis facultatem, deficiente Epiſcopo, hoc ſacramentum conferendi: ſic enim in ſupradicto textu loquitur. *Nos quidem ſecundum vſum veterem Eccleſiæ noſtræ fecimus, ſed ſi omnino hac de re aliquis contriſtatur, vbi Epiſcopi deſunt, vt Presbyteri etiam in frontibus baptizatos chriſmate tangere debeant, conceditur.*

Circa quæ verba nonnulla obſeruanda ſunt, primò, Pontificem non vti verbo permittendi, ſed cõcedendi, vt oſtendat ſe non tantùm permittere

vt prædicti Sacerdotes Confirmationem adminiſtrent, ſed etiam illis dare facultatem eam conferendi.

Secundò nota, eum dare hanc facultatẽ Preſbyteris vbi Epiſcopi deſunt, quo loquendi modo manifeſtè indicat, eiuſmodi Preſbyteros non fuiſſe Epiſcopos quantum ad Conſecrationem, vt nonnulli ſine fundamento vllo arbitrantur.

Tertiò, concedit facultatem Sacerdotibus vngendi Chriſmate frontem baptizatorum, quod intelligi non poteſt de vnctione aliqua cæremoniali, ſed de vnctione ipſa Confirmationis: ea enim per vnctionem frontis intelligi ſolet. Præterquam quod ſi de alia Pontifex ageret, facile illius adhibendæ poteſtatem faceret Sacerdotibus, etiam præſente Epiſcopo.

Denique, non concedit Pontifex hanc facultatem quaſi dubitans an id facere poſſit, ſed tanquam pro certo habens ſe ex plenitudine ſuæ poteſtatis, poſſe committere ſimplici Sacerdoti vt Sacramentum Confirmationis validè adminiſtret. Et per hæc ſoluuntur quæ aduerſus conceſſionem illam Gregorij à varijs authoribus obijci ſolent.

Gregorium magnum imitati ſunt alij ſummi Pontifices. Adrianus enim ſextus (vt ferunt) anno 1521. die 25. Aprilis conceſſit facultatem Sacerdotibus Regularibus Ordinis Minorum, petentibus fratribus Galapione, & Franciſco de Angelis, adminiſtrandi Cõfirmationem in Indijs, alijſque regionibus vbi deſunt Epiſcopi: Cuius conceſſionis authenticum aſſeruatur Hiſpali, in

Monaſterio ſancti Franciſci.

Noſtris etiá téporibus ſummi Pōtifices concedunt facultaté quibuſdam patribus ſocietatis Ieſu (vt ex ipſorũ relatione conſtat) ſacramentũ Confirmationis adminiſtrandi, chriſmate ab Epiſcopo conſecrato, in Braſilia, aliſque locis vbi non ſunt Epiſcopi. Quod certè ſufficeret, etſi aliunde rationes non ſuppeterent, ad eludenda omnia quæ contra factum Gregorij magni opponi poſſunt.

Summis Pontificibus adiũgenda eſt authoritas Concil. Flor. quod in decreto Eugenij poſtquã dixit ſolũ Epiſcopũ eſſe miniſtrũ Cõfirmationis, addit, *Legitur tamẽ aliquãdo per Apoſtolicæ ſedis diſpẽſationẽ ex rationabili, & vrgente admodũ cauſa, ſimplicẽ Sacerdotẽ chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe Cõfirmationis ſacramẽtũ.* Ex quib' verbis colligitur, nõ tãtũ quid aliàs ex cõceſſione ſũmi Pōtificis factũ fuerit, ſed etiã quod hæc cõceſſio fuerit iuſta, & validũ ſacramẽtũ vi illi' collatũ.

Ad hæc Concil. Trid. ſtatuens ſeſſ. 7. Can. 3. de Confirmatione, miniſtrum ordinarium Confirmationis eſſe ſolum Epiſcopum, inſinuat ſimplicẽ Sacerdotẽ eſſe poſſe miniſtrum extraordinarium huius ſacramenti. Vnde in declarationibus dicti Canonis habetur poſſe Abbates ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, de conſenſu tamen Ordinariorũ, hoc ſacramentũ Confirmationis conferre, quod à pari de ſimplicibus Presbyteris tenendum eſt.

Obijcies primò, non poſſe Pontificem ea immutare, quæ ad eſſentiam ſacramentorum ſpectãt: cum ergo ex diuina inſtitutione Epiſcopus ſit neceſſarius miniſter Cõfirmationis, non poteſt ſummus Pontifex efficere, vt non Epiſcopus hoc ſacramentum validè adminiſtret.

Reſpondeo ex diuina inſtitutione Epiſcopûm ſolum eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, extraordinarium verò ſimplicem presbyterum: quare cum Pontifex facit facultatem Preſbytero non Epiſcopo, vt Confirmationem conferat non immutat eſſentiam ſacramenti, ſed tantùm ipſo facto declarat quomodo diuina inſtitutio intelligenda ſit.

Obijcies ſecundò, adminiſtrationem Confirmationis eſſe actum Ordinis: quæ autem ſunt ordinis fieri validè non poſſe à non habente ordinem, etiam ex diſpenſatione ſummi Pontificis, qui verbi cauſa efficere non poteſt, vt non Sacerdos validè conſecret. Cum ergo ſimplex Sacerdos careat ordine Epiſcopali, Confirmationis adminiſtratio illi committi nequit.

Reſpondeo, quæ ſunt ordinis non poſſe fieri à non habente ordinem, & poteſtatem completam, vt à miniſtro ordinario; poſſe tamen interdum ab illo fieri vt à miniſtro extraordinario: ſi poteſtas illius quaſi inchoata per commiſſionem Pontificis moraliter, ſeu additione cuiuſdam poteſtatis moralis perficiatur. Exemplum ſumitur à minoribus ordinibus, qui ex priuilegio ſummi Pontificis ab Abbatibus cõferri ſolent, cũ tamen Epiſcopus ſit eorũ miniſter ordinarius, & adæquatus.

Inſtabis, ſi hæc ita ſe habent, ſequitur adminiſtrationem Confirmationis non eſſe actum ordinis Epiſcopalis, ſed vel Epiſcopalis, vel Sacerdotalis, quod abſurdum videtur.

Reſpondeo nullum hîc eſſe abſurdum, ſi adhibeatur diſtinctio: ſi enim ſacramentum Cõfirmationis conferatur poteſtate ordinaria, eiuſmodi collatio eſt actus ordinis tantùm Epiſcopalis:

ſi verò poteſtate extraordinaria, ſeu ex commiſſione ſummi Pontificis, eſt actus Ordinis Sacerdotalis.

Aſſertio ſecunda. *Non poteſt Epiſcopus qui non ſit ſummus Pontifex, dare facultatem ſimplici Sacerdoti conferendi ſacramentum Confirmationis.* Eſt communis, & certa. Ea verò ratio ab omnibus aſſignatur, quod in ijs quæ ſunt iuris diuini poſitiui, non poteſt diſpenſari niſi ſecundum regulam, & modum ab ipſo diuino iure præſcriptum: hoc autem iure conſtitutum eſt, vt ſimplex Sacerdos ſit extraordinarius miniſter Confirmationis ex commiſſione ſolius Summi Pontificis, non autem proprij Epiſcopi, qui non ſit etiam ſummus Pontifex, vt ex communi ſenſu, & praxi Eccleſiæ ſufficienter declaratur. Non ergo poteſt ſimplex Sacerdos, ex commiſſione ſui Epiſcopi, ſacramentum Confirmationis validè conferre.

Dices primò. Epiſcopus poteſt in ſua diæceſi, quod poteſt ſummus Pontifex in vniuerſo orbe: poteſt autem Pontifex in toto orbe dare Prsbyteris facultatem adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis:ergo poteſt Epiſcopus eandem facultatem cōcedere Sacerdotibus qui in illius diæcecommorantur.

Reſpondeo cum diſtinctione, poteſt Epiſcopus in ſua diæceſi quidquid poteſt ſupremus Pontifex in toto orbe, ratione Ordinis, ſeu Conſecrationis Epiſcopalis, concedo: ratione verò iuriſdictionis ſupremæ quam habet in Eccleſiam, Nego. Dare autem facultatem Confirmandi, non eſt actus ordinis, ſed iuriſdictionis prædictæ, vn-

de etſi Pontifex ritè electus nondum eſſet Epiſcopus conſecratus, poſſet tamen ſacerdoti committere facultatem confirmandi; ſicut electus in Epiſcopum, etſi nondum ſit Sacerdos, poteſt Sacerdoti dare facultatem abſoluendi ſacramentaliter à peccatis.

Dices ſecundò, Gabrielem Philadelphiæ Antiſtitem, vbi de Sacramento Confirmationis, aſſerere Eccleſiam Orientalem non tantùm Epiſcopis, ſed per Epiſcopos Preſbyteris benignè annuere, atque concedere facultatem adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis; Eccleſia autem Orientalis non habet ſupremam iuriſdictionem quam habet ſummus Pontifex à quo eſt ſeparata. Ergo poteſt ſimplex Sacerdos validè hoc ſacramentum conferre, ſaltem ſine commiſſione ſupremi Pontificis.

Reſpondeo dictum illud Philadelphienſis benignè explicari poſſe in fauorem ſuæ Eccleſiæ, vt ſenſus ſit, Eccleſiam Orientalem non propria quidem authoritate, ſed ex diſpenſatione ſummi Pontificis, dare facultatem ſimplici Preſbytero Confirmationem adminiſtrandi.

Quod ſi hæc adminiſtratio fit ex conceſſione ſolius Eccleſiæ Orientalis, vt nõnulli exiſtimant; profectò conſtanter aſſeuerandũ eſt Presbyteros Græcorum inualidè Confirmare; cum hoc ſacramentum ſit nullum, niſi à legitimo miniſtro conferatur, cuiuſmodi non eſt ſimplex Sacerdos, niſi accedat commiſſio ſupremi Pontificis.

Vtro autem ex dictis modis Presbyteri ſacramentum Confirmationis adminiſtrent, ſatis meo iudicio difficile eſt iudicare; nam ex vna parte

Græci ipſi ferè omnes, exiſtimant ſimplicem Sacerdotem eſſe miniſtrum ordinarium Confirmationis, quo fit vt apud illos Epiſcopi rarò hoc ſacramentum conferant; Presbyteri verò ſæpiſſimè, etiam præſente Epiſcopo.

Atque ex ea falſa exiſtimatione facilè conijcitur, Græcorum Sacerdotes non confirmare ex diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ, atque adeo ſacramentũ Cõfirmationis ab illis collatum irritum eſſe. Maximè quia Pontifex non ſolet dare facultatem Sacerdotibus adminiſtrandi hoc ſacramentum præſente Epiſcopo, ſed tantùm in abſentia illius, vt liquet ex Gregorio magno,& alijs Pontificibus ſupra citatis.

Adde, quod ſi quam olim habuerunt Græci hac in re diſpenſationem, ea reuocata fuit per Innocent. 3. de conſuetudine cap. *Quanto.* Vbi hæc verba habentur. *Peruenit ſane ad audientiam noſtram* (alloquitur Pontifex Lucium vicarium ſuum apud Conſtantinopolim conſtitutum) *quod quidam ſimplices Sacerdotes, apud Conſtantinopolim ea ſacramenta præſumunt fidelibus exhibere, quæ ab Apoſtolorum tempore fuerunt ſolis Pontificibus reſeruata, vt eſt ſacramentum Confirmationis, quod Chriſmando renatos ſoli debent Epiſcopi per manus impoſitionem conferre, &c.* & infra, *mandamus quatenus omnibus Presbyteris diſtrictè prohibeas, ne talia de cætero ſua temeritate præſumant.* Ita legitur in codice iuris Canonici iuxta editionẽ Pariſiẽſem anni 1587. qua vtor, neque mandatum Pontificis vllo verbo reſtringitur ad Sacerdotes Latinos, vt quidam dicunt. Idem reuocatum fuit à quibuſdam alijs Pontificibus.

Porro aliunde conſiderandum eſt Græcos in Concilio Florentino interrogatos à Latinis, quare apud illos, ſimplices Sacerdotes Confimationem adminiſtrarent, cum hoc munus ſpectaret ad ſolos Epiſcopos; huic interrogationi, alijſque plurimis legitimè, & ſecundum Canones ſatisfeciſſe, eorumque reſponſionem ab Eugenio quarto approbatam fuiſſe. Cum ergo hæc approbatio, & conceſſio ſit multò poſterior derogationibus prædictorum Pontificum, niſi ea ab illo tempore ſit reuocata authoritate poſterioris alicuius Pontificis, conſuetudo Græcorum de miniſtro Confirmationis vt rata, & valida non immeritò defendi poteſt.

SECTIO III.

De ſubiecto Confirmationis.

SVMMARIVM.

Cum baptiſmus ſit ianua omnium ſacramentorum, nemo validè Cõfirmari poteſt niſi ſit baptizatus. Omnes tamen baptizati ritè Confirmari poſſunt etiam infantes, mulieres, amẽtes, & qui iam iam ſunt morituri.

Circa ſubiectum Cõfirmationis duo breuiter ſtatuenda ſunt, primò, hominẽ non baptizatũ non eſſe capacem ſacramẽti Confirmationis: tum propter rationẽ illam generalẽ, qua omnes dicunt baptiſmum eſſe ianuam omnium aliorum ſacra-

mentorum: tum ſpecialiter, quia per baptiſmum homo ſpiritualiter generatur, & per Confirmationem augmentum capit; non poteſt autem augmentum ſumere, niſi priùs natus ſit.

Vbi aduerte ad nonnullas obiectiones diluendas, in ſacramento duo diſtinguenda eſſe, ſacramentum ipſum, & effectum ſacramenti: quamuis autem ſacramentum Confirmationis non poſſit validè conferri ante ſacramentum baptiſmi; poteſt tamen effectus Confirmationis ante baptiſmum dari, vt liquet ex 10. Act. vbi habetur ſpiritum ſanctum, Petro loquente cecidiſſe ſuper omnes qui audiebant verbum, licet hi nondum eſſent baptizati. Porro effectus ille Confirmationis ſupponit effectum baptiſmi, ſicut augmentatio ſupponit generationem.

Secundò dicendum eſt omnes homines baptizatos validè Confirmari poſſe. Quod probatur primò exemplo Apoſtolorum, qui omnes baptizatos indifferenter manuum impoſitione confirmabant, vt colligitur ex eorum Actibus.

Deinde ex facto ipſius Spiritus ſancti, qui vt dicitur Actor. 2. repleuit totam domum vbi Apoſtoli erant ſedentes, vt oſtenderet totam Eccleſiam Chriſti (quæ per domum illam repræſentabatur) ſeu fideles omnes, eo ipſo quod per baptiſmum, Eccleſiæ adiuncti eſſent, fore capaces abundantioris gratiæ Spiritus ſancti, quæ eſt effectus Confirmationis.

Præterea idem ſuadetur ex cap. *Omnes* de Conſecrat. diſt. 5. vbi ita legitur ex Vrbano Pontifice ſupra relato, *Omnes fideles per manus impoſitionem*

impoſitionem Epiſcoporum, Spiritum ſanctum poſt baptiſmum accipere debent, vt plenè Chriſtiani inueniantur; Dicit omnes, & nullum excludit cuiuſcuuque ſexûs, ætatis, conditionis ſit.

Rurſus huic aſſertioni fidem conciliat antiqua Eccleſiæ praxis, qua omnibus baptizatis conferri ſolebat, ſtatim baptiſmo peracto, ſacramentum Cōfirmationis, vt perſpicuum fit ex Ordine Romano, (qui habetur tomo 10. bibliothecæ patrum) vbi quid peracto baptiſmo Epiſcopus agere ſolitus eſſet, ita narratur. *Pontifex ergo egreditur a fonte in ſacrarium habens ibi compoſitam ſedem, vel in Eccleſia vbi voluerit, & ſedeat in ea, vt cum veſtiti fuerint infantes, confirmet eos.*

Eo refertur illud Gennadij de Eccleſiaſticis dogmatibus cap. 52. *Si paruuli ſunt vel hebetes qui doctrinam non capiant, reſpondeant pro illis qui eos offerunt iuxta morem baptizandi, & ſic manus impoſitione, & chriſmate communiti, Euchariſtiæ myſterijs admittantur.*

Hic autem mos coniungendi tria illa ſacramenta etiam nunc ſedulò obſeruatur in Eccleſia Orientali, non tantùm quoad paruulos, ſed etiam quoad adultos. Quamuis autem Latini cum Græcis quoad hoc totum non omnino conſentiant, id tamen certum eſt, eos nemini qui baptizatus ſit, Confirmationis ſacramentum denegare, ſi commodè adminiſtrari poſſit; ſiue illud ſtatim poſt baptiſmum conferant, vt in adultis interdum fieri ſolet; ſiue per aliquot annos illius adminiſtrationem differant, vt fit in paruulis. Et hoc ſatis eſt vt certò conſtet eos

omnes qui ritè, & validè ſunt baptizati, cuiuſcunque ætatis, ſexus, & conditionis fuerint, Confirmationis eſſe capaces.

Quod tandem Confirmatur authoritate Catechiſmi Romani de Confirmatione §. 14. vbi ſic legitur. *Illud etiam obſeruandum eſt, omnibus quidem poſt baptiſmum, Confirmationis ſacramentum poſſe adminiſtrari, ſed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis vſum habuerint, Quare ſi duodecimus annus expectandus non videatur, vſque ad ſeptimum certè hoc ſacramentum differre maximè conuenit.*

Ratio autem dictæ aſſertionis ſumenda eſt ex S. Thoma 3. parte, quæſt. 72. art. 8. vbi docet, eam eſſe ſimilitudinem inter natiuitatem ſpiritualem, & corpoream, quod ſicut de intentione naturæ eſt, vt omnia quæ corporaliter naſcuntur ad ætatem perfectam perueniant; ita ac multò magis eſt de intẽtione Dei naturę authoris, omnia quæ ſpiritualiter generantur ad perfectionem perducere, iuxta illud Deuteron. 32. *Dei perfecta ſunt opera.* Cum igitur homo per baptiſmum ſpiritualiter naſcatur, certè quicunque baptizati ſunt, validè ſuſcipere poſſunt ſacramentum Confirmationis, per quod homo in ætatem adultam ſpiritualiter promouetur.

Dicet aliquis, ſacramentum datur propter effectum: ergo qui nõ eſt capax effectus, non eſt etiam capax ſacramenti. Multi ſunt autem qui non ſunt capaces effectus Confirmationis, etſi ſint baptizati, nimirum infantes, amentes, mulieres, & ij qui ſtatim ſunt morituri; effectus enim Confirmationis eſt roborare animũ ad fortiter pręliandũ cõtra

Tyrannos, quod prædictis competere non poteſt.

Reſpōdeo hanc obiectionem tangere quatuōr difficultatés quæ ordine dirimendæ ſunt. Ad primam de paruulis, dico eos aptos eſſe vt armentur ad militiam ſpiritualem, quatenus poſſunt inſigniri charactere militum Chriſti, & recipere eam gratiæ habitualis perfectionē, quæ exigit vt poſtea habeant paratum auxilium ad fortiter præliādum contra hoſtes fidei, quoties occaſio poſtulauerit.

Licet autem infantibus nondū rationis vſu pręditis, validè Confirmatio adminiſtrari poſſit, ſolet tamen vt plurimū Eccleſia Romana differre hoc ſacramētum vſque ad tēpus quo ratione vtuntur: tum propter maiorem reuerentiam ſacramenti, vt ſcilicet ſuſcipiens cū propria diſpoſitione ad illud accedat: tum vt ipſemet confirmatus recordetur ſacraméti ſuſcepti, & ita impediat ne illud vnquā iteretur, vt fortè contingere poſſet inter Chriſtianos, qui non facilè præſumunt aliquem eſſe Confirmatū, ſicut præſumunt eum eſſe baptizatū, niſi de ea re conſtet. Atque hoc cōgruentius eſſe patet ex Catechiſmo Romanò loco citato, item ex Emanuelesà, Toleto, Suarez, Reginaldo, Henriquez, Nugno, Coninck, Graſſio, Pitigiano, Victoria, Chamerota, Petro Ledeſma, relatis à Martino Bonacina diſp. 3. de Sacram. quæſt. vnica, puncto 4. quibus plures alij authores annumerari poſſent, qui omnes fatentur hoc etiam communi vſu receptum eſſe.

Dixi, vt plurimùm, quia ſi credimus nonnullis recentioribus, multi ſunt hoc ſæculo Antiſtites, qui ante vſum rationis pueros confirmant; alij quidem ſtatim poſt triennium, alij poſt qua-

driennium, alij poſt quinquennium. Imo aduertunt in Hiſpania ſolitos eſſe Pontifices triennio elapſo diæceſim luſtrare, & omnes baptizatos, etiam infantes Confirmare. Quod facilè crediderim, ſi ſermo tantùm ſit de nonnullis Epiſcopis, non autem de maiori eorum parte, cum non pauci ex prædictis authoribus qui teſtantur oppoſitum morem vſu communi receptum eſſe, in Hiſpania ſcripſerint, & Epiſcoporum Hiſpaniæ conſuetudinem non ignorauerint.

Porro inter eos qui dicunt vſum rationis expectandum eſſe, nonnulla eſt diuerſitas, quatenus aliqui eorum arbitrantur ſacramentum Confirmationis non eſſe adminiſtrandum ante duodecimum, vel decimum quintum annum; in qua ſententia eſt Gloſſa in Can. *Vt ieiuni* de conſecrat. diſt. 5. & poſt eam Marſilius in 4. quæſt. 5. art. 4.

Communis tamen ſenſus eſt, ſeptennium ſufficere vt Confirmatio congruè adminiſtretur; quia ætas illa ſufficit vt Cõfirmatus intelligat quid circa illum agitur; atque adeo vt ea præſtare poſſit propter quæ vſum rationis in Confirmando expectari ſuprà monuimus.

Quod ea ratione Confirmatur, quia puero ſeptem annos nato prima tonſura conferri poteſt. Item pueri qui eam ætatem attigerunt, ſunt apti ad contrahenda ſponſalia. Multò ergo magis ſacramentum Confirmationis, ad cuius ſuſceptionem non ita prærequiritur vſus rationis, in ea ætate conferri poterit.

Hæc porro omnia dicta ſunt regulariter lóquẽdo; ſi enim inſtaret neceſſitas ſacramentum Confirmationis adminiſtrandi, vt ſi, verbi cauſa,

infans verſaretur in mortis diſcrimine, aut ſi periculum eſſet ne Epiſcopus à ſua diæceſi longo tempore abfuturus eſſet, tunc poſſet dari Confirmatio infantibus ante vſum rationis. Et hæc de prima difficultate quæ in ſupradicta obiectione tangitur.

Ad ſecundam reſpondeo, amentes eſſe in duplici differentia. Nonnulli eorum ita affecti ſunt, vt priuſquam in amentiam inciderint, rationis vſu potiti ſint; alij verò ſemper vſu rationis caruerunt.

Quod ſpectat ad priores, ij ſacramento Confirmationis ſunt initiandi, ſi probabiliter credatur eos eſſe ritè diſpoſitos ad hoc ſacramentum ſuſcipiendum: exiſtimandum porro erit eos eſſe hoc modo diſpoſitos, ſi non conſtet eos fuiſſe in peccato mortali, quo tempore in amentiam inciderunt: quia vt vulgò dici ſolet, vnuſquiſque præſumitur bonus, quandiu non conſtat eum eſſe malum.

Quod verò ad poſteriores attinet, dico ex communi ſententia eos Confirmandos eſſe, cum ratione gratiæ baptiſmalis quam non amiſerunt, ſufficienter ſint diſpoſiti ad augmentum gratiæ recipiendum. Imo cum non ſperetur in illis ſtatus aliquis, in quo melius ſe diſponere queant ad ſuſceptionem ſacramenti Confirmationis, quamprimùm commodè fieri poteſt ſunt Confirmandi; neque in aliud tempus Confirmatio eſt differenda. Quod autem fidem profiteri, aut ſpiritualiter præliari non poſſint, hoc eſt per accidens.

Ad tertiam reſpondeo, pugnare armis materialibus non competere mulieribus ob fragilitatem ſexus: ſecus eſt de pugna ſpirituali. Nam vt ait Chriſoſtomus in homilia de militia ſpirituali, quæ eſt 6. ordine inter ſexdecim homilias quæ habentur tomo. 5. *Apud Deum fæmineus etiā militat ſexus, multa namque fœminæ animo virili ſpiritualem militiam geſſerunt. Quædam enim interioris hominis virtute, viros æquauerunt in agonibus martyrum; quædam etiam fortiores viris extiterunt.*

Ad quartam reſpondeo, eos qui verſantur in periculo mortis eſſe confirmandos; quia etſi fortè futurum ſit vt nunquam contra hoſtes fidei pugnent, hoc prorſus eſt per accidens, ſicut eſt per accidens quòd maxima pars eorum qui inter Chriſtianos more ordinario Confirmantur, nullam occaſionem offendant pro fide ſpiritualiter præliandi. Aliunde verò qui morti proximus eſt, non debet priuari eo gratiæ augmento quod per Confirmationem conferri ſolet, neque ea gloria quæ gratiæ reſpondet.

Hoc autem aliquando fuiſſe in vſu inde conijcio, quia olim poſt baptiſmum ſtatim dari ſolebat Confirmatio, etiam iam iam morituris: vnde cum Nouatus grauiſſimo morbo detineretur ac penè in vltimo vitæ diſcrimine conſtitutus eſſet, baptiſmum quidem ſuſcepit, ſed Confirmari noluit, vt intelligitur ex Cornelio Papa in epiſt. ad Fabium Antiochenum quæ teſte Arcudio lib. 2. de Sacramentis cap. 7. extat apud Euſeb. lib. 6. hiſtor. Eccleſ. cap. 43. iuxtà diuiſionem Græcorum. Atque ea cauſa fuit cur Nouatus malè audiret apud Catholicos, vt pote repudians ſacra-

mentum Confirmationis.

Quod autem iam hoc ampliùs non ſit in vſu, non inde oritur quod non liceat ſtatim morituros Confirmare, ſed quia in eo ſtatu exiſtentibus hoc ſacramentum cum debita ſolemnitate adminiſtrari nequit. Præterquam quod etſi Confirmatio ſit valdè vtilis, non tamen eſt de neceſſitate ſalutis, vt iam dicemus.

SECTIO IV.

De cauſa finali, ſeu neceſſitate Confirmationis.

SVMMARIVM.

Etſi Sacramentum Confirmationis ſit valdè vtile ad ſalutem, nemo tamen per ſe loquendo obligatur ad illud ſuſcipiendum, ex præcepto aliquo ſiue diuino, ſiue Eccleſiaſtico.

CIrca aliud membrum de neceſſitate Confirmationis, de qua aliquid curſim diximus diſp. 3. ſect. 5. primæ partis, notandum eſt variare authores. Alij enim dicunt homines baptizatos obligari ex præcepto diuino, ad ſuſcipiendum Confirmationis ſacramentum. Alij docent eos ad id teneri præcepto Eccleſiaſtico, non diuino. Alij denique nullo præcepto ſiue diuino, ſiue Eccleſiaſtico ad id obligari:

quæ eſt communis, & meo iudicio vera ſententia.

Ratio eſt, quia ſi datur præceptum ſuſcipiendi Confirmationem, vel illud colligitur ex ſcriptura, vel ex Patribus, vel ex traditione, & vſu Eccleſiæ; vel denique ex natura huius ſacramenti, ſuppoſita eius inſtitutione: ad nullum horum dici poteſt; non primum, quia in ſcriptura nullum reperitur verbum quod tale præceptum indicet.

Non ſecundum, quia Patres tantùm agunt de fructu, & vtilitate huius ſacramenti; neque dicunt illud eſſe neceſſariū,ex præcepto aliquo ſiue diuino, ſiue Eccleſiaſtico. Vnde etſi Melchiades Papa loco non ſemel citato, dicat victuris neceſſaria eſſe Confirmationis auxilia; at continuò tranſituris ait ſufficere regenerationis beneficia. Quod ſane non diceret, ſi putaret homines obligari ad ſuſceptionem Confirmationis ex lege aliqua ſeu præcepto Chriſti, vel Eccleſiæ.

Non tertium, quia Eccleſia ita hoc ſacramentum confert, vt non inducat fideles ad illud vt neceſſarium ex præcepto aliquo recipiendum, ſed ſolùm tanquam bonum, & vtile animæ, vnde Catech. Romanus de Confirmat. §. 13. ita ſcribit. *Atque illud imprimis docendum eſt hoc ſacramentum eiuſmodi neceſſitatem non habere, vt ſine eo ſaluus quis eſſe non poſſit: quanquam verò neceſſarium non eſt, à nemine tamen prætermitti debet; ſed potius maximè cauendum eſt ne in re ſanctitatis plena, per quam nobis diuina munera tam largè impertiuntur, aliqua negligentia committatur.*

Et infrà. *Ita communis omnium mater Catholica Eccleſia vehementer, optat, vt in his quos per baptiſmum regenerauit, Chriſtiani hominis forma perfectè abſoluatur*, &c. Ex prioribus autem verbis patet Confirmationem non eſſe neceſſariam neceſſitate medij, aut præcepti diuini: ex poſterioribus verò neque etiam ex præcepto Eccleſiaſtico, cum non dicat Catech. Eccleſiam præcipere, ſed optare vt omnes baptizati confirmentur.

Denique quod nec ex natura ſacramenti Confirmationis, ſuppoſita eius inſtitutione, efficaciter trahatur neceſſitas illius, patet, quia gratia prima ſufficit ad ſalutem conſequendam: hoc autem ſacramentum per ſe non confert primam gratiam, ſed tantùm ſecundam. Imo hæc gratia ſecunda cum auxiliis neceſſariis ad fidem profitendam, obtineri poteſt ſine ſacramento Confirmationis, vt tradit S. Thom. 3. parte, quæſt. 72. art. 6. ad 1. nimirum orationibus, aliiſque piis operibus.

Dices primò, omnes fideles tenentur fieri plenè Chriſtiani, non poſſunt autem eſſe tales niſi per ſacramentũ Confirmationis, vt intelligitur ex Concil. Aurelianenſi cap. 3. ergo tenentur ſumere ſacramentum Confirmationis. Et hoc præceptum includitur in ipſa inſtitutione, & fine Confirmationis, quæ ideo inſtituta eſt vt hominem baptizatum perfectè Chriſtianum efficiat.

Reſpondeo, hominem per baptiſmum fieri verum, & plenum Chriſtianum quantum ad ſubantiam hominis Chriſtiani, & quoad plenitudinem ſufficientiæ: per Confirmationem verò quantùm ad perfectionem accidentalem (quate-

nus ſcilicet ſigno militari Chriſti inſignitur) & quoad plenitudinem abundantiæ, quam vt liquet non opus eſt cadere ſub præcepto, tanquam ad ſalutem baptizato neceſſariam.

Dices ſecundò, tunc ſaltem hoc ſacramentum cadere ſub præcepto diuino, quando inſtat occaſio publicè confitendi fidem coram Tyranno: quia grauiter quis peccaret, ſi huius ſacramenti ſuſceptione non ſe diſponeret, antequam periculum ſubiret.

Reſpondeo, neque tunc ſuſceptionem Confirmationis eſſe per ſe, & abſolutè de iure diuino; quia ſine illa poteſt quis habere ſufficientem gratiam tam habitualem quam actualem ad certandum ſpiritualiter pro fide Catholica; vnde multi antequam vncti fuiſſent ſacro huius ſacramenti chriſmate, martyrium pro fide Catholica ſubiere.

Si quis tamen graues tentationes contra fidem experiretur, quas practicè ſibi perſuaderet ſe abſque huiuſmodi ſacramento non poſſe vincere, teneretur ratione charitatis propriæ ad Confirmationem accedere: & ſecus faciens peccaret mortaliter. Sicut etiàm qui ex contemptu formali, aut cum graui aliorum ſcandalo illud ſacramentum omitteret.

Quæret aliquis, an ſit peccatum omittere Confirmationem ante ſuſceptionem ordinum. Et ratio dubitandi eſt, quia Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. ita ſtatuit. *Prima tonſura non initientur, qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperunt.*

Reſpondeo, in verbis illis Concil. Trident. non includi propriè præceptum, ſi communem Doctorum interpretationem ſequamur. Vnde ex hoc

capite non erit peccatum mortale initiari ſacris ordinibus ante ſuſceptionem Confirmationis.

Confirmatur, nam Concilium eodem modo iubet, vt quis ad primam tonſuram non admittatur quin ſit confirmatus; quo præcipit vt eadem non detur illi qui rudimenta fidei ignorat. Qui autem hæc ignorans tonſura initiaretur, non peccaret mortaliter contra præceptum Eccleſiæ: ergo nec qui ſine Confimatione ad illam accederet.

Probabile tamen eſt eum qui ante Confirmationem creatur Clericus, peccare venialiter, & multò magis ſi Sacerdos, vel Epiſcopus conſtituatur. Quia in eo cernitur quædam indecentia, quod ij qui tanquam duces militiæ Chriſtianæ ſub Chriſto ſunt conſtituti, & ad quos ſpectat alios Chriſtianos ad ſpirituale bellum contra hoſtes fidei ducere, careant ſigno militari, quod in Confirmationis charactere conſiſtit. Atque etiam quod ſimplices Chriſti milites, habeant aliquo modo maius ius arma ſpiritualia capeſcendi pro defenſione fidei Catholicæ, quam ipſorum duces.

SECTIO V.

De effectibus Confirmationis.

SVMMARIVM.

Effectus huius ſacramenti duplex eſt, character

qui a baptiſmali realiter, & ſpecificè diſtinguitur. Et gratia ſanctificans, quæ eſt perfectior ea quæ in baptiſmate infunditur, eamque ſupponit, ac recedente fictione producitur.

DVo ſunt effectus Confirmationis, character, & gratia, vt intelligitur ex dictis vbi de ſacramentis in genere.

Quod ſpectat ad priorem effectum nonnulla hic obſeruanda ſunt, primò characterem Confirmationis eſſe qualitatem realiter diſtinctam à charactere baptiſmali: Concilium enim Florentinum, & Trident. æque diſtinguunt characterem Confirmationis à charactere Baptiſmi, ac vtrumque à charactere Ordinis: character autem ordinis nemine refragante realiter diſtinguitur à characteribus baptiſmi, & Confirmationis: ergo & hi realiter diſtinguuntur inter ſe.

Confirmatur, nam ſacramenta realiter diſtincta ordinantur ad effectus reipſa diſtinctos: Confirmatio autem & Baptiſmus ſunt ſacramenta diſtincta realiter; ergo characteres ab illis producti ſunt effectus diſtincti realiter.

Hinc collige inter prædictos characteres non tantùm eſſe diſcrimen reale, ſed etiam ſpecificum, & eſſentiale: ſicut enim baptiſmus, & Confirmatio non diſtinguuntur ſolo numero intra eandem ſpeciem, ſed potius inter ſe ſpecie differunt; ita æquum eſt vt characteres qui ſunt ſpeciales eorum effectus, ſpecie diſtinguantur.

Confirmatur ex Conciliis citatis, quæ, vt dixi, tantum diſcrimen conſtituunt inter characteres Baptiſmi, & Confirmationis, quantum agnoſcunt

inter eos & characterẽ ordinis: hic autem eſſentialiter ab aliis diſtinguitur propter diuerſa munera ad quæ ordinatur; cum ergo character Confirmationis detur vt fidelis conſignatus ſit miles Chriſti, ad fidem coram Tyranno profitendam, character verò baptiſmi vt conſtituatur membrum Eccleſiæ, & ius habeat ad alia ſacramenta ſuſcipienda, qui duo fines ſunt diſtincti; fit vt characteres illi inter ſeſe ſpecie differant.

Secundò aduerte, ſacramentum Confirmationis ſemel validè adminiſtratum non poſſe iterari propter rationem de qua 1. parte, diſp. 9. ſect. 5. quæ ſacramentis omnibus characterem imprimentibus eſt communis. Licet autem quoad hoc nulla ſit difficultas inter Catholicos, propter authoritatem Concilij Tridentini ibidem adductam: eſt tamen non exigua inter recentiores Græcos, qui illud diſcrimen conſtituunt inter Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem, quod Baptiſmus & Ordo characterem indelebilem imprimunt; Confirmatio verò non item. Vnde ſolent à fide Chriſti transfugas, & quoſuis hæreticos ſi ſe conuertant, chriſmate denuò conſignare, non autem baptizare, vel ordinare, ſi antea ritè baptizati, & ordinati ſint; quod putent hæreſim delere characterem Confirmationis, non alios.

Verùm cum hæreſis directè repugnet fidei, ſi ea aliquem Characterem delet, potius certè delere debet characterem baptiſmi quam alium; quia baptiſmus eſt fundamentum fidei, & in eo fit prima fidei profeſſio. At non delet characterem baptiſmi vt ipſimet Græci concedunt, & colligi-

tur ex ſecunda Synodo Oecum. can. 7. vbi baptiſmum hæreticorum ad fidem Chriſti accedentium iterandum non eſſe decernitur: ergo idem à fortiori de charactere Confirmationis ſtatuendum eſt.

Dices, contrarium colligi ex canone iam citato: ibi enim habetur hæreticos ad fidem Chriſti accedentes non eſſe quidem denuò baptizandos, ſed tantùm chriſmate vngendos; nimirum quia ex mente Concilij, Confirmatio iteranda eſt, non baptiſmus.

Reſpondeo, Concilium agere de hæreticis illis qui non baptiſmum, ſed Confirmationem repudiabant; atque adeo qui confirmati non fuerant, vt conſtat ex iis quæ ſupra obſeruauimus de Nouatianis de quibus ibi agitur.

Tertio aduerte eum qui bis Confirmationem ſuſcipit, etſi grauiter peccet, nullam incurrere irregularitatem; quia irregularitas non incurritur niſi in caſibus à iure expreſſis, ex cap. *Is qui*, De ſententia excommunic. in *6*.; nullum autem ius imponit pœnam irregularitatis iis qui denuò Confirmationem ſuſcipiunt. Quod ſimiliter dicendum de Epiſcopo bis hoc ſacramentum eidem homini adminiſtrante.

Obiicies, in cap. *Dictum eſt*, de Conſecrat. diſt. 5. Iteratio Baptiſmi & Confirmationis prohibentur ſub eadem pœna; atqui ille qui baptiſmum ſecundò ſuſcipit, fit irregularis, ergo & etiam ille qui bis Confirmatur.

Reſpondeo in dicto cap. nullam imponi pœnam irregularitatis, iis qui baptiſmum, vel Confirmationem denuò ſuſcipiunt. In aliis verò iuribus

in quibus prædicta pœna infligitur iis qui ſecundò baptizantur, nulla fit mentio eorum qui bis Confirmantur.

Similiter quod attinet ad poſteriorem effectũ Confirmationis pauca annotanda ſunt. Primò, ſacramentum Confirmationis conferre gratiam ſanctificantem, vt conſtat tum ex dictis de ſacramentis omnibus in genere; tum ex eo quod per hoc ſacramentum Eccleſia idem præſtat ſuſcipientibus, quod olim Apoſtoli per manuum impoſitionem iiſdem præſtabant, vt ſatis intelligitur ex iis quæ hactenus dicta ſunt de hoc ſacramento: atqui Apoſtoli per manuum impoſitionem conferebant gratiam ſanctificantem, ergo eandem nunc per Confirmationem conferri aſſerendum eſt.

Hinc eſt illud de Conſecrat. diſt. 1. can. 2. *Spiritus ſanctus qui ſuper aqua baptiſmi ſalutifero deſcendit illapſu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentũ præſtat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inuiſibiles hoſtes, & pericula gradiendum eſt: in baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt baptiſmum roboramur*, &c. Ex quibus verbis conſtat Confirmationem inſtitutam eſſe ad producendam gratiam, non quamcunque, ſed ſecundam, qua gratia baptiſmalis augeatur, & roboretur.

Secundò nota, gratiam in Cõfirmatione collatam, eſſe per ſe loquendo perfectiorẽ gratia quæ in baptiſmo infunditur. Patres enim agentes de Confirmatione, dicunt eodem modo comparari hominem confirmatũ ad ſe ipſum baptizatũ, quo homo perfectus, & robuſtus ſe habet ad puerum

recens natum: ſicut ergo maior eſt quantitas quam homo perfectus aſſecutus eſt per augmentum, eâ quæ illi præciſè per generationem collata fuit; ita abſolutè perfectior eſt gratia quæ per Confirmationem obtinetur, ea quæ in baptiſmo infunditur.

Vnde Rabanus de inſtitut. Clericorum lib. 1. cap. 30. relatus de Conſecrat. diſt. 5. cap. *Nouiſſimè, Signatur enim* (inquit) *baptizatus cum chriſmate per Sacerdotem in capitis ſummitate, per Pontificem verò in fronte, vt in priori vnctione ſignificetur Spiritus ſancti ſuper ipſum deſcenſio; ad habitationem Deo conſecrandam; in ſecunda quoque vt eiuſdem Spiritus ſancti ſeptiformis gratia, cum omni plenitudine ſanctitatis, & ſcientiæ, & virtutis venire in hominem declaretur.* Quæ verba apertè indicant maiorem multò conferri gratiam in Confirmatione quam in Baptiſmo.

Atque hæc fortè eſt cauſa, vt cæteras omittam, cur in baptiſmo extergitur vertex ſtatim atque fuit chriſmate delibutus, in confirmatione verò frons Chriſmate illita non ſtatim exſiccatur; vt hac vnguenti permanentia, & penetratione manifeſtum fiat, gratiam Confirmationis magis animum afficere, ſeu eſſe efficaciorem, & intenſiorem gratia baptiſmi.

Dices primò. Baptiſmus remittit totam pœnam peccatis debitam, non autem Confirmatio: ergo gratia collata per baptiſmum eſt nobilior ea quæ in Confirmatione infunditur.

Reſpondeo non ſequi, ſiquidem gratiæ perfectio non attenditur abſolutè penes remiſſionem pœnæ, ſed potius penes maiorem vnionem ad Deum,

Deum,& conformitatem cum Chriſto: aliàs non ſolum Confirmatio, ſed ipſa etiam Euchariſtia eſſet inferior baptiſmo, quantum ad perfectionem; quia neque hæc totam pœnam delet.

Vel dic cum S.Tho. 3.parte, quæſt.72.art.11. ad 2.ſacramentum baptiſmi eſſe perfectius Confirmatione, quantum ad remotionem mali, eo quod eſt ſpiritualis regeneratio, quæ eſt mutatio de non eſſe in eſſe. Confirmatio verò eſt efficacior, & nobilior baptiſmo ad proficiendum in bono, quia eſt quoddam ſpirituale augmentum de eſſe imperfecto ad eſſe perfectum.

Dices ſecundò. Gratia baptiſmalis eſt abſolutè homini neceſſaria ad ſalutem, non autem gratia Confirmationis: ergo hæc illa eſt ignobilior.

Reſpondeo non ſequi, ea enim quæ ſunt vtiliora, aut magis neceſſaria, non ſemper ſunt perfectiora, vt patet in exemplo allato ſacramenti altaris, quod inter ſacramenta eſt abſolutè nobiliſſimum, etſi non adeo neceſſarium ac baptiſmus.

Nota tertiò, quod ſicut character Confirmationis ſupponit characterem baptiſmi, ita gratia Cõfirmationis ſupponit gratiam quæ in baptiſmate infunditur. Quo fit vt ſicut qui charactere baptiſmali non eſt inſignitus, non poteſt validè Confirmari, ſeu recipere characterem confirmationis; ita non poteſt per ſe loquendo gratiam Confirmationis conſequi, niſi qui gratia baptiſmi prædi-tus eſt. Cuius ratio eſt, quia gratia Confirmationis eſt gratia augmenti, & roboris; ſicut ergo in naturalibus, non poteſt creſcere niſi qui habet vitam; ita in ſpiritualibus, non poteſt fieri augmen-

tum gratiæ,niſi in ſubiecto quod vita gratiæ præditum eſt.

Hinc ſi quis baptiſmo ſuſcepto mortaliter peccauit, vt Confirmationis effectum conſequatur, debet ad illum ſe diſponere, aut per attritionem cum ſacramento pœnitentiæ, aut per contritionẽ includentem votum huius ſacramenti: duæ enim illæ tantùm ſuperſunt viæ,per ſe loquendo,ad recuperandam primam gratiam.

Dico, per ſe loquendo, nam ſi quis bona fide accedat ad hoc ſacramentum cum ſola attritione ſupernaturali, quam probabiliter, & inuincibiliter putat eſſe veram contritionem, effectum ſacramenti recipiet vt docet S. Tho. hîc quæſt. 72. art. 7. ad 2.his verbis. *Et ſi aliquis adultus in peccato exiſtens, cuius conſcientiam non habet: vel ſi etiam non perfectè contritus accedat dummodo non fictus accedat, per gratiam collatam in hoc ſacramento conſequetur remiſſionem peccatorum.*

Qui locus non ita intelligendus eſt, vt ſenſus ſit eum qui præcisè ſine conſcientia peccati mortalis quod commiſit, accedit ad confirmationem abſque alia diſpoſitione, recipere gratiam: licet enim ignorantia illa ſufficiat vt accedens ad illud ſacramentum non peccet actu, non tamen eſt diſpoſitio ſufficiens ad conſequendam primam gratiam, in eo qui peccato mortali affectus eſt: quare requiritur vt qui dicta ignorantia laborat, ſit ſaltem attritus vera attritione ſupernaturali, vt ita ignorantia tollente obicem peccati actualis, attritione verò diſponente ad remiſſionem peccati habitualis, gratia ſanctificans ilii tribuatur. Et hoc indicat

S. Doctor loco citato cum ait, hominem recipere gratiam etiamſi non perfectè contritus accedat: eo enim modo loquendi inſinuat contritionem quidem non eſſe abſolutè neceſſariam; ſed minorem diſpoſitionem, nimirum attritionem ſufficere.

Denique nota, ex probabiliori ſententia ſacramentum Confirmationis fictè ſuſceptum, recedente poſtea fictione conferre gratiam, vt ſupra de baptiſmo diximus.

Ratio eſt, quia per characterem Confirmationis conſtituitur homo in ſtatu militis Chriſtiani, & deputatur ſpecialiter ad pugnam contra hoſtes fidei, neque ab hoc ſtatu reſilire vnquam poteſt propter indelebilitatem characteris. Vt autem homo ritè fungatur munere militis Chriſtiani, indiget variis gratiæ auxiliis ad fidem coram Tyranno conſtanter, etiam inter acerrima tormenta profitendam, quibus certè priuari non debet, etſi ſacramentum cum affectu ad peccatum mortale ſuſceperit. Aliàs enim ſequeretur illum perpetuò manere deſtitutum iis mediis, quæ ſunt neceſſaria ad conſequendum effectum, ad quem ratione characteris indelebilis perpetuò obligatur, quod paulò durum videtur. Veriſimile ergo eſt eiuſmodi auxilia à Deo ipſi aliquando conferri, quare cùm non tribuantur per aliud ſacramentum, & ipſa Confirmatio iterari non poſſit; conſequens eſt Confirmationem ipſam fictè ſuſceptam reuiuiſcere, non ſolùm quoad gratiam auxiliantem, ſed etiam quantùm ad gratiam ſanctificantem, quæ non parum iuuat vt

Chriſti miles dignè,& facilè prælietur; & eſt veluti radix in qua gratia actualis fundatur. Atque idem à paritate rationis de Ordinis ſacramento opinandum eſt.

SECTIO VI.

De cæremonijs Confirmationis.

SVMMARIVM.

Inter cæremonias Confirmationis aliæ reſpiciunt miniſtrum, aliæ tempus quo chriſma conficitur, aliæ tempus quo hoc ſacramentum confertur, aliæ locum in quo datur, aliæ patrinum qui adhiberi ſolet, aliæ denique eum qui confirmatur.

SIcut in baptiſmo, ita & in Confirmatione triplicis generis cęremoniæ adhiberi ſolent,quarum aliæ præcedunt, aliæ comitantur, aliæ ſequuntur ſacramenti adminiſtrationem.

Ad primum genus harum cæremoniarum reducuntur omnes illi ritus qui in confectione chriſmatis obſeruari ſolent, inter quos tres ſunt qui nonnullam patiuntur difficultatem; vnus eſt quod Epiſcopus ter halat in modum crucis ſuper os ampullæ chriſmalis,& poſt eum ſimiliter duodecim Sacerdotes ſacris veſtibus induti.

Hunc autem ritum Caluinus,eiuſque diſcipuli eo titulo reprehendunt, quod halitus ille ſit potius ad fœtorem aliquem oleo imprimendum,

quam ad decentiam, & magis ſuperſtitionem ſapiat,quam quiduis aliud.

Verùm ſi ritus ille magiam redolet,damnandæ ſunt magiæ,cæremoniæ illæ quibus Chriſtus ſurdum, & mutum ſanauit, & viſum cæco nato reſtituit:item illa qua Apoſtolis conferens Spiritum ſanctum,in eos inſuflauit.

Quod ſi dicas cum Caluino, eiuſmodi cæremonias à Chriſto vſurpatas,habuiſſe ſignificationem eorum quæ tunc fiebant,&cõſequenter fuiſſe honeſtas,& vtiles;inde arguo prædictam cæremoniam immeritò ab illo reprendi, cum per eam Eccleſia ſignificet, oleum quod per Conſecrationem diſponitur vt ſit materia Confirmationis,aſſumi,ſeu deſtinari vt illius vſu cõferatur Spiritus ſanctus,cuius communicatio per halitum indicari ſolet:eo modo quo,etiam iuxta mentem Caluini, Chriſtus inſuflauit in Apoſtolos, non tantùm vt illis conferret Spiritum ſanctum,ſed etiam vt externo aliquo ſigno id manifeſtaret.

Alter ritus in eo cõſiſtit,quod Epiſcopus chriſma iam confectum ter ſalutat ſine mitra,& ſingulis vicibus dicit, *Aue ſanctum chriſma*, primò quidem ſubmiſſa voce, deinde paulò elata, ac denique altiori voce; quo facto ampullæ labrum reuerenter oſculatur. Idem faciunt ſeorſim prædicti duodecim Sacerdotes. Hanc per cæremoniam etiam damnant hæretici,q[illegible] (ipſorum iudicio) creaturæ inſenſibili tri[illegible]atur honor qui ſoli Deo competit.

Sed hæc Nouatorum cauillatio ex tract.de Incarnat. facilè diſſoluitur. Ibi enim docent omnes Orthodoxi, poſſe ſine vlla idololatriæ nota, ſalu-

tari, & adorari creaturas inſenſibiles, quatenus ad Deum aliquo modo referuntur: qua ratione Epiſcopus ſanctum chriſma ſalutat, vt ſcilicet eſt inſtrumentum diuinum, ad gratiam baptizato conferendam ordinatum, & ad id ſpeciali conſecratione deputatum.

Tertius ritus ſpectat ad tempus in quo chriſma confici ſolet. Dubium enim eſſe poteſt, an olim Epiſcopi quouis anni tempore licitè chriſma conficere potuerint; & ratio dubitandi eſt, quia in can. 124. diſt. 4. de Conſecrat. ſic habetur. *Omni tempore Epiſcopo liceat chriſma conficere, & per ſuas Diæceſes deſtinare.* Et in Concilio Toletano 1. cap. 20. *Epiſcopo ſanè certum eſt quod omni tempore licet chriſma conficere.*

Propter has authoritates ſunt nonnulli qui exiſtimant, nullum olim fuiſſe tempus ab Eccleſia determinatum ad conficiendum chriſma, ſed illud quouis anni tempore fieri conſueuiſſe. Ita Vincentius Fernandez de Confirmat. parte 7. dubio vnico ſequutus S. Thom. 3. parte, quæſt. 72. art. 12. ad 3. Addit autem Vincentius, poſtea in Concilio Meldenſi cap. 46. ſtatutum eſſe, vt nemo ſacrum chriſma conficiat, niſi feria quinta hebdomadæ ſanctæ.

Verùm alij probabilius exiſtimant, conſuetudinem illam in Eccleſia nunquam viguiſſe, ſed chriſma ſemel tantùm in anno, nimirum feria 5. ante Paſcha fieri conſueuiſſe, vt nunc etiam fit: atque adeo tempus illud ad chriſma benedicendum ſemper ex præcepto Eccleſiæ determinatum fuiſſe. Hoc enim apertè colligitur ex

variis authoribus qui de cæremoniis ſacramentorum ſcripſerunt, ac præcipuè ex Fabiano qui docet eam eſſe traditionem Apoſtolicam, vt refertur in cap. *Literis* de Conſecrat. diſt. 3.

Ad fundamentum oppoſitæ ſententiæ dupliciter reſponderi ſolet. Nonnulli enim dicunt, prædicta ita intelligenda eſſe, vt ſenſus ſit poſſe Epiſcopum quouis anni tempore validè chriſma conficere, ita vt Confirmatio cum tali chriſmate collata teneat. Ita Dominicus Soto prædictum iuris canonem explicat in 4. diſt. 7. quæſt. vnica art. 12.

Reſpondent alij, & melius, verba illa, *Omni tempore*, intelligenda eſſe non de omni tempore abſolutè, ſed de omni tempore ab Eccleſia ſtatuto, nimirum de quauis feria quinta hebdomadæ maioris. Cuius indicium non leue eſt, quia in locis citatis ratio cur Epiſcopus tempore ibi ſtatuto chriſma conficere debeat, ea redditur, vt Diaconus, vel Subdiaconus à ſingulis Eccleſiis ad Epiſcopum, criſmatis habendi gratia miſſi, ante diem Paſchæ redire poſſint, vt nimirum nouo chriſmate celebrari poſſet baptiſmus, qui ſabbatho ſancto ſolemniter conferri ſolebat. Hæc autem non adderentur, niſi eſſet ſermo de feria quinta hebdomadæ ſanctæ, vt perſpicuum eſt.

Quod ſpectat ad cæremonias ſecundi generis, quæ ipſam confirmationem comitantur, eæ ſunt multiplices: alia enim reſpicit tempus quo hoc ſacramentum adminiſtrari ſolet; nam licet Epiſcopus quolibet anni tempore Confirmare poſſit, laudabilis tamen Conſuetudo obtinuit

vt in vigilia Pentecoſtes, vt plurimum hoc ſacramentum conferatur. Quia eo tempore Apoſtoli, Spiritus ſancti gratia abundè in eos diffuſa, in fide roborati fuerunt, vt tradit Catech. Romanus 2. parte, cap. 3. §. 19.

Alia eſt cæremonia quæ ad locum ſpectat, in quo ſacramentũ Confirmationis dari debet. Porro locus ille non eſt aliquo Eccleſię præcepto determinatus, quare licet Confirmatio dari ſoleat in Eccleſia, poſſet tamẽ iuſta de cauſa in quodam alio loco honeſto licitè adminiſtrari. Et in hoc diſtinguitur adminiſtratio huius ſacramenti à confectione chriſmatis, quod hæc non niſi inter Miſſarum ſolemnia, ab Epiſcopo Pontificali ritu celebrante, atque adeo in Eccleſia fieri debet.

Tertia cæremonia eſt, quod ſicut in baptiſmo, ita in Confirmatione patrinus, ſeu ſuſceptor adhiberi debet, vt intelligitur ex cap. *In Catechiſmo*, & cap. *Non plures*, & cap. *In Baptiſmate*, de Conſecrat. diſt. 4. item ex Innocent. 30. quæſt. 4. cap. *Si quis*.

Congruentia autem eſt, quia ſicut ille qui recens natus eſt, indiget alicuius inſtructione, aut arte vt inſtruatur in iis quæ ad cõſeruationem vitæ pertinent: ita qui de nouo aſcribitur militiæ, indiget inſtructore qui modum pugnandi eum doceat: qui autem confirmatur, fit miles Chriſtianus, & charactere militiæ inſignitur: quare eget ſuſceptore qui eum, in iis quæ ad pugnam ſpiritualem ſpectant, inſtruat.

Hic porro nonnulla breuiter obſeruanda ſunt circa hunc patrinum. Primò, iuxta iura antiqua eum debere eſſe vnum tantùm, ſiue virum, ſiue

fœminam, vt patet ex cap. citato, *Non plures*. Iam verò poſſe admitti vnum, & vnam vt ſupra diximus de baptiſmo; quia nimirum ea quæ à Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 2. de Reformatione matrimonij ſtatuuntur de ſuſceptore baptiſmi, ex probabiliori ſententia ad Confirmationem ipſam extendi debent, quod etiam ipſo vſu receptum eſt.

Secundò aduerte, ſuſceptorem Confirmati contrahere ſpiritualem cognationem cum ipſo Confirmato, ac illius patre, & matre vt ſtatuit Concil. Trid. loco proximè citato: ſi tamen aliquis alius Confirmatum teneat, cognationem prædictã contrahet, vt colligitur ex cap. *Quamuis*, de cognatione ſpirituali, in 6. vbi Bonifacius 8. poſtquam ſtatuit vnum, vel vnam tantùm ad ſuſcipiendum baptizatum debere aſſumi, *ſi tamen* (inquit) *plures acceſſerint, ſpiritalis cognatio inde contrahitur*. Et ſtatim ſubdit. De Confirmatione inſuper quantum ad hoc, idem iudicium eſt habendum. Quod tamen intellige de ijs qui ad hoc munus ſunt deſignati, vt ſupra de baptiſmo diximus.

Tertiò nota, quod iam diximus de cognatione ſpirituali, intelligendum eſſe ſi ſuſceptor ſit Confirmatus; ſi enim hoc ſacramento careat, cognationem non contrahit, ſicut neque ille qui baptizatum tenet, cum non ſit ipſe baptizatus.

Et hoc colligitur ex diſt. illa 4. de Conſecrat. Can. 102. quod ſumptum eſt ex Concilio Moguntino, & ita habet. *In baptiſmate, vel in chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiolum, qui non eſt*

ipſe baptizatus, *vel Confirmatus*. Ex quibus verbis patet, prædictum hominem non eſſe propriè ſuſceptorem, vel patrinum, quia non habet conditiones ad officium ſuſceptoris ab Eccleſia requiſitas: atque etiam peccare tale munus ſuſcipiendo, niſi ignorantia excuſetur.

Quartò aduerte, ordinariè ſuſceptorem iſtum non teneri ſub peccato, ad inſtruendum puerum quem in Confirmatione ſuſcepit: quia iura quæ præceptum aliquod in hac re præ ſe ferre videntur, agunt tantùm de ſuſceptore baptiſmi. Præterquam quod Confirmatus habet alium ſuſceptorem, eum nempe à quo è ſacro baptiſmatis fonte leuatus fuit, ad quem propriè ſpectat in caſu neceſſitatis baptizatum inſtruere.

Si tamen Confirmati parentes omnes, itemque primi ipſius ſuſceptores obirent, neque vllus alius adeſſet qui eum in fide, & bonis moribus inſtruere poſſet: aut ſi certò conſtaret prædictos rectam pueri inſtitutionem negligere, & nihili ducere; exiſtimarem tunc ſuſceptorem Confirmationis ratione neceſſitatis teneri ad inſtruendum puerum, in ijs quæ ad fidem, & bonos mores pertinent.

Et cum iſta limitatione accipiendum eſſe puto quod habetur in Pontificali Romano, vbi præcipitur vt Epiſcopi peracta Confirmatione, ſuſceptoribus annuncient eos debere bonis moribus informare, quos in Confirmationis ſacramento filios ſponte ſuſceperunt: nullum enim eſt fundamentum, cur extra dictam neceſſitatem eiuſmodi obligationem ſuſceptori imponamus, quidquid in contrarium nonnulli exiſtiment.

Quarta cæremonia eſt, vt Epiſcopus non conferat hoc ſacramentum niſi ſacris indutus veſtibus, propter magnam reuerentiam quæ huic ſacramento debetur: item vt ieiunus illud adminiſtret iuxta Can. *Vt Epiſcopi*, de Conſecrat. diſt. 5. idque non niſi ieiunis, iuxta Canonem præcedentem qui incipit, *Vt ieiuni*.

Cæterum quia vt plurimum tanta eſt multitudo Confirmandorum, vt non niſi longo temporis interuallo omnes hoc ſacramento initiari poſſint: hinc factum eſt, vt ritus ille ieiunij abierit in diſſuetudinem, tam ex parte miniſtri, quam ex parte ſuſcipientium, vt præter alios notat Soto in 4. diſt. 7. quæſt. vnica, art. 12. Imo vſus iam inualuit, vt ferè ſemper hoc ſacramentum à prandio adminiſtretur.

Addunt aliqui quintam cæremoniam, nimirum vnctionem frontis; verùm ea non eſt vnctio cæremonialis, ſed ſubſtantialis, vt ſupra aduertimus; ſolùm ergo hic notandum eſt, vnctionem illam valde congruè fieri in modum crucis, vt docet Ambroſ. lib. 6. de Sacramentis cap. 2. his verbis. *Accepiſti ergo Spiritum ſanctum in corde tuo, quomodo? Habes hoc in Canticis Canticorum, Chriſtum dicentem ad Eccleſiam; pone me ſicut ſignaculum in corde tuo, ſicut ſignaculum in brachijs tuis. Ergo vnxit te Deus, ſignauit te Chriſtus; quomodo? quia crucis ipſius ſignatus es forma, ad illius paſſionem; accepiſti ſignaculum ad illius ſimilitudinem, vt ad ipſius formam reſurgas: ipſius viues figura, qui peccato crucifixus eſt, & Deo viuit.*

Apud Græcos tamen ſunt multæ vnctiones chriſmatis, quæ tantùm cæremoniales,

ſeu accidentales eſſe poſſunt: nimirum vnctio Oculorum, Narium, Oris, Aurium, Pectoris, Manuum, & pedum; ſiquidem ad eſſentiam Confirmationis ſufficit, vt inter partes corporis frons ſola chriſmate vngatur, vt conſtat ex vſu Eccleſiæ Latinæ. Cum ergo Græci poſt frontem prædictas partes liniant, eiuſmodi vnctio accidentalis eſſe debet. Miror tamen quod ad ſingulas partes dicant, *ſignaculum Doni Spiritus ſancti*, cum hæc verba, vt ſupra diximus, formam huius ſacramenti apud illos conſtituant.

Alius eſt vſus Æthiopum in adminiſtratione huius ſacramenti, vt colligitur ex tomo 6. biblioth. Patrum, nam vngendo frontem, dorſum, & oculos in modum crucis, dicunt, *In vnctionem gratiæ Spiritus ſancti, Amen.* vngendo nares, & labia dicunt, *pignus regni cœlorum, Amen.* vngendo aures, *vnctio ſancta Dei noſtri Chriſti, & ſignum quod non aperitur, Amen, &c.* Hæ autem omnes vnctiones ſunt cæremoniales, excepta vnctione frontis, quæ ſola ad eſſentiam ſacramenti neceſſaria eſt, & ſufficit.

Reliquum eſt iam vt ad ritus tertij generis explicandos gradum faciamus. Vnctione igitur chriſmali peracta, frons Confirmati vitta linea candida cingi ſolet, vt intelligat nouus miles innocentiam, & vitæ puritatem ſedulo ab ipſo conſeruandam eſſe, ne hoſtis humani generis eum aliqua ex parte inermem inueniat.

Deinde Confirmatus leui alapa percutitur ab Epiſcopo, vt qui iam vnctus, & Confirmatus eſt, meminerit ſe tanquam fortem athletam, paratum eſſe oportere ad omnia aduerſa inuicto ani-

mo, pro Chriſti nomine ferēda, ait Catechiſmus Romanus, parte 2. cap. 3. §. 20.

Rurſus, Epiſcopus dat pacem Confirmato dicens, *pax tecum*, vt nimirum ſignficet gratiam hoc ſacramento collatam, inter cuius effectus pax interna numerari ſolet; iuxta illud Roman. 5. *Iuſtificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum.*

Denique addunt alij, Epiſcopum dare Confirmato oſculum pacis, in nomine totius Eccleſiæ. Item Confirmatum offerre cæreum, qui duo ritus non ſunt in vſu, neque eorum aliqua fit mentio in Pontificali Romano.

Finis diſputationis ſextæ.

DISPVTATIO SEPTIMA.

De ijs quæ ſpectant ad eſſentiam Ordinis.

Quinque ſectionibus comprehenſa.

*Q*VIA Ordo tertium locum tenet inter ea ſacramenta quæ characterem imprimunt, ratio poſtulat vt ijs diſputationibus abſolutis, quæ pertinent ad baptiſmum, & Confirmationem, de eo hîc diſſeramus. Ac primò examinanda occurrunt quæ ſunt de illius eſſentia, per quinque Sectiones, in quarum prima inquiritur an Ordo ſit ſacramentum nouæ legis. In ſecunda, an Ordinatio Epiſcopi habeat rationem ſacramenti. In tertia, an ordinatio Presbyteri ſit verum ſacramentum; & quænam ſit illius materia, & forma. In quarta, an Ordinatio Diaconi ſit ſacramentum; & ex qua materia, & forma coaleſcat. In quinta, an ordinatio Subdiaconi, & inferiorum Clericorum ſit verum ſacramentum.

SECTIO I.

An Ordo ſit ſacramentum nouæ legis.

SVMMARIVM.

Ordinatio ſumpta pro actione illa ſenſibili, qua homo ab Epiſcopo conſecratur, & acquirit poteſtatem quam vocant Ordinis, eſt verum ſacramentum nouæ legis: vt tanquam de fide ſtatutum eſt in Conciliis Florentino, & Tridentino.

VT vocis ambiguitas tollatur, obſeruandùm eſt initio huius diſputationis, Ordinis nomen variis modis vſurpari apud authores.

Imprimis Ordo generatim ſignificat mutuam habitudinem, & relationem plurium rerum inter ſe, quarum aliæ ſunt priores, aliæ poſteriores; quo fit, vt quia non tantùm prior dicit habitudinem ad poſteriorem, ſed etiam poſterior ad priorem, in hoc ſenſu ordo in vtraque reperiatur.

Secundò, Ordo ſumitur pro ipſis gradibus prioribus, & poſterioribus in quibus prædicta

relatio fundatur: ſic dicimus in Republica olim fuiſſe tres Ordines, Senatorium, Equeſtrem, & Plebeium. Et in militia alius eſt Ordo Equitum, alius Peditum. In Eccleſia etiam alius eſt Ordo Religioſorum, alius Coniugatorum, alius Viduarum, alius Virginum, &c.

Tertiò, quia inter omnes gradus ille qui ad Eccleſiaſticos, ſeu Clericos pertinet eſt præſtantior, hinc factum eſt vt à ſanctis Patribus nomen Ordinis quaſi per antonomaſiam illi accomodatum fuerit. Imo quia gradus Clericorum eſt quid generale, & continens ſub ſe varios ſpeciales gradus, nomen Ordinis ad ſingulos deriuatum eſt, vt alius ſit Ordo Preſbyterorum, alius Diaconorum, & ita de alijs.

Obſeruandum præterea in Ordine ſub hac tertia ratione ſpectato, duo attendenda eſſe; primò, actionem illam externam qua homines ab Epiſcopo conſecrantur, & in gradu Eccleſiaſtico conſtituuntur, quæ actio non tam Ordo quam Ordinatio apellari debet. Secundò, effectum eiuſmodi actionis, nempe poteſtatem internam quæ per illam ordinato confertur.

Porro cum hic inquirimus, an Ordo ſit ſacramentum, non agimus de ordine ſub poſteriori iſta cōſideratione: ita enim nō tam eſſe poteſt ſacramentum quam ſacramenti effectus, ſed ſub priori, vt ſenſus ſit, an actio illa externa, & ſenſibilis, qua quis ab Epiſcopo ordinatur, vt ſit miniſter Eccleſiæ, & habeat poteſtatem quam vocant ordinis reſpectu Euchariſtiæ, ſit verum ſacramentum nouæ legis pro quo.

Aſſertio

Aſſertio noſtra hæc ſit. *Actio illa ſenſibilis qua miniſtri Eccleſiæ ab Epiſcopo ordinantur, habet veram rationem ſacramenti.* Eſt de fide, definita in Concilio Florent. in Decreto Eugenij his verbis. *Nouæ legis ſeptem ſunt Sacramenta, ſcilicet Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema-Vnctio, Ordo, & Matrimonium.*

Et poſtea dicitur, inter hæc ſacramenta tria eſſe quæ characterem imprimunt, nimirum Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem: item Ordinem eſſe ſextum ſacramentum; ac tandem ordinarium Miniſtrum huius ſacramenti. eſſe Epiſcopum.

Idem ſtatuitur in Concil. Trident. ſeſſ. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, hoc modo. *Si quis dixerit ſacramenta nouæ legis non fuiſſe omnia a Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura, vel pauciora quam ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam-Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe verè, & propriè ſacramentum, anathema ſit.*

Et ſeſſ. 23. can. 3. de ſacramento Ordinis. *Si quis dixerit Ordinem, ſiue ſacram ordinationem non eſſe verè, & propriè ſacramentum à Chriſto Domino inſtitutum; vel eſſe figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris Eccleſiaſticarum rerum imperitis: aut eſſe tantùm ritum quendam eligendi miniſtros Verbi Dei, & ſacramentorum, anathema ſit.*

Eadem aſſertio confirmari poteſt ex Patribus. Gregor. lib. 4. in Reges cap. 5. ita ſcribit. *Hoc profectò hac Vnctione exprimitur, quod in ſancta*

Eccleſia nunc etiam materialiter exhibetur: quia qui in culmine ponitur, ſacramenta ſuſcipit Vnctionis: quia vero ipſa Vnctio ſacramentum eſt, is qui promouetur, benè foris vngitur, ſi intus virtute ſacramenti roboretur.

Ex quibus verbis tria colligimus, primò ordinationem eſſe ſacramentum: ſecundò huius ſacramenti ſuſceptione hominē interiùs perfici, & roborari, quatenus recipit augmētum gratiæ habitualis: tertiò, in ordinatione olim adhibitam fuiſſe Vnctionem externam, ſicut & nunc adhibetur.

Auguſt. lib. 2. contra Parmenianum cap. 13. *Nam illud* (inquit) *quod quidam eorum veritate conuicti dicere coëperant, baptiſmum quidem non amittit qui recedit ab Eccleſia, ſed jus tamen dandi amittit, multis modis apparet fruſtra, & inaniter dici. Primò, quia nulla oſtenditur cauſa cur ille qui ipſum Baptiſmum amittere non poteſt, ius dandi amittere poſſit: vtrumque enim ſacramentum eſt, & quadam conſecratione homini datur: illud cum baptizatur, iſtud cum ordinatur: ideoque in Eccleſia Catholica vtrumque non licet iterari.*

Hoc loco agit Auguſt. contra Donatiſtas, qui illud diſcrimen conſtituebant inter baptiſmum & ordinem, quod etſi vtrumque verum eſſe ſacramentum exiſtimarent, dicebant tamen baptiſmum amitti non poſſe, ordinem poſſe: ſeu per baptiſmum imprimi characterem indelebilem, non autem per ordinationem ſacram, cuius oppoſitum oſtendit Auguſt.

Vnde poſteà contra eoſdem hæreticos ſub-

dit. *Si enim vtrumque* (Baptiſmus ſcilicet & Ordo) *ſacramentum eſt , quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? Neutri ſacramento iniuria facienda eſt.* Vides Auguſt. in hoc Ordinem æquare baptiſmo primò quod vterque ſit ſacramentum, ſecundò quod non magis iterari poſſit ordo quam baptiſmus. In eandem ſententiam conſpirant alij Patres qui videri poſſunt apud Illuſtriſſ. Bellarmin. lib. de Ordine cap. 3.

Denique ad prædictam aſſertionem ſtabiliendam accedit hæc ratio, cuicumque competit definitio competit & definitum, ordinationi competit vera definitio ſacramenti; ergo eſt verum ſacramentum.

Maior patet ex Logica, minor probatur; nam ſacramentum nouæ legis nihil eſt aliud quam ſignum ſenſibile, & externum cuius vſu gratia confertur, vt liquet ex dictis de ſacramentis in genere: Atqui ordinatio eſt eiuſmodi ſignum, ergo eſt verum ſacramentum.

Probatur hæc minor ex ſcriptura, quæ agens de ordinatione meminit ſigni ſenſibilis, nempe impoſitionis manuum, & gratiæ per illam collatæ; vt patet ex verbis illis Pauli 2. Timoth. 1. *Admoneo te vt reſuſcites gratiam Dei quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Circa quem locum illud ponderandum eſt, quod Paulus non fuiſſet vſus impoſitione illa manuum ad conferendam gratiam, niſi ea à Chriſto ad talem effectum fuiſſet inſtituta. Secundò non diceret Paulus aſſertiuè, agens de ratia, *quæ eſt in te per impoſitionem manuum*

mearum, niſi tale ſignum quantum eſt ex ſe certò, & infallibiliter gratiam conferret.

Idem colligitur ex loco illo eiuſdem Apoſt. 1. ad Timoth. 4. *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterij.* Id eſt cum te iuxta reuelationem à Deo mihi factam, per impoſitionem manuum cum alijs Presbyteris, ſeu Epiſcopis Epiſcopum conſecraui.

Ex his patet quàm immeritò Lutherus, & quã plurimi Caluiniſtæ doceant ordinationem non eſſe verum ſacramentum. Porro quia eorum argumenta aut planè futilia ſunt, & nullius momenti, aut ad alias difficultates pertinent, in ijs recenſendis hîc non immorabimur.

SECTIO II.

An ordinatio Epiſcopi habeat rationem Sacramenti.

SVMMARIVM.

Ordinatio Epiſcopi eſt verum ſacramentum, quo confertur dignitas, ſeu gradus ſpiritualis ad actus hierarchicos exercendos. Et eiuſmodi dignitas Epiſcopalis ex iure diuino eſt præſtantior Sacerdotali, tam quoad poteſtatem quam vocant ordinis, quam quoad iuriſdictionem illi debitam in actu primo.

HActenus oſtenſum eſt ordinationem in genere eſſe ſacramentum; verùm quia multæ

ſunt in Eccleſia ordinationes, inueſtigandum eſt, an ratio ſacramenti illis omnibus competat, aut tantùm nonnullis, & quænam illæ ſint.

Imprimis ergo agendum eſt de ordinatione Epiſcopi, circa quam tria inquirimus.

Primò, an Epiſcopatus habeat rationem ordinis Eccleſiaſtici.

Secundò, an ordinatio qua Epiſcopus conſecratur ſit verum ſacramentum.

Tertiò, an dignitas Epiſcopalis ex iure diuino ſit ſuperior, ſeu nobilior Sacerdotali.

Prima aſſertio. *In conſecratione Epiſcopi confertur verus aliquis ordo, id eſt gradus ſeu dignitas ſpiritualis ad actus hierarchicos exercendos.* Eſt omnino certa apud Catholicos, qui tantùm in dubium reuocant, an ordinatio Epiſcopi ſit ſacramentum, de quo agemus poſteà.

Probatur autem primò ex varijs Pontificibus. Leo Epiſt. 84. cap. 4. dicit Epiſcopatum eſſe ordinem primum, Presbyteratum ſecundum, Diaconatum tertium, Subdiaconatum quartum.

Gelaſius cap. *Diaconos*, diſt. 93. prohibet ne Diaconi ſibi ea vendicent quæ ad primos ordines ſpectant, vbi per primos ordines intelligit Epiſcopatum, & Presbyteratum. Et addit, *abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeant, niſi prædictis fortaſſis ordinibus longiùs conſtitutis, neceſſitas extrema compellat.*

Et Anacletus Epiſt. 3. docet ordinem Sacerdotum eſſe bipartitum, & alium ſpectare ad Epiſcopos, alium ad ſimplices Sacerdotes. Quod vero addunt aliqui tanquam ex eodem Anacleto, *& ampliùs quam iſti duo, nec nobis a Deo collati*

ſunt, nec Apoſtoli docuerunt, mutilum eſt, nec fideliter relatum, cum in ipſo textu ſic legatur. *Sacerdotum, fratres, ordo bipartitus eſt, & ſicut illum Dominus constituit, à nullo debet perturbari.* Et poſteà, *ampliùs quam isti duo ordines Sacerdotum, nec nobis à Deo collati ſunt, nec Apoſtoli docuerunt.* Ex quibus verbis patet, Anacletum non dicere, non eſſe niſi duos tantùm ordines, ſed non eſſe niſi duos ordines Sacerdotum, nimirum ordinem Epiſcoporum, & Presbyterorum: quod dicit vt eos arguat qui Primates, ſeu Patriarchas Epiſcopis quantùm ad ordinem, præponebant.

Et hoc notandum eſt contra nonnullos, qui ex dicto loco Anacleti perperam colligunt Diaconatum, & ordines inferiores non eſſe à Chriſto inſtitutos, neque habere rationem ſacramenti; quod omninò alienum eſt à mente dicti Pontificis, vt etiam intelligitur ex Epiſtola illius 1. vbi non tantùm Epiſcoporum, & Sacerdotum, ſed etiam Diaconorum, & Subdiaconorum meminit.

Secundò idem confirmatur ex Concilio Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. vbi ordinatio Epiſcoporum recenſetur cum ordinatione presbyterorum, & cæterorum miniſtrorum Eccleſiæ. Et paulò antè declaratur præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos qui in Apoſtolorum locũ ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum ordinẽ præcipuè pertinere; vnde can. 6. ſic ſtatuitur. *Si quis dixerit in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam diuina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & miniſtris, anathema ſit.*

Dices primò. Septem tantùm ordines com-

muniter aſſignari ſolent, ſi autem Epiſcopatus eſſet ordo, iam non tantùm ſeptem, ſed octo ordines numerandi eſſent: ergo, &c.

Reſpondeo primò, Sacerdotium eſſe ordinem genere vnum, ſub quo includitur Epiſcopatus, & ordo Sacerdotalis communiter dictus: quare ſic ſeptem tantùm ſunt ordines, ſiue genere, ſiue ſpecie.

Reſpondeo ſecundò, ordinem Epiſcopalem ſumi poſſe incompletè, quatenus à Sacerdotio diſtinguitur penes poteſtatem confirmandi, & ordinandi quam includit: & ſub hac conſideratione non eſt inconueniens admittere octo ordines diſtinctos ſpecie. Porro quando dici ſolet eſſe tantùm ſeptem ordines, agitur de ijs ordinibus qui cõmuniter vni, & eidem homini tradi ſolent.

Dices ſecundò. Si Epiſcopatus eſt ordo, ille referri debet ſicut omnes alij ordines ad conſecrationem Euchariſtiæ: non poteſt autem alio modo ad eam referri quam ſimplex Sacerdotium, cum Epiſcopus non poſſit magis conſecrare, & conficere corpus Chriſti quam ſimplex Sacerdos; ergo Epiſcopatus non eſt ordo.

Reſpondeo primò, negari poſſe maiorem propoſitionem, quando enim dicitur ordines referri ad Euchariſtiam, & per diuerſam relationem ad illam inter ſe diſtingui, ſermo eſt tantùm de ordinibus qui ad conſecrationem diſponunt materiam præparando, aut quid ſimile agendo; vel qui conſecrationem ipſam perficiunt: qualis non eſt ordinatio Epiſcopi, vt ſic.

Reſpõdeo ſecundò, admiſſa majori illa propoſitione, negãdam eſſe minorẽ: nam ordinatio ſim-

plicis Sacerdotis refertur tantùm ad conſecrationem Euchariſtiæ: Ordinatio verò Epiſcopi, præterquam quod adiunctam habet poteſtatem conficiendi Euchariſtiam, qua parte Sacerdotium eſſentialiter includit, confert etiam facultatem ordinandi Sacerdotes, & conſequenter communicandi alijs poteſtatem conſecrandi ipſam Euchariſtiam; quod certè ſimul ſumptum, aliquid majus eſt, & perfectius ſaltem extenſiuè, & cauſaliter quam facultas ſola conficiendi corpus Chriſti in Euchariſtia, vt per ſe notum eſt.

Altera aſſertio. *Ordinatio Epiſcopi eſt verum ſacramentum.* Hæc eſt jam certa,& communis apud Doctores contra Bonauent. Richardum, Soto,& quoſdam alios quorum ſententiam nonnulli dicunt eſſe periculoſam in fide, alij ſine graui nota teneri non poſſe.

Quidquid autem ſit de eiuſmodi cenſura, noſtra aſſertio efficaciter ſuaderi poteſt ex ſcriptura,quæ agens de ordinatione Epiſcopi, illi duo tribuit quæ ad rationem ſacramenti neceſſaria ſunt, & ſufficiunt: ſi quidem Paulus 1. Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1. agens de conſecratione Timothei in Epiſcopum, iuxta ſententiam omnium Patrum, & interpretum, ait collatam illi fuiſſe gratiam per impoſitionem manuum ſuarum; in quibus verbis includitur ſignum ſenſibile, & gratia ſanctificans; quæ duo ad ſacramentum nouæ legis ſufficiunt.

Et Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. ex dictis locis Apoſtoli,probat ordinationem, quæ verbis, & ſignis exterioribus perficitur, & gratiam confert, eſſe verè, & propriè vnum ex ſeptem ſan-

& æ Eccleſiæ ſacramentis. Quæ ſanè probatio eſſet parum efficax, niſi exiſtimaret Concilium ordinationem Epiſcopi, de qua tantùm agit Apoſtolus, eſſe ſacramentum.

Idem etiam ex præcedenti aſſertione euidenter colligitur, nam ibi oſtendimus ordinationem Epiſcopi eſſe verum ordinem, eumque ipſo Sacerdotio ſuperiorem, quod in ſequenti aſſertione magis confirmabitur; ſi ergo ex omnium Catholicorum ſententia Sacerdotium eſt verum nouæ legis ſacramentum, cur non idem affirmabimus de ordinatione Epiſcopi; præſertim cum per eam conferatur peculiaris poteſtas, & character qui in alijs ordinationibus tradi non poteſt?

Confirmatur, nam ideo dicimus Sacerdotium eſſe ſacramentum, quia eſt cæremonia externa qua datur poteſtas conſecrandi Euchariſtiam, quod præſtare non poſſunt qui non ſunt Sacerdotes: At ordinatio Epiſcopi eſt cæremonia externa, qua datur poteſtas adminiſtrandi Confirmationem, & Ordines; item conſecrandi chriſma, templa, & altaria, atque alia eiuſmodi quæ non niſi inualidè præſtare poſſunt, qui non ſunt Epiſcopi: quidni ergo dicemus ordinationem illam verum eſſe ſacramentum?

Confirmatur vlteriùs, nam legere Epiſtolam, vel Euangelium non ſunt actus adeo operoſi, neque tanta gratia indigent, quam adminiſtratio Confirmationis, & Ordinum, & reliquæ quæ ad Epiſcopum pertinent: ſi ergo vt priores actus ritè exerceantur, ordinationes Diaconi, & Subdiaconi dicuntur eſſe ſacramenta; potiori ſanè iure fatendum eſt ordinationem Epiſcopi habere

veram rationem ſacramenti.

Dices cum Dominico à Soto in 4. diſt. 24. quæſt. 2. art. 3. in ordinatione Epiſcopi non dari nouum characterem, ſed characterem antea in Sacerdotio ſuſceptum de nouo extendi, vt poſſit Epiſcopus actus aliquos exercere quos antea; dum tantùm eſſet Sacerdos, efficere non poterat.

Sed hoc ex iam dictis omnino refelli poteſt, nam poteſtas Diaconi, & Subdiaconi non tam differunt inter ſe, quam poteſtas conſecrandi Euchariſtiam differt à poteſtate confirmandi baptizatos, Chriſma conficiendi, altaria conſecrandi, &c, atqui propter duas priores poteſtates, aduerſarij concedunt dari in eodem homine duos characteres realiter diſtinctos, debent ergo à fortiori propter poſteriores, admittere duos characteres reipſa diſtinctos in ordinatione eiuſdẽ Epiſcopi.

Sed contra hanc ſolutionem arguitur ex Soto vbi ſupra, nam ſi in ordinatione Epiſcopi imprimeretur nouus character, ſequeretur primò quod ſi quis conſecraretur in Epiſcopum antequam eſſet Sacerdos, ille characterem Epiſcopalem cum gratia reciperet, ad eum modum quo validè fieri poteſt Diaconus qui non eſt Subdiaconus; aut Presbyter qui non eſt Diaconus: ſiquidem in ſuſceptione ordinum non eſt eſſentialis ordo; conſequens autem falſum eſt, & apud Theologos inauditum: ergo putandum non eſt in ordinatione Epiſcopi imprimi characterem diſtinctum à Sacerdotali.

Sequeretur rurſus, quod qui ante Sacerdotium in Epiſcopum eſſet conſecratus, non minùs poſſet Euchariſtiam conſecrare quam ſi eſſet Sa-

cerdos ordinatus : ſicut enim character Sacerdotalis eſt nobilior Diaconali vt ita loquar, & illum quodammodo includit, ita vt Sacerdos qui nunquam fuiſſet ordinatus Diaconus, poſſet nihilominus ea præſtare quæ ſunt propria Diaconi: ita ſi in ordinatione Epiſcopi tribuitur character diſtinctus, cum ille debeat eſſe nobilior charactere Sacerdotali, eumque quodãmodo includere, poſſet profectò Epiſcopus nõ Sacerdos ſacramentum Euchariſtiæ conficere; quod tamen falſiſſimũ eſt.

Reſpondeo hęc nequaquam ſequi ex noſtra ſententia; non quidem primum, quia character Epiſcopalis eſſentialiter ſupponit Sacerdotalem, ita vt quemadmodũ repugnat illud eſſe rationale quod non eſt animal, ita implicat illum eſſe Epiſcopum qui ſimul non ſit Presbyter: Epiſcopus enim nihil eſt aliud quam ſummus, ſeu præcipuus Sacerdos ex Ambroſio in Epiſt. ad Epheſ. cap. 4. qui ſcilicet non tantùm habet poteſtatem conſecrandi Euchariſtiam, ſed etiam alijs per ordinationem communicare poteſt.

Neque abſolutè verum eſt quod dicitur, non eſſe ordinem eſſentialé in ſuſceptione ordinum: hoc enim tantùm locum habet in ſuſceptione eorum ordinum, quorum vnus alium eſſentialiter non includit, quomodo ſe habet Sacerdotium reſpectu Diaconatus, & Diaconatus reſpectu Subdiaconatus, quorũ vnus ex iure tãtùm Eccleſiaſtico alium ſupponit; non autem in ordinatione Epiſcopi, quæ cum ex iure diuino eſſentialiter includat Sacerdotiũ, ante illud validè cõferri nequit.

Secundum etiam non ſequitur vt patet ex dictis, nam cũ Epiſcopatus eſſentialiter includat Sa-

cerdotiũ,quemadmodum homo includit animal; ſicut impoſſibile eſt vt qui non eſt animal ſit homo,ita fieri nequit vt qui nõ eſt Sacerdos,ſit Epiſcopus quantum ad ordinem. Quare ſicut homo qui non eſt animal, non eſt verus homo, neque poteſt operationes hominis, aut animalis exercere, ita Epiſcopus non Sacerdos nõ eſt Epiſcopus, niſi nomine, nec Sacerdotis munus, vt ſic, exercere poteſt.

Præterea,opponit Soto in ordinatione Epiſcopi nullam reperiri materiam, nullam formam, atque adeo illam non eſſe verum ſacramentum.

Reſpondeo antecedens eſſe falſum,nam quando ordinatur Epiſcopus tres Epiſcopi imponunt ſimul manus ſuper caput illius, & ſimul dicunt hęc verba, *Accipe Spiritum ſanctum,* &c. Illa autem manuum impoſitio ex communi ſententia eſt materia huius ſacramenti,verba verò prædicta formam illius conſtituunt.

Denique obijcit Soto ſacramentumOrdinis in Sabbatis quatuor temporum conferri, Epiſcopatum autem diebus Dominicis; ex quo colligit Epiſcopatum non eſſe ſacramentum.

Sed ſanè hæc conſequentia eſt valdè leuis, & frigida, vt mirum ſit tantum Doctorem ea vti voluiſſe. Potius certè ex eo quod alij ordines conferuntur die Sabbati, & Epiſcopatus die Dominico, colligere debebat Epiſcopatum eſſe Ordinem alijs perfectiorem, & Sacramentum aliquo modo nobilius.

Tertia aſſertio. *Poteſtas Epiſcopalis eſt præſtantior Sacerdotali, ex iure diuino.* Eſt de fide, declarata in Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. &

can. 7. in priori enim loco ita habetur. *Proinde Sacroſancta Synodus declarat, præter cæteros Eccleſiaſticos, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipuè pertinere, & poſitos ſicut idem Apoſtolus ait, à Spiritu ſancto regere Eccleſiam Dei, eóſque presbyteris ſuperiores eſſe; ac ſacramentum Confirmationis conferre, miniſtros Eccleſiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipſos poſſe, quarum functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.*

In poſteriori verò ſic ſtatuitur. *Si quis dixerit Epiſcopos non eſſe Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi; vel eam quam habent illis eſſe cum presbyteris communem,* &c. *Anathema ſit.* Quæ verba intelligenda eſſe de ſuperioritate quæ iure diuino competit Epiſcopis, patet ex can. immediatè præcedenti, vbi ſtatuitur hierarchiam quæ conſtat ex Epiſcopis, presbyteris, & miniſtris eſſe diuina ordinatione inſtitutam.

Ex his colligitur ratio aſſertionis, nam Epiſcopi ſucceſſerunt in locum Apoſtolorum, vt dicit Concilium priori illo loco, quod intelligendum eſt ſimpliciter quoad munus docendi, confirmandi, ordinandi, &c. Nam quantum ſpectat ad poteſtatem abſoluendi, & Euchariſtiam conficiendi, presbyteri etiam Apoſtolis ſucceſſerũt, vt indicat idem Concil. ſeſſ. 22. cap. 1. quando ait, Chriſtum præcepiſſe Apoſtolis, eorumque in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt ſacrificium Miſſæ offerrent. Abſolutè ergo Epiſcopi ſucceſſerunt Apoſtolis quoad dignitatem, & poteſtatem; presbyteri verò ſeptuaginta duobus diſcipulis, vt

multi Patres affirmant poſt Anacletum Ep. 2. ad Epiſc. Ital. vt refertur cap. *In nouo*, diſt. 21. Hos autem diſcipulos Apoſtolis longè inferiores fuiſſe conſtat tum ex eorum paucitate;tum ex eo quod ſanctus Mathias antea diſcipulus, ad Apoſtolatũ euectus fuit:tum quia id Patres communiter docent, ſpeciatim verò Theophilactus ad cap. 10. Lucæ vbi præter multa alia, ad rem de qua agimus ſpectantia. *Nam quamuis* (inquit) *Chriſtus illos elegerit* (diſcipulos intellige) *fuerunt tamen inferiores illis duodecim, & Diſcipuli illorum poſteà ac comites.* Hinc ergo fit Epiſcopos ex ordinatione diuina eſſe ſimpliciter ſuperiores Presbyteris.

Idipſum ex eo ſuadetur, quia Epiſcopi ſunt iudices reſpectu Presbyterorũ, & de eorum cauſis cognoſcere poſſunt,& debent;vt patet ex verbis illis Pauli 1. ad Timoth.5. *Aduerſus Presbyterum accuſationem noli recipere, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus*; & ex illis eiuſdem ad Titum 1. *Vt ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per ciuitates Presbyteros.* Certum eſt autem Timotheũ, & Titum, quos Paulus alloquebatur, fuiſſe tunc Epiſcopos; ergo Epiſcopi ſunt quantùm ad poteſtatem ſuperiores Presbyteris.

Denique vt multa alia præteream,ſi Presbyteri eſſent æquales Epiſcopis, poſſent illi etiam ſine commiſſione ſedis Apoſtolicæ, validè Confirmare, Ordines conferre, aliaque perficere quæ ad Epiſcopos pertinent. Nam quamuis Eccleſia prohibere poſſet ne Presbyteri ſacramenta illa miniſtrarent, factum tamen teneret, vt patet de conſecratione à Sacerdote facta contra prohibitionemEccleſiæ. At falſum eſt poſſe ſimplicem Pres-

byterum Confirmationis, & Ordinis ſacramentum validè adminiſtrare ſine commiſſione ſummi Pontificis;nam ſi id agere tentet, præter quam quod grauiter peccabit,nihil efficiet,& ſacramentum ab eo collatum repetendum erit; vt liquet ex praxi Eccleſiæ, quæ iterum ordinat eos qui ab ijs hęreticis, qui Epiſcopali charactere inſigniti non erant, eſto eſſent Presbyteri,fuere ordinati.

Hinc Epiphanius hæreſi 75. rationem afferens diſcriminis quod inter Epiſcopum, & Presbyterum intercedit. *Si quidem* (inquit) *Epiſcoporum ordo ad gignendos Patres* (id eſt Sacerdotes) *præcipuè pertinet ,huius enim eſt Patrum in Eccleſia propagatio : Alter cum Patres non poſſit , filios Eccleſiæ regenerationis lotione producit ; non tamen Patres, aut magiſtros.* Vides ex Epiphanio Presbyterum non poſſe generare Patres Eccleſiæ,id eſt Sacerdotes , ſed tantùm filios per collationem baptiſmi.

Quod ipſum luculenter confirmatur ex eodem authore, eadem hæreſi, vbi damnat dogma Aërij qui per omnia, atque adeo quoad potentiam Ordinandi, Presbyteros Epiſcopis pares faciebat. *Eſt illius dogma* (inquit) *ſupra hominis captum ,furioſum , & immane. Imprimis enim quanam , inquit , in re Presbytero Epiſcopus antecellit ? Nullum inter vtrumque diſcrimen eſt. Eſt enim amborum vnus ordo , par & idem honor , ac dignitas : manus imponit Epiſcopus , imponit & Presbyter : baptizat Epiſcopus, idem facit & Presbyter ; diuinum omnem cultum adminiſtrat Epiſcopus , non minus id facit & Presbyter : Epiſcopus in throno ſedet : ſedet & Presbyter.*

Ita docebat Aërius quod Epiſcopatum quem maximè ambiebat, non fuiſſet conſecutus. Ita Vvicleffus eadem ex cauſa. Et in eodem errore verſantur hæretici noſtri temporis.

Ex dictis duo collige, primò, Sacerdotes eſſe Epiſcopis inferiores quantum ad poteſtatem ordinis. Poſſunt enim Epiſcopi Confirmationis, & Ordinis ſacramentum adminiſtrare: item Chriſma conficere, templa, & altaria conſecrare, quod non poſſunt presbyteri: quod certo argumento eſt, ex iure diuino non eſſe eandem Ordinis poteſtatem in Sacerdotibus, & Epiſcopis: alias prædicti omnes actus cum ex poteſtate Ordinis procedant, tam presbyteris, quam Epiſcopis eſſent communes.

Secundò collige diſcrimen etiam verſari inter Epiſcopos, & ſimplices Sacerdotes, quantum ad juriſdictionem, ita ſcilicet vt Epiſcopi ex iure diuino majorem habeant iuriſdictionem in actu primo, ſeu radicaliter quam presbyteri; quanquam ex iure poſitiuo, ſeu per conceſſionem Eccleſiæ fieri poſſit vt ſimplex Sacerdos, habeat in actu ſecundo æqualem, imo majorem iuriſdictionem quam Epiſcopus.

Porro vt hoc corollarium clariùs intelligatur, operæ pretium eſt nonnulla annotare. Primò, iuriſdictionem duobus modis alicui ordini annexam eſſe, nimirum radicaliter, ſeu in actu primo, & in actu ſecundo. Iuriſdictio competit alicui ordini priori modo, quando vt ille ordo debitè exerceatur, neceſſe eſt ordinato iuriſdictionem in actu ſecundo ab Eccleſia conferri; poſteriori verò quando aliquis hoc ipſo quod eſt ordinatus,

ex vi

ex vi ſuæ ordinationis talem iuriſdictionem acquirit.

Secundò obſeruandum eſt, poteſtatem ordinis Epiſcopalis eſſe ex iure diuino, & ex inſtitutione Chriſti, qui inter alia ſacramenta vnum inſtituit quo Epiſcopi ordinarentur, & voluit Eccleſiam regi per Epiſcopos Apoſtolorum ſucceſſores, iuxta illud Ioan. 20. *Sicut miſit me viuens Pater, & ego mitto vos*, id eſt cum poteſtate regendi Eccleſiam: quo fit vt ex iure diuino teneatur ſummus Pontifex conſtituere certis locis Epiſcopos, qui populum ſibi commiſſum regant, ijſque concedere eam iuriſdictionem quæ neceſſaria eſt, & ſufficit ad tale regimen. Atque ita verum eſt quod antè diximus, Epiſcopos ex iure diuino habere in radice, ſeu in actu primo maiorem iuriſdictionem quam Presbyteri; quatenus vt fungantur eo munere ad quod ordo Epiſcopalis diuinitùs refertur, egent maiori iuriſdictione quam ſit ea quæ competit Preſbyteris.

Tertiò nota, Epiſcopum ex vi ſuæ ordinationis nullos habere ſubditos in actu ſecundo, vt liquet tum ex iis Epiſcopis qui merè ſunt titulares: tùm ex iis qui Epiſcopatui cum venia ſedis Apoſtolicæ nuncium remittunt, &c. Hinc autem ſequitur Epiſcopum ratione ſuæ ordinationis præciſè, nullam habere iuriſdictionem in actu ſecundo, cum talis iuriſdictio eſſe nequeat abſque ſubditis.

Quare quod ille ſit Epiſcopus huius vel illius loci; quod illius iuriſdictio ad plures, aut pauciores ſubditos extendatur: hoc non pendet à iure diuino, ſed ab humano: ſiquidem cum poſſit

ordinari quis in Epiſcopum ſine ſubditis,aut iuriſdictione aliqua actuali, vt dictum eſt; profectò quod talis Epiſcopus habeat tantam, vel tantam iuriſdictionem, hoc illi ex iure diuino competere non poteſt;cum ex tali iure non habeat niſi quod ex vi ordinationis illi competit.

Eodem autem iure poſitiuo,quo fit vt Epiſcopus maiorem vel minorem iuriſdictionē habeat, fieri poteſt interdum vt Sacerdos habeat actu æqualem cum Epiſcopo iuriſdictionem,vt liquet in iis Sacerdotibus qui,etſi non habeant ordinē, ſeu characterem Epiſcopalem, iuriſdictione tamen Epiſcopali ex conceſſione ſedis Apoſtolicæ gaudent. Imo nonnunquam Presbyteri aſſumuntur vt ſint legati à latere ſummi Pontificis, quorum poteſtas, & iuriſdictio, Epiſcoporum iuriſdictionem longè ſuperat.

His annotatis, reliquum eſt vt nonnullas obiectiones diluamus. Prima ſumitur ex cap.14.Act. vbi Lucas agens de Paulo,& Barnaba,*Et cum*(inquit) *conſtituiſſent illis per ſingulas Eccleſias Presbyteros:*at Presbyteri qui Eccleſiis præficiebantur, quid aliud erant quam Epiſcopi?nulla igitur tunc erat diſtinctio inter Epiſcopos,& Presbyteros;ſed ea ſubinde ex iure humano introducta eſt.

Vt huic ſcripturæ loco, aliiſque ſimillibus qui paſſim adduci ſolent fiat ſatis, obſeruandum eſt initio naſcētis Eccleſiæ nomina Epiſcopi,& Preſbyteri non fuiſſe diſtincta, ſicut iam, ſed omnino promiſcua;ita vt Epiſcopi vocarentur Presbyteri, & vice verſa Presbyteri Epiſcoporum nomine inſignirentur: etſi alioqui Epiſcoporum dignitas longè præſtantior eſſet Sacerdotali;eo planè mo-

do quo licet non exiguum intercederet diſcrimen inter Apoſtolos, & diſcipulos; Apoſtoli tamen interdum vocabantur diſcipuli, & vice verſa.

Et hoc inter alios aduertit Chriſoſtomus Homilia 1.in cap.1.Epiſt.ad Philip.probatque dupliciter, primò ex eo quod Paulus ſcribẽs ad Timotheum, qui ſine dubio erat Epiſcopus, vt conſtat ex verbis illis ad eundem ſcriptis, *manus citò nemini impoſueris*, hortatur illum vt Presbyterium ſuum impleat.

Secundò idem confirmat ex eodem Apoſtolo, qui ad Titum ſcribens, *Huius rei*(inquit)*gratia reliqui te Cretæ, vt conſtituas per ciuitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi, ſi quis ſine crimine eſt, vnius vxoris vir.* Et ſtatim addit, *Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem.* Ex quibus verbis inter ſe mutuò collatis, manifeſtum eſt nomen Epiſcopi, & Presbyteri pro eodem vſurpari. *Antiquitùs igitur* (inquit Chriſoſt.) *quemadmodum dicebam, ipſi etiam Presbyteri vocabantur Epiſcopi, & Diaconi Chriſti. Quocirca vel hodie multi Epiſcopi ita ſcribunt, Compresbytero, & Condiacono: procedente verò tempore proprium cuique diſtributum eſt nomen, vt hic quidem Epiſcopus, ille verò Presbyter appelletur.*

Idem etiam perſpicuè doçet Ambroſ. relatus ab Amalario lib. 2. de Eccleſiaſticis officiis cap. 13. his verbis. *Opinabitur, quiſquis vſum diuinarum non habet ſcripturarum, B. Paulum Presbyteros prætermiſiſſe; ſed non ita ſe res habet: illa enim quæ de Epiſcopo in anterioribus dixit, etiam & de illis dicit, qui nunc nominantur Presbyteri;*

eo quod antiquis temporibus vtriſque nominibus vocabantur Presbyteri.

Eidem ſententiæ ſubſcribit Iſidor.lib.2.de Eccleſiaſt. officiis cap. 7. vbi allato prædicto teſtimonio ex Epiſt. ad Titum ſubdit. *Qua ſententia oſtendit*(Paulus)*Presbyterum etiam ſub Epiſcopi nomine taxari, vnde & ad Timoth. de ordinatione Epiſcopi, & Diaconi ſcribens, de Presbyteris omnino tacuit, quia eos in Epiſcopi nomine comprehendit.*

Item Alcuinus lib. de officiis diuinis, titulo de tonſura Clericorum §. Preſbyteri. *Sciendum autem*(inquit) *quod primis Eccleſiæ temporibus, etiam Presbyteri Epiſcopi vocabantur: ſed poſtmodum vtili ſatis prouiſione conſtitutum eſt, vt hoc nomen ſolis Pontificibus tribuatur; quorum maioris gradus excellentia creſcat, & minor ordo menſuræ ſuæ limitem recognoſcat, ſitque differentia in vocabulis, ſicut præcelſior locus honoris.*

Porro cur nomina illa fuerint communia, triplex ratio aſſignari poteſt. Prima, quod quantùm ad poteſtatem conficiendi corpus Chriſti in Sacramento altaris, Epiſcopus non præſtet Preſbytero. Secunda, quod Preſbyter latinè, idem eſt græcè quod ſenior: Epiſcopus verò idem ac vigilans; ſicut autem nomen ſenioris rectè competit Epiſcopo, ita nomen vigilantis Preſbytero qui curam aliquam animarum habet. Tertia, quod initio naſcentis Eccleſiæ, quo maximè tempore vigebat charitas inter Chriſtianos, Epiſcopi ad regendam Eccleſiam vtebantur conſilio, & opera Sacerdotum, & cum iis quodammodo ſuam authoritatem diuidebant; quo fiebat vt quot eſſent in vna ciuitate Preſbyteri, tot ferè vide-

rentur Epiſcopi ſeu rectores.

Ex his iam facile eſt diſſoluere argumentum propoſitum: fatemur enim nomina Epiſcopi & Presbyteri fuiſſe olim communia, ſed negamus propterea Epiſcopum & Presbyterum in poteſtate fuiſſe pares: neque hoc ex allegato ſcripturæ teſtimonio, aut ex vllo alio validè colligi poteſt. Nam quamuis Presbyteris magna ex parte iuriſdictio Epiſcopalis communicaretur, ijſque committeretur Eccleſiarum regimen, non tamen in eo gradu poteſtatis qui competebat Epiſcopis.

Secunda obiectio petitur ex verbis illis Pauli 1. ad Cor. 1. vbi fit mentio illius ſchiſmatis exorti apud Corinthios, quorum alij dicebant ſe eſſe Apollo, alij Pauli, alij Cephæ, & alij vt par eſt credere, aliorum ſimiliter Sacerdotum qui Eccleſiam illam regebant. Hinc enim videtur conſequens, Sacerdotes omnes qui Eccleſiæ Corinthiacæ præerant, fuiſſe in poteſtate pares: ſi quidem ſi vnus illorum fuiſſet Epiſcopus, & reliqui Presbyteri Epiſcopo inferiores, non pullulaſſent dicta ſchiſmata, aut certè Epiſcopus ea ſtatim pro ſua authoritate profligaſſet.

Duplex huic obiectioni reſponſio adhiberi poteſt, altera, nondum creatum fuiſſe Epiſcopum Corinthi, quando eiuſmodi diuiſio inter Sacerdotes eſt exorta; ſed opus fuiſſe illum eligere ad eam ſedandam. Ita commentarius Ambroſio aſcriptus.

Altera reſponſio eſt, facilè potuiſſe prædictum ſchiſma pullulare inter Sacerdotes, etſi vnus eorum eſſet Epiſcopus aliis ſuperior quoad gradum dignitatis, & poteſtatis; quia vt ſupra diximus,

nomen Epiſcopi etiam Presbyteris commune erat: illis quoque tradita erat magna quædam authoritas, ad Eccleſiam ſimul cum Epiſcopo, cuius erant conſiliarij, & quodammodo coadiutores, adminiſtrandam: quare fieri poterat vt ipſi eiuſmodi poteſtate abuterentur, vt in rebus ſimillibus non rarò contingit.

Tertia obiectio fundamentum habet in Auguſt. qui Epiſt. 19. ad Hieron. *Quanquam* (inquit) *ſecundum honorum vocabula, quæ iam Eccleſiæ vſus obtinuit, Epiſcopatus Presbyterio maior ſit; tamen in multis rebus Auguſtinus Hieronimo minor eſt.* Quibus verbis aſſerere videtur Auguſt. diſcrimen tantùm eſſe quoad nomina inter Epiſcopum, & Presbyterum.

Reſpondeo, eam eſſe non poſſe tanti Doctoris mentem: ille ſiquidem hæreſi 53. agens de Aërio illo cuius ſupra meminimus, *Dicebat* (inquit) *etiam Presbyteros ab Epiſcopis nulla differentia debere diſcerni*; quod dogma inter hæreſes numerat. Et in illud Pſalm. 44. *Pro patribus tuis nati ſunt,* &c. Probat ex ſcriptura Apoſtolos quibus ſuccedunt Epiſcopi vt ſupra diximus, eſſe principes Eccleſiæ. Et lib. de fide, & operibus cap. 17. Presbyteros vocat Eccleſiarum præpoſitos, Epiſcopos verò piſcatores appellat. Et lib. de quæſt. noui & veteris teſtam. cap. 97. *Nemo* (inquit) *ignorat Epiſcopos ſaluatorem Eccleſiis inſtituiſſe; ipſe enim priuſquam in cœlos aſcenderet, imponens manum Apoſtolis ordinauit eos Epiſcopos.* Si Chriſtus iuxta Auguſt. Epiſcopos inſtituit, non ergo ex ſententia illius, ex iure humano inducta eſt diſtinctio inter Epiſcopos, & Presbyteros;

ſed ex ipſo iure diuino, ſeu ex inſtitutione Chriſti. Omitto alia.

Ad textum igitur allatum ex Aguſtino, omiſſa nonnullorum reſponſione quæ parum videtur habere probabilitatis, dico ſenſum eſſe, quod etſi Epiſcopus ſit maior Presbytero, ſumendo nomen Epiſcopi (quod antea promiſcuè etiam Presbyteris conueniebat) quatenus ex vſu Eccleſiæ reſtrictum eſt ad ſignificandum eum ordinis gradum, qui eſt ſuperior Sacerdotio; aliunde tamen Hieronimus qui eſt ſimplex Sacerdos, eſt maior Auguſtino Epiſcopo. Ex quibus verbis tantùm abeſt vt deſtruatur, quin potius confirmatur noſtra ſententia, idque quod ſuprà diximus, olim nomina Epiſcopi & Presbyteri promiſcua fuiſſe.

Quarta obiectio fundatur in Hieronimo, qui non obſcurè Aërio adſtipulari videtur, ſic enim ait in cap. 1. Epiſt. ad Titum. *Idem eſt Presbyter qui & Epiſcopus, & antequam Diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, & diceretur in populis, ego ſum Pauli, ego Apollo, ego Cephæ, communi Presbyterorum conſilio Eccleſiæ gubernabantur: poſtquam vero vnuſquiſque eos quos baptizauerat, ſuos putabat eſſe non Chriſti; in toto orbe decretum eſt vt vnus de Presbyteris electus ſuperponeretur cæteris.*

Et poſtea. *Epiſcopi* (inquit) *nouerint ſe magis conſuetudine, quam diſpoſitionis dominicæ veritate Presbyteris eſſe maiores.* Ex his planè videtur colligi Epiſcopos Presbyteris ex ſolo iure humano ſuperiores eſſe: ſi enim putaret Hieronimus eos ex iure diuino præſtan-

tiores eſſe quantùm ad poteſtatem; non diceret, occaſione exorti ſchiſmatis, in toto orbe decretum eſſe, vt crearentur Epiſcopi; aut eos potius conſuetudine quam ex Chriſti diſpoſitione Preſbyteris eſſe ſuperiores: cum ea inter ſe repugnent.

Verùm non eſt quod propter hæc aut ſimilia loca, Hieronimo errorem Aërij impingamus, vt nonnulli, in quibus eſt Michael Medina, parum cautè faciunt. Aërius enim nullum conſtituebat diſcrimen inter Epiſcopum, & Preſbyterum, vt ſuprà ex Epiphanio & Auguſtino aduertimus. At verò Hieronimus apertè ſentit Epiſcopum Preſbytero longè eſſe ſuperiorem, vt ex variis illius teſtimoniis probari poteſt.

Imprimis enim in Epiſt. 85. ad Euagrium, *Nam & Alexandriæ* (inquit) *à Marco Euangeliſta vſque ad Heraclam, & Dyoniſium Epiſcopos, Presbyteri ſemper vnum ex ſe electum in excellentiori gradu collocatum Epiſcopum nominabant, quomodo ſi exercitus Imperatorem faciat.* Vides in ſententia Hieronimi Epiſcopum in ſublimi gradu collocatum eſſe ſupra Preſbyteros. Notat autem Marianus Victorius in ſcholiis prædictæ Epiſtolæ, Hieronimum, dum ait vnum à cæteris aſſumi qui poſtea ſit Epiſcopus, electionem talem reſpicere, qualis hodie in Germania ab Eccleſiarum capitulis fieri ſolet.

Et ſtatim agens de manus impoſitione, *Quid enim* (inquit) *facit excepta ordinatione Epiſcopus, quod Presbyter non faciat?* Quibus verbis apertè oſtendit Hieronimus, ſe longè abeſſe ab errore Aërij, qui in omnibus atque adeo in poteſtate or-

dinandi, Preſbyterum Epiſcopo faciebat æqualem.

Ne quis autem putet Hieronimum concedere Preſbyteris poteſtatem confirmandi baptizatos, quam non excipere videtur loco iam citato, attendendum eſt quid ipſemet dicat in Dialogo contra Luciferianos. *Non quidem abnuo* (inquit) *hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, vt ad eos qui longè in minoribus vrbibus per Presbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad inuocationem ſancti Spiritus manum impoſiturus excurrat.*

Et poſtea. *Quod ſi hoc loco quæris, quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritũ ſanctum, quem nos aſſerimus in vero baptiſmate tribui; diſce hanc obſeruationem ex ea authoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini, Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit.* Ex his liquet Hieronimum tribuere ſolis Epiſcopis poteſtatem adminiſtrandi ſacramentum confirmationis, eamque Presbyteris denegare.

Rurſus idem ſanctiſſimus Doctor eadem Epiſt. 85. *Cæterum etiam* (inquit) *in Eccleſia Romæ Presbyteri ſedent, & ſtant Diaconi: licet paulatim increbreſcentibus vitijs, inter Presbyteros, abſente Epiſcopo ſedere Diaconum viderim, & in domeſticis conuiuiis benedictiones coram Presbyteris dare.* Hic aduertit Hieron. ſe vidiſſe Diaconos ſedentes coram Presbyteris, abſente Epiſcopo; non autem eo præſente, quod nimirum Epiſcopo longe maior deberetur reuerentia, quam Presbyteris; propter eminentiorem gradum quem ratione Ordinis in Eccleſia poſſident.

Deinde paucis interpoſitis, ex eo probat

Hieron. Diaconum eſſe minorem Presbytero, quia nimirum Diaconus ordinatur Presbyter, non vice verſa, *Qui prouehitur* (inquit) *de minori ad maius prouehitur, aut igitur ex Presbytero ordinetur Diaconus, vt Presbyter minor Diacono comprobetur, in quem creſcit ex paruo: aut ſi ex Diacono ordinatur Presbyter, nouerit ſe lucris minorem, Sacerdotio eſſe maiorem.* Hoc autem argumentum directè probat Epiſcopum eſſe præſtantiorem Presbytero; quia nimirum qui eſt Presbyter ordinatur in Epiſcopum, & non è conuerſo.

Tandem hæc addit ibidem Doctor ſapientiſſimus. *Et vt ſciamus traditiones Apoſtolicas ſumptas de veteri Teſtamento: quod Aaron & filij eius, atque Leuitæ in Templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi vendicent in Eccleſia.* Quibus verbis apertè docet, quod ſicut in veteri lege Aaron ſummus Sacerdos ex iure diuino filiis ſuis, vt erant Sacerdotes, excellebat, ita Epiſcopi ex eodem iure Presbyteris ſunt ſuperiores.

Hinc ergo perſpicuum relinquitur, Hieronimum valde alienum eſſe à mente Aërij. Quare autem locis citatis magnificentiùs videatur ſentire de Presbyteris, quam res ipſa poſtulet, duplex ratio aſſignari poteſt. Prima, quia res illi fuit cum nonnullis Diaconis, qui, quod diſpenſarent Eccleſiæ pecunias, quas ipſis etiam Presbyteris iuxta cuiuſque exigentiam adminiſtrabant, eo inſolentiæ adducti ſunt, vt in Preſbyterio ſederent, Sacerdotibus non aſſurgerent, iiſque ſe æquare, imo ſuperiores ducere non vererentur. Vt autem eorum retunderet audaciam

Hieronimus, dignitatem Preſbyterorum ea ratione extollit, quod Preſbyteri idem ſint ac Epiſcopi, ſcilicet quantum ad nomen, & poteſtatem conficiendi corpus, & ſanguinem Chriſti. *Audio quendam* (inquit ille Epiſt. 85. ad Euagrium) *in tantam erupiſſe vecordiam vt Diaconos Preſbyteris, id eſt Epiſcopis anteferret. Nam cum Apoſtolus perſpicuè doceat eoſdem eſſe Preſbyteros quos & Epiſcopos; quis patiatur menſarum & viduarum miniſter* (id eſt Diaconus) *vt ſupra eos ſe tumidus efferat, ad quorum preces Chriſti corpus, ſanguiſque Chriſti conficitur?* Nota Hieronimum hic eo ſenſu docere Epiſcopum, & Preſbyterum idem eſſe, quo id affirmat Apoſtolus: certum eſt autem ex Apoſtolo non poſſe colligi eos eſſe idem niſi ſecundum nomen: ergo hoc tantùm intendit ſanctiſſimus Doctor.

Secunda ratio qua motus fuit Hieron. vt Sacerdotes Epiſcopis æquare videretur, ea aſſignari poteſt, quia rem habuit cũ nõnullis Epiſcopis à quibus tam ipſe, quam ipſius diſcipuli acerbè excepti fuere; quique præ nimio faſtu Preſbyteris ſe anteponebant. Vt ergo eiuſmodi Epiſcopos ad modeſtiam, & ſaniorem mentem reuocaret, cõtra illos ſuum acuit ſtilum in priori loco citato ex Epiſt. ad Titum, vbi Preſbyterum, & Epiſcopum idem eſſe dicit non tantùm nomine, ſed aliquo etiam modo authoritate, & iuriſdictione: quatenus naſcẽte Eccleſia, Epiſcopi poſita ſui ordinis majeſtate, ſuam poteſtatẽ aliquo modo Preſbyteris communicabant, eorumque vtebantur opera, & conſilio ad regendam Eccleſiam: qui ſenſus vt patet veriſſimus eſt, & ab Aerianiſmo toto cœlo diſtans.

Sed circa hunc Hieronimi locum illud expli-

candum ſupereſt, an poſito quod ipſe ſentiat, vt probatum iam eſt, Epiſcòpum eſſe Presbytero ſuperiorem, hæc diſtinctio locum habuerit in ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis: an verò poſtea occaſione exorti ſchiſmatis inter Presbyteros introducta fuerit, vt ipſe docere videtur.

Reſpondetur prius illud affirmandum eſſe, vt conſtat ex Dialogo contra Luciferianos antea allegato, ibi enim apertè tradit poteſtatem adminiſtrandi baptizatis ſacramentum confirmationis eſſe penes ſolos Epiſcopos, eamque obſeruationem ex ea authoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit. Quibus verbis non ad ſequentia tempora, quibus ſchiſmata inter Presbyteros exorta ſunt, ſed ad ipſum ſurgentis Eccleſiæ initium præſtantiam Epiſcoporum ſupra Presbyteros reuocat.

Quo igitur ſenſu (inquies) aſſerit idem Doctor poſteriori loco in obiectione citato, Epiſcopos maiores eſſe Presbyteris, non tam ex diſpoſitione Chriſti, quam ex conſuetudine?

Reſpondeo hæc verba mitiùs accipienda eſſe quam ipſa per ſe ſonent. Nam certum eſt ex ſententia Hieronimi Epiſcopos eſſe Apoſtolorum ſucceſſores, id enim apertè ipſe fatetur, tum in Epiſt. citata ad Euagrium; tum in Epiſt. ad Marcellam, vbi, *Apud nos* (inquit) *Apoſtolorum locum Epiſcopi tenent.* Sicut autem Apoſtolorum inſtitutio eſt diuina, non humana; ita & inſtitutio Epiſcoporum: aliàs hi propriè non dicerentur eorum ſucceſſores.

Itaque recolendum eſt quod tradit Hieroni-

mus in Comment. prædictæ Epiſt. ad Titum, ante oborta ſchiſmata Eccleſiam communi Presbyterorum conſilio fuiſſe gubernatam, poſtea verò vbi Presbyteri poteſtate accepta abuti cœperunt, Epiſcopi non amplius eos admiſerunt ad communem illum conſeſſum, in quo de recta Eccleſiæ adminiſtratione agebatur, ſed ad ſe ſolos Epiſcopalis muneris functiones reuocarunt. Quo factum eſt, vt Presbyteri qui antea aliqua ratione erant æquales Epiſcopis, propter communitatem illam nominis, & officiorum; illis ſubinde fuerint in omnibus ſubditi, & Epiſcopi nomen Presbyteris deſierit eſſe commune.

Quando igitur tradit Hieronimus Epiſcopos eſſe maiores Presbyteris, non tam ex diſpoſitione Domini, quam ex conſuetudine; non comparat ipſam dignitatem, & ordinem Epiſcopalem, eaque quæ iure diuino ipſi competunt, cum ordine Sacerdotali in ſe ſpectato; ſed conſiderat Epiſcopos ſecundum illam quandam æqualitatem quam habebant cum Presbyteris, quibus partem aliquam ſuæ authoritatis ex humilitate, & charitate communicabant. Quod enim eiuſmodi æqualitas inter illos ablata fuerit, & conſequenter Epiſcopi ſubinde in omnibus maiores actu remanſerint, & poteſtate, & iuriſdictione Presbyteris, quibus iure ipſo ſuperiores erant, id referendum eſt ad ipſam conſuetudinem qua factum eſt vt Epiſcopi quod viderent Presbyteros nimio faſtu turgidos, Eccleſiam variis diuiſionibus concitatis proſcindere, authoritatem integram, & Eccleſiarum regimen apud ſe retinuerint, & Presbyteros poteſtate qua inſolenter abutebantur, iuſtè

ſpoliarint. Sed hæc ſatis in gratiam ſanctiſſimi, & ſapientiſſimi Doctoris.

SECTIO III.

An ordinatio Presbyteri ſit verum ſacramentum, & quanam ſit illius materia, & forma.

SVMMARIVM.

Ordinatio Sacerdotis eſt verum ſacramentum, ex duplici materia, & forma conſtans. Prior materia eſt traditio calicis, & patenæ cum vino & pane: forma, verba illa, Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium. Poſterior materia, eſt manuum impoſitio; forma, Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis, &c.

DVbium eſt primò, an ordinatio Sacerdotis ſit verum ſacramentum nouæ legis.

Secundò, poſito quod ſit ſacramentum, an traditio inſtrumentorum ſit materia, forma, verò verba illa, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificiũ, &c.*

Tertiò, an etiam manuum impoſitio, & verba illa, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, &c.* ſint de eſſentia ordinationis Sacerdotalis.

Prima aſſertio. *Ordinatio Sacerdotis eſt verum ſacramentum.* Eſt omnino certa apud Catholicos, & ratio eſt in promptu, nam vt ſect. 1. oſtendimus, ordinatio eſt verum ſacramentum vt in

Concilijs Florent. & Trident. ibi relatis definitum fuit; hoc autem iuxta omnium ſententiam, maximè conuenit ordinationi Sacerdotali; ergo hæc ſine dubio eſt ſacramentum.

Cõfirmatur nam in eiuſmodi ordinatione duo illa reperiuntur quæ non ſemel ad rationem ſacramenti pertinere diximus; nimirum actio quædam externa, & ſenſibilis; & promiſſio gratiæ. Quando enim quis in Sacerdotem conſecratur, adhiberi ſolet materia, & forma de quibus poſtea agendum erit, & cùm tali conſecratione deſtinetur ad conficiendum in Euchariſtia corpus Chriſti, & ſanguinem, quod opus eſt arduum, & maximè ſupernaturale: item ad remittenda aliorum peccata in ſacramento Pœnitentiæ, non dubium eſt quin gratia illi conferatur ad tale munus ritè peragendum. Quod apertè indicatur verbis illis quæ ab Epiſcopo Sacerdoti dici ſolent, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis, &c.* Ea enim fruſtrà non dici, ſeu quod idem eſt ijs efficaciter conferri gratiam ſanctificantem, quæ per Spiritum ſanctum ſignificatur, decernitur in Concil. Trid. ſeſſ. 23. can. 4. his verbis. *Si quis dixerit per ſacram Ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere, Accipe Spiritum ſanctum, &c. anathema ſit.*

Secunda aſſertio. *In ordinatione Sacerdotis, quam ſacramentum eſſe diximus, materia remota ſunt res quæ traduntur ordinando, nempe calix cum vino, & patena cum hoſtia non conſecrata; proxima verò ipſa eiuſmodi rerum traditio. Verba porro illa, Accipe poteſtatem offerendi*

ſacrificium, &c. *habent rationem formæ.*

Probari autem poteſt hæc aſſertio ea ratione communi, quod in aliis ſacramentis quæ in vſu conſiſtunt, videmus materiam remotam eſſe rem quæ applicatur ſuſcipienti ſacramentum, aquam verbi cauſa in baptiſmo, Chriſma in Confirmatione, & ſic de aliis: proximam verò ipſam applicationem materiæ remotæ, nempe in dictis ſacramentis ablutionem,& vnctionem. Eodem igitur modo cum calix, & patena cum pane & vino tradantur illi qui Sacerdos inſtituitur, & in ipſa ordinatione; negari non poteſt eiuſmodi res eſſe materiam remotam Sacerdotij, eorundem vero traditionem,proximam.

Similiter ſicut quia ablutio,& vnctio determinantur per verba quæ in baptiſmo, & confirmatione à miniſtro proferri ſolent, iiſque verbis diſtinctiùs exprimitur effectus ſuſcipienti collatus, ideo dicimus hæc verba eſſe formam prædictorum ſacramentorum:ita cum per verba illa, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, &c. diſtinctè exprimatur poteſtas conſecrandi Euchariſtiam, quæ etiam traditione prædictarum rerum confertur; fatendum eſt eam eſſe veram formam ordinationis Sacerdotalis.

Quod ſic breuiter declaro. Ea eſt materia eaque forma ordinationis Sacerdotalis, quæ tunc ſimul concurrunt quando quis Sacerdos inſtituitur: ſed tunc aliquis Sacerdos inſtituitur, quando illi datur poteſtas conſecrandi corpus, & ſanguinem Chriſti:ergo cum porrigatur calix & patena, cum vino & pane, & prædicta verba ab Epiſcopo proferantur, quo tempore eiuſmodi poteſtas

poteſtas confertur; certè in illis materiam,& formam ordinationis Sacerdotalis poſitam eſſe manifeſtum relinquitur.

Et hoc confirmari poteſt authoritate Concil. Florent.in Decreto Eugenij, vbi ita habetur. *Sextum ſacramentum eſt Ordinis, cuius materia eſt illud per cuius traditionem confertur Ordo; ſicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem.*

Et poſt pauca. *Forma Sacerdotij talis eſt, Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro viuis, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Quæ verba haud dubiè intelligenda ſunt de forma eſſentiali, ſicut & prædicta de materia neceſſaria, vt ſatis ex intentione Concilij poteſt colligi: ibi enim agit ex profeſſo de partibus eſſentialibus aliorum ſacramentorum, & immeritò ab ea communi lege,ordo exciperetur.

Ordo etiam Romanus qui extat tomo 10. Biblioth. Patrum huius eſſentialis ritus meminit, vbi de ordinatione Sacerdotis, dicens. *Hoc facto, accipiat Epiſcopus patenam cum oblatis, & calicem cum vino, & det eis dicens, Accipite poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro viuis, quam pro defunctis in nomine Domini.* Ex quibus verbis conſtat ritum illum eſſe antiquiſſimum.

Verùm contra hanc aſſertionem nonnulla argumenta non exigui momenti in medium adduci poſſunt. Imprimis enim obijciet aliquis Concil. Carthag. 4. can. 5. ſtatuere Subdiaconum, eo quod manus impoſitionem non accipiat, debere patenam de manu Epiſcopi vacuam accipere, &

calicem vacuum: quaſi indicare velit, ijs quibus manus imponitur, inſtrumenta tradenda non eſſe.

Reſpondeo longe aliam eſſe mentem Concilij, nam cap. 2. 3. & 4. agens de ordinatione Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi docet illam fieri per impoſitionem manuum, quæ cæremonia eſt ſymbolum eximiæ cuiuſdam poteſtatis: capite autem 5. agens de ordinatione Subdiaconi profert verba antè allata, quorum ſenſus eſt; Subdiaconum, quia non pertinet ad ordinem hierarchicum, neque ad munus ſuum exequendum eget ea facultate, & gratia quæ ſuperioribus ordinibus confertur, non ordinari per manuum impoſitionem, ſed illius ordinationem ſola traditione quorundã inſtrumentorum compleri. Ex quo nequaquam ſequitur alios ordines, qui manuum impoſitione conferuntur, traditione inſtrumentorum non indigere.

Secundo obijcies Innocent. 4. in cap. *Presbyter* de ſacramentis non iterandis, ita ſcribentem. *De ritu Apoſtolico inuenitur in Epiſt. ad Titum, quod manus imponebat ordinandis, & quod orationem fundebat ſuper eos. Aliam autem formam non inuenimus ab eis ſeruatam, vnde credimus quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret ordinatori dicere, ſis Sacerdos, vel alia æquipollentia verba; ſed ſubſequentibus temporibus formas quæ ſeruantur, Eccleſia ordinauit.* Ex his conſtat nullam aliam formam ab Apoſtolis eſſe ſeruatam, quam orationem cum impoſitione manuum: reliquas verò poſtea eſſe inuentas, atque adeo illas non eſſe neceſſarias.

Reſpondeo primò, Innocentium 4. loco citato agere commẽtatorem, & loqui ex propria ſententia vt Doctorem priuatum; illos enim commenta-

rios edidit antequã ad Pontificatum euectus eſſet. Quare ſi aliquid pronunciat contra communem ſententiã, nemo illius opinionem tenetur ſequi.

Reſpondeo ſecundò, prædictum Pontificẽ tantùm loqui de ritu accidentali qui neceſſarius eſt non quidẽ ad valorem ſacramenti, ſed ad licitam illius adminiſtrationẽ; vt ſenſus ſit, non conſtare quibus cæremonijs accidentalibus Apoſtoli ordinationẽ perfecerint, atque adeo potuiſſe olim per ſola eſſentialia licitè ordinationem abſolui; quod iam fieri nequit, cum multæ eiuſmodi cęremoniæ, quæ poſtea ab Eccleſia inuẽtæ ſunt, ex ipſius præſcripto ſint adhibendæ. Itaque cum ait, quod ante inſtitutionẽ eiuſmodi formarum, ſeu rituũ, fuiſſet ſatis dicere, *ſis Sacerdos*, ſicut verbis illis nõ excludit impoſitionẽ manuum, ita neque fortè inſtrumentorũ porrectionẽ. Sed quidquid ſit de hac re.

Reſpondeo tertiò, porrectionem inſtrumentorum ita eſſe ordinationi eſſentialem, vt poſſit nihilominus ex conceſſione Fccleſiæ, interdum perfici ordinatio abſque eiuſmodi traditione, cum ſola videlicet manuum impoſitione, & verbis formæ, vt ex ſolutione ſequentis obiectionis planum fiet.

Tertia itaque ſupereſt diluenda obiectio de ordinatione Græcorũ quæ ſine inſtrumentis peragitur, vt enim habetur in eorum Euchologio relato ab Arcudio de ſacramento Ordinis cap. 2. *Pontifex impoſita manu vna cum pallio ſuper ordinãdum clara voce enuntiat. Diuina gratia quæ ſemper infirma curat, & quæ deſunt ſuplet, promouet talem, venerabilem Diaconum in Presbyterum,* quo ſolo ritu perficitur ordinatio.

Huic obiectioni, quæ meo iudicio difficilis eſt & magni momẽti, varijs modis reſponderi poteſt. Imprimis dicet aliquis prædictum ordinationis modum referri ex ſolo Arcudio, qui tantæ authoritatis non eſt, vt non iure exiſtimare poſſimus illum hac in re deceptum fuiſſe.

Sed hęc ſolutio non ſatisfacit, tum quia Arcudius in ritibus Græcorum eſt verſatiſſimus, vt ex ipſius concordia manifeſtum eſt: tum quia hoc ipſe non dicit ex proprio cerebro, ſed ex ipſo Græcorum vſu quem ex libris eorum ritualibus, quorum tenorem refert, colligit. Quare ſicut rectè quis probaret Latinorum morem quoad ordinum collationem ex Pontificali Romano, ita vſus Græcorum certò deprehenditur ex eorum Euchologijs: neque veriſimile eſt ea falsò à prædicto authore citari, cum ipſius intentum ſit Eccleſiam Græcam cum Latina, quantum fieri poteſt, conciliare: quod certè non aſſequeretur, ſi contra ipſam rei veritatem fingeret Græcam à Latina in porrectione inſtrumentorum diſcrepare. Atque hæc illius falſitas facilè deprehenderetur, cum Euchologia Græca, quorum verba tranſcripſit, ſint typis mandata, & à nobis conſuli poſſint.

Dicet aliquis ſecundò, poſt ritum illum dari liturgiam illi qui ordinatur vt eam ſimul cum alijs Presbyteris recitet, eamque traditionem æquiualere traditioni calicis, & patenæ.

Sed contrà, nam imprimis quando datur Liturgia ordinato nulla verba proferuntur; quare ea traditio non poteſt habere rationem ma-

teriæ: cum nulla ſit forma à qua compleatur, ſeu determinetur. Quando verò apud Latinos porrigitur calix cum patena, dici ſolent verba illa, quæ habent rationem formæ, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, &c.

Deinde, ex ſuppoſitione quod calix & patena, appoſitis vino & pane ſint de neceſſitate ſacramenti; vel illa inſtrumenta neceſſario tradi debent, vel illis æquiualentia: cum autem ea tradantur cum pane & vino, ad ſignificandam poteſtatem conſecrandi panem & vinum, quæ confertur in ordinatione; nulla materia eorum vices ſuplere poſſe videtur quæ panem & vinum non contineat, cum nulla alia ita diſtinctè repræſentare poſſit facultatem quæ traditur conſecrandi panem, & vinum.

Præterea, antequam ordinatus legat Liturgiam, oſculo ſalutat Pontificem, & Presbyteros, quod ſignum eſt eſſentialia peracta eſſe, & ordinatum iam reliquis Sacerdotibus eſſe æqualem. Poſt ſalutationem verò, initiatus diſcedens ſtat vna cum Presbyteris Liturgiam recitans, non ad ordinationem perficiendam, ſed vt ordinem ante acceptum exercere incipiat.

Placet hoc loco adiungere authoritatem non ſpernendam magni Dionyſij, qua quod iam diximus luculenter confirmatur. Ille enim cap. 5. de Eccleſiaſtica hierar. poſtquam egit de modo quo Epiſcopus, Presbyter, & Diaconus ordinantur, hæc ſubdit. *Vnicuique autem eorum ſignum crucis à conſecrante Pontifice imprimitur, & ſingulis ſacra fit acclamatio, perficienſque ſalutatio;*

omnibus Eccleſiaſtici ordinis, ipſoque Pontifice conſalutantibus eum qui in aliquem ordinem Eccleſiaſticum eorum quos enumerauimus, cooptatus eſt. Ex quibus verbis manifeſtum eſt ſalutationem fieri quando ordinatio eſt abſoluta, atque adeo traditionem Liturgiæ quæ fit poſt ſalutationem, non eſſe de eſſentia ordinationis.

Dicet aliquis tertiò cum Antiſtite Philadelphienſi in Opuſculo de Sacramentis, vbi agit de ſacris Ordinibus, materiam Sacerdotis apud Græcos eſſe ſacratiſſimum panem, & ſacrorum vaſorum quantitatem, vnde ſequitur eiuſmodi materiam tradi ijs qui Sacerdotio initiantur, vt fit apud Latinos.

Verùm quod hæc non poſſit eſſe materia eſſentialis, hinc perſpicuum eſt; quia quando porrigitur panis conſecratus peracta iam eſt ordinatio, vt manifeſtum eſt ex verbis illis Euchologij. *Cum verò conſecrata fuerint ſancta, & dicturus eſt Pontifex illa verba, Ita vt fiant participantibus, accedit ordinatus cui præbet Pontifex ſanctum panem ſic dicens, Accipe depoſitum hoc, & ſerua illud vſque ad aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti*, &c. Ex quibus verbis patet illum cui panis porrigitur vocari ordinatum, quod ſignum eſt antè porrectionem illam, ordinationem fuiſſe peractam.

Idem colligitur ex ijs quæ immediatè præcedunt, nam antequam panis conſecratus detur nouo Sacerdoti, ille oſculo ſalutat Pontificem, & Preſbyteros cum quibus ſtatim Liturgiam recitat. Illa autem ſalutatio indicat eſſenrialia iam peracta eſſe, & ordinatum reliquis Sacerdotibus

eſſe æqualem, vt ante monuimus ex magno Dionyſio qui idem repetit in Theoria, vbi ſalutationem ideo fieri dicit, quia cum quis Sacerdos eſt ordinatus, ſibi ſimiles amat, & ab eis ſanctè redamatur.

Deinde, non tantùm apud Latinos Sacerdos ordinatus ſimul eandem hoſtiam conſecrat cum Epiſcopo ordinante, ſed etiam apud Græcos, vt conſtat ex verbis Chriſti, varijſque precibus quas ordinatus in Liturgia recitat. Cum ergo Epiſcopus Græcus particulam hoſtiæ conſecratæ tradat ordinato, ſequitur iſtum verè eſſe Sacerdotem antequam prædicta particula ipſi porrigatur; ac proinde traditionem eiuſmodi panis nullo pacto eſſe materiam eſſentialem ordinationis Sacerdotalis.

Addo non ſibi conſtare Philadelphienſem quando dicit materiam huius ſacramenti eſſe ſacratiſſimum panem; agens enim de forma ordinationis hæc tradit. *Forma eſt diuina gratia quæ per impoſitionem manus Pontificis in eum qui ſacris initiatur deſcendit, & perfectum ipſum creat Sacerdotem.* Si hoc ita eſt, vt gratia quæ confertur par manuum impoſitionem perfectum Sacerdotem efficiat, quomodo ergo porrectio panis, quæ non niſi longè poſt fit, ad eſſentiam illius ordinationis pertinere poteſt? An fortè perfecta, & ſuis numeris abſoluta poteſt eſſe aliqua ordinatio, etſi pars aliqua illius ſubſtantialis deſit? minimè gentium.

Omitto quod ſatis ridiculum eſt exiſtimare in ordinationibus formam validè poſſe tradi longè ante exhibitionem materiæ: licet enim

materia vt res aliqua indeterminata, & indifferens poſſit interdum exhiberi ante formam, à qua ſuam vltimam perfectionem expectat: quod tamen forma, quæ eſt veluti actus aliquis determinans, ſpecificans, & perficiens, in nullam materiam cadat, & veluti ſuſpenſa longo tempore remaneat, id à ratione ſacramentorum alienum eſt.

Quid, quod prædictus Antiſtes non ſatis diſtinguit inter formam, & effectum ſacramenti: gratia enim per impoſitionem manuum collata dici non poteſt ſacramenti forma, cum ſacramentum non conſtituat, ſed tantùm effectus ſacramenti.

Dicet aliquis quartò, patenam cum pane, & calicem cum vino ſufficienter tradi apud Græcos ijs qui intiantur Sacerdotio, dum illi fronte incumbunt ſacræ aræ, in qua ſine dubio prædicta inſtrumenta reperiuntur. Ille quippe contactus eſt traditio quædam ſacræ aræ, ac proinde inſtrumentorum Sacerdoti eſſentialium. Et huc fortè ſpectat triplex ille circuitus altaris quem faciunt apud Arcudium Græci ordinandi in Preſbyteros, ſcilicet trino illo circuitu traditur illis altare iuxta ſui ordinis exigentiam.

Verùm neque hæc ſolutio, etſi ſubtilis, & acuta, videtur ſatisfacere. Nam imprimis incertum eſt an, dum ordinandus fronte altari incumbit, calix cum vino, & patena cum pane ſuper illud ſint appoſita: neque id ex Euchologio Græcorum colligi poteſt.

Deinde, ex hypotheſi quod prædicta inſtrumenta ſint aræ ſuperpoſita, dici non poteſt ea

tradi illi qui ordinatur in Sacerdotem. Si enim quæras ab Epiſcopo Græco ordinante,an ipſe intendat tradere calicem cum vino , & patenam cum pane tanquam partem eſſentialem illi qui Sacerdotio initiatur, profectò reſpondebit ſe id nullo pacto intendere:ſi quidem communis Græcorum ſenſus eſt eiuſmodi inſtrumentorum traditionem non eſſe materiam eſſentialiter neceſſariam ordinationi, ſed ſolam manuum impoſitionem cum verbis ſufficere : aliàs non tantùm qui ordinatur Sacerdos, vel Diaconus,ſed etiam qui Subdiaconatu apud ipſos initiatur, ſacræ aræ fronte incumberet, vt ſic traditione calicis & patenæ, quam Latini eſſentialem exiſtimant ordinaretur, quod tamen non fit : quod manifeſto indicio eſt eos non conſentire cum Latinis quoad neceſſitatem inſtrumentorum. Cum igitur nulla vera ſit acceptatio ſine traditione, dici non poteſt illum qui Græcorum more ordinatur in Sacerdotem, accipere calicem cum vino, & patenam cum pane ex eo præciſé quod altari fronte incumbat.

Præter quam quod cum hæc ſolutio ſupponat non tantùm calicem & patenam cum vino & pane,ſed etiam librum Euangeliorum aræ ſuperpoſitum eſſe, nimirum ad ordinationem Diaconi; nulla eſt ratio cur dicamus Presbyterum apud Græcos ordinari potiùs traditione calicis & patenæ,cum vino & pane appoſitis, quam traditione libri Euangeliorum, *quam calicis & patenæ: ſiquidem Epiſcopus neque magis porrigit illi calicem & patenam, quam librum Euangeliorum; neque huic magis librum quam calicem cum pa-

tena; & ipſi cum eodem modo fronte altari inhæreant, illudque ter circundent, non magis ex ſe vnum quam aliud inſtrumentum occupant. Neque ſatis eſt dicere vnicuique tradi illud quod ipſi neceſſarium eſt, hoc enim verbis, vel alio ſigno externo exprimendum eſt ab ordinante, vt traditio materiæ traditioni poteſtatis, & ſignificationi formæ reſpondeat.

Denique, ſi quis apud Latinos eo modo præciſè Sacerdos ordinatus eſſet, nemo dubitaret quin ea ordinatio facta eſſet abſque ſufficienti inſtrumentorum porrectione, ac proinde omnes iudicarent eam ordinationem vt inualidam repetendam eſſe. Non ergo putandum eſt apud Græcos prædictum aræ contactum ſufficere, vt ad eorum ordinationem ea inſtrumentorum porrectio, quam Latini vt neceſſariam & eſſentialem requirunt, concurrere dicatur.

Quintò itaque cum negari non poſſit ordinationem Sacerdotalem fieri apud Græcos ſine inſtrumentorum traditione, exiſtimabit aliquis eos vero carere Sacerdotio, nimirum ex defectu materiæ eſſentialis, & neceſſariç; licet enim manuum impoſitionem inter ordinandum vſurpent, ea non ſufficit ad valorem, & integritatem ſacramenti niſi inſtrumenta adhibeantur.

Verùm hæc reſpōſio parum dura videtur, nam Eccleſia Romana Græcos Sacerdotes ad illius vnitatem conuerſos non iubet iterum ordinari, ſed in acceptis ordinibus miniſtrare permittit. Quod non faceret, niſi exiſtimaret ordinationem Græcorum eſſe legitimam, atque apud illos hoc ſacramentum ex ſuis omnibus partibus neceſ-

ſariis, & eſſentialibus conſtare.

Deinde, ſi Græcis Sacerdotium adimamus, ſequetur omnes illos Patres Græcos, qui Concilio Florentino interfuerunt ac proinde Illuſtriſſimos Cardinales Beſſarionem,& Iſidorum, Kiouienſem Metropolitanum non fuiſſe Sacerdotes, quæ res tamen nunquam in controuerſiam vocata fuit.

Sequetur rurſùs, apud Græcos nullos à multis ſæculis fuiſſe Epiſcopos, cum nullus Epiſcopatu inſigniri poſſit quin ſit Sacerdos; & conſequenter nullam apud illos eſſe ordinationem, & quod inde fit,omnes eſſe Laicos.

Sequetur item Græcos carere non tantùm ſacramentis Confirmationis, & Extremæ Vnctionis,quæ etſi valdè vtilia, non tamen ad ſalutem neceſſaria ſunt: ſed etiam ſacramento pœnitentiæ,quod eſt ſecunda poſt naufragium tabula; illius enim miniſter eſt ſolus Sacerdos: hæc autem omnia & ſimilia cum ſine maximo fundamento affirmari non debeant, minimè negandum eſt Græcos Sacerdotio carere, ſed potius quædam ſedulò indaganda inter ipſos,& Latinos conciliatio.

Sextò igitur exiſtimabit aliquis Eccleſiam Græcam cum Latina facilè conciliari poſſe, ſi dicamus Chriſtum non determinaſſe in ſpecie materiā ordinationis,ſed generatim monuiſſe Apoſtolos vt ordines conferrent per verba, & ſymbola quædā externa,quibus ſignificaretur poteſtas tradita ordinatis: ſiue ea ſimbola conſiſterent in ſola manuum impoſitione, ſiue in porrectione inſtrumentorum, ſiue in vtraque ſimul. Ex quo patet

Eccleſiam Græcam non differre à Latina quoad ſubſtantialia ordinationis, ſed tantùm quoad nonnulla accidentia; & in vtraque veram eſſe ordinationem.

Et hoc confirmari poteſt authoritate Concilij Tridentini, quod ſeſſ. 23. cap. 3. agens de ordinatione, monet eam verbis & ſignis exterioribus perfici: neque indicat quænam ea ſint verba, & ſigna externa; ac ſi hæc, vel illa vſurpare liceat.

Verùm quod eo modo minimè facta fuerit huius ſacramenti inſtitutio, ea ratio ſuadet; quia ex ſcriptura conſtat manuum impoſitionem eſſe materiam ordinationi eſſentialem, & à Chriſto inſtitutam quoad ſpeciem, ita vt ordinatio nequeat eſſe valida & integra ſine impoſitione manuum. Falſum igitur eſt ordinationem ita à Chriſto fuiſſe inſtitutam, vt ipſe tantùm aſſignarit pro materia, & forma illius, verba quædam & ſymbola externa in genere, determinationem verò ſpecificam talis materiæ, & formæ arbitrio Eccleſiæ reliquerit. Si enim hoc ita factum eſſet, Eccleſia, omiſſa impoſitione manuum, potuiſſet ab initio alio ritu externo vti in ordinatione, quod dici cum aliqua veriſimilitudine non poteſt.

Neque aduerſus iam dicta quidquam colligitur ex loco citato Concil. Trident. ibi enim agitur de ordinatione in genere, non autem de ordinatione Sacerdotis, vel Diaconi, vel Subdiaconi, aut ſimilibus. Quare Concilium aſſignare debebat rationem genericam materiæ & formæ, quæ omnibus ordinationibus ſit Communis, nimirum verba, & ſigna externa. Ex quo, vt liquet, non ſequitur Sacerdotalis ordinationis mate-

riam, & formam non eſſe à Chriſto ſpecificè determinatas: & ſic de aliis.

Accedit, quod Conciliũ ibidem vt probet ordinem eſſe ſacramentum, adducit illud Apoſtolí 2.ad Timoth. 1.. *Admoneo te vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum:* in quibus verbis materia Sacerdotij ſaltem partialis determinatur, nimirum manuum impoſitio.

His igitur omnibus ſolutionibus prætermiſſis, illud tantùm ſupereſt nobis dicendum ad conciliandos Græcos cum Latinis, porrectionem inſtrumentorum ita eſſe ordinationi Sacerdotali eſſentialem, vt nihilominus ex conceſſione, & approbatione Eccleſiæ poſſit Sacerdotium validè conferri ſine illa per ſolam impoſitionem manus, & verba formæ: ad eum modum quo licet Epiſcopus ſolus ex Chriſti inſtitutione ſit ordinarius miniſter Confirmationis, & ordinis; ex conceſſione tamen Sedis Apoſtolicæ poteſt ſimplex Sacerdos, & Confirmationem, & Ordines Sacerdotio inferiores conferre. Ad eum etiam modum quo licet Euangeliorum liber ſit de eſſentia ordinationis Diaconi,& ad materiam illius partialem ſpectet; ſine illo tamen ab Apoſtolis validè facta fuit ſeptem Diaconorum ordinatio, per ſolam manuum impoſitionem, & verba ipſi reſpondentia.

Et ſanè cum manus ſit inſtrumentum inſtrumentorum vt vulgò dicunt Philoſophi, illius impoſitio aliqua modo æquiualere poteſt traditioni inſtrumentorum: aliunde verò forma quam adhibent Græci in ordinatione Sacerdotis, æquiua-

tum Confirmationis, rectè à poſteriori deducicimus Epiſcopum ita eſſe ex Chriſti inſtituto illius miniſtrum, vt nihilominus Chriſtus poteſtatem dederit Eccleſiæ, committendi adminiſtrationem talis ſacramenti, Sacerdoti non Epiſcopo.

Porro licet vulgò Doctores omnes Latini in prædicta aſſertione conſentiant, non exigua tamen verſatur inter illos controuerſia de manuum impoſitione, an ſcilicet ea etiam pertineat ad materiam eſſentialem ordinationis Sacerdotalis, an verò ſit tantùm cæremonia quædam accidentalis. In qua re duæ ſunt ſententiæ oppoſitæ.

Prima ſtatuit ordinationem Sacerdotalem perfici, & compleri per ſolam traditionem calicis, & patenæ cum vino, & pane, additis verbis illis formæ antea relatis, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, &c. In qua ſententia eſt Dominicus Soto in 4. diſt. 24. quæſt. 1. art. 4. & poſt illum Gregorius de Valentia tomo 4. diſp. 9. qu. 1. punct. 5.

Secunda opinio docet ad perfectam ordinationem Sacerdotis non ſufficere materiam & formam iam dictas, ſed præterea opus eſſe vt Epiſcopus ordinato conferat poteſtatem remittendi peccata, imponendo illi manus, & hæc verba ſimul pronunciando, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta ſunt.* Eamque manuum impoſitionem eſſe materiam eſſentialem, & partialem, itemque verba prædicta formam partialem huius ſacramenti, quod ex duplici materia & forma partialibus conſtat,

ſicut in eo duplex poteſtas confertur, nempe conſecrandi corpus Chriſti & ſanguinem, & abſoluendi ſacramentaliter à peccatis.

Ita poſt S. Thom. Bonauent. Scotum alioſque antiquiores ſcholaſticos docent Maldonatus de ordine quæſt. 3. parte 2. vbi de materia, & forma huius ſacramenti. Bellarminus lib. de Sacramento ordinis cap. 9. Vazquez diſp. 239. cap. 3. Coninck tomo 2. diſp. 20. dub. 7. Syluius ſuplement. quæſt. 37. art. 2. quæſito 4. Puteanus de ſacramento ordinis quæſt. vnica dubit. 5. & alij omnes recentiores communiter, quibus aſſentiendum eſt. Quare hoc ſit.

Tertia aſſertio. *Impoſitio manuum facta ab Epiſcopo eſt de eſſentia ordinationis Sacerdotalis.* Probatur primò ex ſcriptura, quæ quoties agit de ordinatione ſacra, nullum aliud illius ſignum externum aſſignat præter impoſitionem manuum, vt patet ex verbis illis Pauli 1. ad Timoth. 5. *manus citò nemini impoſueris*, &c. Et ex illis eiuſdem Apoſtoli 2. ad Timoth. 1. *Propter quam cauſam admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Et ex aliis quamplurimis quæ in actibus Apoſtolorum paſſim occurrunt.

Hinc autem probè colligitur eiuſmodi cæremoniam eſſe neceſſariam, & eſſentialem ordinationi: ſcriptura enim agens de aliis ſacramentis ea tantùm memorare ſolet, quæ ad eſſentiam illorum pertinent, & cæremonias accidentales ſilentio prætermittit. Cum igitur ſemper adiungat ordinationi impoſitionem manuum, quis dubitet hanc illi eſſe eſſentialem?

Confir-

Confirmatur,nam per impoſitionem manuum confertur gratia, vt habemus tum ex Paulo iam citato 2. ad Timoth. 1. tum ex Concil. Trid.ſeſſ. 23. can. 4. vbi anathemate damnatur qui dixerit per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum,ac proinde fruſtrà Epiſcopos dicere (quandiu ſcilicet manus imponunt) *Accipe Spiritum ſanctum*; porro gratiæ promiſſio non eſt adiuncta cęremoniis accidentalibus alicuius ſacramenti, ſed tantùm ritui illius ſubſtantiali. Impoſitio igitur manuum facta ab Epiſcopo ſuper caput illius qui ordinatur,eſt de eſſentia talis ordinationis.

Idem etiam Concil. Trid.ſeſſ.14. De extrema vnctione cap. 3. agens de miniſtris huius vnctionis, docet eos eſſe aut Epiſcopos, aut Sacerdotes ab Epiſcopis per impoſitionem manuum ritè ordinatos. Quibus verbis manifeſtè declarat impoſitionem manuum eſſe ordinationi eſſentialem, agit enim de vero miniſtro vnctionis extremæ, qui omnium conſenſu debet eſſe verus Sacerdos. Cum igitur doceat per manuum impoſitionē hominem inſtitui talem Sacerdotem,qualis debet eſſe miniſter vnctionis extremæ, manifeſtum eſt impoſitionem manuum eſſe de eſſentia ordinationis Sacerdotalis.

Præterea idem Concilium ſeſſ.14.de pœnitentia can.3.ita ſtatuit. *Si quis dixerit verba illa Domini Saluatoris, Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate remittēdi, & retinendi peccata in ſacramēto Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit*, &c. *Anathema ſit.* Hinc autem non leue eruitur argu-

mentum ad noſtram aſſertionem ſtabiliendam.

Obſeruandum enim eſt in ordinatione Sacerdotis duas conferri poteſtates, alteram in corpus Chriſti verum, alteram in corpus illius myſticum, quod ex fidelibus coaleſcit. Per priorem poteſtatem Sacerdos poteſt corpus & ſanguinem Chriſti conſecrare, per poſteriorem verò poteſt fideles à peccatis ſacramentaliter abſoluere.

Vtramque hanc poteſtatem complectitur Concil. Trid. ſeſſ. 23. de Sacramento Ordinis cap. 1. cum ait, *Hoc autem* (Sacerdotium intellige) *ab eodem Domino ſaluatore noſtro inſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus in Sacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi corpus, & ſanguinem eius; nec non & peccata dimittendi, & retinendi ſacræ litteræ oſtendunt, & Catholicæ Eccleſiæ traditio ſemper docuit.*

Cæterùm prior poteſtas data fuit Apoſtolis in vltima cæna, quando Chriſtus dixit illis, *Hoc facite in meam commemorationem*, Lucæ 22. Poſterior verò poſt reſurrectionem, quando idem Chriſtus Ioan. 20. inſufflauit in eos, & dixit, *Accipite Spiritũ ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt.*

Et hoc poſterius clarè docet Concil. Trid. loco citato de pœnitentia, vbi anathemate ferit negantes verba illa Domini ſaluatoris, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata*, &c. intelligi de poteſtate remittendi, & retinẽdi peccata in ſacramento pœnitentiæ: ac ſi dicat eiuſmodi poteſtatem, quo tempore Chriſtus ea verba protulit, Apoſtolis fuiſſe conceſſam, eumque ſemper fuiſſe ſenſum Eccleſiæ Catholicæ.

Itaque ſicut Apoſtoli diuerſis temporibus diuerſas illas poteſtates acceperunt, ſine quarum altera non eſſet quis vndequaque perfectus Sacerdos; ita Sacerdotes dum ordinantur vtramq; poteſtatem diuiſim accipiunt, primam quidem, quæ corpus Chriſti verum ſpectat, quando Epiſcopus inſtrumenta porrigens, dicit ſingulis, *Accipite poteſtatem offerendi ſacrificium Deo*, &c. Secundam autem poſt ſacrum, quando Epiſcopus imponens manus dicit, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta ſunt*. Quo fit vt poſterior hæc cæremonia ad eſſentiam ordinationis pertineat.

Ad hoc reſpondent Soto, & Valentia, verba illa, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis*, &c. non eſſe de eſſentia formæ, ſed eſſe tantùm declaratoria eius poteſtatis quæ anteà per prima illa verba, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, &c. conceſſa fuit. Atque hinc colligunt Epiſcopum, dum ait, *Accipe Spiritum ſanctum*, debere intentionem ſuam referre ad tempus præteritum, quo eam poteſtatem reuera tradidit.

Sed hoc effugium friuolum eſt, pace tantorum virorum dixerim, nam Eccleſia inter ordinandum Sacerdotem, eo ſenſu profert verba illa, *Accipe Spiritum ſanctum*, quo Chriſtus ea poſt reſurrectionem protulit. At quando Chriſtus dixit Apoſtolis, *Accipite Spiritum ſanctũ*, non declarauit poteſtatem abſoluendi à peccatis quam in vltima cæna ipſis conceſſerat, ſed potius eam facultatem tunc de nouo ipſis communicauit, vt omnes Interpretes ſentiunt in caput 20. Ioan. Ergo quando

Eccleſia, illi quem ordinat Sacerdotẽ, dicit, *Accipe Spiritum ſanctum*, non intendit declarare poteſtatẽ anteà conceſſam, ſed eam tunc verè tradere.

Confirmatur primò, nam ſicut Epiſcopus dicit, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo, Miſſaſque celebrandi*, &c. Ita dicit, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis*, &c. Ergo ſicut priora verba non ſunt declaratoria alicuius poteſtatis prius conceſſę, ſed potius practicè efficacia poteſtatis, & gratię quæ tunc traditur; ita poſteriora non ſignificant poteſtatem abſoluendi priùs traditam, ſed practicè efficiunt gratiam, & prædictam poteſtatem de nouo conferunt.

Confirmatur rursùs, nam Concil. Trid. ſeſſ. 23. de ſacramento Ordinis, can. 4. anathemate eos ferit qui dicunt per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fruſtrà Epiſcopos dicere, *Accipe Spiritum ſanctum*.

Ex quibus verbis manifeſtum eſt, primò ſacram ordinationem tunc etiam fieri quando Epiſcopus manus imponens dicit, *Accipe Spiritum ſanctum*; non poteſt autem dici ſacra ordinatio niſi quæ talis eſt ſubſtantialiter, ſeu ad quam vera materia, & forma concurrunt; item qua verè poteſtas aliqua confertur.

Secundò patet verba illa non dici fruſtrà, ſed iis dari Spiritum ſanctum, id eſt gratiam ſanctificantem, atque adeo poteſtatem remittendi peccata, cum ex nullo fundamento argui poſſit vnam potius dari quam aliam.

Confirmatur tandem, nam conficere Euchariſtiam, & à peccatis abſoluere, ſunt actus omnino diſtincti, qui poteſtates planè diuerſas arguunt.

Ergo ſicut ex omnium ſententia, poteſtas abſoluendi à peccatis non includit poteſtatem conſecrandi Euchariſtiam, ita vice verſa facultas conficiendi Euchariſtiam, in ſe non complectitur poteſtatem abſoluendi à peccatis. Vnde putandum non eſt vtramque ſimul poteſtatem conferri quando Epiſcopus dicit, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo*, &c. & poſteriorem ſolùm declarari quando idem Epiſcopus dicit, *Accipe Spiritum ſanctum*, &c. Sed priorem tantùm dari prioribus verbis, poſteriorem verò poſterioribus. Sed de hac probatione quæ petitur ex Concil. Trident. ſatis. Alia Concilia afferri poſſent in eandem ſententiam, Nicænum, Neocæſarienſe, Antiochenum, Carthaginenſe 4. & alia multa quæ breuitatis cauſa prætereo.

Suaderi etiam poteſt prædicta aſſertio ex Patribus tam Græcis, quam Latinis. Dionyſius Areopag. cap. 4. de Eccleſ. Hierar. poſtquam egit de Conſecratione Epiſcopi, hæc ſcribit de ordinatione Presbyteri. *Sacerdos autem flexis ante aram genibus, capiti ſuo admotam Pontificis manum dexteram habet, atque a Pontifice qui eum conſecrat, ſanctis precationibus ſanctificatur.*

Baſilius in Epiſt. Canonica ad S. Amphilochiũ can. 2. *Defecerat enim* (inquit) *collatio, ſucceſſionis ſerie interrupta: qui enim primi receſſerunt, ſacris ordinibus initiati erant, & per impoſitionem manus, Patrum ſpirituale donum habebant.*

Leo Pontifex Epiſt. 83. ad Epiſcopos Africæ explicans locum illum Pauli 1. ad Timoth. 5. *Cito manus nemini impoſueris. Quid eſt* (inquit) *cito manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis,*

ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?

Auguſt. lib. 5. de Baptiſmo cap. 20. ita ſcribit. *Si ergo ad hoc valet quod dictum eſt in Euangelio, Deus peccatorem non audit, vt per peccatorem ſacramenta non celebrentur; quomodo exaudit homicidam deprecantem vel ſuper aquam baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Euchariſtiam, vel ſuper capita eorum quibus manus imponitur?* Et hæc pro noſtra, & communi aſſertione ſufficiant: aduerſariorum rationes expendamus.

Imprimis opponunt Concil. Florentinum, quod explicans in inſtructione Armenorum, materiam & formam ordinis Sacerdotalis, tantummodo facit mentionem illius traditionis calicis, & illorum verborum, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, ac tunc in illa traditione dicit ordinationem habere ſuum effectum, nulla facta mentione impoſitionis manuum.

Nonnulli reſpondent eo ipſo quod Concil. meminit traditionis inſtrumentorum, memoraſſe etiam impoſitionem manuum; quatenus enim Epiſcopus Sacerdotem conſecrans extendit manus, porrigendo inſtrumenta, eas quodammodo imponere dicitur. Ad eum modum quo dicimus Confirmationem tradi per impoſitionem manuum, etſi Epiſcopus confirmans manus capiti illius qui confirmatur non imponat.

Verùm hæc ſolutio parum acuta videtur, nam ſi traditio inſtrumentorum vocari poteſt manuum impoſitio, ſequeretur non tantùm Ordines Hierarchicos, ſed etiam alios inferiores

tradi per manuum impoſitionem, eo ipſo quod in iis aliqua inſtrumenta tradantur; hoc autem repugnat modo loquendi Concilij Carthaginenſis 4. quod agens de ordinatione Subdiaconi hæc habet cap. 5. *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum.* Ex quibus verbis apertè conſtat traditionem inſtrumentorum ab impoſitione manuum diſtingui.

Idem colligitur ex Concilio Aquiſgranenſi ſub Stephano Papa can. 6. vbi de Subdiaconis hæc verba leguntur, *Hi cum ordinantur, ſicut Sacerdotes & Leuitæ manus impoſitionem non ſuſcipiunt, ſed patenam tantùm & calicem de manu Epiſcopi.* Omitto alia Concilia.

His adde S. Thom. qui in ſupplem. quæſt. 37. art. 5. *Per manus impoſitionem* (inquit) *datur plenitudo gratiæ, per quam ad magna officia ſunt idonei, & ideo ſolis Diaconibus, & Sacerdotibus ſit manus impoſitio.*

Neque eſt ſimile quod allatum eſt de ſacramento confirmationis, ſiquidem dum Epiſcopus hominem confirmat, pollice frontem illius ſignat, & Chriſmate vngit, quæ ſanè eſt aliqua manus impoſitio ſuper baptizati caput, ſumendo partem pro toto. Quando verò quis ordinatur Sacerdos, Epiſcopus manu non tangit caput illius, ſiue ex parte, ſiue ex toto, quando illi inſtrumenta porrigit. Quare hæc porrectio nulla ratione appellari debet manuum impoſitio.

Reſpondeo igitur ideo Concil. Flor. non agere de impoſitione manuum, quia notiſſimum erat

ex ſcriptura, Conciliis, & Patribus eam eſſentialiter requiri ad ordinationem Sacerdotis, neque ea de re Armeni qui in eo Concilio inſtruebantur, dubitabant. Refert ergo tantùm aliam partem eſſentialem, nimirum porrectionem inſtrumentorum, quam non ita certum apud omnes erat ad ordinationem neceſſariò requiri. Imo fortè ipſi Armeni eam vt neceſſariam non admittebant, more Græcorum qui ſola manuum impoſitione Presbyteros ordinant, vt ſuprà oſtendimus.

Addo Concilium Florentin. non obſcurè inſinuare, non tantùm porrectionem inſtrumentorum, ſed ipſam etiam impoſitionem manuum eſſe ordinationi ſacræ eſſentialem, atque adeo neutram partem omittere: monet enim vt cætera quæ ad ordinationem pertinent, legantur in Pontificali Romano, in quo certum eſt vtramque materiam notari, traditionem inquam inſtrumentorum, & impoſitionem manuum. Et hæc de primo aduerſariorum argumento.

Secundò obijciunt, quod ſi caſu aliquo vt pote morbo, aut morte repentina Epiſcopus impediretur quominus imponeret etiam manus, & diceret, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata remittuntur eis*, &c. nemo dubitaret quin miniſter, cui iam poteſtas ſacrificium offerendi data eſt, & traditus calix cum patena, verus eſſet Sacerdos, habens proinde poteſtatem quantùm eſt ex parte ordinis, remittendi peccata, ſi iuriſdictio etiam accederet.

Reſpondeo, in tali caſu, ita ordinatus, diceretur quidem Sacerdos, quia haberet poteſtatem offe-

rendi ſacrificium, non tamen eſſet vndequaque perfectus Sacerdos, quia non haberet poteſtatem abſoluendi ſacramentaliter à peccatis, accedente etiam iuriſdictione; eiuſmodi enim poteſtas non includitur in priori vt ſuprà oſtendimus.

Hinc collige Iudam non fuiſſe completè Sacerdotem, licet enim in cæna cum aliis Apoſtolis ordinatus fuerit, quoad poteſtatem conficiendi Euchariſtiam in ſacrificio Miſſæ: poteſtatem tamen abſoluendi ſacramentaliter à peccatis, quæ ſolùm poſt reſurrectionem aliis Apoſtolis conceſſa fuit, nunquam obtinuit.

Sed quid dicemus de B. Thoma, qui non erat cum aliis Apoſtolis quando dixit illis Ieſus, Ioan. 20. *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis*, nam ille fuit tantùm incompletus & veluti dimidiatus Sacerdos.

Reſpondeo eum fuiſſe perfectum Sacerdotem quoad vtramque illam partem, vel quia Chriſtus poſteà in illius gratiam ea verba protulit, *Accipe Spiritum ſanctum*; vel quia non ſolum præſentibus Apoſtolis, ſed etiam Thomæ abſenti facultatem abſoluendi, qua erat potentia, conceſſit.

Tertio dicunt, characteri Sacerdotali annexam eſſe poteſtatem remittendi peccata, hominem autem accipere characterem Sacerdotalem quando illi traditur poteſtas conſecrandi corpus Chriſti & ſanguinem: atque adeò vel tunc accipere poteſtatem peccata remittendi, vel poſteà dum manus imponuntur, eum accipere nouum characterem, quod eſt incidere in ſyllam, ad euitandam charybdim.

Reſpondeo adhibita diſtinctione; quando

enim arguitur characteri Sacerdotali adiunctam eſſe facultatem remittendi peccata,id concedendum eſt, ſi ſermo ſit de charactere Sacerdotali adæquato, & totali: negandum verò ſi agatur de inadæquato,& veluti partiali,qualis eſt character qui tunc confertur quando Epiſcopus dicit, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium:* ille enim poſteà aut extenditur vt quidam volunt, aut certè, vt alij putant, alterius characteris adiunctione perficitur; quod non immeritò videri poteſt probabilius, cum poteſtates omnino ſint inter ſe diſtinctæ, non minus quam in Epiſcopo poteſtas conſecrandi,& ordinandi: vna enim reſpicit corpus Chriſti verum,alia myſticum.

Quartò opponunt Gregor.9. qui cap. *Presbyter*, de ſacramentis non iterandis, ait manuum impoſitionem eſſe ritum ab Apoſtolis introductum.

Sed [illegible] non habet difficultatem, non enim intendit Pontifex docere Apoſtolos talem ritum inſtituiſſe, ſed à Chriſto inſtitutum primos vſurpaſſe, ſeu ad praxim homines ordinando reduxiſſe.

Denique obijcere quis poteſt,ea quæ hactenùs in iſta aſſertione dicta ſunt, non ſatis congruere cum iis quę aliàs docuimus in prima parte huiuſce tractatus diſp.1.ſect. 4. vbi expreſsè verba illa Chriſti ad Apoſtolos, *Accipite Spiritum ſanctum*, à ratione ſacramenti excluſimus, quòd non ſit cæremonia ſtabili lege inſtituta ad ſanctitatem conferendam,& ſignificandam;quod ex iam dictis in tota ſectione falſum eſſe videtur.

Reſpondeo hæc loca facile inter ſe conciliari

poſſe, nam cæremonia inſtituta ad gratiam in ordinatione ſtabiliter conferendam, non ſunt præcisè verba illa à Chriſto prolata, *Accipite Spiritum ſanctum*, ſed verba ſimul cum impoſitione manuum, quæ ſi deſit nihil peragitur. Quando autem Chriſtus dixit Apoſtolis, *Accipite Spiritum ſanctum*, illis manus non impoſuit, ſed tantùm in eos inſufflauit, vt notat Euangeliſta. Quare licet Chriſtus dederit tunc Apoſtolis gratiam, & poteſtatem peccata remittendi, ea tamen cæremonia inſufflationi coniuncta rectè excluditur à ratione ſacramenti, cum per illam ſemel tantùm gratia collata fuerit; non autem ſit inſtituta ad gratiam ſtabiliter conferendam.

Hinc patet conciliatio locorum quæ attulimus: dum enim in priori reiecimus verba illa Chriſti, *Accipite Spiritum ſanctum*, à ratione ſacramenti; conſideramus ea vel ſola, vel ſimul iuncta cum inſufflatione, quomodo certum eſt ea non fuiſſe à Chriſto inſtituta vt ſint ſacramentum. Quando verò in poſteriori dicimus eadem verba eſſe de eſſentia ordinationis Sacerdotalis, ea ſpectamus vt ſunt iuncta cum impoſitione manuum, quomodo à Chriſto inſtituta fuere vt gratiam ſtabiliter conferant, atque adeo vt veram habeant ſacramenti rationem.

SECTIO IV.

An ordinatio Diaconi ſit ſacramentum, & ex qua materia & forma coaleſcat.

SVMMARIVM.

Ordinatio Diaconi eſt verum nouæ legis ſacramentum, conſtans tum ex manuum impoſitione, & verbis illis, Accipe Spiritum ſanctum ad robur,&c. *Tum etiam, ex traditione libri Euangeliorum, & forma illa, Accipe poteſtatem legendi Euangelium,*&c. *Tanquam ex partibus neceſſarijs & eſſentialibus.*

TRia ſunt inquirenda ad plenam huius tituli explicationem.

Primò an ordinatio Diaconi ſit verum ſacramentum.

Secundò, an manuum impoſitio ſit materia neceſſaria huius ſacramenti.

Tertiò, an traditio libri Euangeliorum, aut alia res externa ſit de eſſentia illius.

Sit itaque prima hæc aſſertio. *Ordinatio Diaconi eſt verum ſacramentum.* Hæc eſt communis contra Durandum, & Caietanum quos ſequitur Maldonatus quæſt. 3. de Ordine parte 2. Probari autem poteſt ex cap. 6. Actor. vbi B.Lucas agens de ſeptem Diaconis quos Apoſtoli elegerunt, *Hos* (inquit) *ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes, impoſuerunt eis manus.* Ex quibus verbis

patet impoſitionem manuum, & orationem, ſeu verba concurriſſe vt materiam & formam ad ordinationem Diaconorum; ac proinde illam eſſe ſacramentum. Maximè cum hæc cæremonia fuerit adhibita ab Apoſtolis, vt eſſet ſignum gratiæ & poteſtatis per ipſam collatæ, vt Patres & Theologi communiter ſentiunt, & ex aliis ſcripturæ locis colligunt.

Confirmatur, nam Diaconus in Eccleſia ordinari ſolet per impoſitionem manuum, & verba illa ab Epiſcopo prolata, *Accipe Spiritum ſanctum*, &c. Cum autem hæc verba non dicantur fruſtrà, ſed per illa conferatur gratia Spiritus ſancti, vt conſtat ex Cõncil. Trid. ſeſſ. 23. can. 4. nihil deeſt prædictæ ordinationi ad veram rationem ſacramenti.

Illud etiam non leuiter hanc aſſertionem roborat, quod idem Concilium de Diaconis agens prædicta ſeſſ. cap. 2. *Nam* (inquit) *non ſolùm de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, grauiſſimis verbis docent.* Hoc loco oſtendit Concilium ordinationem Diaconi eſſe ex inſtitutione diuina, eamque habere rationem ſacramenti non minùs quam Sacerdotium, cum ſcriptura vtriuſque ordinationis ritum eſſentialem ex manuum impoſitione conſtantem aſſignet.

Denique attendenda ſunt officia præcipua ad quæ Diaconus deſtinatur, & ex iis facillimum erit colligere illius ordinationem eſſe ſacram, & per illam ſpecialem gratiam conferri.

Imprimis enim Diaconus ex proprio officio

debet aſſiſtere Sacerdoti celebranti, vt habetur in Pontificali Romano, & perſpicuè colligitur ex Ambroſio lib. 1. officiorum cap. 41. vbi inducit S. Laurentium B. Sixto ita loquentem. *Quo Sacerdos ſancte ſine Diacono properas? tu nunquam ſine miniſtro ſacrificium offerre conſueueras.* Et poſtea, *Cui commiſiſti conſummandorum conſortium ſacramentorum, huic conſortium tui ſanguinis negas?* Hinc ad Diaconum olim pertinebat ſpeciem vini Laïcis porrigere; quod iam ampliùs non eſt in vſu. Ordinatur etiam Diaconus per traditionem libri Euangeliorum, ad cantandum Euangelium in miſſæ ſacrificio.

Pertinet rurſus ad Diaconum aſſiſtere Sacerdoti ſacramenta adminiſtranti, iuxta illud Clementis Romani lib. 3. conſtit. cap. 11. *Sed neque reliquos Clericos baptizare permittimus, ſed ſolos Epiſcopos, & Presbyteros miniſtrantibus illis Diaconis.* Imo poteſt Diaconus ex commiſſione Epiſcopi, vel Presbyteri baptizare etiam ſolemniter ex rationabili cauſa, vt cònſtat ex diſp. 3. ſect. 1. huius ſecundæ partis.

Rursùs ad Diaconum ſpectat prædicare, ſeu Euangelium exponere è loco inferiori, non autem ex cathedra, niſi interdum rationabili de cauſa ex commiſſione Epiſcopi. Hinc Actor. 6. poſtquam ſeptem Diaconi ab Apoſtolis fuere ordinati, Lucas hæc addit. *Et verbum Domini creſcebat, & multiplicabatur numerus diſcipulorum in Hieruſalem valdè.* Quaſi diceret verbum Domini creuiſſe eo quòd prędicatorum numerus augebatur. Et Actor. 8. *Philippus autem* (inquit) *deſcendens in ciuitatem Samariæ prædicabat illis Chriſtum.* Cæte-

rùm Phillippus ille, vnus erat è ſeptem Diaconis.

Illud denique erat olim Diaconorum munus miniſtrare menſis, vt colligitur ex cap. 6. Actor. Cum enim oborta eſſet contentio inter viduas Græcorum, & Iudæorum quæ huic rei vacabant, Apoſtoli qui prædicationi, & orationi intenti erant, conuocata Diſcipulorum multitudine ſeptem ex illis conſtituerunt Diaconos, quos ad erogandas eleemoſinas in locum viduarum ſuffecerunt, vt ex dicto capite intelligitur.

Ex his omnibus officiis ſimul ſumptis, perſpicuum eſt gradum quem Diaconus in Eccleſia obtinet eſſe grauem, & magni momenti, eumque ſpeciali gratia indigere ad munia illa ritè obeunda; ac proinde ordinationem Diaconi eſſe verum ſacramentum, quo eiuſmodi gratia ipſi conferatur ſimul cum gradu prædicto.

Maldonatus multa obijcit loco citato aduerſus hanc ſententiam. Primò, ex Durando in hunc modum. Quando multæ actiones tendunt in eundem effectum, illa ſola quæ talem effectum conſequitur, eſt ſacramentum. Sic in baptiſmo Catechiſmus, vnctio Cathecumenorum, exorciſmus, & aliæ eiuſmodi cæremoniæ non habent rationem ſacramenti; quia tendunt in remiſſionem peccatorum, quam ſola aquæ ablutio conſequitur. Quare hæc tantùm ablutio eſt ſacramentum. Ita ergo cum Diaconatus eò tendat vt conficiatur corpus Chriſti, illa ſola ordinatio erit verum ſacramentum quæ talem effectum conſequetur, qualis non eſt ordinatio Diaconi, vel aliorum Clericorum, ſed Sacerdotis ad quem vnum ſpectat conſecratio corporis, & ſanguinis Chriſti.

Reſpondeo longè aliam eſſe rationem baptiſmi, aliorumque ſacramentorum, & Ordinationis: illæ enim omnes cæremoniæ quæ baptiſmum præcedunt, nullum habent effectum, aut finem per ſe expetibilem; cum eo tantùm tendant vt hominem ad ſacramentum ſuſcipiendum diſponant, quare non mirum eſt ſi nulla ex illis, ſacramenti dignitatem obtineat. At verò ordinatio Diaconi habet finem per ſe expetibilem, vt ſcilicet hominem conſtituat in tali gradu Eccleſiaſtico, eique det facultatem ritè munus ſuum obeundi,& auxilia ad hoc neceſſaria;quare eiuſmodi ordinatio ritè inter ſacramenta numeratur.

Et ſanè ſi quis attentè perſpiciat quam ſtupenda ſit dignitas Sacerdotij, qua homo eleuatur ad conficiendum corpus & ſanguinem Chriſti,facilè concedet congruum fuiſſe vt non ſolum per ſacramentalia, ſed per vera quædam ſacramenta homo variis modis ſanctificaretur,& paulatim ad perfectiorem, & perfectiorem gradum eleuaretur; quo ſcilicet meliùs eſſet diſpoſitus ad ſuſceptionem tanti ſacramenti.

Secundò obijcit per omne ſacramentum dari poteſtatem, vel recipiendi aliquod ſacramentum ſicut in baptiſmo,vel conficiendi ſicut in Presbyterio, per ordinationem verò Diaconi non dari poteſtatem recipiendi, vel adminiſtrandi aliquod ſacramentum ; atque adeo illam non eſſe ſacramentum.

Reſpondeo falſam eſſe majorem propoſitionem in tota illa latitudine ſumptam,vt nimis clarum eſt. Quis enim dicat per ſacramentum matrimonij,

trimonij, vel vnctionis extremæ dari poteſtatem recipiendi, vel conferendi aliquod ſacramentum? nullus vt puto. Quare licet per ordinationem Diaconi non detur poteſtas recipiendi, vel conferendi aliquod ſacramentum, non ſequitur illam non eſſe ſacramentum.

Adde quod Diaconus ſua ordinatione in tali gradu conſtituitur, vt poſſit ſaltem ex commiſſione Epiſcopi, aut Presbyteri ſacramentum baptiſmi, etiam ſolemniter conferre, Euchariſtiam Laicis adminiſtrare, atque alia eiuſmodi officia exercere quæ ſpecialem poteſtatem, & gratiam, veri ſuſceptione ſacramenti conferendam, exigunt.

Tertiò ſic arguit. Per omne ſacramentum datur poteſtas faciendi aliquid quod ſi faciat is qui caret eo ſacramento, ſit irritum. Per ordinationem autem Diaconi non datur eiuſmodi poteſtas, quia ſi aliquis Euangelium legat qui non ſit Diaconus, actio illa non erit irrita: ergo ordinatio Diaconi non eſt ſacramentum.

Reſpondeo primò, huius etiam argumenti maiorem propoſitionem abſolutè eſſe falſam, nam imprimis per Confirmationem datur character ſpiritualis quo tribuitur homini poteſtas quædam moralis, qua ſit idoneus vt fidem coram Tyranno profiteatur: hoc autem validè præſtari poteſt ab homine nondum confirmato, imo qui nec baptiſmum ſuſcepit, vt in 1. parte huius Tract. diſp. 9. ſect. 3. aduertimus.

Rurſus, ferè omnes Theologi dicunt Sacerdotem ex iure diuino eſſe miniſtrum ordinarium baptiſmi, & tamen nemo negare poteſt quin baptiſmus à Laico, imò à fœmina collatus valeat.

Non ergo abſolutè verum eſt per ſacramentum, dari poteſtatem faciendi aliquid, quod ſine tali ſacramento non niſi inualidè fieri poteſt.

Reſpondeo ſecundò, Diaconum ex vi ſuæ ordinationis, & gradus in quo conſtitutus eſt, poſſe baptiſmum ſolemniter conferre ex commiſſione Epiſcopi, vel Presbyteri, iuſta cauſa interueniente: ſolet etiam Euangelium cantare ſolemniter in ſacriſficio Miſſæ; quæ præſtare non poſſunt cum ea ſolemnitate, & dignitate qui tali ordinatione carent.

Quartum argumentum. Diaconos non legimus à Chriſto inſtitutos: nullum autem ſacramentum poteſt eſſe niſi à Chriſto inſtitutum; ergo Diaconi ordinatio non eſt ſacramentum.

Reſpondeo primò, hoc argumentum à negatione ſumptum nihil concludere. Multa enim dixit, & fecit Chriſtus quæ non ſunt typis mandata: quare licet nihil eſſet ſcriptum de ordinatione Diaconi, non propterea negandum eſſet eam eſſe ſacramentum. Alias negari poſſet Confirmationem, verbi cauſa, & vnctionem extremam eſſe ſacramenta, cum ſcriptura non dicat ea à Chriſto fuiſſe inſtituta.

Reſpondeo ſecundò, nos ex Scriptura ſacra non obſcurè poſſe colligere ordinationem Diaconi eſſe ſacramentum, cum ea fiat per manuum impoſitionem, & orationem vt habetur Actor. 6. Imò Concilium Trid. antea citatum monet Scripturã grauiſſimis verbis docere quę ad ordinationem Diaconorum pertinent, quod non faceret, ſi eâ ordinatio eſſet tantùm aliquod ſacramentale.

Quintum argumentum. Si Diaconatus eſſet

ſacramentum, concedendum eſſet reliqua omnia officia Eccleſiaſtica eſſe ſacramenta, quod abſurdum eſt.

Reſpondeo non eſſe abſurdum id concedere de Subdiaconatu, & minoribus ordinibus, vt ex ſequenti ſectione manifeſtum fiet. Et quamuis iſti ordines non eſſent ſacramenta, non propterea Diaconatus à numero ſacramentorum reijciendus eſſet, quia eſt ordo Hierarchicus, & multò reliquis præſtantior.

Vltimò ſic arguit Maldonatus Nemo antiquorum authorum reliquos ordines vocauit ſacramenta præter Sacerdotium, ergo hic vnus ordo eſt ſacramentum.

Reſpondeo primò, ſatis eſſe, tum quod ordinationem vocent ſacramentũ, ſub illo enim nomine non ſolũ ordinationẽ Sacerdotis, ſed etiam Diaconi complectuntur, cum hæc vera, & ſacra ſit ordinatio vt ex dictis ſatis ſuperque intelligitur: tum quod de ordinatione Diaconi agentes, ea illi tribuant quę non niſi vero ſacramento competũt.

Reſpondeo ſecundò, Anaſtaſium 2. in Epiſt. ad Anaſtaſium Imperatorem cap. 7. agentem de iis quos Acacius baptizauit, vel quos Sacerdotes, aut Diaconos ſecundum canones ordinauit, aſſerere ſacramenti gratiam per iniquum conferri. Quo loquendi modo etiam ordinationem Diaconi perſpicuè ſacramentũm nuncupat.

Hieronimus etiam contra Vigilantium cap. 1. reprehendens quoſdam Epiſcopos qui Diaconos non ordinabant, niſi prius vxores duxiſſent, *Chriſti* (inquit) *ſacramenta non tribuunt.* Quibus verbis, vocẽ ſacramenti ordinationi Diaconorũ tribuit.

Secunda aſſertio. *Impoſitio manuum eſt de eſſentia ordinationis Diaconi.* Hæc eſt communis aſſertio Theologorum contra Dominicum Soto, & Gregor. de Val. qui locis præcedenti ſectione citatis, docent ordinationem Diaconi ſola libri Euangeliorum traditione perfici, & impoſitionem manuum ad nullius ordinationis eſſentialem ritum pertinere.

Probari autem poteſt imprimis ex Scriptura ſacra, quæ Actor. 6. docet Diaconos ab Apoſtolis fuiſſe ordinatos per impoſitionem manuum, & orationem, vt ſupra aduertimus. Illum autem ritum eſſe eſſentialem ex eo conſtat, tum quia Patres communiter docent tres ordines Hierarchicos, nimirum Epiſcopatum, Sacerdotium, & Diaconatum conferri per impoſitionem manuum: at in duobus prioribus ordinibus illa impoſitio eſt de eſſentia, & neceſſitate ſacramenti; ergo & in vltimo. Tum quia iidem dicunt impoſitione manuum gratiam conferri, quod rectè congruit cum determinatione illa quæ habetur in can. 4. ſeſſ. 23. Concilij Trident. vbi anathemate damnatur qui dixerit fruſtra ab Epiſcopo proferri verba illa, *Accipe Spiritum ſanctum*, quæ tunc ab eo dicuntur quando manus imponit illi quem in Sacerdotem, vel Diaconum ordinat. Porrò ſi manus impoſitio eſſet cæremonia quædam accidentalis, per illam gratia non conferretur, vt perſpicuum eſt.

Idem etiam ſuadetur ex Concil. Carthag. 4. can. 4. vbi, quod ſpectat ad ordinationem Diaconi, hæc verba habentur. *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus qui eum benedicit, manum ſuper caput*

illius ponat : quia non ad Sacerdotium , ſed ad miniſterium conſecratur. Quo loco ponderanda ſunt duo illa verba, *ordinatur, conſecratur*, ea enim denotant Diaconum tunc ordinari , & conſecrari quando Epiſcopus imponit illi manum,ac conſequenter eiuſmodi impoſitionem eſſe de eſſentia prædictæ ordinationis , quæ eſſentialiter eſt quædam conſecratio.

Confirmatur , nam idem Concilium can. 5. agens de ordinatione Subdiaconi , ſtatuit illum debere ordinari accipiendo calicem vacuum , & patenam vacuam de manu Epiſcopi , eo quod manuum impoſitionem non accipiat. Vt autem legitima ſit hæc comparatio,ſicut traditio inſtrumentorum pertinet ad eſſentiam ordinationis Subdiaconi, ita æquum eſt vt manuum impoſitio ſit etiam de eſſentia ordinationis Diaconi,de qua immediatè ante,Concilium verba habuerat.

Verùm difficultas ſuboritur circa verba illa priora , quibus Concilium æquiparat impoſitionem manus quæ fit à ſolo Epiſcopo in ordinatione Diaconi , illi primæ impoſitioni quæ fit ab Epiſcopo,& ſimul à Presbyteris quando quis ordinatur Sacerdos:ea enim ex communi Theologorum ſententia eſt cæremonia accidentalis qua initiandus benedicitur, & Deo offertur; vnde ſequi videtur manuum impoſitionem quæ fit in ordinatione Diaconi,non eſſe eſſentialem.

Reſpondeo Concilium id tantùm velle , illud ſeruandum eſſe diſcrimen inter ordinationem Sacerdotis , & Diaconi , quod in illa impoſitio manus tam Epiſcopi, quam Presbyterorum qui adſtant, ſimul concurrere debet, non quidem ad

eſſentiam ordinationis, quæ poſtea traditione inſtrumentorum, & impoſitione manus ſolius Epiſcopi perficitur: ſed ad ſolemnitatem aliquam, & cæremoniam accidentalem, qua indicatur eum qui ordinatur, à compreſbyteris velut in conſortium æqualis gradus, & dignitatis aſſumi. In ordinatione verò Diaconi ritus ille omitti debet, quia cum ordinetur non vt ſit Sacerdos, ſed vt Sacerdotibus in ſacrificio altaris miniſtret, ſolius Epiſcopi manus impoſitione indiget.

Poteſt etiam roborari prædicta aſſertio authoritate Vrbani II. qui vt refertur cauſa 1. quæſt. 7. cap. 24. *Daibertum* (inquit) *à Nezelone licet ſimoniaco, non ſimoniacè eiuſdem confeſſione reperimus in Diaconum ordinatum; Et B. Innocentij Papæ ſententia conſtat declaratum, quod Nezelon, quem conſtat ab hæreticis ordinatum, quia nihil habuit, nihil dare potuit ei cui manus impoſuit.* Ex his verbis conſtat moris fuiſſe ordinare Diaconum per manuum impoſitionem, pro qua re luculentius confirmanda huc referri debet teſtimonium Dionyſij Areopag. ſect. præcedenti relatum, vbi de Græcorum Sacerdotio.

Denique in hoc ritu Græci conſentiunt cum Latinis, quando enim apud illos ordinatur Diaconus, Pontifex habens manum impoſitam capiti illius, hanc formam clara voce enunciat. *Diuina gratia quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promouet talem Reuerendum Subdiaconum, in Diaconum.* An autem ſola manus impoſitione ordinatio illa perficiatur, iam explicandum eſt. Quare hæc ſit ordine.

Tertia aſſertio. *Traditio libri Euangeliorum*

eſt de eſſentia ordinationis Diaconi. Hanc vt intelligas, aduerte ſicut in ordinatione Sacerdotis, ita in ordinatione Diaconi reperiri duplicem materiam partialem, & duplicem formam. Materia prima partialis eſt manus impoſitio ab Epiſcopo facta: forma, verba illa, *Accipe Spiritum ſanctum ad robur, & ad reſiſtendum Diabolo, & tentationibus eius.* Altera materia item partialis conſiſtit in traditione libri Euangeliorum, forma autem in verbis illis, *Accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei*, &c.

Quæ cum ita ſint, probanda eſt imprimis aſſertio poſita, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine quæ ex Ordine illo Romano qui habetur tomo 10. Bibliothecæ Patrum nobis innoteſcit. Ibi enim ita habetur, vbi de ordinatione Diaconi. *Tunc ſtola laua eius circundata det eis Euangelium dicens, Accipite poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei, tam pro viuis quam defunctis in nomine Domini.*

Altera probatio ſumitur ex Concilio Florent. quod in decreto Eugenij agens de Sacramento ordinis, imprimis monet illius materiam eſſe id per cuius traditionem confertur ordo: ſtatim verò ſpeciatim agens de ordinatione Diaconi, docet eam conferri per traditionem libri Euangeliorum, ſicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem, & Subdiaconatus per calicis vacui, cum patena vacua ſuperpoſita traditionem. Ex qua comparatione liquidò conſtat Concilium aſſignare materiam eſſentialem prædictæ ordinationis.

Dices, quando primi Diaconi de quibus Actor.

6. ab Apoſtolis fuere ordinati, Euangelium nondum erat ſcriptis mandatum iuxta communiorem ſententiam, quæ ſtatuit B. Mathæum primum Euangelium ſcripſiſſe anno octauo poſt aſcenſionem Chriſti: vel ergo ordinatio illa fuit irrita quod incredibile videtur, vel traditio libri Euangeliorum non eſt de ſubſtantia, & neceſſitate ordinationis Diaconi.

Hoc argumentum valdè torquet Theologos & ad magnas anguſtias cogit. Nonnulli reſpondent Chriſtum inſtituiſſe has omnes ordinum materias, non quidem in particulari, ſed generatim, monendo Apoſtolos vt ordines conferrent per traditionem inſtrumentorum quibus ſignificaretur eorum poteſtas.

Sed etſi hæc ſolutio poſſet aliquo modo habere locum in ordinibus inferioribus, quos non conſtat per ſcripturam aliqua ex parte à Chriſto fuiſſe ſpeciatim determinatos, tamen non videtur ſatisfacere in Diaconatu, cuius materiam ſaltem partialem conſiſtere in manuum impoſitione ſatis ex ſcriptura colligitur. Si enim Chriſtus hanc ordinationem determinauit in ſpecie, quoad eam materiam partialem & eſſentialem; veriſimile eſt totum illius ritum eſſentialem quoad materiam ab ipſo fuiſſe ſpeciatim præſcriptum: neque vlla apparet ratio cur Chriſtum in illius ſacramenti inſtitutione, alio & alio modo ſe habuiſſe credamus.

Deinde, ſi inſtitutio Diaconatus eo modo generali facta fuiſſet, talis materia in ſpecie non eſſet de eſſentia illius, ſed poſſet vſurpari hæc vel illa, quod dici non poteſt; cum ſaltem manuum

impoſitio, in eiuſmodi ordinatione concurrere debeat,& ſi omiſſa fuerit neceſſariò ſit ſuplenda: quod euidens ſignum eſt eam cæremoniam in ſpecie ad eſſentiám Diaconatus pertinere.

Denique in dicta reſpóſione illud deſideratur, quod non explicat quodnam ſit illud ſymbolum externum, quod loco libri Euangeliorum ab Apoſtolis aſſumptum fuit.

Si dicas cum nonnullis,ab Apoſtolis collatum fuiſſe Diaconatum per traditionem alicuius chartæ,in qua erat deſcripta fidei materia.

Contra hoc arguo, nam præterquam quod nullus antiquorum talis chartæ meminit, ea non fuiſſet ſufficiens ad valorem ordinationis, ſicut neque ad ea iam ſufficeret ſi adhiberetur.

Aliorum igitur eſt reſponſio, Chriſtum initio diſpenſaſſe cum Apoſtolis, vt Diaconatum conferrent cum ſola manuum impoſitione, non adhibendò librum Euangeliorum,aut aliquod aliud ſymbolum quo ſignificaretur poteſtas tali ordinatione conceſſa: ita vt per exhibitionem vnius partis eſſentialis, tota Diaconalis poteſtas conferretur.

Verùm eiuſmodi diſpenſationes non ſunt aſtruendæ ſine magna neceſſitate, qualis non erat tunc. Nam cum Apoſtoli non ignorarent, etiam traditionem Euangeliorum eſſe materiam eſſentialem ordinationis Diaconi, poterant illi facilè conſcribere Euangelium, antequam aliquem ad Diaconatum promouerent, & nulla cogitari poteſt ſufficiens cauſa, cur Chriſtus ex ſpeciali & noua diſpenſatione voluerit vt illi per applicationem vnius partis eſſentialis totum ſacramenti

effectum contulerint; maximè cum hoc nuſquam aliàs ex vlla occaſione factum ſit.

Confirmatur, nam ſi quæram ab authoribus illius reſponſionis, quænam cauſa mouere potuerit Chriſtum, vt cum Apoſtolis in re tanti momenti diſpenſaret, eam ſolam rationem aſſignabũt, quia nondum ſcripta erant Euangelia: at hæc ratio futilis eſt; nam cum poſt deſcenſum Spiritus ſancti, qui docuit Apoſtolos omnem veritatem, facillimo negotio poſſent Euangelia ab illis quouis tempore ſcriptis mandari, ea potius ſcribenda erant quam quærenda diſpenſatio: ad eum certè modum quo potius comparandum erat balſamum ad conficiendum Chriſma, quam ex diſpenſatione tradenda confirmatio cum ſolo oleo.

Confirmatur rursùs, nam tunc propriè locum habet diſpenſatio quando aliquis eximitur à lege quam ſeruare tenetur. Apoſtoli autem non tenebantur ordinare Diaconos per traditionem Euangeliorum quia aliàs cum eſſent Chriſto obedientiſſimi præcepto obtemperaſſent; neque diſpenſationem poſtulaſſent in re quam facilè exequi poterant.

His itaque ſolutionibus reiectis, dicendum eſt primos ſeptem Diaconos ordinatos quidem eſſe ab Apoſtolis per ſolam manuum impoſitionem cum oratione, ſine traditione libri Euangeliorum: huic autem ordinationi nihil eſſentiale defuiſſe, quia licet ex Chriſti inſtitutione porrectio libri prædicti ſit de eſſentia Diaconatus, veriſimile tamen eſt Chriſtum eiuſmodi inſtitutionem ita attemperaſſe, vt dederit facultatem Eccleſiæ interdum validè conferendi Ordinem

Diaconalem per ſolam manuum impoſitionem, & orationem ſeu formam ipſi reſpondentem; cuius moderationis certum indicium ſumitur ex facto Apoſtolorum, de cuius valore dubitare non licet.

Quod autem res ita ſe habeat ex dictis colligitur. Nam cum Apoſtoli non adhibuerint librum Euangeliorum, vel aliquid æquiualens, & tamen validè Diaconos ordinarint; profectò librum illum omiſerunt; vel ex ſpeciali Chriſti diſpenſatione, vel virtute ipſius inſtitutionis per quam Eccleſia acceperit à Chriſto poteſtatem interdum initiandi Diaconatu ſine porrectione Euangeliorum; quando nimirum ipſa pro rerum, locorum, & temporum circunſtantia id expedire iudicauerit. Atqui oſtenſum eſt eiuſmodi librum ab Apoſtolis minimè omiſſum fuiſſe ex ſpeciali Chriſti diſpenſatione; ergo fatendum eſt ex vi facultatis à Chriſto acceptæ in ipſa ordinationis inſtitutione ab illis fuiſſe prætermiſſum; ac proinde porrectionem Euangeliorum non ita eſſe neceſſariam ad ordinationem Diaconi, quin ex conceſſione Eccleſiæ ſine illa interdum validè fieri poſſit. Et cum hoc grano ſalis intelligenda eſt præcedens aſſertio.

Alia eſt difficultas de ordinatione Diaconi vt fit apud Græcos. Illi enim nullum librum porrigunt ordinando, ſed eum conſecrant manuum impoſitione & verbis illis. *Diuina gratia quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promouet talem Reuerendum Subdiaconum, in Diaconum.*

Quod autem eo ritu perficiatur ordinatio, patet ex eo quod ſtatim illo peracto, Pontifex re-

citat orationem in qua hæc verba inter alia continentur. *Tu Domine & hunc quem voluiſti vt à me promoueretur in miniſterium Diaconatus, in omni honeſtate conſerua.* Et poſt pauca, *& dignum fac eum ſecundum beneplacitum tuum, qui curam habeat gradus à tua bonitate illi donati.* Ex quo loquendi modo perſpicuum eſt ordinationem Diaconi perfectam eſſe.

Dices, porrigi à Pontifice ſacrum flabellum quo ordinatus aërem cieat ſupra ſacra myſteria, eamque cæremoniam videri eſſentialem.

Sed contrà, nam non traditur flabellum niſi poſt verba iam relata, quod manifeſto indicio eſt, illam traditionem non eſſe de neceſſitate ordinationis quæ peracta eſt antequam ea verba proferantur.

Accedit, quod Pontifex priùs oſculatur Diaconum quam illi flabellum tradat, ea autem ſalutatio oſtendit ordinationem perfectam eſſe, vt colligitur ex iis quæ præcedenti ſectione notauimus.

Denique, ſi liber Euangeliorum eſt de eſſentia dictæ ordinationis, flabellum non poteſt in locum illius validè ſubrogari: quare flabellum datur ordinato vt munus ſuum exercere incipiat, non vt illius ſumptione ordinetur.

Itaque dicendum eſt iuxta præcedentem ſolutionem, traditionem libri Euangeliorum ita eſſe neceſſariam ordinationi Diaconi ex Chriſti inſtitutione, vt tamen ſine illa ex conſenſu, vel approbatione Eccleſiæ hæc ordinatio validè conferri poſſit.

SECTIO V.

An ordinatio Subdiaconi & inferiorum Clericorum ſit verum ſacramentum.

SVMMARIVM.

Ordinatio Subdiaconi eſt verum ſacramentum, conſtans ex traditione calicis vacui & patenæ vacuæ, item ex traditione libri Epiſtolarum vt ex duabus materijs partialibus. Minores etiam ordines ex probabiliori ſententia inter ſacramenta numerantur.

VT tandem huic diſputationi finem imponamus, illud indagandum ſupereſt, an ordinatio Subdiaconi, & aliorum Clericorum qui ſunt ipſo inferiores, ſit verum ſacramentum. Pro reſolutione verò huius dubitationis, ſit hæc.

Prior aſſertio. *Ex communi Theologorum ſententia ordinatio Subdiaconi eſt verum ſacramentum.* Ratio eſt, quia per illam homo deſtinatur ad officium aliquod diuinum, & ſacrum exercendum; nimirum vt calicem & patenam deferat ad altare, & Diacono porrigat, vinum, & aquam ſuppeditet ad ſacrificium: Epiſtolam ſolemniter in ſacrificio legat, &c. quæ omnia vt dignè, & cum debita reuerentia fiant, probabiliſſimum eſt Subdiacono ſpecialem, & gratiam, & dignitatem in

illius ordinatione conferri: & conſequenter ipſius ordinationem verã ſacramenti rationem habere.

Vt autem hæc aſſertio illuſtrior euadat, nonnullæ objectiones diluendæ ſunt, prima hæc ſit. Veteres non numerant Subdiaconatum inter ordines, Dionyſius enim Areopag. cap. 5. Eccleſiaſt. Hierar. trium tantùm ordinum meminit, nempe Epiſcoporum, Sacerdotum, & miniſtrorum ſeu Diaconorum. Hieronimus vero in cap. 19. Iſa. numerat tantùm Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, fideles, & Catechumenos: neque Subdiaconorum mentionem vllam facit.

Reſpondeo primò hinc nihil concludi. Nam Dionyſius non agit loco citato de omnibus ordinibus, ſed de iis tantùm qui propriè Hierarchici appellantur, nimirum de Epiſcopatu, Preſbyteratu, & Diaconatu, quorum ſcilicet collatione fit vt iis inſigniti aliquo modo præſint aliis.

Quod enim non tantùm Epiſcopi & Preſbyteri, ſed ipſi etiam Diaconi quandam olim habuerint authoritatem in populum, quantum ad prædicationem diuini verbi, & ſacramentorum adminiſtrationem, ſatis conſtat ex Ignatio in Epiſt. 5. ad Trallianos, vbi poſtquam dixit Epiſcopis & Presbyteris obediendum eſſe, hæc addit. *Oportet & Diaconis myſteriorum Chriſti miniſtris per omnia placere, nec enim ciborum, & potuum miniſtri ſunt, ſed Eccleſiæ Dei adminiſtratores.* Et infrà. *Qui intra altare eſt, mundus eſt, quare & obtemperat Epiſcopo, & Sacerdotibus; qui verò foris eſt, hic is eſt qui ſine Epiſcopo, Sacerdote, & Diacono*

quippiam agit : & eiuſmodi inquinatam habet conſcientiam , & infideli deterior eſt. Et rurſus. *Qui igitur his non obedit , ſine Deo prorſus & impurus eſt , & Chriſtum contemnit.* Et in Epiſt. 2. ad Antiochenos. *Populus* (inquit) *pareat Preſbyteris , & Diaconis.* Idem colligitur ex aliis authoribus.

Quod verò ſpectat ad Hieronimum dico illum nolle enumerare loco citato ordines omnes Clericorum , ſed tantùm tres præcipuos; quibus addit ordinem baptizatorum , quos fideles appellat , & Catechumenorum & iis quinque ordinibus applicat illud Iſa. 19. *Erunt quinque ciuitates in terra Ægypti loquentes lingua Chananitide.* Porro aliis in locis meminit Subdiaconatus,aliorumque ordinum inferiorum.

Reſpondeo ſecundò , apud antiquos authores paſſim fieri mentionem Subdiaconatus. Vide canonem 42. Apoſtolorum. Cornelium Papam in Epiſt. ad Fabianum Epiſcopum Antiochenum. Clementem Epiſt. 3. ad Iacobum. Caium Epiſt. ad Felicem Epiſcopum , alioſque authores relatos à Gregorio de Valentia diſp. 9. quæſt. 1. puncto 2. Lege etiam Concilium Trid. ſeſſ. 23. cap.2. vbi docet Subdiaconatus , aliorumque inferiorum ordinum nomina , & officia ab ipſo Eccleſiæ initio fuiſſe in vſu , quod valdè notandum eſt.

Secunda objectio. Vrbanus Pontifex relatus diſtinct. 60.cap.4. *Nullus* (inquit) *in Epiſcopum eligatur niſi in ſacris ordinibus religiosè viuens fuerit inuentus. Sacros autem ordines dicimus Diaconatum , & Presbyteratum. Hos ſi quidem*

ſolos primitiua legitur habuiſſe Eccleſia,&c. Ex quibus verbis liquet Subdiaconatum non eſſe à Chriſto inſtitutum,atque adeò non habere veram rationem ſacramenti.

Reſpondeo.Non negat Vrbanus Subdiaconatum fuiſſe olim ſacramentum, ſed tantùm vult non fuiſſe annumeratum inter ſacros ordines, ſicut iam inter illos conſtituitur. Vnde quod addit, primitiuam Eccleſiam ſolos illos ordines nempe Sacerdotium & Diaconatum habuiſſe, non ita intelligendum eſt vt ſenſus ſit præter illos ordines nullum alium habuiſſe, ſed eos tantùm fuiſſe tunc ſacros.

Tertia objectio. In proemio diſt. 21. Gratianus ita habet. *Leuitas ab Apoſtolis ordinatos legimus, Subdiaconos, & acolythos procedente tempore Eccleſia ſibi conſtituit.* Cum autem Eccleſia non habeat poteſtatem inſtituendi ſacramenta ſequitur Subdiaconatum non eſſe ſacramentum.

Reſpondeo cum nonnullis, quando Gratianus docet Eccleſiam poſt Apoſtolorum tempora ſibi conſtituiſſe Subdiaconos, non eſſe illius ſenſum Subdiaconatum ab Eccleſia fuiſſe inſtitutum, ſed ab illa ordinatos fuiſſe Subdiaconos diſtinctos à Diaconis, quod præſtitum non fuiſſe putat ab Apoſtolis; imo illos, quod viderent exiguum eſſe numerum fidelium, ea omnia officia commiſiſſe Diaconis, quæ procedente tempore diuerſis perſonis tradita fuere.

Verùm quod res non ita ſe habuerit, vt putat Gratianus,ex eo colligitur,quod antiquiſſimi Patres qui tempore Apoſtolorum florebant, nempe

Ignatius

Ignatius in Epiſt. ad Heronem & in Epiſt. ad Antiochenos, Clemens in Canonibus Apoſtolicis, & Dionyſius Areopag. cap. 3. Eccleſiaſt. Hierar. inferiores clericorum ordines agnoſcunt, & de iis agunt vt de officiis quæ diſtinctis perſonis tradi ſolebant.

Quarta objectio. In ordinatione Subdiaconi non concurrunt materia & forma, ergo ea non eſt ſacramentum. Sequela manifeſta eſt. Probatur antecedens, nam ſi quæ eſt materia Subdiaconatus, ea eſt traditio calicis vacui & patenæ vacuæ, vt habetur in Concil. Carthag. 4. cap. 5. vbi hoc ſtatuitur. *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum*, quæ verba in ordine Romano repetuntur vbi de ordinatione Subdiaconi. Et idem colligitur ex Concilio Florent. in inſtructione Armenorum. Verùm quod hæc non ſit materia Subdiaconatus hinc perſpicuum fit, quia olim non licebat Subdiacono tangere vaſa ſacra, iuxta illud Concilij Laodiceni cap. 21. relatum diſt. 23. cap. 26. *Non oportet Subdiaconos licentiam habere in ſacrarium, ſiue ſecretarium (quod Græci Diaconium appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica.*

Circa difficultatem quæ in hac obiectione tangitur de materia Subdiaconatus, tres ſunt ſententiæ; quarum duæ ſunt extremæ, & tertia media. Prima ſententia extrema, eſt illorum qui prædicta Concilij Laodiceni authoritate conuicti, docent materiam Subdiaconatus, in ſola libri Epiſtolarum traditione conſiſtere.

Secunda ſententia extrema ſtatuit, materiam illius ordinationis nequaquam etiam partialiter in traditione libri Epiſtolarum poſitam eſſe, ſed totam in porrectione calicis & patenæ vacuæ conſiſtere: quia nimirum prædicta Concilia hanc ſolam materiam Subdiaconatus aſſignant.

Tertia ſententia media docet in ordinatione Subdiaconi reperiri duplicem materiam partialem, item duplicem formam, nempe traditionem calicis & patenæ vacuæ, cum verbis illis, *Videte cuiuſmodi miniſterium vobis traditur*, &c Et porrectionem libri Epiſtolarum, cum verbis ipſi reſpondentibus.

Et hæc ſententia nobis videtur probabilior, nam quod traditio calicis & patenæ ſit de eſſentia Subdiaconatus, ſufficienter colligitur ex Concilio Carthaginenſi, & Florentino antea citatis: quod verò etiam traditio libri Epiſtolarum exiſtimari debeat eſſentialis, quæ ſuperius de Diacono diximus ſatis oſtendunt. Sicut enim traditur Diacono liber Euangeliorum, & verba illa proferuntur, *Accipe poteſtatem legendi Euangelium*, &c. ita traditur Subdiacono liber Epiſtolarum, & Epiſcopus dicit, *Accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas*, &c. Sicut igitur prior ille ritus eſt eſſentialis ordinationi Diaconi, ita & poſterior ordinationi Subdiaconi.

Sed obijcit Valentia tomo 4. diſp. 9. quæſt. 1. puncto 5. Ordinatio cuiuſque miniſtri cum tota ad ſacrificium referatur, tunc maximè fit, cum traditur miniſtro ea res, per cuius vſum maximè deſeruit ſacrificio: talis autem res in ordinatione Subdiaconi eſt potiſſimum calix & patena, ſiqui-

dem in ijs rebus ſacrificium celebrandum eſt.

Reſpondeo hinc tantùm concludi Subdiaconum præcipuè ordinari quando ipſi porrigitur calix vacuus, cum patena vacua ſuperpoſita; ſed non inde ſequitur illum etiam non ordinari ſaltem partialiter, quando liber Epiſtolarum ipſi porrigitur: cum non tantùm dando calicem & patenam Diacono, ſed etiam legendo Epiſtolam, Subdiaconus ſacrificio deſeruiat.

His poſitis, vt prædictæ objectioni quartæ fiat ſatis, dicendum eſt cum nonnullis recentioribus allatum capitulum Concilij Laodiceni ita intelligendum eſſe, vt non prohibeatur ſimpliciter ne Subdiaconus vaſa ſacra contingat, ſed ne ea tangat, quandiu corpus & ſanguis Chriſti in ijs continentur.

Poſterior aſſertio. *Ex communi ſententia, collatio cuiuſlibet ordinis minoris eſt verum ſacramentum.* Hæc licet efficaciter probari non poſſit, habet tamen non leue fundamentum in tribus Conciliis.

Imprimis enim Concil. Carthag. 4. agens de Clericorum minorum inſtitutione, vocat illam ordinationem, non ſecus ac conſecrationem Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi: ſicut enim cap. ſecundo dicit, *Epiſcopus cum ordinatur*, & tertiò, *Presbyter cum ordinatur*; & quartò, *Diaconus cum ordinatur*, & quintò, *Subdiaconus cum ordinatur*, ita cap. ſextò ait, *Acolythus cum ordinatur*; & ſeptimò, *Exorciſta cum ordinatur*; & octauò, *Lector cum ordinatur*; & nonò, *Oſtiarius cum ordinatur.* Sicut igitur ordinatio priorum miniſtrorum habet rationem ſacramenti, ita & ordinatio

poſteriorum, cum per hoc vocabulum collatio ſacramenti intelligi ſoleat.

Confirmatur, nam idem Concilium in ſequenti cap. decimo, agens de Pſalmiſtarum, ſeu Cantorum inſtitutione. & in vndecimo de ſanctimonialium Virginum conſecratione, & in duodecimo de electione viduarum ad miniſterium baptizandarum mulierum, in quibus non habet locum ratio ſacramenti, nullam facit mentionem ordinationis: Quod ſignum eſt ex mente Concilij, minorum Clericorum inſtitutionem, quam ordinationem appellat, eſſe aliquid præſtantius, & inter ſacramenta ſedem obtinere.

Secundò, Concilium Florent. in inſtructione Armenorum poſtquam dixit ordinem eſſe ſextum ſacramentum, eiuſque materiam eſſe id cuius traditione confertur ordo, exempla ſubiungit de Presbyteratu, Diaconatu, & Subdiaconatu, tum addit: *Et ſimiliter de alijs per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem.* Quibus verbis non leuiter inſinuat id quod dixerat de Ordine, (nempe illum eſſe ſacramentum, & conſtare ex materia quæ in ordinatione traditur) habere locum non tantùm in tribus ordinibus qui maiores appellantur, ſed etiam in quatuor minoribus. Aliàs ſi hæc eſſent quædam ſacramentalia, nulla eſſet ratio cur Concilium illa ſub ordine, quem ſextum ſacramentum vocat, conſtitueret, iiſque materiam aſſignaret eodem modo ac ordinibus ſuperioribus, cum hi ſint ex inſtitutione diuina, ſacramentalia verò ex inſtitutione Eccleſiæ.

Tertiò Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 2.

docet conſentaneum fuiſſe vt in Eccleſia eſſent plures & diuerſi miniſtrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deſeruirent: ſtatim verò illos omnes ordines tam ſuperiores, quàm inferiores enumerat, hoſque monet ab ipſo Eccleſiæ initio fuiſſe in vſu. Hinc autem non obſcurè deducitur non ſolum Diaconatum, ſed etiam alios omnes ordines eſſe ſacramenta, cum omnes ſint inſtituti vt ordinati, Sacerdotio ex officio & majori cum dignitate deſeruiant: quod vix dici poſſet, niſi ordines illi aliquid ſacrum in ſe continerent.

Confirmatur, nam ordinatio nihil eſt aliud quam ordinis collatio, atqui idem Concilium cap. 3. & can. 3. eiuſdem ſeſſ. ſtatuit ordinationem eſſe verum ſacramentum: cùm igitur cap. 2. citato agens de Acolytho, Exorciſta, Lectore, & Oſtiario vocet illos Ordines, profectò ſequitur eorum ordinum collationem, veram ſacramenti rationem nanciſci.

Et hæc ſunt fundamenta præcipua quæ prædictæ aſſertioni non exiguam probabilitatem cōciliant. Quibus hæc ratio quarto loco addi poteſt, quod in iſtis ordinationibus habemus materiam & formam, traditionem nimirum rei qua officia cuiuſque ordinis deſignantur, & verba ipſi reſpondentia. Habemus etiam promiſſionem gratiæ, quia cum hi diuerſi ordines ſint inſtituti eo fine vt Sacerdotij miniſterium digniùs, & majori cum veneratione exerceri poſſit, vt docet Concil. Trident. cap. illo 2. ſeſſ. citatæ, probabiliſſimum eſt externo ſymbolo prædictarum ordinationum, promiſſionem gratiæ adiunctam fuiſſe.

Sed aduerſus communem hanc aſſertionem nonnulla poſſunt obijci. Primò, officia minorum ordinum vulgò exerceri à Laicis,atque adeò non exigere ſpecialem aliquam gratiam , & ſanctitatem in miniſtris.

Reſpondeo non ſequi , quia eiuſmodi actus non fiunt à Laicis ex officio,neque cum ea dignitate, & ſolemnitate qua ab ordinatis exercentur, ad quam ſpecialis gratia neceſſaria eſt. Aliàs cum Laici validè baptizare poſſint, rectè diceres non eſſe neceſſariam gratiam ſpecialem ad baptizandum ſolemniter,& ex officio.

Obijcies iterum. Sacramentum ordinis non poteſt conferri niſi ab Epiſcopo : at minores ordines ab Abbatibus aliiſque ſimplicibus Sacerdotibus conferuntur ; ergo non ſunt ſacramenta.

Reſpondent nonnulli eos ordines qui ab Abbatibus conferuntur eſſe quædam ſacramentalia: quod non repugnat aſſertioni allatæ, quæ intelligenda eſt tantùm de minoribus ordinibus ab Epiſcopo collatis.

Sed hæc reſponſio non arridet, nam ex ea ſequeretur Clericos ab Abbatibus ordinatos, minus dignè eſſe diſpoſitos ex opere operato ad ſuſceptionem ordinis ſacri , quam alios qui ab Epiſcopis ordinantur: & ita peior eſſet conditio multorum Religioſorum qui ab Abbatibus ſuis ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ Clerici inſtituuntur , quam eorum qui ab Epiſcopo initiantur; quod dici nequit. Aliàs priuilegia à ſummis Pontificibus conceſſa potiùs obeſſent quam prodeſſent,quod inauditum eſt.

Reſpondeo igitur ſacramentum ordinis conferri poſſe tum ab Epiſcopo, vt à miniſtro ordinario, tum à ſimplici Sacerdote ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ. Ad eum modum quo ſuprà diximus ſacramenti Confirmationis ordinarium miniſtrũ eſſe ſolum Epiſcopum, extraordinarium verò ſeu ex delegatione ſummi Pontificis, ſimplicem Preſbyterum. An verò omnes ordines à ſimplici Sacerdote ex priuilegio conferri poſſint, dicetur inferiùs vbi de miniſtro ordinationis.

Obijcies tertiò, præter vulgatos illos quatuor ordines minores, alios olim inter illos numeratos fuiſſe, nimirum ordinem Pſalmiſtarum, ſeu Cantorum, ordinem laborantium in ſepultura, eorum ſcilicet qui mortuis ſepeliendis operam dabant. Quibus addi poteſt prima tonſura, quæ etiam inter ordines à nonnullis collocatur, Hi autem ordines non ſunt ſacramenta, ergo nec alij.

Reſpondeo, duobus modis nos poſſe loqui de ordine, ſeu ordinatione, propriè, & impropriè. Ordinatio ſtrictè, & propriè ſumpta, eſt ſacra quædam cæremonia, qua confertur ſpecialis aliqua poteſtas, relata ad Euchariſtiam ritè peragendam: quomodo collatio minorum ordinum habet veram rationem ordinationis; ſiquidem Oſtiarius indignos à Templo eijcit, ne ſacro interſint, dignos admittit. Lector ad deuotionem tanto ſacrificio debitam aſtantium animos excitat. Exorciſta Dæmones à corporibus obſeſſorum expellens, facit vt iſti iam liberati, miſſam debita cum reuerentia audire poſſint. Acolythus denique defert cæreos, & vrceolos porrigit.

Ordo verò latè, & impropriè ſumptus, dicitur

quæuis deputatio ad peculiare aliquod obſequium diuinum: qua ratione dicimus alium eſſe ordinem Monachorum, alium viduarum, alium virginum, &c. Et hoc tantùm ſenſu, officia Cantoris, & laborātium, inter ordines olim numerabantur, non autem iuxta præcedentem acceptionem, qua ordo dicitur id quod ſtabiliter per aliquam conſecrationem confertur: dabantur enim per ſimplicem deputationem abſque vlla conſecratione. Quod ſpectat ad primam tonſuram, ea non tam dici debet ordo, quam diſpoſitio quædam ad ordines Eccleſiaſticos, vt Theologi communiter loquuntur.

Porro antequam huic diſputationi finem imponamus, placet hic inueſtigare, an ſit de eſſentia harum omnium ordinationum, de quibus tam in præcedentibus, quam in iſta ſectione actum eſt, vt inſtrumenta quæ ad materiam illarum ſpectant, phyſicè tangantur ab ordinato; an verò ſufficiat contactus moralis qui in acceptatione conſiſtit.

Reſpondeo probabiliorem, & tutiorem videri eorum ſententiam qui docent contactum phyſicum requiri, non tantùm ex præcepto, ſed etiam ex neceſſitate ſacramenti, ſeu ad valorem illius. Cuius rei primaria ratio non aliunde ſumenda videtur quam ex praxi Eccleſiæ, & communi exiſtimatione Theologorum qui putant materiam ordinationis ſufficienter non applicari, niſi realiter tangatur ab ordinato. Quare ſicut baptiſmus, Confirmatio, & extrema Vnctio conferrentur inualidè, ſi eorum materia ſuſcipientem realiter non afficeret, ita cum ordinatio, in vſu, & applicatione materiæ conſiſtat, probabiliſſimum eſt

eam eſſe irritam, ſi ordinatus materiam phyſicè non contingat.

Quo loco aduerte, in nõnullis ordinationibus varia porrigi inſtrumenta: dubium eſt autem an omnia tangi debeant;cui reſpondeo cum diſtinctione. Nam ſi per varia inſtrumenta tradatur eadem poteſtas, veriſimile eſt ſufficere ad eſſentiam ſacramenti,ſi vnum illorum tangatur. Si verò per illa diuerſæ poteſtates traduntur, neceſſe eſt ea omnia contingere.

Hinc quia per traditionem calicis & patenæ tribuitur Subdiacono eadem poteſtas, ſatis eſt ad valorem ordinationis quod ipſe calicem tantùm contingat: ſic enim cenſetur moraliter tangere patenam ſuperpoſitam. Quia verò per traditionem libri Epiſtolarum, probabile eſt illi conferri aliam poteſtatem diſtinctam à priori, inde fit vt non tantùm calicem, ſed etiam librum illum contingere debeat.

Ex præcepto tamen ſingula inſtrumenta tangenda ſunt, ſiue per illa conferatur tantùm eadam poteſtas,ſiue diuerſæ,vt colligitur ex Pontificali Romano,& ex ſollicitudine quam prudentes Epiſcopi adhibent vt omnia ab ordinatis tangantur.

Finis diſputationis ſeptimæ.

DISPVTATIO OCTAVA.

De Cauſis, & effectibus Ordinis.

Quatuor ſectionibus abſoluta.

AGimus de cauſis externis, efficiente nimirum & ſubiectiua, de quibus ſingulæ inſtituendæ erunt ſectiones. Quod verò ſpectat ad effectus ordinis ij ſunt in duplici differentia, alij enim ipſi competunt ex inſtitutione diuina, nimirum gratia & character, de quibus vnica ſectione agendum erit. Alij verò ordinem conſequuntur ex ordinatione Eccleſiæ, & effectus illius quodammodo dici poſſunt, cuiuſmodi eſt obligatio ad cœlibatum, de quo pauca dicenda erunt. Itaque huius poſtremæ diſputationis quatuor ad ſummum erunt ſectiones, quarum prima aget de miniſtro ordinis. Secunda de eo qui ordinatur. Tertia de gratia & charactere qui in ordinatione traduntur. Quarta de cœlibatu miniſtrorum Eccleſiæ, & ſic ſecundæ huic parti tractatus de ſacramentis, finis imponetur.

SECTIO I.

De miniſtro ordinis.

SVMMARIVM.

Epiſcopus eſt miniſter ordinarius ſacramenti ordinis, poteſtque illud ſiue ſit hæreticus, ſiue ſuſpenſus validè adminiſtrare. Poteſt tamen ſimplex Sacerdos ex commiſſione ſummi Pontificis, minores ordines, atque etiam Diaconatum, & Subdiaconatum conferre.

QVæritur primò, an ſolus Epiſcopus ſit ordinarius miniſter huius ſacramenti.

Secundò, an Epiſcopus hæreticus, ſuſpenſus, aliouc ſimili crimine, vel cenſura ligatus validè ordinare poſſit.

Tertiò, an ex priuilegio, aut ſpeciali commiſſione ſummi Pontificis, qui non eſt Epiſcopus poſſit ordines conferre.

Prima aſſertio. *Ad ſolum ſpectat Epiſcopum ordines ex officio, ſeu vt miniſtrum ordinarium illorum, conferre.* Ita Concil. Florent. in decreto Eugenij. Ita Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. ex quo poſtea can. 7. ita ſtatuitur. *Si quis dixerit Epiſcopos non eſſe Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi; vel eam quam habent illis eſſe cum Presbyteris communem, &c. anathema ſit.*

Sumitur autem apertè hæc aſſertio ex variis locis Scripturæ ſacræ. Nam Actor. 6. Apoſtoli qui Epiſcopali dignitate fulgebant, primos ſeptem Diaconos ordinarunt per impoſitionem manuum, & orationem. Paulus 1. ad Timoth. 3. monet Timoth. qui ſine dubio erat Epiſcopus, vt nemini citò manus imponat, & 2. ad Timoth. 1. idem teſtatur ſe manuum impoſitione ordinaſſe Timotheum, *Propter quam cauſam* (inquit) *admoneo te vt reſuſcites gratiam Dei quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Denique ad Titum (qui etiam erat Epiſcopus) ſcribens iubet cap. 1. vt conſtituat per ciuitates Presbyteros. Multa alia ſuppetunt eius generis.

His concinit antiquiſſimorum Patrum authoritas. In primo, & ſecundo canone Apoſtolorum, vbi agitur de miniſtris Epiſcopatus, Presbyteratus, Diaconatus, & reliquarum ordinationum inferiorum, ſtatuitur earum omnium miniſtrum eſſe Epiſcopum.

Dionyſius Areopag. cap. 5. Hierar. Eccleſ. agens de ordinatione Epiſcop. *Pontifex quidem* (inquit) *qui ad Pontificiam conſecrationem adducitur; vtroque genu flexo ante altare, ſupra caput habet libros à Deo traditos, manumque Pontificis: atque à conſecrante eum Pontifice ſanctiſſimis inuocationibus conſecratur.*

Et ſtatim de ordinatione Sacerdotis hæc ſcribit. *Sacerdos autem flexis ante aram genibus, capiti ſuo admotam Pontificis manum dexteram habet; atque à Pontifice, qui eum conſecrat, ſanctis precationibus ſanctificatur.*

Denique de ordinatione miniſtrorum ſic ibi-

dem edilſerit. *Miniſter verò genu altero flexo ante altare, dextram manum Pontificis qui eum conſecrat ſuper caput habet, ab eoque conſecratur iis precationibus quibus miniſtri conſecrari ſolent.* Vides Dionyſium nullum alium agnoſcere miniſtrum ordinarium huius ſacramenti, quam ſolum Pontificem, ſeu Epiſcopum.

Epiphanius hæreſi 75. agens contra Aerium, qui Presbyteros Epiſcopis æquales faciebat. *Hoc* (inquit) *conſtare quidem poteſt, ſi quidem Epiſcoporum ordo ad gignendos Patres præcipuè pertinet: huius enim eſt Patrum in Eccleſia propagatio. Alter cum Patres non poſſit, filios Eccleſiæ regenerationis lotione producit; non tamen Patres, aut magiſtros. Quinam verò fieri poteſt, vt is Presbyterum conſtituat, ad quem creandum manuum imponendarum ius nullum habet? Aut quomodo Presbyter Epiſcopo dici poteſt æqualis?*

His verbis Epiphanius diſcrimen conſtituit inter Sacerdotes, & Epiſcopos, quod hi ſoli per ordinationem Patres Eccleſiæ, id eſt Sacerdotes generare poſſint. Quo refertur illud Hieronimi Epiſt. 85. ad Euagrium. *Quid enim facit, excepta ordinatione, Epiſcopus, quod Presbyter non faciat.*

Item illud Iſidori lib. 2. de Eccleſ. officiis cap. 7. *His enim* (Presbyteris) *ſicut Epiſcopis diſpenſatio myſteriorum Dei commiſſa eſt, præſunt enim Eccleſiæ Chriſti, & in confectione dominici corporis, & ſanguinis conſortes ſunt cum Epiſcopis: ſimiliter & in Doctrina populorum; & in officio prædicandi, ac ſolum propter authoritatem, ſummo Sacerdoti* (id eſt Epiſcopo) *Clericorum ordinatio, & conſecratio ſeruata eſt ne a multis Eccleſiæ diſciplina vendicata, concordiam*

ſolueret, ſcandala generaret. Hinc patet Presbyteros quoad poteſtatem coferendi ordines eſſe Epiſcopis inferiores, quamuis, alijs quibuſdam in rebus, ſint ipſis æquales.

Cæterùm, prædictæ aſſertionis ratio præcipua peti debet à voluntate Chriſti, qui ita hoc ſacramentum inſtituit, vt noluerit alium eſſe miniſtrum ordinarium illius quam Epiſcopum. Quod autem Chriſtus hoc ita ordinauerit, ſufficienter colligitur ex dictis illis Sanctorum Patrum, & ex perpetua, ac conſtanti praxi Eccleſiæ, quæ nō niſi per Epiſcopos ordines cōferre ſolet.

Huius verò inſtitutionis congruentia ex eo ſumitur, quod cum ſolus Epiſcopus ſit Princeps Reipublicæ Chriſtianæ, ad illum ſolùm ſpectat dignitates, & miniſteria Eccleſiaſtica diſtribuere; ſicut ad Principem ſæcularem officia politica, vt docet S. Thom. ſupplem. quæſt. 38. art. 1.

Vnum eſt quod aduerſus prædictam aſſertionem poteſt objci, nempe eum qui poteſt maius, poſſe & quod minus eſt, præſtare: Sacerdotem autem poſſe Euchariſtiam conſecrare, quod maius eſt quam ordines conferre: ac proinde hoc poſterius illi minimè denegandum eſſe.

Reſpondeo cum diſtinctione. Qui poteſt maius poteſt & minus in rebus eiuſdem generis, & naturaliter inter ſe ſubordinatis concedo: in rebus verò diuerſi generis, non ſubordinatis, & quæ ab alterius dependent arbitrio, nego. Fieri enim poteſt, & ſæpè fit vt detur alicui poteſtas agendi quod maius eſt, non quod minus, vt innu-

metis rerum humanarũ exemplis probari poteſt.

Secunda aſſertio. *Epiſcopus verè conſecratus validè ordinare poteſt, ſiue ſit hæreticus, ſiue ſuſpenſus, aliaue cenſura Eccleſiaſtica deuinctus, ſi nimirum veram materiam, & formam applicet, & intendat facere quod facit Eccleſia.* Hæc ex aliàs dictis perſpicua relinquitur, diſput. enim 5. 1. partis, ſect. 2. oſtendimus ad valorem baptiſmi, miniſtri fidem non eſſe neceſſariam, & ſect. 3. miniſtrum in peccato mortali exiſtentem poſſe validè ſacramentum conferre, à qua generali regula nullum genus peccati, etiam hæreſeos, excipitur. Quod ergo ibi generaliter de miniſtro ſacramentorum dictum eſt, hic ad miniſtrum ordinis ſpecialiter eſt applicandum.

Præterea, diſput. 6. huius ſecundæ partis ſect. 1. probatum eſt Epiſcopum verè conſecratum, ſeu qui charactere Epiſcopali eſt inſignitus, validè ſacramentum Confirmationis adminiſtrare, licet ſit hæreticus, degradatus, aut ſuſpenſus: quæ doctrina ad ſacramentum ordinis à pari accomodari debet, propter rationem ſimilem illi, quæ ibi traditur. Quia ſcilicet ordinatio eſt actus ſolius ordinis, qui tantùm pendet à poteſtate ordinis, quam Epiſcopus non amittit etſi in hæreſim incidat, aut ab officio ſuo ſuſpendatur. Quare Eccleſia impedire nequit quin validè eiuſmodi poteſtate vtatur.

Sed obijciet aliquis, primò illud Cypriani lib. 4. Epiſt. 2. poſt medium, *Qui ergo nec vnitatem ſpiritus, nec coniunctionem pacis obſeruat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque a Sacerdotum collegio ſeparat, Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere,*

nec honorem, qui Epiſcopatus nec vnitatem voluit tenere, nec pacem. Ex his videtur colligi Epiſcopum ſchiſmaticum priuari poteſtate ordinis.

Reſpōdeo, Cyprianum hoc loco non agere de poteſtate Ordinis, ſed de poteſtate iuriſdictionis, vt intelligitur ex verbis immediatè antecedentibus, quibus ait Epiſcopum, qui à Coëpiſcoporum ſuorum corpore, & ab vnitate Eccleſiæ deſciſcit, Epiſcopatum tenere non poſſe.

Et paulò antè, poſtquam dixit Nouatianum illum ſchiſmaticum (de quo tota illa Epiſtola agit) creare nouos Pheudo-epiſcopos in ijs vrbibus in quibus veri, & legitimi Epiſcopi iam dudum erant conſtituti, addit, *Schiſmaticos ſemper inter initia ſua feruere, incrementa verò habere non poſſe, nec augere quod illicitè cœperint*, &c. Quo loquendi modo indicat, id quod faciunt Epiſcopi Schiſmatici ex poteſtate ordinis, quale eſt creare Epiſcopos, eſſe quidem illicitum, non tamen inualidum.

Vbi nota Cyprianum adhuc non poſſe intelligi de poteſtate iuriſdictionis radicaliter ſumpta, ea enim, vt ſic, idem eſt cum charactere qui per nullum ſcelus deleri poteſt; ſed de eiuſmodi poteſtate in actu ſecundo, ſeu de vſu, & exercitio talis poteſtatis. Vbi enim quis à fide defecit, Eccleſia illum tali vſu ſpoliat, & irritum habet quidquid ex poteſtate iuriſdictionis molitur.

Secundò oppones Innocent. 1. qui Epiſt. 18. quæ eſt ad Alex. Epiſc. cap. 3. hæc ſcribit. *Arrianos, cæteraſque huiuſmodi peſtes, quia eorum Laicos conuerſos ad Dominum ſub imagine pœnitentiæ, ac ſancti Spiritus ſanctificatione per manus impoſitionem ſuſcepimus, non videtur Clericos eorum cum Sacerdotij,*

Sacerdotij, aut miniſterij cuiuſpiam ſuſcipi debere dignitate. Quoniam quibus ſolum baptiſma ratum eſſe permittimus, quod vtique in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti perficitur; nec Spiritum ſanctum eos habere ex illo baptiſmate, illiſque myſterijs arbitramur. Quoniam cum à Catholica fide eorum authores deſciſcerent, perfectionem Spiritus, quam acceperunt, amiſerunt; nec dare eius plenitudinem poſſunt, quæ maximè in ordinationibus operatur, quam per impietatis ſuæ perfidiam, potius quam per fidem dixerim, perdiderũt. Ex quibus verbis liquet, præfatum Pontificem illud agnoſcere diſcrimen inter baptiſmum, & ordinationem Arrianorum; quod ille ſit ratus, non autem hæc.

Reſpondeo Innocentium hîc nil aliud velle, quam quod ipſe Cyprianus docet ſuprà: duo enim ſpectari debent in ordinatione, poteſtas per characterem collata, & exercitium, ſeu vſus talis poteſtatis. Cum ergo ait Clericos ab Arrianis ordinatos non debere ſuſcipi cum Sacerdotij dignitate, non ſignificat eos non eſſe validè ordinatos, ſed vult tantùm quod quantumuis ſint Sacerdotes, non admittantur ad gradum illum honoris qui Sacerdotibus tribui ſolet.

Dices, hanc explicationem non benè cohærere cum textu, nam prædictus Pontifex apertum conſtituit diſcrimen inter baptiſmum, & Ordinationem Arrianorum, quantum ad valorem ſacramenti: ait enim, ſolum illorum baptiſma eſſe ratum; quo loquendi modo reprobat illorum ordinationem tanquam irritam. Ergo non tantùm de gradu honoris Sacerdotalis, ſed de ipſo etiam ordine in prioribus verbis loquitur.

Reſpondeo illud conſtitui diſcrimen inter baptiſmum, & ordinationem, quod baptiſmo nulla ſacri alicuius miniſterij dignitas eſt coniuncta, in ordinatione verò confertur poteſtas exercendi ſacras aliquas functiones. Quare Innocentius ait baptiſma ab Arrianis collatum admittẽdum eſſe. De ordinatione verò illorum, paulò aliter ſentire videtur, non quod reuera exiſtimet eam repetendam eſſe, ſed quia ſtatuit ab hæreticis illis ordinatos, honoris gradu quem alias in Eccleſia poſſiderent, remouendos eſſe.

Tertia aſſertio. *Simplex Sacerdos, qui non ſimul eſt Epiſcopus, minores ordines, ex commiſſione Summi Pontificis conferre poteſt.* Eſt communis, & ſatis ex vſu ipſo Eccleſiæ comprobatur: videmus enim Cardinales Presbyteros, minores ordines conferre, quod ex conſuetudine, quæ eſt legis interpres, ita fieri notat Soto in in 4. diſtinct. 25. quæſt. 1. art. 1. §. *Abbatibus autem.*

Dixi, Cardinales Presbyteros, nam ex hypotheſi quod ordines minores ſint ſacramenta, vt reuera eſſe ex probabiliori ſententia ſuperiùs oſtenſum eſt, omnes docent Summum Pontificem non poſſe dare facultatem non Sacerdoti, vt illos ordines validè adminiſtret. Quanquam in ſententia eorum qui dicunt eiuſmodi ordines eſſe tantùm quædam ſacramentalia, ſecùs ſentiendum ſit. Cæterùm cum non conſtet talem facultatem alicui non Sacerdoti fuiſſe vnquam conceſſam, hinc non leue eruitur argumentum ad roborandam eam ſententiam, quæ ſtatuit prædictos ordines vera eſſe ſacramenta.

Conſtat etiam Abbates ex iuris priuilegio eadem facultate conferendi ordines minores,potiri,vt colligitur ex cap. *Quoniam*,diſt.*69*.quo loco etſi fiat tantùm mentio lectoratus,idem tamen de alijs minoribus ordinibus ſentiendum eſt.

Licet etiam ibi agatur tantùm de Abbatibus ab Epiſcopo manuum impoſitione benedictis, idem exiſtimandum eſt de alijs Abbatibus non benedictis, qui ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ habent poteſtatem exercendi Pontificalia ac ſi eſſent benedicti; quales ſunt Abbates noſtræ Cõgregationis: iſti enim poſſunt etiam minores ordines ſuis ſubditis regularibus (in quibus nouitij non comprehenduntur)ex priuilegio conferre.

Quæres, an poſſit Summus Pontifex dare facultatem ſimplici Sacerdoti conferendi maiores ordines.

In hac re illud eſt certum apud omnes, Epiſcopum non poſſe validè conſecrari ex quacunque Pontificis commiſſione, vel diſpenſatione, à ſimplici Sacerdote. Quia vt ſuperiori diſputatione probatum eſt, Epiſcopus ex iure diuino eſt maior Presbytero: maior autem à minori benedici non poteſt.

Secundò,certum etiam eſt apud omnes(paucis exceptis, in quibus eſt Puteanus De ſacramento ordinis, quæſt. vnica, dubit. 7.) non poſſe ſacerdotem ex Pontificis diſpenſatione validè conſecrari à non Epiſcopo. Si enim talis poteſtas reſideret in Eccleſia, ea certè aliquando in tam longa temporum ſerie, vel ex nimia Epiſcoporum diſtantia, aut inopia, vſurpata fuiſſet: ſicut videmus poteſtatem adminiſtrandi

ſacramentum Confirmationis, ſimplici Sacerdoti non ſemel à Sede Apoſtolica demandatum fuiſſe. At ex nullo exemplo, vel authoritate conſtat datam eſſe interdum ſimplici Sacerdoti poteſtatem conſecrandi Presbyteros: ergo hoc maximum indicium eſt talem poteſtatem in Eccleſia non reſidere.

Confirmatur, nam Sacerdotes ordinantur vt prædicationibus, & ſacramentorum adminiſtratione, filios ſpirituales in Eccleſia generent, atque adeo vt ſint Patres, & duces fidelium: tales autem Patres & duces conſtituere ſpectat ad ſolos Eccleſiæ Principes, qui ſunt Epiſcopi: neque congruum videtur vt tale munus ſimplici Sacerdoti à ſummo Pontifice demandari poſſit. Maximè quia Sacerdotem conſecrans, illum quodammodo generat, eſtque illius pater: at pater eſt maior filio: quare æquum eſt vt Sacerdos à ſolo Epiſcopo ordinari poſſit.

Obijcies, in Concil. Antioch. cap. 10. prohiberi ne Chorepiſcopi Presbyterum, aut Diaconum ordinare audeant ſine conſenſu Epiſcopi. Ex quibus verbis colligitur Chorepiſcopos poſſe Presbyteros, & Diaconos ordinare ex conſenſu Epiſcopi: Chorepiſcopi autem non erant veri Epiſcopi. Igitur non Epiſcopus poteſt ex commiſſione Epiſcopi conſecrare Presbyterum.

Reſpondeo, Chorepiſcopos quorum fit mentio in dicto canone verè fuiſſe Epiſcopos, vt variis argumentis ex ipſo textu colligitur. Imprimis enim ibi dicitur, eos manus impoſitionem Epiſcoporum percepiſſe, & vt Epiſcopos conſecratos fuiſſe.

Deinde Chorepiſcopi illi poterant Subdiaconos, & inferioris ordinis Clericos ordinare citra facultatem ſuperioris: talis autem poteſtas, vt liquet, non competit ijs Presbyteris qui non ſunt Epiſcopi: cum illi citra diſpenſationem, nullum ordinem conferre poſſint.

Tandem quod additur, Chorepiſcopos illos potuiſſe ex conſenſu Epiſcopi ciuitatis, ordinare Presbyteros, & Diaconos, propoſitum non leuiter confirmat: Epiſcopus enim ciuitatis alicuius particularis nũquam conceſſit, aut concedere potuit ſimplici Presbytero facultatem ordinandi Presbyterum: cum eiuſmodi poteſtas, ſi cui concedenda eſt, ſupremo tantùm Pontifici competere queat. Quare concludendum eſt, prædictos Chorepiſcopos verè charactere Epiſcopali fuiſſe inſignitos.

Dices, in Concilio Nicæno cap. 8. cautum eſſe ne in vna ciuitate ſint duo Epiſcopi: hoc autem decretum non erat ignotum Patribus Concilij Antiocheni: quò fit vt Chorepiſcopi illi de quibus agunt non fuerint veri Epiſcopi.

Reſpondeo, Concilium Nicænum intelligendum eſſe de duobus Epiſcopis pari dignitate præditis, quorum vnus ab alio non pendeat quoad iuriſdictionem. Chorepiſcopi autem quorum meminit Synodus Antiochena, erant veluti vicarij Epiſcoporum, inſtituti vt ſacramenta in vicis & pagis adminiſtrarent, & populum inſtruerent; quique non poſſent citra facultatem Epiſcopi ciuitatis, Presbyteratum, & Diaconatum conferre.

Tertiò, ſatis certum videtur, ex commiſſione

Supremi Pontificis poſſe Sacerdotem non Epiſcopum, Diaconatum, & Subdiaconatum conferre propter priuilegium aliquod ab Innocent. VIII. anno 1489. collatum Abbati Ciſtercienſi, & aliis quatuor primis Abbatibus eiuſdem ordinis; vt poſſet prior omnes Ordinis ſui Monachos, reliqui verò tantùm ſibi ſubditos ad dictos ordines promouere. Cuius priuilegij tenorem refert Rodericus tomo 1. bullarum Apoſtolicarum, vbi de bullis ab Innocent. 8. editis in fauorem regularium.

Sunt qui dicunt hoc priuilegium non emanaſſe à ſummo Pontifice, quia non conſtat prædictos Abbates eo vnquam vſos fuiſſe.

Verum oppoſitum colligitur ex Roderico quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 18. art. 3. vbi teſtatur ſe accepiſſe à Patribus ordinis Ciſtercienſis, Abbates præfati monaſterij, alioſque ſupra memoratos, prædicto priuilegio vſos eſſe. Quod euidens ſignum eſt hoc priuilegium ipſis verè aliquando conceſſum fuiſſe.

Alij cum priuilegium negare non poſſint, dicunt ſummum Pontificem non potuiſſe illud concedere dictis Abbatibus; atque adeo id nullius fuiſſe roboris.

Sed cum res de qua agitur ſit magni momenti, qui dicunt Supremum Pontificem in ea erraſſe, profecto non exiguam, meo iudicio, inferunt iniuriam Sedi Apoſtolicæ. Aliàs pari libertate dici poſſet, varios Pontifices erraſſe quando ſimplici Sacerdoti dederunt facultatem adminiſtrandi ſacramentum Confirmationis, cuius miniſter ordinarius eſt Epiſco-

pus non minùs quam Ordinis, & ita Romanæ Sedis authoritas paulatim labefactabitur, & penitus corruet.

Denique ſunt alij qui cum videant negari non poſſe quin Ciſtercienſibus priuilegium ſpectans ad ordinationem Diaconi, & Subdiaconi collatum fuerit, propter varios & magni nominis authores qui illud referunt, & aliàs Summo Pontifici errorem in hac re impingere non audeant, ad nouam priuilegij explicationem confugiunt, dicentes eo non concedi facultatem dictis Abbatibus conferendi ordinem diaconatus, & Subdiaconatus; ſed tantùm, vt in eorum monaſteriis poſſit quilibet Epiſcopus ſuos ſubditos ſacris ordinibus initiare.

At quam frigida, & flaccida ſit hæc bullæ Apoſtolicæ interpretatio, nemo eſt qui non videat. Pontifex enim Abbatem Ciſtercienſem alloqués, hæc ſcribit. *Ac ne Monachi dicti ordinis pro ſuſcipiendis Subdiaconatus, & Diaconatus ordinibus extra clauſtrum hinc inde diſcurrere cogantur, tibi, & ſucceſſoribus tuis, vt quibuſcunque dicti Ordinis Monachis, alijs verò quatuor Abbatibus præfatis, ac eorũ ſucceſſoribus, vt ſuorum monaſteriorum Religioſis quos ad id idoneos repereritis, Subdiaconatus, & Diaconatus órdines liceat ritè conferre*, &c. Ex quibus verbis luce meridiana clarius eſt, ipſis Abbatibus dari facultatem conferendi prædictos ordines; Ciſtercienſi quidem totius ordinis Monachis, reliquis verò non niſi illis qui in eorũ monaſterio degunt.

Cum igitur negari non poſſit priuilegium illud de quo agimus, Ciſtercienſibus de facto fuiſſe conceſſum, vt certò colligitur tum ex illorum

vſu, tum ex variis antiquis codicibus qui tenorem bullæ referunt, quibus iure fides denegari non poteſt: concludendum eſt illud priuilegium à ſummo Pontifice concedi potuiſſe, ac quod inde fit, Diaconatum, & Subdiaconatum ex commiſſione Sedis Apoſtolicæ conferri poſſe à Sacerdote qui non eſt Epiſcopus.

SECTIO II.

De ſubjecto ordinationis

SVMMARIVM.

Ad valorem ordinationis requiritur vt ſuſcipiens ſit vir, iſque baptizatus: non autem vt vſu rationis præditus ſit. Quanquam hoc poſterius neceſſarium eſt ad legitimam ordinationem, atque etiam vt accedens ad ordines nulla irregularitate ſit ligatus.

EX dictis de ſacramentis in genere conſtat, aliquid eſſe poſſe neceſſarium, vel neceſſitate ſacramenti, vel neceſſitate præcepti. Illud dicitur neceſſarium priori modo, quod requiritur ad valorem ſacramenti, ita vt ſi id deſit, ſacramentum irritum ſit, & iterari debeat. Poſteriori verò, quod non eſt quidem neceſſarium ad valorem ſacramenti, ſed ad legitimum illius vſum. Hic ergo videndum eſt quænam conditiones neceſſariæ ſint in eo qui ordines ſuſcipit, tum vt va-

lidè eos ſuſcipiat, tum etiam vt legitimè, & ſine peccato.

Prima aſſertio. *Ad valorem ordinationis neceſſe eſt vt qui ordines ſuſcipit ſit vir, non autem fœmina.* Ratio huius aſſertionis præcipua ſumitur ex voluntate Chriſti, qui dum in cœna Apoſtolis dedit poteſtatem conſecrandi; item quando poſt reſurrectionem inſufflauit in eos & dixit, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis*, &c. nullam mulierem ordinauit, nequidem ſuam matrem ſanctiſſimam, quæ fœminarum omnium erat digniſſima, ſed ſolos viros: quod certo argumento eſt ſexum fœmineum ex iure diuino eſſe ordinationis incapacem.

Congruentia verò huius inſtitutionis multiplex aſſignari poteſt. Imprimis enim per ordinationem confertur gradus aliquis præeminentiæ ſupra alios. Deinde, ordines, tum ad alia pleraque officia, tum ad docendum ſunt inſtituti. Rursùs qui ordinem aliquem etiam infimum ſuſcipit, idoneus fit vt poſſit eſſe Epiſcopus, ac proinde Eccleſiæ Sponſus Chriſtum repreſentans. Denique cum tonſura ſit Clericorum inſigne, qui ordinibus initiatur, tonderi debet.

Ex hoc autem quadruplici capite manifeſtum fit ſexum fœmineum non eſſe idoneum ad ordines ſuſcipiendos: tum quia fœminæ ex lege naturali, de qua Geneſ. 3. ſubditæ ſunt viris: tum quia Paulus 1. Timoth. 2. *Mulier* (inquit) *in ſilentio diſcat cum omni ſubiectione, docere autem mulieri non permitto*: tum quia fœmina congruè dici non poteſt Sponſus Eccleſiæ qui vices Chriſti gerat, illumque repræſentet: tum denique quia ex Apo-

ſtolo 1. Corinth. 11. turpe eſt mulieri tonderi, aut decaluari.

Dices primò, poteſtatem ſeu characterem qui per ordinationem confertur, non eſſe in corpore, ſed in anima in qua nulla eſt ſexuum diuerſitas; ac proinde fœminas non ſecus ac viros aptas eſſe ad ordines ſuſcipiendos.

Reſpondeo, inter animas quidem nullam eſſe ſexuum diuerſitatem, ſed tamen ex anima & corpore fœmineo conſtitui fœminam, ſeu perſonam quam congruum non eſt, maximè in rebus ſpiritualibus cuiuſmodi ſunt ordines, præeſſe. Cum ergo qui ad ordines promouetur conſtituatur in gradu aliquo ſuperioritatis, & prælationis, ſexus fœmineus eorum ſuſceptioni non eſt idoneus.

Dices ſecundò, in Concilio Laodiceno cap. 11. Et in diſt. 32. cap. *Mulieres*, mentionem fieri quarumdam fœminarum quæ Presbyteræ vocabantur. Et 27. quæſt. 1. cap. *Diaconiſſam*, refertur decretum Concilij Calcedonenſis quo ſtatuitur Diaconiſſam non debere ordinari ante annos quadraginta.

Reſpondeo, Presbyteras locis citatis vocari viduas ſeniores quæ, alijs ratione ætatis, præerant, vnde & præſidentes apellantur. Quanquam negandum non eſt in Concilijs frequẽter eas fœminas Presbyteras appellari, quarum mariti ex earũ conſenſu ad Sacerdotium euecti erant, quæq; caſtitatem ſeruare tenebantur. Quo ſenſu intelligẽdus eſt canon ille 21. Concilij Antiſiodorenſis, *Non licet Presbytero, in vno lecto poſt acceptam benedictionem cum Presbytera ſua dormire.* Et id quod

legitur in Concilio Romano 1.cap.1.*Si quis Preſbyteram duxerit in coniugium,anathema ſit.*

Eodem modo ſumitur frequenter Diaconiſſa, vel Diacona pro ea fœmina cuius vir ad Diaconatum promotus erat, quæque ex pacto cum illo inito, tenebatur caſtitatem ſeruare, neque poterat ipſo viuente alteri, coniugio copulari. Vnde cap.2.Concilij Romani iam citati hoc præſcribitur.*Si quis Diaconam in cõiugium duxerit,anathema ſit.* Et in alio Concilio Romano habito ſub Zacharia Pontifice anno 743.ſtatuitur, *Vt Presbyteram, Diaconam, Nonnam,aut Monacham, vel etiam ſpiritualem commatrem,nullus ſibi præſumat,nefario coniugiò copulare.*

In Concilio autem Chalcedonenſi citato,Diaconiſſa ſumitur pro fœmina, quæ deputabatur ad aliquod miniſterium quodámodo ſacrum in Eccleſia exercendum, nimirum vt Presbytero, vel Epiſcopo,mulieres baptizanti,inſeruiret, ne opus eſſet vt viri,earum corpora denudarent, vel tangerent:vt viduarum pauperum curam gereret;vt fores per quas fœminæ in Eccleſiam ingrediebantur, cuſtodiret; vt mulieres quæ Epiſcopum adibant, comitaretur,&c.

Porro eiuſmodi deputatio fiebat per benedictionem aliquam,non autẽ per veram ordinationem, & conſecrationem,vt colligitur ex Concil. Nicæno 1. can. 19. vbi dicitur, Diaconiſſas non habere manus impoſitionem, & ideo modis omnibus inter Laicas deputari;item ex Aurelian. 2. & ex aliis.Quare dum prædicta deputatio à nonnullis Conciliis ordinatio appellatur, valdè larga, & impropria eſt locutio.

Secunda aſſertio. *In eo qui ſuſcipit ordines ſiue maiores, ſiue minores, non requiritur vſus rationis ex neceſſitate ſacramenti.* Eſt communis contra Durandum, & Petrum Soto, qui exiſtimant infantes ante vſum rationis nullum ordinem validè poſſe ſuſcipere.

Probatur autem primo ex can. *In veteri lege,* diſt.77. vbi ita habetur, ex Concil. Tolet. 4.cap. 19. *In veteri lege ab anno vigeſimo quinto, Leuitæ in tabernaculo ſeruire mandantur, cuius authoritatem in canonibus, & ſancti Patres ſecuti ſunt. Nos & diuinæ legis & Conciliorum præcepti immemores, infantes, & pueros, Leuitas,* id eſt Diaconos, *facimus ante legitimam ætatē, ante experientiam vitæ: ideoque ne vlterius fiat à nobis, & diuina lege, & canonicis admonemur ſententijs, vt viginti quinque annis ætatis, Leuitæ conſecrentur, & à triginta Presbyteri ordinentur.* His verbis Concilium reprehendit eorum morem, qui Diaconos ante rationis vſum ordinabant, & prohibet ne vlterius hoc fiat, factum tamen non irritat.

Idem oſtenditur ex cap. vnico, *De Clerico per ſaltum promoto,* vbi Innocent. 3. perſpicuè indicat ſe approbaturum ordinationem factam ante rationis vſum, ſi de ea certò conſtaret. Iubet enim vt aliquis ordinetur in Diaconum, de quo dubium erat an ante rationis vſum tali ordine fuiſſet initiatus, & rationem reddit Pontifex. *Quia* (inquit) *non intelligitur iteratum, quod factum eſſe neſcitur.* Quo loquendi modo innuit ſe approbaturum fuiſſe vt validam, ordinationem illam ante annos diſcretionis, ſeu rationis peractam, ſi de ea ſufficiens teſtimonium extaſſet.

Ratio etiam prædictæ aſſertioni ſuffragatur. Nam quædam ſunt ſacramenta quæ actus ſuſcipientis neceſſariò requirunt ex neceſſitate ſacramenti, qualia ſunt pœnitentia, & matrimonium; in ea enim requiritur confeſſio, & dolor peccatorum; in iſto conſenſus contrahentium verbis, aut aliquo alio ſigno externo expreſſus. Et hæc ſacramenta vt liquet, non poſſunt validè conferri ijs qui rationis vſum nondum habent. At verò ſunt alia quædam ſacramenta quæ, præter gratiam quam conferunt, notam aliquam ſpiritualem quæ character appellatur, in anima imprimunt: Et hæc vt validè ſuſcipiantur, actum aliquem rationis in ſuſcipiente non exigunt. Nimirum illud eſt diſcrimen inter virtutes acquiſitas, & ſupernaturales, quod acquiſitæ generantur per actus, adeoque illos præſupponunt vt priores; ſupernaturales verò quia diuinitùs infundũtur, non ſupponunt actus quibus producantur, ſed potius dantur ante actum, vt ſcilicet eorum vi, homo ſupernaturaliter operari poſſit. Quia igitur non repugnat id quod natura prius eſt, eſſe ſine poſteriori, nullum eſt inconueniens aſſerere pueros ante exercitium rationis eſſe capaces characteris, qui per validam ordinationem infunditur, ſicut ſunt capaces gratiæ habitualis, & virtutum quæ Theologicæ appellantur.

Id ipſum hac altera ratione ſuadetur. Nam infantes ante vſum rationis ſunt capaces baptiſmi, & confirmationis, quę duo ſacramenta characterem imprimunt, vt alias probatum eſt: imo etiam ſacramenti Euchariſtiæ, quod olim infantibus poſt baptiſmum, & confirmationem conferri

ſolebat, vt colligitur ex Gennadio diſp. 6. ſect. 3. huius partis citato. Quo ergo fundamento negari poteſt, ſacramentum ordinis iiſdem infantibus validè adminiſtrari poſſe?

Dices, ideò id meritò negari, quia votum continentiæ ordinibus eſt annexum, non poteſt autem aliquis voto obligari niſi conſentiat.

Reſpondeo primò, hinc tantùm ad ſummum concludi eos ordines qui ſacri appellantur, non poſſe infanti validè conferri, quia illi tantùm adiunctam habent legem caſtitatis.

Reſpondeo ſecundò ex cõmuni, eaq; vera ſentẽtia, infantes ante rationis vſum ſacris ordinibus initiatos, non teneri poſtea ſeruare continentiam, ſed ſtatum ſæcularem amplecti poſſe, & matrimonio coniungi; cum ſicut nec Chriſtus, ita nec Eccleſia aliquem non conſentientem, & propria libertate vtentem ad continentiam ſeruandam obligare intendat.

Si autem ita ordinatus adepto rationis vſu ordinem antea ſuſceptum exerceret, ſciens legem caſtitatis illi eſſe coniunctam, aut liberè, & expreſsè acceptaret obligationem ſeruandæ continentiæ ordini à ſe ſuſcepto annexam: teneretur ille caſtitatem ſeruare, neque ad nuptias conuolare poſſet. Quod ſi eiuſmodi obligationem ſubire recuſaret, ab vſu ordinum eſſet arcendus; maximè verò ſi contraheret matrimonium.

Vbi obſerua hanc aſſertionem intelligendá eſſe de omnibus ordinibus, etiam Epiſcopatu quãtum ad characterem, & poteſtatem quam vocant ordinis, licet non quantum ad iuriſdictionem, & curá animarum: hæc enim ſuſcipi non poteſt ſine vſu

rationis. Et inde ſoluitur quod nonnulli opponūt, Epiſcopum eſſe ſponſum Eccleſiæ, matrimonium autem nullum eſſe ſine contrahentium conſenſu; dicimus enim eſſe ſponſum ratione iuriſdictionis, ad quam, rationis vſum requiri, vltrò fatemur.

Tertia aſſertio. *Ad primam tonſuram, & ordines minores expectandus eſt ex congruentia, & honeſtate vſus rationis, ad maiores vero etiam ex præcepto, ita vt ſi quis Epiſcopus infantem nondum ratione vtentem Subdiaconatu, aut Diaconatu, aut Presbyteratu initiet, peccet mortaliter contra præceptum Eccleſiæ.*

Prior pars ſufficienter probatur ex Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. de Reform. vbi decernitur prima tonſura non initiandos qui Confirmationem non ſuſceperint: congruum eſt autem Confirmationem non dare ante vſum rationis, vt ex communi ſententia aduertimus ſecunda hac parte diſp. 6. ſect. 3. Ergo idem de prima tonſura, ac proinde de minoribus ordinibus affirmandum eſt.

Deinde quod ſpectat ad minores ordines, idem Concilium cap. 5. ſequenti, monet vt qui ad eos ſunt promouendi, bonum habeant à Parocho, & à magiſtro ſcholæ in qua educantur, teſtimonium. Et cap. 11. vt ſaltem Latinam linguam intelligāt, ex quibus verbis colligitur eos qui ſunt minonoribus ordinibus initiandi, rationis vſu prædictos eſſe debere, non quidem ex præcepto Eccleſiæ, ſi quidem verba allata nihil ſtrictè præcipiunt, ſed ſaltem ex congruitate, & honeſtate quia incongruum, & inhoneſtum videtur aliquem ad officia Eccleſiaſtica deſtinare

(quod fit per collationem ordinum) antequam rationis vſu potiatur.

Poſterior pars colligitur ex 1. quæſt. 1. cap. *Pueri*, vbi Gregorius à Gratiano relatus, *Pueri* (inquit) *ad ſacros ordines nullatenus admittantur, ne tantò periculoſiùs cadant, quantò citiùs conſcendere ad altiora feſtinant.* Porro ſi pueri ad ſacros ordines nullatenus admitti debent, multo minùs infantes nondum ratione præditi.

Suadetur etiam ex eo quod pro ſacris ordinibus ſuſcipiendis certa ætas fuit à Pontificibus, & Conciliis aſſignata; quamuis in illa pro temporum varietate reperiatur quędam diuerſitas. Nam diſt. 77. cap. *Subdiaconus*, prohibetur ne quis ad Subdiaconatum promoueatur antè vigeſimum annum, & ibidem cap. *Placuit*, cap. *Epiſcopus*, cap. *In veteri lege*, ſtatuitur vt Diaconi non ordinentur ante viginti quinque annos ætatis. Et diſt. 78. cap. *Si quis*, cap. *Nemo*, & cap. *Presbyter*, cautum eſt ne quis ordinetur Presbyter, qui trigeſimum annum non attigerit.

Hæc tempora à Poſterioribus Pontificibus fuere immutata. Tandem verò Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 12. de Reformat. hæc ſtatuit. *Nullus in poſterum ad Subdiaconatus ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimum tertium, ad Presbyteratus ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueatur.* Quæ verba de anno incœpto intelligenda ſunt, vt conſtat ex declarationibus & remiſſionibus illius capitis.

Ratio autem cur Eccleſia prohibet ne quis ordines ſacros ſuſcipiat ante vſum rationis, ea eſt, quia ex illius præcepto eiuſmodi ordinibus lex continentiæ

continentiæ eſt annexa: nullus autem præcepto aliquo obligari poteſt ante vſum rationis, quare qui infantem nondum rationis luce vtentem Subdiaconum, vel Diaconum, vel Presbyterum ordinat, facit contra inſtitutionem, & intentionem Eccleſiæ; atque adeo grauiter peccat.

Quo loco aduerte Epiſcopum non poſſe diſpenſare quoad prędictam ætatem, quare ſi antè illam ordinetur quis, licet verè ordinem ſuſcipiat, ab officio tamen illius ſuſpenditur, & ſi ordinem ſuſceptum ſolemniter exerceat, fit irregularis per quandam Extrauag. Pij II. quæ incipit, *Cum ex ſacrorum ordinum collatione*, &c. quam affert Quaranta in ſumma bullarij verbo, *Ordo*, quæque confirmata fuit à Paulo 5. in regulis Cancellariæ Apoſtolicæ, relatis ab eodem Quaranta in prædicta ſumma.

Quarta aſſertio. *De neceſſitate ſacramenti ordinis eſt, vt illud ſuſcipiens, ſit baptizatus.* Eſt communis omnium, & probatur ex tit. *De Presbytero non baptizato*, cap. 1. his verbis. *Si quis Presbyter ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.*

Et ex cap. 3. eiuſdem tit. vbi refertur quod Innocent. 3. quendam baptizari curauit, qui poſtquam ad Presbyteratum promotus fuit, deprehendit ſe non eſſe baptizatum, ſecundùm formam Euangelij. Quia verò non planè conſtabat, an ordinatio præcedens eſſet valida, aliis in partem negantem, aliis in affirmantem propendentibus: Pontifex re diligentiùs examinata, mandauit vt qui ante baptiſmum promotus fuerat ad Sacerdotium, iterum omnibus ordinibus, ac pro-

inde ipſo Sacerdotio initiaretur.

Ratio autem generalis ibi aſſignatur, quia vt non ſemel diximus, baptiſmus eſt ianua, & fundamentum aliorum omnium ſacramentorum: quare ſicut domus conſtrui non poteſt vbi non eſt fundamentum, ita nec ordo, aut quoduis aliud ſacramentnm validè ſuſcipi, ab eo qui non eſt baptizatus. Et ea ratio eſt cur vulgò authores dicant, characterem ordinis ſupponere characterem baptiſmi.

Sciſcitaberis fortè, an vt quis legitimè ordinetur, neceſſe ſit vt ſacramento Confirmationis ſit munitus. Reſpondeo nos huic ſatisfeciſſe difficultati diſput. 6. ſect. 4. huius partis, quem locum, ſi lubet, conſule.

Quinta aſſertio. *Ad valorem ordinationis neceſſarius eſt conſenſus in ſuſcipiente adulto, ita vt ſi quis abſolutè inuitus ordinetur, irrita ſit illius ordinatio.* Hæc etiam eſt communis omnium, & ſufficienter intelligitur ex dictis de ſacramentis in genere, vbi oſtendimus ad valorem ſacramenti, neceſſariam eſſe intentionem ſuſcipientis.

Dixi inualidam eſſe ordinationem, ſi quis abſolutè inuitus ordinetur, qualis eſt ille qui quantumuis renitens, vi ad Epiſcopum trahitur, & ad ordines promouetur. Si verò metu compellatur ad ordines ſuſcipiendos ita vt ſit tantùm inuitus ſecundum quid, abſolutè verò ordinari velit, tunc rata, & valida cenſeri debet illius ordinatio ex dictis 1. parte huius tractatus diſput. 7. ſect. 1.

Sed hic dubium occurrit, an ille qui me-

tu ad ſacros Ordines promouetur, teneatur votum continentiæ illis adiunctum ſeruare. In qua re illud certum videtur, ſi metus non fuerit ex eorum genere qui, vt Theologi vulgò loquuntur, cadere ſolent in virum conſtantem, ordinatum teneri ad caſtitatem ſeruandam vt monet Soto in 4. diſt. 25. quæſt. 1. art. 2. §. *Hinc autem emergit.*

Quod ſi metus ordinato incuſſus, in virum conſtantem cadat, dubitatur an ille ab obligatione caſtitatis ſeruandæ, liber euadat. Circa quam dubitationem, triplex eſt opinandi modus; nonnulli enim abſolutè affirmant talem in foro conſcientiæ teneri ad continentiam, quamuis Eccleſia tale votum irritet, quia præſumit nullum adfuiſſe conſenſum. Alij dicunt votum prædictum non tenere, etiam coram Deo. Alij ſub diſtinctione loquuntur, putant enim eos qui modo prædicto ordinantur, voto ligari ſi non ſint coniugati; ſecus verò ſi ante ordinationem vxorem duxerint.

Verùm, hæc tertia opinio non ſatis videtur ſecum ſubſiſtere; nam ſi non coniugatus voto conſtrictus eſt, neque poteſt matrimonium contrahere, profectò qui matrimonium contraxit, non poteſt vxore vti; cum vterque eodem modo ſit ordinatus, & conſequenter, vterque eandem obligationem ſeruandæ caſtitatis contraxerit.

Primus etiã dicendi modus non probatur, quia ſi ille qui ex metu graui, & iniurioſo ordines

ſuſcipit, tenetur continentiam ſeruare, ea obligatio oritur ex voto, quod implicitè dicitur adiunctum eſſe ordinationi: cum autem eiuſmodi votum ſit per iniuriam extortum, veriſimile eſt illud à Deo non acceptari: quare cum ſine Dei acceptatione votū non ſit ratum, neque habeat vim obligandi, ſequitur eum qui graui metu iniuſtè compellitur ad ſuſceptionem ordinum, non obligari ad caſtitatem ſeruandam, vt ſtatuit ſecunda ſententia.

Sexta aſſertio. *Irregularis non poteſt legitimè ordines ſuſcipere.* Ita omnes. Quia ſcilicet irregularitas eſt impedimentum iure humano Eccleſiaſtico introductum, quo tam promotio ad ordines Eccleſiaſticos, quam eorum vſus per ſe, & directè impeditur.

Porro quia diſputatio de irregularitate, ad alium locum pertinet, hîc breuiter obſeruandum eſt varias eſſe ſpecies irregularitatis, quæ omnes ad duo ferè capita iuxta communiorem diuiſionem reuocantur: aliæ enim dicuntur irregularitates ex defectu, quæ ſcilicet ex aliquo defectu ſiue corporis, ſiue animæ, ſiue ætatis, ſiue natalium, &c. ſine peccato tamen, vt plurimum, proueniunt: aliæ vocantur irregularitates ex delicto, quæ nimirum ſine peccato non contrahuntur.

Quod ſpectat ad irregularitates prioris generis, eæ ad nouem ſpecies reduci poſſunt. Prima eſt quæ oritur ex defectu ſignificationis, ſeu ſacramenti, quam omnes eam eſſe dicunt quæ contrahitur propter bigamiam: ſiquidem bigamus, ſeu qui duas habuit vxores ſiue verè, ſiue interpretatiuè, ſiue ſimilitudinariè, non poteſt

rectè repræſentare matrimonium ſpirituale, & myſticum, quod inter Chriſtum & Eccleſiam, vt inter vnum ſponſum, & vnam ſponſam intercedit.

Secunda ſpecies irregularitatis eſt illa quæ oritur ex defectu corporis, ſiue ille defectus talis ſit vt nimiam deformitatem ſecum ferat, vt ſi quis careret naſo, aut ipſi oculus extractus eſſet. Siue impediat executionem ordinis ab debilitatem, vt ſi quis tremulis manibus non poſſet contrectare calicem abſque periculo effuſionis. Siue denique ſcandalum, & abominationem pariat, vt lepra, morbus epilecticus, &c.

Tertia irregularitas, eſt ex defectu natalium, quando ſcilicet aliquis natus eſt ex illicito concubitu, neque per ſubſequens matrimonium factus eſt legitimus. Si enim quis naſcatur ex ſoluto, & ſoluta, qui poſtea matrimonium contrahant, ille cenſetur filius legitimus, neque hanc irregularitatem contrahit.

Quarta irregularitas cōtrahitur ex defectu originis, ſeu libertatis: ſeruus enim cum nō ſit ſui iuris, nec Dominus ſuarum operationū, cenſetur inhabilis ad ſacram ordinationem, qua quis officijs Eccleſiaſticis mancipatur, ſaltem quandiù ſeruitus durat, aut Dominus non conſentit ſiue expreſsè, ſiue tacitè, vt ordinetur.

Quinta irregularitatis ſpecies oritur ex defectu liberationis, vt nonnulli loquuntur: ea autem ligantur qui tenentur ex officio actiones politicas, & publicas exercere; quales ſunt Aduocati, Iudices, Notarij, & alij eius generis: item ij qui ſunt obligati ad ratiocinia, cuiuſmodi ſunt

Curatores, Tutores, & ſimiles adminiſtratores bonorum alienorum.

Sexta irregularitas dicitur ex infamia, ſeu ex defectu bonæ famæ, quæ tunc habet locum quando committitur delictum publicum, quod apud graues & honeſtos viros cenſetur infame, vel cui à iure impoſita eſt pœna infamiæ; quod variis modis fieri ſolet. His adde, eos eſſe irregulares qui artem aliquam vilem, & ignominioſam profitentur, quales ſunt hiſtriones, macellarij, tabernarij, &c. Et quia interdum hoc fit ſine peccato, ideo hæc ſpecies irregularitatis ad eas reduci poteſt, quæ dicuntur ex defectu.

Septima irregularitas, eſt ex defectu ætatis præſcriptæ ad Ordines ſuſcipiendos, quæ tollitur quando homo ad legitimam ætatem peruenit, neque ad hoc opus eſt vlla diſpenſatione. Requiritur autem ad primam tonſuram ætas ſeptem annorum: at verò Ordines minores poſt ſeptennium conferri poſſunt, excepto Acolitatu qui non niſi anno duodecimo completo adminiſtrari debet. Quod ſpectat ad tres Ordines majores, ætatem ad illos ex Concil. Trid. requiſitam, ſuprà recenſuimus. Reſtat tantùm Epiſcopatus ad quem ſuſcipiendum requiritur ex iure communi, ætas triginta annorum completa.

Octaua irregularitas dicitur ex defectu animæ, & comprehendit, primò energumenos, ſeu à dæmone etiam ſemel poſſeſſos: item furioſos ad tempus, & eos qui tantùm ſemel inciderunt in amentiam: lunaticos, ſeu qui lucida habent interualla, &c. Secundò complectitur Neophitos, ſeu illos qui recens conuerſi ſunt ad fidem;

ſiue antea Iudæorum, ſiue Turcarum, ſiue Lutheranorum, aut ſimilium hæreticorum ſectæ addicti fuerint. Tertiò, homines illiteratos, ſeu qui carent ſcientia neceſſaria ex præſcripto Eccleſiæ, ad ordines ſuſcipiendos.

Nona irregularitas dicitur ex defectu lenitatis, quæ tunc cõtingit quando aliquis iuſtè, & ex publica authoritate, alium actu occidit, vel mutilat, membrum aliquod amputando, v. c. oculum, pedem, manum, vel aliquã aliam partem corporis quæ ſit inſtrumentum proximum, & integrum alicuius actionis. Et hæc de irregularitatibus prioris generis, quæ dicuntur ex defectu.

Quod attinet ad eas quæ dicuntur ex delicto, eæ etiam ſunt variæ, & multiplices. Prima, illa cenſetur quæ prouenit ex homicidio voluntario, vel ex mutilatione membri iniuſta, ad quam reducitur illa qua ij ligantur qui conſulunt homicidium, ſi mors ex tali conſilio ſequatur: item qui homicidio cooperantur.

Secunda eſt quæ oritur ex homicidio caſuali indirectè voluntario, & culpabili. Dicitur autem homicidium, indirectè voluntarium, quando non adhibetur debita diligentia, ne homicidium, ex actione quę fit, ſequatur. Cæterùm ſi homicidium ſit omnino inuoluntarium, non incurritur irregularitas.

Tertia eſt quæ pronenit ex homicidio neceſſario, (ſeu quod non fit ſponte, ſed ex cauſa, & neceſſitate iuſtæ defenſionis) ſi moderamen inculpatæ tutelæ non intercedat, vt contingit ſi quis fuga ſaluti ſuæ conſulere poſſit ſine dedecore, vel infamia, nec tamen fugiat, ſed

inuaſorem occidat. Quod ſi prædictum moderamen interueniat, nulla incurritur irregularitas.

Quarta irregularitatis ſpecies oritur ex delicto circa adminiſtrationem, aut ſuſceptionem baptiſmi, quando ſcilicet quis denuò baptizat eum quem ſit anteà fuiſſe baptizatum; aut quando ille qui baptizatus eſt, neque ignorantia inuincibili, & inculpabili facti, aut iuris laborat, baptiſmum ſecundò ſuſcipit.

Quinta prouenit ex delicto circa ſacramentum ordinis; ſi quis verbi cauſa, furtiuè ordines ſuſcipiat, aut ſolemniter miniſtret in ordine quem non habet, aut ſit per ſaltum ad aliquem ordinem promotus, exempli gratia ad Diaconatum prætermiſſo Subdiaconatu, & in ordine ſic ſuſcepto, vel in eo quem omiſit, miniſtret.

Sexta oritur ex delicto violationis alicuius cenſuræ Eccleſiaſticæ, vt ſi Clericus ita exercet actum alicuius ordinis, vt tali exercitio dicatur violare cenſuram qua ligatur, nimirum maiorem excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum; niſi ex neceſſitate, ignorantia, obliuione, aut alia iuſta cauſa excuſetur.

Septima irregularitas illa eſt quæ contrahitur ex delicto hæreſis, qua ligantur hæretici, Apoſtatæ à fide, eorumque fautores, etſi ſint occulti dummodo illorum hæreſis ſigno aliquo externo ſit manifeſtata. Extenditur autem hæc irregularitas etiam ad filios hæreticorum vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, per maternam verò ſiſtitur in prima, quod intellige de filiis eorum hæreticorum qui ante mortem non ſunt conuerſi ad fidem. Sed hæc de irregu-

laritate pro preſenti inſtituto ſatis, fuſior quippe & accuratior illius tractatio ad alium locum pertinet.

SECTIO III.

De effectibus qui ex inſtitutione diuina ordinationem ſequuntur.

SVMMARIVM.

In omnibus ordinationibus confertur gratia ſimul cum charactere, niſi obſtet peccatum; in quo caſu ſolus character infunditur, poſtea verò recedente fictione, etiam gratia homini rectè diſpoſito tribuitur.

SAcramentum ordinis hoc habet commune cum ſacramentis baptiſmi, & Confirmationis, quod duos producat effectus, gratiam nimirum & characterem, vt ſatis intelligitur ex dictis, vbi de ſacramentis in genere.

Quod etiam breuiter ea ratione confirmatur. Quia ſicut per baptiſmum datur poteſtas ſuſcipiendi alia ſacramenta, ita per ordinationem confertur facultas, ea adminiſtrandi. Sicut ergo æquum eſt vt per baptiſmum detur gratia ad ritè, & ſanctè ſuſcipienda alia ſacramenta; ita congruum videtur vt per ordinationem tribuatur gratia neceſſaria ad ea dignè adminiſtranda. Tanta enim eſt dignitas, & præſtantia ſacramētorum, vt ea tam à ſuſcipientibus, quam à conferentibus

dignè,& ſanctè tractari debeant.

Rurſus, ſicut in baptiſmo homo conſecratur familiæ Chriſti,& ea conſecratione in perpetuum duratura, recipit characterem indelebilem; ita in ordinatione conſecratur, miniſterio ſacro exercendo in familiis, ſeu Eccleſia Chriſti, & ſimul recipit poteſtatem, ſeu characterem ſpiritualem, & indelebilem ad tale munus ritè, & ex officio obeundum.

Vnde Auguſtinus lib. 2. contra Epiſt. Parmen. cap. 17. agens de ſacramentis baptiſmi, & ordinis, *Vtrumque* (inquit) *ſacramentum eſt, & quadam conſecratione, vtrumque homini datur; illud cum baptizatur, iſtud cum ordinatur, ideoque in Catholica Eccleſia vtrumque non licet iterari.*

Et lib. 1. de Baptiſmo cap. 1. *Nam ſicut redeuntes qui prius quam recederent baptizati ſunt non rebaptizantur; ita redeuntes qui prius quam recederent ordinati ſunt, non vtique rurſus ordinantur; ſed aut adminiſtrant quod adminiſtrabant, ſi hoc Eccleſiæ vtilitas poſtulet: aut ſi non adminiſtrant, ſacramentum ordinationis ſuæ tamen gerunt*, &c.

Denique Concil. Tridentin. ſeſſ. 7. can. 9. de Sacramentis in genere, ſic ſtatuit. *Si quis dixerit in tribus ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.*

Et ſeſſ. 23. cap. 4. *Quoniam verò* (inquit) *in ſacramento Ordinis ſicut & in Baptiſmo, &*

Confirmatione character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri poteſt, meritò ſancta Synodus damnat eorum ſententiam qui aſſerunt, Noui Teſtamenti Sacerdotes temporariam tantummodo poteſtatem habere, & ſemel ritè ordinatos iterum Laicos effici poſſe, ſi verbi Dei miniſterium non exerceant. Quibus verbis perſtringuntur hæretici, noſtri temporis, qui exiſtimant temporariam eſſe Sacerdotum, aliorumque miniſtrorum Eccleſiæ poteſtatem, eumque qui hodie eſt Clericus & Sacerdos, cras fieri poſſe Laicum.

Et Can. 4. eiuſdem ſeſſionis. *Si quis dixerit per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere, accipe Spiritum Sanctum; aut per eam non imprimi characterem; vel eum qui Sacerdos ſemel fuit Laicum rurſus fieri poſſe, anathema ſit.* Ex quo loco patet per ordinationem conferri duos effectus prædictos, gratiam nempe & characterem.

Quo loco nonnulla ſcitu digna obſeruanda ſunt. Primò, per omnes ordines tam minores, quam maiores vtrumque effectum produci: cum enim omnes ſint ſacramenta ex communiori, & probabiliori ſententia, & per omnes conferatur poteſtas adminiſtrandi officia Eccleſiaſtica, qua Clericus tanquam ſigno quodam ſpirituali eoque indelebili, à Laicis diſtinguitur, quæque nunquam iteratur, hinc fit vt per omnes ordinationes producatur gratia, & character.

Secundò nota, eodem inſtanti ſimul infundi gratiam & characterem in ordinatione, nimirum

quando ſacramentum applicatione materiæ, & formæ eſſentialis, perficitur. Hoc autem intelligendum eſt quando non interuenit aliquod impedimentum gratiæ, ſi enim ordinatus illi obicem apponat, characterem ſolum recipiet, vt aliàs in ſimili de baptiſmo diximus. An autem recedente peccati fictione, prçterita ordinatio ſuum effectum ſortiatur, in dubium verti poteſt; pro cuius enodatione.

Obſeruandum tertiò, probabiliorem nobis videri eorum ſententiam qui cenſent ordinem fictè ſuſceptum ablata poſtea fictione per legitimam diſpoſitionem, quoad effectum gratiæ reuiuiſcere. Cuius rei ea eſt ratio, quia per ordinationem homo conſtituitur in gradu aliquo, in quo eget ſpecialibus gratiæ auxiliis ad officium ſuum ritè exequendum, quæ per ipſam ordinationem tradi ſolent. At ſi ille qui ordinatus ſine debita diſpoſitione, talibus auxiliis priuatur, ablato poſtea peccati obice non reciperet eiuſmodi gratiam, ſequeretur illum nunquam poſſe ritè, & dignè fungi eo officio ad quod vi ſtatus ſuſcepti eſt deſtinatus, quod paulò durum videtur. Quod autem id ſequatur inde patet, quia ordinatio ſemel validè ſuſcepta iterari non poteſt.

Sed aduerſus id quod ante ſtatuimus, per ordinationem conferri characterem indelebilem, erit qui obijciat, Clericos interdum ob patrata enormia quædam crimina degradari, eiuſmodi autem degradatio nihil aliud eſſe videtur, quam è gradu Clericali dejectio, ſeu ordinis ablatio.

Reſpondeo, degradationem eſſe pœnam Eccleſiaſticam qua Clerici priuantur functionibus

omnibus Eccleſiaſticis, & priuilegio Clericali, non autem charactere per ordinationem collato; cuius ſignum eſt quia ordinatio facta ab Epiſcopo degradato valida cenſetur: item conſecratio Euchariſtiæ facta à Sacerdote degradato.

Degradatus etiam non liberatur ab iis oneribus quæ ex vſu Eccleſiæ characterem ordinis ſequuntur, cuiuſmodi ſunt in ſacris ordinibus obligatio ſeruandi caſtitatem, & recitandi horas canonicas, quod aperto indicio eſt per degradationem, ablatum non fuiſſe characterem.

Obijci præterea poteſt illud Gregorij, relatum diſt. 50. cap. 3. *Presbyterum, de quo fraternitas tua latoris præſentium legatione, conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt lapſum aut permanere, aut reuocari poſſe cognoſcas*: quibus verbis patet Presbyterum poſſe à ſuo ordine deijci.

Reſpondeo, Gregorium ibi per ordinem non intelligere characterem ipſum ordinis, ſed honorem, & dignitatem quæ ordinem conſequitur, & miniſterium ad quod homo per ordinationem deputatur, vt ſenſus ſit Presbyterum lapſum, honore, & executione ſui ordinis priuari.

Vnde idem Pontifex relatus cap. 10. eiuſdem diſt. monet Diaconum qui ceciderat, ſacro ordine priuandum eſſe, & ſtatim addit, *Subdiaconi quoque quos ſimiles culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti, inter Laicos communionem accipiant*. Et poſtea, *Saturninum verò Presbyterum vt nunquam ad ſacri ordinis miniſteriũ præſumat accedere, ſcriptis cauere decreuimus*. Ex quibus verbis liquidò conſtat, idem eſſe apud prædictum Pontificem ordine priuari, & ab officio, ſeu ordinis miniſterio & executione ſuſpendi.

SECTIO IV.

De lege cœlibatus quæ annexa eſt ſacris ordinibus.

SVMMARIVM.

Lex continentiæ non eſt adiuncta ex præcepto quatuor minoribus ordinibus, ſed tantùm ijs qui maiores, ſeu ſacri appellantur, idque non ex præcepto diuino, ſed ex præcepto Eccleſiæ.

PRincipiò aduertendum eſt illud certum eſſe apud Theologos, legem continentiæ non eſſe annexam ijs quatuor ordinibus qui minores appellantur, vt perſpicuè colligitur ex varijs ſummorum Pontificum, & Conciliorum authoritatibus relatis à Gratiano diſt. 32.

Gregorius enim ibi citatus cap. 3. *Si qui verò* (inquit) *ſunt Clerici extra ſacros ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſunt, ſortiri vxores debent, & ſtipendia ſua exterius accipere.*

Et Concil. Carthagin. 3. relatum cap. 8. *Lectores* (inquit) *cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.* Licet autem hic tantùm fiat mentio Lectorum, idem de Oſtiarijs, Exorciſtis, & Acolytis dicendum eſt.

Item Leo IX. relatus cap. 14. *Seriatim* (in-

quit) *& apertè proſequemur quid Sancta Romana Eccleſia, in gradibus Clericorum agat. Clericos tantùm, Oſtiarios, Lectores, Exorciſtas, Acolythos ſi extra votum & habitum Monachi, inueniantur, & continentiam profiteri noluerint, vxorem ducere virginem cum benedictione Sacerdotali permittit; non autem viduam, aut repudiatam.* Vide plura diſt. citata.

Hoc poſito quæritur primò, an lex continentiæ ſit annexa ex iure diuino ſacris ordinibus.

Secundò, ſi non ex iure diuino, an ſaltem ex iure Eccleſiaſtico ſit illis adiuncta; quæ difficultates duplici aſſertione reſoluentur.

Prior aſſertio. *Lex continentiæ non eſt adiuncta iure diuino, ſacris ordinibus.* Eſt communis contra Clitouæum, Maiorem, & nonnullos alios. Ratio autem potiſſima eſt, quia nullus extat Scripturæ locus, ex quo perſpicuum ſit dari præceptum diuinum continentiæ ſeruandæ ijs, qui ſacris ordinibus ſunt initiati: quæ enim teſtimonia ab aduerſariis in medium proferuntur, ad ſummum arguunt illud eſſe præceptum Apoſtolicum, quod nos minimè inficiamur, imo idipſum conſtanter aſſeueramus, vt patebit ex ſequenti aſſertione.

Suppetit ad idem ſuadendum alia ratio non exigui momenti. Nam ſi ex iure diuino ſacris ordinibus adiuncta eſſet lex cœlibatus, Eccleſia nulli vnquam conceſſiſſet facultatem vtendi matrimonio poſt ſacros ordines ſuſceptos; hoc autem falſum eſſe conſtat ex Presbyteris Græcorum, qui ex conceſſione ſiue tacita, ſiue expreſſa ſummorum Pontificum, licitè vtuntur

matrimonio ante ſacram ordinationem contracto, vt liquet ex verbis illis Stephani Papæ,relatis diſt. 31. cap.14. *Aliter ſe Orientalium traditio habet Eccleſiarum, aliter huius Sancta Romana Eccleſia: nam earum Sacerdotes, Diaconi, atque Subdiaconi matrimonio copulantur* (id eſt matrimonio ante contracto vtuntur) *iſtius autem Eccleſiæ, vel Occidentalium nullus Sacerdotum,à Subdiacono vſque ad Epiſcopum,licentiam habet coniugium ſortiendi.*

Idem teſtatur Innocent. 3. relatus cap. *Cum olim*,de Clericis coniugatis, vbi mandat Archiepiſcopo Archeruntino vt quendam Cantorem filium Presbyteri Græci ad Epiſcopatum promoueat,niſi aliud obſtet. *Nos igitur*(inquit)*attendentes, quod Orientalis Eccleſia votum continentiæ non admiſit, quoniam Orientales in minoribus ordinibus contrahunt, & in ſuperioribus vtuntur matrimonio iam contracto; mandamus, quatenus niſi pro eo quod inter Latinos Græci huiuſmodi conuerſantur, regionis conſuetudo repugnet, ſi aliud canonicum non obſiſtat, ad confirmationem, & conſecrationem eiuſdem, ſine dubitatione procedas.*

Sed dicit Clitouæus,aliud eſſe vti matrimonio ante ſuſceptionem ſacrorum ordinum contracto, aliud poſt ordinum ſacrorum ſuſceptionem de nouo, matrimonio conjungi; hocque poſterius ex ipſius ſententia prohibitum eſſe ex præcepto diuino, prius verò, in quo tantùm diſpenſatum eſt cum Græcis,ex iure Eccleſiaſtico.

Verùm non multum acuta quod ad rem preſentem ſpectat, eſt hæc diſtinctio. Si enim Deus in ordine ſacro conſtitutis prohibuit matrimonium, ea certè prohibitio facta non eſt ratione ipſius

ipſius matrimonij quod ſacramentum ex ſe ſanctum eſt,& honeſtum, minimèque incompatibile cum ordinibus ſacris; ſed propter matrimonij vſum qui ob ſibi comitem libidinem, quæ à rebus diuinis cogitationem,& animum non parum abducit, non ſatis conſentire videtur cum puriſſimis illis functionibus, quæ miniſtros Eccleſiaſticos decent. Quare ſi lege diuina ſancitum eſſet, ne quis poſt ſacrorum ordinum ſuſceptionem matrimonium iniret, eadem cautum eſſet ne miniſtri Eccleſiæ matrimonio ante contracto vterentur: quod cum minimè factum ſit, ſequitur legem continentiæ neutro ex dictis modis, de iure diuino ſacris ordinibus adiunctam eſſe.

Poſterior aſſertio. *Sacris ordinibus initiati tenentur, ex præcepto Eccleſiæ caſtitatem ſeruare.* Probatur dupliciter, ac imprimis ex variis decretis ſummorum Pontificum, quorum primus ſit Syricius, qui in Epiſt. 1. ad Himerium cap. 7. mira dicit de continentia miniſtrorum Eccleſiæ. Placet textum illius integrum referre. *Plurimos* (inquit) *Sacerdotes Chriſti, atque Leuitas, poſt longa conſecrationis ſuæ tempora, tam de coniugibus proprijs, quam etiam de turpi coïtu ſobolem didicimus procreaſſe,& crimen ſuum hac præſumptione defendere, quia in veteri teſtamento Sacerdotibus, ac miniſtris generandi facultas legitur attributa. Dicat mihi nunc quiſquis ille eſt ſectator libidinum, præceptorque vitiorum, ſi æſtimat quod in lege Moſis, paſſim ſacris ordinibus, à Domino laxata ſunt frana luxuriæ, cur eos quibus committebantur ſancta ſanctorum præmonet dicens, ſancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum, Dominus Deus veſter? Cur etiam procul à ſuis domibus*

anno vicis ſuæ in Templo habitare iuſſi ſunt Sacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum vxoribus poſſent carnale exercere commercium, vt conſcientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrēt. Quibus etiam expleto deſeruitionis ſuæ tempore, vxorius vſus ſolius ſucceſſionis cauſa, fuerat relaxatus, quia non ex alia niſi ex tribu Leui quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti. Vnde & Dominus Ieſus, cum nos ſuo illuſtraſſet aduentu, in Euangelio proteſtatur quia legem venerit implere, non ſoluere; & ideò Eccleſiam, cuius ſponſus eſt ſpecioſus forma, caſtitatis voluit ſplendore radiare, vt in die iudicij, cum rursùs aduenerit, ſine macula & ruga eam poſſit, ſicut per Apoſtolum ſuum inſtituit, reperire. Quarum ſanctionum Sacerdotes omnes atque Leuitæ, inſolubili lege conſtringimur, vt à die ordinationis noſtræ ſobrietati, ac pudicitiæ & corda noſtra mancipemus & corpora.

Et poſt pauca, *Hi verò qui illiciti priuilegij excuſatione nituntur, ac ſibi aſſerunt veteri hoc lege conceſſum, nouerint ſe ab omni Eccleſiaſtico honore, quo indignè vſi ſunt, Apoſtolicæ ſedis authoritate deiectos, nec vnquam poſſe veneranda attrectare myſteria, quibus ſeipſos, dum obſcænis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exempla præſentia cauere nos præmonent in futurum, ſi quilibet Epiſcopus, Presbyter, atque Diaconus (quod non optamus) deinceps fuerit talis inuentus, iam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratum, quia ferro neceſſe eſt exſcindantur vulnera, quæ fomentorum non ſenſerint medicinam.* Ita ille, vt refertur diſt. 82. cap. *Plurimos*, & cap. ſequenti.

In his autem verbis nonnulla ſedulò obſer-

uanda ſunt, primò, à prædicto Pontifice vt criminis reos damnari, Presbyteros illos & Leuitas, ſeu Diaconos qui procreandis liberis contra Eccleſiæ leges indulgebant,& propriis vxoribus vtebantur.

Secundò,Sacerdotes,& Leuitas teneri ex præſcripto legis Eccleſiaſticę ad ſecundam continentiam;verba enim illa,*quarum ſanctionum Sacerdotes omnes atque Leuitæ inſolubili lege conſtringimur*, præceptum quo Eccleſiaſtici prædicti ſtrictè obligantur, præ ſe ferunt.

Tertiò, Syricium non tantùm agere legibus contra Sacerdotes & Leuitas,qui ab vxorum vſu non abſtinebant,ſed etiam grauiſſimis pœnis eos mulctare; quod non faceret niſi lex continentiæ ſub præcepto, Eccleſiaſticis, de quibus agit, impoſita eſſet.

Quartò, illud eſſe diſcrimen inter Sacerdotes veteris & nouæ legis,quod illi non poterant aſſumi ex quacunque tribu, aut familia, ſed ex ſola ſtirpe Aaron, quæ ad hoc ſpecialiter à Deo deputata erat: Sacerdotes verò & Leuitæ Noui Teſtamenti promiſcuè aſſumuntur ex omnibus gentibus, & familiis: quare neceſſe erat ad conſeruationem Sacerdotij, vt veteres illi Sacerdotes interdum operibus coniugalibus vacarent: quod in noſtris minimè requiritur.Et hoc diſcrimen tangitur etiam ab Innocentio infra citando.

Idem Syricius prædictæ Epiſt.cap. 9.ita ſcribit. *Quicunque itaque ſe Eccleſiæ nouit obſequijs à ſua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & Lectorum debet miniſterio ſociari: qui ab acceſſu adoleſ-*

centiæ vſque ad trigeſimum ætatis annum ſi probabiliter vixerit, vna tantum & ea, quam virginem communi per Sacerdotem benedictione perceperit, vxore contentus, Acolytus & Subdiaconus eſſe debebit: poſt quæ ad Diaconij gradum ſi ſe ipſe primitus continentia præeunte dignum probarit, accedat. Vbi ſi vltra quinque annos laudabiliter miniſtrarit, congruè Presbyterium conſequatur. Exinde poſt decennium Epiſcopalem cathedram poterit adipiſci, ſi tamen per hæc tempora, integritas vitæ ac fidei eius fuerit approbata.

Poſt Syricium prodeat in medium Innocentius primus qui vt refertur diſt. 31. cap. 4. *Tenere* (inquit) *debet omnino Eccleſia, vt Sacerdotes, & Leuitæ cum vxoribus ſuis non coëant: quia miniſterij quotidiani neceſſitatibus occupantur. Scriptum eſt enim, ſancti eſtote, quoniam & ego ſum ſanctus, Dominus Deus veſter. Nam ſi priſcis temporibus, de Templo Dei Sacerdotes anno vicis ſuæ non diſcedebant, ſicut de Zacharia legimus, nec domum ſuam omnino tangebant; quibus vtique propter ſobolis ſucceſſionem vxorius vſus fuerat relaxatus: quia ex alia tribu &, præterquam ex ſemine Aaron, ad Sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere. Quantò magis hi Sacerdotes, & Leuitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare debent, quibus vel Sacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt, nec præterit dies qua vel a ſacrificijs diuinis, vel a baptiſmatis officio vacent. Nam ſi beatus Apoſtolus Paulus ad Corinthios ſcripſit dicens, Abſtinete vos ad tempus vt vacetis orationi, & hoc vtique Laicis præcepit: multo magis Sacerdotes, quibus & orandi, & ſacrificandi iuge officium eſt, ſemper debebunt ab euiſmodi conſortio abſti-*

nere. Quod ſi contaminatus fuerit carnali concupiſcentia, quo pudore ſacrificare vſurpabit? Aut qua conſcientia, quoue merito exaudiri ſe poſſe credit, cum dictum ſit, omnia munda mundis, coinquinatis autem & infidelibus nihil mundum? Hactenus Innocentius.

Ex his verbis nonnulla debent colligi, primò Sacerdotes nouæ legis debere perpetuam continentiam ſeruare, quia perpetuò, id eſt ſingulis diebus, ſacrificiis, orationibus, aliiſque officiis diuinis vacare debent: in quo diſtinguntur à Sacerdotibus antiquæ legis, qui ab vſu matrimonij ſe continebant pro ijs dumtaxat diebus quibus in Templo, Deo ſacrificia offerebant, quem morem etiam hodie ipſi Orientales obſeruant.

Secundò colligitur, rationem valdè congruam, cur Sacerdotes in noua lege ab vſu coniugali recedere debeant, peti à puriſſimo illo ſacrificio quod ab ipſis quotidie in altari offertur. Æquum enim eſt vt qui tanto, tamque ſtupendo miniſterio deputantur, amplexus coniugales deuitent, & omnimodam tam corporis, quam animæ puritatem ſectentur.

Hinc Chriſoſtomus lib. 6. de Sacerdotio cap. 4. *Porro* (inquit) *illum ipſum oportet tantò omnibus in rebus ijs præſtare pro quibus intercedit, quantò par eſt vt ſubditos præfectus excellat. Cum autem ille & Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrificiumque illud horrore ac reuerentia pleniſſimum perfecerit, communi omnium Domino manibus aſſiduè pertractato, quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? Quantam autem ab eo integritatem exigemus? Quantam religionem? Conſidera enim quales manus hæc admini-*

ſtrantes eſſe oportet, qualem linguam quæ verba illa effundat, quã denique re non puriorem, ſanctioremue eſſe conueniat animam, quæ tantum illum tamque dignum ſpiritum receperit. Ita ille.

In eandem ſententiam ſic ſcribit Hieronymus in cap. 5. Epiſt. ad Titum. *Si Laicis imperatur vt propter orationem abſtineant ſe ab vxorum coitu, quid de Epiſcopo ſentiendum eſt qui quotidie pro ſuis, populique peccatis, illibatas Deo oblaturus eſt victimas? Relegamus Regum libros, & inueniemus Sacerdotẽ Abimelech de panibus propoſitionis noluiſſe prius dare Dauid, & pueris eius, niſi interrogaret vtrum mundi eſſent pueri à muliere, non vtique aliena, ſed coniuge; & niſi eos audiſſet ab heri & nudius tertius vacaſſe ab opere coniugali, nequaquam panes, quos prius negauerat, cõceſſiſſet. Tantùm intereſt inter propoſitionis panes, & corpus Chriſti, quantùm inter vmbram & corpora, inter imaginem & veritatem, inter exemplaria futurorũ, & ea ipſa quæ per exemplaria præfigurabantur. Quomodo itaque manſuetudo, patientia, ſobrietas, & cætera præcipuè debent eſſe in Epiſcopo, & inter cunctos Laicos eminentia; ſic & caſtitas propria, & vt ita dixerim pudicitia Sacerdotalis, vt non ſolum ab opere ſe immundo abſtineat, ſed etiam à iactu oculi, & cogitationis errore, mens Chriſti corpus confectura, ſit libera.* Hactenus Hieronimus.

Tertiò, colligi poteſt ex dictis alia ratio etiam valdè congrua, qua probatur continentiæ legem Eccleſiæ miniſtris mirum in modum conducere: quia nimirum iugiter orationi inſiſtere debent, quod minimè præſtare poſſent, ſi operibus coniugalibus vacarent, cum illa animum à diuinis rebus abducant, & terrenis immergant.

Quod probè intelligens Hieronymus lib. 1. contra Iouinian. ita ſcribit. *Si Laicus, & quicumque fidelis orare non poteſt niſi careat officio coniugali, Sacerdoti cui ſemper pro populo offerenda ſunt ſacrificia, ſemper orandum eſt, ſi ſemper orandum eſt, ergo ſemper carendum matrimonio.* Ita ille, vt refertur diſt. 31. cap. *Si Laicus.*

Poſt authoritatem Innocētij placet tertio loco ſubiungere verba quædā Leonis Papæ ex cap. 3. Epiſt. 90. deſumpta, & relata à Gratiano diſt. iam citata, cap. 10. Sunt autem eiuſmodi. *Lex continētia eadem eſt altaris miniſtris, quæ Epiſcopis, atque Presbyteris: qui cum eſſent Laici ſiue Lectores, licitè & vxores ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cum ad prædictos peruenerunt gradus, & cæpit eis non licere quod licuit; vnde vt de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quaſi non habeant ſic habere, quo & ſalua ſit charitas & ceſſent opera nuptiarum.*

Circa quæ verba illud notādum eſt, quod cum dicit Leo miniſtros Eccleſiæ nō debere dimittere vxores, ſenſus eſt non debere à cura ſua illas abjicere, quin eis neceſſaria prouideant, vt ita ſit ſalua charitas. Quod enim ab eorum amplexibus abſtinere debeant, hoc ille apertè docet cum ait, *vt ſic habeant vxores quaſi non habeant, & ceſſent opera nuptiarum.*

Hæc autem interpretatio de non abijcienda cura propriæ vxoris, confirmari poteſt ex verbis Leonis IX. ſeu potius Humberti ipſius legati, quæ referuntur cap. 11. diſt. citatæ in hunc modum. *Omnino confitemur non licere Epiſcopo, Presbytero, Diacono, Subdiacono, propriam vxorem cauſa*

religionis abijcere à cura ſua, ſcilicet vt ei victum & veſtitum largiatur, non vt cum illa, ex more carnaliter iaceat. Sic & ſanctos Apoſtolos legimus egiſſe, Beato Paulo Apoſtolo dicente, nunquid non habemus poteſtatem, mulierem ſororem circumducendi, ſicut fratres Domini, & Cephas? Vide, inſipiens, quia non dixit, nunquid non habemus poteſtatem ſororem mulierem amplectendi? Sed circumducendi, ſcilicet vt de mercede prædicationis ſuſtentaretur ab eis, nec tamen foret deinceps inter eos carnale coniugium.

Cæterum, hæc probatio quam adducit Kumbertus ex Paulo eſt parum efficax, quia ex ſententia ſanctorum Patrum Apoſtolus non loquitur loco citato de vxoribus, ſed de pijs mulieribus quæ Apoſtolis miniſtrabant, quas ideo ſorores appellat, non vxores, ſeu coniugatas. Nobis ſatis ſit, probaſſe ex prædicto authore, id quod ante ex Leone magno retulimus, non licere Eccleſiaſticis, vxores quas ante ordines duxerunt, à ſe ita abijcere, vt victum & veſtitum eis iniuſtè denegent. Quo modo etiam interpretandus, eſt can. 5. Apoſtol. qui ita habet. *Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus vxorem ſuam prætextu religionis non abijcito: ſi abijcit, ſegregator à communione; ſi perſeuerat, deponitor.* Sed ad inſtitutum redeamus.

Idem Leo relatus diſt. 32. cap. 1. de continentia miniſtrorum Eccleſiæ, ſic ediſſerit. *Omnium Sacerdotum tam excellens eſt electio, vt hæc quæ in alijs membris Eccleſiæ vacant à culpa, in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra Clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum; ad exhibendam tamen perfecta continentiæ puritatem, nec Subdiaconis qui-*

dem, connubium carnale conceditur, vt & qui habent ſint tanquam non habentes, & qui non habent permaneant ſingulares. Quod ſi in hoc ordine, qui quartus eſt a capite, dignum eſt cuſtodiri, quantò magis in primo, vel in ſecundo, tertioue ſeruandum eſt; ne aut Leuitico miniſterio, aut Presbyterali honore, aut Epiſcopali excellentia quis quam idoneus æſtimetur, qui ſe à voluptate vxoria necdum frænaſſe detegitur. Ita præfatus Pontifex. Ex quibus verbis patet, non ſolum Diaconos, Presbyteros, & Epiſcopos, ſed ipſos etiam Subdiaconos continentiæ lege conſtringi.

Tandem prædictis Pontificibus, addendus eſt Gregorius Magnus qui lib. 4. Dialogorum agit de quodam Vrſino Presbytero, his verbis. *Hic ex tempore ordinationis ſuæ Presbyteram ſuam vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propius accedere numquam ſinebat, eamque ſibi appropinquare nulla occaſione permittens, ab ea ſibi communionem funditus familiaritatis abſciderat.*

Et paucis interpoſitis. *Hic venerabilis vir cum longam vitæ impleſſet ætatem, anno quadrageſimo ordinationis ſuæ, inardeſcente grauiter febre correptus, ad extrema deductus eſt. Sed cum eum Presbytera ſua conſpiceret ſolutis iam membris in morte diſtentum, ſi quod adhuc ei vitale ſpiramen ineſſet, naribus eius appoſita curauit aure dignoſcere. Quod ille ſentiens, cui tenuiſſimus inerat flatus, quantulò nixu valuit vt loqui potuiſſet, inferueſcente ſpiritu collegit vocem, atque erupit dicens, diſcede a me mulier, ad huc igniculus viuit, paleam tolle.* Hactenus Gregorius.

Idem agens de caſtitate Subdiaconorum hæc ſcribit vt refertur diſt. 31. cap. 1. *Ante triennium Subdiaconi omnium Eccleſiarum Siciliæ, prohibiti fue-*

rant, vt more Romanæ Eccleſiæ nullatenus ſuis vxoribus miſcerentur. Quod mihi durum atque incompetens videtur, vt qui vſum eiuſdem continentiæ non inuenit, neque caſtitatem ante promiſit, compellatur à ſua vxore ſeparari: atque per hoc, quod abſit, deterius cadat. Vnde videtur mihi vt à præſenti die Epiſcopis omnibus dicatur, vt nullum Subdiaconum facere præſumant niſi qui ſe victurum caſtè promiſerit; quatenus præterita mala, quæ per propoſitum mentis appetita non ſunt, violenter non exigantur, & futura cautè caueantur. Qui verò poſt eandem prohibitionē quæ ante triennium facta eſt, continenter cum ſuis vxoribus vixerunt, laudandi & remunerandi ſunt, & vt in bono ſuo permaneant, exhortādi. Eos autem qui poſt prohibitionem factam ſe à ſuis vxoribus cōtinere noluerint, ad ſacrum ordinem nolumus promoueri: quia nullus debet ad miniſterium altaris accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Et diſt. 32. cap. 2. hæc ex eodem referuntur. *Multorum relatione comperimus hanc apud nos olim conſuetudinem tenuiſſe, vt Subdiaconi ſuis licitè miſcerentur vxoribus. Quod ne denuo quiſquam præſumeret, à ſeruo Dei ſedis noſtræ Diacono ex authoritate noſtri deceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodem tempore ij qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum è duobus eligerent; id eſt, aut à ſuis vxoribus abſtinerent, aut certè miniſtrare nulla ratione præſumerent. Et quantùm dicitur, Specioſus tunc Subdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit officio, & vſque in obitus ſui tempus notarij quidem geſſit officium, & à miniſterio quod Subdiaconum oportuerat exhibere, ceſſauit.*

Poſt pauca ſequitur. *De cætero verò fraterni-*

tas tua ſit omnino ſollicita, vt quos ad hoc iam officium contigerit promoueri, hoc quam maximè diligenter inſpiciat, ne, ſi vxores habent, miſcendi ſe cum eis licentia potiantur; ſed ad ſimilitudinem Apoſtolicæ Sedis, eos cuncta obſeruare ſua nihilominus diſtrictione conſtituat.

Poteſt ſecundo probari noſtra aſſertio ex variis Concilijs. Elibertinum, ſeu Eliberitanum cap. 33. hoc ſtatuit. *Placuit in totum prohibere Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, ac Subdiaconis poſitis in miniſterio, abſtinere ſe à coniugibus ſuis, & non generare filios, quod quicunque fecerit ab honore Clericatus exterminetur.* Ex quibus verbis conſtat legem continentiæ indictam eſſe etiam ipſis Subdiaconis, longè ante tempora Gregorij Magni, cum prædictum Concilium habitum ſit ſub Marcello I. anno Domini 305. iuxta Coriolanum, & Gaulterium, Gregorius verò ad Pontificatum euectus fuerit anno 590. Quod etiam apertè colligitur ex teſtimonio Leonis Magni paulo antè citato.

Nicænum I. can. 3. hæc habet. *Interdixit per omnia, magna Synodus non Epiſcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omnino qui in clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierem: niſi fortè aut matrem, aut ſororem, aut amitam, vel eas tantùm perſonas quæ omnem ſuſpicionem effugiunt.* Ex his verbis patet prædictum Concilium prohibere ne miniſtri Eccleſiaſtici cum proprijs vxoribus cohabitent: aliàs cum legitima vxor nullam de ſe ſuſpicionem præbeat, ea expreſsè, & primo loco poſita fuiſſet antè matrem, ſororem, & amitam; ſi Patres Nicæni vſum coniugalem in

Sacerdotibus aliiſque eiuſmodi miniſtris approbaſſent.

Quod autem ea ſit mens Concilij, quidquid blatterent recentiores quidam hæretici, probatur euidenter ex Syricio Pontifice ſuperius relato, qui Epiſt. 1. teſtatur ſe pati vt ille tantùm fœminæ commorentur in domibus Clericorum, quas ſynodus Nicæna cum illis habitare permittit, non autam alias. Conſtat autem ex ſuprà dictis Syricium prohibere Sacerdotibus, & Leuitis vſum coniugij. Ergo eundem prohiberi in Canone illo 3. Concilij Nicæni manifeſtum eſt.

Idem perſpicuè oſtenditur ex magno Baſilio qui in Epiſtola ad Paregorium, *Legi* (inquit) *literas tuas magna cum animi lenitate, admiratuſque ſum quomodo coneris rebus incurabilibus, longis mederi ſermonibus, cum breuiter nobis & reipſa ſatisfacere valẽs, in illis de quibus accuſaris permanere cõſtitueris, nec primi, nec ſoli, Paregori, ſanciuimus non debere mulierculas cohabitare viris. Lege Canonem a ſanctis Patribus noſtris in Nicæna Synodo conſtitutum, qui manifeſtè interdixit, ne quis mulierculam ſubintroductam habeat: cælibatus autem honeſtatem ſuam in eo habet, ſi quis à nexu mulieris ſeceſſerit.*

Et poſt pauca, *Ob hanc cauſam, conſtitutionem ſanctorum Patrum* (Concilij ſcilicet Nicæni) *ſequuti, præcipimus vt à muliercula ſepareris*, &c. *Eijce igitur illam ex ædibus tuis, & trade in monaſterium: ſit illa cum virginibus, & tu inter viros miniſtra, ne nomen Dei propter vos blaſphemetur.* Quis non videt, teſte Baſilio, omnes prorſus mulieres, ac proinde ipſam etiam vxorem à domo, & cohabitatione ſacrorum Eccleſiæ miniſtrorum à

Synodo Nicæna excludi?

Sed duo ſunt quæ noſtræ explicationi aduerſari videntur, primum eſt quod prædicto canone non tantùm prohibentur Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi ſubinductam habere mulierem, ſed etiam reliqui omnes Clerici, atque adeò ij qui in minoribus ordinibus ſunt conſtituti: vel ergo omnibus Clericis lex cælibatus eſt impoſita vi illius canonis, vel per illum non interdicitur Presbyteris vſus coniugalis, ſicut nec minoribus Clericis.

Reſpondeo per eos qui in Clero ſunt conſtituti, non intelligi omnes Clericos, etiam minoribus ordinibus inſignitos: eiuſmodi enim poterant vxorem poſt ordinationem ducere, vel ante ducta impunè vti, & cum illa habitare vt liquet ex initio huius ſectionis: ſed eos qui conſtituti ſunt in Clero cum obligatione ſeruandi perpetuam caſtitatem, quales præter nominatos in canone erant Subdiaconi: hi enim dumtaxat interdum apud Patres dicuntur Clerici, ſeu in ordine Clericorum conſtituti.

Vnde Leo magnus, ſuprà poſteriori loco relatus, monet liberum eſſe extra Clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere: vbi per eos qui extra Clericorum ordinem ſunt conſtituti, non tantùm Laicos intelligit, ſed ipſos etiam Lectores, & conſequenter reliquos minores miniſtros, vt ipſemet explicat priori loco ibidem allegato.

Secundò obijci poteſt illud tripartitæ hiſtoriæ relatum à Gratiano diſt. 31. cap. 12. *Nicæna Synodus corrigere volens hominum vitam in Eccleſiis*

commorantium, poſuit leges quas canones vocamus, in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legem, vt Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi cum coniugibus quas ante conſecrationem duxerant, non dormirent. Surgens autem in medio Paphnutius Confeſſor contradixit, hor orabiles confeſſus nuptias, & caſtitatem eſſe dicens cum propria coniuge concubitum, ſuaſitque Concilio ne talem poneret legem, grauem eſſe aſſerens cauſam, quæ in ipſis, aut eorum coniugibus occaſio fornicationis exiſteret. Et hæc quidem Paphnutius licet nuptiarum eſſet inexpertus, expoſuit, Synoduſque laudauit ſententiam eius, & nihil ex hac parte ſanciuit; ſed hoc in vniuſcuiuſque voluntate, non in neceſſitate dimiſit.

Verùm quod hæc mera ſit fabula à Socrate confićta, ea ratio ſuadet, quod Euſebius Epiſcopus Cæſarienſis, qui prædićto Concilio interfuit, quique eius hiſtoriam narrauit, non meminit prædićtæ hiſtoriæ; quam tamen haud dubiè literis mandaſſet, cum res eſſet magni momenti, & memoratu digniſſima, quod Concilium, ſuaſu Paphnutij cælibatum arbitrio Clericorum reliquerit.

Adde, quod idem Euſebius primo libro Euangelicæ demonſtrat. cap. 8. duplicem ſtatuit inter Chriſtianos viuendi modum, alterum eorum qui procreandæ ſolobi non dant operam, quique opes, & facultates reijciunt: alterum eorum qui & nuptias, & poſſeſſiones admittunt. Et priores, dicit ſupremo omnium Deo pro vniuerſo genere ſacratos eſſe.

Et cap. 9. de ijſdem agens. *Veruntamen* (in-

quit) *conſecratos, atque in Dei miniſterio cultuque occupatos ab vxoria conſuetudine ſeipſos continere deinceps, par eſt. Qui verò hoc ſacro miniſterio nondum digni effecti ſunt, his eadem ſcriptura permittit, atque indulget tantùm, non clarè omnibus prædicans, honorabiles eſſe nuptias, & thorum immaculatum.* Vides Euſebium velle vt miniſtri conſecrati, ſeu ſacris ordinibus initiati à conſuetudine vxorum abſtineant; nimirum loquitur iuxta mentem Concilij Nicæni cui interfuerat.

Accedit, quod Epiphanius, qui ferè circa tempora Concilij Nicæni viuebat, agens de prædicto Paphnutio hæreſi 68. nullam facit mentionem illius rei geſtæ quam Socrates de illo refert. Imo hæreſi 59. apertè docet eos non admitti ad ordines ſacros qui à proprijs vxoribus thoro non ſeparantur. *Quin eum inſuper* (inquit) *qui adhuc in matrimonio degit, ac liberis dat operam, tametſi vnius ſit vxoris vir, nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Epiſcopi, aut Hypodiaconi ordinem admittit: Sed eum dumtaxat qui ab vnius vxoris conſuetudine ſeſe continuerit, aut ea ſit orbatus. Quod in illis locis præcipue fit, vbi Eccleſiaſtici canones acuratè ſeruantur.* Vides ex Epiphanio non licuiſſe ſuo tempore, miniſtris in maioribus ordinibus conſtitutis, propriæ vxoris conſortio vti: eumque vſum canonibus Eccleſiaſticis prohibitum fuiſſe. Quod certè à verò alienum eſſet, ſi Concilium Nicænum non ita multo antè celebratum, ad preces Paphnutij omnibus miniſtris Eccleſiaſticis, cælibatus

legem liberam reliquiſſet, vt Socrates comminiſcitur.

Quid,quod ipſe Hieronimus Epiphanio æqualis cap. 1. aduerſus Vigilantium,clamat in Eccleſiis orientalibus, Clericos ab vxorum vſu ſolitos ſe continere. *Quid facient* (inquit) *Orientis Eccleſia? Quid Ægypti, & Sedis Apoſtolicæ,quæ aut virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut ſi vxores habuerint,mariti eſſe deſiſtunt.* Ita ille.

Ex his manifeſtiſſimè concluditur in Concilio Nicæno non factam eſſe facultatem Presbyteris, alijſque miniſtris Eccleſiæ retinendi vxores proprias,aut eas dimittendi, ac proinde narrationem prædictam eſſe fictitiam, niſi fateri velimus eiuſmodi conceſſionem latuiſſe Euſebium, qui præſens adfuit Concilio.Item Epiphanium,& Hieronimum viros doctiſſimos, & ſanctiſſimos qui ferè circa tempora Concilij Nicæni floruerunt. Imò Syricium,& Baſilium ſupra relatos qui Presbyteris vxorum vſum interdicunt,nixi authoritate Concilij Nicæni. Ac denique authores omnes antiquiores Socrate, ac Concilio Nicæno viciniores qui nihil tale, imò potiùs oppoſitum tradunt.

Certè ſicut in rebus aliis quamplurimis, ita & in iſta par eſt credere Socratem virum hæreticum, & Nouati ſectæ addictum, ex ſuo cerebro locutum fuiſſe; maximè cum is non niſi centum & amplius annis poſt celebrationem Concilij Nicæni extiterit; & primus, ille ſit qui prædictæ fabulæ meminerit: licet ante ipſum non pauci ſcriptores fide digniſſimi de continentia Clericorum egerint. Sed de authoritate Nicænæ

Synodi

Synodi ſatis, ad aliam properemus.

Præter citatos ergo Canones ex Conciliis Elibertino, & Nicæno, tertius adduci poteſt ex Concilio Carthagin. 2. cap. 2. vbi caſtitatem à Sacerdotibus cuſtodiendam eſſe, ſtatuitur in hunc modum. *Ita placuit, & condecet ſacroſanctos Antiſtites, & Dei Sacerdotes, nec non & Leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentes eſſe in omnibus; quo poſsint ſimpliciter quod a Deo poſtulant impetrare, vt quod Apoſtoli docuerunt, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt, Omnibus placet vt Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, & qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes etiam ab vxoribus ſe abſtineant.*

Hunc canonem Patres Concilij Quiniſexti hoc modo explicant, vt ſenſus ſit, miniſtros Eccleſiæ ibi numeratos debere abſtinere à propriis coniugibus, non quidem ſemper, ſed eo tantùm tempore quo ſacrificant; vnde canon. eorum 13. Sic habet. *Hoc canone Patres decernunt, primò eos qui vt ordinentur Hypodiaconi, Diaconi, aut Presbyteri digni ſunt, à prioribus ſuis legitimis vxoribus non ſeparari. Adijciunt autem eos non cum ſuis coniugibus coniunctionem indiſcriminatim habituros, ſed ab eis abſtenturos vicis ſuæ tempore, eo ſcilicet tempore quo ſacrificant, ſicut definit Carthag. Synodus can. 2.*

Verùm prædicta explicatio omnino aliena eſt à mente Concilij Carthagin. 2. quod legem ſtatuit vniuerſalem pro omnibus Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, & abſolutè prohibet ne propriis vxoribus quouis tempore vtantur; neque

vllum eſt verbum quod talem prohibitionem limitet ad tempus quo per vices ſacrificant, aut miniſtrant altari.

Confirmatur, nam Concilium eodem modo loquitur de Epiſcopis, quo de Presbyteris, & Diaconis vt liquet ex textu: at nunquam licuit Epiſcopis vxores retinere ad vſum matrimonij, vt conſtat apertè ex ipſo etiam vſu Græcorum, apud quos licet Presbyteri vxores non dimittant, Epiſcopi tamen ab illarum conſortio omnino abſtinent, iuxta illud Concilij Quiniſexti can. 12. *Iubet omnino Antiſtites, poſtquam ſunt ordinati, à proprijs vxoribus ſecedere,* &c. Ergo ex mente Concilij Carthagin. Presbyteri, & Diaconi nullam cum proprijs vxoribus quocunque tempore conſuetudinem habere debent. Quod, vt puto, ſatis intelligebant Patres Trullani, cum nomen Epiſcopi callidè ſubticuerint, ad inducendam illam limitationem de tempore vicis ſuæ, quam videbant non poſſe accommodari canoni Carthaginenſi, ſumpto in tota ſua latitudine.

Deinde, ratio quam allegant Patres Concilij Carthagin. pro cælibatu miniſtrorum, ſatis oſtendit, eos omni tẽpore debere vxorum conſortio priuari. *Quo poſsint* (nquiunt) *ſimpliciter quod à Deo poſtulant impetrare*, id eſt, vt quouis tempore ſint, quantum eſt ex ſe, expediti ad orandum, & à Deo beneficia, quæ quotidie pro ſe, vel pro aliis petunt, impetranda. Non eſſent autem apti ad ſemper orandum, ſi à coniugibus non eſſent omnino alieni, iuxta illud Hieronimi ſuperiùs relatum. *Si Laicus, & quicumque fidelis*

orare non poteſt, niſi careat officio coniugali: Sacerdoti cui ſemper pro populo offerenda ſunt ſacrificia, ſemper orandum eſt: ſi ſemper orandum eſt, ergo ſemper carendum matrimonio.

Tandem Patres Africani non condunt nouum Canonem, ſed ab Apoſtolis editum, & ab eorum temporibus in Eccleſia obſeruatum, renouant. At Apoſtoli nunquam ſtatuerunt, miniſtros Eccleſiaſticos debere continentiam ſeruare tantùm tempore vicis ſuæ; neque priſcis illis temporibus, cælibatus cum ea limitatione fuit in vſu, vt liquet ex omnibus ijs authoribus quos hactenus in iſta ſectione allegauimus.

Syricius enim præcipit, vt à die ordinationis noſtræ, ſobrietati, ac pudicitiæ, & corda noſtra mancipemus & corpora. Innocentius vt Sacerdotes, & Leuitæ cum vxoribus ſuis nunquam coeant, ob rationem antè allatam. Leo, vt eadem ſit lex continentiæ miniſtris, quæ Epiſcopis: & ij qui habent vxores, ſint tanquam non habeant. Gregorius, vt ijs qui vxores habent, licentia miſcendi ſe cum ijs denegetur.

Idem colligitur ex Epiphanio, Hieronimo, aliiſque Patribus, atque etiam ex Conciliis allatis, maximè verò ex Elibertino quod cap. 33. *Placuit* (inquit) *in totum prohibere Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis poſitis in miniſterio, abſtinere ſe à coniugibus ſuis, & non generare filios.* Quæ verba cum æqualiter dicantur de Epiſcopis, ac de inferioribus miniſtris, de tempore vicis ſuæ intelligi non poſſunt.

Sed quid pluribus opus? Nonne Patres iſti Trullani apertè fatentur, ſe ideò ſtatuere vt Sacerdotes, & alij miniſtri eo tantùm tempore quo ſacrificant, ab vxoribus abſtineant; quia ex præſcripto Romanæ Eccleſiæ, Diaconi, & Presbyteri in ſua ordinatione profitentur ſe non amplius ſuis vxoribus coniungendos? Eccleſia autem Romana in re tanti momenti nihil ſtatuit non valdè conſonum inſtitutionibus Apoſtolorum. Quare vel ex ſolo hoc capite tota corruit authoritas Concilij Quiniſexti, ſeu Trullani, quod non tantùm ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ canones ediderit, ſed ipſam etiam hanc Sedem ſanctiſſimam, neſcio qua fronte reprehenderit; eiuſque Epiſcopo, ſi Sacerdotes, & Diaconos cum prioribus ſuis legitimis vxoribus conſuetudine priuet, depoſitionis minas intentarit.

Atque hæc tandem de cælibatu miniſtrorum Eccleſiæ dicta ſufficiant: ſi quis enim ea omnia quæ inter probationes huiuſce poſtremæ aſſertionis inſerta ſunt, attentè inſpiciat; facilè iudicabit nihil hîc ferè deſiderari, quod ad propoſitæ controuerſiæ enodationem conducat; cum lex caſtitatis Eccleſiaſticis indicta, variis ſummorum Pontificum, Conciliorum, & ſanctorum Patrum authoritatibus, nonnulliſque rationibus valdè congruis ſit ſtabilita, & confirmata, ac præcipua fundamenta oppoſitæ ſententiæ ſint conuulſa. Quæ omnia ſcripta ſint ad maiorem gloriam Ieſu Chriſti, puritatis amantiſſimi, de quo præclarè dicebat caſtiſſima Agnes, apud Ambroſium

lib. 4. Epiſt. 34. *Cuius Mater Virgo eſt, cuius Pater fœminam neſcit, quem cum amauero caſta ſum, cum tetigero munda ſum, cum accepero virgo ſum.*

Finis diſputationis octauæ, atque adeò ſecundæ partis huiuſce tractatus Theologici de ſacramentis Eccleſiæ.

DOCTRINÆ
DE BAPTISMO, CONFIRMATIONE, ET ORDINE.

Compendium abſolutiſſimum iuxta diſputationum ordinem concinnatum.

DE NOMINIBVS BAPTISMI.

BAptiſmus eſt vox Græca ſignificans ex ſe quamcumque ablutionem externam; vſu autem Eccleſiæ primum nouæ legis ſacramentum, quod ablutione perficitur, denotat. 2.

Baptiſmus vocatur regeneratio, ſepultura, ſpiritualis circunciſio, illuminatio, ſigillum fidei, ianua ſacramentorum, Vnctio, &c. 3.

DE DEFINITIONIBVS BAPTISMI.

Baptiſmus Phyſicè ſpectatus definiri poteſt, Exterior corporis ablutio, facta ſub præſcripta verborum forma. 3.

Baptiſmus ſpectatus Metaphyſicè ſic definiri poteſt, Baptiſmus eſt ſacramentũ nouæ legis ad regenerationem ſpiritualem hominũ inſtitutum. 4.

DE MATERIA BAPTISMI.

Materia remota baptiſmi eſt aqua vera, & naturalis qualis eſt ſola elementaris, ſiue ſit maris, ſiue flu-

minum, ſiue puteorum, ſiue fontium, &c. 6. 8.

Vt aqua elementaris ſit materia apta ad baptiſmum debet eſſe vſualis, ſeu talis vt ea corpus proximè ablui poſſit. Vnde nix, glacies, grando & ſimilia non ſunt apta materia ad baptiſmum, quandiù non ſunt reſoluta. 9.

Materia proxima baptiſmi eſt ablutio facta in aqua elementari: ea autem ablutio tripliciter fieri poteſt vel per infuſionem, vel per aſperſionem, vel per immerſionem. 11. 12.

Ille grauiter peccat qui vſum Eccleſiæ ſuæ Diœceſanæ non ſeruat quoad infuſionem, vel immerſionem, neque ſatisfaceret ſi eo ſpreto vſum Metropolitanæ, aut etiam Romanæ ſeruaret. 15.

In iis locis in quibus dari ſolet baptiſmus per immerſionem, poteſt interdum inculpatè adminiſtrari per infuſionem, aut aſperſionem; vt ſi magna adeſſet baptizandorum multitudo, &c. 14.

Tres immerſiones non ſunt de neceſsitate baptiſmi, etiam extra caſum neceſsitatis; poſita enim vnica merſione ponitur ſufficiens materia proxima baptiſmi, quæ in ablutione conſiſtit. 14.

Quando baptiſmus datur per immerſionẽ, emerſio ad valorẽ illius non eſt neceſſaria, cum abſque illa puer ſit ſufficienter ablutus. Vnde baptiſmus tenet quando puer in flumen proiicitur, & dum immergitur profertur forma. 15.

Non opus eſt ad valorem baptiſmi vt totum corpus abluatur, cum infuſio, & aſperſio ad baptiſmum ſufficiant: neque ſatis eſt, vt abluatur minima tantùm corporis pars quia ſic homo non diceretur ablui. 16.

Quantumuis minima aquæ guttula ad baptiſmum non ſufficit, etiam in neceſſitate extrema; quia excom-

muni vſu loquendi, minima aquæ gutulæ infuſio non dicitur ablutio. 19.

DE FORMA BAPTISMI.

Ad eſſentiam baptiſmi non opus eſt perſonam miniſtri, directè, ſiue explicitè, ſiue implicitè, in forma exprimere: ſed ſatis eſt quod ea indirectè exprimatur. 21.

Ad eſſentiam baptiſmi requiritur vt actus baptizandi exprimatur, item perſona baptiſmum ſuſcipiens, item expreſſa inuocatio trium perſonarum Trinitatis, ac tandem vt detur in nomine, non in nominibus. 31.

Prepoſitio, in, *coniunctio*, & *aduerbium*, amen, *non ſunt de eſſentia formæ baptiſmi, cum iis omiſſis ſenſus eſſentialis, integer remaneat.* 32.

DE VNITATE BAPTISMI.

Homo ſemel validè baptizatus non poteſt iterum validè baptizari, quia ex voluntate Chriſti, atque adeo ex iure diuino fit, vt talis homo ſit ſubiectum incapax vlterioris baptiſmi. 34. 38.

Qui baptiſmum ſcienter iterat, grauiter peccat, quia facit contra ius diuinum. Quod dicendum eſt ſimiliter de eo, qui ſcienter baptiſmum ſecundò ſuſcipit. 39. 40.

Quando dubium eſt probabile, an baptiſmus alicui fuerit collatus necne, tunc baptiſmus illi dari poteſt ſub conditione: non autem quando nullum eſt morale dubium de baptiſmo collato. 40.

In iteratione baptiſmi incurritur irregularitas, tum ab eo qui baptiſmum ſcienter iterat, tum ab eo qui rebaptizanti miniſtrat, tum ab illo qui ſecundò baptiſmum ſuſcipit. 41.

DE INSTITVTIONE ET NECESſitate baptiſmi.

Baptiſmus fuit inſtitutus ante paſſionem Chriſti, quando nimirum Chriſtus in Iordane à Ioanne Baptizatus fuit: tunc enim illius ſacramenti materiam, & formam determinauit. 43. 45. 46.

Baptiſmus non erat neceſſarius ad ſalutem ante Chriſti mortem, quia Circuncíſio, ad cuius deſtructionem inſtitutus erat baptiſmus, vſque ad illud inſtans obligauit. 47.

Baptiſmus non fuit neceſſarius, & in præcepto ſtatim poſt mortem, aut reſurrectionem Chriſti, ſed tantum à die Pentecoſtes, poſt ſufficientem ſcilicet illius promulgationem. 48.

Baptiſmus in re, vel in voto eſt medium adultis neceſſarium ad gratiam, & gloriam obtinendam. Quanquam ordinariè contingat vt homines non ſaluentur, ſine reali illius ſuſceptione. 53.

Infantes nondum vſu rationis præditi, ſine baptiſmo realiter ſuſcepto, extra martyrium ſaluari nequeunt: cum ipſi voti, quod proprijs actibus fieri debet, capaces non ſint, 54.

Omnes homines ratione vtentes obligantur ex præcepto diuino ad baptiſmum ſuſcipiendum, ſtatim atque commodè id fieri poteſt. 57. 61.

Non poteſt Eccleſia directè per præceptum aliquod poſitiuum, humanum, diſtinctum à diuino obligare adultos qui non ſunt baptizati, aut baptizatorum filij, vt tali vel tali tempore baptizentur. 62.

DE FIGVRA BAPTISMI.

Gratia, & remiſſio peccati originalis dabatur olim paruulis in Circunciſione; idque nullo habito reſpectu

ad fidem parentum, vel miniſtri. 65. 67.

In Circũciſione non dabatur paruulis gratia ex opere operato, ſed ex ſpeciali priuilegio ſeu miſericordia Dei erga paruulos, quos videbat proprijs actibus ſaluari non poſſe. 69. 71.

Circunciſio non conferebat gratiam adultis citra meritum operantis, atque adeo nemo per illam iuſtificari poterat niſi eſſet contritus, aut Deum amaret ſuper omnia. 71.

DE BAPTISMO SANGVINIS.

Per baptiſmum ſanguinis infantes ſaluari poſſunt ſine baptiſmo aquæ, vt conſtat exemplo ſanctorum innocentium, quos Eccleſia indiſcriminatim vt martyres, & verè beatos colit. 74.

Martyriũ in adultis ſupplere poteſt defectũ baptiſmi aquæ in caſu quo quis ad mortem vi trahitur, neque poteſt priùs baptiſmum aquæ ſuſcipere. 76. 78.

Exiſtenti in peccato mortali neceſſaria eſt per ſe loquendo contritio, vt mors illius habeat efficaciam, & fructum martyrij: nonnunquam tamen contritio non eſt neceſſaria, ſed poteſt ſufficere vera attritio. 80.

Martyrium non confert gratiam propriè ex opere operato, quia non dat illam vi ſua vt propria eius cauſa, ſed Deus poſito tali opere, gratiam infundit ex ſpeciali priuilegio, vltra totum meritum. 83.

Quia actio Martyrij vt à Tyrãno procedit, eſt praua, & à Deo prohibita, ea non poteſt habere rationem ſacramenti, cum hoc ſit actio, ſeu cæremonia ſacra, & à Deo, vt à miniſtro procedit, inſtituta. 84.

Gratia non datur martyri in inſtanti mortis, neque longo tempore ante illud inſtans, ſed paulò ante mortem; in aliquo ſcilicet inſtanti in quo martyr ita ſauciatus ſit vt breui ſit moriturus. 85.

Poteſt aliquis ſubire martyrium vel ſpe gloriæ, vel metu gehennæ, ita vt voluntas illa non procedat ex charitate, ſed ex virtute ſpei. 86.

DE MINISTRO BAPTISMI.

Cum Epiſcopus ſit Eccleſiæ ſuæ princeps, ad ipſum ſpectat ipſo iure habere ordinariam poteſtatem quoſlibet baptizandi in ſua Diœceſi. 89.

Baptizare ipſo iure non ſpectat ad ſimplicem Sacerdotem (cum ille ex ſua ordinatione non præſit alicui Eccleſiæ) ſed tantùm ex commiſſione Epiſcopi. 90.

Diaconus ex vi ordinationis ſuæ non eſt miniſter ordinarius baptiſmi, poteſt tamen illi munus baptizandi etiam ſolemniter, iuſta de cauſa ab Epiſcopo, vel Parrocho committi. 92. 93.

Diaconus ſolemniter baptizans abſque commiſſione etiam in extrema neceſſitate, irregularitatem incurrit, niſi ignorantia excuſetur; quia vſurpat ordinem quo caret. 93.

Diaconus rationabili de cauſa, etiam extra neceſſitatem extremam, baptiſmum ex commiſſione adminiſtrare poteſt, non autem Clerici inferiores, vel Laïci. 94.

Diaconus ex cauſa rationabili poteſt ex commiſſione ſuperioris baptizare ſolemniter, etiam extra caſum neceſſitatis extremæ. Inferiores verò ob nullam neceſſitatem poſſunt baptizare ſolemniter, niſi ex commiſsione ſolius Papæ. 94.

In caſu extremæ neceſsitatis omnes Laïci, ſiue fideles, ſiue infideles aut hæretici, ſiue maſculi, ſiue fœminæ validè, & licitè poſſunt baptizare. 95.

Vt tamen à prædictis baptiſmus licitè adminiſtretur, debitus ordo ſeruari debet, ita vt præsēte Sacerdote Diaconus non baptizet; præſente Diacono, Subdiaconus, aut

aliſ inferiores Clerici ; & ſic de cæteris. 97.

Quæ aſſertio intelligenda eſt, ſi cætera ſint paria, nam ſi Sacerdos præſens ob imperitiam, aut ægritudinem non poſſet ritè baptiſmum adminiſtrare ; tunc inferior etſi laïcus, aut mulier baptizare debet. 97.

Poteſt Laïcus præſente Diacono baptiſmum conferre ſine peccato mortali ; quia cum Diaconus non ſit miniſter ex officio, huius ſacramenti, laïcus baptizans non priuat illum iure ſuo. 98.

Mulier præſente viro laïco baptizans non peccat mortaliter, ſed tantùm venialiter : quia cum ille non ſit miniſter baptiſmi nulla fit ipſi iniuria ; & irreuerentia quæ irrogatur ſacramento eſt leuis. 98.

Si adſit Sacerdos, iſque paratus ſit ad baptiſmum conferendum, Laïcus tunc baptizans peccat mortaliter, quia baptizat contra præceptum Eccleſiæ, nimirum extra caſum neceſſitatis. 99.

Sacerdos non poteſt dare laïco facultatem baptizandi ſiue priuatim, ſiue ſolemniter, ſed id tantùm habet laïcus ex iure diuino, vt abſente Sacerdote poſſit in extrema neceſſitate baptizare. 99.

Diaconus baptizans coram Sacerdote qui vult & poteſt legitimè baptizare, peccat lethaliter, propter irreuerentiam quam committit, tum erga ordinem Sacerdotalem ; tum erga ſacramentum. 99.

Si Sacerdos ſit nominatim excommunicatus, non ſolùm Diaconus, ſed etiam Laïcus in adminiſtratione baptiſmi eſt illi præferendus : ſecus ſi non ſit nominatim excommunicatus. 100.

Quando plures miniſtri hominem baptizant vt cauſæ totales, ita vt quilibet formam proferat, & aqua baptizandum abluat, baptiſmus tenet, & iterari non debet. 101.

Qui modo prædicto baptizant peccant grauiter; tum quia non ſeruant debitum modum ab Eccleſia approbatum & vſitatum; tum quia ſe exponunt periculo iterandi baptiſmum. 102.

Si tamen ex illis pluribus miniſtris, vnus prius formam perficiat quam alij, ille tantùm verè baptizat non reliqui, ſi habeat abſolutam voluntatem baptizandi indepedenter ab alijs. 102.

Quando plures ita baptizant vt vnus abluat, & alter formam proferat, baptiſmus eſt irritus; quia tunc forma eſt falſa iuxta ſignificationem in qua vulgò vſurpari ſolet. 105.

Baptiſmus eſſet nullus ſi vnus miniſter proferret priora verba formæ, alius poſteriora; aut vnus partem vnam dumtaxat ablutionis efficeret, alius reliquam. 106.

Si duo baptizarent ſub illa forma, Nos te baptizamus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; *nihil efficerent, quia non ſignificat actionem baptizandi vt totaliter procedentem à miniſtro qui baptizat.* 107.

DE SVSCEPTORE BAPTISMI.

Præter miniſtrum baptiſmi requiritur alius qui baptizatum de ſacro fonte leuet. Ille verò qui ad hoc officium admittitur debet eſſe vnus, vel vna, vel ad ſummum vnus & vna. 110

Quando duo viri baptizatum ſuſcipiunt, ille patrinus cenſendus eſt qui ad hoc fuit deſtinatus ab habentibus poteſtatem, & ille tantùm cognationem contrahit. Idem dic de duabus mulieribus. 111.

Si vterque patrinus eſt deſtinatus, & admiſſus, & vterque ſimul tangit, ambo cognationem contrahunt. Quod ſimiliter dicendum eſt ſi plures ſint duobus. Por-

rò ſi vnus illorum prius tangat, reliqui cognationem non contrahunt. 111.

Quando vnus & vna tantùm, infantem ſuſcipiunt, cognatio contrahitur ſolùm a viro, ſi prius ille quam fœmina infantem ſuſcipiat. 112.

Vt cognatio ſpiritualis contrahatur, neceſſe eſt vt ſuſceptor infantem teneat dum baptizatur, aut immediatè ex manu baptizantis illum ſuſcipiat, idque cum intentione exercendi officium ſuſceptoris. 112.

Hæc cæremonia non fit vbique eodem modo. Quare miniſtri curare debent, vt à ſuſceptoribus ea ſeruetur conſuetudo, quæ viget in Eccleſia in qua datur baptiſmus. 112.

Suſceptor tenetur inſtruere puerum de rebus fidei, ſi neceſſitas id poſtulauerit; ſi nimirum parentes illius ſint infideles, aut, licet Chriſtiani, ſalutem ipſius negligunt. 112.113

A ſuſceptoris munere excluduntur infideles non baptizati, quia cum non ſint ſubditi Eccleſiæ, cognationem ſpiritualem ab ea inſtitutam contrahere nequeunt. 114.

Abbates, & Monachi, alijque regulares ab officio ſuſceptorum excluduntur; ſi tamen infantem ſuſcipiant cognationem contrahunt, & tenentur munus ſuum exequi, ſi neceſſitas poſtulauerit. 115.

Parentes non debent proprios filios in baptiſmo ſuſcipere, quia inter illos inſurgeret cognatio ſpiritualis: ea tamen ſiue culpa vacaret ſiue non, vſum matrimonij non impediret. 115.

Si vir, & vxor alienam prolem teneant, nulla inde oritur inter illos cognatio ſpiritualis quæ petitionem, aut redditionem debiti impediat. Neque illi ſuſcipiendo peccant. 119.

DE BAPTISMO PARVVLORVM.

Infantes in noua lege ante vſum rationis ſunt capaces baptiſmi, ſicut in lege naturæ erant capaces ſacramenti pro eo ſtatu inſtituti, & in veteri, Circunciſionis. 121.122.

Apoſtoli nunquam dederunt ſacramentum Confirmationis, vel illius effectum per nudam manuum impoſitionem, ſed ſemper impoſitioni manuum, ab illis adiuncta fuit vnctio ex Chriſmate. 225.

In paruulis non eſt neceſſarius motus fidei ad effectum baptiſmi, cum ad talem motum neceſſarius ſit actus intellectus, & voluntatis qui in paruulis non habet locum. 125. 126.

Vt baptiſmus paruulorum ſit validus, non eſt neceſſarius parentum conſenſus; cum videamus Eccleſiam eos non rebaptizare qui parentibus inuitis fuere baptizati. 128.

DE BAPTISMO FILIORVM, INFIDELIVM.

Filij infidelium qui poſt baptiſmum à fide defecerunt, licitè poſſunt baptizari parentibus inuitis, quando hi negligunt præceptum quo tenentur baptiſmum filijs procurare. 131.

Filij eorum infidelium qui nullo modo ſunt ſubiecti Eccleſiæ, ſiue ſpiritualiter, ſiue temporaliter, inuitis parentibus iure baptizari non poſſunt, propter iniuriam quæ fieret vel ſacramento, vel parentibus. 131.132.

Neque etiam filij eorum infidelium, qui quoad Dominium temporale ſunt ſubditi Eccleſiæ, aut principibus Chriſtianis, inuitis parentibus baptizari debent. Quia filij ſubtrahendi eſſent à parentibus, quod non fieret ſine magna eorum iniuria. 134.

Baptizari poteſt infans qui ſiue iuſtè, ſiue per iniu-

riam fuerit à parentibus ſeparatus, ita longè diſtat ab illis, vt nullo pacto ad eos redire poſſit, vel illis remitti. 137.

Quando infans verſatur in magno vitæ diſcrimine, licet tunc illum inuito patre infideli baptizare, hac tamen facultate vtendum non eſt niſi cautè, ac ſine contumelia, & ſcandalo. 137.

Quando pater conſentit vt filius baptizetur, poteſt ille baptizari renuente matre. Imò, ſi mater conſentiat vt baptizetur, poteſt baptizari, etſi pater renuat. 138.

Poſſunt inuitis parentibus baptizari infantes eorum infidelium qui ſunt ſubditi Chriſtianis, ſeruitute pœnali; ſeu qui ſunt illorum ſerui. Quia eiuſmodi parentes poſſunt à Dominis ſuis priuari bonis omnibus, atque adeo liberis. 138.

DE EFFECTIBVS BAPTISMI.

In baptiſmo infunditur gratia habitualis cum fide, alijſque virtutibus ſupernaturalibus, quæ doctrina non tantum habet locum in adultis ſed etiam in infantibus. 142 143.

In baptiſmo æqualiter diſpoſitis, æqualis gratia confertur, inæqualis vero ijs qui inæqualiter ſe habent. Quare cum infantes omnes diſpoſitione actuali careant, æqualem gratiam ſuſcipiunt. 145. 146.

Sacramentum baptiſmi ex ſe delet omnem peccati maculam ſiue originalem, ſiue actualem, cum per illud ſpecialiter homo moriatur vetuſtati peccati, & in nouitate vitæ ambulet. 149. 151.

Per baptiſmum cum culpa ſimul tollitur obligatio, omnis pœnæ apud Deum luendæ, non autem pœnalitates, neque pœna temporalis quæ per violationem humanæ legis incurritur. 151. 152. 153.

Qui

Qui accedit ad baptiſmum cum voluntate recipiendi ſacramentum, & caret diſpoſitionibus neceſſarijs ad gratiam baptiſmi aſſequendam, characterem recipit, non gratiam. 154.155.

Fieri poteſt vt accedens ad baptiſmum cum fictione, non recipiat gratiam, recipiat tamen fidem, & ſpem, ſi nimirum credat, & ſperet vt oportet ad iuſtitiam. 156.

Virtute baptiſmi infunduntur fides, & ſpes quando illũ ſuſcipiẽs primò elicit in ipſa ſuſceptione actus fidei & ſpei; ſi verò iſti actus eliciantur ante baptiſmũ, ante illum etiam infunduntur prædicti habitus. 157.

Baptiſmus præteritus incipit habere effectum ſuum recedente fictione, ita vt virtute ipſius conferatur gratia ſanctificans, & dona ſupernaturalia quæ ipſam comitari ſolent. 157.158.

Vt Baptiſmus fictè ſuſceptus reuiuiſcat, ſufficit attritio ſupernaturalis, ſi baptizatus non peccauit mortaliter ſuſcipiendo baptiſmum, aut poſt illius ſuſceptionem: ſecus, requiritur contritio, vel attritio cum ſacramento pœnitentiæ. 160.161.

Quando fictio tollitur per contritionem, aut per ſacramentum Pœnitentiæ, baptiſmus tunc operans eſt cauſa partialis gratiæ productæ: ſicut etiam contritio, vel pœnitentia. 161.162.

Quando baptiſmus, & ſacramentum Pœnitentiæ ſimul concurrunt, maior ab illis confertur gratia quam daretur per ſingula, ſi ſeparatim agerent cum eadem diſpoſitione. 162.

Baptiſmus recedente fictione confert tantùm minimam gratiã quæ ab illo ex opere operato produci queat, qualem ſcilicet tribuit ſubiecto non habenti obicem, & per actum poſitiuum minimè diſpoſito. 163.

DE CÆREMONIIS PRÆCEDENTIBVS BAPTISMVM.

In Eccleſia duo erant olim genera Catechumenorũ, quorum alij dicebantur audientes, quia ad res fidei audiendas admittebantur; alij competentes quia baptiſmum petebant. 165.

Competentes ſolebant dare nomina ſua vt baptizatorum numero aſcriberentur, quo dato per aliquot dies inſtruebantur in rebus quæ ad fidem, & bonos mores pertinent. 166.167.

Ab eo die quo competentes nomina ſua dabant, fieri ſolebant ſeptem ſcrutinia vſque ad diem baptiſmatis, vt certò conſtaret an illi verè, & ex animo fidem Catholicam amplecti vellent. 168.

In ipſis ſcrutinijs, infantium capita in die palmarum lauabantur, quo factum eſt vt diem illum vulgô capitilauium appellarent. 169.

Cathecumenus etiam renunciabat Sathanæ, & omnibus operibus ac pompis eius. Quod fiebat in ipſis ſcrutinijs, & etiam poſtea paulò ante baptiſmum. Nunc verò hæc abrenunciatio fit præ foribus Templi. 170.

Poſt abrenunciationem Sathanæ fiebat profeſſio fidei verſo ad orientem vultu, quod etiam hodie Eccleſia Græca obſeruat. In Latina verò Sacerdos baptizandum interrogat, an credat in Deum Patrem, & in Ieſum Chriſtum, &c. neque ad Orientem illum vertit. 171.172.

Sequebantur deinde inſufflationes quas faciebat Sacerdos ſuper faciem Catechumeni, vt ab illo dæmonem expelleret: quæ cæremonia adhuc viget non tantùm apud Latinos, ſed etiam apud Græcos. 173.174.

Signum etiam crucis in fronte, & pectore Catechu-

meni nuda Sacerdotis manu inſigi ſolebat; quod etiam hodie a Latinis obſeruatur, & ſimiliter a Græcis, quamuis cum nonnullo diſcrimine. 174.175.

Rurſus variæ fieri ſolebant manuum impoſitiones ante celebrationem baptiſmi, qui ritus in noſtro baptiſmo ſæpe eſt in vſu, neque in eo nobiſcum Græci diſcrepant quantum ad ſubſtantiam talis cæremoniæ. 176.177.

Fiebant etiam exorciſmi, qui proderant ijs Catechumenis qui erant energumeni, ad Dæmones ex eorum corporibus expellendos, item alijs, vt non obſiderentur. Hic porro ritus a Latinis, & Græcis ſedulò obſeruatur. 178.179.

Deinde ſequebatur guſtatio ſalis à Sacerdote benedicti, quod dari ſolebat Catechumenis Paſchali die; nunc autem vſus inualuit, vt ſal Catechumenis guſtandum minimè porrigatur, niſi ipſo die baptiſmatis. 179.180.

Ad hæc, aures & nares Catechumeni extremis digitis ſaliua illitis à miniſtro tangebantur, quod fit etiam nunc apud Latinos, non tamẽ apud Græcos. 181.182.

His omnibus addebatur vnctio olei, quæ in duabus corporis partibus fieri conſueuerat, vt fit nunc apud Latinos. Græci tamen vngunt frontem, pectus, dorſum, & reliquas partes corporis. 182.183.

DE CÆREMONIIS COMITANTIBVS BAPTISMVM.

Prima ſpectat ad locum baptiſmi, qui initio indeterminatus erat, poſtea verò in qualibet ciuitate extructum eſt vnum baptiſterium, cuius loco habemus iam in ſingulis Eccleſiis fontem lapideum, extra quem baptizare non licet, niſi filios Regis, aut ſupremi Principis. 183.184.

Secunda reſpicit tempus, quod olim determinatum erat ad vigiliam Paſchæ, & Pentecoſtes: licet autem hæc conſuetudo ſit antiquata, illius adhuc remanent quædam veſtigia. 185.

Tertia eſt vt baptiſmus non conferatur niſi aqua benedicta, & conſecrata, quæ conſecratio fit per verba aliqua, & infuſionem olei Catechumenorum, & Chriſmatis. 186

Quarta eſt trina merſio qua Baptiſmus olim conferri ſolebat, qui ritus a Græcis ſemper obſeruatur; Latini verò communiter in Baptiſmo trina infuſione vtuntur. 188.189.

Quinta eſt vt baptizando detur ſuſceptor, ſeu patrinus qui illum è ſacro fonte leuet, & ſi opus ſit de rebus ſpectantibus ad fidem, & bonos mores inſtruat. 190.

DE CÆREMONIIS SEQVENTIBVS BAPTISMVM.

Primo loco poni ſolet pacis oſculũ, quo Sacerdos denotabat recens baptizatũ quem oſculabatur eſſe fratrem noſtrum. Verum ritus ille neque apud Latinos, neque apud Græcos eſt iam in vſu. ibid.

Secundo numeratur vnctio Chriſmatis quæ in vertice baptizati à Latinis fieri ſolet: Græci tamen frontem, oculos nares, & alias partes chriſmate inungunt. Verùm hoc eſt apud illos ſacramentum Confirmationis, non cæremonia baptiſmi. 191.192.

Tertio baptizati veſte alba induebantur, quod adhuc obſeruatur Romæ quando adulti ſolemniter baptizantur in Sabbatho Paſchæ, & in Baptiſmo ordinario quoddam cernitur veſtigium illius cæremoniæ. 192.193.

Quartò cereus ardens baptizato dari ſolebat, quod

etiam hodie ſit apud nos, deguſtatio verò lactis, lotio pedum, & ſimiles ritus non ſunt amplius in vſu. 193.194.

DE NOMINIBVS, ET INSTITVTIONE CONFIRMATIONIS.

Confirmatio, quæ interdum vocari ſolet Chriſma, Vnctio, Oleum, Signaculum, Manuum impoſitio, &c. eſt verum nouæ legis ſacramentum. 196.

Quadruplex eſt manuum impoſitio, Reconciliatiua, quæ in ſacramento pœnitentiæ vſurpatur; Ordinatiua, quæ in quibuſdam ordinibus; Confirmatiua, quæ in Confirmatione; & Sanatiua, quæ ad ſanitatem reddendam olim aſſumebatur. 203.

Sacramentum Confirmationis à Chriſto immediatè fuit inſtitutum, non autem à Melchiade Papa vt volunt hæretici; neque à Concilio Meldenſi, vt nonnulli ſcholaſtici ſentiunt. 205.206.

Probabile eſt ſacramentum Confirmationis fuiſſe inſtitutum in nocte cœnæ; ita quidem vt illa inſtitutio tunc inchoata fuerit, abſoluta verò quando poſt reſurrectionem Apoſtoli facti ſunt Epiſcopi Ioan. 20. 207.208.

DE MATERIA CONFIRMATIONIS.

Materia remota Confirmationis eſt Chriſma compoſitum ex oleo oliuarum, & vero balſamo, ſiue illud ſit Paleſtinum, ſiue Indicum. Oleum tamen non miſtum balſamo eſt materia probabilis, & interdum vſurpari poſſet. 211.212.216.

Ad eſſentiam Confirmationis requiritur vt Chriſma ſit ab Epiſcopo benedictum; ea autem benedictio, ſeu conſecratio, quæ ex præcepto fieri debet eodem anno, certam formam non habet, ſed ſatis eſt ſi fiat per

inuocationem ſancti Spiritus. 217. 220. 221.

Cum materia remota Confirmationis ſit Chriſma, & hoc ſacramentum in vſu, ſeu applicatione materiæ remotæ conſiſtat, materia illius proxima non alia eſſe poteſt quam vnctio ex Chriſmate. 223. 224.

Vnctio ex Chriſmate ita eſt neceſſaria ad Confirmationem vt, ſine illa, manuum impoſitio non ſufficiat; ita ſufficiens, vt cum ea ſola, ſine alia manuum impoſitione ſacramentum valeat. 224.

Ad eſſentiam confirmationis ſpectat, quod vnctio fiat in modum crucis, idque in fronte illius qui confirmatur: ex quo ſequitur eam eſſe adhibendam Chriſmatis quantitatem, quæ ſufficiat, vt vnctio in modum crucis fieri poſſit. 230. 232. 235.

De neceſſitate Confirmationis eſt vt vnctio fiat manu Epiſcopi, & de neceſſitate præcepti vt fiat dextro illius pollice. Licet autem pollex eſſet tela, aut ſerico obuolutus, ſacramentum teneret. 235.

DE FORMA CONFIRMATIONIS.

Forma illa Confirmationis qua Latini vtuntur, Conſigno te ſigno crucis, & Confirmo te Chriſmate ſalutis, &c. *eſt ſufficiens ad valorem ſacramenti, & neceſſaria quantum ſaltem ad verba æquiualentia.* 237.

De eſſentia prædictæ formæ eſt, vt exprimat perſonā quæ confirmatur, actum miniſtri confirmantis, & vt inuocet diſtinctè tres Perſonas Trinitatis. 238.

Pronunciandum etiam eſt verbum ſigno. *item verbum* confirmo; *neque ſatis eſſet alterum ex illis proferre; Imò vtrumque non ſufficeret ſine illo addito,* Chriſmate ſalutis. 238. 239.

Licet forma Confirmationis diſtinctè non tradatur

in ſcriptura, aut Patribus, in illis tamen magnum fundamentum habet, ac ſpeciatim in Paulo, Anſelmo, & Ambroſio. 240. 241.

Forma illa qua vtuntur Græci in Confirmatione, Signaculum doni Spiritus ſancti, *non videtur ſufficiens, ſi vera ſunt illa quæ de forma Latinorum communiter dici ſolent.* 243.

DE MINISTRO CONFIRMATIONIS.

Solus Epiſcopus verè conſecratus eſt ordinarius miniſter ſacramenti Confirmationis, quod validè adminiſtrare poteſt ſiue ſit hæreticus, ſiue excommunicatus, aut ſuſpenſus. 252. 258.

Simplex Sacerdos poteſt eſſe miniſter extraordinarius ſacramenti Confirmationis ex delegatione ſummi Pontificis, vt colligitur à poſteriori ex facto quorundam ſummorum Pontificum. 264.

Non poteſt Epiſcopus, qui ſimul non eſt ſummus Pontifex; dare facultatem ſimplici Sacerdoti conferendi ſacramentum Confirmationis. 268.

DE SVBIECTO CONFIRMATIONIS.

Cum baptiſmus ſit ianua aliorum omnium ſacramentorum, nemo validè confirmari poteſt niſi ſit baptizatus; maximè quia nullus poteſt augmentum capere niſi ſit genitus. 271.

Quamuis ſacramentum Confirmationis validè dari nequeat ante ſacramentum Baptiſmi, poteſt tamen effectus Confirmationis antè baptiſmum, licet non antè baptiſmi effectum, dari. 272.

Omnes homines baptizati validè confirmari poſſunt; atque adeo infantes rationis vſu carentes,

amentes mulieres, & ij qui ſtatim ſunt morituri. 272.275.277.278.

Licet infantibus ante vſum rationis, Confirmatio validè adminiſtrari poſſit, ſolet tamen vt plurimum Eccleſia Romana differre hoc ſacramentum vſque ad tempus quo ratione vtuntur. 275.

Septennium ſufficit vt Confirmatio congruè adminiſtretur, quia ætas illa ſufficit vt confirmatus intelligat quid circa illum agatur. 276.

DE NECESSITATE CONFIRMATIONIS.

Etſi ſacramentum Confirmationis ſit valdè vtile ad ſalutem, nemo tamen per ſe loquendo obligatur ad illud ſuſcipiendum ex præcepto aliquo, ſiue diuino, ſiue Eccleſiaſtico. 279.

Si quis graues tentationes contra fidem experiretur, quas practicè ſibi perſuaderet ſe abſque huiuſmodi ſacramento non poſſe vincere, teneretur ratione charitatis propriæ accedere ad confirmationem, & ſecus faciens peccaret mortaliter. 282.

Qui antè Confirmationem ad ordines accederet, non peccaret mortaliter, qui tamen ante illam ordinaretur maximè ad Sacerdotium, & Epiſcopatum, peccaret venialiter. 282.283.

DE EFFECTIBVS CONFIRMATIONIS.

Character Confirmationis eſt qualitas realiter diſtincta à charactere baptiſmi, imò ſpecificè, & eſſentialiter, ſicut illa duo ſacramenta realiter, & ſpecificè inter ſe differunt. 284.

Sacramentum Confirmationis ſemel validè adminiſtratum non poteſt iterari; vnde falluntur Græci qui à fide Chriſti transfugas, & quoſuis hæreticos ſi ſe conuer-

tunt, denuò chriſmate conſignant. 285.

Ille qui bis confirmationem ſuſcipit etſi grauiter peccet, nullam irregularitatem incurrit, quia in iure nulla imponitur pœna irregularitatis ijs qui ſecundò confirmantur. 286.

In confirmatione confertur gratia quæ per ſe loquendo eſt perfectior, & intenſior ea quæ in baptiſmo infunditur; ſicut maior eſt quantitas augmenti quam generationis. 287.

Gratia confirmationis ſupponit gratiam baptiſmi, quare non poteſt per ſe loquendo gratiam confirmationis aſſequi, niſi qui gratia baptiſmi praditus eſt. 289.

Quod ſi quis bona fide accedat ad Confirmationem cum ſola attritione ſupernaturali, quam inuincibiliter putat eſſe veram contritionem, effectum ſacramenti recipiet. 290.

Sacramentum Confirmationis fictè ſuſceptum, recedente poſtea fictione confert gratiam tam ſanctificantem, quam auxiliantem, & eatenus dicitur reuiuiſcere, eodem modo ac baptiſmus. 291

DE CÆREMONIIS CONFIRMATIONIS.

Epiſcopus chriſma conficiens ter halat in modum crucis ſuper os ampullæ chriſmalis, & poſt eum ſimiliter duodecim Sacerdotes ſacris veſtibus induti. 292.

Epiſcopus chriſma confectum ter ſalutat, & ſingulis vicibus dicit, Aue ſanctum chriſma, *primò ſubmiſſa, tum paulò elata, ac demum altiori voce. Idem faciunt duodecim Sacerdotes.* 293.

Chriſma ſemel tantum in anno, nimirum feria 5. ante Paſcha fieri conſueuit; atque adeo tem-

pus illud ſemper ex præſcripto Eccleſiæ determinatum fuit. 294.

Licet Epiſcopus quolibet anni tempore confirmare poſſit, laudabilis tamen conſuetudo obtinuit, vt in vigilia pentecoſtes, vt plurimum hoc ſacramentum conferatur. 296.

Licet Confirmatio dari ſoleat in Eccleſia, poſſet tamen iuſta de cauſa in quodam alio loco honeſto licitè adminiſtrari: Chriſma verò non poteſt confici extra Eccleſiam. 296.

In Confirmatione adhiberi debet patrinus, qui ſi ſit confirmatus, cognationem ſpiritualem contrahit cum confirmato, item cum illius patre, & matre. 297.

Suſceptor confirmati non tenetur ordinariè ſub peccato illum inſtruere; ſi tamen parentes omnes pueri, & primi illius ſuſceptores perirent, neque aliter poſſet inſtrui, ad hoc teneretur ratione neceſſitatis. 298.

Epiſcopus non debet ſacramentum confirmationis, conferre niſi ſacris veſtibus indutus, propter eximiam reuerentiam quæ huic ſacramento debetur. 299.

Vnctione chriſmali peracta, frons confirmati vitta linea candida cingi ſolet; tum ille leui alapa percutitur ab Epiſcopo, qui tandem illi pacem precatur. 300.

DE ORDINE IN GENERE.

Actio illa ſenſibilis qua miniſtri Eccleſiæ ab Epiſcopo ordinantur, habet veram rationem ſacramenti, cum ſit ſignum externum cuius vſu gratia confertur. 305.

DE EPISCOPATV.

In conſecratione Epiſcopi confertur verus aliquis ordo, id eſt, gradus ſeu dignitas ſpiritualis ad actus hierarchicos exercendos. 309.

Ordinatio Epiſcopi eſt verum ſacramentum, cum illa duo habeat quæ ad rationem ſacramenti ſufficiunt, nimirum ſignum externum, & promiſſionem gratiæ. 312.

Cum poteſtas conſecrandi Euchariſtiam multùm differat à poteſtate confirmandi baptizatos, chriſma conficiendi, &c. ſequitur in Epiſcopo duos eſſe characteres realiter diſtinctos. 314.

Ordinatio Epiſcopi cum ex iure diuino eſſentialiter ſupponat, vel includat Sacerdotium, ante illud validè conferri nequit, ſicut conferri poteſt Sacerdotium ante Diaconatum. 315.

Quando ordinatur Epiſcopus, tres Epiſcopi imponunt ſimul manus ſuper caput illius, & ſimul dicūt hæc verba, Accipe Spiritum ſanctum; *&c. & in his conſiſtit materia, & forma huius ordinationis.* 316.

Poteſtas Epiſcopalis eſt præſtantior Sacerdotali, ex iure diuino, tam quoad poteſtatem ordinis, quam quoad poteſtatem iuriſdictionis radicaliter ſumptam, & in actu primo. 316.

Initio naſcentis Eccleſiæ nomina Epiſcopi, & Presbyteri erant promiſcua, ita vt Presbyteri vocarentur Epiſcopi, & vice verſa Presbyteri, Epiſcoporum nomine inſignarentur. 322.

DE SACERDOTIO.

Ordinatio Sacerdotis cum ſit actio ſenſibilis cui annexa eſt promiſſio gratiæ, non dubium eſt quin veram ſacramenti rationem ex Chriſti inſtitutione ſortiatur. 334.

In ordinatione Sacerdotis porrectio calicis & patenæ, cum vino & pane habet rationem materiæ partialis; illa autem verba, Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium, *&c. rationem formæ.* 335.

Poteſt tamen validè conferri Sacerdotium ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ ſine eiuſmodi inſtrumentis, vt conſtat ex ordinatione Græcorum, quam Eccleſia cenſet eſſe validam. 349.

Impoſitio manuum facta ab Epiſcopo eſt de eſſentia ordinationis Sacerdotalis, & per eam, additis verbis forma, confertur poteſtas abſoluendi ſacramentaliter à peccatis. 352.

Poteſtas conſecrandi corpus & ſanguinem Chriſti data fuit Apoſtolis in vltima cæna; poteſtas verò abſoluendi à peccatis fuit illis conceſſa poſt reſurrectionem. 354.

Iudas non fuit completè Sacerdos, quia licet in cæna cum reliquis Apoſtolis acceperit poteſtatem conficiendi Euchariſtiam, poteſtatem tamen abſoluendi a peccatis nunquam obtinuit. 361.

B. Thomas fuit perfectus Sacerdos, etſi non eſſet cum Apoſtolis quando Chriſtus illis dedit poteſtatem abſoluendi à peccatis, quia ipſemet Chriſtus eidem abſenti eandem poteſtatem communicauit. 361.

DE DIACONATV.

Cum Diaconus ordinetur per manuum impoſitionem, & verba illa, Accipe Spiritum ſanctum, *&c. quibus haud dubiè gratia confertur, perſpicuum eſt illius ordinationem eſſe verum ſacramentum.* 364.

Impoſitio manuum eſt de eſſentia ordinationis Diaconi, vt colligitur ex cap. 6. Actor. in quo ſit mentio ſeptem Diaconorum qui ab Apoſtolis per manuum

impoſitionem, & orationem ordinati fuere. 337.

Traditio libri Euangeliorum eſt etiam de eſſentia ordinationis Diaconi, ita tamen vt ſine illa, per conceſſionem Eccleſiæ, eiuſmodi ordinatio interdum valida eſſe poſſit. 374.

Apoſtoli Diaconos ordinarunt ſine libro Euangeliorum, non quidem propriè ex ſpeciali diſpenſatione Chriſti, ſed potius ex vi ipſius inſtitutionis, qua acceperint poteſtatem interdum ita ordinandi. 379.

Diaconus ex proprio officio aſſiſtere debet Sacerdoti celebranti, & ſacramenta adminiſtranti. Item Euangelium è loco inferiori exponere. Olim etiam Diaconi ad erogandas eleemoſinas in locum viduarum fuere ſuffecti. 365. 366. 367.

Diaconus ſua ordinatione in tali gradu conſtituitur, vt poſſit ex commiſſione ſuperioris baptizare etiam ſolemniter, & Euchariſtiã laïcis adminiſtrare. 369.

DE SVBDIACONATV ET ORDINIBVS MINORIBVS.

Cum per Subdiaconatum homo ordinetur ad ſacrum aliquod munus exercendum, veriſimile eſt in ea ordinatione ſpecialem conferri gratiam, atque adeo illam eſſe ſacramentum. 381.

Traditio calicis vacui & patenæ vacuæ eſt de eſſentia ordinationis Subdiaconi, item traditio libri Epiſtolarum; ac verba quæ in vtraque hac traditione proferuntur. 386.

Collatio quatuor minorũ ordinũ, nimirũ oſtiariatus, lectoratus, exorciſtatus, & acolythatus habet verã rationem ſacramenti ex probabiliori ſententia. 387.

Actus minorũ ordinũ nõ fiunt à laïcis ex officio, neque cum ea dignitate, & ſolemnitate qua ab ordinatis exercentur, ad quã ſpecialis gratia neceſſaria eſt. 390.

Oſtiarij officium eſt indignos à templo eijcere ne ſacrificio interſint: Lectoris, ad deuotionem aſtantes excitare: Exorciſtæ, Dæmones à corporibus obſeſſorum expellere: Acolythi, cereos deferre, &c. 391.

Probabilior, & tutior eſt eorum ſententia qui dicunt realem contactum inſtrumentorum requiri in ordinationibus non tantùm ex præcepto, ſed etiam ex neceſſitate ſacramenti. 392.

Quando per varia inſtrumenta traduntur diuerſæ poteſtates omnia tangenda ſunt, quando vero tantùm vna & eadem, ſufficit ad valorem ſacramenti, vnum contingere, quanquam ex præcepto ſingula tangere oportet. 393.

DE MINISTRO ORDINIS.

Ad ſolum ſpectat Epiſcopum ordines ex officio conferre, cuius rei primaria ratio ſumitur à voluntate Chriſti, quæ ſufficienter deprehenditur ex dictis ſanctorum, & ex perpetua praxi Eccleſiæ. 395.

Epiſcopus hæreticus, ſuſpenſus, excommunicatus, ordines validè conferre poteſt, ſi nimirum materiam & formam applicet, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia. 399.

Epiſcopus non poteſt ex quacumque Pontificis commiſſione, vel diſpenſatione, à ſimplici Sacerdote validè conſecrari, quia maior à minori benedici nequit. 403.

Sacerdos non poteſt validè ordinari ab eo, qui non eſt Epiſcopus, etiam ex diſpenſatione ſummi Pontificis, cum ex nullo fundamento probetur hanc poteſtatem in Eccleſia reſidere. 403.

Simplex Sacerdos minores ordines ex commiſſione ſummi Pontificis validè conferre poteſt, vt conſtat ex

poteſtate facta Cardinalibus Presbyteris, & Abbatibus eiuſmodi ordines adminiſtrandi 402.

Satis certum videtur ex commiſſione ſummi Pontificis poſſe ſimplicem Presbyterum Diaconatum, & Subdiaconatum conferre, propter priuilegium aliquod ab Innocent. VIII. Ciſtercienſibus collatum. 406.

DE SVBIECTO ORDINATIONIS.

Fœmina ex iure diuino non eſt capax ordinationis, vt ſufficienter colligitur ex voluntate Chriſti, qui nullam fœminam ſiue in cena, ſiue poſt reſurrectionem ordinauit. 409.

In Concilijs eæ fœminæ frequenter Presbyteræ appellantur, quarum mariti ex earum conſenſu ad Sacerdotium electi erant, quæque caſtitatem ſeruare tenebantur. 410.

Sæpe etiam ſumitur Diaconiſſa, vel Diacona pro ea fœmina cuius vir factus erat Diaconus, quæque ex pacto cum illo inito, tenebatur caſtitatẽ ſeruare. 411.

Interdum vero Diaconiſſa ſumitur pro fœmina quæ deputabatur per benedictionem aliquam ab ordinatione omnino diſtinctam, ad quædam miniſteria quodammodo ſacra in Eccleſia exercenda. ibid.

In eo qui ſuſcipit ordines non requiritur vſus rationis ex neceſſitate ſacramenti, quod intellige etiam de Epiſcopatu quantum ad characterem, licet non quantum ad iuriſdictionem, & curam animarum. 412.

Ad primam tonſuram, & ordines minores expectandus eſt ex honeſtate, & congruentia vſus rationis; ad ordines verò maiores ex præcepto, ita vt Epiſcopus ſecùs faciens peccet mortaliter. 415.

Ad Subdiaconatum requiritur annus vigeſimus ſecundus, ad Diaconatum vigeſimus tertius, ad Presbyteratum vigeſimus quintus, quod de anno incæpto intelli-

gi debet. 416.

Si quis ante ſtatutam ætatem ordinetur, ab officio ordinis ſuſpenditur, & ſi ordinem ſuſceptum ſolemniter exerceat, fit irregularis per extrauag. Pij II. à Paulo V. confirmatam 417.

Cum baptiſmus ſit fundamentũ, & iauua aliorum omnium ſacramentorum, nemo validè ordinari poteſt niſi qui priùs fuerit baptizatus. ibid.

Ad valorem ordinationis neceſſarius eſt conſenſus in ſuſcipiente adulto, ita vt ſi quis abſolutè inuitus ordinetur irrita ſit illius ordinatio; non tamen ſi tantùm ſit inuitus ſecundum quid. 418.

Qui graui metu iniuſtè compellitur ad ſacros Ordines, etſi validè ordinetur, non tamen tenetur caſtitatem ſeruare, cum veriſimile ſit vota per iniuriam extorta à Deo non acceptari. 420.

Irregularis non poteſt legitimè ordines ſuſcipere, quia irregularitas eſt impedimentum iure Eccleſiaſtico introductum, quo ſuſceptio ordinum, & eorum vſus impeditur 420.

Variæ ſunt irregularitates ex defectu, nimirum ex defectu ſacramenti, corporis, natalium, libertatis, liberationis, bonæ famæ, ætatis, animæ, & lenitatis. 420. 421. 422. 423.

Variæ etiam ſunt irregularitates ex delicto, nimirum quæ proueniunt ex homicidio, ex iteratione baptiſmi, ex illicita ſuſceptione aut vſu ordinum, ex violatione cenſuræ, & ex hæreſi. 423. 424.

DE EFFECTIBVS ORDINATIONIS.

Sacramentum ordinis hoc habet commune cum baptiſmo & Confirmatione, quod duos producat effectus, characterem, & gratiam; quod intellige de omnibus ordinibus. 425.

Eodem

Eodem ſimul inſtanti infunditur gratia, & character in ordinatione, niſi apponatur obex peccati; tunc enim ſolus character producitur & poſtea gratia, fictione recedente. 427.428.

Degradatio eſt pœna Eccleſiaſtica qua Clerici priuantur functionibus omnibus Eccleſiaſticis, & priuilegio Clericali; non autem charactere per ordinationem collato. 428.

Lex continentiæ non eſt adiuncta quatuor minoribus ordinibus, ſiue ex præcepto diuino, ſiue ex Eccleſiaſtico, vt conſtat ex varijs Pontificibus, & Concilijs relatis à Gratiano diſt. 32. 430.

Lex continentiæ non eſt adiuncta maioribus ordinibus ex iure diuino, alias Eccleſia nulli vnquam dediſſet facultatem vtendi matrimonio poſt ſacros ordines ſuſceptos. Eſt tamen illi adiuncta de præcepto Eccleſiæ. 431.433.

Finis compendij huius ſecundæ partis.

INDEX LOCORVM IVRIS CANONICI.

Earumque aſſertionum, quæ ex ijs in ſecunda hac parte probantur.

Ex prima parte decreti, quæ eſt de Diſtinctionibus.

ANacletus diſt. 21. cap. *In nouo*, affirmat Epiſcopos ſucceſſiſſe Apoſtolis, Preſbyteros 72. diſcipulis. 318.

Ex diſt. 31. cap. *Ante triennium*, probatur ex Gregorio magno continentia miniſtrorum Eccleſiæ. 441.

Item ex cap. *Tenere*, relato eadem diſt. ex Innocentio I. 436.

Rursùs idem oſtenditur ex cap. *Si Laïcus*, relato eadem diſt. ex Hieronymo. 439.

Præterea idem ſuadetur ex cap. *Lex*, quod ibidem affertur ex Leone Pontifice. 439.

Adducitur etiam, cap. *Omnino*, ex eadem, diſt. 31. ad illuſtrandum Leonem prædictum authoritate Humberti ex quo caput illud deſumptum eſt. 439.

Oſtenditur fictitium eſſe quod ex Tripartita hiſtoria refertur eadem diſt. cap. *Nicæna*. 445. 446. 447.

Ex cap. *Aliter*, probatur authoritate Stephani Papæ, Græcos Sacerdotes licitè vti matrimonio ante ordinationem contracto. 432.

Etiam Subdiaconos continentiæ legibus conſtringi ſuadetur ex diſt. 32. cap. *Omnium*, quod ex Leone deſumptum eſt. 440.

Idem probatur ex cap. ſequenti eiuſdē diſtinctionis, quod ſumitur ex Gregorio magno. 441.

Continentiam non eſſe annexam minoribus ordinibus docetur ex Gregor. eadem diſt. cap. *Si qui verò*. 430.

Item ex Concilio Carthaginenſi tertio, cap. *Lectores*, eadem diſt. 430.

Item ex Leone IX. cap. *Seriatim*, eadem diſt. 430. 431.

Expenditur Concilium Laodicenſe relatum eadem diſt. cap. *Mulieres*, vbi quædam fœminæ Preſbyteræ appellantur. 410.

Explicatur Gregorius Magnus relatus, diſt. 50. cap. *Presbyterum*, ex ipſomet Gregorio cap. 10. eiuſdem diſt. 429.

Illuſtrantur verba quædam Vrbani Pontificis relata, diſt. 60. cap. *Nullus*. 383.

Abbates poſſe minores ordines conferre colligitur ex diſt. 69. cap. *Quoniam*. 403.

Ad valorem ordinationis non requiri rationis vſum conſtat ex diſt. 77. cap. *In veteri lege*. 412.

Ætas præſcripta ad ſuſceptionem ordinum per varia capita diſt. 77. & 78. fuit poſtea à Pontificibus, & Concilijs immutata. 416.

Diſt. 82. cap. *Plurimos*, aſtruitur ex Syricio Pontifice continentia miniſtrorum Eccleſiæ. 433.

Diſt. 93. cap. *Diaconos*, docet Gelaſius Diaconũ non eſſe miniſtrum ordinarium baptiſmi. 92.

Ex eodem capite oſtenditur Epiſcopatum habere rationem ordinis Eccleſiaſtici. 309.

Gregorius relatus, diſt. 95. cap. *Peruenit*, dat facultatem Presbyteris Sardiniæ, Confirmationem adminiſtrandi. 264.

Ex ſecunda Decreti parte, quæ eſt de cauſis.

Docet Gregorius. 1. quæſt. 1. cap. *Pueri*, ad ſacros Ordines, admittẽdos non eſſe pueros. 416.

Manuum impoſitionem eſſe de eſſentia ordinationis Diaconi colligitur ex Vrbano II. 1. quæſt. 7. cap. *Daibertum*. 374.

Competentes, ſolitos dare nomina vt baptizandorum numero aſcriberentur, ſumitur ex 2. quæſt. 1. can. *Legum*. 166.

Explicatur Concilium Calcedonenſe relatum 27. q. 1. cap. *Diaconiſſam*, vbi ſtatuitur Diaconiſſam non debere ordinari ante quadraginta annos. 410.

Quod dicitur ex Deuſdedit 30. q. 1. cap. *Peruenit*, coniuges etiam neſcientes qui proprios filios in baptiſmo ſuſcipiunt, thoro ſeparandos, reuocatum fuit. 116.

Coniugem qui ſcienter filium ſuſcipit non priuari iure petendi debitum patet ex Concil. Mogunt. 30. q. 1. cap. *De eo*. ibid.

Laïcũ in neceſſitate poſſe baptizare deducitur

ex Ioan. 8. 30. q. 1. cap. *Ad limina.* 95.

Baptiſmus à fœmina collatus valet ex Vrbano 30. q. 3. cap. *Super quibus.* 95.

In Confirmatione ſuſceptorem adhibendum colligitur ex Innoc. 30. q.4. cap. *Si quis.* 296.

Non peccant coniuges qui eundem infantem ſuſcipiunt, ex Vrbano II. 30. quæſt. 4. cap. *Quod autem.* 119.

Ex tertia Decreti parte, quæ eſt de Conſecratione.

Singulis annis, feria 5. ante Paſcha, Chriſma conficiendum docet Fabianus Papa, cap. *Literis,* De conſecrat. diſt. 3. 295.

Vigilia Paſchæ, & Pentecoſtes olim ad baptiſmum deſtinatæ erant, ex Syricio, De Conſecrat. diſt. 4. cap. *Non ratione.* 185.

Idem docet Leo, relatus eadem diſt. cap. *Duo tempora.* ibid.

Idem ſumitur ex Gelaſio, relato eadem diſt. cap. *Baptizandi.* ibid.

Diaconum non eſſe ordinarium miniſtrum Confirmationis tradit Iſidorus, eadem diſt. cap. *Conſtat.* 92.

Cum ait Nicol. Pontifex De Conſecrat. diſt. 4. can. *A quodam Iudæo,* baptiſmum, Chriſti nomine collatum tenere, loquitur vt priuatus Doctor. 26.

Ex eodem canone colligitur paganum validè baptizare. 95.

Baptiſmus collatus ab hæreticis ſub debita forma, eſt validus ex Pelagio, eadem diſt. can.

Si renera. 95.

Explicatur Gregor. 2. cum ait eadem diſt. cap. *Quos à Paganis*, baptizatos à Paganis iterum baptizandos. 96.

Priùs olim inſtruebantur Cathecumeni quam baptiſmum reciperent ex Rabano, cap. *Ante baptiſmum*, eadem diſt. 167.

Idem ſumitur ex can. *Ante viginti*, can. *Symbolum*, can. *Catechiſmi*, can. *Baptizandos*, can. *Non liceat*. ibidem. 167.

Baptizandi exſufflantur, teſte Rabano eadem diſt. cap. *Poſtquam*. 173.

In fronte, & pectore ſignari ſolebant ex eodem authore, ibidem can. *Poſtea*. 175.

Sal à Sacerdote benedictum, guſtabant, ex eodem Rabano eadem diſt. can. *Ex hinc*. 180.

Aures, & nares extremis digitis ſaliua illitis, ipſis tangebantur ex eodem authore ibid. can. *Poſtea tanguntur*. 181.

Tactus narium meminit Ambroſius ibidem cap. *Propter*. 181.

Baptizandus, oleo benedicto vngebatur in pectore, & inter ſcapulas ex eodem Rabano ibid. can. *Deinde*. 182.

Præceptum trinæ merſionis abrogatur à Gregor. eadem diſt. can. *De trina*. 189.

Trinam merſionem fuiſſe olim de præcepto, conſtat ex Pelagio eadem diſt. can. *Multi ſunt*. 188.

Baptiſmus conferri debet in nomine trium perſonarum ex Zachar. diſt. 4. de conſecrat. can. *In Synodo*. 25.

In Confirmatione patrinus adhiberi debet

ex Igino Papa eadem diſt. can. *In Cathechiſmo.* 296.

Idem ſumitur ex Leone ibidem cap. *Non plures*, & ex Concil. Mogunt. can. *In baptiſmate.* 296.

Vnus tantum olim in Baptiſmo, & Confirmatione ſuſceptor adhibebatur, ex Leone cap. citato *Non plures.* 109.

Qui non eſt baptizatus, ſuſceptor eſſe nequit ex Concil. Mogunt. eadem diſt. can. *In baptiſmate.* 114.

Abbas, vel Monachus non poteſt infantem in baptiſmo ſuſcipere ex Concil. Antiſiodor. relato diſt. prædicta, can. *Non licet.* 115.

Idem colligitur ex can. *Monachi*, qui immediatè ſequitur. 115.

Debet patrinus filium quem in baptiſmo ſuſcepit, inſtruere ex Auguſt. eadem diſt. can. *Vos ante.* 113.

Peccatum eſt, baptiſmum iterare ex Concilio Carthag. 3. eadem diſt. can. *Non licet fieri.* 39.

Leo idem ſtatuit diſt. citata, can. *Cum itaq;.* 39.

Vnctionem Confirmationis in fronte fieri conſueuiſſe, colligitur ex Innocent. eadem diſt. can. *Presbyteris.* 233.

Non licebat olim Preſbytero in præſentia Epiſcopi ſignare chriſmate verticem baptizati, ex can. *Omni tempore*, eadem diſt. 257.

Expenditur idem can. 295.

Infantes ante rationis vſum ſunt capaces baptiſmi ex Concil. Mileuit. relato eadem diſt. can. *Placuit, vt quicunque paruulos.* 121.

Cõfirmationem eſſe ſacramentũ deducitur ex

Vrbano, De conſecrat. diſt. 5. can. *Omnes.* 200.
Idem ſumitur ex can. *Spiritus ſanctus*, can. *De his.* can. *Manus*, & can. *Nouiſſimè*, eadem diſt. 201.
In Confirmatione gratiam conferri habetur ex dicto can. *Spiritus ſanctus*, ſumpto ex Melchiade. 287.
Epiſcopum eſſe miniſtrum confirmationis ex officio, docetur ex eodem Melchiade, dicto can. *De his.* 254.
Idipſum ſuadetur ex Euſebio Papa, dicto can. *Manus.* 255
Vnctionem confirmationis fieri in fronte per modum crucis docetur à Rabano, eadem diſt. 5. can. *Nouiſſimè.* 233.
Ex Cōcil. Aurelian. non niſi ieiunis confirmatio dari debet ex can. *Vt ieiuni*, eadem. diſt. 299.
Nec niſi à ieiunis ex can. *Vt Epiſcopi*, ibid. relato ex Concil, Meldenſi, ſed hi duo canones non ſunt iam in vſu. ibid.
Exponitur can. *Dictum eſt*, ſumptus eadem diſt. ex Concil. Tarraconenſi. 286.

Ex Decretalibus.

Chriſma Confirmationis debere componi ex oleo, & balſamo docet Innocent. III. cap. *Vnico*, De ſacra Vnctione. 212.
Ex eodem loco probatur Vnctionem debere fieri in fronte. 233.
Innocent. III. De conſuetudine, cap. *Quanto*, reuocauit facultatem ſi quam habebant Preſbyteri Græci, confirmationē adminiſtrandi. 270.

Illuſtratur Innocent. III. relatus cap. *Paſtoralis*. De ſacramentis non iterandis. 214.

Expenditur dictum Gregor. IX. relatum cap. *Presbyter*, eodem titulo. 362.

Explicatur etiam aliud dictum Innocent. IV. in comment. ſuper illud caput. 338.

Innocent. III. cap. *Cum olim*, De Clericis coniugatis docet Græcos Sacerdotes vti matrimonio ante Ordinationem contracto. 432.

Exponuntur verba quædam Alex. 3. relata, cap. *Si quis*, De baptiſmo,& eius effectu. 22.

Ex ijſdem verbis probatur actum miniſtri in baptiſmo exprimendum eſſe. 23.

Item perſonam quæ baptizatur. 24.

In Circunciſione remitti olim culpam originalem tradit Innocent. IV. cap. *Maiores*, titulo proximè citato. 65.

Non poteſt validè ordinari qui non eſt baptizatus,ex cap. *Si quis*, De Presbytero non baptizato. 417.

Idē ſtatuit Innocent.III. ibid.cap.*Veniens*. ibid.

Inter Chriſtianos natus, & educatus,creditur baptizatus niſi aliud conſtet,ex eodem Innocent. cap. iam citato. 41.

Alexand. 3. cap. *Si vir*, De cognat. ſpirituali, ſtatuit coniuges non eſſe ſeparandos qui etiam ex malitia proprios filios in baptiſmo ſuſcipiūt. 116

Non ſunt cogendi infideles ad noſtram religionem capeſcendam ex cap. *Sicut Iudæi*, De Iudæis Sarracenis. 135.

Diaconus ſolemniter baptizans ſine commiſſione eſt irregularis ex Hormiſda.cap. *Si quis*, De Clerico non ordinato,&c. 93.

Idem dic de inferioribus miniſtris,vt colligitur ex eodem capite. 94.

Innocent.III.probat vt validam,ordinationem factam ante vſum rationis,cap. *Vnico*, de Clerico per ſaltum promoto. 412.

Ex ſexto Decretalium.

Si plures quam vnus,aut vna infantem in baptiſmo ſuſcipiunt, cognationem contrahunt ex Bonifacio VIII. cap. *Quamuis*, De cognat. ſpirituali, in 6. 110.

Idem dic de ſuſcipientibus confirmatum ex eodem cap. 297.

Non incurritur irregularitas niſi in caſibus in iure expreſſis, ex Bonifacio 8. cap. *Is qui*, de ſententia excommunicat. in 6. 286.

Ex Clementinis.

Extra Eccleſiam baptizare non licet niſi filios Regum, & ſupremorum principum, ex Clementina *vnica*, De baptiſmo & eius effectu. 184.

Finis locorum Iuris Canonici.

THEOREMATA, CONCILII TRIDENTINI AVTHORITATE, CONFIRMATA.

Ex ſeſſione quinta.

Paruulis in baptiſmo infundi gratiam oſtenditur ex can. 3. huius ſeſſionis. pag. 143.
Ex can. 4. baptiſmum paruulis eſſe medium neceſſarium ad ſalutem. 52.
Ex can. 5. baptiſmo tolli peccata. 149.
Item omnem pœnam peccatis debitam. 152.

Ex ſeſſione ſexta.

Baptiſmi neceſſitatem incæpiſſe ab Euangelij promulgatione colligitur ex cap. 4. huius ſeſſ. 49.
In baptiſmo conferri virtutes ſupernaturales oſtenditur ex cap. 7. 142.
Idque non tantùm adultis, ſed etiam paruulis. 144.
In baptiſmo æqualiter diſpoſiti æqualem gratiam recipiunt, ex eodem cap. 146.
Explicatur quo ſenſu dicatur ibid. in baptiſmo ſimul infundi fidem, ſpem, & charitatem. 156.

Ex ſeſſione ſeptima.

Ordinem eſſe ſacramentum conſtat ex can. 1. de Sacram. in genere. 305.
Chriſtum eſſe inſtitutorem immediatum ſacramentorum colligitur ex eodem can. 206.
Baptiſmum iterari non poſſe apertum eſt ex can. 9. 34.
Ordine characterem imprimi ſuadetur ex eodem can. 426.
Epiſcopum hæreticum validè confirmare deducitur ex can. 12. ſeſſ. prædicta. 259.
Aqua eſt materia remota baptiſmi ex can. 2. de baptiſmo. 5.
Baptiſmus eſt medium neceſſarium ad ſalutem ex can. 5. de bapt. 52.
Eſt etiam baptiſmus neceſſarius ex præcepto ibid. 58.
Peccata non delentur ſola recordatione baptiſmi præteriti ex can. 10. 151.
Baptiſmus non eſt iterandus etiam abiecta fide ex can. 11. 34.
Infantes ante rationis vſum validè baptizantur ex can. 13. 121.
Imo præſtat ita baptizari ex eodem can. 125
Paruuli ſunt capaces habituum ſupernaturalium ex eodem can. 144.
Confirmatio eſt verum & proprium ſacramentum ex can. 1. de Confirmat. 202.
Illius miniſter ordinarius eſt ſolus Epiſcopus ex can. 3. 256.
Hinc colligitur ſimplicem Sacerdotem eſſe poſſe miniſtrum extraordinarium. 266.

Ex ſeſſione decima quarta.

Eccleſia iudicium non exercet niſi in baptizatos ex cap.2.de Pœnitentia ſeſſ.14. 62.
In baptiſmo plenam remiſſionem peccatorum conſequimur ex eodem cap. 150.
Contritio per ſe neceſſaria eſt ad gratiam ex cap.4. eiuſdem ſeſſ. 81.
Manuum impoſitio eſt de eſſentia ordinationis Sacerdotalis ex can.3.de Pœnitentia. 353.
Idem colligi poteſt ex cap.3.de extrema vnctione. ibid.

Ex ſeſſione vigeſima tertia.

Sacerdotium duplici conſtat poteſtate, conſecrandi, & abſoluendi ex cap.1.huius ſeſſionis. 354.
Minores ordines eſſe ſacramenta colligitur ex cap.2. 388.
Subdiaconatus,& inferiorum ordinum officia ab initio Eccleſiæ fuiſſe in vſu, traditur eodem cap.2. 389.
Ordinationem eſſe ſacramentum patet ex cap.3. & can.3. 305.
Ex cap.4. Epiſcopus eſt miniſter ordinarius confirmationis. 256.
Item Sacerdote præſtantior, cui conſonat can.7. 317.
Eſt etiam miniſter ordinarius ordinum ex eodem cap.4. & can.7. 395.
Rurſus pertinet ad hierarchiam Eccleſiaſticam ex eodem cap.4.cui addendus can.6. 310.
Ordinatione dari Spiritum ſanctum ſuadetur ex can.4. 335.
Diaconi ordinationem eſſe ſacramentum colligitur ex eodem canone. 365.
Item manuum impoſitionem eſſe illi eſſentialem. 372.

Expenduntur nonnulla verba deſumpta ex cap. 4. de reformat. 282.
Congruum eſt primam tonſuram nulli adminiſtrari ante vſum rationis ex eodem cap. 4. 415.
Item à fortiori minores ordines ex cap. 5. & 11. 415.
Cap. verò 12. determinatur tempus quo maiores ordines ſuſcipi debent. 416.

Ex ſeſſione vigeſima quarta.

Quæ dicuntur cap. 2. de reformat. matrimonij de ſuſceptore baptiſmi, de ſuſceptore confirmationis intelligi debent. 297.
Ibi ſtatuitur vt ad ſummum vnus & vna ſuſceptoris munus obeant, de qua re, lege pag. 110.

Finis locorum Concilij Tridentini.

Domino Ieſu Chriſto, æterni Patris coæterno filio, necnon puriſſimæ ipſius matri, ſit honor & gloria in perpetuas æternitates, Amen.

BIBLIOTECA NA ROMA VITTORIO EMANUELE

5-3-6